

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

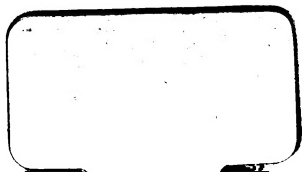
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

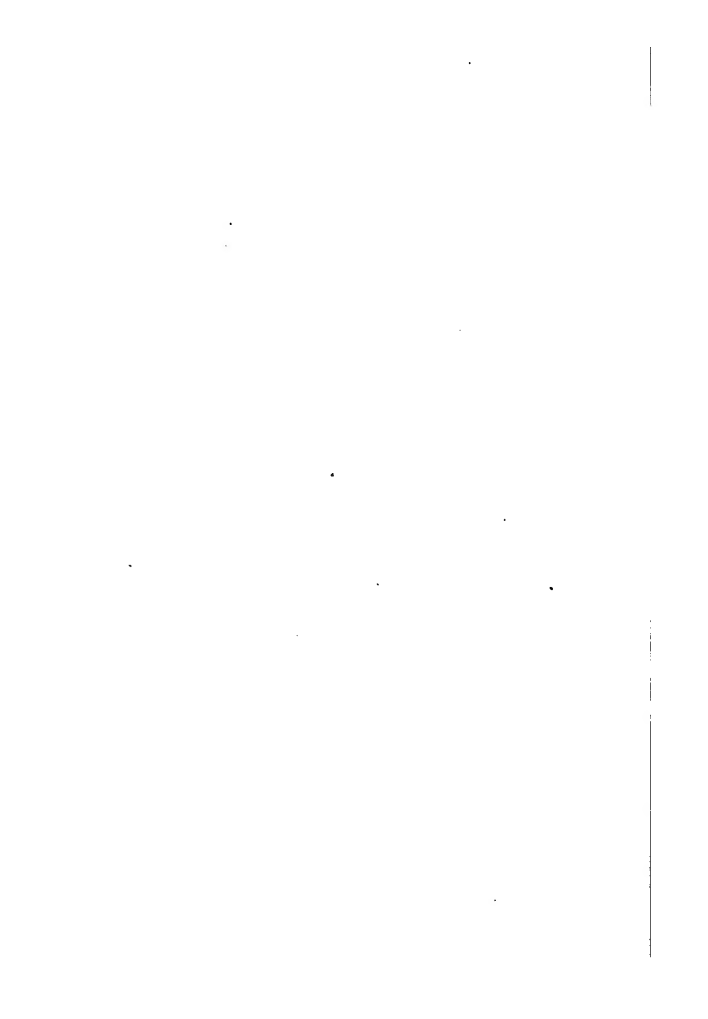
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

3107 J. C. J.

XENOPHONTIS
O P E R A

AD

OPTIMORVM LIBRORVM

FIDEM EDIDIT

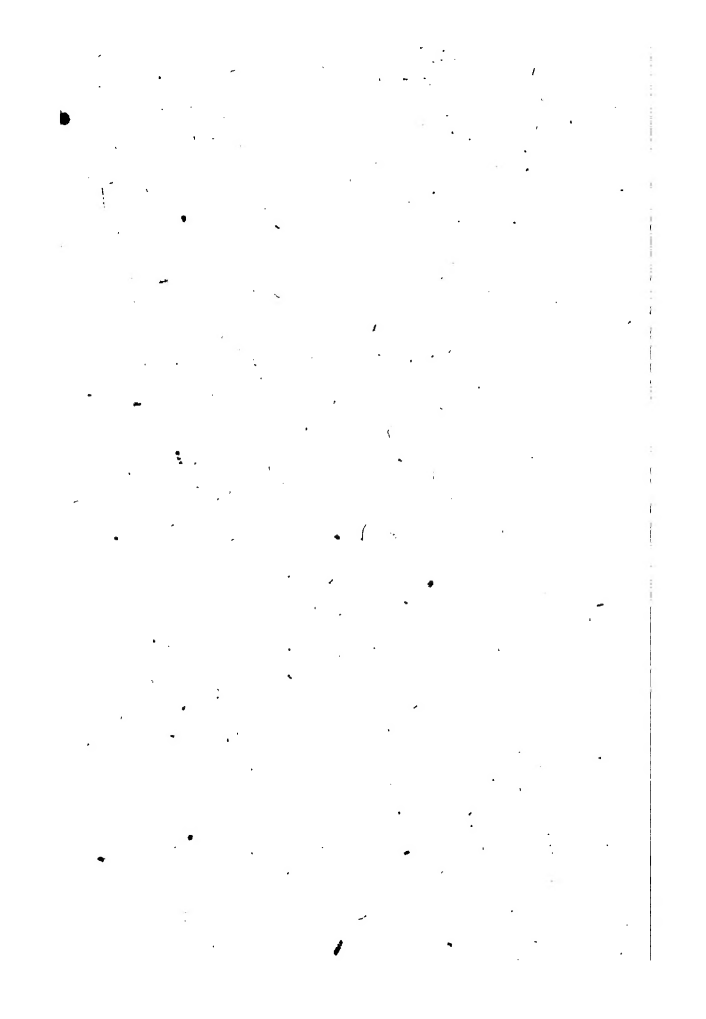
GODOFREDVS HENRICVS
SCHAEFER.

TOMVS IV.

LIPSIAE
CVMTIBVS ET TYPIS CAROLI TAUCHNITZII.
1811.

19-95

XENOPHONTIS

Xenophon

Historien des Griechen

HISTORIA GRAECA

AD

OPTIMORVM LIBRORVM

FIDEM EDIDIT

GODOFREDVS HENRICVS

SCHAEFER.

LIPSIAE

SVMTIBVS ET TYPIS CAROLI TAVCHNITZII.

1811.

888

Xh

528

1811

Buhr

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

C A P. I.

Μετὰ δὲ ταῦτα, οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον, ἦλ-
θεν ἐξ Ἀθηῶν Θυμοχάρης, ναὺς ἔχων ὀλίγας· καὶ
εὐθὺς ἐνανυμάχησάα ἀνθις Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθη-
ναῖοι, ἐνίκησαν οὗτοι Λακεδαιμόνιοι, ἡγουμένου Ἡγη-
σανδρίδου. Μετ' ὀλίγον δὲ τούτων Λωριεύς δ' Δια- 2
γόρευ ἐκ Ρόδου εἰς Ἐλλήσποτον εἰσέπλει, ἀρχομένον
χειμῶνος, τέτταρα καὶ δέκα ναυσίν, ἅμα ἡμέρα.
Κατιδὼν δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων ἡμεροσκόπος εἰσήμανε
τοῖς στρατηγοῖς. Οἱ δὲ ἀνηγάγοντο ἐπ' αὐτὸν εἴκοσι
ναυσίν, ὡς ὁ Λωριεύς φυγὼν, πρὸς τὴν γῆν ἀνεβί-
βαξε τὰς ἑαυτοῦ τριήρεις, ὡς ἤνοιγε, περὶ τὸ Ροί-
τειον. Ἐγγὺς δὲ γενομένων τῶν Ἀθηναίων, ἐμάχοντο 3
ἀπὸ τε τῶν νεῶν καὶ τῆς γῆς, μέχρις οἱ Ἀθηναῖοι
ἀπέπλευσαν εἰς Μάδυτον πρὸς τὸ ἄλλο στρατόσπεδον,
οὐδὲν πράξαντες. Μίνδαρος δὲ κατιδὼν τὴν μά- 4

- χην, ἐν Ἰλλυθίων τῇ Ἀθηνᾷ, ἐβοήθει ἐπὶ τὴν
 θάλατταν· καὶ καθελκύσας τὰς ἑαυτοῦ τριήρεις,
 5 ἀπέπλει, ὅπως ἀναλάβῃ τὰς μετὰ Λωριέως. Οἱ δὲ
 Ἀθηναῖοι, ἀνταναγαγόμενοι ἐνανυμάχησαν περὶ Ἄβυ-
 δον κατὰ τὴν ἡϊόνα, μέχρι δείλης ἐξ ἑωθινοῦ. Καὶ
 τὰ μὲν νικῶντων, τὰ δὲ νικωμένων, Ἀλκιβιάδης
 6 ἐπεισπλεῖ δυοῖν δεούσαιν εἴκοσι ναυσίν. Ἐντεῦθεν
 δὲ φυγὴ τῶν Πελοποννησίων ἐγένετο πρὸς τὴν Ἄβυ-
 δον· καὶ ὁ Φαρνάβαζος παρεβοήθει, καὶ ἐπισ-
 βαίνων τῷ ἵππῳ ἐς τὴν θάλατταν, μέχρι δυνατὸν
 ἦν, ἐμάχετο, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς αὐτοῦ ἵππεῦσι
 7 καὶ πῆξοις παρεκελεύετο. Συμφράξαντες δὲ τὰς ναῦς
 οἱ Πελοποννησίοι, καὶ παραταξάμενοι, πρὸς τῇ
 γῇ ἐμάχοντο. Ἀθηναῖοι δὲ ἀπέπλευσαν, τριάκοντα
 ναῦς τῶν πολεμίων λαβόντες κενὰς, καὶ ὅς αὐτοὶ
 8 ἀπώλεσαν κομισάμενοι, ἐς Σηστόν. Ἐντεῦθεν,
 πλὴν τετραράκοντα νεῶν, ἄλλαι ἄλλη ὄχοντο ἐπ’
 ἀργυρολογίαν ἔξω τοῦ Ἑλλησπόντου· καὶ ὁ Θρυσύ-
 λος, εἷς ὢν τῶν στρατηγῶν, ἐς Ἀθήνας ἐπλευσε,
 ταῦτα ἐξαγγελῶν, καὶ στρατιάν καὶ ναῦς αἰτήσων.
 9 Μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης ἦλθεν ἐς Ἑλλησπόντον·
 ἀφικόμενον δὲ παρ’ αὐτὸν μιᾷ τριήρει Ἀλκιβιάδην,
 ξινιά τε καὶ δῶρα ἄγοντα, ξυλλαβὼν εἶρξεν ἐν Σάρ-
 δεσι, φάσκων, κελεύειν βασιλεῖα πολεμῆν Ἀθηναίοις.
 10 Ἡμέραις δὲ τριάκοντα ὕστερον Ἀλκιβιάδης ἐκ Σάρ-
 δεων μετὰ Μαστιθέου, τοῦ ἀλόγτος ἐν Καρίᾳ, ἵπ-
 πων-εὐπορήσαντες, νυκτὸς ἀπέδρασαν ἐς Κλαζομε-
 11 νὰς. Οἱ δ’ ἐν Σηστῷ Ἀθηναῖοι, αἰσθόμενοι Μίν-

δαρον πλείν ἐπ' αὐτοὺς μέλλοντα ναυσὶν ἐξήκοντα,
 νυκτὸς ἀπέδρασαν ἐς Καρδίαν. Ἐνταῦθα δὲ καὶ Ἀλ-
 κιβιάδης ἦκεν ἐκ τῆς Κλαζομενῶν σὺν πέντε τριήρεσι
 καὶ ἐπακτιρίδι. Πυθόμενος δὲ, ὅτι αἱ τῶν Πελο-
 πονησίων νῆες ἐξ Ἀβύδου ἀνηγμένοι εἶεν ἐς Κύζι-
 κον, αὐτὸς μὲν πεζῇ ἦλθεν ἐς Σηστόν, τὰς δὲ ναῦς
 περιπλεῖν ἐκίσει ἐκέλευσεν. Ἐπεὶ δ' ἦλθον, ἀνά- 12
 γασθαι ἤδη αὐτοῦ μέλλοντος ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν,
 ἐπεισπλεῖ Θηραμένης εἴκοσι ναυσὶν ἀπὸ Μακεδονίας,
 ἅμα δὲ καὶ Θρασύβουλος εἴκοσιν ἑτέραις ἐκ Θάσου,
 ἀμφοτέροι ἠγγυρολογηκότες. Ἀλκιβιάδης δὲ, εἰ- 13
 πὼν καὶ τούτοις διώκειν αὐτόν, ἐξελομένοις τὰ με-
 γάλα ἰστία, αὐτὸς ἔπλευσεν ἐς Πάριον. Ἀθροαὶ δὲ
 γενόμεναι αἱ νῆες ἅπασαι ἐν Πιερῷ ἔξ καὶ ὀγδοή-
 κοντα, τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἀνηγάγοντο, καὶ τῇ
 ἄλλῃ ἡμέρᾳ περὶ ἀρίστου ὥραν ἦκον ἐς Προικόννη-
 σον. Ἐκεῖ δ' ἐπύθοντο, ὅτι Μίνδαρος ἐν Κυζικῷ 14
 εἶη, καὶ Φαρνάβαζος μετὰ τοῦ πεζοῦ. Ταύτην
 μὲν οὖν τὴν ἡμέραν αὐτοῦ ἔμειναν· τῇ δ' ὑστεραίᾳ
 Ἀλκιβιάδης, ἐκκλησίαν ποιήσας, παρεκελεύετο αὐ-
 τοῖς, ὅτι ἀνάγκη εἶη, καὶ ναυμαχεῖν, καὶ πεζομα-
 χεῖν, καὶ τειχομαχεῖν· οὐ γάρ ἐστιν, ἔφη, χρήματα
 ἡμῖν, τοῖς δὲ πολεμίοις ἄφθονα παρὰ βασιλέως.
 Τῇ δὲ προτεραίᾳ, ἐπειδὴ ὠρμίσαντο, τὰ πλοῖα 15
 πάντα καὶ τὰ μικρὰ συνήθροισε παρ' ἑαυτόν, ὅπως
 μηδεὶς ἐξαγγείλῃ τοῖς πολεμίοις τὸ πλῆθος τῶν νεῶν·
 ἐπεκέρυξέ τε, ὅς ἂν ἀλίσκεται ἐς τὸ πέραν ἐπιδια-
 πλέων, θάνατον τὴν ζημίαν. Μετὰ δὲ τὴν ἐκκλη- 16

σίαν παρασκευασάμενος ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν, ἀνηγά-
 γετο ἐπὶ τὴν Κύζικον, ὕψους πολλοῦ. Ἐπειδὴ δ'
 ἔγγυς τῆς Κυζίκου ἦν, αἰθρίας γενομένης, καὶ τοῦ
 ἡλίου ἐκλάμπαντος, καθορᾷ τὰς τοῦ Μινδάρου
 ναῦς γυμναζομένας πόρῳ ἀπὸ τοῦ λιμένος, καὶ
 17 ἀπειλημμένας ἦν' αὐτοῦ, ἐξήκοντα οὔσας. Οἱ δὲ
 Πελοποννήσιοι, ἰδόντες τὰς τῶν Ἀθηναίων τριήρεις
 οὔσας πλείους τε πολλῶ ἢ πρότερον, καὶ πρὸς τῶ
 λιμένι, ἔφυγον ἐς τὴν γῆν· καὶ συνορμίσαντες τὰς
 18 ναῦς, ἐμάχοντο ἐπιπλέουσι τοῖς ἐναντίοις. Ἀλκι-
 βιάδης δὲ, ταῖς εἴκοσι τῶν νεῶν περιπλεύσας, ἀπέ-
 βη ἐς τὴν γῆν. Ἰδὼν δὲ ὁ Μίνδαρος, καὶ αὐτὸς ἀπο-
 βὰς, ἐν τῇ γῆ μαχόμενος ἀπέθανεν· οἱ δὲ μετ' αὐ-
 τοῦ ὄντες ἔφυγον. Τὰς δὲ ναῦς οἱ Ἀθηναῖοι ἔχοντο
 ἄγοντες ἐς Προικόννησον ἀπάσας, πλὴν τῶν Συ-
 ρακουσίων· ἐκείνας δὲ αὐτοὶ κατέκαισαν οἱ Συρα-
 19 κούσιοι. Ἐκεῖθεν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἔπλεον οἱ Ἀθη-
 ναῖοι ἐπὶ Κύζικον. Οἱ δὲ Κυζικηνοὶ, τῶν Πελοπον-
 νησίων καὶ Φαρναβάζου ἐκλιπόντων αὐτήν, ἐδέχοντο
 20 τοὺς Ἀθηναίους. Ἀλκιβιάδης δὲ, μείνας αὐτοῦ εἴ-
 κοσιν ἡμέρας, καὶ χρήματι πολλὰ λαβὼν παρὰ τῶν
 Κυζικηνῶν, οὐδὲν ἄλλο κικάν ἐργασάμενος ἐν τῇ
 21 πόλει, ἀπέπλευσεν ἐς Προικόννησον. Ἐκεῖθεν δ'
 ἔπλευσεν ἐς Περὶνθον καὶ Σηλυμβρίαν. Καὶ Περὶν-
 θιοὶ μὲν εἰσιδέξαντο ἐς τὸ ἄστυ τὸ στρατόπεδον·
 Σηλυμβριανοὶ δὲ εἰδέξαντο μὲν οὐ, χρήματα δὲ ἔδο-
 22 σαν. Ἐντεῦθεν δ' ἀφικόμενοι τῆς Καλκηδονίας ἐς
 Χρυσάπολιν, ἐτείχισαν αὐτήν, καὶ δεκατεντήριον

κατεσκευάσαν ἐν αὐτῇ· καὶ τὴν δεκάτην ἐξελέγοντο τῶν ἐκ τοῦ Πόντου πλοίων, καὶ φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες ναῦς τριάκοντα, καὶ στρατηγῶ δύω, Θηραμένην καὶ Εὐβουλον, τοῦ τε χωρίου ἐπιμελεῖσθαι καὶ τῶν ἐκπλεόντων πλοίων, καὶ εἴ τι ἄλλο ἠδύναντο βλάπτειν τοὺς πολεμίους. Οἱ δ' ἄλλοι στρατηγοὶ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἄρχοντο. **Παρὰ δὲ Ἰπποκράτους,** τοῦ Μινδάρου ἐπιστολέως, εἰς Λακεδαιμόνα γράμματα πεμφθέντα εἰλόωσαν εἰς Ἀθήνας, λέγοντα τάδε· Ἐρῆει τὰ καλὰ· Μίνδαρος ἀπέσσωσα· πενῶντι τῶνδρες· ἀπορόμεες, τί χρὴ δρᾶν. **Φαρνάβαζος** δὲ παντὶ τῶν τῶν Πελοποννησίων στρατεύματι καὶ τοῖς Συρακουσίοις παρακελευσάμενος, μὴ ἀθυμεῖν ἕνεκα ξύλων, ὡς ὄντων πολλῶν ἐν τῇ βασιλείῳ, ἕως ἂν τὰ σώματα σῶα ᾗ, ἰμάτιόν τ' ἔδωκεν ἐκαστῶ, καὶ ἐφόδιον δυοῖν μηνοῖν· καὶ δπλίσας τοὺς ναύτας, φύλακας κατέστησε τῆς ἑαυτοῦ παραθαλασσίας γῆς. **Καὶ ξυγκλέσας** τοὺς τε ἀπὸ τῶν πό-
 25 λων στρατηγούς καὶ τριηράρχους, ἐπέλευσε ναυπηγεῖσθαι τριῆρεις ἐν Ἀντάνδρῳ, ὅσας ἕκαστοι ἀπώλεσαν, χρήματά τε διδοὺς, κατ' ὕλην ἐκ τῆς Ἰδῆς κομιζέσθαι φράζων. **Ναυπηγοῦμένων** δὲ, οἱ
 26 Συρακουσίοι ἅμα τοῖς Ἀντανδρίοις τοῦ τείχους πεπετέλεσαν, καὶ ἐν τῇ φρουρᾷ ἤρθεσαν πάντων μάλιστα. **Διὰ ταῦτα** δὲ εὐεργεσία τε καὶ πολιτεία Συρακουσίοις ἐν Ἀντάνδρῳ ἐστὶ. **Φαρνάβαζος** μὲν οὖν ταῦτα διατάξας εὐθύς εἰς Χαλκηδόνα ἐβροήθει.

Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ἠγγέλθη τοῖς τῶν Συ- 27

ρακουσίων στρατηγοῖς, ὅτι φεύγοιεν οἴκοθεν ὑπὸ τοῦ δήμου. Ξυγκαλέσαργες οὖν τοὺς ἑαυτῶν στρατιώτας, Ἐρμοκράτους προηγουμένου, ἀπωλοφύροντο τὴν ἑαυτῶν ξυμφορὰν, ὡς ἀδίκως φεύγοιεν ἅπαντες παρὰ τὸν νόμον· παρήνεσάν τε προθύμους εἶναι καὶ τὰ λοιπὰ, ὥσπερ τὰ πρότερα, καὶ ἀνδρας ἀγαθοὺς πρὸς τὰ αἰεὶ παραγγελλόμενα, ἐλέσθαι δὲ ἐκέλευον ἄρχοντας, μέχρις ἂν ἀφίκωνται

28 οἱ ἡρημένοι ἀντ' ἐκείνων. Οἱ δ' ἀναβοήσαντες ἐκέλευον ἐκείνους ἄρχειν, καὶ μάλιστα οἱ τριηράρχοι, καὶ οἱ ἐπιβάται, καὶ οἱ κυβερνήται. Οἱ δ' οὐκ ἔφασαν δεῖν στασιάζειν πρὸς τὴν ἑαυτῶν πόλιν· εἰ δέ τις ἐπικαλοῖη τι αὐτοῖς, λόγον ἔφασαν χρῆναι διδόναι, μεμνημένους, ὅσας τε ναυμαχίας αὐτοὶ καθ' αὐτοὺς νενικῆκατε, καὶ ναῦς εἰλήφατε, ὅσα τε μετὰ τῶν ἄλλων ἀήτητοι γεγόνατε, ἡμῶν ἡγουμένων, τάξιν ἔχοντες τὴν κρατίστην, διὰ τε τὴν ἡμετέραν ἀρετὴν, καὶ τὴν ὑμετέραν προθυμίαν, καὶ κατὰ

29 γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπάρχουσαν. Οὐδενὸς δὲ οὐδὲν ἐπαιτιωμένου, δεομένων, ἔμειναν, ἕως ἀφίκοντο οἱ ἀντ' ἐκείνων στρατηγοὶ, Δήμαρχός τε Πιδόκου, καὶ Μύσκων Μενεκράτους, καὶ Πόταμις Γνωσία. Τῶν δὲ τριηράρχων ὁμόσαντες οἱ πλείστοι κατὰξιν αὐτοὺς, ἐπὶ ἕς Συρακούσας ἀφίκονται, ἀπεπέμψαντο, ὅποι ἤβούλοντο, πάντας

30 ἐπαινοῦντες. Ἰδίᾳ δὲ οἱ πρὸς Ἐρμοκράτην προσομιλοῦντες μάλιστα ἐπόθησαν τὴν τε ἐπιμέλειαν καὶ προθυμίαν, καὶ κοινότητα Ὡν γὰρ ἐγίγνωσκε

τοὺς ἐπιεικεστάτους τῶν τριηράρχων καὶ κυβερνη-
 τῶν καὶ ἐπιβατῶν, ἐκάστης ἡμέρας τὸ πρωὶ καὶ
 πρὸς ἑσπέραν συναλίζων πρὸς τὴν σκηνὴν τὴν ἑαυ-
 τοῦ, ἀνεξουούτο, ὃ τι ἔμελλε λέγειν ἢ πράττειν·
 κἀκείνους ἐδίδασκε, κελύων λέγειν τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ
 παραχρῆμα, τὰ δὲ βουλευσαμένους. Ἐκ τούτων 31
 Ἐρμοκράτης τὰ πολλὰ ἐν τῷ συνεδρίῳ εὐδόξει, λέ-
 γειν τε δοκῶν καὶ βουλεύειν τὰ κράτιστα. Κατηγο-
 ρήσας δὲ Τισσαφέρους ἐν Λακεδαιμόνι Ἐρμοκρά-
 τῆς, μαρτυροῦντος καὶ Ἀστυόχου, καὶ δόξας τὰ
 ὄντα λέγειν, ἀφικόμενος παρὰ Φαρνάβαζον, πρὶν
 αἰτῆσαι χρήματα λαβεῖν, παρεσκευάζετο πρὸς τὴν
 εἰς Συρακούσας κἀθόδον ξένους τε καὶ τριήρεις.
 Ἐν τούτῳ δὲ ἦκον οἱ διάδοχοι τῶν Συρακονοσιῶν εἰς
 Μίλητον, καὶ παρέλαβον τὰς ναῦς καὶ τὸ στρα-
 τευμα.

Ἐν Θάσῳ δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τούτου στάσεως 32
 γενομένης, ἐκπίπτουσιν οἱ Λακωνισταὶ, καὶ ὁ Λά-
 κων ἀρμοστής Ἐτεόνικος. Καταϊτιαθεὶς δὲ ταῦτα
 πρῶτα σὺν Τισσαφέρει Πασιππίδας ὁ Λάκων, ἔφυ-
 γεν ἐκ Σπάρτης. Ἐπὶ δὲ τὸ ναυτικόν, ὃ ἑκείνος ἠθροί-
 κει ἀπὸ τῶν συμμάχων, ἐξεπέμφθη Κρατησιππίδας,
 καὶ παρέλαβεν ἐν Κίῳ. Περὶ δὲ τούτους τοὺς χρό- 33
 νους Θρασύλου ἐν Ἀθήναις ὄντος, Ἄγις, ἐκ τῆς
 Δικελείας προνομὴν ποιούμενος, πρὸς αὐτὰ τὰ τεί-
 χη ἦλθε τῶν Ἀθηναίων. Θρασύλος δὲ, ἐξαγαγὼν
 Ἀθηναίους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ πόλει ὄντας
 ἅπαντας, παρέταξε παρὰ τὸ Δύκειον γυμνάσιον,

- 34 ὡς μαχοῦμενος, ἂν προσίωσιν. Ἴδὼν δὲ ταῦτα Ἅγρις ἀπήγαγε ταχέως· καὶ τινες αὐτῶν, ὀλίγοι τῶν ἐπὶ πᾶσιν, ὑπὸ τῶν ψιλῶν ἀπέθανον. Οἱ οὖν Ἀθηναῖοι τῷ Θρασίλω διὰ ταῦτα ἔτι προθυμότεροι ἦσαν, ἐφ' ἃ ἤμε, καὶ ἐπεψηφίσαντο, ὀπλίτας τε αὐτὸν καταλέξασθαι χιλίους, ἰππέας δὲ ἑκατὸν,
- 35 τριήρεις δὲ πενήκοντα. Ἅγρις δὲ, ἐκ τῆς Δεκελείας ἰδὼν πλοῖα πολλὰ σίτου ἐς Πειραιᾶ καταθέντα, οὐδὲν ὄφελος ἔφη εἶναι, τοὺς μετ' αὐτοῦ πολὺν ἤδη χρόνον Ἀθηναίους εἶργειν τῆς γῆς, εἰ μὴ τις σχῆσει, ὅθεν καὶ ὁ κατὰ θάλατταν σίτος φοιτᾷ· κράτιστόν τε εἶναι, καὶ Κλέαρχον τὸν Ῥεμφίου, πρόξονον ὄντα Βυζαντίων, πέμψαι ἐς Χαλκηδὼνα τε καὶ Βυ-
- 36 ζάντιον. Δόξαντος δὲ τούτου, πληρωθεισῶν νεῶν ἕκ τε Μεγάρων καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ζυμμάχων πεντεκαίδεκα, στρατιωτῶν μᾶλλον ἢ ταχειῶν, ὥχτη. Καὶ αὐτοῦ τῶν νεῶν τρεῖς ἀπόβλυνται ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν ἐννέα νηῶν, αἱ αἱ ἐνταῦθα τὰ πλοῖα διεφύλαττον· αἱ δ' ἄλλαι ἔφυγον ἐς Σηστών, ἐκεῖθεν δὲ ἐς Βυζάντιον ἐσώθησαν.
- 37 Καὶ ὁ ἐνιαυτὸς ἔληγεν, ἐν ᾧ Καρχηδόνιοι, Ἀντίβα ἡγουμένου, στρατεύσαντες ἐπὶ Σικελίᾳ δέκα μυριάσι στρατιᾶς, αἰροῦσιν ἐν τρισὶ μῆσι δύο πόλεις Ἑλληίδας, Σελινοῦντα καὶ Ἰμέραν.

C A P. II.

Τῷ δὲ ἄλλῳ ἔτει (ᾧ ἦν Ὀλυμπιάς τρίτη καὶ ἐνενηκοστή, ἢ προστεθείσα ξυνωρίς ἐνέκα Εὐαγόρου

Ἡλείου, τὸ δὲ στάδιον Εὐβότας Κυρηναῖος,) ἐπὶ ἐφόρου μὲν ὄντος ἐν Σπάρτῃ Εὐαρχίππου, ἄρχοντος δ' ἐν Ἀθήναις Εὐκτῆμονος, Ἀθηναῖοι μὲν Θορικὴν ἐτείχισαν, Θρασύλος δὲ τὰ τε ψηφισθέντα πλοῖα λαβῶν, καὶ πεντακισχιλίους τῶν ναυτῶν πελταστὰς ποιησάμενος, ὡς ἅμα καὶ πελτασταῖς ἐσομένοις, ἐξ-
 ἔπλευσεν ἀρχομένου τοῦ θέρους ἐς Σάμον. Ἐκεῖ 2
 δὲ μείνας τρεῖς ἡμέρας, ἔπλευσεν ἐς Πύγελαν καὶ ἐνταῦθα τὴν τε χώραν εἶδον, καὶ προσέβαλε πρὸς τῷ τείχει. Ἐκ δὲ τῆς Μιλήτου βοηθήσαντές τινες τοῖς Πυγελῆῦσι, διεσπαρμένους ὄντας τῶν Ἀθη-
 ναίων τοὺς ψιλοὺς εἰδίωκον. Οἱ δὲ πελτασταί, καὶ 3
 τῶν ὀπλιτῶν δύο λόχοι, βοηθήσαντες πρὸς τοὺς αὐτῶν ψιλοὺς, ἀπέκτειναν ἅπαντας τοὺς ἐκ Μιλήτου, ἐκτὸς ὀλίγων, καὶ ἀσπίδας ἔλαβον ὡς διακο-
 σίας, καὶ τροπαιὸν ἔστησαν. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἔπλευ- 4
 σαν ἐς Νότιον, καὶ ἐντεῦθεν παρασκευασάμενοι ἐπορεύοντο ἐς Κολοφῶνα. Κολοφῶνιοι δὲ προσ-
 εχώρησαν· καὶ τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἐνέβαλον ἐς τὴν Λυδίαν, ἀκμάζοντος τοῦ σίτου, καὶ κώμας τε πολ-
 λὰς ἐνέπρησαν, καὶ χρήματα ἔλαβον καὶ ἀνδράπο-
 δα, καὶ ἄλλην λείαν πολλήν. Στάγης δὲ ὁ Πέρσης, 5
 περὶ ταῦτα τὰ χωρία ὄν, ἐπεὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τοῦ στρατοπέδου διεσκεδασμένοι ἦσαν κατὰ τὰς ἰδίας λείας, βοηθησάντων τῶν ἱππέων, ἕνα μὲν ζῶν ἔλα-
 βεν, ἑπτὰ δὲ ἀπέκτεινε. Θρασύλος δὲ μετὰ ταῦτα 6
 ἀπήγαγεν ἐπὶ θάλατταν τὴν στρατιάν, ὡς ἐς Ἐφεσσὸν πλευσοῦμενος. Τισσαφέρης δὲ, αἰαθόμενος τοῦτε

- τὸ ἐπιχείρημα, στρατιάν τε συνέλεγε πολλήν, καὶ ἵππεῖς ἀπέστειλε, παραγγέλλον πᾶσιν, ἔς Ἐφεσον
- 7 βοηθεῖν τῇ Ἀρτέμιδι. Θρασύλος δὲ, ἐβδόμη καὶ δεκάτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν ἐσβολήν, ἐς Ἐφεσον ἐπλευσε, καὶ τοὺς μὲν ὀπλίτας ἐς τὸν Κορησσὸν ἀποβιβάσας, τοὺς δὲ ἵππεῖς καὶ πελταστὰς καὶ ἐπιβάτας καὶ τοὺς ἄλλους πάντας πρὸς τὸ ἔλος ἐπὶ τὰ ἕτερα τῆς πό-
- 8 λειας, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ προσῆγε δύο στρατόπεδα. Οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως ἐβοήθησαν σφίσι, οἱ τε σύμμαχοι, οὓς Τισσαφέρηνς ἤγαγε, καὶ οἱ Συρακοῦσιοι, οἱ τ' ἀπὸ τῶν προτέρων εἴκοσι νεῶν, καὶ ἀπὸ ἑτέρων πέντε, αἱ ἔτιχον τότε παραγενόμεναι, νεωστὶ ἤκουσαι μετὰ Εὐκλείους τε τοῦ Ἴππωνος καὶ Ἡρακλείδου τοῦ Ἀριστογένους, στρατηγῶν, καὶ Σελινοῦσαι
- 9 δύο. Οὗτοι δὲ πάντες πρῶτον μὲν πρὸς τοὺς ὀπλίτας τοὺς ἐν Κορησσῷ ἐβοήθησαν· τούτους δὲ τρεψάμενοι, καὶ ἀποκτείναντες ἐξ αὐτῶν ὡσεὶ ἑκατὸν, καὶ ἐς τὴν θάλασσαν καταδιώξαντες, πρὸς τοὺς παρὰ τὸ ἔλος ἐτάρακτον. Ἐφυγον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι,
- 10 καὶ ἀπώλοντο αὐτῶν ὡς τριακόσιοι. Οἱ δὲ Ἐφεσίοι τρόπαιον ἐνταῦθα ἔστησαν, καὶ ἕτερον πρὸς τῷ Κορησσῷ. Τοῖς δὲ Συρακοῦσις καὶ Σελινοῦσις, κρατίστοις γενομένοις, ἀριστεῖα ἔδωκαν καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ πολλοῖς, καὶ οἰκεῖν ἀτέλειαν ἔδωσαν τῷ βουλευμένῳ αἰεὶ. Σελινοῦσις δὲ, ἕπει ἢ
- 11 πόλις ἀπολώλει, καὶ πολιτείαν ἔδωσαν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπολαβόντες, ἀπέπλευσαν ἐς Νότιον· καὶ οἱ θάψαντες αὐτοὺς,

ἔπλεον ἐπὶ Λέσβου καὶ Ἑλλησπόντου. Ὀρμουῦντες δὲ 12
 ἐν Μηθύμνῃ τῆς Λέσβου, εἶδον παραπλευούσας ἐξ
 Ἐφέσου τὰς Συρακουσίας ναῦς πέντε καὶ εἴκοσι·
 καὶ ἐπ' αὐτὰς ἀναχθέντες, τέτταρας μὲν ἔλαβον αὐ-
 τῶν ἀνδράσι, τὰς δ' ἄλλας κατεδίωξαν ἐς Ἐφεσον.
 Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους αἰχμαλώτους Θρασύλος ἐς Ἀθή- 13
 νας ἀπέπεμψε πάντας, Ἀλκιβιάδην δὲ Ἀθηναῖον,
 Ἀλκιβιάδου ὄντα ἀνεψιὸν καὶ ξυμφυγάδα, κατέ-
 λευσεν. Ἐντεῦθεν δὲ ἔπλευσεν ἐς τὴν Σησιὸν πρὸς
 τὸ ἄλλο στρατεύμα. Ἐκεῖθεν δὲ ἅπασα ἡ στρατιὰ 14
 διέβη ἐς Λάμψακον, καὶ χειμῶν ἐπήγει, ἐν ᾧ οἱ
 κ'χμάλωτοι Συρακούσιοι, εἰργμένοι τοῦ Πειραιῶς
 ἐν λιθοτομίαις, φιορύξαντες τὴν πέτραν, ἀπο-
 δράντες νυκτὸς, ἔρχοντο ἐς Δεκείλιαν, οἱ δ' ἐς
 Μέγαρα. Ἐν δὲ τῇ Λαμψάκῃ συντάττοντος Ἀλκι- 15
 βιάδου τὸ στρατεύμα πᾶν, οἱ πρότεροι στρατιῶται
 οὐκ ἠβούλοντο τοῖς μετὰ Θρασύλου συντάττεσθαι,
 ὡς αὐτοὶ μὲν ὄντες ἀήτητοι, ἐκείνοι δὲ ἠττημένοι
 ἦκοιεν. Ἐνταῦθα δὲ ἐχείμαζον ἅπαντες, Λάμψακον
 πιχίζοντες, καὶ ἐστράτευσαν πρὸς Ἄβυδον. Φαρ- 16
 νάβαζος δ' ἐβοήθησεν ἵπποις πολλοῖς, καὶ μάχῃ
 ἠττηθεὶς ἔφυγεν. Ἀλκιβιάδης δὲ ἰδίωκεν, ἔχων τοὺς
 τε ἰππέας καὶ τῶν ὀπλιτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν, ὧν
 ἤχευ Μένανδρος, μέχρι σκότος ἀφείλετο. Ἐκ δὲ 17
 τῆς μάχης ταύτης συνέβησαν οἱ στρατιῶται αὐτοὶ
 αὐτοῖς, καὶ ἠσπάζοντο τοὺς μετὰ Θρασύλου. Ἐξῆλ-
 θον δὲ τινὰς καὶ ἄλλας ἐξόδους τοῦ χειμῶνος ἐς
 τὴν ἠπειρον, καὶ ἐπόρθουν τὴν βασιλείως χώραν.

18 Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ καὶ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἐς τὴν
 Κορινθίον τῶν Εἰλώτων ἀφροσύνας ἐκ Μαλίας
 ὑποσπόνδους ἀφῆκαν. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν
 καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ Τραχινίᾳ Ἀχαιοὶ τοὺς ἐποίκους
 ἀντιτεταγμένων πάντων πρὸς τοὺς Οἰταίους πολε-
 μίους ὄντας, προέδωσαν, ὥστε ἀπολέσθαι αὐτῶν
 πρὸς ἑπτακοσίους σὺν τῷ ἐκ Λακεδαιμόνος ἀρ-
 19 μοστῇ Λαβῶτῃ. Καὶ δ' ἐνιαυτὸς ἔληγεν οὗτος, ἐν
 ᾧ καὶ Μῆδοι, ἀπὸ Δαρειοῦ, τοῦ Περσῶν βασιλέως,
 ἀποστάντες, πάλιν προσεχώρησαν αὐτῷ.

C A P. III.

Τοῦ δ' ἐπιόντος ἔτους δ' ἐν Φωκαίᾳ νεὸς τῆς
 Ἀθηνᾶς ἐνιπρήσθη, πρησιῆρος ἐμπροσόντος. Ἐπεὶ
 δ' ὁ χειμὼν ἔληγε, Παντακλείους μὲν ἐφορευόντος,
 ἄρχοντος δ' Ἀντιγένοῦς, ἕαρος ἀρχομένου, δυοῖν
 καὶ εἴκοσιν ἔτοιν τῷ πολέμῳ παρεκλυθόντων, οἱ
 Ἀθηναῖοι ἔπλευσαν ἐς Προικόννησον παντὶ τῷ
 2 στρατοπέδῳ. Ἐκεῖθεν δ' ἐπὶ Καλκηδόνα καὶ Βυ-
 ζάνειον ὁρμήσαντες, ἐστρατοπεδεύσαντο πρὸς Καλ-
 κηδόνην. Οἱ δὲ Καλκηδόνηοι, προσιόντας αἰσθόμε-
 νοι τοὺς Ἀθηναίους, τὴν λείαν ἄπασαν κατέθεντε
 ἐς τοὺς Βιθυννοὺς Θραῦκας, ἀστιγχείτονας ὄντας
 3 Ἀλκιβιάδης δὲ, λαβὼν τῶν τε ὀπλιτῶν ὀλίγους καὶ
 τοὺς ἱππίας, καὶ τὰς ναῦς παραπλεῖν κελεύσας
 ἔλθων ἐς τοὺς Βιθυννοὺς, ἀπῆται τὰ τῶν Καλκη-
 δονίων χρήματα· εἰ δὲ μὴ, πολεμήσειν ἔφη αὐτοῖς
 4 Οἱ δὲ ἀπέδωσαν. Ἀλκιβιάδης δὲ, ἐπεὶ ἤκεν ἐς τὴν

στρατόπεδον, τὴν τε λειαν ἔχων, καὶ πίστις πεποι-
 ῆμένος, ἀπειτείχε τὴν Χαλκηδόνα παντὶ τῷ στρα-
 τοπέδῳ ἀπὸ θαλάττης ἐς θάλατταν, καὶ τοῦ ποτα-
 μοῦ ὄσον οἶόν τ' ἦν, ξυλίνῳ τείχει. Ἐντυῦθα Ἴππο- 5
 κράτης μὲν, ὁ Δικεδαμῶνιος ἄρμοστής, ἐκ τῆς
 πόλεως ἐξήγαγε τοὺς στρατιώτας, ὡς μαχοῦμενος·
 οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀντιπαρετάξαντο αὐτῷ, Φαρνά-
 βαζος δὲ ἔξω τῶν περιτειχισμάτων προσεβοήθει
 στρατῶ τε καὶ ἵπποις πολλοῖς. Ἴπποκράτης μὲν 6
 οἷν καὶ Θρασύλος ἐμάχοντο ἑκάτερος τοῖς ὀπλίταις
 χρόνον πολὺν, μέχρις Ἀλκιβιάδης, ἔχων ὀπλίτας τέ-
 τινυς καὶ τοὺς ἵππειας, ἐβοήθησε. Καὶ Ἴπποκράτης
 μὲν ἀπέθανεν· οἱ δὲ μετ' αὐτοῦ ὄντες ἔφυγον ἐς
 τὴν πόλιν. Ἄμια δὲ καὶ Φαρνάβαζος, οὐ δυνάμενος 7
 συμμίξαι πρὸς τὸν Ἴπποκράτην διὰ τὴν στενοχω-
 ρίαν, τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν ἀποτειχισμάτων ἐγγύς
 ὄντων, ἀπεχώρησεν ἐς τὸ Ἡράκλειον τὸ τῶν Χαλκη-
 δονίων, οὗ ἦν αὐτῷ τὸ στρατόπεδον. Ἐκ τούτου δὲ 8
 Ἀλκιβιάδης μὲν ὤχτετο ἐς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐς
 Χερσόνησον, χρήματα πράξων· οἱ δὲ λοιποὶ στρα-
 τηγοὶ συνεφώνησαν πρὸς Φαρνάβαζον ὑπὲρ Χαλκη-
 δόνος, εἴκοσι τάλαντα δοῦναι Ἀθηναίοις Φαρνά-
 βαζον, καὶ ὡς βασιλέα πρέσβεις Ἀθηναίων ἀνα-
 γυγεῖν· καὶ ὄρκους ἔλαβον καὶ ἔδωσαν παρὰ Φαρ- 9
 ναβάζου, ὑποτελεῖν τὸν φόρον Χαλκηδονίους Ἀθη-
 ναίοις, ὄσον περ εἰώθεσαν, καὶ τὰ ὀφειλόμενα
 χρήματα ἀποδοῦναι· Ἀθηναίους δὲ μὴ πολεμεῖν
 Χαλκηδονίοις, ἕως ἂν οἱ παρὰ βασιλέως πρέσβ

- 10 ἔλθωσιν. Ἀλκιβιάδης δὲ τοῖς τε ὄρκοις οὐκ ἐτύ-
 χανε παρῶν, ἀλλὰ περὶ Σηλυβρίαν ἦν· κείνην δ'
 ἔλων, πρὸς τὸ Βυζάντιον ἦκεν, ἔχων Χερῶνονήϊτας·
 τε πανδημεῖ, καὶ ἀπὸ Θράκης στρατιώτας, καὶ
- 11 ἵππεῖς πλείους τριακοσίων. Φαρνάβαζος δὲ, ἀξιῶν
 δεῖν κἀκείνον ὀμνύειν, περιέμεγεν ἐν Καλκηδόνι,
 μέχρις ἔλθῃ ἐκ τοῦ Βυζαντίου· ἐπεὶ δ' ἦλθεν, οὐκ
- 12 ἔφη ὀμεισθαι, εἰ μὴ κἀκείνος αὐτῷ ὀμείται. Μετὰ
 ταῦτα ὤμοσεν ὁ μὲν ἐν Χρυσοπόλει, οἷς Φαρνά-
 βαζος ἔπεμψε, Μητροβάτει καὶ Ἀρνάπει· ὁ δ' ἐν
 Καλκηδόνι τοῖς παρ' Ἀλκιβιάδου, Εὐρυπτολέμου
 καὶ Διοτίμῳ, τὸν τε κοινὸν ὄρκον, καὶ ἰδίᾳ καὶ ἄλ-
- 13 λήλοισι πλείοσι ἐποιήσαντο. Φαρνάβαζος μὲν οὖν
 εὐθύς ἀπῆει, καὶ τοὺς παρὰ βασιλεῖα πορευομένους
 πρέσβεις ἀπαντᾶν ἐκέλευσεν ἐς Κύζικον. Ἐπέμψθησαν
 δὲ Ἀθηναίων μὲν Δωρόθεος, Φιλοδίκης, Θεογένης,
 Εὐρυπτόλεμος, Μαντίθεος· σὺν δὲ τούτοις Ἀργεῖοι,
 Κλεόστρατος, Πυρρόλοχος· ἐπορεύοντο δὲ καὶ Λα-
 κεδαιμονίων πρέσβεις, Πασίππιδας καὶ ἕτεροι·
 μετὰ δὲ τούτων καὶ Ἐρμοκράτης, ἤδη φεύγων ἐκ
- 14 Συρακουσῶν, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Πρόξενος. Καὶ
 Φαρνάβαζος μὲν τούτους ἤγε· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸ
 Βυζάντιον ἐπολιόρκουν, περιτειχίσαντες, καὶ πρὸς
 τὸ τεῖχος ἀκροβολισμοὺς καὶ προσβολὰς ἐποιούντο.
- 15 Ἐν δὲ τῷ Βυζαντίῳ ἦν Κλέαρχος, Λακεδαιμόνιος ἀρ-
 μοστής, καὶ σὺν αὐτῷ τῶν περιοίκων τινὲς, καὶ τῶν
 νεοδαμωδῶν οὐ πολλοὶ, καὶ Μεγαρεῖς, καὶ ἄρχων
 αὐτῶν Ἐλιξος Μεγαρεὺς, καὶ Βοιωτοὶ, καὶ τούτων

ἄρχων Κοιρατάδας. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ὡς οὐδὲν ἡδύ- 16
 νατο διαπράξασθαι κατ' ἰσχὺν, ἔπεισαν τινὰς τῶν
 Βυζαντίων προδοῦναι τὴν πόλιν. Κλέαρχος δὲ ὁ 17
 ἄρμοστής, οἶόμενος, οὐδένα ἂν τοῦτο ποιῆσαι, κα-
 ταστήσας δὲ ἅπαντα ὡς ἡδύνατο κάλλιστα, καὶ ἐπι-
 τρέψας τὰ ἐν τῇ πόλει Κοιρατάδα καὶ Ἐλίξω, διέβη
 παρὰ τὸν Φαρνάβαζον εἰς τὸ πέραν, μισθόν τε τοῖς
 στρατιώταις παρ' αὐτοῦ ληψόμενος, καὶ ναῦς ξυλλέ-
 ξων, αἱ ἦσαν ἐκ τῶ Ἑλλησπόντῳ ἄλλαι ἄλλη κατα-
 λελεμμέναι φρουρίδες ὑπὸ Πασιπτιδου, καὶ ἐν Ἀν-
 τάνδρῳ, καὶ ἄς Ἠγησανδρίδας εἶχεν ἐπὶ Θράκης,
 ἐπιβάτης ὢν Μινδάρον, καὶ ὅπως ἄλλαι ναυπηγη-
 θείησαν, ἀθρόοι δὲ γενόμεναι πᾶσαι, κακῶς τοὺς
 τῶν Ἀθηναίων ξυμμάχους ποιῶσαι, ἀποσπάσειαν
 τὸ στρατόπεδον ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου. Ἐπεὶ δ' ἐξέ- 18
 πλευσεν ὁ Κλέαρχος, οἱ προδιδόντες τὴν πόλιν τῶν
 Βυζαντίων, Κύδων, καὶ Ἀρίστων, καὶ Ἀναξικράτης,
 καὶ Λυκοῦργος, καὶ Ἀναξίλαος, (ὃς, ὑπαγόμενος 19
 θανάτου ὕστερον ἐν Λακεδαιμονίᾳ διὰ τὴν προδοσίαν,
 ἀπέφυγεν, ὅτι οὐ προδοίη τὴν πόλιν, ἀλλὰ σώσαι,
 παιδᾶς ὄρων καὶ γυναῖκας λιμῶ ἀπολλυμένας, Βυ-
 ζάντιος ὢν, καὶ οὐ Λακεδαιμόνιος· τὸν γὰρ ἐνόητα
 αἶτον Κλέαρχον τοῖς Λακεδαιμονίῳν στρατιώταις δι-
 δόναι· διὰ ταῦτ' οὖν τοὺς πολεμίους ἔφη εἰσεσθαι,
 οὐκ ἀργυρίου ἕνεκα, οὐδὲ διὰ τὸ μισεῖν Λακεδαι-
 μονίους·) ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς παρεσκεύαστο, νυκτὸς 20
 ἀνοίξαντες τὰς πύλας, τὰς ἐπὶ τὸ Θράκιον καλου-
 μένας, εἰσήγαγον τὸ στρατεύμα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην·

21 Ὁ δὲ Ἐλιξος καὶ ὁ Κοιρατάδας, οὐδὲν τούτων εἰδότες,
 ἐβόηθουν μετὰ πάντων εἰς τὴν ἀγορὰν· ἐπεὶ δὲ
 πάντῃ οἱ πολέμιοι κατέχον, οὐδὲν ἔχοντες, ὅ τι
 22 ποιήσαιεν, παρέδωσαν σφᾶς αὐτοῦς. Καὶ οὗτοι μὲν
 ἀπεπέμφθησαν εἰς Ἀθήνας· καὶ ὁ Κοιρατάδας ἐν
 τῷ ὄχλῳ, ἀποβαινόντων ἐν Πειραιεῖ, ἔλαθεν ἀπο-
 δράς, καὶ ἀπεσώθη εἰς Λεκέλειαν.

C A P. IV.

Φαρνάβαζος δὲ καὶ οἱ πρέσβεις, τῆς Φρυγίας
 ἐν Γορδῖῳ ὄντες τὸν χειμῶνα, τὰ περὶ τὸ Βυζάντιον
 2 πεπραγμένα ἤκουσαν. Ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔαρος πο-
 ρευαμένοις αὐτοῖς παρὰ βασιλείᾳ ἀπήντησαν κατα-
 βαίνοντες οἱ τε Λακεδαιμονίων πρέσβεις, Βοιώτιος
 ὄνομα καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ οἱ ἄλλοι ἄγγελοι,
 καὶ ἔλεγον, διὰ Λακεδαιμόνιοι πάντων, ὧν δεόνται,
 πεπραγότες εἶναι παρὰ βασιλέως· καὶ Κῦρος, ἄρξων
 πάντων τῶν ἐπὶ θαλάττῃ, καὶ ἑμπολεμῶν Λα-
 3 κεδαιμονίοις. Ἐπιστολὴν τε ἔφερε τοῖς κάτω πᾶσι,
 τὸ βασιλεῖον ἔχουσαν σφράγισμα, ἐν ᾗ ἐπὶ καὶ
 τὰδε· Καταπέμψω Κῦρον, κέρανον τῶν εἰς Καστω-
 λὸν ἀθροισμένων. (Τὸ δὲ κέρανον, ἔστι κύριον.)
 4 Ταῦτ' οὖν ἀκούοντες οἱ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις,
 καὶ ἐπειδὴ Κῦρον εἶδον, ἐβούλοντο μὲν μάλιστα
 παρὰ βασιλείᾳ ἀναβῆναι· εἰ δὲ μὴ, οἴκαδε ἀπελ-
 5 θεῖν. Κῦρος δὲ Φαρναβάζῳ εἶπεν, ἢ παραδοῦναι
 τοὺς πρέσβεις ἑαυτῷ, ἢ μὴ οἴκαδε πῶ ἀποπέμψαι,
 βουλόμενος τοὺς Ἀθηναίους μὴ εἰδέναι τὰ πραττό-

μενα. Φαρνάβαζος δὲ τῶς μὲν κατέτιχε τοὺς πρῶ- 6
 βεις, φάσκων τότε μὲν, ἀνάξειν αὐτοὺς παρὰ βα-
 σιλίᾳ, τότε δὲ, οἴκαδε ἀποπέμψειν, ὡς μηδὲν μὲν-
 ψηται· ἐπειδὴ δὲ ἐναντοὶ τρεῖς ἦσαν, ἐδεήθη τοῦ 7
 Κύρδου, ἀφείναι αὐτὰς, φάσκων ὁμομοκέναι, ἀπά-
 ξειν ἐπὶ Θάλατταν, ἐπειδὴ οὐ παρὰ βασιλείᾳ. Πέμ-
 ψαυτες δὲ Ἀριοβαρζάνει, παρακομίσαι αὐτοὺς ἐκέ-
 λυσαν· ὁ δὲ ἀπήγαγεν ἐς Κίον τῆς Μυσιάς, ὅθεν
 πρὸς τὸ ἄλλο στρατόπεδον ἀπέπλευσαν.

Ἀλκιβιάδης δὲ, βουλόμενος μετὰ τῶν στρατιω- 8
 τῶν ἀποπλεῖν οἴκαδε, ἀνήχθη εὐθύς ἐπὶ Σάμου.
 Ἐκεῖθεν δὲ, λαβὼν τῶν νεῶν εἴκοσιν, ἐπλευσε τῆς
 Καρίας ἐς τὸν Κεραμικὸν κόλπον. Ἐκεῖθεν δὲ, κυλ- 9
 λέξας ἑκατὸν τάλαντα, ἤκειν ἐς τὴν Σάμον, Θρα-
 σύβουλος δὲ σὺν τριάκοντα ναυσὶν ἐπὶ Θράκης ἤκα-
 το. Ἐκεῖθεν δὲ τὰ τε ἄλλα χωρία τὰ πρὸς Λακεδαι-
 μονίους μεθεστηκότα κατεστρέψατο, καὶ Θάσον,
 ἔχουσαν κακῶς ὑπὸ ἴτε τῶν πολέμων καὶ στάσεων
 καὶ λιμοῦ. Θρασύβουλος δὲ σὺν τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ ἐς
 Ἀθήνας κατέπλευσε. Πρὶν δὲ ἤκειν αὐτὸν, οἱ Ἀθη-
 ναῖοι στρατηγούς εἶλοντο, Ἀλκιβιάδην μὲν φεύγοντα,
 καὶ Θρασύβουλον ἀπόντα, Κόνωνα δὲ τρίτον ἐκ
 τῶν οἴκοθεν. Ἀλκιβιάδης δ' ἐκ τῆς Σάμου, ἔχων 11
 τὰ χρήματα, κατέπλευσεν ἐς Πάρον ναυσὶν εἴκοσι.
 Ἐκεῖθεν δ' ἀνήχθη εὐθὺς Ἰνυθείου ἐπὶ κατασκοπῇ
 τῶν τριήρων, ὡς ἐπυνθάνετο Λακεδαιμονίους αὐ-
 τόθι παρασκευάζειν τριάκοντα, καὶ τοῦ οἴκαδε κα-
 τάπλου, ὅπως ἢ πόλις πρὸς αὐτὸν ἔχοι. Ἐπεὶ δὲ 12

ὄρα ἑαυτῶν εὖνοι οὖσαν, καὶ στρατηγὸν αὐτὸν
 ρημένους, καὶ ἰδίᾳ μεταπεμπομένους τοὺς ἐπιτη-
 ρίους, κατέπλευσεν εἰς τὸν Πειραιᾶ ἡμέρᾳ, ἣ
 Γλυντήρια ἦγιν ἢ πόλις, τοῦ ἔθους κατακεκαλυμ-
 μένου τῆς Ἀθηναῖς· ὃ τινὲς οἰωνίζοντο ἀνεπιτήδεον
 ναὶ καὶ αὐτῶ καὶ τῇ πόλει. Ἀθηναίων γὰρ οὐδεὶς
 ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐδενὸς σπουδαίου ἔργου τολμή-
 μι ἂν ἄψασθαι. Καταπλέστος δ' αὐτοῦ, ὃ τε ἐκ
 τοῦ Πειραιᾶ καὶ ὃ ἐκ τοῦ ἄστεος ὄχλος ἠθροίσθη
 ρὸς τὰς ναῦς, θυμαύζοντες καὶ ἰδεῖν βουλόμενοι
 ὄν Ἀλκιβιάδην, λέγοντες οἱ μὲν, ὅτι ὡς κράτιστος
 ἦ τῶν πολιτῶν, καὶ μόνος ἀπελογήθη, ὡς οὐ δι-
 αίως φύγοι, ἐπιβουλευθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν ἔλαττον
 αἰνίου δυναμένων, μοχθηρότερόν τε λεγόντων, καὶ
 ρὸς τὸ αὐτῶν ἴδιον κέρδος πολιτευόντων· ἐκείνου
 εἰ τὸ κοινὸν αὖξοντος, καὶ ἀπὸ τῶν αὐτοῦ, καὶ
 πό τοῦ τῆς πόλεως δυνατοῦ· ἐθέλοντος δὲ τότε
 γίνεσθαι παραχρῆμα, τῆς αἰτίας ἄρτι γεγενημένης,
 ἡσεβηκότος εἰς τὰ μυστήρια, ὑπερβαλλόμενοι οἱ
 ἠθροὶ τὰ δοκοῦντα δίκαια εἶναι, ἀπόντα αὐτὸν
 πέρησαν τῆς πατρίδος· ἐν ᾧ χρόνῳ, ὑπὸ ἀμχα-
 λίας δουλεύων, ἠναγκάσθη μὲν θεραπεύειν τοὺς
 ἠθιστοὺς, κινδυνεύων αἰεὶ παρ' ἐκάστην ἡμέραν
 πολέσθαι· τοὺς δὲ οἰκεισιάτους, πολίτας τε καὶ
 υγγενεῖς, καὶ τὴν πόλιν ἄπασαν ὄρων ἔξαμαρτά-
 νυσαν, οὐκ εἶχεν ὅπως ἄφελοίη, φυγῇ ἀπειρογόμε-
 ν· οὐκ ἔφασαν δὲ τῶν οἰων. περ αὐτὸς ὄντων και-
 ῶν δεῖσθαι πραγμάτων οὐδὲ μεταστάσεως· ὑπάρ-

χιν μὲν γὰρ ἐκ τοῦ δήμου αὐτῷ μὲν, τῶν τε ἡλι-
 κιωτῶν πλείον ἔχειν, καὶ τῶν πρεσβυτέρων μὴ ἔλατ-
 τοῦσθαι· τοῖς δ' αὐτοῦ ἐχθροῖς, τοιοῦτοις δακεῖν,
 εἶναι, οἷοις πρὸ πρότερον, ὕστερον δὲ δυνασθεῖσιν
 ἀπολλύναι τοὺς βελτίστους, αὐτοὺς δὲ, μόνους λει-
 φθέντας, δι' αὐτὸ τοῦτο ἀγαπᾶσθαι ὑπὸ τῶν πολι-
 τῶν, ὅτι ἑτέροις βελτίοισιν οὐκ εἶχον χρῆσθαι· οἱ δὲ, 17
 ὅτι τῶν παροιχομένων αὐτοῖς κακῶν μόνος αἴτιος
 εἶη, τῶν τε φοβερῶν ὄντων τῇ πόλει γενέσθαι μόνος
 κινδυνεύσαι ἡγεμῶν καταστῆναι. Ἀλκιβιάδης δὲ, 18
 πρὸς τὴν γῆν ὀρμηθεὶς, ἀπέβαινε μὲν οὐκ εὐθέως,
 φοβούμενος τοὺς ἐχθροὺς· ἐπαναστάς δὲ ἐπὶ τοῦ
 κατασιγῶματος, ἔσκόπει τοὺς αὐτοῦ ἐπιτηδελούς, εἰ
 παρεῖσαν. Κατιδὼν δὲ Εὐρυπτόλεμον τὸν Πεισιά- 19
 νακτος, ἑαυτοῦ δὲ ἀνεψιὸν, καὶ τοὺς ἄλλους οἰκειούς,
 καὶ τοὺς φίλους μετ' αὐτῶν, τότε ἀποβάς, ἀναβαί-
 νει εἰς τὴν πόλιν μετὰ τῶν παρεσκευασμένων, εἰ τις
 ἄπειτο, μὴ ἐπιτρέπειν. Ἐν δὲ τῇ βουλῇ καὶ τῇ 20
 ἐκκλησίᾳ ἀπολογησάμενος, ὡς οὐκ ἠσβήκει, εἰπὼν
 δὲ, ὡς ἡδίκηται, λεχθέντων δὲ καὶ ἄλλων τοιούτων,
 καὶ οὐδενὸς ἀντειπόντος, διὰ τὸ μὴ ἀνασχέσθαι ἄν-
 τὴν ἐκκλησίαν, ἀναρῶθηθεις ἀπάντων ἡγεμῶν αὐτο-
 κράτωρ, ὡς οἷός τε ὦν σῶσαι τὴν προτέρα τῆς
 πόλεως δύναμιν, πρότερον μὲν τὰ μυστήρια τῶν
 Ἀθηναίων κατὰ θάλατταν ἀγόντων διὰ τὸν πόλεμον,
 κατὰ γῆν ἐποίησεν, ἐξαγαγὼν τοὺς στρατιώτας
 ἅπαντας· μετὰ δὲ ταῦτα κατελέξατο στρατιᾶν, 21
 ὀπίστας μὲν πεντακοσίους καὶ χιλίους, ἵππεις δ'

πεντήκοντα και ἑκατόν, ναῦς δ' ἑκατόν. Καί μετα-
 τὸν κατάπλουν τρίτῳ μῆρτι ἀνήχθη ἐπ' Ἄνδρον, ἀφε-
 στηκυῖαν τῶν Ἀθηναίων· και μετ' αὐτοῦ Ἀριστο-
 κράτης και Ἀδείμαντος δ' Λευκολαφίδου συνεπέμ-
 22 φθησαν, οἱ ἡρημένοι κατὰ γῆν στρατηγοί. Ἀλκιβιά-
 δης δὲ ἀπεβίβασε τὸ στράτευμα τῆς Ἀνδρίας χώρας
 εἰς Γαύριον, ἐκβοηθήσαντας δὲ τοὺς Ἀνδρίους ἐτρέ-
 ψαντο, και κατέκλεισαν εἰς τὴν πόλιν, και τινὰς ἀπέ-
 κτειναν οὐ πολλοὺς, και τοὺς Ἀάκωνας, οἳ αὐτόθι
 23 ἦσαν. Ἀλκιβιάδης δὲ τρόπαιόν τε ἔσκησε, και μεί-
 νας αὐτοῦ ὀλίγας ἡμέρας, ἔπλευσεν εἰς Σάμον· κα-
 κείθεν δρομώμενος ἐπολέμει.

G A P. V.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, πρότερον τούτων οὐ πολλῶ
 χρόνῳ Κρατησιππίδα τῆς ναυαρχίας παρεληλυθυίας,
 Λύσανδρον ἐξέπεμψαν ναύαρχον. Ὁ δὲ, ἀφικόμενος
 εἰς Ῥόδον, και ναῦς ἐκεῖθεν λαβὼν, εἰς Κῶ και Μί-
 λητον ἔπλευσεν· ἐκεῖθεν δ' εἰς Ἐφεσον, και ἐκεῖ
 ἔμεινε, ναῦς ἔχων ἑβδομήκοντα, μέχρις οὐ Κῦρος
 2 εἰς Σάρδεις ἤφικετο. Ἐπι δὲ ἦκει, ἀνέβη πρὸς αὐτὸν
 οὖν τοῖς ἐκ Λακεδαιμόνος πρέσβειν. Ἐνταῦθα δὲ
 κατὰ τε τοῦ Τισσαφρόνου ἔλεγον, ἃ πεποιηκώς εἶη,
 αὐτοῦ τε Κῦρου ἐδέοντο, ὡς προθυμοτάτου πρὸς
 5 τὸν πόλεμον γενέσθαι. Κῦρος δὲ τὸν τε πατέρα ἔφη
 ταῦτα ἐπεσταλκέναι, και αὐτὸς οὐκ ἄλλ' ἐγνωκέναι,
 ἀλλὰ πάντα ποιήσειν· ἔχων δὲ ἦκειν τάλαντα πεν-
 τακόσια· εἰάν δὲ ταῦτα ἐκλίπη, τοῖς ἰδίοις χρή-

σσθαι ἔφη, ἃ ὁ πατήρ αὐτῶ ἔδωκεν· εἰάν δὲ κατὰ
 ταῦτα, καὶ τὸν θρόνον κατακόψειν, ἔφ' ᾧ ἐκά-
 θητο, ὄντα ἀργυροῦν καὶ χρυσοῦν. Οἱ δὲ ταῦτ' 4
 ἐπήγουν, καὶ ἐκέλευον αὐτὸν τάξαι τῷ ναύτῃ δρα-
 χμὴν Ἀσιακὴν, διδάσκοντες, ὅτι, ἂν οὗτος ὁ μι-
 σθὸς γένηται, σὲ τῶν Ἀθηναίων ναῦται ἀπολεί-
 ψουσι τὰς ναῦς, καὶ μετὰ χρήματα ἀναλώσει. Ὁ δὲ 5
 καλῶς μὲν ἔφη αὐτοὺς λέγειν, οὐ δυνατόν ὄν εἶναι,
 παρ' ἧ βασιλεὺς ἐπέστειλεν αὐτῷ, ἄλλα ποιεῖν·
 εἶναι δὲ καὶ τὰς συνθήκας οὕτως ἔχούσας, τριά-
 κοντα μῖνας ἐκάστη νηὶ τοῦ μηνὸς διδόναι, ὅπόσας 6
 ἂν βούλωνται τρέφειν Λακεδαιμόνιοι. Ὁ δὲ Λύ-
 σανδρος τότε μὲν ἐσιώπησε· μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον,
 ἐπεὶ αὐτῷ προπιῶν ὁ Κύρος ἤφρετο, τί ἂν μάλιστα
 χαρίζοιτο ποιῶν, εἶπεν, ὅτι εἰ πρὸς τὸν μισθὸν
 ἐκάστῳ ναύτῃ ὀβολὸν προσθείης. Ἐκ δὲ τούτου τέ- 7
 ταιρες ὀβολοὶ ἦν ὁ μισθός, πρότερον δὲ τριάβολον.
 Καὶ τὸν τε προσφειλόμενον ἀπέδωκε, καὶ ἔτι μηνὸς
 προέδωκεν, ὥστε τὸ στράτευμα πολὺ προθυμότερον
 εἶναι. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀκούοντες ταῦτα, ἀθύμως 8
 μὲν εἶχον, ἔπιμπον δὲ πρὸς τὸν Κύρον πρέσβεις διὰ
 Πισσαφέρονους. Ὁ δὲ οὐ προσεδέχετο, δεομένου Πισ- 9
 σαφέρονους, καὶ λέγοντος, (ἄπερ αὐτὸς ἐποίησε πει-
 σθεὶς ὑπ' Ἀλκιβιάδου) σκοπεῖν, ὅπως τῶν Ἑλλήνων
 μηδένας τινὲς ἰσχυροὶ ὦσιν, ἀλλὰ πάντες ἰσθινεῖς,
 αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στασιάζοντες. Καὶ ὁ μὲν Λύσαν- 10
 δρος, ἐπεὶ αὐτῷ τὸ ναυτικὸν συνετέτακτο, ἀνελ-
 κύσας τὰς ἐν τῇ Ἐφέσῳ ναῦς, εὐσας ἐγνωήκοντε

- ἤσυχίαν ἦγεν, ἐπισκευάζων καὶ ἀναψύχων αὐτάς.
- 11 Ἀλκιβιάδης δὲ, ἀκούσας, Θρασύβουλον ἔξω Ἑλλην-
πόντου ἦκοντα τειχίζειν Φώκαιαν, διέπλευσε πρὸς
αὐτὸν, καταλειπὼν ἐπὶ ταῖς ναυσὶν Ἀντίοχον, τὸν
αὐτοῦ κυβερνήτην, ἐπιστείλλας, μὴ ἐπιπλεῖν ἐπὶ
- 12 τὰς Λυσάνδρου ναῦς. Ὁ δὲ Ἀντίοχος, τῇ τε αὐτοῦ
νῆϊ καὶ ἄλλῃ ἐκ Νοτίου εἰς τὸν λιμένα τῶν Ἐφεσίων
ἐσπλεύσας, παρ' αὐτάς τὰς πύργους τῶν Λυσάνδρου
- 13 κειῶν παρέπλει. Ὁ δὲ Λύσανδρος, τὸ μὲν πρῶτον
ὀλίγας τῶν κειῶν καθελκύσας, ἔδλωκεν αὐτόν· ἐπι-
δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τῷ Ἀντιόχῳ ἐβοήθησαν πλείοσι
ναυσὶ, τότε δὴ καὶ πάσας ξυντάξας ἐπέπλει. Μετὰ
δὲ ταῦτα καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἐκ τοῦ Νοτίου καθελ-
κύσαντες τὰς λοιπὰς τριήρεις, ἀνήχθησαν, ὥς
- 14 ἕκαστος ἦνοιξεν. Ἐκ τούτου δ' ἐνανμάχησαν, οἱ
μὲν ἐν τάξει, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι διωπαρμέναις ταῖς
ναυσὶ, μέχρις οὗ ἔφυγον, ἀπολέσαντες πεντεκαίδεκα
τριήρεις. Τῶν δὲ ἀνδρῶν οἱ μὲν πλείστοι ἐξέφυγον,
οἱ δ' ἐξωγήθησαν. Λύσανδρος δὲ, τὰς τε ναῦς
ἀναλαβὼν, καὶ τρόπαιον στήσας ἐπὶ τοῦ Νοτίου,
διέπλευσεν εἰς Ἐφεσον, οἱ δ' Ἀθηναῖοι εἰς Σάμον.
- 15 Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀλκιβιάδης, ἐλθὼν εἰς Σάμον, ἀνή-
χθη ταῖς ναυσὶν ἀπάσαις ἐπὶ τὸν λιμένα τῶν Ἐφε-
σίων, καὶ πρὸ τοῦ στόματος παρέταξεν, εἴ τις
βούλοιο ναυμαχεῖν. Ἐπεὶ δὲ Λύσανδρος οὐκ ἀντα-
νήγαγε διὰ τὸ πολλαῖς ναυσὶν ἐλαττιοῦσθαι, ἀπέ-
πλευσεν εἰς Σάμον. Ἀκεδαιμόνιοι δὲ ὀλίγω ὕστερον
- 16 αἰροῦσι Δελφίνων καὶ Ἡέφα. Οἱ δὲ ἐν οἴκῳ

Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἠγγέλθη ἡ ναυμαχία, χαλεπῶς ἔχον τῷ Ἀλκιβιάδῃ, οἰόμενοι, δι' ἀμέλειάν τε καὶ ἀκράτειαν ἀπολώλεκέναι τὰς ναῦς, καὶ στρατηγούς εἴλογο ἄλλους δέκα, Κόνωνα, Διομέδοντα, Λέοντα, Περικλέα, Ἐρασινίδην, Ἀριστοκράτην, Ἀρχίστρατον, Πρωτόμαχον, Θρασύλον, Ἀριστογένην. Ἀλκιβιάδης μὲν οὖν, πονήρως καὶ ἐν τῇ στρατιᾷ 17 φερόμενος, λαβὼν τριήρη μίαν, ἀπέπλευσεν εἰς Χερσόνησον, εἰς τὰ ἑαυτοῦ τείχη. Μετὰ δὲ ταῦτα Κόνων 18 ἐκ τῆς Ἄνδρου, ξὺν αἷς εἴκοσι ναυσὶν εἴκοσι, ψηφισμένων Ἀθηναίων, εἰς Σάμον ἐπλευσεκ ἐπὶ τὸ ναυτικόν. Ἄντι δὲ Κόνωνος εἰς Ἄνδρον ἐπεμψῶν Φανοσθένην, τέσσαρας ναῦς ἔχοντα. Οὗτος, περιτυχὼν 19 δυοῖν τριήροις Θουρίαις, ἔλαβεν αὐταῖς ἀνδράσι· καὶ τοὺς μὲν αἰχμαλώτους ἅπαντας ἔδησαν Ἀθηναῖοι, τὸν δὲ ἄρχοντα αὐτῶν Δωριέα, ὄντα μὲν Ῥόδιον, πάλαι δὲ φυγάδα ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Ῥόδου ὑπὸ Ἀθηναίων, κατεψηφισμένον αὐτοῦ θάνατον καὶ τῶν ἐκείνου συγγενῶν, πολιτεύοντα παρ' αὐτοῖς, ἐλάσαντες ἀφῆκαν, οὐδὲ χρήματα πρᾶξάμενοι. Κόνων δ', ἐπεὶ εἰς τὴν Σάμον ἀφίκετο, καὶ τὸ ναυ- 20 κικόν κατέλαβεν ἀθύμως ἔχον, συμπληρώσας τριήρεις ἑβδομήκοντα ἀντὶ τῶν πρότερον, οὐσῶν πλέον ἢ ἑκατόν, καὶ ταύταις ἀναγαγόμενος μετὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν, ἄλλοτε ἄλλη ἀποβαλὼν τῆς τῶν πολεμίων χώρας, ἐληίζετο. Καὶ ὁ ἐνιαυτός ἤλθεν, 21 ἐν ᾧ Καρχηδόνιοι εἰς Σικελίαν στρατεύσαντες εἴκοσι καὶ ἑκατόν τριήρασι, καὶ πεζῆς στρατιᾶς δώδεκα

μυριάσιν, εἶλον Ἀκράγαντα λιμῶν, μάχη μὲν ἤττη-
θέντες, προσκαθεζόμενοι δὲ ἐπὶ μῆνας.

C A P. VI.

Τῷ δ' ἐπιόντι ἔπει, ὃ ἦ τε σελήγη ἐξέλιπεν
ἐσπέρας, καὶ ὁ παλαιὸς τῆς Ἀθηναῖς νεὸς ἐν Ἀθή-
ναις ἐνεπρήσθη, Πίτιος μὲν ἐφορεύοντος, ἄρχοντος
δὲ Καλλίου Ἀθήνησιν, οἱ Λακεδαιμόνιοι, τῷ Ἀν-
σάνδρῳ παρεληλυθότος ἤδη τοῦ χρόνου, καὶ τῷ πο-
λέμῳ τεττάρων καὶ εἰκοσίων ἐτῶν, ἔπεμψαν ἐπὶ τὰς
2 ναῦς Καλλικρατίδαν. Ὅτε δὲ παρεδίδου ὁ Ἀν-
σάνδρος τὰς ναῦς, ἔλεγε τῷ Καλλικρατίδᾳ, ὅτι
Θαλαττοκράτωρ τε παραδοίη καὶ ναυμαχίᾳ νει-
κηκῶς. Ὁ δὲ αὐτὸν ἐκέλευσε, ἐξ Ἐφέσου ἐν ἀριστε-
ρᾷ Σάμου παραπλεύσαντα, οὗ ἦσαν αἱ τῶν Ἀθη-
ναίων νῆες, ἐν Μιλήτῳ παραδοῦναι τὰς ναῦς· καὶ
3 ὁμολογήσειν Θαλαττοκρατεῖν. Οὗ φαμένου δὲ τοῦ
Ἀνσάνδρου πολυπραγμονεῖν, ἄλλου ἀφροντος, αὐ-
τὸς ὁ Καλλικρατίδας, πρὸς αἷς παρὰ Ἀνσάνδρου
ἔλαβε ναοὶ, προσεπλήρωσεν ἐκ Χίου καὶ Ρόδου
καὶ ἄλλοθεν ἀπὸ τῶν ξυμμάχων πεντήκοντα ναῦς.
Τούτας δὲ πάσας ἀθροίσας, οὖσας τετραράκοντα
καὶ ἑκατὸν, παρεσκευάζετο ὡς ἀπαντησόμενος ταῖς
4 πολεμίοις. Καταμαθὼν δὲ ὑπὸ τῶν Ἀνσάνδρου
φίλων καταστασιαζόμενος, οὐ μόνον ἀπροθύμως
ὑπηρετούντων, ἀλλὰ καὶ διαθροούντων ἐν ταῖς πό-
λεσιν, ὅτι Λακεδαιμόνιοι μέγιστα παραπίπτουεν ἐν
τῷ διαλλάττειν τοὺς ναυάρχους, πολλάκις ἀνεπιτη-

δαίων γιγνομένων, καὶ ἄρτι ξυνιέντων τὰ ναυτικά, καὶ ἀνθρώποις ὡς χρηστέον οὐ γινωσκόντων, ἀπείρους δὲ θαλάττης πέμποντες καὶ ἀγνώτας τοῖς ἐκεῖ, κινδυνεύοιεν τε παθεῖν διὰ τοῦτο· ἐκ τούτου δὲ ὁ Καλλικρατίδας, ξυγκαλέσας τοὺς Λακεδαιμονίων ἐκεῖ παρόντας, ἔλεγεν αὐτοῖς τοιαῦτα·

Ἐμοὶ ἄρκεῖ, οἴκοι μένειν· καὶ εἴτε Λύσανδρος, 5
εἴτε ἄλλος τις ἐμπειρότερος περὶ τὰ ναυτικά βούλεται εἶναι, οὐ κωλύω τὰ κατ' ἐμέ· ἐγὼ δὲ, ὑπὸ τῆς πόλεως ὡς ἐπὶ τὰς ναῦς πεμφθεὶς, οὐκ ἔχω, τί ἄλλο ποιῶ, ἢ τὰ κελευόμενα, ὡς ἂν δύναμαι κρατίστα. ἤμεῖς δὲ, πρὸς ἃ ἐγὼ τε φιλοτιμοῦμαι, καὶ ἡ πόλις ἡμῶν αἰτιάζεται, (ἴστε γὰρ αὐτὰ, ὥσπερ καὶ ἐγὼ) ξυμβουλεύω, τὰ ἄριστα ὑμῖν δοκοῦντα εἶναι περὶ τοῦ ἐμὲ ἐνθάδε μένειν, ἢ οἴκαδε ἀποπλεῖν, ἐροῦντας τὰ καθεστῶτα ἐνθάδε.

Οὐδενὸς δὲ τολμήσαντος ἄλλο τι εἶπεῖν, ἢ τοῖς 6
οἴκοι πείθεσθαι, ποιεῖν τε ἐφ' ἃ ἦκει, ἐλθὼν παρὰ Κῦρον, ἥτις μισθὸν τοῖς ναύταις. Ὁ δὲ αὐτῷ εἶπε, δύο ἡμέρας ἐπισχεῖν. Καλλικρατίδας δὲ, 7
ἀχθεθεὶς τῇ ἀναβυλῇ, καὶ ταῖς ἐπὶ τὰς θύρας φοιτήσεσιν ὀργισθεὶς, καὶ εἰπὼν, ἀθλιωτάτους εἶνας τοὺς Ἕλληνας, ὅτι βαρβάρους κολακεύουσιν ἕνεκα ἄργυρίου, φάσκων τε, ἦν σωθῆ οἴκαδε, κατὰ γε τὸ αὐτῷ δυνατόν διαλλάξαι Λαθηναίους καὶ 8
Λακεδαιμονίους, ἀπέπλευσεν εἰς Μίλητον. Κῆκεῖθεν πέμψας τριήρεις εἰς Λακεδαίμονα ἐπὶ χρήματα, ἐκκλησίαν ἀθροίσας τῶν Μιλησίων, ταῦτα εἶπεν·

- Ἐμοὶ μὲν, ὦ Μιλήσιοι, ἀνάγκη, τοῖς οἴκοι
 ἄρχουσι πείθεσθαι· ὑμᾶς δὲ ἐγὼ ἀξιῶ προθυμοτά-
 τους εἶναι εἰς τὸν πόλεμον, διὰ τὸ οἰκοῦντας ἐν
 βαρβάροις κλειῖστα κακὰ ἤδη ὑπ' αὐτῶν πεπονθέ-
 9 ναι. Δεῖ δὲ ὑμᾶς ἐξηγεῖσθαι τοῖς ἄλλοις συμμαχοῖς,
 ὅπως ἂν τάχιστα τε καὶ μάλιστα βλάβωμεν τοὺς
 πολεμίους, ἕως ἂν οἱ ἐν Λακεδαιμόνῳ ἤκωσιν, οὓς
 10 ἐγὼ ἔπεμψα χρήματα ἄξοντας· ἐπεὶ τὰ ἐνθάδε ὑπάρ-
 χοντα Λύσανδρος Κύρω ἀποδοὺς, ὡς περὶ τὰ ὄντα,
 οἴχεται· Κύρος δὲ, ἐλθόντος ἐμοῦ ἐπ' αὐτόν, ἀεὶ
 ἀνεβάλλετό μοι διαλεχθῆναι, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὰς ἐκεί-
 νου θύρας φοιτῶν οὐκ ἠδυνάμην ἐμαυτὸν πείσαι.
 11 Ἐπισχνοῦμαι δὲ ὑμῖν, ἀντὶ τῶν συμβάντων ἡμῖν
 ἀγαθῶν ἐν τῷ χρόνῳ, ὃ ἂν ἐκεῖνα προσδωμάμεθα,
 χάριν ἀξίαν ἀποδώσειν. Ἀλλὰ ἐξ ἡ τῶν θεοῖς δεῖ-
 ξωμεν τοῖς βαρβάροις, ὅτι, καὶ ἄνευ τοῦ ἐκείνους
 θαυμάζειν, δυνάμεθα τοὺς ἐχθρούς τιμωρεῖσθαι.
 12 Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' εἶπεν, ἀνισταμένοι πολλοὶ, καὶ
 μάλιστα οἱ αἰτιαζόμενοι ἐναντιοῦσθαι, δεδιότες
 εἰσηγοῦντο πόρον χρημάτων, καὶ αὐτοὶ ἐπαγγελλό-
 μενοι ἰδίᾳ. Λαβῶν δὲ ταῦτα ἐκεῖνος, καὶ ἐκ Χίου
 πενταδραχμίαν ἐκάστω τῶν ναυτῶν ἐφοδιασάμενος,
 ἔπλευσε τῆς Λέσβου ἐπὶ Μήθυμναν, πολεμίας οὐ-
 13 σαν. Οὐ βουλευμένων δὲ τῶν Μήθυμναίων προσχω-
 ρεῖν, ἀλλ' ἐμφορῶν ὄντων Ἀθηναίων, καὶ τῶν τὰ
 πράγματα ἐχόντων ἀττιμιζόντων, προσβαλὼν αἰρεῖ
 14 τὴν πόλιν κατὰ κράτος. Τὰ μὲν οὖν χρήματα πάντα
 διήρπασον οἱ στρατιῶται, τὰ δὲ ἀνδράποδα πάντα

ξυνηθροίσεν ὁ Καλλικρατίδας ἐς τὴν ἀγορὰν· καὶ
 κλεινόντων τῶν ξυμμάχων ἀποδόσθαι καὶ τοὺς Μη-
 θυμναίους, οὐκ ἔφη, ἑαυτοῦ γε ἄρχοντας, οὐδένα
 Ἑλλήνων ἐς τὸ κείνου δυνατὸν ἀνδραποδισθῆναι.
 Τῇ δὲ ὑστεραία τοὺς μὲν ἐλευθέρους ἀφῆκε, τοὺς 15
 δὲ τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς καὶ τὰ ἀνδράποδα τὰ
 δοῦλα πάντα ἀπέδοτο· Κόνωνι δὲ εἶπεν, ὅτι παύ-
 σει αὐτὸν μοιχῶντα τὴν θάλατταν. Κατιδὼν δὲ αὐ-
 τὸν ἀναγόμενον ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, ἐδίωκεν, ὑποτεμνό-
 μεκος τὸν ἐς Σάμον πλοῦν, ὅπως μὴ ἐκείσθαι φύγη.
 Κόνων δ' ἔφευγε ταῖς ναυσὶν εὖ πλεουσάσας, διὰ τὸ 16
 ἐκ πολλῶν πληρωμάτων ἐς ὀλίγας ἐκλελέχθαι τοὺς
 ἀρίστους ἐρέτας· καὶ καταφεύγει ἐς Μιτυλήνην τῆς
 Λέσβου, καὶ ξὺν αὐτῶ τῶν δῆμα στρατηγῶν Λέων
 καὶ Ἐρασιππίδης. Καλλικρατίδας δὲ ξυνεισέπλευσεν
 ἐς τὸν λιμένα, διώκων ναυσὶν ἑκατὸν καὶ ἐβδομή-
 κοντα. Κόνων δὲ, ὡς ἔφθη ὑπὸ τῶν πολιτῶν κα- 17
 τακλυθεὶς, ἠναγκάσθη ναυμαχῆσαι πρὸς τῷ λι-
 μένι, καὶ ἀπώλεσε ναῦς τριάκοντα· οἱ δ' ἄνδρες ἐς
 τὴν γῆν ἀπέφυγον· τὰς δὲ λοιπὰς τῶν νεῶν, τετ-
 ταρακόντα οὖσας, ὑπὸ τῷ τείχει ἀνείλκυσε. Καλ- 18
 κικρατίδας δὲ, ἐν τῷ λιμένι ἐρμισάμενος, ἐπολιορ-
 κει ἐνταῦθα, τὸν ἐκπλοῦν ἔχων· καὶ κατὰ γῆν με-
 ταπεμψάμενος τοὺς Μηθυμναίους πανδημεῖ, καὶ
 ἐκ Χίου τὸ στράτευμα διεβίβασε· χρήματά τε παρὰ
 Κίρκου αὐτῷ ἤλθεν. Ὁ δὲ Κόνων, ἐπεὶ ἐπολιορ- 19
 κεῖτο καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ σίτων
 οὐδαμῶθεν ἦν εὐπορῆσαι, οἱ δὲ ἄνθρωποι πολλοὶ

ἐν τῇ πόλει ἦσαν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἐβοήθουν,
 διὰ τὸ μὴ πυνθάνεσθαι ταῦτα, καθελκύσας τῶν
 νεῶν τὰς ἀριστα πλεούσας δύο, ἐπλήρωσε πρὸ ἡμέ-
 ρας, ἐξ ἀπασῶν τῶν νεῶν τοὺς ἀρίστους ἐρέτας ἐκλί-
 ξας, καὶ τοὺς ἐπιβάτας ἐς κοίλην ναῦν μεταβαβά-
 20 σας, καὶ τὰ παραρῥύματα παραλαβών. Τὴν μὲν
 οὖν ἡμέραν οὕτως ἀνεῖχον. Ἐς δὲ τὴν ἐσπέραν, ἐπεὶ
 σκότος εἶη, ἐξέβιβαζεν, ὡς μὴ καταδήλους εἶναι τοῖς
 πολεμίοις ταῦτα ποιοῦντας. Τῇ πέμπτῃ δὲ ἡμέρᾳ,
 ἐσθήμενοι σῖτα μέτρια, ἐπειδὴ ἤδη μίσον ἡμέρας
 ἦν, καὶ οἱ ἐφορμοῦντες ὀλιγώρως εἶχον, καὶ ἐνιοὶ
 ἀνεπαύοντο, ἐξέπλισαν ἔξω τοῦ λιμένος· καὶ ἡ
 μὲν ἐπὶ Ἑλλησπόντου ὤρμησεν, ἡ δὲ ἐς τὸ πέλαγος
 21 τῶν δὲ ἐφορμούντων ὡς ἕκαστοι ἤνοιγον, κἄς τε
 ἀγκύρας ἀποκόπτοντες καὶ ἐγερόμενοι ἐβοήθουν
 τεταραγμένοι, τυχόντες ἐν τῇ γῇ ἀριστοποιούμενοι·
 ἐσβάντες δὲ ἐδίωκον τὴν ἐς τὸ πέλαγος ἐφορμήσασαν,
 καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ δύνοντι κατέλαβον· καὶ κρατήσαν-
 τες μάχῃ, ἀναδησάμενοι ἀπῆγον ἐς τὸ στρατόπεδον
 22 αὐτοῖς ἀνδράσιν. Ἡ δ' ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου φυ-
 γοῦσα ναὺς διέφυγε, καὶ ἀφικομένη ἐς τὰς Ἀθήνας
 ἐξαγγέλλει τὴν πολιορκίαν. Διομέδων δὲ, βοηθῶν
 Κόνωνι πολιορκουμένῳ, δώδεκα ναυσὶν ὤρμησατο
 23 ἐς τὸν εὐριπον τῶν Μιτυληναίων. Ὁ δὲ Καλλικρατί-
 δας, ἐπιπλεύσας αὐτῷ ἐξαίφνης, δέκα μὲν τῶν νεῶν
 ἔλαβε· Διομέδων δὲ ἔφυγε τῇ τε αὐτοῦ καὶ ἄλλῃ.
 24 Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, τὰ γεγενημένα καὶ τὴν πολιορκίαν
 ἐπεὶ ἤκουσαν, ἐψηφίσαντο βοηθεῖν ναυσὶν ἑκατὸν

καὶ δέκα, ἐσβιβάζοντες τοὺς ἐν ἡλικίᾳ ὄντας ἅπαν-
 τας, καὶ δούλους, καὶ ἐλευθέρους· καὶ πληρώσαν-
 τες δάκα καὶ ἑκατὸν ἐν τριάκοντα ἡμέραις, ἀπῆραν·
 εἰσέβησαν δὲ καὶ τῶν ἰππέων πολλοί. Μετὰ ταῦτα 25
 ἀνήχθησαν εἰς Σάμω, καὶ κειῖθεν Σαρμίας ναῦς ἔλα-
 βον δέκα. Ἦθροισαν δὲ καὶ ἄλλας πλείους ἢ τριά-
 κοντα παρὰ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, ἐσβαίνειν ἀναγ-
 κάσαντες ἅπαντας· ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τινας αὐτοῖς
 εἴτερον ἔξω οὔσαι. Ἐγένοντο δὲ αἱ πᾶσαι πλείους ἢ
 πενήκοντα καὶ ἑκατὸν. Ὁ δὲ Καλλικράτιδας, ἀκούων 26
 τὴν βοήθειαν ἤδη ἐν Σάμῳ εὔσαν, αὐτοῦ μὲν κα-
 τέλιπε πενήκοντα ναῦς καὶ ἄρχοντα Ἐτεόνικον·
 ταῖς δὲ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀναχθεῖς, ἐδειπνοποιεῖτο
 τῆς Δέσβου ἐπὶ τῇ Μαλέᾳ ἄκρᾳ, ἀντίον τῆς Μιτυ-
 λῆνης. Τῇ δ' αὐτῇ ἡμέρᾳ εἴτερον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι 27
 δεῖπνοποιούμενοι ἐν ταῖς Ἀργινούσαις· αὐταὶ δ' εἰ-
 σὶν ἀντίον τῆς Δέσβου ἐπὶ τῇ Μαλέᾳ ἄκρᾳ, ἀντίον
 τῆς Μιτυλήνης. Τῆς δὲ νυκτὸς ἰδὼν τὰ πυρὰ, καὶ 28
 τινῶν αὐτῶν ἔξαγγελιάντων, ὅτι Ἀθηναῖοι εἶεν, ἀνή-
 ρητο περὶ μέσας νύκτας, ὡς ἐξαπίναιως προσπέσοι.
 Ἰδὼν δ' ἐπιγεγόμενον πολὺ καὶ βρονταὶ διεκάλυψαν
 τὴν ἀναγωγὴν. Ἐπεὶ δὲ ἀνέσχεν, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ
 ἐπλεῖ ἐπὶ τὰς Ἀργινούσας. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀντανή- 29
 ροντο εἰς τὸ πέλαγος τῷ εὐωνύμῳ, παρατεταγμένοι
 ὡδε· Ἀριστοκράτης μὲν, τὸ εὐώνυμον ἔχων, ἤγει-
 το πεντεκαίδεκα ναυσὶ· μετὰ δὲ ταῦτα Διομέδων
 εἴτερας πεντεκαίδεκα· ἐπετέτακτο δὲ Ἀριστοκράτης
 μὲν Περικλῆς, Διομέδοντι δὲ Ἐρασινίδης· παρὰ δὲ

- Διομέδοντα οἱ Σάμιοι, δέκα ναυσὶν ἐπὶ μιᾷς τετα-
 γμένοι· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Σάμιος, ὄνοματι Ἰπ-
 παύς· ἐχόμενοι δὲ τῶν ταξιάρχων δέκα, καὶ αὐταὶ
 ἐπὶ μιᾷς· ἐπὶ δὲ ταύταις αἱ τῶν ναυάρχων τρεῖς, καὶ
 50 εἴ τινες ἄλλαι ἦσαν ξυμμαχίδες. Τὸ δὲ δεξιὸν κέρας
 Πρωτόμαχος εἶχε πεντεκαίδεκα ναυσὶ· παρὰ δ' αὐ-
 τὸν Θρασύλος ἐτέραις πεντεκαίδεκα· ἐπετέτακτο δὲ
 Πρωτομάχῳ μὲν Λυσίας, ἔχων τὰς ἴσας ναῦς· Θρα-
 51 σύλῳ δὲ Ἀριστογένης. Οὕτω δ' ἐτάχθησαν, ἵνα
 μὴ διέκπλουν διδοῖεν· χεῖρον γὰρ ἔπλεον. Αἱ δὲ
 τῶν Λακεδαιμονίων ἀντιτεταγμένοι ἦσαν ἅπασαι ἐπι-
 32 μιᾷς, ὡς πρὸς διέκπλουν καὶ περίπλουν παρεσκευα-
 σμένοι, διὰ τὸ βέλτιον πλεῖν. Εἶχε δὲ τὸ δεξιὸν κέ-
 ρας Καλλικρατίδας. Ἐρμῶν δὲ Μεγαρέυς, ὁ τῷ
 Καλλικρατίδῃ κυβερνήτης, εἶπε πρὸς αὐτὸν, ὅτι εἴη
 καλῶς ἔχον ἀποπλεῦσαι· αἱ γὰρ τριήρεις τῶν Ἀθη-
 ναίων πολλῶν πλείονες ἦσαν. Καλλικρατίδας δὲ εἶ-
 πεν, ὅτι ἡ Σπάρτη οὐδὲν μὴ κύνιον οἰκισίται, αὐ-
 τοῦ ἀποθανόντος· φεύγειν δὲ αἰσχρὸν εἶναι ἔφη.
 53 Μετὰ δὲ ταῦτα ἐναυμάχησαν χρόνον πολὺν, πρῶ-
 τρον μὲν ἀθρόαι, ἔπειτα δὲ διεσκεδασμένοι. Ἐπεὶ δὲ
 Καλλικρατίδας τε, ἐμβαλοῦσης τῆς νεῶς, ἀποπε-
 σῶν ἐς τὴν θάλατταν ἠφανίσθη, Πρωτόμαχος τε
 καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τῷ δεξιῷ τὸ εὐώνυμον ἐνίκησαν,
 54 ἐντεῦθεν φυγὴ τῶν Πηλοποννησίων ἐγένετο ἐς Χίον,
 πλείστον δὲ καὶ ἐς Φώκαιαν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πάλιν
 35 ἐς τὰς Ἀργινοῦσας κατέπλευσαν. Ἀπώλοντο δὲ τῶν
 μὲν Ἀθηναίων νῆες πέντε καὶ εἴκοσι αὐτοῖς ἀνδρά-

οιν, ἐκτὸς ἄλλων, τῶν πρὸς τὴν γῆν προσενεχθέν-
 των· τῶν δὲ Πελοποννησίων, Λακωνικαὶ μὲν ἑννέα,
 πασῶν οὐσῶν δέκα· τῶν δ' ἄλλων ξυμμάχων πλεί-
 ους ἢ ἑξήκοντα. Ἔδοξε δὲ καὶ τοῖς τῶν Ἀθηναίων 36
 στρατηγοῖς, ἕξ μὲν καὶ τετταράκοντα ναυσὶ Θηρα-
 μένην τε καὶ Θρασύβουλον, τριηράρχους ὄντας, καὶ
 τῶν ταξιστῶν τινας πλείν ἐπὶ τὰς καταδεδουκίας
 ναῦς καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ἀνθρώπους· ταῖς δ' ἄλ-
 λαις ἐπὶ τὰς μετ' Ἐτεσνίκου τῆ Μιτυλήνῃ ἰσορμού-
 σας. Ταῦτα δὲ βουλομένους ποιεῖν, ἄνεμος καὶ χι-
 μῶν αὐτοὺς διεκώλυσε, μέγας γενόμενος. Τρόπαιον
 δὲ στήσαντες αὐτῶν, ἠύλιζοντο. Τῶν δ' Ἐτεσνίκου 37
 δ' ὑπηρετικὸς κέλης πάντα ἐξήγγειλε τὰ περὶ τὴν
 ναυμαχίαν. Ὁ δὲ αὐτὸν πάλιν ἐξεπεμψεν, εἰπὼν τοῖς
 ἐνοῦσι, σιωπῇ ἐκπλεῖν, καὶ μηδεὶ διαλέγεσθαι,
 παραχρῆμα δὲ αὐθις πλείν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπε-
 δον ἐστειρανόμενους καὶ βοῶντας, ὅτι Καλλικρατί-
 δας νενίκηκε ναυμαχῶν, καὶ ὅτι αἱ τῶν Ἀθηναίων
 νῆες ἀπολώλασιν ἅπασαι. Καὶ οἱ μὲν ταῦτ' ἐπι- 38
 ουν· αὐτὸς δ', ἐπειδὴ ἐκείνοι κατέπλεον, ἔθυε τὰ
 εὐαγγέλια, καὶ τοῖς στρατιώταις παρήγγειλε δεῖπνο-
 ποιῆσθαι, καὶ τοῖς ἐμπόροις, τὰ χρήματα σιωπῇ
 ἐνθεμένους ἐς τὰ πλοῖα ἀποπλεῖν ἐς Χίον, (ἦν δὲ
 τὸ πνεῦμα οὐριον,) καὶ τὰς τριήρεις τὴν ταχίστην·
 αὐτὸς δὲ τὸ πεζὸν ἀπήγεν ἐς τὴν Μήθυμναν, τὸ
 στρατόπεδον ἐπαρήσας. Κόνων δὲ καθελκύσας τὰς 39
 ναῦς, ἐπεὶ οἱ τε πολέμιοι ἀποδεδράκεισαν, καὶ ὁ
 ἄνεμος εὐδαιτερος ἦν, ἀπακτῆσας τοῖς Ἀθηναίοις

ἤδη ἀνηγμένοις ἐκ τῶν Ἀργινοῦσῶν, ἔφρασε τὰ περὶ
 40 τοῦ Ἐτειονίκου. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κατέπλευσαν εἰς τὴν
 Μιτυλήνην, ἐκεῖθεν δ' ἐπανήχθησαν εἰς τὴν Χίον·
 καὶ οὐδὲν διαπραξάμενοι, ἐπέπλευσαν ἐπὶ Σάμου.

C A P. VII.

Οἱ δ' ἐν οἴκῳ τούτους μὲν τοὺς στρατηγούς ἔπαι-
 σαν, πλὴν Κόνωνος· πρὸς δὲ τούτῳ εἰλοντο Ἀδεί-
 μαντον, καὶ τρίτον Φιλοκλέα. Τῶν δὲ ναυμαχη-
 σάντων στρατηγῶν Πρωτόμαχος μὲν καὶ Ἀριστογέ-
 2 νης οὐκ ἀπῆλθον εἰς Ἀθήνας· τῶν δὲ ἕξ καταπλευ-
 σάντων, Περικλέους, καὶ Διομήδοντος, καὶ Λυ-
 σίου, καὶ Ἀριστοκράτους, καὶ Θρασύλου, καὶ
 Ἐρασινίδου, Ἀρχέδημος, τότε προεστηκώς ἐν Ἀθή-
 ναις καὶ τῆς Δεκλείας ἐπιμελούμενος, Ἐρασινί-
 δη ἐπιβολὴν ἐπιβαλὼν, κατηγορεῖ ἐν δικαστηρίῳ,
 φάσκων, ἕξ Ἑλλησπόντου αὐτὸν ἔχειν χρήματα,
 ὄντα τοῦ δήμου· κατηγορεῖ δὲ καὶ περὶ τῆς στρα-
 τηγίας. Καὶ ἔδοξε τῷ δικαστηρίῳ, δῆσαι τὸν Ἐρα-
 5 σινίδην. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν τῇ βουλῇ διηγοῦντο οἱ
 στρατηγοὶ περὶ τε τῆς ναυμαχίας καὶ τοῦ μεγέθους
 τοῦ χειμῶνος. Τιμοκράτους δ' εἰπόντος, ὅτι καὶ
 τοὺς ἄλλους χρὴ δεθέντας εἰς τὸν δῆμον παραδοθῆ-
 4 ναι, ἡ βουλὴ ἔδησε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐκκλησία ἐγέ-
 κητο, ἐν ᾗ τῶν στρατηγῶν κατηγοροῦν ἄλλοι τε καὶ
 Θηραμένης μάλιστα, δίκαιους εἶναι λέγων λόγον ὑπο-
 σχεῖν, διότι οὐκ ἀνείλοντο τοὺς ναυαγούς. Ὅτι
 μὲν γὰρ οὐδενὸς ἄλλου καθήπτοντο, ἐπιστολὴν ἐπε-

δείκνυ μαρτύριον· (καὶ ἔπεμψαν οἱ στρατηγοὶ εἰς τὴν βουλὴν καὶ εἰς τὸν δῆμον, ἄλλο οὐδὲν αἰτιώμενοι, ἢ τὸν χειμῶνα.) Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ στρατηγοὶ βραχεία ἕκαστος ἀπελογήσατο, (οὐ γὰρ προὔτεθι σφίσι λόγος κατὰ τὸν νόμον) καὶ τὰ πεπραγμένα διηγοῦντο, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τοὺς πολεμίτους πλείοιεν· τὴν δὲ ἀναίρεσιν τῶν ναυαγῶν προστάξαιεν τῶν τριηράρχων ἀνδράσιν ἱκανοῖς καὶ ἐστρατηγηκόσιν ἤδη, θηραμένει καὶ Θρασυβούλῳ, καὶ ἄλλοις τοιούτοις· καὶ, εἴπερ γέ τις δέοι περὶ τῆς ἀναιρέσεως, οὐδένα ἄλλον ἔχειν αὐτοὺς αἰτιᾶσθαι, ἢ τοὺτους, οἷς προσετάχθη. Καὶ οὐχ, ὅτι γε κατηγοροῦσιν ἡμῶν, (ἔφασαν) ψευδόμεθα, φάσκοντες, αὐτοὺς αἰτίους εἶναι, ἀλλὰ τὸ μέγεθος τοῦ χειμῶνος εἶναι τὸ κωλύσαν τὴν ἀναίρεσιν. Τούτων δὲ μάρτυρας παρῆχοντο τοὺς κυβερνήτας καὶ ἄλλους τῶν συμπλεόντων πολλοὺς. Τοιαῦτα λέγοντες ἔπειθον τὸν δῆμον· ἐβούλοντο δὲ πολλοὶ τῶν ἰδιωτῶν ἐγγυᾶσθαι ἀνιστάμενοι. Ἔδοξε δὲ ἀναβαλέσθαι εἰς ἑτέραν ἐκκλησίαν· (τότε γὰρ ὄψθ' ἦν, καὶ τὰς χεῖρας οὐκ ἂν καθέωρον·) τὴν δὲ βουλὴν προβουλεύσασαν ἐσενεγκεῖν, ὅτω τρόπῳ οἱ ἄνδρες κρῖνοιτο. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐγένετο Ἀπατούρια, ἐν οἷς οἱ τε πατέρες καὶ οἱ ξυγυεῖς ξύνεισι σφίσιν αὐτοῖς. Οἱ οὖν περὶ τὸν θηραμένην παρῆσκεύασαν ἀνθρώπους μέλανα ἱμάτια ἔχοντας καὶ ἐν χροῷ κεκαρμένους πολλοὺς ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ, ἵνα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἦκοιεν, ὡς δὴ ξυγγυεῖς ὄντες τῶν ἀπολωλότων, καὶ Καλλιξενος

- ἔπεισαν, ἐν τῇ βουλῇ κατηγορεῖν τῶν στρατηγῶν.
- 9 Ἐντεῦθεν ἐκκλησίαν ἐποίουν, ἐς ἣν ἡ βουλή ἐσήνεγκε τὴν ἑαυτῆς γνώμην, Καλλιξένου εἰπόντος, τήνδε· Ἐπειδὴ τῶν τε κατηγορούντων κατὰ τῶν στρατηγῶν καὶ ἐκείνων ἀπολογουμένων ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀκηκόασι, διαψηφίσασθαι Ἀθηναίους πάντας κατὰ φυλὰς, θεῖναι δὲ ἐς τὴν φυλὴν ἐκάστην δύο ὑδρίας· ἐφ' ἐκάστη δὲ τῇ φυλῇ κήρυκα κηρύττειν, ὅτω δοκοῦσιν ἀδικεῖν οἱ στρατηγοί, οὐκ ἀνελόμενοι τοὺς νικήσαντας ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, ἐς τὴν προτέραν ψηφίσασθαι· ὅτω δὲ μὴ,
- 10 ἐς τὴν ὑατέραν· ἂν δὲ δόξωσιν ἀδικεῖν, θανάτῳ ζημιῶσαι, καὶ τοῖς ἑνδεκα παραδοῦναι, καὶ τὰ χρήματα δημοσιεῦσαι, τὸ δ' ἐπιδέκατον τῆς θεοῦ εἶ-
- 11 ναι. Παρήλθε δὲ τις ἐς τὴν ἐκκλησίαν, φάσκων, ἐπὶ τεύχους ἀλφίτων σωθῆναι· ἐπιστέλλειν δ' αὐτῷ τοὺς ἀπολλυμένους, εἰάν σωθῆ, ἀπαγγεῖλαι τῷ δήμῳ, ὅτι οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἀνείλοντο τοὺς ἀρί-
- 12 στους ὑπὲρ τῆς πατρίδος γενομένους. Τὸν δὲ Καλλιξένον προσκαλέσαντο, παράνομα φάσκοντες ξυγγραφέναι, Εὐρυπιτόλεμός τε ὁ Πεισιάννακτος, * * Καὶ ἄλλοι τινὲς τοῦ δήμου ταῦτα ἐπήγουν· τὸ δὲ πλῆθος ἔβρα, δεινὸν εἶναι, εἰ μὴ τις εἰάσει τὸν δή-
- 13 μον πράττειν, ὃ ἂν βούληται. Καὶ ἐπὶ τούτοις εἰπόντος Δυκίσκου, καὶ τούτους τῇ αὐτῇ ψήφῳ κρίνεσθαι, ἥπερ καὶ τοὺς στρατηγοὺς, εἰάν μὴ ἀφώσι τὴν ἐκκλησίαν, ἐπεθορύβησε πάλιν ὁ ὄχλος, καὶ ἠναγκάσθησαν ἀφιέναι τὰς κλήσεις. Τῶν δὲ προ-

τάντων οὐ φασκόντων προθήσειν τὴν διαψήφισιν παρὰ τὸν νόμον, αὐθις Καλλιξενος ἀναβάς κατηγοροῦν αὐτῶν τὰ αὐτά. Οἱ δὲ ἔβδων καλεῖν τοὺς οὐ φασκοντας. Οἱ δὲ πρυτάνεις φοβηθέντες ὡμολό- 15 γον πάντες προθήσειν, πλὴν Σωκράτους τοῦ Σωφρονιάκου. Οὗτος δ' οὐκ ἔφη ἀλλ' ἢ κατὰ νόμον ποιήσειν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀναβάς Εὐρυπτόλεμος 16 ἔλεξεν ὑπὲρ τῶν στρατηγῶν ταῦδε.

Τὰ μὲν κατηγορήσων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀνέβην ἐνθάδε, Περικλέους, ἀναγκαίου μοι ὄντος καὶ ἐπιτηδείου, καὶ Διομέδοντος φίλου, τὰ δ' ὑπεραπολογησόμενος, τὰ δὲ συμβουλεύσων, ἃ μοι δοκεῖ ἄριστα εἶναι ἀπάσῃ τῇ πόλει. Κατηγορῶ μὲν 17 οὖν αὐτῶν, ὅτι ἔπεισαν τοὺς ξυναρχοντας βουλομένους πέμπειν γράμματα τῇ τε βουλῇ καὶ ὑμῖν, ὅτι ἐπέταξαν τῷ Θηραμένει καὶ Θρασυβούλῳ τετρακόσια καὶ ἑπτὰ τριήρεσιν ἀνελεσθαι τοὺς ναυαγούς, οἱ δὲ οὐκ ἀνεῖλοντο. Εἶτα νῦν τὴν αἰτίαν κοινὴν 18 ἔχουσιν, ἐκείνων ἰδίᾳ ἁμαρτοχτιῶν· καὶ ἀπὸ τῆς τότε φιλανθρωπίας νῦν ὑπ' ἐκείνων τε καὶ τινων ἄλλων ἐπιβουλευόμενοι, κινδυνεύουσιν ἀπολέσθαι. Οὐκ, ἂν ὑμεῖς γέ μοι πείθησθε, τὰ δίκαια καὶ 19 ὅσα ποιοῦντες. Καὶ ὅθεν μάλιστα ἀληθῆ πεύσε- 20 σθε, καὶ οὐ μετανοήσαντες ὕστερον εὐρήσετε σφᾶς αὐτοὺς ἡμαρτηκότας ἐς τὰ μέγιστα θεοῦς τε καὶ ὑμᾶς αὐτρούς. Συμβουλεύω δὲ ὑμῖν, ἐν οἷς οὐθ' ὑπ' ἐμοῦ, οὐθ' ὑπ' οὐδενός ἄλλου ἐστὶν ἕξαπατηθῆναι ὑμᾶς. Καὶ τοὺς ἀδικούντας εἰδότες κολά-

σεσθε, ἢ ἂν βούλησθε δίκῃ, καὶ ἅμα πάντας, καὶ
 καθ' ἓνα ἕκαστον, εἰ μὴ πλεόν, ἀλλὰ μίαν ἡμέραν
 δόντες αὐτοῖς ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογήσασθαι, μὴδ'
 21 ἄλλοις μᾶλλον πιστεύοντες, ἢ ὑμῖν αὐτοῖς. Ἴστε
 δὲ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντες, ὅτι τὸ Κανόνου
 ψήφισμά ἐστιν ἰσχυρότατον, ὃ κελεύει, εἰάν τις τὸν
 τῶν Ἀθηναίων δῆμον ἀδικῇ, δεδεμένον ἀποδικεῖν ἐν
 τῷ δήμῳ· καὶ εἰάν καταγνωσθῇ ἀδικεῖν, ἀποθανόν-
 τα ἐς τὸ βάραθρον ἐμβληθῆναι· τὰ δὲ χρήματα
 αὐτοῦ δημευθῆναι, καὶ τῆς θεοῦ τὸ ἐπιδέκατον εἰ-
 22 ναι. Κατὰ τοῦτο τὸ ψήφισμα κελεύω κρινεσθαι
 τοὺς στρατηγούς, καὶ νῆ Δία, ἂν ὑμῖν γε δοκῇ,
 πρῶτον Περικλέα, τὸν ἐμοὶ προσήκοντα· αἰσχρὸν
 γάρ μοι ἐστιν, ἐκείνον περὶ πλείονος ποιῆσθαι, ἢ
 23 τὴν πόλιν. Τοῦτο δ' εἰ βούλεσθε, κατὰ τοῦτον
 τὸν νόμον κρίνατε, ὅς ἐστιν ἐπὶ τοῖς ἱεροσύλοις καὶ
 προδόταις, εἰάν τις ἢ τὴν πόλιν προδιδῷ, ἢ τὰ ἱερὰ
 κλέπτῃ, κριθέντα ἐν δικαστηρίῳ, ἂν καταγνω-
 σθῇ, μὴ ταφῆναι ἐν τῇ Ἀτικῇ, τὰ δὲ χρήματα αὐ-
 24 τοῦ δημόσια εἶναι. Τούτων ὀποτέρῳ βούλεσθε, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῷ νόμῳ κρινέσθωσαν οἱ ἄνδρες
 κατὰ ἓνα ἕκαστον, διηρημένων τῆς ἡμέρας τριῶν
 μερῶν· ἑνὸς μὲν, ἐν ᾧ ξυλλέγεσθαι ὑμᾶς δεῖ καὶ
 διαψηφίζεσθαι, εἰάν τε ἀδικεῖν δοκῶσιν, εἰάν τε μὴ·
 ἑτέρου δ', ἐν ᾧ κατηγορεῖσθαι· ἑτέρου δ', ἐν ᾧ ἀπο-
 25 λογῆσασθαι. Τούτων δὲ γιγνομένων, οἱ μὲν ἀδι-
 κοῦντες τεύξονται τῆς μεγίστης τιμωρίας, οἱ δ' ἀνά-
 τιοι ἰλευθερωθήσονται ὑφ' ὑμῶν, ὧ Ἀθηναῖοι,

καὶ οὐχ ὡς ἀδικοῦντες ἀπολοῦνται. Ἐμεῖς δὲ κατὰ 26
τὸν νόμον εὐσεβοῦντες καὶ εὐορκοῦντες κρινεῖτε, καὶ
οὐ ξυμπολεμήσατε Λακεδαιμονίοις, τοὺς ἐκείνους
ἑβδομήκοντα ναῦς ἀφελομένους καὶ νενικηκότας, τού-
τους ἀπολλύντες ἀκρίτους παρὰ τὸν νόμον. Τί δὲ 27
καὶ δεδιότες σφόδρα οὕτως ἐπέγεσθε; ἢ, μὴ οὐχ
ἡμεῖς, ὃν ἂν βούλησθε, ἀποκτείνετε καὶ ἐλευθε-
ρώσατε, ἂν κατὰ τὸν νόμον κρίνητε, ἀλλ' οὐκ, ἂν
παρὰ τὸν νόμον, ὡσπερ Καλλιξενος τὴν βουλήν
ἔπεισεν εἰς τὸν δῆμον ἐσεργεῖν μῦθ' ἡγήρω; Ἄλλ' 28
ἴσως ἂν τινὰ καὶ οὐκ αἴτιον ὄντα ἀποκτείνητε, με-
ταμέλησει δὲ ὕστερον. Ἀναμνήσθητε, ὡς ἀλγειὸν
καὶ ἀνωφελὲς ἦδη ἐστὶ· πρὸς ὃ ἔτι καὶ περὶ θανά-
του ἀνθρώπων ἡμάρτηκότας. Διὰ δ' ἂν ποιη- 29
σθε, εἰ Ἀριστάρχου μὲν, πρότερον τὸν δῆμον κατα-
λύοντι, εἶτα δὲ Οἰνόην πρόδιδόντι Θηβαίοις, πο-
λεμίοις οὖσιν, ἔδοτε ἡμέραν ἀπολογησασθαι, ἢ ἐβού-
λετο, καὶ τἄλλα κατὰ τὸν νόμον προὔθετε· τοὺς
δὲ στρατηγοὺς τοὺς πάντα ἡμῶν κατὰ γνώμην πρά-
ξαντας, νικήσαντας δὲ τοὺς πολεμίους, τῶν αὐτῶν
τούτων ἀποστερήσατε. Μὴ φοβήσθε, ὡς Ἀθηναῖοι· 30
ἀλλ' ἑαυτῶν ὄντας τοὺς νόμους, οὓς μάλιστα
μέγιστοί ἐστε, φυλάττοντες, οὐκ ἐν τούτων μηδὲν
πράττειν πειρᾶσθε. Ἐπανελθεῖτε δὲ καὶ ἐπ' αὐτὰ 31
τὰ πράγματα, καθ' ἃ καὶ αἱ ἀμφοτέραι δοκοῦσι γε-
γενῆσθαι τοῖς στρατηγοῖς. Ἐπεὶ γὰρ κρατήσαντες
τῆς ναυμαχίας εἰς τὴν γῆν κατέπλευσαν, Διομήδε-
ρην ἐκέλευεν, ἀναχθέντας ἐπὶ κέρως ἅπαντας ἃ

ρεῖσθαι τὰ ναύαγια καὶ τοὺς ναυαγούς· Ἐρασινί-
 δης δὲ, ἐπὶ τοὺς ἐς Μιτυλήνην πολεμίους τὴν τα-
 χίστην πλεῖν ἅπαντας· Θρασύλος δ' ἀμφοτέρ' ἀνέφη
 γενέσθαι, ἂν τὰς μὲν αὐτοῦ καταλίπωσι, ταῖς δὲ
 32 ἐπὶ τοὺς πολεμίους πλέωσι· καὶ, ἄρξάντων τούτων,
 καταλιπεῖν τρεῖς ναῦς ἕκαστον ἐκ τῆς αὐτοῦ ξυμ-
 μορίας, τῶν στρατηγῶν ὀκτώ ὄντων, καὶ τὰς τῶν
 ταξιαρχῶν δέκα, καὶ τὰς τῶν Σαμίων δέκα, καὶ
 τὰς τῶν ναυάρχων τρεῖς. (Ἄνται ἅπασαι γίνονται
 ἐπτά καὶ τετταράκοντα, τέτταρες περὶ ἑκάστην ναῦν
 33 τῶν ἀπολωλυῶν, δώδεκα οὐσῶν.) Τῶν δὲ κατα-
 λειφθέντων ταξιαρχῶν ἦσαν Θρασύβουλος καὶ Θηρα-
 μένης, ὃς ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ κατηγορεῖ τῶν
 στρατηγῶν. Ταῖς δὲ ἄλλαις ναυσὶν ἔπλεον ἐπὶ τὰς
 34 πολεμίας. Τὴ τούτων οὐχ ἰκανῶς καὶ καλῶς ἔπρα-
 ξαν; Οὐκοῦν δίκαιον, τὰ μὲν πρὸς τοὺς πολεμίους
 μὴ καλῶς πραχθέντα, τοὺς πρὸς τοὺς ταχθέν-
 τας ὑπέχειν λόγον· τοὺς δὲ πρὸς τὴν ἀναίρεσιν, μὴ
 ποιήσαντας, ἃ οἱ στρατηγοὶ ἐκέλευσαν, διότι οὐκ
 35 ἀνελλοντο, κρίνεσθαι. Τοσοῦτον δ' ἔχω εἰπεῖν
 ὑπὲρ ἀμφοτέρων, ὅτι ὁ χειμῶν διεκάλυψε μηδὲν
 πράξαι, ὃν οἱ στρατηγοὶ παρεκέλευσαντο. Τού-
 των δὲ μάρτυρες οἱ σωθέντες ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου,
 ὧν εἰς τῶν ἡμετέρων στρατηγῶν ἐπὶ καταδύσης
 νεῶς σωθεῖς, ὃν κελεύουσι τῇ αὐτῇ ψήφῳ κρίνε-
 σθαι, καὶ αὐτὸν τότε δεόμενον ἀναιρέσεως, ἥπερ
 36 τοὺς οὐ πράξαντας τὰ προσταχθέντα. Μὴ τοίνυν,
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀπὲρ μὲν τῆς νίκης καὶ τῆς

εὐτυχίας ὁμοία ποιήσητε τοῖς ἡττημένοις τε καὶ ἀτυχοῦσιν· ἀντὶ δὲ τῶν ἐκ Θεοῦ ἀναγκαίων ἀγνωμονεῖν δόξετε, προδοσίαν καταγρόντες ἀντὶ τῆς ἀδυναμίας, οὐχ ἱκανοὺς γενομένους διὰ τὸν χειμῶνα πρᾶξαι τὰ προσταχθέντα· ἀλλὰ πολὺ δικαιότερον, στεφάνοις γεραίρειν τοὺς νικῶντας, ἢ θανάτῳ ζημιῶν, πονηροῦς ἀνθρώποις πειθομένους.

Ταῦτ' εἰπὼν Εὐρυπτόλεμος, ἔγραψε γνώμην, 37 κατὰ τὸ Κανώνου ψήφισμα κρίνεσθαι τοὺς ἄνδρας, δίχα ἕκαστον· ἣ δὲ τῆς βουλῆς ἦν, μιᾷ ψήφῳ ἅπαντας κρίνειν. Τούτων δὲ διαχειροτονομένων, τὸ 38 μὲν πρῶτον ἔκριναν τὴν Εὐρυπτολίμου· ὑπομοσαμένου δὲ Μενεκλείους, καὶ πάλιν διαχειροτοσίας γενομένης, ἔκριναν τὴν τῆς βουλῆς. Καὶ μετὰ ταῦτα κατεψηφίσαντο τῶν ναυμαχησάντων στρατηγῶν, ὅκτω ὄντων. Ἀπέθανον δὲ οἱ παρόντες ἕξ. Καὶ οὐ πολὺ 39 ἄρ' ἔπειτα ἕστερον μετέμελε τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἐψηφίσαντο, οὔτινες τὸν δῆμον ἐξηπάτησαν, προβολὰς αὐτῶν εἶναι, καὶ ἐγγυητὰς κατιστηῆσαι, εἰς κριθῶσιν· εἶναι δὲ καὶ Καλλίξενον τούτων. Προὔβληθησαν δὲ καὶ ἄλλοι τέτταρες, καὶ ἐδέθησαν ὑπὸ τῶν ἐγγυησαμένων. Ἐπὶ τούτων δὲ στάσεώς τινος γε- 40 νομένης, ἐν ἧ Κλεοφῶν ἀπέθανεν, ἀπέδρασαν οὗτοι, πρὶν κριθῆναι· Καλλίξενος δὲ κατελθὼν, ὅτε καὶ οἱ ἐκ Πειραιῶς, εἰς τὸ ἄστυ, μισοῦμενος ὑπὸ πάντων, λιμῶ ἀπέθανεν.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

C A P. I.

Οἱ δὲ ἐν τῇ Χίῳ μετὰ τοῦ Ἐτειονίκου στρατιῶται ὄν-
τες, ἕως μὲν θέρους ἦν, ἀπὸ τε τῆς ὥρας ἐτρέφοντο,
καὶ ἐργαζόμενοι μισθοῦ κατὰ τὴν χώραν· ἐπεὶ δὲ
χειμῶν ἐγένετο, καὶ τροφήν οὐκ εἶχον, γυμνοὶ τε
ἦσαν καὶ ἀνυπόδητοι, ξυνίσταντο ἀλλήλοις καὶ ξυν-
εΐθεντο, ὡς τῇ Χίῳ ἐπιθησόμενοι· οἷς δὲ ταῦτα
ἄρθεσσι, κάλαμον φέρειν ἐδόκει, ἵνα ἀλλήλους μά-
2 θοιεν, ὅποσοι εἶησαν. Πυνθόμενος δὲ τὸ ξύνθημα ὁ
Ἐτεόδικος, ἀπόρως μὲν εἶχε, τί χρῆτό τῷ πράγματι,
διὰ τὸ πλῆθος τῶν καλαμοφόρων· τὸ τε γὰρ ἐκ τοῦ
ἐμφανοῦς ἐπιχειρῆσαι σφαλερὸν ἐδόκει εἶναι, μὴ ἐς
τὰ ὄπλα ὀρηθήσῃ, καὶ τὴν πόλιν κατασχόντες
καὶ πολέμιοι γενόμενοι, ἀπολέσῃσι πάντα τὰ πρά-
γματα, ἂν κρατήσῃσι· τὸ τ' αὖ ἀπολλύναι ἀνθρώ-
πους ξυμμάχους πολλοὺς δεινὸν ἐφαίνετο εἶναι,
μὴ τινα καὶ ἐς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας διαβολὴν σχοῖ-
ν, καὶ οἱ στρατιῶται δύσνοιοι ἐς τὰ πράγματα ᾧσιν.

Ἀναλαβὼν δὲ μεθ' ἑαυτοῦ ἄνδρας πεντεκαίδεκα, 3
 ἔχειρίδια ἔχοντας, ἐπορεύετο κατὰ τὴν πόλιν· καὶ
 ἐντυχῶν τινὶ ἀνθρώπῳ ὀφθαλμιῶντι, ἀπίοντι ἐξ
 ἰατρείου, κάλαμον ἔχοντι, ἀπέκτεινε. Θορόβου δὲ 4
 γενομένου, καὶ ἐρωτῶντων τινῶν, διὰ τί ἀπέθανεν
 ὁ ἄνθρωπος, παραγγέλλειν ἐκέλευεν ὁ Ἐτεόνικος,
 ὅτι τὸν κάλαμον εἶχε. Κατὰ δὲ τὴν παραγγελίαν ἐρ-
 ρίπτουν πάντες, ὅσοι εἶχον, τοὺς καλάμους, αἰεὶ ὁ
 ἀκούων δεδιώς, μὴ ὀφθείη ἔχων. Μετὰ δὲ ταῦτα 5
 ὁ Ἐτεόνικος, ξυγκάλεσας τοὺς Χίους, χρήματα ἐκέ-
 λευσε ξυκτενεργεῖν, ὅπως οἱ ναῦται λάβωσι μι-
 σθόν, καὶ μὴ νεωτερίσωσιν· οἱ δὲ εἰσηνεγκαν·
 ἅμα δὲ ἐς τὰς ναῦς ἐσήμακον ἐμβαίνειν· προσίων δὲ
 ἐν μέρει παρ' ἐκάστην ναῦν, παρεθάρρυνέ τε καὶ
 παρήγει πολλά, ὡς τοῦ γεγενημένου οὐδὲν εἰδώς·
 καὶ μισθὸν ἐκάστῳ μηνὸς διεδώκε. Μετὰ δὲ ταῦτα 6
 οἱ Χίοι καὶ οἱ ἄλλοι ξυμμαχοί, συλλεγόντες ἐς Ἐφε-
 σον, ἐβουλεύσαντο, περὶ τῶν ἐνεστηκότων πραγμάτων
 πρέσβεις ἐς Λακεδαιμόνα πέμπειν, ταῦτά τε ἐροῦν-
 τας, καὶ Λύσανδρον αἰτήσοντας ἐπὶ τὰς ναῦς, εὐ φε-
 ρόμενον παρὰ τοῖς ξυμμαχοῖς κατὰ τὴν προτέραν ναυ-
 αρχίαν, ὅτε καὶ τὴν ἐν Νοτίῳ ἐνίκησεν ναυμαχίαν. Καὶ 7
 ἀπεπέμφθησαν πρέσβεις, ξὺν αὐτοῖς δὲ καὶ παρὰ
 Κύρου ταῦτά λέγοντες ἄγγελοι. Οἱ δὲ Λακεδαιμό-
 νιοι ἔδοσαν τὸν Λύσανδρον ὡς ἐπιστολέα, ναυαρχ-
 χον δὲ Ἄρακον, (οὐ γὰρ νόμος αὐτοῖς δις τὸν αὐτὸν
 ναυαρχεῖν,) τὰς μέντοι ναῦς παρέδωσαν Λυσάνδρῳ,
 ἐτῶν ἤδη τῷ πολέμῳ πέντε καὶ εἴκοσι παρεληλυθότα·

- 8 Τούτῳ δὲ τῷ ἐναντιῷ καὶ Κύρος ἀπέκτεινεν Ἀυτοβουσίακην καὶ Μιτραϊόν, υἱεῖς ὄντας τῆς Δαρειαίου ἀδελφῆς, τῆς τοῦ Ἀρταξέρξου, τοῦ Δαρείου πατρὸς, ὅτι αὐτῷ ἀπαντῶντες οὐ δίδωσαν διὰ τῆς κόρης τὰς χεῖρας· ὃ ποιοῦσι βασιλεῖ μόνῳ. (Ἡ δὲ κόρη ἐστὶ μακρότερον ἢ χειρὸς, ἐν ἧ τὴν χεῖρα ἔχων οὐδὲν
- 9 ἂν δύναιτο ποιῆσαι.) Ἰεραμένης μὲν οὖν καὶ ἡ γυνὴ ἔλεγον πρὸς Δαρειαῖον, δεινὸν εἶναι, εἰ περιόψεται τὴν Μαν ὕβριν τούτου· ὃ δὲ αὐτὸν μεταπέμπεται ὡς ἀρρώστων, πέμπας ἄγγελους.
- 10 Τῷ δ' ἐπιόντι εἶπε, ἐπὶ Ἀρχύτου μὲν ἐφορευόντος, ἄρχοντος δ' ἐν Ἀθήναις Ἀλεξίου, Λύσανδρος, ἀφικόμενος ἐς Ἐφεσον, μετεπέμψατο Ἐτεόνικον ἐκ Χίου ξὺν ταῖς ναυσὶ, καὶ τὰς ἄλλας πάσας ξυνήθροισεν, εἰ πού τις ἦν, καὶ ταύτας τε ἐπισκευάζει, καὶ ἄλλας
- 11 ἐν Ἀντιάνδρῳ ἐναντηγεῖτο. Ἐλθὼν δὲ παρὰ Κύρον, χρήματα ἦτι· ὃ δ' αὐτῷ εἶπεν, ὅτι τὰ μὲν παρὰ βασιλείᾳς ἀνηλωμένα εἶη, καὶ εἶ πλείω πολλῶ, δειπνῶν, ὅσα ἕκαστος τῶν ναυάρχων ἔχοι· ὁμῶς δ' ἐ-
- 12 ὄωκε. Λαβὼν δὲ ὁ Λύσανδρος τὰργύριον, ἐπὶ τὰς τριῆρεις τριηράρχους ἐπίστησε, καὶ τοῖς ναύταις τὸν ὀφειλόμενον μισθὸν ἀπέδωκε. Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ πρὸς τὸ ναυτικὸν ἐν τῇ Σάμῳ.
- 13 Κύρος δ' ἐπὶ τούτοις μετεπέμψατο Λύσανδρον, ἐπεὶ αὐτῷ παρὰ τοῦ πατρὸς ἦκεν ἄγγελος, λέγων, ὅτι ἀρρώστων ἐκεῖνον καλοῖη, ἂν ἐν Θασμηρίοις τῆς Μηδείας, ἐγγὺς Καδουσιῶν, ἐφ' οὓς ἐστράτευεν·

ἀφροσιώτας. Ἦκοντα δὲ Λύσανδρον οὐκ εἶλα ναυμα- 14
 χεῖν πρὸς Ἀθηναίους, ἐὰν μὴ πολλῶν πλείους ναῦς
 ἔχη· εἶναι γὰρ χρήματα πολλὰ καὶ βασιλεῖ καὶ ἑαυ-
 τῷ, ὥστε τούτου ἕνεκεν πολλὰς πληροῦν. Παρεδίδε
 δ' αὐτῷ πάντας τοὺς φόρους τοὺς ἐκ τῶν πόλεων,
 οἱ αὐτῷ ἴδιοι ἦσαν, καὶ τὰ περιττὰ χρήματα ἔδωκε.
 Καὶ ἀναμνήσας, ὡς εἶχε φιλίας πρὸς τε τὴν τῶν Λα-
 κεδαιμονίων πόλιν καὶ πρὸς Λύσανδρον ἰδίᾳ, ἀνέ-
 βαινε παρὰ τὸν πατέρα.

Λύσανδρος δ', ἐπεὶ αὐτῷ Κῦρος πάντα παραδοὺς 15
 τὰ αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα ἀρρόωστοῦντα μετάπεμ-
 πτος ἀνέβαινε, μισθὸν διαδοὺς τῇ στρατιᾷ, ἀνή-
 χθη τῆς Καρίας εἰς τὸν Κεράμειον κόλπον· καὶ
 προσβαλὼν πόλει τῶν Ἀθηναίων ξυμμαχῶ, ὄνομα
 Κεδρειαίς, τῇ ὑστεραία προσβολῇ κατὰ κράτος αἶ-
 ρεῖ, καὶ ἐξηνδραπόδισεν· (ἦσαν δὲ μιξοβάρβαροι
 οἱ ἐνοικοῦντες) ἐκεῖθεν δ' ἀπέπλευσεν εἰς Ῥόδον. Οἱ 16
 δὲ Ἀθηναῖοι, ἐκ τῆς Σάμου δορμώμενοι, τὴν βασι-
 λέως κακῶς ἐποιοῦν, καὶ τὴν ἐπὶ Χίον καὶ τὴν Ἐφε-
 σον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν·
 καὶ στρατηγούς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν εἵλοντο Μέ-
 νανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύσανδρος δ' ἐκ 17
 τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσ-
 ποντον, πρὸς τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλεον, καὶ ἐπὶ
 τὰς ἀφροσιηκίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ
 οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία
 πολεμία αὐτοῖς ἦν. Λύσανδρος δ' ἐξ Ἀβύδου παρὰ 18
 πλεῖ εἰς Λάμψακον, ξυμμαχὸν οὖσαν Ἀθηναίων. Καὶ

οἱ Ἀβυθῆνοι καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν περὶ ἡγεῖτο δὲ
 19 Θώραξ Λακεδαιμόνιος. Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει,
 αἰροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται,
 οὖσαν πλουσίαν, καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλ-
 λων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα
 20 πάντα ἄρῃκε Λύσανδρος. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, κατὰ
 πόδας πλείοντες, ὠρμίσαντο τῆς Χερῶνῆσου ἐν
 Ἐλεοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα
 δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ
 21 Λάμψακον, καὶ εὐθύς ἀνέχθησαν εἰς Σησιόν. Ἐκεί-
 θεν δ' εὐθύς ἐπισιτισάμενοι ἐπλευσαν εἰς Αἰγὸς πο-
 ταμούς, ἀντίον τῆς Λαμψάκου· (διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσ-
 ποντος ταύτῃ σταδίου ὡς πεντεκαίδεκα) ἐνταῦθα
 22 δὴ ἐδειπνοποιοῦντο. Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυ-
 κτὶ, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμηνεν, εἰς τὰς ναῦς ἀριστο-
 ποιησαμένους ἐσβαίνειν. Ἡάντα δὲ παρασκευασά-
 μενος ὡς εἰς ναυμαχίαν, καὶ τὰ παραβλήματα παρα-
 βάλλον, προεῖπεν, ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς
 23 τάξεως, μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ
 ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώ-
 πῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν· ἐπεὶ δ' οὐκ ἀντανήγαγε Λύ-
 σανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν
 24 εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχί-
 στας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἔπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις·
 ἐπειδὴν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας δ, τι ποιοῦσιν, ἀπο-
 πλεῖν, καὶ αὐτῷ ἔξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξε-
 βίβασεν ἐκ τῶν νεῶν, πρὶν αὐταὶ ἦκον. Ταῦτα δ'
 ἐποίησε τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπαν-

ἴγοντο. Ἀλκιβιάδης δὲ, κατιδὼν ἀπὸ τῶν τειχῶν 25
 τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὀρμουύοντας καὶ
 πρὸς οὐδεμιᾶ πόλει, τὰ δ' ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ
 μετιώοντας πεντεκαίδεκα σταδίου ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς
 δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλιν, ἔχοντας
 πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὀρμεῖν, ἀλλὰ μεθ-
 ορμίσαι ἐς Σηστόν παρήνει, πρὸς τε λιμένα καὶ
 πρὸς πόλιν· οὐ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βού-
 λησθε. Οἱ δὲ στρατηγοὶ, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ 26
 Μέγανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὺς γὰρ
 νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκείνον. Καὶ ὁ μὲν ὤχετο. Δύ- 27
 σανδρος δ', ἐπεὶ ἡμέρα ἦν πέμπτη ἐπιπλέονσι τοῖς
 Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ' αὐτοῦ ἐπομένοις, ἐπὶ
 κατιδῶσιν αὐτοὺς ἐμβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους
 κατὰ τὴν Χερσόνησον, (ὅπερ ἐποιοῦν πολὺ μᾶλλον
 καθ' ἑκάστην ἡμέραν, τὰ τε σιτία πρόρρωθεν ὠνού-
 μενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι
 οὐκ ἀντιανῆγεν) ἀποπλέοντας τοῦ μάλιν παρ' αὐτὸν,
 ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα
 ἐποίησαν, ὡς ἐκέλευσε. Λύσανδρος δ' εὐθύς ἐσή- 28
 μανε, τὴν ταχίστην πλεῖν· ξυμπαρήει δὲ καὶ Θώ-
 ραξ, τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ, ἰδὼν τὸν ἐπίπλοον,
 ἐσήμανεν, ἐς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Αε-
 σκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων ὄντων, αἱ μὲν τῶν
 νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντε-
 λῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἐπιπ-
 λήρεις ἀνήχθησαν, καὶ ἡ Πάραλος. Τὰς δ' ἄλλας
 πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῆ. Τοὺς δὲ π'

- στους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ ξυνέλιξαν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον
 29 ἐς τὰ τεῖχίδια. Κόνων δὲ, ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύ-
 γων, ἐπεὶ ἔγνων τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διε-
 φθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρτίδα, τὴν Δαμ-
 ψακοῦ ἄκραν, ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυ-
 σάνδρου κειῶν ἰστία. Καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν
 ἀπέπλευσε παρ' Εὐαγόραν ἐς Κύπρον· ἡ δὲ Πά-
 ραλος ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀπαγγέλλουσα τὰ γεγονότα.
- 30 Λύσανδρος δὲ τὰς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ
 τᾶλλα πάντα ἐς Δάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ
 τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε, καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδει-
 μαντον. Ἡ δ' ἡμέρα ταῦτα κατεργάσατο, ἔπεμψε
 Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστήν ἐς Λακεδαιμόνα,
 ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα· ὃς ἀφικόμενος τρίτατος
- 51 ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος, ἀθροίσας
 τοὺς ξυμμαχοὺς, ἐκέλευσε βουλευέσθαι περὶ τῶν
 αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίνοντο πολ-
 λαὶ τῶν Ἀθηναίων, αἳ τε ἤδη παρανενομήκεσαν, καὶ
 ἢ εἰρηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυ-
 μαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωρηθέν-
 των πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κο-
 ρωνθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας
 κατακρημνίσειαν. Φιλοκλῆς δ' ἦν στρατηγὸς τῶν
- 32 Ἀθηναίων, ὃς τούτους διεφθίρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ
 ἄλλα πολλὰ, καὶ ἔδοξεν, ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώ-
 των ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι, πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι
 μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀπο-
 τομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος. Ἡτιὰθ' ἔμενοι ὑπὸ

τινων, προδοῦναι τὰς ναῦς. Λύσανδρος δὲ, Φιλοκλία πρῶτον ἐρωτήσας, ὅς τοὺς Ἀνδρόλους καὶ Κορινθίους κατακρημνίσαι, τί εἴη ἄξιος παύειν, ἀγξάμενος ἐς Ἑλληνας παρανομεῖν, ἀπέσφαξεν.

CAP. II.

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλευ ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Χαλκηδόνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες. Οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον ἐς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' ἐς Ἀθήνας, καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων, καὶ εἴ τινα πού ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν ἐς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκείῳ μόνον πλείουσι ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ· εἰδὼς, ὅτι, ὅσα ἂν πλείους συλλεγῶσιν ἐς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θάττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσσειθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Χαλκηδόνος Σθενέλαον ἀρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας ἐς Λάμψακον, τὰς ναῦς ἐπισκευάζει.

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις, τῆς Παράλου ἀφεικομένης νυκτός, ἐλέγτο ἡ ξυμφορὰ, καὶ ἡ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τευχῶν ἐς ἄστυ διῆκεν, ὃ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστε κείνης τῆς νυκτός οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ ἔτι μᾶλλον αὐτοὶ ἑαυτοὺς πείσεσθαι νομίζοντες, οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε, Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πο-

- λιορκία, καὶ Ἰστιαίας, καὶ Σκιωναίους, καὶ Τορωναίους, καὶ Αἰγινήτας, καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἣ ἔδοξε, τοὺς τε λιμένας ἀποχωῶσαι, πλὴν ἐνός, καὶ τὰ τεῖχη εὐτρεπίσειν, καὶ φύλακας ἐφιστάναι, καὶ τὰλλα πάντα ὡς ἐς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν. Καὶ οὗτοι μὲν περὶ ταῦτα ἦσαν.
- 5 Λύσανδρος δ' ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου ναυσὶ διακοσίαις ἀφικόμενος ἐς τὴν Λέσβον, κατεσκευάσατο τὰς τε ἄλλας πόλεις ἐν αὐτῇ, καὶ Μιτυλήνην· ἐς δὲ τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία ἔπεμψε δέκα τριήρεις ἔχοντα Ἐτιόνικον, ὃς τὰ ἐκεῖ πάντα πρὸς Λακεδαιμονίους μετέστησεν. Εὐθύς δὲ καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλὰς ἀφειστήκει Ἀθηναίων μετὰ τὴν ναυμαχίαν, πλὴν Σαμίων. Οὗτοι δὲ, σφαγὰς τῶν γνωρίμων ποιήσαντες, κατεῖχον τὴν πόλιν. Λύσανδρος δὲ μετὰ ταῦτα ἔπεμψε πρὸς Ἄγιν τε ἐς Δικέλειαν καὶ ἐς Λακεδαίμονα, δι προσπλεῖ σὺν διακοσίαις ναυσί. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐξήρισαν πανδημεῖ, καὶ οἱ ἄλλοι Πελοποννήσιοι, πλὴν Ἀργείων, παραγγείλαντος τοῦ ἐτέρου Λακεδαιμονίων βασιλέως Πανσανίου. Ἐπεὶ δὲ ἅπαντες ἠθροίσθησαν, ἀναλαβὼν αὐτοὺς, πρὸς τὴν πόλιν ἐστρατοπέδευσεν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, τῷ καλουμένῳ γυμνασίῳ. Λύσανδρος δὲ, ἀφικόμενος πρὸς Αἴγιναν, ἀπέδωκε τὴν πόλιν Αἰγινήταις, ὅσους ἠδύνατο πλείστους ἀθροίσας αὐτῶν· ὡς δ' αὐτως καὶ Μηλίους, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσοι τῶν αὐτῶν ἐστέροnton. Μετὰ δὲ τοῦτο δρώσας Σαλαμίνα, ὤρμισατο πρὸς

τὸν Πειραιᾶ ναυσὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ τὰ πλοῖα εἶργε τοῦ εἰσπλου.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, πολιορκούμενοι κατὰ γῆν καὶ 10
κατὰ θάλατταν, ἠπόρουσαν, τί χρῆ ποιεῖν, οὔτε νεῶν,
οὔτε συμμάχων αὐτοῖς ὄντων, αὐτε σίτου· ἐνθιμίζον
δ' οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν, εἰ μὴ παθεῖν, ἃ οὐ
τιμωρούμενοι ἐποίησαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὕβριν ἠδίκουσαν
ἀνθρώπους μικροπολίτας, οὐδ' ἐπὶ μιᾷ αἰτίᾳ ἐτί-
ρα, ἣ ὅτι ἐκείνοις συνεμάχουσαν. Διὰ ταῦτα τοὺς 11
ἀτίμους ἐπιτίμους ποιήσαντες, ἑκαρτέρουσαν· καὶ
ἀποθνησκόντων ἐν τῇ πόλει λιμῶ πολλῶν, οὐ δι-
λέγοντο περὶ διαλλαγῆς. Ἐπεὶ δὲ παντελῶς ἤδη ὁ
σίτος ἐπιλελοίπει, ἔπεμψαν πρέσβεις παρὰ Ἄγιν,
βουλόμενοι· ξύμμαχοι εἶναι Λακεδαιμονίοις, ἔχοντες
τὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ, καὶ ἐπὶ τούτοις ξυνθή-
κας ποιῆσθαι. Ὁ δὲ αὐτοὺς εἰς Λακεδαιμόνα ἐκέ- 12
λευεν εἶναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτός. Ἐπεὶ δ'
ἀπήγγειλαν οἱ πρέσβεις ταῦτα ταῖς Ἀθηναίοις,
ἔπεμψαν αὐτοὺς εἰς Λακεδαιμόνα. Οἱ δ', ἐπεὶ ἦσαν 13
ἐν Σπλάσια, πλησίον τῆς Λακωνικῆς, καὶ ἐπύ-
θοντο αὐτῶν οἱ Ἐφοροὶ, ἃ ἔλεγον, ὄντα οἰᾶ περ
καὶ πρὸς Ἄγιν, αὐτόθεν αὐτοὺς ἐκέλευσαν ἀπιέναι,
καὶ, εἰ τι δεῖνται εἰρήνης, κάλλιον ἦκειν βουλευ-
σαμένους. Οἱ δὲ πρέσβεις ἐπεὶ ἤκον οἴκαδε, καὶ 14
ἀπήγγειλαν ταῦτα εἰς τὴν πόλιν, ἀθυμία ἐπέπεσε
πᾶσιν· ὥροντο γὰρ ἀνδραποδισθῆσθαι, καὶ, ἕως
ἂν πέμπωσιν ἑτέρους πρέσβεις, πολλοὺς τῶ λιμῶ
ἐπολεῖσθαι. Περὶ δὲ τῶν τευχῶν τῆς καθαιρέσεως 15

οὐδεις ἤβουλετο συμβουλευεῖν· Ἀρχίστρατος γάρ, εἰπὼν ἐν τῇ βουλῇ, Λακεδαιμονίοις κράτιστον εἶναι, ἐφ' οἷς προεκαλοῦντο, εἰρήνην ποιῆσθαι, ἐδέσθη· (προεκαλοῦντο δὲ, τῶν μακρῶν τειχῶν ἐπὶ δέκα σταδίουσ καταλεῖν ἐκάτερον) ἐγένετο δὲ ψήφισμα,
 16 μὴ ἐξεῖναι περὶ τούτων συμβουλευεῖν. Τιοιούτων δὲ ὄντων, Θηραμένης ἐν ἐκκλησίᾳ εἶπεν, ὅτι, εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἤξει Λακεδαιμονίους, πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντιέχουσι περὶ τῶν τειχῶν, ἢ πιστιῶσ ἔνεκα. Περμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λύσανδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν, ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον, διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναί τὸν αἶτον
 17 ἅπαντα, ὃ τι τις λέγοι, ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τῷ τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ, ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τῶσ μὲν κατέχει, εἶτα κελύει εἰς Λακεδαίμονα εἶναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος, ὧν ἔρωσῶτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς Ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέσθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ
 18 δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς Ἐφόροις ἐπέμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει, κελίους κύριους εἶναι εἰρήνης καὶ πο-
 19 λέμου. Θηραμένης δὲ, καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις, ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σπλάσια, ἐρωτώμενοι, ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν, εἶπον, ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης. Μετὰ ταῦτα οἱ Ἐφοροὶ καλεῖν ἐκέλευον. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἣ ἀντάλεγον Κορίνθιοι καὶ

Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδουσι Αἰθιοπίας, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔβρασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀν- 20
δραποδιεῖν, μέγα βγαθὸν εἰργασμένην ἐν ποῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι· ἀλλ' ἐποι-
οῦντο εἰρήνην, ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθέλοντας, καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας, καὶ τοὺς φυγάδας κατὰξαντας, τὸν αὐ-
τὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας, Λακεδαιμονίοις ἐπισθαι- καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, ὅποι ἂν ἤγῳνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρόσβεις 21
ἐπανεφέροντο ταῦτα ἐς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιδόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι, μὴ ἄπρακτοι ἦκουεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μένειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῶ λυμῶ. Τῇ δὲ ὕστε- 22
ραῖα ἀπήγγελλον οἱ πρόσβεις, ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων, ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμο-
νίοις, καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δὲ τι-
νων αὐτῷ, πολλῶν δὲ πλειόνων ξυνοπαινεσάντων, ἔδοξε δεχέσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύ- 23
σακτρός τε κατέπλει ἐς τὸν Πειραιᾶ, καὶ οἱ φυγάδες κατήεσαν, καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρι-
δων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες, ἐκείνην τὴν ἡμέ-
ραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

Καὶ ὁ ἐν αὐτῷ ἐληγεν, ἐν ᾧ μεσοῦντι Διονύσιος 24
δ' Ἐρμοκράτους Συρακούσιος ἐτυράνησε, μάχη μὲν
πρότερον ἠτήθηθεν ὑπὸ Συρακουσίων Καρχηδο-

νίων, σπάνει δὲ σίτου ἐλότων Ἀκρόγυντα, ἐκλι-
πόντων τῶν Ζικελιωτῶν τὴν πόλιν.

C A P. III.

Τῷ δ' ἐπίδντι ἔπει, ἐν ᾧ ἦν Ὀλυμπιάς, ἢ τὸ
στάδιον ἐλκεα Κροκίνας Θετταλός, Εὐδίου ἐν Σπάρ-
κῃ ἐφορεύοντος, Πυθόδωρου δ' ἐν Ἀθήναις ἄρχον-
τος, ὃν Ἀθηναῖοι, ὅτι ἐν ὀλιγαρχίᾳ ἠρέθη, οὐκ
ὀνομάζουσι, ἀλλ' ἀναρχίαν τὸν ἐναντιὸν καλοῦσιν,
2 (ἐγένετο δὲ αὕτη ἡ ὀλιγαρχία ὧδε· ἔδοξε τῷ δήμῳ,
τριακοντα ἄνδρας ἐλεῖσθαι, οἱ τοὺς πατριούς νόμους
ἐγγράψουσι, καθ' οὓς πολιτεύσουσι· καὶ ἠρέ-
θησαν οὗτοι, Πολυάρχης, Κριτίας, Μηλόβιος,
Ἰππόλοχος, Εὐκλείδης, Ἄρων, Μνησίλοχος, Χρέ-
μων, Θηραμένης, Ἀρσειάς, Διοκλῆς, Φαιδρίας,
Χαιρέλεως, Ἀναίτιος, Πείσων, Σοφοκλῆς, Ἐρατο-
σθένης, Χαρικλῆς, Ὀνομακλῆς, Θεογνίς, Αἰσχί-
νης, Θεογένης, Κλεομήδης, Ἐρασίστρατος, Φεῖδων,
3 Μνησιθείδης) τούτων δὴ πραχθέντων, ἀπέπλει
Ἀυσανδρος πρὸς Σάμον· Ἄγις δ' ἐκ τῆς Δεκλείας
ἀπαγαγὼν τὸ πεζὸν στράτευμα, διέλυσε κατὰ πόλεις
ἐκάστους.

4 Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν περὶ ἡλίου ἔκλειψιν
ἀνόφρον ὁ Φεραῖος, βουλόμενος ἄρξαι ὅλης τῆς
Θετταλίας, τοὺς ἐναντιουμένους αὐτῷ τῶν Θετταλῶν,
Δαρισσαίους τε καὶ ἄλλους, ἐνίκησε μάχῃ, καὶ
πολλοὺς ἀπέκτεινεν.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ Διονύσιος, δ' Συρα- 5
 κούσιος τύραννος, μάχη ἠτήθεις ὑπὸ Καρχηδονίων,
 Γέλαν καὶ Καμαρίναν ἀπώλεσε. Μετ' ὀλίγον δὲ
 καὶ Διονύτιοι, Συρακουσίους ξυνοικοῦντες, ἀπέστη-
 σαν εἰς τὴν αὐτῶν πόλιν ἀπὸ Διονυσίου καὶ Συρα-
 κουσίων. Παραχρηῆμα δὲ καὶ οἱ Συρακούσιοι ἱππεῖς
 ὑπὸ Διονυσίου εἰς Κατάνην ἀπεστάλησαν.

Οἱ δὲ Σάμιοι, πολιορκούμενοι ὑπὸ Λυσάνδρου 6
 πάντη, ἐπεὶ, βουλευομένων αὐτῶν τοπρῶτον δημο-
 λογεῖν, προσβάλλειν ἤδη ἔμελλεν ὁ Λύσανδρος, ὠμο-
 λόγησαν, ἐν ἱμάτιον ἔχων ἕκαστος ἀπιέναι τῶν ἐλευ-
 θέρων, τὰ δ' ἄλλα παραδοῦναι· καὶ οὕτως ἐξῆλθον.
 Λύσανδρος δὲ, τοῖς ἀρχαίοις πολίταις παραδοὺς τὴν 7
 πόλιν καὶ τὰ ἐνόητα πάντα, καὶ δέκα ἄρχοντιας κα-
 ταστήσας φρουρούς, ἀφῆκε τὸ τῶν ξυμμάχων ναυτι-
 κὸν κατὰ πόλεις· ταῖς δὲ Λακωνικαῖς ναυσὶν ἀπέ- 8
 πλευσεν εἰς Λακεδαίμονα, ἀπάγων τὰ τε τῶν αἰχμα-
 λιώτων νεῶν ἀκρωτήρια, καὶ τὰς ἐκ τοῦ Πειραιῶς
 τριήρεις, πλὴν δώδεκα, καὶ στεφάνους, οὓς παρὰ
 τῶν πόλεων ἐλάμβανε δῶρα ἰδία, καὶ ἀργυρίου τε-
 τρακόσια καὶ ἑβδομήκοντα τάλαντα, ἃ περιεγένοντο
 τῶν φόρων, οὓς αὐτῷ Κύρος παρεδειξεν εἰς τὸν πό-
 λεμον, καὶ εἴ τι ἄλλο προσεκτήσατο ἐν τῷ πολέμῳ.
 Ταῦτα δὴ πάντα Λακεδαιμονίοις ἀπέδωκε, τελευ- 9
 τῶντος τοῦ θέρους, εἰς ὃ ὁ ἕξάμηνος καὶ ὀκτώ καὶ
 ἑξοσὶν ἔτη τῷ πολέμῳ ἐτελεύτη, ἐν οἷς Ἐφοροὶ ἀρι-
 θμούμενοι οὐδὲ ἐγένοντο· Αἰγησίας πρῶτος, ἐφ' οὗ
 ἤρξατο ὁ πόλεμος, πέμπτῳ καὶ δεκάνῳ ἔτει τῶν μετ'

- 10 Εὐβοίας ἄλωσιν τριακονταετίδων σπονδῶν· μετὰ δὲ τοῦτον οἶδε, Βρασιδάς, Ἰσάνωρ, Σωστρατίδας, Ἐξαρχος, Ἀγησίστρατος, Ἀγγενίδας, Ὀνομακλῆς, Ζεῦξιππος, Πιτύας, Πλειστόλας, Κλεινόμαχος, Πλαρχος, Ἄων, Χαιρίδας, Πατησιάδας, Κλεισοθένης, Λυκάριος, Ἐπήρατος, Ὀνομάντιος, Ἀλεξίπιδας, Μισυολαΐδας, Ἰσίας, Ἄρακος, Εὐάρακιππος, Παντακλῆς, Πιτύας, Ἀρχύτας, Ἐθδικος, ἐφ' οὗ Ἀλυσανδρος, πράξας τὰ εἰρημμένα, οἴκαδε κατέπλευσεν.
- 11 Οἱ δὲ τριακοντα ἤρθεσαν μὲν, ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τεῖχη καὶ τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ καθηρέθη· αἰρεθέντες δὲ, ἐφ' ᾧ τε ξυγγράψαι νόμους, καθ' οὓσιντινας πολιτεύσονται, τούτους μὲν αἰεὶ ἔμελλον ξυγγράφειν τε καὶ ἀποδεικνύειν, βουλὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς κατέστησαν, ὡς ἐδόκει αὐτοῖς.
- 12 Ἐπειτα πρῶτον μὲν, οὓς πάντες ἤδεσαν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ἀπὸ συκοφαντίας ζῶντας, καὶ τοῖς καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς βαρεῖς ὄντας, συλλαμβάνοντες ὑπῆγον θανάτου· καὶ ἡ τε βουλὴ ἠδέοις αὐτῶν κατεψηφίζετο, οἱ τε ἄλλοι, ὅσοι ξυνήδεσαν ἑαυτοῖς μὴ ὄντες
- 13 τοιοῦτοι, οὐδὲν ἤχθοντο. Ἐπεὶ δὲ ἤρξαντο βουλεύεσθαι, ὅπως ἂν ἐξείη αὐτοῖς τῇ πόλει χρῆσθαι, ὅπως βούλοιντο, ἐκ τούτου πρῶτον μὲν, πέμψαντες ἐς Λακεδαιμόνα Λισχίνην τε καὶ Ἀριστοτέλην, ἔπεισαν Ἀλυσανδρον, φρουροὺς σφίσι ξυμπρᾶξαι εἰλθεῖν, ἕως δὴ, τοὺς πονηροὺς ἐκποδῶν ποιησάμενοι, καταστήσονται τὴν πολιτείαν· θρέψειν δὲ αὐτοὺς ἐπιχοροῦντο. Ὁ δὲ πεισθεὶς, τοὺς τε φρουροὺς

καὶ Καλλίβιον ἀροιστὴν ξυνέπραξεν αὐτοῖς πεμ-
 φθῆναι. Οἱ δ' ἐπεὶ τὴν φρουρὰν ἔλαβον, τὸν μὲν 14
 Καλλίβιον ἐθεράπευον πάσῃ θεραπείᾳ, ὡς πάντα
 ἐπαιχοίη, ἃ πράττειεν· τῶν δὲ φρουρῶν τούτου
 ξυμπέμποντος αὐτοῖς, οὓς ἐβούλοντο, ξυνελάμβρα-
 τον, οὐκέτι τοὺς πανηροὺς τε καὶ ὀλλίου ἀξιούς,
 ἀλλ' ἤδη οὓς ἐνόμιζον ἥκιστα μὲν παρωθυμένους
 ἂν ἀνέχεσθαι, ἀντιπράττειν δὲ τι ἐπιχειροῦντας πλει-
 στους ἂν τοὺς ξυνελθόντας λαμβάνειν. Τῷ μὲν οὖν 15
 πρώτῳ χρόνῳ ὁ Κριτίας τῷ Θηραμένει ὁμογνώμων
 τε καὶ φίλος ἦν. Ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν προπετής ἦν
 ἐπὶ τὸ πολλοὺς ἀποκτεῖναι, ἄτε καὶ φυγῶν ὑπὸ
 τοῦ δήμου, ὁ δὲ Θηραμένης ἀντίκοπτε, λέγων, ὅτι
 οὐκ εἰκὸς εἶη θανατοῦν, εἴ τις ἐτιμᾶτο ὑπὸ τοῦ δή-
 μου, τοὺς δὲ καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς μηδὲν κακὸν εἰρ-
 γάζετο· ἐπεὶ καὶ ἐγὼ, ἔφη, καὶ σὺ πολλὰ δὴ τοῦ
 ἀρέσκειν ἔνακα τῇ πόλει καὶ εἶπομεν καὶ ἐπράξα-
 μεν. Ὁ δὲ (ἔτι γὰρ οἰκείως ἐχρήτο τῷ Θηραμένει) 16
 ἀντέλεγεν, ὅτι οὐκ ἐγχωροίη τοῖς πλειονικτεῖν βου-
 λομένοις, μὴ οὐκ ἐκποδῶν ποιῆσθαι τοὺς ἰκανω-
 τάτους διακωλύειν· εἰ δὲ, ὅτι τριακοντα ἔσμεν, καὶ
 οὐχ εἰς, ἤτιόν τι οἶει, ὥσπερ τυραννίδος, ταύτης
 τῆς ἀρχῆς χρῆναι ἐπιμελεῖσθαι, εὐήθης εἶ. Ἐπεὶ δὲ, 17
 ἀποθνησκόντων πολλῶν, καὶ ἀδίκως, πολλοὶ δῆλοι
 ἦσαν ξυνιστάμενοι τε καὶ θαυμάζοντες, τί ἔσοιτο ἢ
 πολιτεία, πάλιν ἔλεγεν ὁ Θηραμένης, ὅτι, εἰ μὴ τις
 κοινωνοὺς ἰκανοὺς λήφωιτο τῶν πραγμάτων, ἀδύνα-
 τον ἔσοιτο τὴν ὀλιγαρχίαν διαμείνειν. Ἐκ τούτου μὲν- 18

τοι Κριτίας και οἱ ἄλλοι οἱ ἐκ τῶν τριάκοντα, ἤδη
 φοβούμενοι, και οὐχ ἥκιστα τὸν Θηραμένην, μὴ
 συρῆνείησαν πρὸς αὐτὸν οἱ πολῖται, καταλέγουσι τρισ-
 19 χιλίους τοὺς μεθ' ἑξόντας δὴ τῶν πραγμάτων. Ὁ δ'
 αὐτὸς Θηραμένης και πρὸς ταῦτα ἔλεγεν, ὅτι ἄτοπον
 δοκοίη ἑαυτῷ εἶναι, τὸ πρῶτον μὲν, βουλομένους
 τοὺς βελτίστους τῶν πολιτῶν, κοινωνοὺς ποιήσασθαι
 τρισχιλίους, ὥσπερ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἔχοντά
 τινα ἀνάγκην καλοὺς και ἀγαθοὺς εἶναι, και οὐτ'
 ἔξω τούτων σπουδαίους, οὐτ' ἐντὸς τούτων πονη-
 ροὺς οἶδεν τε εἶη γενέσθαι: ἔπειτα δ', ἔφη, ὁρῶ
 ἔγωγε δύο ὑμᾶς τὰ ἐναντιώτατα πράττοντας, βιάσαν
 τε τὴν ἀρχὴν και ἤτιονα τῶν ἀρχομένων κατωσκενα-
 20 ζομένους. Ὁ μὲν ταῦτ' ἔλεγεν. Οὗ δ' ἐξέτασιν ποιή-
 σαντες τῶν μὲν τρισχιλίων ἐν τῇ ἀγορᾷ, τῶν δὲ ἔξω
 τοῦ καταλόγου ἄλλων ἄλλαχοῦ, ἔπειτα κλειύσαντες
 ἐπὶ τὰ ὄπλα, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἀπέληλύθεσαν, πέμ-
 φαντες τοὺς φρουροὺς και τῶν πολιτῶν τοὺς ὁμο-
 γνώμονας αὐτοῖς, τὰ ὄπλα πάντων, πλὴν τῶν
 τρισχιλίων, παρέλοντο· και ἀνακομίσαντες ταῦτα
 21 ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ξυνέθηκαν ἐν τῷ ναῷ. Τούτων
 δὲ γενομένων, ὡς ἔξω ἤδη ποιεῖν αὐτοῖς, ὃ τι βού-
 λοντο, πολλοὺς μὲν ἐχθρας ἕνεκα ἀπέκτεινον, πολ-
 λοὺς δὲ χρημάτων. Ἔδοξε δ' αὐτοῖς, ὅπως ἔχοιεν
 και τοῖς φρουροῖς χρήματα δίδουαι, και τῶν μετοί-
 κων ἕνα ἕκαστον λαβεῖν, και αὐτοὺς μὲν ἀποκτεῖναι,
 22 τὰ δὲ χρήματα αὐτῶν ἀποσημῆνυσθαι. Ἐκίλευον
 δὲ και τὸν Θηραμένην λαβεῖν, ὅστινα βούλοιο. Ὁ δ'

ἀπεκρίνατο· Ἄλλ' οὐ δοκεῖ μοι, ἔφη, καλὸν εἶναι, φάσκοντας βελτίστους εἶναι, ἀδικώτερα τῶν συκοφαντῶν ποιεῖν. Ἐκεῖνοι μὲν γάρ, παρ' ὧν χρήματα λαμβάνοιεν, ἦν εἶων· ἡμεῖς δὲ ἀποκτενοῦμεν μηδὲν ἀδικοῦντας, ἵνα χρήματα λαμβάνωμεν; Πῶς οὐ ταῦτα τῷ παντὶ ἐκείνων ἀδικώτερα; Οἱ δ', 25 ἰμποδῶν νομίζοντες αὐτὸν εἶναι τῷ ποιεῖν, ὃ τι βούλοιντο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτῷ, καὶ ἰδίᾳ πρὸς τοὺς βουλευτὰς ἄλλος πρὸς ἄλλον διεβάλλον, ὡς λυμαινόμενον τὴν πολιτείαν. Καὶ παραγγείλαντες κατίσκοις, οἱ ἐδόκουν αὐτοῖς θρασυτάτοι εἶναι, ἐπιφίδια ὑπὸ μάλης ἔχοντας παραγενέσθαι, ἐνέειξαν τὴν βουλήν. Ἐπεὶ δὲ ὁ Θηραμένης παρῆν, ἀγκιστὰς 24 ὁ Κριτίας ἔλεξεν ὧδε·

Ὡ ἄνδρες βουλευταί, εἰ μὲν τις ὑμῶν νομίζετο πλείονας τοῦ καιροῦ ἀποθνήσκειν, ἐννοησάτω, ὅτι, ὅπου πολιτείαι μεθίστανται, πανταχοῦ ταῦτα γίνονται· πλείστοις δ' ἀνάγκη πολεμίους εἶναι τοῖς ἐς ὀλιγαρχίαν μεθιστάσι, διὰ τε τὸ πολυανθρωπότητην τῶν Ἑλληνίδων τὴν πόλιν εἶναι, καὶ διὰ τὸ πλείστον χρόνον ἐν ἐλευθερίᾳ τὸν δῆμον τετραφθῆαι. Ἡμεῖς δὲ, γνόντες μὲν, τοῖς οἷοις ἡμῶν τε καὶ 25 ὑμῶν χαλεπὴν πολιτείαν εἶναι δημοκρατίαν, γνόντες δὲ, ὅτι Λακεδαιμονίοις τοῖς περισσώσασιν ἡμᾶς ὁ μὲν δῆμος οὐποτ' ἂν φίλος γένοιτο, οἱ δὲ βέλτιστοι αἰεὶ ἂν πιστοὶ διατελοῖεν, διὰ ταῦτα σὺν τῇ Λακεδαιμονίᾳ γνώμῃ τήνδε τὴν πολιτείαν καθίσταμεν. Καὶ εἴαν τινα αἰσθανώμεθα ἐναντίον τῇ ὀλι- 26

γαρχία, ἕσον δυνάμεθα, ἐκποδῶν ποιούμεθα· πό-
 λυ δὲ μάλιστα ἡμῖν δοκεῖ δίκαιον εἶναι, εἴ τις ἡμῶν
 αὐτῶν λυμαινεται ταύτῃ τῇ καταστάσει, δίκην αὐ-
 27 τὸν δίδουσι. Νῦν οὖν αἰσθανόμεθα Θηραμένην
 τουτουσί, οἷς δύναται, ἀπολλύντα ἡμᾶς τε καὶ ἡμᾶς,
 ὧς δὲ ταῦτα ἀληθῆ, ἦν κατανοήτε, εὐρήσετε οὔτε
 φέγοντα οὐδένα μᾶλλον Θηραμένους τουτουῖ τὰ πα-
 ρόντα, οὔτε ἐναντιούμενον, ὅταν τινὰ ἐκποδῶν
 βουλώμεθα ποιήσασθαι τῶν δημαγωγῶν. Εἰ μὲν
 τοίνυν ἐξ ἀρχῆς ταῦτα ἐγίγνωσκε, πολέμιος μὲν ἦν,
 28 οὐ μέντοι πονηρός γ' ἂν δικαίως ἐνομιζέτο· νῦν δέ,
 αὐτὸς μὲν ἀρχὰς τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους πίστεως
 καὶ φιλίας, αὐτὸς δὲ τῆς τοῦ δήμου καταλύσεως,
 μάλιστα δὲ ἐξορηήσας ἡμᾶς τοῖς πρώτοις ὑπαγο-
 μένοις ἐς ἡμᾶς δίκην ἐπιτιθένας, νῦν, ἐπεὶ καὶ
 ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς φανερώς ἐχθροὶ τῷ δήμῳ γεγενήμε-
 θα, οὐκέτι αὐτῷ τὰ γινόμενα ἀρέσκει, ὅπως αὐ-
 τὸς μὲν αὖ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καταστῆ, ἡμεῖς δὲ δίκην
 29 δῶμεν τῶν πεπραγμένων. Ὡστε οὐ μόνον ὡς ἐχ-
 θρῷ αὐτῷ προσήκει, ἀλλὰ καὶ ὡς προδότῃ ἡμῶν τε
 καὶ ἡμῶν, δίδουσι τὴν δίκην. Καίτοι τοσοῦτον
 μὲν δεινότερον προδοσία πολέμου, ὅση χαλεπότε-
 ρον φυλάξασθαι τὸ ἀφανὲς τοῦ φανεροῦ· τοσοῦ-
 τῷ δ' ἐχθιστὸν, ὅση πολέμιοι μὲν ἄνθρωποι καὶ
 σπένδονται αὐτίς, καὶ πιστοὶ γίνονται· ὅν δ' ἂν
 προδιδόντα λαμβάνωσι, τούτῳ οὔτε ἐσπίσατο πώ-
 30 πότε οὐδεὶς, οὔτ' ἂν σπείσαιο τοῦ λοιποῦ. Ἴνα
 δὲ εἰδήτε, ὅτι οὐ καινὰ ταῦτα οὗτος ποιῶ, ἀλλὰ

LIB. II. CAP. III.

φύσει προδοτής ἐστίν, ἀναμνήσω ὑμᾶς τὰ τοῦτ'
 πεπραγμένα. Οὗτος γὰρ ἐξ ἀρχῆς μὲν τιμῶμεν
 ὑπὸ τοῦ δήμου, κατὰ τὸν πατέρα Ἄγωνα, προπ
 τίστατος ἐγένετο τὴν δημοκρατίαν μεταστῆσαι
 τοὺς τετρακοσίους, καὶ ἐπρώτευσεν ἐν ἐκείνοις. Ἐπ
 δ' ἦσθετο ἀντίπαλόν τι τῇ ὀλιγαρχίᾳ· ξυνοστήμενο
 πρῶτος αὖ ἡγεμὼν τῷ δήμῳ ἐπ' ἐκείνους ἐγένετο
 Ὅθεν δήπου καὶ κόθορνος ἐπικαλεῖται. [Κι
 γὰρ δ κόθορνος ἀρμόττειν μὲν τοῖς ποσὶν ἀμφοτε
 ροῖς δοκεῖ, ἀποβλέπει δ' ἐπ' ἀμφοτέρον.] Δεῖ ἰ
 ὦ θηράμενες, ἄνδρα τὸν ἄξιον ζῆν οὐ προάγε
 μὲν δεινὸν εἶναι τοὺς ξυνόοντας ἐς πράγματα, ἦν
 τι ἀντικόπη, εὐθὺς μεταβάλλεσθαι· ἀλλ' ὥσπι
 ἐν γῆ διαπνεῖσθαι, ἕως ἂν ἐς οὐρον κατάστῶσι
 εἰ δὲ μὴ, πῶς ἂν ἐπίβουνοί ποτε, ἐνθα δεῖ, εἰ, ἐπε
 δάν τι ἀντικόπη, εὐθὺς ἐς τὰναντία πλέουσιν; Κ
 εἰσὶ μὲν δήπου πᾶσαι μεταβολαὶ πολιτειῶν θανατι
 φόροι· σὺ δὲ, διὰ τὸ εὐμετάβολός εἶναι, πλείστα
 μὲν μεταίτιος εἶ ἐξ ὀλιγαρχίας ὑπὸ τοῦ δήμου ἀπι
 λωλέναι, πλείστοις δ' ἐκ δημοκρατίας ὑπὸ τῶν βε
 τίωνων. Οὗτος δὲ τοι ἐστίν, ὅς, ταχθεὶς ἀναλίσθ
 ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοὺς καταδύνας Ἀθηναίων
 τῇ περὶ Λέσβου ναυμαχίᾳ, αὐτὸς οὐκ ἀνελθμεν
 ὅμως τῶν στρατηγῶν κατηγορῶν ἀπέκτεινεν αὐτοὶ
 ἵνα αὐτὸς πεμισωθεῖ. Ὅστις γε μὴν φανερός ἐσ
 τοῦ μὲν πλεονεκτεῖν ἀεὶ ἐπιμελούμενος, τοῦ δὲ κ
 λοῦ καὶ τῶν φίλων μηδὲν ἐντροπόμενος, πῶς τούτ
 χρῆ ποτε φείσασθαι; πῶς δ' οὐ φυλάξασθαι, ἰ

δότας αὐτοῦ τὰς μεταβολὰς, ὡς μὴ καὶ ἡμᾶς ταῦ-
 τό δυνασθῆ ποιῆσαι; Ἡμεῖς οὖν τοῦτον ὑπάγομεν
 καὶ ὡς ἐπιβουλευόντα, καὶ ὡς προδιδόντα ἡμᾶς τε
 34 καὶ ὑμᾶς. Ὡς δ' εἰκότα ποιούμεν, καὶ τὰδ' ἐννοή-
 σατε. Καλλίστη μὲν γὰρ δήπου δοκεῖ πολιτεία εἶ-
 ναι ἡ Λακεδαιμονίων· εἰ δὲ ἐκέλευ ἐπιχειρήσειε τις
 τῶν Ἐφόρων, ἀντὶ τοῦ τοῖς πλείοσι πείθεσθαι,
 ψέγειν τε τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐναντιοῦσθαι τοῖς πρα-
 τομένοις, οὐκ ἂν οἴεσθε αὐτὸν καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν
 Ἐφόρων καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης ἀπάσης πόλεως τῆς με-
 γίστης τιμωρίας ἀξιοθῆναι; Καὶ ὑμεῖς οὖν, εἰάν
 σωφρονῆτε, οὐ τούτου, ἀλλ' ὑμῶν φείσεσθε· ὡς
 οὔτε, σωθεῖς μὲν, πολλοὺς ἂν μέγα φρονεῖν ποιή-
 σεις τῶν ἐναντία γιγνωσκόντων ὑμῖν· ἀπολόμενος δέ,
 πάντων καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἔξω ὑποτέμοι
 ἂν τὰς ἐλπίδας.

35 Ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐκαθέζετο· Θηραμένης δὲ
 ἀναστάς ἔλεξεν·

Ἄλλα πρότερον μὲν μνησθήσομαι, ὃ ἄνδρες, ὃ
 τελευταῖον κατ' ἐμοῦ εἶπε. Φησὶ γὰρ με τοὺς
 στρατηγούς ἀποκτεῖναι κατηγοροῦντα. Ἐγὼ δὲ οὐκ
 ἤρχον κατ' ἐκείνων λόγου, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἔρασαν,
 προσταχθέντα με ὑφ' ἐαυτῶν οὐκ ἀνελεσθαι τοὺς
 δυστυχοῦντας ἐν τῇ περὶ Λέσβου ναυμαχίᾳ. Ἐγὼ
 δὲ ἀπολογούμενος, ὡς διὰ τὸν χειμῶνα οὐδὲ πλεῖν,
 μὴ ὅτι ἀναιρεῖσθαι τοὺς ἄνδρας δυνατὸν ἦν, ἔδο-
 ξα τῇ πόλει εἰκότα λέγειν, ἐκεῖνοι δὲ ἐαυτῶν κατη-
 γορεῖν ἐφαίνοντο· φάσκοντες γὰρ, οἶόν τε εἶναι

αἰσάσαι τοὺς ἀνδρας, προέμεναι αὐτοὺς ἀπολλίσθαι,
 ἀποπλίνοντες ὥχοντο. Οὐ μέντοι θανατάω γε τὸ 56
 Κριτίαν παρανενομημένοι· ὅτε γὰρ ταῦτα ἦν, οὐ
 παρῶν ἐτύγχανεν, ἀλλ' ἐν Θετταλίᾳ μετὰ Προμη-
 θεῶς δημοκρατίαν κατασκευασείων, καὶ τοὺς πενή-
 στας ὤπλιζεν ἐπὶ τοὺς δεσπότας. Ὡν μὲν οὖν οὐ- 57
 τος ἐκεῖ ἔπραττε, μηδὲν ἐνθάδε γένοιτο· τάδε γε
 μέντοι ὁμολογῶ ἰγὼ τούτῳ, εἴ τις ὑμᾶς μὲν τῆς ἀρ-
 χῆς βούλεται παῦσαι, τοὺς δ' ἐπιβουλευόντας ὑμῶν
 ἰσχυροὺς ποιεῖν, δίκαιον εἶναι τῆς μεγίστης αὐτῶν
 τιμορίας τυγχάκειν· ὅστις μέντοι ὁ ταῦτα πράττων
 ἔστιν, οἴμαι ἂν ὑμᾶς κάλλιστα κόνειν, τὰ τε πε-
 πραγμένα, καὶ ἄ-νῦν πράττει ἕκαστος ἡμῶν, εἰ
 κατανοήσετε. Οὐκοῦν μέχρι μὲν τοῦ ὑμᾶς τε κατα- 58
 στήναι ἐς τὴν βουλήν, καὶ ἀρχὰς ἀποδειχθῆναι, καὶ
 τοὺς ὁμολογουμένως συκοφάντας ὑπάγεσθαι, πάν-
 τες ταῦτ' ἐγινώσκομεν· ὅτι δὲ οὗτοι ἤρξαντο ἄν-
 δρας καλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς ξυλλαμβάνειν, ἐκ τοῦ-
 του καὶ γὰρ ἠρξάμην τὰναντία τούτοις γινώσκειν.
 Ἦιδειν γάρ, ὅτι, ἀποθνήσκοντος μὲν Λέοντος τοῦ 59
 Σαλαμινίου, ἄνδρός καὶ ἔντος καὶ δοκοῦντος ἰκα-
 νοῦ εἶναι, ἀδικοῦντος δ' οὐδὲ ἓν, οἱ ὅμοιοι τούτῳ
 φοβήσονται, φοβούμενοι δὲ ἐναντίοι τῆδε τῇ πολι-
 τεῖᾳ ἔσονται. Ἐγινώσκον δὲ, ὅτι, ξυλλαμβανο-
 μένου Νικηράτου τοῦ Νικίου, καὶ πλουσιου, καὶ
 οὐδὲν πώποτε δημοτικὸν οὔτε αὐτοῦ οὔτε τοῦ πα-
 τρός πρᾶξαντος, οἱ τρίτῳ ὅμοιοι δυσμενεῖς ὑμῖν
 γενήσονται. Ἀλλὰ μήν, καὶ Ἀντιφῶντος ἄφ' ὑμῶν 60

- ἀπολλυμένου, ὃς ἐν τῷ πολέμῳ δύο τριήρεις εὖ πλεούσας παμείχετο; ἠπιστάμην, ὅτι καὶ οἱ πρόθυμοι τῇ πόλει γεγενημένοι πάντες ὑπόπτως ὑμῖν ἔξοιεν. Ἀντεῖπον δὲ καὶ, ὅτι τῶν μετοίκων ἕνα ἕκαστον λαβεῖν ἔφασαν χρῆναι· εὐδῆλον γὰρ ἦν, ὅτι, τούτων ἀπολομένων, καὶ οἱ μέτοικοι ἅπαντες πολέμιοι τῇ
- 41 πολιτείᾳ ἔσοιντο. Ἀντεῖπον δὲ καὶ, ὅτι τὰ ὄπλα τοῦ πλήθους παρηροῦντο, οὐ νομίζων χρῆναι ἀσθεσῆ τὴν πόλιν ποιεῖν· οὐδὲ γὰρ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐώρων τούτου ἕνεκα βουλομένους περισῶσαι ἡμᾶς, ὅπως, ὀλίγοι γενόμενοι, μηδὲν δυναίμεθα αὐτοὺς ἀφελεῖν· ἐξῆν γὰρ αὐτοῖς, εἰ τούτου γε δέοιντο, καὶ μηδένα λιπεῖν, ὀλίγον ἔτι χρόνον τῷ λιμῷ πιέ-
- 42 σαστας. Οὐδὲ γε τὸ φρουροὺς μισθοῦσθαι ξυνήρεσκε μοι, ἐξόν αὐτῶν τῶν πολιτῶν τοσοῦτους προσλαμβάνειν, ἕως ῥαδίως οἱ ἄρχοντες ἐμέλλομεν τῶν ἀρχομένων κρατήσειν. Ἐπεὶ γε μὴν πολλοὺς ἐώρων ἐν τῇ πόλει τῇ ἀρχῇ τῆδε δυσμενεῖς, πολλοὺς δὲ φυγάδας γενομένους, οὐκ ἂν εἰδῆκε μοι, οὔτε Θρασύβουλον, οὔτε Ἄνυτον, οὔτε Ἀλκιβιάδην φυγαδεύειν· ἦδειν γὰρ, ὅτι οὕτω γε τὸ ἀντίπαλον ἰσχυρὸν ἔσοιτο, εἰ τῷ μὲν πλήθει ἠγεμόνες ἱκανοὶ προσγενήσοιντο, τοῖς δὲ ἠγεῖσθαι βουλομένοις ξύμμα-
- 43 χοι πολλοὶ φανήσοιντο. Ὁ ταῦτ' οὖν νομοθετῶν ἐν τῷ φανερῷ, πότερα εὐμενῆς ἂν δικαίως, ἢ προδότης νομίζοιτο; Οὐχ οἱ ἐχθροὺς, ὡς Κριτία, κωλύσας πολλοὺς ποιεῖσθαι, οὐδὲ οἱ ξυμμάχους πλείστους διδάσκοντες κτᾶσθαι, οὔτοι τοὺς παλι-

μίους ισχυροὺς ποιοῦσιν· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον οἱ
 ἀδίκως τε χρήματα ἀφαιρούμενοι, καὶ τοὺς οὐδὲν
 ἀδικοῦντας ἀποκτείνοντες, οὗτοι εἰσιν οἱ καὶ πολ-
 λούς τοὺς ἐναντίους ποιοῦντες, καὶ προδιδόντες οὐ
 μόνον τοὺς φίλους, ἀλλὰ καὶ ἑαυτούς, δι' αἰσχρο-
 κέρδειαν. Εἰ δὲ μὴ ἄλλως γνωστόν, ὅτι ἀληθῆ 44
 λέγω, ὧδε ἐπισκέψασθε. Πότερον οἴσαθε, Θρα-
 σύβουλον, καὶ Ἄνυτον, καὶ τοὺς ἄλλους φυγάδας,
 ἃ ἐγὼ λέγω, μᾶλλον ἢ ἐνθάδε βούλεσθαι γίγνε-
 σθαι, ἢ ἃ οὗτοι πράττουσιν; Ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι,
 νῦν μὲν αὐτοὺς νομίζειν, ξυμμάχων πάντα-μεστά
 εἶναι· εἰ δὲ τὸ κράτιστον τῆς πόλεως προσφιλῶς
 ἡμῖν εἶχε, χαλεπὸν ἢ ἡγείσθαι εἶναι καὶ τὸ ἐπιβυ-
 ρειν τοῖς τῆς χώρας. Ἄ δ' αὖ εἶπεν, ὡς ἐγὼ εἶμι 45
 οἶος αἰεὶ ποτε μεταβάλλεσθαι, κατανόησατε καὶ
 ταῦτα. Τὴν μὲν γὰρ τῶν τετρακοσίων πολιτείαν
 καὶ αὐτὸς δῆπου ὁ δῆμος ἐψηφίσαστο, διδασκόμενος,
 ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι πάση πολιτείᾳ μᾶλλον ἢ
 δημοκρατίᾳ, πιστεύουσι. Ἐπεὶ δὲ γε ἐκεῖνοι μὲν 46
 οὐδὲν ἀνίεσαν, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἀριστοτέλην καὶ Μελάν-
 θιον καὶ Ἀρίσταρχον, στρατηγοῦντες, φανεροὶ ἐγέ-
 νοντο ἐπὶ τῷ χώματι ἔθρυμα τειχίζοντες, ἐς δ' ἐβού-
 λοντο τοὺς πολεμίους δεξάμενοι ὑφ' αὐτοῖς καὶ τοῖς
 ἑτέροις τὴν πόλιν ποιήσασθαι· εἰ ταῦτ' αἰσθανό-
 μενος ἐγὼ διεκάλυσα, τοῦτ' ἔστι προδότην εἶναι
 τῶν φίλων; Ἀποκαλεῖ δὲ κόθορνον με, ὡς ἀμφο- 47
 τέροις πειράμενον ἀρμόδιον. Ὅστις δὲ μηδετέροις
 ἀρέσκει, τοῦτον, ὃ πρὸς τῶν Θεῶν, τί ποτε καὶ

καλίσαι χρηΐ; Σὺ γάρ δὴ ἐν μὲν τῇ δημοκρατία πάντων μισοδημότετος ἐνομίζου, ἐν δὲ τῇ ἀριστοκρατία πάντων μισοχρηστέτατος γεγένησαι. Ἐγὼ δ', ὡς
 48 Κριτία, κείνοις μὲν αἰεὶ ποτε πολέμῳ, τοῖς οὐ πρόσθεν οἰομένοις καλὴν ἂν δημοκρατίαν εἶναι, πρὶν ἂν καὶ οἱ δοῦλοι, καὶ οἱ δεῖ ἀπορίαν δραχμῆς ἂν ἀποδόμενοι τὴν πόλιν, δραχμῆς μετέχοιεν· καὶ τοῖς δὲ γ' αὖ αἰεὶ ἐναντίος εἰμί, οἱ οὐκ οἶονται καλὴν ἂν ἐγγενεῖσθαι ὀλιγαρχίαν, πρὶν ἂν ἐς τὸ ὑπ' ὀλίγων τυραννεῖσθαι τὴν πόλιν καταστήσειαν. Τὸ μέντοι σὺν τοῖς δυναμένοις, καὶ μεθ' ἵππων καὶ μετ' ἀσπίδων ὠφελεῖν διὰ τοῦτο τὴν πολιτείαν, πρόσθεν ἀριστον
 49 ἡγοῦμένην εἶναι, καὶ νῦν οὐ μεταβάλλομαι. Εἰ δ' ἔχεις εἰπεῖν, ὦ Κριτία, ὅπου ἐγὼ ξὺν τοῖς δημοτικοῖς ἢ τυραννικοῖς τοὺς καλοὺς τε κἀγαθοὺς ἀποστερεῖν πολιτείας ἐπιχειρήσῃ, λέγε· εἴαν γὰρ ἐλεγχθῶ ἢ νῦν ταῦτα πράττω, ἢ πρότερον πῶποτε ταῦτα πεποιηκώς, ὁμολογῶ, τὰ πάντων ἐσχατώτατα παθῶν ἂν δικαίως ἀποθνήσκωιν.

50 Ὡς δ' εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλὴ δῆλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθρομβήσασα, γνοὺς δὲ Κριτίας, δι, εἰ ἐπιτρέψει τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφρεύκοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεῖς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστήναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς θου-
 51 φάκτοις. Πάλιν δ' εἰσελθὼν, εἶπεν· Ἐγὼ, ὦ βουλὴ, νομίζω, προστάτιον ἔργον εἶναι οἶον δεῖ,

ὅς ἄν, ἐρῶν τοὺς φίλους δεκαπαταμένους, μὴ ἐπι-
 τρέψῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἷδε
 οἱ ἀρωστηνῆτες οὐ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέφειν, εἰ ἀνήσο-
 μεν ἄνδρα, τὸν φανερώς τὴν ἀλεγαρχίαν λυμαινό-
 μενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις, τῶν μὲν
 ἐν τοῖς τριαχμύλοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ
 τῆς ὑμετέρας ψήφου· τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κη-
 ρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν,
 ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου,
 ξυνοδοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς
 θανατοῦμεν. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης, ἀνεπή- 52
 ῥησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν, καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὁ
 ἄνθρωπος, ἰμετέω τὰ πάντων ἐνομοτάτα, μὴ ἐπὶ Κρη-
 τία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμέ, μήτε ὑμῶν ὅν ἄν
 βοῦληται, ἀλλ', ὅνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ
 τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ
 τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς 53
 θεοὺς, οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοὶ ἀρκέσει ὅδε ὁ βω-
 μός· ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτος
 οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατος, ἀλλὰ
 καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβίστατος. Ἰμῶν μέντοι, ἔφη, ὁ
 ἄνθρωπος καλοὶ κῆρυθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε
 ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες, ὅτι οὐδὲν τὸ
 ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον, ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου.
 Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ 54
 τοὺς ἑνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην. Ἐκεῖνοι δὲ εἰσελ-
 θόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύ-
 ρου, τοῦ Θραυστιάτου αὐτῶν καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε

μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην
 τουτοῖ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον· ὑμεῖς δὲ λα-
 βόντες καὶ ἀπαγαγόντες, οἱ ἔνδεκα, οὐ δεῖ, τὰ ἐκ τούτων
 55 πρῶσσετε· Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ
 ὁ Σάτυρος, εἶλκε δὲ οἱ ὑπηρεῖται. Ὁ δὲ Θηραμέ-
 νης, ὡσπερ εἶκός, καὶ θεοὺς ἐπικαλεῖτο καὶ ἀνδρῶ-
 πους, καθορᾶν τὰ γιγνόμενα· Ἡ δὲ βουλή ἤστυ-
 χίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ ταῖς δρυφάκτοις
 ὁμοίους Σατύρω, καὶ τὸ ἔμπροσθεν ταῦ βουλευτη-
 ρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοῦντες, ὅτι
 56 ἐγχειρίδια ἔχοντες παρήσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν
 ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς, μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ· δη-
 λούντα, οἷα ἔπυσχε. Λέγεται δὲ ἐν δῆμῳ καὶ τοῦ-
 το αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος, ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ
 μὴ σωπῆσειν, ἐπήρετο· Ἄν δὲ σωπῶ, οὐκ ἄρα,
 ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεὶ γε ἀποδνήσκειν ἀναγκα-
 ζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφρασον ἀπο-
 κοπταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ
 καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀπο-
 φθέγματα οὐκ ἀξιόλογα· ἐκείνο δὲ κρῖνον τοῦ ἀνδρός
 ἄγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος, μήτε τὸ φρό-
 νιμον, μήτε τὸ παιγνιώδες· ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

C A P. IV.

Θηραμένης μὲν δὴ αὐτως ἀπέθανεν· οἱ δὲ τριά-
 κοντα, ὡς ἔξον ἤδη αὐτοῖς τυραννεῖν ἀδείῃς, προεῖ-
 πον μὲν τοῖς ἔξω τοῦ καταλόγου, μὴ εἰσεῖναι ἐς τὸ
 ἄστυ, ἤγον δὲ ἐκ τῶν χωρίων, ἵνα αὐτοὶ καὶ οἱ φί-

λοι τούς τούτων ἀγρούς ἔχοιεν. Φευγόντων δὲ ἐς τὴν Παιραιῶν, καὶ ἐντεῦθεν πολλοὺς ἄγοντες ἐνέπλησαν καὶ τὰ Μίγαφα καὶ τὰς Θήβας τῶν ὑποκαρούντων.

Ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος, ὀρμηθεὶς ἐκ Θηβῶν ὡς σὺν ἑβδομήκοντα, Φυλὴν χωρίον καταλαμβάνει ἰσχυρόν. Οἱ δὲ τριάκοντα ἐβοήθουν ἐκ τοῦ ἄσπιτος σὺν τε τοῖς τριαχιλίαις καὶ σὺν τοῖς ἰππεύσαις καὶ μάλ' ἡμέμερίας οὔσης. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, εὐθὺς μὲν Θρασυνόμενοι τινες τῶν νέων προσέβαλον πρὸς τὸ χωρίον, καὶ ἐποίησαν μὲν οὐθέν, τραύματα δὲ λαβόντες ἀπῆλθον. Βουλομένων δὲ τῶν τριάκοντα ἀποτειχίζειν, ὅπως ἐμπολιορήσειαν αὐτοὺς, ἀποκλάσαντες αὐτοῖς τὰς ἐφόδους τῶν ἐπιτηδείων, ἐπιγίγνεται τῆς νυκτὸς χιῶν παραπληθῆς· καὶ τῇ ἰσμερταίᾳ οὐδὲ νυφόμενοι ἀπῆλθον ἐς τὸ ἄστυ, μάλιστα σιγνοὺς τῶν σκευοφόρων ὑπὸ τῶν ἐκ Φυλῆς ἀποβαλόντες. Γινώσκοντες δὲ, ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν λεηλατήσοιεν, εἰ μὴ τις φυλακὴ ἔσοιτο, διαπέμπουσιν ἐς τὰς ἐσχυτιᾶς, ὅσον πεντεκαίδεκα στάδια ἀπὸ Φυλῆς, τοὺς τε Λακωνικοὺς πλὴν ὀλίγων φρουροὺς, καὶ τῶν ἰππέων δύο φυλάξαι. Οὗτοι δὲ στρατοπεδευσάμενοι ἐν χωρίῳ λασίῳ, ἐφύλαττον. Ὁ δὲ Θρασύβουλος, ἤδη συνειλεγμένων ἐς τὴν Φυλὴν περὶ ἑπτακοσίους, λυβῶν αὐτοὺς, καταβαίνει τῆς νυκτὸς. Θέμενος δὲ τὰ ὅπλα ὅσον τρία ἢ τέτταρα στάδια ἀπὸ τῶν φρουρῶν, ἡσυχίαν εἶχεν. Ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἐγίγνετο, καὶ ἤδη ἀνίσταντο, ὅποι εἶδὲτο ἐκκωτος, ἀπὸ τῶν ὅπλων, καὶ οἱ ἰσπεδο-

και ψήχοντες τοὺς ἵππους ψόφον ἐποίουν, ἐν τοιαύτῳ
 ἐνκαλιβόντες οἱ περὶ Θρασύβουλον τὰ ὄπλα, ἀθό-
 μα προσέπιπτον· καὶ ἔστι μὲν οὗτος αὐτῶν κενόλα-
 βος, πάντας δὲ τρεψόμενος ἐδίωξαν ἐξ ἧ ἵππῶν στά-
 δια· καὶ ἀπίσκειναι τῶν μὲν ὀπλιτῶν πλέον ἢ εἴ-
 κησι καὶ ἑκατῶν, τῶν δὲ ἵππῶν Νικότερατον τε,
 καὶ καλὸν ἐπικαλούμενον, καὶ ἄλλους δὲ δύο, ἔπε-
 7 καταλαβόντες ἐν ταῖς αἰναῖς. Ἐπαναχωρήσαντες δὲ,
 καὶ τρόπαιον στησάμενοι, συσκευασάμενοι ὄπλα τε,
 ἔσα ἔλαβον, καὶ σκεύη, ἀπῆλθον ἐπὶ Φυλῆς. Οἱ
 δὲ ἐξ ἄστεος ἰσπεῖς βοηθήσαντες τῶν μὲν πολε-
 μίων αὐθέντα εἶτι εἶδον· προσμείναντες δὲ, ἕως τοῦ
 8 νεκροῦ ἀπέλιπον οὐ προσήκοντες, ἀνεχώρησαν ἐς
 τὰ ὄπλα. Ἐκ δὲ τούτου οἱ τριάκοντα, οὐκ ἔτι νομί-
 ζόντες ἀσφαλῆ σφίσι τὰ πράγματα, ἐβουλήθησαν
 Ἐλευσίνα ἐξιδιώσασθαι, ὥστε εἶναι σφίσι κτιστη-
 γῆν, εἰ θεῆσοι. Καὶ παραγγέλλαντες τοῖς ἵππεύ-
 σιν, ἦλθον ἐς Ἐλευσίνα Κριτίας τε καὶ οἱ ἄλλοι
 πῶν τριάκοντα· ἐξῆτασιν τε ποιήσαντες ἐκ ταῖς ἵπ-
 πεύσει, φάσκοντες, εἰδέναι βούλεσθαι, πόσοι εἴεν
 καὶ πόσης φυλακῆς προειρήσειντο, ἐκέλευον ἀπο-
 ρράφεισθαι πάντας· τὸν δὲ ἀπογραφεύμενον ὡς διὰ
 τῆς πυλίδος ἐπὶ τὴν θάλατταν ἐξέναι. Ἐπι δὲ τῷ
 αἰγιαλῷ τοὺς μὲν ἵππῆας ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατέστησαν,
 τὸν δ' ἐξίαντα αἰεὶ οἱ ὑπηρεταὶ ξυνοῦν. Ἐπεὶ δὲ πάν-
 9 τες ξυνειλημμένοι ἦσαν, Δυσίμαχον τὸν ἵππαρχον ἐπέ-
 λευσαν ἀναγαγόντα παραδοῖναι αὐτοὺς τοῖς ἔνδεκα.
 Τῇ δὲ ὑστερατῇ ἐς τὰ Ἰλιεῖον κερκερέμενον τοὺς ἐν

τῷ καταλόγῳ ὀπλίτας καὶ τρούς ἄλλους ἱππέας. Ἀνα-
 σταίς δὲ Κριτίας ἔλεξεν· Ἡμεῖς, ἔφη, ὦ ἄνδρες,
 ἀλλ' ἔτιον ὑμῖν κατασκευάζομεν τὴν πολιτείαν, ἢ
 ἡμῖν αὐτοῖς. Δεῖ οὖν ὑμᾶς, ὡσπερ καὶ τιμῶν με-
 θεῖσθε, οὕτω καὶ τῶν κινδύνων μετέχειν. Τῶν οὖν
 ξυναιλεγμένων Ἐλευσινίων καταψηφιστίον ἐστίν, ἵνα
 παύτᾳ ἡμῖν καὶ θαρσύνῃτε καὶ φοβῆσθε. Δείξας δὲ
 τι χωρίον, εἰς τοῦτο ἐκέλευσε φαναρῶν φέρειν τὴν
 ψῆφον. Οἱ δὲ Λακωνικοὶ φρουροὶ ἐν τῷ ἡμί- 10
 σει τοῦ Ἐιδείου ἐξαπλισμένοι ἦσαν· ἦν δὲ ταῦ-
 τα ἀρετὰ καὶ τῶν πολιτῶν ὅσοις τὸ πλοουκετεῖν
 μένον ἔμελλεν.

Ἐν δὲ κούτου λαβῶν ὁ Θερασύβουλος τοὺς ἀπὸ
 Φυλῆς, περὶ χιλιούς ἤδη ξυνειλεγμένους, ἀφικνεῖ-
 ται τῆς νυκτὸς εἰς τὸν Πειραιᾶ. Οἱ δὲ τριάνοντα
 ἐπεὶ ἤσθησαν ταῦτα, ἐβοήθουν αὐτὸς αὐτοῖς ξύν
 τε τοῖς Λακωνικοῖς, καὶ ξύν τοῖς ἱππεῦσι καὶ τοῖς
 ὀπλίταις· ἔπειτα ἐχώρουν κατὰ τὴν εἰς τὸν Πειραιᾶ
 ἑμαρτηρὸν ἀναφερούσαν. Οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἔτι μὲν 11
 ἐπεμαίεσκον μὴ ἀνάγειν αὐτούς· ἐπεὶ δὲ μέγας ὁ
 κτύπος ἐν πολλῆς φυλακῆς εἶδομαι δεῖσθαι, οὕτω
 πολλοῖς οὖσι, ξυνεσπαιμάθησαν ἐπὶ τὴν Μουνυχίαν.
 Οἱ δὲ ἐκ τοῦ ἄστεος εἰς τὴν Ἴπποδάμειαν ἀγορᾶν ἐλ-
 θόντες, πρῶτον μὲν ξυνετάξαντο, ὥστε ἐμπλήσαι
 τὴν δόδον, ἢ φέρει πρὸς τα τὸ ἱερὸν τῆς Μουνυχίας
 Ἀρτέμιδος καὶ τὸ Βενιδίδειον· καὶ ἐγένοντο βᾶθος
 οὐκ ἔλαττον, ἢ ἐπὶ πεντήκοντα ἀσπίδων. Οὕτω δὲ
 ξυνεταγμένοι ἐχώρουν ἄνω. Οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἀν- 12

τανέπλησαν μὲν τὴν ἑθὺν, βάθος δὲ οὐ πλέον ἢ ἑξ
 δέκα ἑπλίτας ἐγένοντο. Ἐτάχθησαν μὲντοι ἐπ' αὐ-
 τοῖς πέλτοφόροι τε καὶ ψιλοὶ ἀκοντισταί, ἐπὶ δὲ
 τούτοις οἱ πετροβόλοι. Οὗτοι μὲντοι σῆχνοι ἦσαν·
 καὶ γὰρ αὐτόθεν προσεγένοντο. Ἐν ᾧ δὲ προσήε-
 σαν οἱ ἐναντίοι, Θρασύβουλος τοὺς μετ' αὐτοῦ θέ-
 σθαι κελεύσας τὰς ἀσπίδας, καὶ αὐτὸς θάμβος, καὶ
 δ' ἄλλα ὄπλα ἔχων, κατὰ μέσον σταξ, ἔλιξεν.

- 13 Ἄνδρες πολῖται, τοὺς μὲν διδάξαι, τοὺς δὲ ἀνα-
 μῆσαι ὑμῶν βούλομαι, ὅτι εἰσὶ τῶν προσιδόντων οἱ
 μὲν τὸ δεξιὸν ἔχοντες, οὗς ὑμεῖς ἡμέρα πέμπτη
 τρεψάμενοι ἐδιώξατε· οἱ δ' ἐπὶ τοῦ εὐνόμου ἔσχα-
 τοί, οὗτοι δὲ οἱ τριάκοντα, οἳ ἡμᾶς καὶ πόλεως
 ἀπεστέφουν οὐδὲν ἀδικούντας, καὶ οἰκιῶν ἐξήλαυτον,
 καὶ τοὺς φιλοτάτους τῶν ἡμετέρων ἀπισσημαίνοντο.
 Ἀλλὰ νῦν τοὶ πύραμα γένηται, οὐ οὔτοι μὲν οὐπίστε
 14 ἔσονται, ἡμεῖς δὲ αἰεὶ εὐχόμεθα. Ἐχόντες γὰρ ὄπλα
 μὲν ἐναντίοι αὐτοῖς καθέσταμεν· οἱ δὲ θεοί, ὅτε
 11 ποτὲ καὶ δειπνοῦντες ξυνηλαμβανόμεθα καὶ καθά-
 ροντες καὶ ἀγοράζοντες, οἱ δὲ καὶ οὐχ ὄπως ἀδικούν-
 τες, ἀλλ' οὐδ' ἐπιδημοῦντες ἐφυγάδεύμεθα, νῦν
 φανερώς ἡμῖν ξυμμαχοῦσι. Καὶ γὰρ ἐν εὐδίᾳ χει-
 μῶνα ποιοῦσιν, ὅταν ἡμῖν ξυμφορῇ· καὶ ὅταν ἐπι-
 χειρῶμεν, πολλῶν ὄντων ἐναντίων, ὀλίγοις αὖτις
 15 πρόκαια ἕστασθαι διδόναι. Καὶ νῦν δὲ κατόμινα-
 σιν ἡμᾶς ἐς χωρίον, ἐν ᾧ οὔτοι μὲν οὐτε βύλλαι
 οὔτε ἀκοντιζεῖα ὑπὲρ τῶν προτεταγμένων, διὰ τὸ
 1 πρὸς ὄρθιον ἵεναι, δύναντι ἄν· ἡμεῖς δὲ, ἐς τὸ

κάταντες καὶ δόρατα ἀφιέντες καὶ ἀκόντια καὶ πέ-
 τρους, ἐξιζόμεθα τε αὐτῶν, καὶ πολλοὺς κατατρώ-
 σσμεν. Καὶ ὅτε μὲν ἂν τις δεήσῃ τοῖς γε πρωτο- 16
 στάταις ἐκ τοῦ ἰσού μάχεσθαι· νῦν δὲ, ἂν ὑμεῖς,
 ὡσπερ προσήκει, προθύμως ἀφίητε τὰ βέλη, ἀμαρ-
 τήσεται μὲν οὐδεὶς, ὧν γε μέστη ἡ ὁδός, φυλαττό-
 μενοι δὲ δραπετεύουσιν αἰεὶ ὑπὸ ταῖς ἀσπίσιν· ὥστε
 ἐξέσται ὡσπερ τυφλὸς καὶ τύπτειν, ὅπου ἂν βου-
 λόμεθα, καὶ ἐναλλομένους ἀνατρέπειν. Ἄλλ', ὡ 17
 ἄνδρες, οὕτω χρη̄ ποιεῖν, ὅπως ἕκαστός τις ἐαυτῷ
 ξυνηύσεται τῆς νίκης αἰτιώτατος ὧν. Αὕτη γάρ
 ἡμῖν, ἂν θεὸς θέλῃ, νῦν ἀποδώσει καὶ πατρίδα,
 καὶ οἶκον, καὶ ἐλευθερίαν, καὶ τιμὰς, καὶ παῖ-
 δας, οἷς εἰσι, καὶ γυναῖκας. Ὡ μακάριοι δῆτα,
 οἳ ἂν ἡμῶν νικήσαντες ἐπίδωσι τὴν πασῶν ἡδίστην
 ἡμέραν· εὐδαίμων δὲ καὶ, ἂν τις ἀποθάνῃ· μνη-
 μείου γάρ οὐδεὶς οὕτω πλούσιος ὧν καλοῦ τεύξεται.
 Ἐξάρξω μὲν οὖν ἐγὼ, ἡνίκ' ἂν καιρὸς ἦ, παιᾶνα·
 ἔστω δὲ τὸν Ἐκβάλιον παρακαλέσωμεν, τότε πάν-
 τες ὁμοθυμαδὸν, ἂνθ' ὧν ὑβρίσθημεν, τιμωρώμε-
 θα τοὺς ἄνδρας.

Ταῦτα δ' εἰπὼν, καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς 18
 ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγ-
 γειλεν αὐτοῖς, μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν ἂν
 τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις, ἢ τρωθῆι· ἐπειδὴν μέν-
 τοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μὲν, ἔφη, ἡμεῖς·
 νίκη δὲ ἡμῶν ἔσται ἐπομένη, ἐμοὶ μέντοι θάνατος,
 ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέ- 19

λαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν, ὅσπερ ὑπὸ μοίρας τε-
 νός ἀγόμενος, ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πε-
 λεμίοις ἀποθνήσκει, (καὶ τέθνηται ἐν τῇ διαβάσει
 τοῦ Κηφισσοῦ,) οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν
 μέχρι τοῦ ὄρεα. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν
 τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δ' ἐν Περ-
 ραίῃ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν
 δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα
 ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσφύ-
 λουσιν. Ἐπει δὲ τοῦτο ἐγένετο, καὶ τοὺς νεκροὺς
 ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοισι πολ-
 20 λοι διελέγοντο. Κλειόκριτος δὲ, ὁ τῶν μυστῶν κή-
 ρυξ, μάλ' ἐμφωνος ὢν, κατασωπησάμενος ἔλεξεν·
 Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμῶς ἐξελαίνετε; τί ἐπιπραΐναι
 βούλεσθε; ἡμεῖς γὰρ ὑμῶν κακὸν οὐδεπώποτε ἐποιή-
 σαμεν, μετσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σιμνο-
 τάτων, καὶ θυσιῶν, καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων,
 καὶ ξυγχορευτῶν καὶ ἐμφροειτῶν γενεήμεθα, καὶ
 ξυστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεραιδουκί-
 21 καμεν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς
 κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθε-
 ρίας. Πρὸς δ' αὖτῶν πατρῶν καὶ μητρῶν, καὶ
 ξυγγενείας, καὶ κηδεστίας, καὶ ἐταιρίας, (πάντα
 γὰρ τούτων πολλοὶ κοινοναῶμεν ἀλλήλοισι) αἰδούμε-
 νοι καὶ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, παύσασθε ἀμαρτάν-
 οντες ἐς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνα-
 σιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδὼν καρδίαν ἔρεκα ἄλ-
 λου δαῖν πλείους ἀπεκτόμασιν Ἀθηναίων ἐν ὄρεα

μυσία, ἣ πάντες Πελοποννήσιοι δόμα ἔτη πολε
μοῦντες. Ἐξόν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι
οὔτοι τῶν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατο
καὶ ἀνοσιώτατον, αἰεὶ ἐχθιστόν καὶ θεοῖς καὶ ἀν
θρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσι.
Ἄλλ' εὖ γε μῖνοι ἐπίστασθε, ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ'
ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖ
ἴστιν οὖς πολλὰ καταδακρύσαμεν.

Ὁ μὲν ταυῦτα ἔλεγεν. Θί δὲ λοιποὶ ἄρχοντες
καὶ διὰ τὸ ταυῦτα, προσκαλοῦντες, τοὺς μεθ' ἑαυτῶ
ἀπήγαγον ἐς τὸ αὐτό. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριά
κοντα πάνυ θῆ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι. Ξυνεκάθηρτο ἔ
τι ξυνάθροισ' τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τε
ταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διαφέροντες πρὸς ἀλλήλους.
Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκισάν τι βραμύτερον, καὶ ἐφο
βοῦντο, ἐκτόπως ἔλεγον, ὡς οὐ κατὰ καθυψίσθαι
τοῖς ἐν Πειραιεῖ. Ὅσοι δὲ ἐπίστασθαι ἠδὲν ἡδίκημέ
ναι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο, καὶ τοὺς ἄλλους ἐδί
δασκεν, ὡς αὐτὰν δόσωσι κοῦτον τῶν κακῶν, καὶ
τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χεῖρην κείθεσθαι, οὐδ'
ἐπιτρέπετεν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖο
ἐμφράσασθαι, ἐπίστους μὲν κατακαῦσαι, ἄλλους δ'
ἰλέσθαι. Καὶ εἶλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς. Κα
οἱ μὲν τριάκοντα Ἐλευσινιάδαι ἀπῆλθον. οἱ δὲ δέκα
τῶν ἐν ἄσπιδι, καὶ μάλιν τεταραγμένον καὶ ἀπιστοῦν
των ἀλλήλοις, ξὺν τοῖς ἑκπάρχοις ἐπεμέλοντο. Ἐξε
κἀθρυδον δὲ καὶ οἱ ἑκπῆεις ἐν πῶ Ὀμιδαίῳ, τοὺς τ
ἑκπῆεις καὶ καὶ ἑσπίδας ἔχοντες, καὶ δὲ ἀπιστία

ἐρωθεύοντο μὲν ἀπὸ ἑαυτῶν· ἕξιν καὶ ἀσπίσι κατὰ
 τὰ τεῖχη, τὸ δὲ πρὸς ὄρθρον ἕξιν τοῖς ἵπποις, αἱ
 φοβούμενοι, μὴ ἐπειστέθεινεν τινας αὐτοῖς τῶν ἐκ
 25 τοῦ Πειραιῶς. Οἱ δὲ, πολλοὶ ὄντες καὶ παντοδα-
 ποὶ, ὄπλα ἐποιούντο, οἱ μὲν ξύλινα, οἱ δὲ οἰσύνα,
 καὶ ταῦτα ελευκοῦντο. Πρὶν δὲ ἡμέρας δέκα γενέ-
 σθαι, πιστὰ δόντες, θύνας ἑμπολεμήσειαν, καὶ
 εἰ ξίνοι εἴεν, ἰσοτέλειαν ἔοικεσαν, ἐξήσαν πολλοὶ
 μὲν ὀπλίται, πολλοὶ δὲ γυμνήτες, (ἐρέοντο δὲ αὐ-
 τοῖς καὶ ἵπποις ὡσαύτως ἐβδολήματα,) προσωμῆς δὲ ποι-
 ούμενοι, καὶ λαμβάνοντες ξύλα καὶ ἄπῳρον, ἐκ-
 26 θευδον καλῶν ἐν Πειραιεῖ. Τῶν δ' ἐκ τοῦ ἄστεος
 ἄλλος μὲν οὐδεὶς ἕξιν ὀπλοῖς ἐξῆι, οἱ δὲ ἵπποις
 ἔστιν ὅτι καὶ ἀηστὰς ἐχειροῦντο τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς,
 καὶ τὴν φάλαγγα αὐτῶν ἐκακούργουν. Περιέτυχον
 δὲ καὶ τῶν ἀσπίων τισίν, ἐς τοὺς αὐτῶν ἀγροῦς
 ἐπὶ τὰ ἐπιτήματα φερόμενοι, καὶ τούτους Ἀσπί-
 27 μαχος ὁ ἵππαρχος ἀπέλασσε, πολλὰ λιτανεύοντας,
 καὶ πολλῶν χαλεπῶς φερόντων ἵππων. Ἀσπί-
 κτειναν δὲ καὶ οἱ ἐν Πειραιεῖ τῶν ἵππων ἐπ' ἀγροῦ
 λαβόντες Καλλίστρατον, φυλῆς Ἀσπιδίτης· καὶ γὰρ
 ἤδη μέγα ἐφρόνον, ὅσα καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τοῦ
 ἄστεος προσέβαλον. Ἐν δὲ καὶ τούτοις διὰ εἰπεῖν τοῦ
 μηχανοποιοῦ, τοῦ ἐν τῷ ἄστει, ὅς, ἐπὶ ἔργα, ὅτι
 κατὰ τὸν ἐκ Ἀσπιδίου ὄρμηον μέλλουσιν τὰς μηχανὰς
 προσάγειν, τὰ ζεύγη ἐκίλευσι πάντα ἀμαξιαίους
 ἄρτους ἄγειν, καὶ καταβάλλειν, ὅπου ἕκαστος βού-
 ληται τοῦ ὄρμου. Ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο, πολλὰ εἰς

ἕκαστος τῶν λίθων πράγματα παρείχε· Περπύοντα
 δὲ πρόσβεις εἰς Λακεδαιμόνα, τῶν μὲν τριάκοντα
 Ἐλευσίης, τῶν δ' ἐν καταλόγῳ ἐξ ἄστεος, καὶ βοή-
 θειν κελυβόντων, ὡς ἀφωσθηκότος τοῦ δήμου ἀπὸ
 Λακεδαιμονίων, Δυσάνδρος λογισάμενος, ὅτι οὐ-
 τε εἴη ταχὺ ἐκπολιορκῆσαι τοὺς ἐν τῷ Πειραιεῖ κατὰ
 τὴν γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, εἰ τῶν ἐπιτηδείων ἀπε-
 κλεισθείησαν, ξυμπράξιν, ἑκατόν τε τάλαντα αἰ-
 τοῖς δανείωσθαι, καὶ αὐτὸν μὲν κατὰ γῆν ἀρμε-
 στήν, Αἴβυν δὲ τῶν ἀδελφῶν ναυαρχοῦντα ἐκπε-
 ρφθῆναι. Καὶ ἐξελθὼν αὐτὸς μὲν Ἐλευσίνας, ξυ-
 κλέγετο ὑπὸ πολλοῦς Ἑλλοποννησίων· ὁ
 ναυαρχος κατὰ θάλατταν ἐφύλαττεν, ὅπως μὴδ
 ἰσπλείοι αὐτοῖς τῶν ἐπιτηδείων· ὥστε ταχὺ πάλιν
 ἀπορίας ἦσαν οἱ ἐν Πειραιεῖ, οἱ δ' ἐν τῷ ἕνεσι πι-
 λιν αὐτὸ μέγα ἐφρόνουσιν ἐπὶ τῷ Δυσάνδρῳ. Οὕτως
 προχωροῦντων, Πανσανίας ὁ βασιλεὺς, φθονήσας
 Δυσάνδρῳ, εἰ κατεργασμένος ταῦτ' ἄμα μὲν εὐδι-
 κμήσοι, ἄμα δὲ ἰδίας ποιήσοιτο τὰς Ἀθήνας, πε-
 σασ τῶν Ἐφόρων τρεῖς, ἐξάγει φρουράν. ἔπειτα
 ποιοτο δὲ καὶ οἱ ξυμμαχοὶ πάντες, κλήν Βοιωτῶν
 καὶ Κορινθίων· οὗτοι δ' ἔλεγον μὲν, ὅτι οὐκ ἐ-
 μίθοισιν εὐνοεῖν ἂν στρατευόμενοι ἐπ' Ἀθηναίων
 μηδὲν παράσπονδον ποιούντας· ἔκρατον δὲ ταῦτ'
 ὅτι ἐγγνώσκον Λακεδαιμονίους βουλομένους τὴν τῶν
 Ἀθηναίων χώραν οἰκίσαν καὶ πιστὴν ποιήσασθαι.
 Ὁ δὲ Πανσανίας ἰστρακοπεδείασατο μὲν ἐν τῷ Ἀλ-
 κιδῶ καλουμένῳ πρὸς τῷ Πειραιεῖ, δεξιὸν ἔχον

ἄστεος λίγοντας, οὗ αὐτοὶ μὲν παραδιδόσασιν καὶ
 καὶ τείχη, ἃ ἔχουσι, καὶ σφῆς αὐτοῦς Λακεδαιμο-
 νίοις χρημάτων ὅ τε βούλονται· ἀξιοῦν δ' ἔρασαν,
 καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαι-
 μοίοις, παραδιδόναι τὸν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουσ-
 38 νυχίαν. Λαβύσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ
 οἱ ἐπιλήρωτοι, ἐξέπεμψαν πεντηκαίδεκα ἀνδρας ἐς τοὺς
 Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν ἕξιν Παισαανία διαλλάσσειν,
 ὅπη δύναντο κίλλισσα. Οἱ δὲ διήλλαξαν, ἐφ' ἧ' τε
 εὐρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ὥπλιται δὲ ἐπι-
 ταῖ ἐκαστῶν ἐκάστους, πλήν τῶν τριακοντα, καὶ τῶν
 ἑνδεκα, καὶ τῶν ἐν τῷ Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα· εἰ
 δὲ τις φοβοῖτο τῶν ἐξ ἄστεος, ἔδοξεν αὐτοῖς τὴν
 39 Ἐλευσίνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ παρασθέντων, Παι-
 σαανίας μὲν διήκε τὸ σπράτευμα· οἱ δὲ ἐκ τοῦ Πει-
 ραιῆς, ἀνελθόντες ἕξιν τοῖς ὅπλοις ἐς τὴν ἀκρόπο-
 λιν, ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπει δὲ κατέβησαν οἱ
 40 στρατηγοὶ, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ἰμῶν,
 ἔφη, ὧ ἐκ τοῦ ἄστεος ἄνδρες, ξυμβουλευσάτω ἐγὼ,
 γῆναι ὑμᾶς αὐτοῦς. Μάλιστα δ' ἂν γνοίητε, εἰ
 ἀγαλογίσασθε, ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν,
 ὥστε ἡμῶν ἄρχαι ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιοτέροι
 ἐστέ; Ἀλλ' ὁ μὲν δῆμος, πεισνότερος ὑμῶν ὢν, οὐ-
 δὲν πάποτε ἔνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς
 δὲ, πλουσιώτεροι πάντων ὄντες, πολλὰ καὶ αἰσχροῖ
 ἔνεκα κερδῶν πεποιθήκατε. Ἐπει δὲ δικαιοσύνης οὐ-
 δὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε, εἰ ἄρα ἐπ' ἀνδρία
 41 ὑμῖν μέγα φρονητέον. Καὶ τίς ἂν καλλίων κολίσι

LIB. II. CAP. IV.

τούτου γένοιτο, ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους
 Ἀλλὰ γνώμη φαίητ' ἂν προέχειν, οἷ, ἔχοντες ἰ-
 τεύχος καὶ ὄπλα καὶ χρήματα καὶ ξυμμάχους Πελ-
 πονησίους; ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περ-
 λυλύθητε; Ἀλλ' ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε με-
 σσηνητέον εἶναι; πῶς; οἷ γε τοὺς δάκνοντας κῆ-
 ῶσπερ κλοῶν δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω καὶ κεῖ-
 ὑμᾶς, παραδόντες τῷ ἡδικομένῳ τούτῳ δήμῳ, ἰ-
 χονται ἀπιδόντες. Οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες,
 ἀξίῳ ἐγὼ, ἂν θυμαρόκατε, παραβῆναι οὐδὲν, ἀλ-
 καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδείξαι, ὅτι ἰ-
 εὐοχοὶ καὶ δοιοὶ ἐστέ. Βίβων δὲ ταῦτα καὶ ἄλ-
 τοιαῦτα; καὶ ὅτι οὐδὲν θεῶν ταράττεσθαι, ἀλλὰ τ-
 νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι; ἀνέστησε τὴν ἐκκλ-
 ασίαν. Καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐποι-
 τεύοντο· ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ ἀκούσαντες, ξένους ἰ-
 σθησοῦσθαι τοὺς ἐν Ἐλευσίῃ, στρατευσάμενοι πο-
 δημί ἐπ' αὐτούς, τοὺς μὲν στρατηγούς αὐτῶν
 λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις, ἴσπε-
 ψοντες τοὺς φίλους καὶ ἀνάγκαιούς, ἔπεισαν ξυνο-
 λαγῆναι· καὶ ὀμόσαντες ὄρκους, ἢ μὴν μὴ μνη-
 καήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται, ἰ-
 τοῖς ὄρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

C A P. I.

Ἡ μὲν δὴ Ἀθήνησι στάσις οὕτως ἐτελεύτησεν. Ἐκ δὲ τούτου πέμψας Κύρος ἀγγίλους εἰς Λακεδαιμόνιαν ἤξειν, οἷός περ αὐτὸς Λακεδαιμονίους ἦν ἐν τῷ πρὸς Ἀθηναίους πολέμῳ, τοιοῦτους καὶ Λακεδαιμονίους αὐτῷ γίγνισθαι. Οἱ δ' ἔφορον, δίκαια νομίσαντες λέγειν αὐτὸν, Σαμίῳ τῷ τότε ναυάρχῳ ἐπέστειλαν, ἠπηρετεῖν Κύρῳ, εἰ τι δεῖτο. Κικεύνης μὲντοι προθύμως, οὐπὲρ ἐδεήθη ὁ Κύρος, ἔπραξαν· ἔχον γὰρ τὸ ἑαυτοῦ ναυτικὸν σὺν τῷ Κύρῳ περιέπλευσεν εἰς Κιλικίαν, καὶ ἐποίησε τὸν τῆς Κιλικίας ἄρχοντα Σύννεσον μὴ δύνασθαι κατὰ γῆν ἐναντιοῦσθαι Κύρῳ, πορευομένῳ ἐπὶ βασιλείᾳ. Ὡς μὲν οὖν Κύρος στρατεύματά τε συνέλεξε, καὶ τοῦτ' ἔχον ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἀδελφόν, καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο, καὶ ὡς ἀπέθανε, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπεσώθησαν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ θάλατταν, Θεμιστοκλέει τῷ Συρακουσίῳ γέγραπται.

Ἐπεὶ μίντοι Τισσαφέρνης, πολλοῦ ἄξιός βασιλ
 δόξας γεγενῆσθαι ἐν τῷ πρὸς τὸν ἀδελφὸν πολέμ
 σατραπείης κατεπέμφθη, ὧν τε αὐτὸς πρόσθεν ἦρχ
 καὶ ὧν Κύρος· εὐθύς ἤξιον τὰς Ἰωνικὰς πόλε
 ἀπάσας ἑαυτῷ ὑπηκόους εἶναι. Αἱ δὲ, ἅμα μ
 ἐλεύθεραι βουλόμεναι εἶναι, ἅμα δὲ φοβούμενι
 τὸν Τισσαφέρνην, ὅτι Κύρου, ὅτι ἄξιοι, ἀντ' ἐκείνι
 ἡρημένα ἦσαν, ἐς μὲν τὰς πόλεις οὐκ ἰδέχοντο αἰ
 τῶν· ἐς Λακεδαιμόνα δὲ ἔπεμπον πρόσβεις, κ
 ἠξιούν, ἐπεὶ πάσης τῆς Ἑλλάδος προστάται εἰσὶ
 ἐπιμεληθῆναι καὶ σφῶν, τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἑλλήνω
 ὅπως ἢ τε χώρα μὴ δηοῖτο αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ ἐλεί
 θεροι εἶεν. Οἱ οὖν Λακεδαιμόνιοι πέμπουσιν αἰ
 τοῖς Θίμβρωνι ἀρμοστήν, δόντες στρατιώτας, τὰ
 μὲν νεοδαμοῶδων ἐς χιλίους, τῶν δὲ ἄλλων Πελοπον
 κησίων ἐς τετρακισχιλίους. Ἡτήσατο δ' ὁ Θίμβρω
 καὶ παρ' Ἀθηναίων τριακισίους ἱππέας, εἰπὼν, ὅτι
 αὐτὸς μισθὸν παρέξει. Οἱ δ' ἔπεμψαν τῶν ἐπὶ τὰ
 τριάνοντα ἱππευσάντων, νομίζοντες κέρδος τῷ δή
 μῳ, εἰ ἀποδημοῖεν καὶ ἐνφύλοιντο. Ἐπεὶ δ' ἰ
 τὴν Ἀσίαν ἀφίκοντο, συνήγαγε μὲν στρατιώτας κ
 ἐκ τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ Ἑλληνίδων πόλεων· πᾶσαι γὰρ
 τότε αἱ πόλεις ἐπέθοντο, ὅτι Λακεδαιμόνιος ἀνὴρ
 ἐπιτάττοι. Καὶ σὺν μὲν ταύτῃ τῇ στρατιᾷ, ὄρω
 Θίμβρων τὸ ἱππικόν, ἐς τὸ πεδίον οὐ κατέβαινε
 ἡγάπα δὲ, εἰ, ὅπου τυγχάνοι ὧν, δύναίτο ταύτη
 τὴν χώραν ἀδῆτον διαφυλάττειν. Ἐπεὶ δὲ σωθέν
 τες οἱ ἀναβάντες μετὰ Κυροῦ συνέμιξαν αὐτῷ, ἰ

τούτου ἤδη καὶ ἐν τοῖς πεδίοις ἀντιτάττετο τῷ Τισ-
 σαφέρει. Καὶ πόλεις, Πέργαμον μὲν ἐκοῦσαν προς-
 ἔλαβε, καὶ Τευθρανίαν, καὶ Ἀλισάραν, ὧν Εὐ-
 ρυσθένης τε καὶ Προκλῆς ἤρχον, οἱ ἀπὸ Δημαρά-
 του τοῦ Λακεδαιμονίου· (ἐκείνῳ δὲ αὕτη ἡ χώρα
 δῶρον ἐκ βασιλείως ἐδόθη ἀντι τῆς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
 συστρατείας·) προσεχώρησάν δ' αὐτῷ καὶ Γοργίων
 καὶ Γογγύλος, ἀδελφοὶ ὄντες, ἔχοντες δὲ μὲν Γάμ-
 βριον καὶ Παλαίγάμβριον, ὁ δὲ Μυρῖναν καὶ Γρύ-
 νιον· (δῶρον δὲ καὶ αὐταὶ αἱ πόλεις ἦσαν παρὰ βα-
 σιλείως Γογγύλῳ, ὅτι μόνος Ἐρετριῶν μηδίσας ἔφυ-
 γεν·) ἦν δὲ ἄς ἀσθενεῖς οὔσας καὶ κατὰ κράτος ὁ
 7 Θίμβρων ἐλάμβανε· Λάρισσάν γε μὴν, τὴν Αἰγυπτίαν
 καλουμένην, ἐπεὶ οὐκ ἐπέιθετο, περιστρατοπεδευ-
 σάμενος ἐπολιόρκει. Ἐπεὶ δὲ ἄλλως οὐκ ἐδύνατο
 ἐλεῖν, φρεατίαν τερόμενος ὑπόνομον ὤρυττεν, ὡς
 ἀφαιρησόμενος τὸ ὕδωρ αὐτῶν. Ὡς δ' ἐκ τοῦ τεί-
 χους ἐκθέοντες πολλάκις ἐνέβαλλον ἐς τὸ ὄρυγμα
 καὶ ξύλα καὶ λίθους, ποιησάμενος αὐτὸν χελώνην ξυ-
 λίνην, ἐπέστησεν ἐπὶ τῇ φρεατίᾳ. Καὶ ταύτην μὲν-
 8 τοι ἐκδραμόντες οἱ Λαρισαῖοι νύκτωρ κατέκαυσαν.
 Λοκοῦντος δ' αὐτοῦ οὐδὲν ποιεῖν, πέμπουσιν οἱ
 ἔφοροι, ἀπολιπόντα Λάρισσαν στρατεῦσθαι ἐπὶ
 Καρίαν.

Ἐν Ἐφέσῳ δὲ ἤδη ὄντος αὐτοῦ, ὡς ἐπὶ Καρίαν
 πορευομένου, Δερκυλλίδας ἄρχων ἀφίκετο ἐπὶ τὸ
 στρατεύμα, ἀνὴρ δοκῶν εἶναι μάλα μηχανικός· καὶ
 ἐπεκαλεῖτο δὲ Σίσυφος. Ὁ μὲν οὖν Θίμβρων ἀπῆλ-

Δεν οἴκαδε, καὶ ζημιωθείς ἔφυγε· κατηγοροῦν γὰρ
 αὐτοῦ οἱ σύμμαχοι, ὡς ἐφίει ἀρπάζειν τῷ στρατεύ-
 ματι τοὺς φίλους. Ὁ δὲ Δερκυλλίδας, ἐπεὶ παρέλαβα 9
 τὸ στρατεύμα, γνούς ὑπόπτους ὄντας ἀλλήλοις τὸν
 Τισσαφέρην καὶ τὸν Φαρναβάζον, κοινολογησάμενος
 τῷ Τισσαφέρει, ἀπήγαγεν ἐς τὴν Φαρναβάζου χώ-
 ραν τὸ στρατεύμα, ἐλόμενος θατέρω μᾶλλον, ἢ ἄμωκ
 ἀμφοτέροις πολεμεῖν. Ἦν δὲ καὶ πρόσθεν ὁ Δερ-
 κυλλίδας πολέμιος τῷ Φαρναβάζῳ. Ἀρμωστής
 γὰρ γενόμενος ἐν Ἀβύδῳ ἐπὶ Λυσάνδρου ναυαρχοῦ-
 ντος, διαβληθεὶς ὑπὸ Φαρναβάζου, ἐστάθη
 τὴν ἀσπίδα ἔχων· ὃ δοκεῖ κηλὶς εἶναι τοῖς σπον-
 δαίοις τῶν Λακεδαιμονίων· ἀταξίας γὰρ ζημιωμῶ
 ἐστὶ. Καὶ διὰ ταῦτα δὴ πολὺ ἦδιον ἐπὶ τὸν Φαρ-
 ναβάζον ἦει. Καὶ εὐθύς μὲν τοσοῦτω διακέρειν ἐς 10
 τὸ ἄρχεῖν τοῦ Θίμβρωνος, ὥστε παρήγαγε τὸ στρα-
 τεύμα διὰ τῆς φιλίας χώρας μέχρι τῆς Φαρναβάζου
 Αἰολίδος, μηδὲν βλάβας τοὺς συμμάχους.

Ἡ δὲ Αἰολίς αὕτη ἦν μὲν Φαρναβάζου, ἑσατρα-
 πευε δὲ αὐτῷ τῆς χώρας, ἕως μὲν ἔζη, Ζήνιος Λαρ-
 δανεύς· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος νόσω ἀπέθανε, παρασκευα-
 ζομένου τοῦ Φαρναβάζου ἄλλω δοῦναι τὴν στρα-
 πείαν, Μανία, ἡ τοῦ Ζήνιος γυνή, Λαρδανὶς καὶ
 αὕτη, ἀναξέυξασα στόλον, καὶ χρήματα λαβοῦσα,
 ὥστε καὶ αὐτῷ Φαρναβάζῳ δοῦναι, καὶ παλλακῶν
 αὐτοῦ χαρίσασθαι, καὶ τοῖς δυναμένοις μάχισται
 παρὰ Φαρναβάζῳ, ἐπορεύετο. Ἐλθοῦσα δ' ἐς 11
 λόγους, εἶπεν· ὦ Φαρναβάζε, εἰ ἀνήρ σοι ὁ ἐμὸς

και τᾶλλα φίλος ἦν, και τοὺς φόρους ἀπεδίδου·
 ὥστε σὺ ἐπαιῶν αὐτὸν ἐτίμας. "Ἦν οὖν ἐγὼ σοι
 μηδὲν χεῖρον ἐκείνου ὑπηρετῶ, τί σε δεῖ ἄλλον σα-
 τραπήην καθιστάναι; "Ἦν δὲ τί σοι μὴ ἀρόσω; ἐπί
 σοι δήπου ἔσται, ἀφελομένῳ ἐμέ, ἄλλῳ δοῦναι τὴν
 12 ἀρχήν. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Φαρνάβαζος ἔγνω, δεῖν τὴν
 γυναῖκα σατραπεύειν. Ἡ δ' ἐπεὶ κυρία τῆς χώρας
 ἐγένετο, τοὺς τε φόρους οὐδὲν ἤτιον τὰνδρός ἀπεδί-
 δου, και πρὸς τοῦτοις, ὁπότε ἀφικνεῖτο πρὸς Φαρ-
 νάβαζον, αἰεὶ ἤγε δῶρα αὐτῶ, και ὁπότε ἐκείνος ἐς
 τὴν χώραν καταβαίνει, πολὺ πάντων τῶν ὑπέρχων
 13 κάλλιστα και ἥδιστα ἐδέχτο αὐτὸν. Και ἄς τε πα-
 ρέλαβε πόλεις, διεφύλαττεν αὐτῶ, και τῶν οὐχ
 ὑπηκόων προσέλαβεν ἐπιθαλασσιδίας, Λαίριον τε
 και Ἀμαξιτὸν και Κολωνάς, ξενικῶ μὲν Ἑλληνικῶ
 προσβαλοῦσα τοῖς τείχεσιν, αὐτὴ δ' ἐφ' ἀρμαμάξης
 θειομένη· ὃν δ' ἐπαινέσεις, τοῦτω δῶρα ἀμέμπτως
 ἐδίδου, ὥστε λαμπρότατον τὸ ξενικὸν κατασκευάσατο.
 Δυναστρατεύετο δὲ τῷ Φαρναβάζῳ και ὁπότε ἐς Μυ-
 σούς ἢ Πισίδας ἐμβάλοι, ὅτι τὴν βασιλικὴν χώραν
 κακουροῦσιν. Ὡστε και ἀντεῖμα αὐτὴν μεγαλο-
 πρεπῶς ὁ Φαρνάβαζος, και ξύμβουλον ἔστιν ὅτι
 14 παρεκάλει. "Ἦδη δ' οὔσης αὐτῆς ἐτῶν πλέον ἢ τετ-
 τάρακοντα, Μειδίας, θυγατρὸς ἀνὴρ αὐτῆς ὢν,
 ἀναπτερωθεὶς ὑπὸ τινῶν, ὡς αἰσχρὸν εἶη, γυναῖκα
 μὲν ἄρχειν, αὐτὸν δ' ἰδιώτην εἶναι, τοὺς μὲν ἄλλους
 φυλαττομένης αὐτῆς, ὥσπερ ἐν τυραννίδι προσῆκεν,
 ἐκείνῳ δὲ πιστευούσης, και ἀσπαζομένης, ὥσπερ ἂν

γυνή γαμβρόν ἀσπάζοιτο, εἰσελθὼν ἀποπνίξαι αὐ-
 τήν λέγεται. Ἀπέκεινε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, τό τε
 εἶδος ὄντα πάγκαλον καὶ εἰῶν ὄντα ὡς ἑπτακαί-
 δεκα. Ταῦτα δὲ ποιήσας, Σκῆψιν καὶ Γέργιθα, 15
 ἔχυραῖς πόλεις, κατέσχευεν, ἔνθα καὶ τὰ χεῖματα μάλ-
 ιστα ἦν τῇ Μανίᾳ. Αἱ δὲ ἄλλαι πόλεις οὐκ ἐδέ-
 χωτο αὐτὸν, ἀλλὰ Φαρναβάζῳ ἕσωζον αὐτὰς οἱ
 ἐπὶ οὐρανῷ φρουροί. Ἐκ δὲ τούτου ὁ Μειδίας, πέμπας
 δῶρα τῷ Φαρναβάζῳ, ἠξίου ἔχειν τὴν χώραν, ὡσπερ
 ἡ Μανία. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο φυλάττειν αὐτὰ, ἔστ'
 ἂν αὐτὰς ἐλθὼν σὺν αὐτῷ εἰσέλθῃ λάβῃ τὰ δῶρα·
 οὐ γὰρ ἂν ἔφη ζῆν βούλεσθαι, μὴ τιμωρήσας Μα-
 νίᾳ. Ὁ δὲ Δερκυλλίδας ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἀφικνεῖ- 16
 ται, καὶ εὐθύς μιν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ Μάριον καὶ
 Ἀμαξιδόν καὶ Κολωνάς, τὰς ἐπιθαλαττίους πόλεις,
 ἐσύσας παρέλαβε· πέμπων δὲ καὶ πρὸς τὰς Αἰολί-
 δας πόλεις, ἠξίου ἐλευθεροῦσθαι τὰ αὐτὰς, καὶ πρὸς
 τὰ πείρη δέχεσθαι, καὶ συμμαχοῦς γίγνεσθαι. Οἱ
 μὲν οὖν Νεανδροεῖς καὶ Ἰλιεῖς καὶ Κοκυλίται ἐπέ-
 θοντο· καὶ γὰρ οἱ φρουροῦντες Ἕλληνας ἐν αὐταῖς,
 ἵκει ἡ Μανία ἀπέθανεν, οὐ πᾶν τε καλῶς περιεί-
 ποτο. Ὁ δ' ἐν Κέβρηι, μάλα ἰσχυρῶ χωρίῳ, 17
 τὴν φυλακὴν ἔχων, νομίσας, εἰ διαφυλάξει Φαρνα-
 βάζῳ τὴν πόλιν, τιμηθῆναι ἂν ὑπ' ἐκείνου, οὐκ
 ἐδέχετο τὸν Δερκυλλίδα. Ὁ δὲ ὀργιζόμενος παρε-
 σκευάζετο προσβάλλειν. Ἐπεὶ δὲ θυομένῳ αὐτῷ οὐκ
 ἐγγίγνετο τὰ ἱερά τῇ πρώτῃ, τῇ ὑστεραίᾳ πάλιν
 ἐθύετο. Ὡς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἐκαλλισχεῖτο, πάλιν

τρίτη· και μέχρι τετάρων ἡμερῶν· ἐκατέρῃσι θύο-
 μενος, μάλα χαλεπῶς φέρων· ἔσπειυε γάρ, πρὶν
 Φαρνάβαζον· βοηθῆσαι, ἐγκρατῆς γενέσθαι πάσης
 18 τῆς Διολίδας. Ἀθηνάδας δὲ τις Σικυώνιος, λοχα-
 γός, νομίσας, τὸν μὲν Δερκυλλίδαν φλυαρεῖν δια-
 κρίβοντα, αὐτὸς δὲ ἰκανὸς εἶναι τὸ ὕδωρ ἀφελείσθαι
 τοὺς Κεβρηνίους, προσδραμῶν σὺν τῇ ἑαυτοῦ τάξει,
 ἐπειραῖτο τὴν κρήνην συγχοῦν. Οἱ δὲ ἔνδοθεν ἐπεξ-
 ελθόντες αὐτὸν τε συνέτριψαν, και δύο ἀπέκταναν,
 καὶ τοὺς ἄλλους παύσαντες και βάλλοντες ἀπήλασαν.
 Ἀχθομένου δὲ τοῦ Δερκυλλίδου, και νομίζοντος,
 ἀθυμοεέραν τὴν προσβολὴν ἔσσεσθαι, ἔρχονται ἐκ
 τοῦ τείχους παρὰ τῶν Ἑλλήνων κήρυκες, οἱ και εἶ-
 πον, ὅτι, ἃ μὲν ὁ ἄρχων ποιολῆ, οὐκ ἀρέσκει σφί-
 σιν, αὐτοὶ δὲ βούλονται σὺν τοῖς Ἑλλήται μᾶλλον ἢ
 19 σὺν τῷ βαρβάρῳ εἶναι. Ἔτι δὲ διαλεγόμενων αὐ-
 τῶν ταῦτα, παρὰ τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν ἦκε λέγων,
 ὅτι, ὅσα λέγουσι οἱ πρόσθεν, και αὐτῷ δοκοῦντα
 λέγουσι. Ὁ οὖν Δερκυλλίδας εὐθύς, ὥσπερ ἔτυχε,
 κεκαλλικρηκῶς ταύτη τῇ ἡμέρᾳ, ἀναλαβὼν τὰ ὄπλα,
 ἤγειτο πρὸς τὰς πύλας· οἱ δ' ἀναπετάσαντες εἰδέ-
 ξαντο. Καταστήσας δὲ και ἐνταῦθα φρουρούς, εὐ-
 20 θύς ἦκε ἐπὶ τὴν Σκῆψιν και τὴν Γέργιθα. Ὁ δὲ
 Μειδίας, προσδραμῶν μὲν τὸν Φαρνάβαζον, ὀκνῶν δ'
 ἤδη τοὺς πολίτας, πέμψας πρὸς τὸν Δερκυλλίδαν,
 εἶπεν, ὅτι ἔλθοι ἂν ἐς λόγους, εἰ δμήρους λάβοι.
 Ὁ δὲ, πέμψας αὐτῷ ἀπὸ πόλεως ἐκάστης τῶν συμ-
 μάχων ἕνα, ἐκίλευσε λαβεῖν τούτων, δπόσους τε και

ὁποίους βούλοιο. Ὁ δὲ, λαβὼν δέκα, ἐξῆλθε, καὶ
 ξυμμίξας τῷ Δερκυλλίδᾳ, ἠρώτα, ἐπὶ τίσιν ἂν
 ἔσυμαχος γένοιτο. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο, ἐφ' ᾧ τε τοὺς
 πολίτας ἐλευθέρους τε καὶ αὐτονόμους εἶεν· καὶ
 ἅμα ταῦτα λέγων, ἦει πρὸς τὴν Σκῆψιν. Ἰγούς δὲ 21
 ὁ Μειδίας, ὅτι οὐκ ἂν δύναίτο κωλύειν βία τῶν
 πολιτῶν, εἶασιν αὐτὸν εἰσιναί. Ὁ δὲ Δερκυλλίδας,
 θύσας τῇ Ἀθηνᾷ ἐν τῇ τῶν Σκηψίων ἀκρόπολει,
 τοὺς μὲν Μειδίῳ φρουροὺς ἐξήγαγε, παραδοὺς τοῖς
 πολίταις τὴν πόλιν, καὶ παρακλευσόμενος, ὥσπερ
 Ἕλληνας καὶ ἐλευθέρους χρῆ, οὕτω πολιτεύειν,
 ἐξελθὼν ἦει ἐπὶ τὴν Γεργίδα. Συμπροϋπεμπον δὲ
 πολλοὶ αὐτὸν καὶ τῶν Σκηψίων, τιμῶντές τε καὶ
 ἠδόμενοι τοῖς πεπραγμένοις. Ὁ δὲ Μειδίας, παρα- 22
 πόμενος αὐτῷ, ἤξιου τὴν τῶν Γεργιδίων πόλιν πα-
 ραδοῦναι αὐτῷ. Καὶ ὁ Δερκυλλίδας μέντοι ἔλεγεν,
 ὡς τῶν δικαίων οὐδενὸς ἀτυχήσει· ἅμα δὲ ταῦτα λέ-
 γων, ἦει πρὸς τὰς πύλας σὺν τῷ Μειδίᾳ, καὶ τὸ
 στρατεύμα ἠκολούθει αὐτῷ ἐς δύο εἰρηνικῶς. Οἱ δ'
 ἀπὸ τῶν πύργων, καὶ μάλιστα ὑψηλοῦν ὄντων, ὄρωντες
 τὸν Μειδίαν σὺν αὐτῷ, οὐκ ἔβαλλον· εἰπόντες δὲ
 τοῦ Δερκυλλίδου· Κέλευσον, ὦ Μειδία, ἀνοῖξαι τὰς
 πύλας, ἵνα ἡγῆ μὲν σὺ, ἐγὼ δὲ ἐς τὸ ἱερόν σὺν σοι
 ἔλθω, κἀνταῦθα θύσω τῇ Ἀθηνᾷ· ὁ Μειδίας ὠκνε
 μὲν ἀνοίγειν τὰς πύλας, φοβούμενος δὲ, μὴ παρα-
 χρῆμα συλληφθῆ, ἐκέλευσεν ἀνοῖξαι. Ὁ δ' ἐπει εἰς- 23
 ἦλθεν, ἔχων αὐτὸν Μειδίαν, ἐπορεύετο πρὸς τὴν
 ἀκρόπολιν· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους στρατιώτας ἐκέλευ-

σε θείσθαι¹ περὶ τὰ τεύχη τὰ ὄπλα, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ἔθνεσιν τῇ Ἀθηνῇ. Ἐπεὶ δὲ ἐτέθνητο, ἀνεῖπε, καὶ τοὺς Μυθίου δορυφόρους θείσθαι τὰ ὄπλα ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ἑαυτοῦ στρατεύματος, ὡς μισθοφορήσοντας· Μειδία γὰρ οὐδὲν ἔτι δεινὸν εἶ-
 24 ναι. Ὁ μόντοι Μειδίας, ἀποροῶν, ὅτι ποιοίη, ἔ-
 πεν· Ἐγὼ μόντοι νῦν ἄπειμι, ἔφη, ξενία σοι παρα-
 σκευάσω. Ὁ δὲ, Οὐ μὰ Δί', ἔφη, ἐπεὶ αἰσχρὸν,
 ἐμὲ τεθνηκότα ξενίζεσθαι ὑπὸ σοῦ, ἀλλὰ μὴ ξενέξω
 σέ. Μῖνε οὖν παρ' ἡμῖν· ἐν ᾧ δ' ἂν τὸ δεῖπνον
 παρασκευάζηται, ἐγὼ καὶ σὺ τὰ δίκαια πρὸς ἀλλή-
 25 λους διασκευάμεθα καὶ ποιήσομεν. Ἐπεὶ δ' ἐκαθέ-
 ζοντο, ἠρώτα ὁ Δερκυλλίδας· Εἰπέ μοι, ὦ Μειδία,
 ἔφη, ὁ πατήρ σε ἄρχοντα τοῦ οἴκου κατέλιπε; Μά-
 λιστα, ἔφη. Καὶ πόσαι σοι οἰκίαι ἦσαν; πέντε
 δὲ χῶραι; πέντε δὲ νομαί; Ἀπογράφοντος δ' αὐτοῦ,
 οἱ παρόντες τῶν Σκηφίων εἶπον· Ψεῦδεται σε οὗτος,
 26 ὦ Δερκυλλίδα. Ἦμεῖς δὲ γ', ἔφη, μὴ λίαν μικρολο-
 γήσθε. Ἐπειδὴ δὲ ἀπεγέγραπτο τὰ πατρῷα, Εἰπέ
 μοι, ἔφη, Μανία δὲ τίνος ἦν; Οἱ δὲ πάντες εἶπον,
 ὅτι Φαρναβάζου. Οὐκ οὖν καὶ τὰ ἐκείνης, ἔφη,
 Φαρναβάζου; Μάλιστα, ἔφασαν. Ἡμέτερα ἂν εἴη,
 ἔφη, ἐπεὶ κρατοῦμεν· πολέμιος γὰρ ἡμῖν Φαρνα-
 βάζος. Ἄλλ' ἠγείσθω τις, ἔφη, ὅπου κείται τὰ
 27 Μανίας καὶ τὰ Φαρναβάζου. Ἐγουμενῶν δὲ τῶν
 ἄλλων ἐπὶ τὴν Μανίας οἴκησιν, ἦν παρελήθει ὁ
 Μειδίας, ἠκολούθει κἀκείνος. Ἐπεὶ δ' εἰσῆλθεν,
 ἐπέλεξε ὁ Δερκυλλίδης τοὺς ταμίαις, καὶ φράσας τοῖς

ἐπηρέταις, λαβεῖν αὐτούς, προῖπεν αὐτοῖς, ὡς, εἴ
 τι κλέπτοντες ἀλώσονται τῶν Μανίας, παραχρῆμα
 ἀποσφαγήσονται. Οἱ δ' ἐδείκνυσαν. Ὁ δ' ἐπεὶ εἶδε
 πάντα, κατέκλεισεν αὐτὰ, καὶ κατεσημήνατο, καὶ
 φύλακας κατέστησεν. Ἐξίων δέ, οὓς εἶδεν ἐπὶ ταῖς 28
 θύραις τῶν ταξιαρχῶν καὶ λοχαγῶν, εἶπεν αὐτοῖς·
 Μισθὸς μὲν ἡμῖν, ὧ ἄνδρες, ἐξείργασται τῇ στρα-
 τιᾷ ἐγγὺς ἐγιαυτοῦ, ὀκτακισχιλίοις ἀνδράσιν· ἦν
 δέ τι προσεργασώμεθα, καὶ ταῦτα προσίσταται. Ταῦ-
 τα δ' εἶπε, χιγνώσκων, ὅτι ἀκούσαντες πολὺ ἔτι
 εὐτακτικότεροι καὶ θεραπευτικώτεροι ἔσονται. Ἐρο-
 μένου δὲ τοῦ Μειδίου, Ἐμὲ δὲ ποῦ χρῆ οἰκεῖν, ὧ
 Δερκυλλίδα; ἀπεκρίνατο, Ἐνθάπερ καὶ δικαιοτάτον,
 ἐν τῇ πατρίδι τῇ σουτοῦ, Σκήψει, καὶ ἐν τῇ πα-
 τρώα οἰκίᾳ.

CAP. II.

Ὁ μὲν δὴ Δερκυλλίδας, ταῦτα διαπραξάμενος,
 καὶ λαβὼν ἐν ὅκτω ἡμέραις ἑννέα πόλεις, ἐβουλευε-
 το, ὅπως ἂν μὴ, ἐν τῇ φιλίᾳ χειμάζων, βαρὺς εἴη
 τοῖς ξυμμάχοις, ὡσπερ Θίμβρων, μηδ' αὖ Φαρνά-
 βαζος καταφρονῶν τῇ ἵππῳ κακουργῇ τὰς Ἑλληνί-
 δας πόλεις. Πέμπει οὖν πρὸς αὐτόν, καὶ ἐρωτᾷ,
 πόταρον εἰρήνην ἢ πόλεμον ἔχειν βούλεται. Ὁ μὲν-
 τοι Φαρνάβαζος, νομίσας, τὴν Αἰολίδα ἐπιτετειχι-
 σθαι τῇ ἑαυτοῦ οἰκίᾳ Φουγίᾳ, σπονδὰς εἴλετο.

Ὡς δὲ ταῦτα ἐγένετο, ἔλθων δὲ Δερκυλλίδας ἐς τὴν 2
 Βιδυνίδα Θράκη, ἐκὼ διχελμάζων, οὐδὲν τοῦ Φαρ-

ναβάζου πάνυ τι ἀχθομένου· πολλάκις γὰρ αἱ Βιθυνοὶ αὐτῷ ἐπολέμουν. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ὁ Δερκυλλίδας ἀσφάλως φέρον καὶ ἄγων τὴν Βιθυνίδα, καὶ ἄφθονα ἔχον τὰ ἐπιτήδεια, διπέλει· ἐπὶ δὲ ἦλθον τότε αὐτῷ παρὰ τοῦ Σεύθου πέραθεν ξύμμαχοι τῶν Ὀδρυσῶν, ἵππεῖς τε ὡς διακόσιοι καὶ πελτασταὶ ὡς τριακόσιοι, οὗτοι, στρατοπεδευσάμενοι καὶ περισταυρωσάμενοι ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὡς εἴκοσι στάδια, αἰτοῦντες φύλακας τοῦ στρατοπέδου τὸν Δερκυλλίδα τῶν ὀπλιτῶν, ἐξήσαν ἐπὶ λίαν, καὶ πολλὰ ἐλάμβανον ἀνδράποδά τε καὶ χρήματα.

- 3 Ἦδη δ' ὄντος τοῦ στρατοπέδου αὐτοῖς μεστοῦ πολλῶν αἰχμαλώτων, καταμαθόντες οἱ Βιθυνοὶ, ὅσοι ε' ἐξήσαν, καὶ ὅσους κατέλιπον φύλακας Ἑλλήνας, ξυλλεγόντες παμπληθεῖς, πελτασταὶ καὶ ἵππεῖς, ἅμ' ἡμέρᾳ προσπίπτουσι τοῖς ὀπλίταις, ὡς διακοσίοις οὔσιν. Ἐπειδὴ δ' ἐγγὺς ἐγένοντο, οἱ μὲν ἔβαλλον, οἱ δ' ἠκόντιζον εἰς αὐτούς. Οἱ δ', ἐπεὶ ἐτιρώσκοντο μὲν καὶ ἀπέθνησκον, ἐποίουν δ' οὐδὲν, καθειρημένοι ἐν τῷ σταυρώματι ὡς ἀνδρομήκει ὄντι, διασπᾶσαντες τὸ αὐτῶν ὄχύρωμα, ἐφέροντο εἰς αὐτούς. Οἱ δὲ, ἢ μὲν ἐκθίσαν, ὑπεξέχωρον καὶ ὀρθίως ἀπέφευγον πελτασταὶ ὀπλίτας· ἐνθεν δὲ καὶ ἐνθεν ἠκόντιζον, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἐφ' ἐκάστη ἐκδρομῇ κατέβαλλον. Τέλος δὲ, ὥσπερ ἐν αὐτῷ σηκασθέντες, κατηκοντίσθησαν. Ἐσώθησαν μόντοι αὐτῶν ἀμφὶ τοὺς πεντεκαίδεκα εἰς τὸ Ἑλληνικόν, καὶ οὗτοι, ἐπεὶ εὐθίως ἦσθοντο τὸ πρῶμα, ἀποχωρή-

σαντες καὶ ἐν τῇ μάχῃ διαπεσόντες, ἀμελησάντων
 τῶν Βιθυνῶν. Ταχὺ δὲ ταῦτα διαπραξάμενοι οἱ Βι- 5
 θυνοὶ, καὶ τοὺς σκηνορύλακας τῶν Ὀδρυσῶν Θρα-
 κῶν ἀποκτείναντες, ἀπολαβόντες πάντα τὰ αἰ-
 χμάλωτα, ἀπῆλθον ὥστε οἱ Ἕλληνες, ἐπεὶ ἤσθον-
 το, βοηθοῦντες, οὐδὲν ἄλλο εὖρον, ἢ νεκροὺς γυ-
 μνοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ. Ἐπεὶ μέντοι ἐπαπῆλ-
 θον οἱ Ὀδρύσαι, θάψαντες τοὺς θανόντων, καὶ πο-
 λὺν οἶνον ἐκπιόντες ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ἵπποδρομίαν
 ποιήσαντες, δημοῦ δὴ τὸ λοιπὸν τοῖς Ἕλλησι στρα-
 τοπιδευσάμενοι, ἤγον καὶ ἕκαιον τὴν Βιθυνίδα.

Ἄμα δὲ τῷ ἤρι πορευόμενος ὁ Δερκυλλίδας ἐκ 6
 τῶν Βιθυνῶν, ἀφικνεῖται εἰς Λάμψακον. Ἐνταῦ-
 θα δ' ἔντιος αὐτοῦ, ἔρχονται ἀπὸ τῶν οἴκοι τελῶν
 Ἀρακός τε καὶ Ναυάτης καὶ Ἀντιαθένης. Οἳτοι δ'
 ἤλθον ἐπισκεψόμενοι τὰ τε ἄλλα, ὅπως ἔχοι τὰ ἐν
 τῇ Ἀσίᾳ, καὶ Δερκυλλίδα ἐροῦντες, μένοντι ἄρχειν
 καὶ τὸν ἐπιόντα ἐνιωτόν· ἐπιστεῖλαι δὲ σφίσι αὐ-
 τοῖς τοὺς ἐφόρους, καὶ ξυγκαλέσαντας τοὺς στρα-
 τιώτας εἰπεῖν, ὡς, ὧν μὲν πρόσθεν ἐποίουν, μὴ-
 φοινοῦντο αὐτοῖς, ὅτι δὲ νῦν οὐδὲν ἠδίκουν, ἐπαινοῖεν·
 καὶ περὶ τοῦ λοιποῦ χρόνου εἰπεῖν, ὅτι, ἦν μὲν ἀδι-
 κῶσι, οὐκ ἐπιτρέψουσιν· ἦν δὲ δίκαια περὶ τοὺς
 ξυμμάχους ποιῶσι, ἐπαινεσονται αὐτούς. Ἐπεὶ 7
 μέντοι ξυγκαλέσαντες τοὺς στρατιώτας ταῦτ' ἔλεγον,
 ὁ τῶν Κυρσίων προστηκῶς ἀπεκρίνατο· Ἄλλ', ὃ
 ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, ἡμεῖς μὲν ἴσμεν οἱ αὐτοὶ
 γῆν τε καὶ πέφυσιν· ἔρχων δὲ ἄλλος μὲν νῦν, ἄλλος

- 8 δὲ τὸ παρελθόν. Τὸ αὖν αἴτιον τοῦ νῦν μὲν μὴ ἐξαμαρτάνειν, τότε δὲ, αὐτοὶ ἤδη ἱκανοὶ ἔστε γιγνώσκειν. Ἐυσκηραίνωνται δὲ τῶν τε οἰκοθεν πρέσβειων καὶ τοῦ Δερκυλλίδα, ἐπεμνήσθη τις τῶν περὶ τὸν Ἄρακον, ὅτι καταλελοίπειν πρέσβεις τῶν Χερῶνθησιαπτῶν ἐν Λακεδαιμονίᾳ. Τοῦτους δὲ λέγειν ἔφασαν, ὡς νῦν μὲν οὐ δύναιντο τὴν Χερῶνθησον ἐργάζεσθαι· φέρεσθαι γὰρ καὶ ἄγεσθαι ὑπὸ τῶν Θρακῶν· εἰ δ' ἀποτερισθεῖη ἐκ θαλάττης ἐς θάλατταν, καὶ σφίψιν ἂν γῆν πολλὴν καὶ ἀγαθὴν εἶναι ἐργάζεσθαι, καὶ ἄλλοις, ὅπως βούλοιντο Λακεδαιμονίαν· ὥστ' ἔφασαν, οὐκ ἂν θαυμάζειν, εἰ καὶ πεμφθεῖη τις Λακεδαιμονίαν ἀπὸ τῆς πόλεως σὺν δυνάμει ταῦτα πράξων. Ὁ οὖν Δερκυλλίδας πρὸς μὲν ἐκείνους οὕτως εἶπεν, ἣν εἶχε γνώμην ταῦτ' ἀκούσας, ἀλλ' ἐπεμψεν αὐτοὺς ἀπ' Ἐφέσου διὰ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ἠδάμεκος, ὅτι ἐμελλον ὄψεσθαι τὰς Ἑλληνίδας πόλεις ἐν εἰρήνῃ εὐδαιμονικῶς διαγούσας. Οἱ μὲν δὲ ἐποφρεύοντο. Ὁ δὲ Δερκυλλίδας, ἐπειδὴ ἔγνω μετέπειθεν, πάλιν πέμψας πρὸς τὸν Φαρνάβαζον, ἐπήρτο, πότρεα βούλοιο σπονδὰς ἔχειν, καθάπερ διὰ τοῦ χειμῶνος, ἢ πόλεμον. Ἐλομένου δὲ τοῦ Φαρναβάζου καὶ τότε σπονδὰς, οὕτω καταλιπὼν καὶ τὰς περὶ ἐκεῖνον πόλεις φίλας ἐν εἰρήνῃ, διαβαίνει τὸν Ἑλλησποντον σὺν τῷ στρατεύματι ἐς τὴν Εὐρώπην· καὶ διὰ φίλας τῆς Θρακῆς πορευθεὶς, καὶ ξηνοσθεὶς
- 10 ὑπὸ Σεύθου, ἀφικνείται ἐς Χερῶνθησον. Ἦν καταμαθῶν πόλεις μὲν ἑνδεκα ἢ δώδεκα ἔχουσαν, χεί-

σαν δὲ καμφορωτάτην καὶ ἀριστήν εἶσαν, κεκατώ-
 μνην δὲ, ὡσπερ ἐλέγεται, ὑπὸ τῶν Θρηκῶν, ἐπεὶ
 μετροῶν εὖρε τοῦ ἰσθμοῦ ἑπτὰ καὶ τριάκοντα στα-
 δία, οὐκ ἠμίλησεν, ἀλλὰ θυσάμενος ἐτείχιζε, κατὰ
 μέρη διελὼν τοῖς στρατιώταις τὸ χωρίον· καὶ ἄθλα
 αὐτοῖς ὑποσχόμενος δώσειν τοῖς πρώτοις ἐπιτείχασαι,
 καὶ τοῖς ἄλλοις, ὡς ἕκαστοι εἴεν ἄξιοι, ἀπετείχεσε
 τὸ τεῖχος, ἀρξάμενος ἀπὸ ἡρινοῦ χρόνου, πρὸ ὁπίω-
 ρας. Καὶ ἐπέησεν ἐντὸς τοῦ τεύχους ἕνδεκα μὲν
 πόλεις, πολλοὺς δὲ λιμένας, πολλὴν δὲ καὶ ἀγαθὴν
 γῆν σπόρμον, πολλὴν δὲ περυστευμένην, παμπλη-
 θεῖς δὲ καὶ παραάλαις νομαῖς παντοδαποῖς κτήνεσι.
 Πάντα δὲ πράξας, διέβαινε πάλιν εἰς τὴν Ἀσίαν. 11

Ἐπισκοπῶν δὲ τὰς πόλεις, εἴωρα τὰ μὲν ἄλλα
 καλῶς ἔχουσας, Χίων δὲ φυγάδας εὖρεν Ἀταρνεῖα
 ἔχοντας, χωρίον ἰσχυρόν, καὶ ἐκ τούτου δομομένους
 φέροντας καὶ ἄγοντας τὴν Ἰωνίαν, καὶ ζῶντας ἐν
 τούτου. Πυθόμενος δὲ, ὅτι πολὺς σῆτος ἐνῆν αὐ-
 τοῖς, περιστρατοπεθευσάμενος ἐκολοδοκεῖ· καὶ ἐν
 ὅκτῳ μηνί παρασησάμενος αὐτοὺς, καταστήσας ἐν
 αὐτῷ Δράκοντα Πελληνεῖα ἐπιμελητήν, καὶ κατα-
 σκευάσας ἐν τῷ χωρίῳ ἔκπλεω πάντα τὰ ἐπιτήδεια,
 ἵνα εἴη αὐτῷ καταγωγὴ, ὅποτε ἀφικνοῖτο, ἀπῆλ-
 θεν εἰς Ἐφεσον, ἣ ἀπέχει ἀπὸ Σάρδεων τριῶν ἡμε-
 ρῶν ὁδόν.

Καὶ μέχρι τούτου τοῦ χρόνου ἐν εἰρήνῃ διῆγον 12
 Τισσαφέρνης τε καὶ Δερκυλλίδας, καὶ οἱ ταύτη
 Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι. Ἐπεὶ δὲ ἀφικνούμενο-

πρὸς βεις εἰς Λακεδαιμόνα ἀπὸ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων
 ἐδίδασκον, ὅτι εἴη ἐπὶ Τισσαφέρνει, εἰ βούλοιο,
 ἀφιέναι αὐτονόμους τὰς Ἑλληνίδας πόλεις· εἰ οὖν
 κακῶς πάσχοι Καρία, ἔνθα περ ὁ Τισσαφέρνουσ ὀ-
 κος, οὕτως ἂν ἔφρασαν τάχιστα νομίζειν αὐτὸν συγ-
 χωρήσειν αὐτονόμους σφᾶς ἀφιέναι· ἀκούσαντες ταῦ-
 τα οἱ ἔφρασι ἐπεμψαν πρὸς Δερκυλλίδα, καὶ ἐπέ-
 λευσαν αὐτὸν διαβαίνειν σὺν τῷ στρατεύματι ἐπὶ Κα-
 ρίαν, καὶ Φάρακα τὸν ναύαρχον σὺν ταῖς ναυσὶ πα-
 13 ραπλεῖν. Οἱ μὲν δὴ ταῦτ' ἐποιοῦν. Ἐτύχχανε
 δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ Φαρνάβαζος πρὸς
 Τισσαφέρνην ἀφιγμένος, ἅμα μὲν ὅτι στρατηγὸς
 τῶν πάντων ἀπεδέδεικτο Τισσαφέρνης, ἅμα δὲ δια-
 μαρτυρόμενος, ὅτι ἔτοιμος εἴη κοινῇ πολεμεῖν, καὶ
 ξυμμάχεσθαι, καὶ συνεκβάλλειν τοὺς Ἕλληνας ἐκ
 τῆς βασιλείας· ἕλλωσ τε γὰρ ὑπερθόκει τῆς στρα-
 τηγίας τῷ Τισσαφέρνει, καὶ τῆς Αἰολίδος χάλεπῶσ
 ἔφερεν ἀπεστερημένος. Ὁ δ' ἀκούων, Πρῶτον
 μὲν τολίην, ἔφη, διάβηθι σὺν ἐμοὶ ἐπὶ Καρίαν,
 14 ἔπειτα δὲ καὶ περὶ τούτων βουλευσόμεθα. Ἐπεὶ
 δ' ἐκεῖ ἦσαν, ἔδοξεν αὐτοῖσ, ἱκανὰσ φυλακὰσ εἰς
 τὰ ἐρύματα καταστήσαντασ, διαβαίνειν πάλιν ἐπὶ
 τὴν Ἰωνίαν. Ὡσ δ' ἤκουσεν ὁ Δερκυλλίδασ, ὅτι
 πάλιν πέπερακότισ εἰσὶ τὸν Μαίανδρον, εἰπὼν τῷ
 Φάρακι, ὡσ ὅτι ὀκνοίη, μὴ ὁ Τισσαφέρνης καὶ ὁ
 Φαρνάβαζοσ ἐρήμην οὔσαν καταθρόντεσ φέρωσι καὶ
 ἄγωσι τὴν χώραν, διέβαινε καὶ αὐτόσ. Προεβό-
 μενοὶ δὲ καὶ οὗτοὶ οὐδὲν τι συνεταγμένω τῷ στρα-

τεύματι, ὡς προεληλυθόντων τῶν Ἐφρεσίων ἐς τὴν
 πολεμίαν, ἐξαίφνης ὀρθῶσιν ἐκ τοῦ ἀντιπένρας σκο-
 πούς ἐπὶ τῶν μνημάτων· καὶ ἀνταναβεβῆσασατες ἐς 15
 τὰ παρ' ἑαυτοῖς μνημεῖα καὶ τύφσεις τινας, καθυ-
 ρῶσι παρατεταγμένους, ἢ αὐτοῖς ἦν ἡ ὁδός, Κᾶ-
 ράς τε λευκάσπιδας, καὶ τὸ Περσικὸν ὅσον ἐτύγ-
 χανε παρὸν στράτευμα, καὶ τὸ Ἑλληνικόν, ὅσον
 εἶχεν ἐκότερος αὐτῶν, καὶ τὸ ἰππικὸν μάλα πολὺ,
 τὸ μὲν Τισσαφέρου ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι, τὸ δὲ
 Φαρνάβαζον ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ. Ὡς δὲ ταῦτα ἦσθετο 16
 ὁ Δερκυλλίδας, τοῖς μὲν ταξιάρχοις καὶ τοῖς λοχα-
 γοῖς εἶπε παρατάττεσθαι τὴν ταχίστην ἐς ὀκτῶ,
 τοὺς δὲ πελταστὰς ἐπὶ τὰ κράσπεδα ἐκατέρωθεν μὲν
 καθίστασθαι, καὶ τοὺς ἰππέας, ὅσους γε δὴ καὶ
 οἷους ἐτύγχανεν ἔχων· αὐτὸς δὲ ἐθύετο. Ὅσον μὲν 17
 δὴ ἦν ἐκ Πελοποννήσου στράτευμα, ἡσυχίαν εἶχε,
 καὶ παρεσκευάζετο ὡς μαχοῦμενον· ὅσοι δὲ ἦσαν
 ἀπὸ Πριήνης τε καὶ Ἀχιλλείου, καὶ ἀπὸ νήσων,
 καὶ τῶν Ἰωνικῶν πόλεων, οἳ μὲν τινες καταλιπόν-
 τες ἐν τῷ σίτῳ τὰ ὄπλ' ἀπεδίδρασκον, (καὶ γὰρ
 ἦν βαθύς ὁ σῖτος ἐν τῷ Μαιάνδρου πεδίῳ·) ὅσοι
 δὲ καὶ ἔμενον, δῆλοι ἦσαν οὐ μενούντες. Τὸν μὲν 18
 οὖν Φαρνάβαζον ἐξηγγέλλετο μάχεσθαι κελεύειν·
 ὁ μὲντοι Τισσαφέρης, τὸ τε Κῦρειον στράτευμα
 καταλογιζόμενος, ὡς ἐπολέμησεν αὐτοῖς, καὶ τούτῳ
 πάντα νομίζων ὁμοίους εἶναι τοὺς Ἕλληνας, οὐκ
 ἐβούλετο μάχεσθαι· ἀλλὰ πέμψας πρὸς Δερ-
 κυλλίδα, εἶπεν, ὅτι ἐς λόγους βούλοιο αὐτῷ

- ἀφικέσθαι. Καὶ ὁ Δερκυλλίδας, λαβὼν τοὺς κρα-
 εῖστους τὰ εἶδη τῶν περὶ αὐτὸν ἱππέων καὶ πεζῶν,
 προῆλθε πρὸς τοὺς ἀγγέλους, καὶ εἶπεν· Ἄλλα πα-
 ρασκευασάμεν μὲν ἔγωγε μάχεσθαι, ὡς ὄρατε· ἐπεὶ
 μέντοι ἐκεῖνος βούλεται εἰς λόγους ἀφικέσθαι, οὐδ'
 ἐγὼ ἀντιλέγω. Ἄκ μὲντοι ταῦτα δέη ποιεῖν, πιστὰ
 19 ὀμήρους δοτέων καὶ ληπτέων. Δόξαντα δὲ ταῦτα καὶ
 περανθέντα, τὰ μὲν στρατεύματα ἀπῆλθε, τὸ μὲν
 βαρβαρικὸν εἰς Τραϊλλεῖς τῆς Φρυγίας, τὸ δὲ Ἑλλη-
 νικὸν εἰς Λεύκοφρον, ἔνθα ἦν Ἀρτέμιδος ἱερὸν μάλ᾽
 ἄγιον, καὶ λίμνη πλείον ἢ σταδίον, ὑπόψαμμος, ἀέν-
 νατος, ποτίμων καὶ θερμοῦ ὕδατος. Καὶ τότε μὲν
 ταῦτα ἐπράχθη. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ εἰς τὸ ξυγκείμενον
 χωρίον ἦλθον, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς πυθέσθαι ἀλλή-
 χων, ἐπὶ τίσιν ἂν τὴν εἰρήνην ποιήσαιντο. Ὁ μὲν
 δὴ Δερκυλλίδας εἶπεν, εἰ αὐτονόμους ἐσὶ βασιλεὺς
 20 τὰς Ἑλληνίδας πόλεις· ὁ δὲ Τισσαφέρης καὶ Φαρ-
 νάβαζος εἶπον, ὅτι, εἰ ἐξέλθοι τὸ Ἑλληνικὸν στρα-
 τευμα ἐκ τῆς βασιλείας χώρας, καὶ οἱ Λακεδαιμο-
 νίων ἀρμόσται ἐκ τῶν πόλεων. Ταῦτα δὲ εἰπόντες
 ἀλλήλοισι σπονδὰς ἐποιήσαντο, ἕως ἀπαγγελθεῖν τὰ
 λεχθέντα, Δερκυλλίδα μὲν εἰς Λακεδαίμονα, Τισσα-
 φέρην δὲ ἐπὶ βασιλείᾳ.
- 21 Τούτων δὲ πραττομένων ἐν τῇ Ἀσίᾳ ὑπὸ Δερκυλ-
 λίδα, Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, πάλαι
 ὀργιζόμενοι τοῖς Ἡλείοις, καὶ ὅτι ἐποιήσαντο ξυμ-
 μαχίαν πρὸς Ἀθηναίους καὶ Ἀργεῖους καὶ Μαντινέας,
 καὶ ὅτι, δίκην φάσκοντες καταδεδικᾶσθαι αὐτῶν,

ἐκώλυον καὶ τοῦ ἵππικοῦ καὶ τοῦ γυμνικοῦ ἀγῶνος· καὶ οὐ μόνον ταῦτ' ἤρκει, ἀλλὰ καὶ, Δείχα παραδόντος Θηβαίοις τὸ ἄρμα, ἐπεὶ ἐκηρύττοντο νικῶντες, ὅτε εἰσῆλθε Δείχας στεφανώσων τὸν ἠνλοχόν, μαστιγοῦντες αὐτὸν, ἄνδρα γέροντα, ἐξήλασαν· τούτων δ' ὕστερον, καὶ Ἄγιδος πεμφθέντος θῦσαι 23 τῷ Διὶ κατὰ μαντείαν τινα, ἐκώλυον οἱ Ἥλαιοι, μὴ προσεύχεσθαι νίκην πολέμου, λέγοντες, ὡς καὶ τὸ ἀρχαῖον εἶη οὕτω νόμιμον, μὴ χρηστηριάζεσθαι τοὺς Ἕλληνας ἐφ' Ἑλλήνων πολέμῳ· ὥστε ἄθυτος ἀπῆλθεν· ἐκ τούτων οὖν πάντων ὀργιζομένοις ἔδοξε 25 τοῖς ἐφόροις καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ σωφρονίσαι αὐτούς. Πέμπαντες οὖν πρέσβεις εἰς Ἥλιον, εἶπον, ὅτι τοῖς τέλει τῶν Λακεδαιμονίων δίκαιον δοκοῖε εἶναι, ἀφιέναι αὐτούς τὰς περιοικίδας πόλεις αὐτονόμους. Ἀποκριναμένην δὲ τῶν Ἥλειων, ὅτι οὐ ποιήσοιεν ταῦτα· ἐπιληΐδας γὰρ ἔχοιεν τὰς πόλεις· φρουρὰν ἔφηναν οἱ ἔφοροι. Ἄγων δὲ τὸ στράτευμα Ἄγεις ἐνέβαλε διὰ τῆς Ἀχαΐας εἰς τὴν Ἥλειαν κατὰ Λάρισσον. Ἄσπι δὲ τοῦ στρα- 24 τεύματος ἐν τῇ πολεμίᾳ ἔντος, καὶ κοπτομένης τῆς χώρας, σεισμὸς ἐπιγίγνεται· ὁ δ' Ἄγεις, θεῖον ἠγήσαμενος, ἐξελθὼν πάλιν ἐκ τῆς χώρας, διαφῆκε τὸ στράτευμα. Ἐκ δὲ τούτου οἱ Ἥλαιοι πολὺ θρασύτεροι ἦσαν, καὶ διεπρεσβεύοντο πρὸς τὰς πόλεις, ὅσας δυναμενεῖς οὖσας τοῖς Λακεδαιμονίοις ἤδισαν. Περι- 25 ὄντι δὲ τῷ ἐνιαυτῷ φαίνουσι πάλιν οἱ ἔφοροι φρουρὰν ἐπὶ τὴν Ἥλιον, καὶ ξυνεστρατεύοντο τῷ Ἄγιδι, πλὴν Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων, οἱ τε ἄλλοι ξύμμαχοι καὶ

οἱ Ἀθηναῖοι. Ἐμβαλόντος δὲ τοῦ Ἄγιδος δι' Ἀυ-
 λῶνος, αὐθῦς μὲν Δειπρεῖται, ἀποστάντες τῶν
 Ἠλείων, προσιχώρησαν αὐτῷ, εὐθῦς δὲ Μακίστιοι,
 ἔχοντες δ' Ἐπιταλιεῖς. Διαβαίνοντι δὲ τὸν ποτα-
 μὸν προσεχώρουν Δειρῖνοι, καὶ Ἀμφίδολοι, καὶ Μαρ-
 26 γανεῖς. Ἐκ δὲ τούτου ἐλθὼν ἐς Ὀλυμπίαν, ἔθυσεν τῷ
 Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ, κολύειν δὲ οὐδεὶς ἔτι ἐπειράτο.
 Θύσας δὲ, πρὸς τὸ ἄστυ ἐπορεύετο, κόπτων καὶ κείων
 τὴν χώραν, καὶ ὑπὲρπολλα μὲν κτήνη, ὑπὲρπολλα
 δὲ ἀνδράποδα ἤλισκετο ἐκ τῆς χώρας· ὥστε ὁμοῦσον-
 τες καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν Ἀρκάδων καὶ Ἀχαιῶν ἐκόν-
 τες ἦσαν ξυστρατευσόμενοι, καὶ μετείχον τῆς ἐρ-
 27 καγῆς. Καὶ ἐγένετο αὕτη ἡ στρατεία ὡσπερ ἐπισπι-
 τήσας τῇ Πελοποννήσῳ. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο πρὸς τὴν
 πόλιν, τὰ μὲν προάστεια καὶ τὰ γυμνάσια, καλεῖ
 ἄστυ, ἐλυμαίνετο· τὴν δὲ πόλιν (ἀτείχιτος γὰρ ἦν)
 ἐνόμισαν αὐτὸν μὴ βούλεσθαι μᾶλλον, ἢ μὴ δύνα-
 σθαι ἐλεῖν. Δηουμένης δὲ τῆς χώρας, καὶ οὐσης
 τῆς στρατιᾶς περὶ Κυλλήνην, βουλόμενοι οἱ περὶ Σε-
 νίαν τὸν λεγόμενον μεδίμνω ἀπομετρήσασθαι τὸ παρὰ
 τοῦ πατρὸς ἀργύριον, δι' αὐτῶν προσχώρησαι τοῖς
 Λακεδαιμονίοις, ἐκπεσόντες ἐξ οἰκίας ξίφη ἔχοντες
 σφαγῆς ποιοῦσι, καὶ ἄλλους τὲ τινας ἀποκτείνουσι,
 καὶ ὁμοῖον τινα Θρασυδαῖω ἀποκτείναντες, τῷ τοῦ
 δήμου προστάτῃ, ὥοντο Θρασυδαῖον ἀπεκτονέαι·
 28 ὥστε ὁ μὲν δῆμος παντελῶς κατηθύμησε καὶ ἦσαν
 ἄναι, καὶ οἱ δὲ σφαγεῖς πάντ' ὥοντο πεπραγμένα
 εἶναι, καὶ οἱ δὲ ὁμογνώμονες αὐτοῖς ἐξεφέροντο τὰ ὄπλα

ες τὴν ἀγοράν. Ὅδὲ Θρασυδαῖος ἔτι καθεύδων ἐτύγ-
 χανεν, οὐπερ ἐμεθύσθη. Ὡς δὲ ᾔσθητο ὁ δῆμος,
 ὅτι οὐ τέθνηκεν ὁ Θρασυδαῖος, περιεπλήσθη ἡ οἰκία
 ἔνθεν καὶ ἐνθεν, ὥσπερ ὑπὸ ἔσμου μελιττῶν ὁ ἡγε-
 μών. Ἐπειδὴ δὲ ἡγεῖτο ὁ Θρασυδαῖος, ἀναλαβὼν 29
 τὸν δῆμον, γενομένης μάχης ἐκράτησεν ὁ δῆμος. Ἐξέ-
 πισον δὲ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους οἱ ἐγχειρήσαντες
 ταῖς σφαγαῖς. Ἐπεὶ δ' αὖτ' ὁ Ἄγις ἀπιὼν διέβη πάλιν
 τὸν Ἀλφειὸν, φρουροὺς καταλιπὼν ἐν Ἐπιταλίῳ,
 πλησίον τοῦ Ἀλφειοῦ, καὶ Λύσιππον ἀρμοστήν, καὶ
 τοὺς ἐξ Ἡλιδος φυγάδας, τὸ μὲν στρατεύμα δεῖκεν,
 αὐτὸς δὲ οἴκαδε ἀπῆλθε. Καὶ τὸ μὲν λοιπὸν θέρος 30
 καὶ τὸν ἐπιόντα χειμῶνα ὑπὸ τοῦ Λυσίππου καὶ τῶν
 περὶ αὐτὸν ἐφέρετο καὶ ἤγετο ἡ τῶν Ἡλίων χώρα.
 Τοῦ δ' ἐπιόντος θέρους πέμπας Θρασυδαῖος ἐς Λα-
 κεδαιμόνα ξυνεχώρησε, σφᾶς τε τὸ τεῖχος περιλεῖν,
 καὶ Κυλλήνην καὶ τὰς Τριφυλίδας πόλεις ἀρκεῖναι,
 Φοῖξαν, καὶ Ἐπιτάλιον, καὶ Λετρίναν, καὶ Ἀμφι-
 δόλους, καὶ Μαργανεῖς· πρὸς δὲ ταύταις καὶ
 Ἀκρωτίους, καὶ Λασιώνα, τὸν ὑπ' Ἀρκάδων ἀντι-
 λεγόμενον. Ἠπειὸν μέντοι, τὴν μεταξὺ πόλιν Ἡραίας
 καὶ Μακίστου, ἤξιλον οἱ Ἠλεῖοι ἔχειν· πρῖνασθαι
 γὰρ ἔφασαν τὴν χώραν ἅπασαν παρὰ τῶν τότε
 ἐχόντων τὴν πόλιν τριάκοντα ταλάντων, καὶ τὸ ἀρ-
 γύριον δεδωκέναι. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, γνόντες, 31
 μηδὲν δικαιότερον εἶναι, βία πρῖναμένους, ἢ βία
 ἀφελομένους, παρὰ τῶν ἡττόνων λαμβάνειν, ἀφεί-
 κει καὶ ταύτην ἠνάγκασαν· τοῦ μέντοι προεστάνε

τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου ἱεροῦ, καίπερ οὐκ ἀρχαίου Ἑλλείois ὄντος, οὐκ ἀπήλασαν αὐτούς· νομίζοντες, τοὺς ἀντιποιουμένους χωρίτας εἶναι, καὶ σὺχ ἱκανοὺς προσεῖναι. Τούτων δὲ ξυγχορηθέντων, εἰρήνη τε γίγνεται καὶ ξυμμαχία Ἑλλείων πρὸς Λακεδαιμόνιους. Καὶ οὕτω μὲν δὴ ὁ Λακεδαιμονίων καὶ Ἑλλείων πόλεμος ἔληξε.

C A P. III.

Μετὰ δὲ τοῦτο Ἄγις, ἀφικόμενος ἐς Δελφοὺς, καὶ τὴν δεκάτην ἀποθύσας, πάλιν ἀπιὼν, ἔκαμει ἐν Ἡραίᾳ, γέρον ἤδη ὢν, καὶ ἀπηνέχθη μὲν ἐς Λακεδαιμόνα ἔτι ζῶν, ἐκεῖ δὲ ταχὺ ἐτελεύτησε· καὶ ἔτιχε σεμνοτέρας ἢ κατὰ ἄνθρωπον ταφῆς. Ἐπεὶ δὲ, ὡς εἰώθεσαν, αἱ ἡμέραι παρῆλθον, καὶ ἔδει βασιλεῦ καθίστασθαι, ἀντέλεγον περὶ βασιλείας Λεωτυχίδης, υἱὸς φάσκων Ἄγιδος εἶναι, Ἀγησίλαος δὲ ἀδελφός. Εἰπόντος δὲ τοῦ Λεωτυχίδου· Ἄλλ' ὁ νόμος, ὧ Ἀγησίλαε, οὐκ ἀδελφόν, ἀλλ' υἱὸν βασιλέως βασιλεύειν κελεύει· εἰ δὲ υἱὸς ὢν μὴ τυγχάνοι, ὁ ἀδελφός βυσιλεύει· Ἐμὲ οὖν δέοι, ἔφη ὁ Ἀγησίλαος. Πῶς, ἐμοῦ γε ὄντος; Ὅτι, ὄντινα καλεῖς πατέρα, οὐκ ἔφη σε εἶναι ἑαυτοῦ. Ἄλλ' ἢ πολὺ κάλλιον ἐκείνου εἰδυῖα μήτηρ καὶ νῦν ἔτι φησίν. Ἄλλ' ὁ Ποτειδᾶν ὡς μάλα σεῦ ψευδομένω κατεμάνυσεν, ἐκ τοῦ θαλάμου ἐξελάσας σεισμῶ ἐς τὸ φανερόν τὸν σὸν πατέρα. Συμμαρτυρεῖ ταῦτ' αὐτῶ καὶ ὁ ἀληθέστατος λεγόμενος χρόνος εἶναι· ὅψ' οὐ γάρ τοι ἔφυγε, καὶ οὐκ ἐφάνη ἐν τῷ θαλάμῳ, δεκάτῃ

μητι ἐγένου. Οἱ μὲν τοιαῦτ' ἔλεγον. Διοπαίθης δὲ, 3
 μάλα χρησμολόγος ἀνὴρ, Λεωτιχιδῆ ξυναγορεύων
 εἶπεν, ὡς καὶ Ἀπόλλωνος χρησμός εἶη, φυλάξασθαι
 τὴν χολὴν βασιλείαν. Δύσανδρος δὲ πρὸς αὐτὸν
 ὑπὲρ Ἀγησιλαίου ἀντεῖπεν, ὡς οὐκ οἴοιτο, τὸν θεὸν
 τοῦτο κελεύειν φυλάξασθαι, μὴ προσπταίσας τις
 χυλεύση, ἀλλὰ μᾶλλον, μὴ οὐκ ὢν τοῦ γένους βα-
 σιλεύση· παντάπασι γὰρ ἂν χολὴν εἶναι τὴν βασι-
 λείαν, ὅποτε μὴ οἱ ἀπ' Ἡρακλέους τῆς πόλεως ἤγοϊντο.
 Τοιαῦτα δὲ ἀκούσασα ἡ πόλις ἀμφοτέρων, Ἀγησίλαον 4
 εἴλοντο βασιλεῖα.

Οὐπω δ' ἐνιαυτὸν ὄντος ἐν τῇ βασιλείᾳ Ἀγησι-
 λαίου, θύοντος αὐτοῦ τῶν τεταγμένων τινα θυσιῶν
 ὑπὲρ τῆς πόλεως, εἶπεν ὁ μάντις, ὅτι ἐπιβουλήν
 τινα τῶν δεινοτάτων φείνοιεν οἱ θεοί. Ἐπεὶ δὲ πάλιν
 ἔθυσεν, ἔτι δεινότερα ἔφη τὰ ἱερά φαινεσθαι. Τὸ
 τρίτον ἤδη θύοντος, εἶπεν· Ὡς Ἀγησίλαε, ὥσπερ εἶ
 ἐν αὐτοῖς εἶημεν τοῖς πολεμίοις, οὕτω σημαίνεται.
 Ἐκ δὲ τούτου θύοντες καὶ τοῖς ἀποτροπαίοις καὶ τοῖς
 σωτήρσι, καὶ μὲντις καλλιερήσαντες, ἐπαύσαντο. Αἱ 5
 γούσης δὲ τῆς θυσίας, ἐντὸς πένθ' ἡμερῶν καταγο-
 ρεῦει τις πρὸς τοὺς ἐφόρους ἐπιβουλήν, καὶ τὸν ἀρ-
 χηγὸν τοῦ πράγματος Κινάδωνα. Οὗτος δ' ἦν καὶ
 τὸ εἶδος νεανίσκος καὶ τὴν ψυχὴν εὐρωστος,
 οὐ μέντοι τῶν ὁμοίων. Ἐρομένων δὲ τῶν ἐφόρων,
 πῶς φαίη τὴν πρᾶξιν ἔσεσθαι, εἶπεν ὁ εἰσαγγέλας,
 ὅτι ὁ Κινάδων, ἀγαγὼν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἔσχατον τῆς
 ἀγορᾶς, ἀφιθμῆσαι κελεύει, ὅπόσοι εἶεν Σπαρτιά-

- ται ἐν τῇ ἀγορᾷ. Καὶ ἐγὼ, ἔφη, ἀριθμήσας βασι-
 λέα τε, καὶ ἐφόρους, καὶ γέροντας, καὶ ἄλλους ὡς
 τετταράκοντα, ἠρόμην· Τί δὴ με τούτους, ὦ Κινά-
 δων, ἐκέλευσας ἀριθμῆσαι; Ὁ δὲ εἶπε· Τούτους, ἔφη,
 νόμιζέ σοι πολεμίους εἶναι, τοὺς δ' ἄλλους πάντας
 ξυμμάχους πλὴν ἢ τετρακισχιλλίους ὄντας τοὺς
 ἐν τῇ ἀγορᾷ. Ἐπιδεικνύναι δ' αὐτὸν ἔφη ἐν
 ταῖς ὁδοῖς ἔνθα μὲν ἓνα, ἔνθα δὲ δύο πολε-
 μίους ἀπαντῶντας, τοὺς δ' ἄλλους ἀπαντας ξυμ-
 μάχους. Καὶ ὅσοι δὲ ἐν τοῖς χωρίοις Σπαρτια-
 τῶν τύχοιεν ὄντες, ἓνα μὲν πολέμιον τὸν δεσπότην,
 6 ξυμμάχους δ' ἐν ἐκάστῳ πολλοὺς. Ἐρωτῶντων δὲ
 τῶν ἐφόρων, πόσους φαίη καὶ τοὺς ξυνεϊδότες τὴν
 πρᾶξιν εἶναι, λέγειν καὶ περὶ τούτου ἔφη αὐτὸν, ὡς
 σφίσι μὲν τοῖς προστατεύουσιν οὐ πάνυ πολλοὶ, ἀξιό-
 πιστοὶ δὲ συνειδῆεν· αὐτοὶ μέγχοι πᾶσιν ἔφρασαν συν-
 εἰδέναι καὶ εἰλωσί καὶ νεοδαμῖόεσι, καὶ τοῖς ἑπο-
 μείεσι, καὶ τοῖς περιολκοῖς· ὅπου γὰρ ἐν τούτοις τίς
 λῆγας γένοιτο περὶ Σπαρτιατῶν, οὐδένα δύνασθαι
 κρύπτειν τὸ μὴ οὐχ ἡδῶς ἂν καὶ ὤμων εἰσθλεῖν αὐτῶν.
 7 Πάλιν οὖν ἐρωτῶντων, Ὅπλα δὲ πόθεν ἔφρασαν λή-
 ψεσθαι; τὸν δ' εἰπεῖν, ὅτι οἱ μὲν δήπου συντεταγμέ-
 νοι ἡμῶν αὐτοὶ (ἔφρασαν γε) ὅπλα κερτήμεθα· τῷ δ'
 ὄχλῳ, ἀγαγόντα ἐς τὸν σιδήρον, ἐπιδείξει αὐτὸν, ἔφη,
 πολλὰς μὲν μαχαίρας, πολλὰ δὲ ξίφη, πολλοὺς δὲ
 ὀβελίσκους, πολλοὺς δὲ πελίκεις καὶ ἀξίνας, καὶ
 πολλὰ δρέπανα. Λέγων δ' αὐτὸν ἔφη, ὅτι καὶ ταῦ-
 τα ὅπλα πάντα εἶη, ἐπόσοις ἄνθρωποι καὶ γῆν καὶ

ξύλα καὶ λίθους ἐργάζονται, καὶ τῶν ἄλλων δὲ τε-
 χνῶν τὰς πλείστας τὰ ὄργανα ὄπλα ἔχειν ἀρκούντα,
 ἄλλως τε καὶ πρὸς ἀόπλους. Πάλιν οὖν ἐρωτώμενος,
 ἐν τίνι χρόνῳ ταῦτα μέλλει πράττεσθαι, εἶπεν, ὅτε
 ἐπιδημιῶν οἱ παρηγγελμένον εἶη. Ἀκούσαντες ταῦτα 8
 οἱ ἔφοροι, ἐσκαρμμένα τε λέγειν ἠγήσαντο αὐτόν, καὶ
 ἐξεπλάγησαν· καὶ οὐδὲ τὴν μικρὰν καλουμένην ἐκ-
 κλησίαν συλλέξαντες, ἀλλὰ συλλεγόμενοι τῶν γερόν-
 των ἄλλος ἄλλοθεν, ἐβουλεύσαντο πέμψαι τὸν Κι-
 νάδωνα εἰς Αὐλώνια σὺν ἄλλοις τῶν νεωτέρων, καὶ
 κάλεῖσθαι ἡμῶν ἄγοντα τῶν Αὐλωνιῶν τέ τινας, καὶ
 τῶν εἰλωτῶν τοὺς ἐν τῇ σκυτάλῃ γεγραμμένους. Ἀγα-
 γεῖν δὲ ἐκέλευσεν καὶ τὴν γυναῖκα, ἣ καλλίστη μὲν
 ἐλέγετο αὐτόθι εἶναι, λυμαινέσθαι δ' ἐφαίκε τοὺς
 ἀφικνουμένους Λακεδαιμονίων καὶ πρεσβυτέρους
 καὶ νεωτέρους. Ἐπηρετήκει δὲ καὶ ἄλλ' ἤδη ὁ Κι- 9
 νάδων τοῖς ἐφόροις τοιαῦτα. Καὶ τότε δὴ ἔδωσαν
 τὴν σκυτάλην αὐτῷ, ἐν ἣ γεγραμμένοι ἦσαν, ὅς
 ἔδει συλλεφθῆναι. Ἐρομένου δὲ, τίνας ἄγοι μεθ'
 αὐτοῦ τῶν νέων, Ἴδι, εἶπον, καὶ τὸν πρεσβύτατον
 τῶν ἱππαρχεῶν κέλευέ σοι συμπέμψαι ἕξ ἢ ἑπτὰ, οἳ
 ἂν τύχῃσι παρόντες. Ἐμμελήκει δὲ αὐτοῖς, ὅπως
 ὁ ἱππαρχεὺς εἰδείη, ὅς ἂν δύο πέμψειν, καὶ οἳ
 πεμπόμενοι εἰδείη, ὅτι Κινάδωνι δύο συλλαβεῖν.
 Εἶπον δὲ καὶ τοῦτο τῷ Κινάδωνι, ὅτι πέμψοιεν
 τρεῖς ἀμάξας, ἱππῶν πεζοὺς ἄγῃσι τοὺς ληφθέντας,
 ἀφανίζοντες ὡς ἐδύναντο μάλιστα, ὅτι ἐφ' ἕνα ἐκεί-
 νον ἕτεμπον. Ἐν δὲ τῇ πόλει οὗ συνελήμβανον αὐ- 10

τόν, ὅτι τὸ πρᾶγμα οὐκ ἤδυσαν ἐπόσειν τὸ μέγεθος
 εἶη, καὶ ἀκοῦσαι πρῶτον ἐβούλοντο τοῦ Κινάδωνος,
 οἵτινες εἶεν οἱ ξυμπράττοντες, πρὶν αἰσθῆσθαι αὐ-
 τοὺς, ὅτι μεμῆνυται, ἵνα μὴ ἀποδρῶσιν. Ἐμελλόν
 δὲ οἱ συλλαβόντες αὐτὸν μὲν κατέχειν, τοὺς δὲ ξυνει-
 δότας, πυθόμενοι αὐτοῦ, γράφαντες ἀποπέμπτειν
 τὴν ταχίστην τοῖς ἐφόροις. Οὕτω δ' ἔσχον οἱ ἔφοροι
 πρὸς τὸ πρᾶγμα, ὥστε καὶ μοῖραν ἱππέων ἔπεμψαν
 11 τοῖς ἐπ' Ἀυλώνας. Ἐπεὶ δ' εἰλημμένον τοῦ ἀνδρός
 ἦκεν ἱππεὺς, φέρον τὰ ὄνόματα, ὧν ὁ Κινάδων
 ἀπέγραψε, παραχρῆμα τὸν τε μάντιν Τισαμενὸν καὶ
 τοὺς ἐπικαιριωτάτους ξυκελάμβανον. Ὡς δ' ἀνή-
 χθη ὁ Κινάδων, καὶ ἠλέγχετο, καὶ ὁμολόγει πάντα,
 καὶ τοὺς ξυνειδότας ἔλεγε, τέλος αὐτὸν ἤφροντο, τί
 καὶ βουλόμενος ταῦτα πράττοι. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο,
 μηδεὶς ἦττων εἶναι ἐν Δακεδαίμονι. Ἐκ τούτου
 μέντοι ἤδη δεδεμένος καὶ τῷ χεῖρι καὶ τὸν τράχηλον
 ἐν κλοιῷ, μαστιγούμενος καὶ κεντούμενος αὐτὸς τε
 καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κατὰ τὴν πόλιν περιήγοντο. Καὶ
 οὗτοι μὲν δὴ τῆς δίκης ἔτυχον.

C A P. IV.

Μετὰ δὲ ταῦτα Ἡρώδας τις Συρακούσιος, ἐν
 Φοινίκη ὧν μετὰ ναυκλήρου τινός, καὶ ἰδὼν τριήρεις
 Φοινίσσας, τὰς μὲν καταπλεούσας ἄλλοθεν, τὰς δὲ
 καὶ αὐτοῦ πεπληρωμένας, τὰς δὲ ἔτι κατασκευα-
 ζομένας, προσακούσας δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι καὶ τρια-
 κοσίας δίοι αὐτὰς γενέσθαι, ἐπιβάς ἐπὶ τὸ πρῶτον

ἀναγόμενον πλοῖον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐξηγγεῖλε τοῖς
 Λακεδαιμονίοις, ὡς βασιλέως καὶ Τισσαφέρους
 τὸν στόλον τοῦτον παρασκευαζομένων· ὅποι δὲ,
 οὐδὲν ἔφη εἰδέναι. Ἀνεπτερομένων δὲ τῶν Λακε- 2
 δαιμονίων, καὶ τοὺς ξυμμάχους ξυναγαγόντων,
 καὶ βουλευομένων, τί χρῆ ποιεῖν, Λυσάνδρος, νομί-
 ζων καὶ τῷ ναυτικῷ πολὺ περιέσεσθαι τοὺς Ἕλλη-
 νας, καὶ τὸ πεζὸν λογιζόμενος ὡς ἐσώθη τὸ μετὰ
 Κύρου ἀναβαῖν, πείθει τὸν Ἀγησίλαον ὑποστῆναι,
 ἢν αὐτῷ δῶσι τριάκοντα μὲν Σπαρτιατῶν, εἰς διο-
 χιλίους δὲ τῶν νεοδαμωδῶν, εἰς ἑξακισχιλίους δὲ τὸ
 ἕνταγμα τῶν συμμάχων, στρατεύεσθαι εἰς τὴν
 Ἀσίαν. Πρὸς δὲ ταύτῃ τῷ λογισμῷ καὶ αὐτὸς ξυν-
 ελθεῖν αὐτῷ ἐβούλετο, ὅπως τὰς δεκαρχίας τὰς
 κατασταθείσας ὑπ' ἐκείνου ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐκπε-
 πτωκυίας δὲ διὰ τοὺς ἐφόρους, οἳ τὰς πατρίδας πο-
 λιτείας παρήγγειλαν, πάλιν καταστήσειε μετ' Ἀγη- 3
 σιλάου. Ἐπαγγελαμένον δὲ τοῦ Ἀγησιλάου τὴν
 στρατείαν, διδύασί τε οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὄσαπερ
 ἦιησε, καὶ ἑξαμήνου αἶτον. Ἐπεὶ δὲ θυσάμενος
 καὶ τᾶλλα, ὄσα ἔδει, καὶ τὰ διαβατήρια, ἐξῆλθε,
 ταῖς μὲν πόλεσι διαπέμψας ἀγγέλους προεῖπεν,
 ὄσους τε δίοι ἐκασταχόθεν πέμπεσθαι, καὶ ὅπου
 παρῆναι· αὐτὸς δὲ ἐβουλήθη ἐλθὼν θῦσαι ἐν Αὐ-
 λίδι, ἐνθαπερ ὁ Ἀγαμέμνων, ὅτ' εἰς Τροίαν ἔπλει,
 ἐθύετο. Ὡς δ' ἐκεῖ ἐγένετο, πυθόμενοι οἱ Βοιω- 4
 ταρχοὶ, ὅτι θῦοι, πέμψαντες ἰππέας, τοῦ τε λοι-
 ποῦ ἐπέλενον μὴ θῦειν, καί, οἷς ἐπέτυχον

τεθυμένοις, διέφθιψαν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ. Ὁ δὲ, ἐπιμαρτυρόμενος τοὺς θεοὺς, καὶ ὀργιζόμενος, ἀναβὰς ἐπὶ τὴν τριήρη, ἀπέπλει. Ἀφικόμενος δ' ἐπὶ Γραισιτῶν, καὶ συλλέξας ἐκεῖ ὄσον ἡθύνετο τοῦ στρατεύματος πλεϊστον, ἐς Ἐφρσον τὸν σκόλον ἐποιεῖτα.

- 5 Ἐπεὶ δὲ ἐκεῖσε ἀφίεστο, πρῶτον μὲν Τισσαφέρνης πέμψας ἤρετο αὐτὸν, τίνας διόμενος ἦνοι. Ὁ δ' εἶπεν, ὅτι αὐτονόμενος καὶ τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεις εἶναι, ὡσπερ καὶ τὰς ἐν τῇ παρ' ἡμῖν Ἑλλάδι. Πρὸς ταῦτ' εἶπεν ὁ Τισσαφέρνης· Ἢ ταίνυν θάλλεις σπείσασθαι, ἕως ἂν ἐγὼ πρὸς βασιλέα πέμψω, οἴμαι ἂν σε ταῦτα διαπραξάμενον ἀποκλιῖν, εἰ βούλοιο. Ἀλλὰ βουλοίμην ἂν, ἔφη, εἰ μὴ αἰοίμην ὑπὸ σοῦ ἐξαπατᾶσθαι. Ἀλλ' ἔξοστιν, ἔφη, σοὶ τούτων πίστιν λαβεῖν, ἢ μὴν, ἀδόλως σοῦ πράκτορος ταῦτα, ἡμῶς μὲν τῆς σῆς ἀρχῆς ἀδικήσαιεν
- 6 ἐν ταῖς σπονδαῖς. Ἐπὶ τούτοις φηθεῖσι Τισσαφέρνης μὲν ὤμοσε ταῖς πεμφθεῖσι πρὸν αὐτὸν Ἡρακλίδεα καὶ Δερκυλλίδεα καὶ Μεγαλέα, ἢ μὴν πράξειν ἀδόλως τὴν εἰρήνην· ἐκείνοι δὲ ἀντίωμοσαν ὑπὲρ Ἀγησίλαου Τισσαφέρνηα, ἢ μὴν, ταῦτα πράκτορος αὐτοῦ, ἐμπειδίσειν τὰς σπονδάς. Ὁ μὲν δὲ Τισσαφέρνης, ἃ ὤμοσεν, εὐθὺς ἐφείσατο· ἀντὶ γὰρ τοῦ εἰρήνην ἔχειν, στρατεύματα ποδὺ παρὰ βασιλέως, πρὸς ᾧ εἶχε πρόσθιν, μετεπέμπετο. Ἀγησίλαος δὲ, καίπερ αἰσθανόμενος ταῦτα, ὁμως ἐπέμπετο ταῖς σπονδαῖς.

7 Ὡς δὲ ἤουχίαν τε καὶ σχολὴν ἄγων ἰδ' Ἀγησί-

λαος διέτριβεν ἐν τῇ Ἐφέσῳ, ἄτε συντεταραγμένων
 ἐν ταῖς πόλεσι τῶν πολιτιῶν, καὶ οὔτε δημοκρατίας
 εἶ οὔσης, ὥσπερ ἐπ' Ἀθηναίων, οὔτε δεσποτίας,
 ὥσπερ ἐπὶ Λυσάνδρου, ἄτε γιγνώσκοντες πάντες τὸν
 Λυσάνδρον, προσέκειντο αὐτῷ, ἀξιοῦντες, διαπρατ-
 τῆσθαι αὐτὸν παρ' Ἀγησίλαου, ὃν ἰδόντο· καὶ διὰ
 ταῦτα αἰεὶ παμπληθὴς ὄχλος θεραπεύων αὐτὸν ἠκο-
 λούθει· ὥστε ὁ μὲν Ἀγησίλαος ἰδιώτης ἐφαίνετο, ὁ
 δὲ Λυσάνδρος βασιλεὺς. Ὅτι μὲν οὖν ἔμνηε καὶ 8
 τὸν Ἀγησίλαον ταῦτα, ἐδήλωσεν ὕστερον· οἳ γε μὴν
 ἄλλοι τριάνοντα ὑπὸ τοῦ φθόγου οὐκ εἰλῶν, ἀλλ'
 ἔλεγον πρὸς τὸν Ἀγησίλαον, ὡς παράνομα ποιῶν
 Λυσάνδρος τῆς βασιλείας ὀγκηρότερον διάγων.
 Ἐπεὶ δὲ καὶ ἤρξατο προσάγειν τινὰς τῷ Ἀγησίλαῳ
 ὁ Λυσάνδρος, πάντας, ὃς γνώσῃ αὐτὸν συμπράτ-
 τοντά τι, ἠττωμένους ἀπέπεμπεν. Ὡς δ' αἰεὶ τὰ
 ἐναντία ὢν ἐβούλετο ἀπέβαινε τῷ Λυσάνδρῳ,
 ἔγνω δὴ τὸ γινόμενον· καὶ οὔτε ἐπεσθαι ἑαυτῷ ἔτε
 εἶα ὄχλον, τοῖς τε συμπράξαι τι θεομένοις σαφῶς
 ἔλεγεν, ὅτι ἔλαττον ἔξοιεν, εἰ αὐτὸς παρείη. Βα- 9
 ρύως δὲ φέρον τῇ ἀτιμίᾳ, προσελθὼν εἶπεν· Ὡς Ἀγη-
 σίλαε, μειοῦν μὲν αἰεὶ ἄρα σὺ γε τοὺς φίλους ἠπί-
 στω; Ναι μὰ Δι', ἔφη, τοὺς γε βουλομένους ἐμοῦ
 μίλλους φαίνεσθαι· τοὺς δὲ γε αὔξοντας εἰ μὴ ἐπι-
 σταίμην ἀντιτιμᾶν, αἰσχνοίμην ὄν. Καὶ ὁ Λύ-
 σανδρος ἔφη, Ἴσως σὺ καὶ μᾶλλον εἰκότα ποιεῖς, ἢ
 ἐγὼ ἐπραττον. Τάδε οὖν μοι ἐκ τοῦ λοιποῦ χάρι-
 σαι, ὅπως μὴτ' αἰσχύνωμαι ἀδυνατῶν παρὰ σοί.

μήτ' ἐμποδῶν σοι ᾧ· ἀπόπεμψόν ποί με. Ὅπου γάρ ἂν ᾧ, πειράσομαι ἐν καιρῷ σοι εἶναι. Εἰπόντος δὲ ταῦτα, ἔδοξε καὶ τῷ Ἀγησίλαῳ οὕτω ποιῆσαι, καὶ πέμπει αὐτὸν ἐφ' Ἑλλήσποντον. Ἐκεῖ δὲ ὁ Λύσανδρος, αἰσθόμενος Σπιθριδάτην τὸν Πύρσσην ἐλάτινύμενόν τι ὑπὸ Φαρναβάζου, διαλέγεται αὐτῷ, καὶ πείθει ἀποσιῆναι, ἔχοντα τοὺς τε παῖδας καὶ τὰ περι αὐτὸν χρήματα, καὶ ἵππεῖς ὡς διακοσίους. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα κατέλιπεν ἐν Κοζίῳ, αὐτὸν δὲ καὶ τὸν υἱὸν ἀναβιβασάμενος ἤμεν ἄγων πρὸς Ἀγησίλαον. Ἴδὼν δὲ ὁ Ἀγησίλαος ἦσθη τε τῇ πράξει, καὶ εὐθὺς ἀντεπυθάνετο περὶ τῆς Φαρναβάζου χώρας τε καὶ ἀρχῆς.

11 Ἐπεὶ δὲ μέγα φρονήσας ὁ Τισσαφέρνης ἐπὶ τῷ καταβάντι στρατεύματι παρὰ βασιλείως προεῖπεν Ἀγησίλαῳ πόλεμον, εἰ μὴ ἄπιοι ἐκ τῆς Ἀσίας· οἱ μὲν ἄλλοι σύμμαχοι καὶ Λακεδαιμονίων οἱ παρόντες μάλᾳ ἀχθεσθέντες φανεροὶ ἐγένοντο, νομίζοντες ἐλάττω τὴν παρούσαν δύναμιν εἶναι Ἀγησίλαῳ τῆς βασιλείως παρασκευῆς· Ἀγησίλαος δὲ μάλᾳ φαιδρῷ τῷ προσώπῳ ἀπαγγεῖλαι Τισσαφέρνηι τοὺς πρῆσβεις ἐκείλευσεν, ὡς πολλὴν χάριν αὐτῷ ἔχει, ὅτι ἐπισηκῆσας αὐτὸς μὲν πολεμίους τοὺς θεοὺς ἐκτήσατο, τοῖς δ' Ἑλλήσι συμμάχους ἐποίησεν. Ἐν δὲ τούτου εὐθύς τοῖς μὲν στρατιώταις παρήγγειλε συσκευάζεσθαι ὡς ἐς στρατείαν· ταῖς δὲ πόλεσιν, ἐς ἃς ἀνάγκη ἦν ἀφικνεῖσθαι στρατευσόμενῳ ἐπὶ Κυρίαν, προεῖπεν ἀγορὰν παρασκευάζειν. Ἐπέστειλε δὲ καὶ

ἴωσι καὶ Διολεῦσι καὶ Ἑλλησποντίοις, πέμπειν
 πρὸς ἑαυτὸν ἐς Ἐφεσον τοὺς συστρατευσομένους. Ὁ 12
 δὲ Τισσαφέρνης, καὶ ὅτι ἵππικὸν οὐκ εἶχεν ὁ Ἀγη-
 σίλαος, ἣ δὲ Καρία ἄφιππος ἦν, καὶ ὅτι ἠγείτο,
 αὐτὸν ὀργίζεσθαι αὐτῷ διὰ τὴν ἀπάτην, τῷ ὄντι νο-
 μίσας, ἐπὶ τὸν αὐτοῦ οἶκον εἰς Καρίαν αὐτὸν ὀρμή-
 σαι, τὸ μὲν πεζὸν ἅπαν διεβίβασεν ἐκείσε, τὸ δ'
 ἵππικὸν ἅπαν ἐς τὸ Μαιάνδρου περιήγε πεδίον, νο-
 μίζων, ἱκανὸς εἶναι καταπατήσαι τῇ ἵππῳ τοὺς Ἑλ-
 ληνας, πρὶν ἐς τὰ δύσιππα ἀφικέσθαι. Ὁ δὲ Ἀγη-
 σίλαος, ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Καρίαν ἰέναι, εὐθύς τὰναντία
 ἀποστρέψας, ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο, καὶ τὰς τε ἐν
 τῇ πορείᾳ πόλεις κατεστρέφετο, καὶ ἐμβάλων ἀπρος-
 δακήτως, παμπληθῆ χρήματα ἐλάμβανε. Καὶ τὸν 13
 μὲν ἄλλον χρόνον ἀσφαλῶς διεπορεύετο· οὐ πόρρω
 δ' ὄντος Δασκυλίου, προϊόντες αὐτοῦ οἱ ἵππεῖς ἤλαυ-
 νον ἐπὶ λόφον τινα, ὡς προΐδειεν, τί τᾶμπρασθεν
 εἴη. Κατὰ τύχην δὲ τινα καὶ οἱ τοῦ Φαρναβάζου
 ἵππεῖς, οἱ περὶ Ραθίνην καὶ Βαγαῖον, τὸν νόθον
 ἀδελφόν, ὄντες παρόμοιοι τοῖς Ἑλλήσι τὸν ἀριθμὸν,
 πεμφθέντες ὑπὸ Φαρναβάζου, ἤλαυνον καὶ οὗτοι
 ἐπὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον λόφον. Ἰδόντες δὲ ἀλλήλους,
 οὐδὲ τέταρα πλῆθρα ἀπέχοντας, τὸ μὲν πρῶτον ἔστη-
 σαν ἀμφοτέρω, οἱ μὲν Ἕλληνες ἵππεῖς, ὥσπερ φά-
 λαγξ, ἐπὶ τεττάρων παρατεταγμένοι, οἱ δὲ βάρβα-
 ροὶ, τοὺς πρώτους οὐ πλέον ἢ ἐκ δώδεκα ποιήσαν-
 τες, τὸ βᾶθος δ' ἐπὶ πολλῶν. Ἐπειτα μέντοι πρό- 14
 σθεν ὤρμησαν οἱ βάρβαροι. Ὡς δ' ἐς χεῖρας ἦλ

θον, ὅσοι μὲν τῶν Ἑλλήνων ἐπαισάν τινάς, πάντες
 ξυνέτριψαν τὰ δόρατα· οἱ δὲ Πέρσαι, κρανεῖνα
 παλτά ἔχοντες, ταχὺ δώδεκα μὲν ἰππέας, δύο δὲ ἰπ-
 πους ἀπέκτειναν. Ἐκ δὲ τούτου ἐρέφθησαν οἱ
 Ἕλληνες ἰππεῖς. Βοηθήσαντος δὲ Ἀγησιλάου σὺν
 τοῖς δπλίταις, πάλιν ἀπεχώρουν οἱ βάρβαροι, καὶ
 15 Περσῶν εἰς αὐτῶν ἀποθνήσκει. Γενομένης δὲ ταύ-
 τῆς τῆς ἵππομαχίας, θυομένῳ τῷ Ἀγησιλάῳ τῇ ὑστε-
 ραίᾳ ἐπὶ προδῶν ἄλοβα γίγνεται τὰ ἱερά. Τούτου μὲν-
 τοι φανέντος, στρέψας ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν θάλασσαν.
 Γινώσκων δὲ, ὅτι, εἰ μὴ ἰππικὸν ἱκανὸν κτήσαιτο,
 οὐ δυνήσοιτο κατὰ τὰ πεδία στρατεύεσθαι, ἔγνω
 τοῦτο κατασκευαστέον εἶναι, ὥς μὴ δραπειτεύοντα
 πολεμεῖν θεοί. Καὶ τοὺς μὲν πλουσιωτάτους ἐκ πα-
 20 σῶν τῶν ἐκεῖ πόλεων ἵπποτροφεῖν κατέλεξε· προει-
 πὼν δὲ, ὅστις παρέχοιτο ἵππον καὶ ὄπλα καὶ ἄνδρα
 δόκιμον, ὅτι ἐξέσται αὐτῷ μὴ στρατεύεσθαι, ἐποίη-
 σεν οὕτω ταῦτα ξυνόμῳς πράττεσθαι, ὥσπερ ἄν-
 16 τοίη. Ἐκ δὲ τούτου, ἐπειδὴ ἔαρ ὑπέφαινε, ξυνή-
 γαγε μὲν ἵππων τὸ στρατεύμα εἰς Ἐφεσον· ἀσκήσαι
 δ' αὐτὸ βουλόμενος, ἄθλα προὔθηκε ταῖς τε ὀπλι-
 τικαῖς τάξεσιν, ἧτις ἄριστα σωματίων ἔχοι, καὶ ταῖς
 ἵππικαῖς, ἧτις κράτιστα ἰππεῖοι· καὶ πελτασταῖς
 δὲ καὶ τοξόταις ἄθλα προὔθηκεν, ὅσοι κράτιστοι
 πρὸς τὰ προσήκοντα ἔργα φανεῖν. Ἐκ δὲ τούτου
 παρῆν ὄραν τὰ μὲν γυμνάσια πάντα μεστὰ ἀνδρῶν
 τῶν γυμναζομένων, τὸν δὲ ἵπποδρομὸν τῶν ἵππα-

ζομένων, τοὺς δ' ἀκοντιστάς καὶ τοὺς τοξότας μελε-
 τώντας. Ἀξίαν δὲ καὶ ὅλην τὴν πόλιν, ἐν ἣ ἦν, 17
 τὴν Ἐφεσον, θείας ἐποίησεν. Ἦτε γὰρ ἀγορὰ ἦν με-
 στη παντοδαπῶν καὶ ἵππων καὶ ὄπλων ἰσίων· οἱ τε
 χαλκοτύποι, καὶ οἱ τέκτορες, καὶ οἱ χαλκεῖς, καὶ
 οἱ σκῦτατόμοι, καὶ οἱ ζωγράφοι, πάντες πολεμικά
 ὄπλα κατεσκευάζον, ὥστε τὴν πόλιν ὄντως οἶεσθαι
 πολέμου ἐργαστήριον εἶναι. Ἐπερρώσθη δ' ἄν τις 18
 καὶ ἐκίετο ἰδὼν, Ἀγησίλαον μὲν πρῶτα, ἔπειτα δὲ
 καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἐστεφανωμένους ἀπὸ τῶν
 γυμνασίων ἀπιδντας, καὶ ἀνατιθέντας τοὺς στεφά-
 νους τῇ Ἀρτέμιδι. Ὅπου γὰρ ἄνδρες θεοῦς μὲν σέ-
 βονται, τὰ δὲ πολεμικά ἀσκοῖν, παιδαρχεῖν δὲ μελε-
 τῶν, πῶς οὐκ εἰκός, ἐνταῦθα πάντα μεστὰ ἐλπίδων
 ἀγαθῶν εἶναι; Ἠγούμενος δὲ, καὶ τὸ καταφρονεῖν 19
 τῶν πολεμίων ῥώμην τινὰ ἐμβάλλειν πρὸς τὸ μά-
 χεσθαι, προεῖπε τοῖς κήρυξι, τοὺς ὑπὸ τῶν ληστῶν
 ἀλίσκομένους βαρβάρους γυμνοὺς πωλεῖν. Ὀρῶν-
 τες οὖν οἱ στρατιῶται λευκοὺς μὲν, διὰ τὸ μηδέποτε
 ἐκδύεσθαι, μαλακοὺς δὲ καὶ ἀπόνους, διὰ τὸ αἰεὶ
 ἐπ' ὄχημάτων εἶναι, ἐνόμισαν, οὐδὲν διοίσειν τὸν
 πύλεμον, ἢ εἰ γυναιξὶ δέδι μάχεσθαι.

Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ ὁ ἐνιαυτός ἦδη, ἀφ' 20
 οὗ ἐξέπλευσεν ὁ Ἀγησίλαος, διελθύθει· ὥστε οἱ
 μὲν περὶ Λύσανδρον τριάκοντα οἰκάδε ἀπέπλεον,
 διάδοχοι δ' αὐτῶν οἱ περὶ Ἡριππίδαν παρήσαν.
 Τούτων Ξενοκλέα μὲν καὶ ἄλλων ἔταξεν ἐπὶ τοὺς ἵπ-
 πίας, Σκῆθην δὲ ἐπὶ τοὺς νεοδαμῶδεις ὀπίλειτα.

Ἡριππίδαν δ' ἐπὶ τοὺς Κυρραίους, Μίθωνα δὲ ἐπὶ
 τοὺς ἀπὸ τῶν πέλων στρατιώτας, καὶ προεῖπεν αὐ-
 τοῖς, ὅτι ὡς εὐθὺς ἠγήσοιτο τὴν συντομωιάτην ἐπὶ
 τὰ κράτιστα τῆς χώρας, ὅπως αὐτόθεν οὕτω τὰ
 σώματα καὶ τὴν γνώμην παρασκευάζοντο, ὡς ἀγω-
 21 νιοῦμενοι. Ὁ μὲντοι Τισσαφέρτης ταῦτα μὲν ἐνό-
 μισε λέγειν αὐτὸν, πάλιν βουλόμενον ἐξαπατήσασθαι,
 εἰς Καρίαν δὲ νῦν τῷ ὄντι ἐμβαλεῖν, καὶ τὸ τε πε-
 ζὸν, καθάπερ τὸ πρόσθεν, εἰς Καρίαν διεβίβασε,
 καὶ τὸ ἵππικὸν εἰς τὸ Μαιάνδρου πεδίον κατέστησεν.
 Ὁ δ' Ἀγησίλαος οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ', ὥσπερ προεῖ-
 πεν, εὐθὺς εἰς τὸν Σαρδιανὸν τόπον ἐνέβαλε. Καὶ
 τρεῖς μὲν ἡμέρας δι' ἐρημίας πολεμίων πορευόμενος,
 πολλὰ τὰ ἐπιτηδεῖα τῇ στρατιᾷ εἶχε· τῇ δὲ τετάρτῃ
 22 ἦκον οἱ τῶν πολεμίων ἵππεις. Καὶ τῷ μὲν ἄρχοντι
 τῶν σκευοφόρων εἶπε, διαβάντι τὸν Πακτωλὸν πο-
 ταμὸν στρατοπεδεύεσθαι· αὐτοὶ δὲ, κατιδόντες τοὺς
 τῶν Ἑλλήνων ἀκολούθους ἐσπαρμένους εἰς ἀρπαγὴν,
 πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτειναν. Αἰσθόμενος δὲ ὁ Ἀγη-
 σίλαος, βοηθεῖν ἐκέλευσε τοὺς ἵππεις. Οἱ δ' αὖ
 Πέρσαι, ὡς εἶδον τὴν βοήθειαν, ἠθροίσθησαν
 καὶ ἀντιπαρετάξαντο παμπληθεῖσι τῶν ἵππέων τά-
 23 ξειν. Ἐνθα δὴ ὁ Ἀγησίλαος, γινώσκων, ὅτι
 τοῖς μὲν πολεμίοις οὐπω παρήη τὸ πεζὸν, αὐτῷ δὲ
 οὐδὲν ἀπείη τῶν παρεσκευασμένων, καλὸν ἠγήσατο
 μάχην ξυτάσαι, εἰ δύναιτο. Σφαγιασάμενος οὖν,
 τὴν μὲν φάλαγγα εὐθὺς ἤγειν ἐπὶ τοὺς παρατετα-
 γμένους ἵππεις. Ἐκ δὲ τῶν ἵππέων ἐκέλευσε τοὺς

τὰ δέκα ἀφ' ἧβης θείν ὁμόσε αὐτοῖς· τοῖς δὲ πελτα-
 σταῖς εἶπε δρόμῳ ὑψηγῆσθαι. Παρήγγειλε δὲ καὶ
 τοῖς ἰππεῦσιν ἐμβάλλειν, ὡς αὐτοῦ τε καὶ παντός
 τοῦ στρατεύματος ἐπομένου. Τοὺς μὲν δὴ ἰππέας πρὸ
 ἰδέσσαντο οἱ Πέρσαι· ἐπαὶ δὲ ἅμα πάντα τὰ δεινὰ
 παρῆν, ἐνέκλιναν, καὶ οἱ μὲν αὐτῶν εὐθύς ἐν τῷ
 ποταμῷ ἔπεσον, οἱ δ' ἄλλοι ἔφυγον. Οἱ δὲ Ἕλλη-
 νες ἐπακαλουθούντες αἰρούσι καὶ τὸ στρατόπεδον
 αὐτῶν. Καὶ οἱ μὲν πελτασταί, ὥσπερ εἰκός, ἐς
 ἄρπαγὴν ἐτράποντο· ὁ δ' Ἀγησίλαος κύκλῳ πάντα
 καὶ φίλια καὶ πολέμια περιεστρατοπεδεύσατο. Καὶ
 ἄλλ' ἄττα πολλὰ χρήματα ἐλήφθη, ἃ εὖρος πλέον ἢ
 ἑβδομήκοντα τάλαντα, καὶ αἱ κάμηλοι δὲ τότε ἐλή-
 φθησαν, ὡς Ἀγησίλαος ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀπήγαγεν.

Ὅτε δὲ αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρης ἐν 25
 Σάρδεσιν ἔτυχεν ὦν· ὥστε ἠτιῶντο οἱ Πέρσαι προ-
 δεδόσθαι ὑπ' αὐτοῦ. Γνοὺς δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Περ-
 σῶν βασιλεὺς, Τισσαφέρην αἴτιον εἶναι τοῦ κα-
 κῶς φέρεσθαι τὰ αὐτοῦ, Τιθραύστην καταπέμψας,
 ἀποτέμνει αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν. Τοῦτο δὲ ποιήσας
 ὁ Τιθραύστης, πρέσβεις πέμπει πρὸς τὸν Ἀγησί-
 λαον λέγοντας· Ὡ Ἀγησίλαε, ὁ μὲν αἴτιος τῶν
 πραγμάτων καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν ἔχει τὴν δίκην· βα-
 σιλεὺς δὲ ἀξιόϛ, σὲ μὲν ἀποπλεῖν οἴκαδε, τὰς δ' ἐν
 τῇ Ἀσίᾳ πόλεις αὐτονόμους οὕσας τὸν ἀρχαῖον δα-
 σμόν αὐτῷ ἀποφέρειν. Ἀποκρινομένου δὲ τοῦ Ἀγη- 26
 σιλάου, ὅτι οὐκ ἂν ποιήσεις ταῦτα ἄνευ τῶν οἴκοι
 τελῶν· Σὺ δ' ἄλλα, ἕως ἂν πύθῃ τὰ παρὰ τῆς πό-

λειως, μεταχώρησον, ἔφη, ἐς τὴν Φαρναβάζου,
 ἐπειδὴ καὶ ἐγὼ τὸν σὸν ἐχθρὸν τιμώρημαι. Ἔως
 ἂν τοίνυν, ἔφη ὁ Ἀγησίλαος, ἐκεῖσε πορεύωμαι, δι-
 27 ~~τι~~ τῆ στρατιᾷ τὰ ἐπιτήδεια. Ἐκείνω μὲν δὴ ὁ
 Τιθραύστης δίδωσι τριάκοντα τάλαντα· ὁ δὲ λα-
 βῶν ἤει ἐπὶ τὴν Φαρναβάζου Φρυγίαν. Ὅτι δ'
 αὐτῷ ἐν τῷ πεδίῳ τῷ ὑπὲρ Κύμης, ἔρχεται ἀπὸ τῶν
 οἴκοι τελῶν, ἄρχειν καὶ τοῦ ναυτικοῦ, ὅπως γι-
 γνώσκοι, καὶ καταστήσασθαι ναύαρχον, ὅτινα
 αὐτὸς βούλοιο. Τοῦτο δ' ἐποίησαν οἱ Ἀκαδαί-
 μονιοι τοιῶδε λογισμῶ, ὡς, εἰ ὁ αὐτὸς ἀμφοτέρων
 ἄρχοι, τό τε πεζὸν πολὺ ἂν ἰσχυρότερον εἶναι, καθ'
 ἐν οὐσῆς τῆς ἰσχύος ἀμφοτέροις, τό τε ναυτικόν,
 28 ἐπιφαινόμενον τοῦ πεζοῦ, ἔνθα δέοι. Ἀκούσας δὲ
 ταῦτα ὁ Ἀγησίλαος, πρῶτον μὲν ταῖς πόλεσι παρ-
 ἡγγεῖλε, ταῖς ἐν ταῖς νήσοις καὶ ταῖς ἐπιθυλακ-
 τιδίοις, κτηήρεις ποιεῖσθαι, ὁπόσας ἐκάστη βούλοι-
 το τῶν πόλεων. Καὶ ἐγένοντο καιαὶ, ἐξ ὧν αἱ τε
 29 ρίζεσθαι βουλόμενοι, ἐς εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Πεί-
 σανδρον δὲ τὸν τῆς γυναικὸς ἀδελφὸν ναύαρχον κα-
 τέστησε, φιλότιμον μὲν καὶ ἐρῶσιμὸν τὴν ψυχὴν,
 ἀπειρότερον δὲ τοῦ παρασκευάζεσθαι ὡς δεῖ. Καὶ
 Πείσανδρος μὲν ἀπελθὼν τὰ ναυτικά ἔπραττεν· ὁ
 δ' Ἀγησίλαος, ὥσπερ ὤρησεν, ἐπὶ τὴν Φρυγίαν
 ἐπορεύετο.

C A P. V.

Ὁ μέγιστος Τιθραύστης, καταμαθεῖν δοκῶν τὸν

Ἀγσίλαον καταφρονοῦντα τῶν βασιλέως πραγμά-
 των, καὶ οὐδαμῇ διανοούμενον ἀπιέναι ἐκ τῆς Ἀσίας,
 ἀλλὰ μᾶλλον ἐλπίδας ἔχοντα μεγάλας αἰρήσειν βα-
 σιλέα, ἀπορῶν, τί χρῆτο τοῖς πράγμασι, πέμπει
 Τιμοκράτην τὸν Ῥόδιον ἐς τὴν Ἑλλάδα, δοὺς χρυ-
 σίον ἐς πενήτηντα τάλαντα ἀργυρίου, καὶ κελεύει
 πειρᾶσθαι, πιστὰ τὰ μέγιστα λαμβάνοντα, διδό-
 ναι τοῖς προσσηκόντι ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐφ' ᾧ τε
 πόλεμον ἐξοίσειν πρὸς Λακεδαιμονίους. Ἐκεῖνος
 δ' ἔλθὼν δίδωσιν ἐν Θήβαις μὲν Ἀνδροκλείδα τε
 καὶ Ἰσμηλία καὶ Γυλαξιδώρω· ἐν Κορίνθῳ δὲ Τι-
 μοκράτην τε καὶ Πολυάνθει· ἐν Ἄργει δὲ Κύκλωνι τε
 καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ. Ἀθηναῖοι δὲ, καὶ οὐ μεταλα-
 βόντες τούτου τοῦ χρυσίου, ὅμως πρόθυμοι ἦσαν
 ἐς τὸν πόλεμον, νομίζοντές τε αὐτῶν ἄρχεισθαι. Οἱ
 μὲν δὴ δεξάμενοι τὰ χρήματα ἐς τὰς οἰκίας πόλεις
 διέβαλον τοὺς Λακεδαιμονίους· ἐπεὶ δὲ ταύτας ἐς
 μῖσος αὐτῶν προήγαγον, συνίστασαν καὶ τὰς μεγί-
 στας πόλεις πρὸς ἀλλήλας.

Γινώσκοντες δὲ οἱ ἐν ταῖς Θήβαις προσσιώτερες, 5
 ὅτι, εἰ μὴ τις ἄρξει πόλεμον, οὐκ ἐθελήσουσιν οἱ
 Λακεδαιμόνιοι λύειν τὰς σπονδὰς πρὸς τοὺς συμ-
 μάχους, πείθουσι Λοκροὺς τοὺς Ὀπουντίους, ἐκ
 τῆς ἀμφισβητησίμου χώρας Φωκεῖν τε καὶ ἑαυτοῖς
 χρήματα τελέσαι, νομίζοντες, τοὺς Φωκεῖας, τού-
 του γενομένου, ἐμβαλεῖν ἐς τὴν Λοκρίδα. Καὶ
 οὐκ ἐπεύσθησαν, ἀλλ' εὐθύς οἱ Φωκεῖς, ἐμβαλόν-
 τες ἐς τὴν Λοκρίδα, πολλαπλάσια χρήματα ἔλαβον

- 4 Οἱ οὖν περὶ τὸν Ἀνδρουκλείδαν ταχὺ ἔπεισαν τοὺς Θηβαίους βοηθεῖν τοῖς Λοκροῖς, ὡς οὐκ ἐς τὴν ἀμφισβητήσιμον, ἀλλ' ἐς τὴν ὁμολογουμένην φίλην τε καὶ σύμμαχον εἶναι Λοκρίδα ἐμβεβληκότων αὐτῶν. Ἐπεὶ δὲ οἱ Θηβαῖοι, ἀντεμβalόντες ἐς τὴν Φωκίδα, εἰδόντες τὴν χώραν, εὐθύς οἱ Φωκεῖς πέμπουσι πρέσβεις ἐς Λακεδαιμόνα, καὶ ἠξίουσιν βοηθεῖν αὐτοῖς, διδάσκοντες, ὡς οὐκ ἤρξαντο πολέμου, ἀλλ' ἀμνύμενοι ἦλθον ἐπὶ τοὺς Λοκροὺς.
- 5 Οἱ μὲντοι Λακεδαιμόνιοι ἄσμενοι ἔλαβον πρόφασιν στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους, πάλαι ὀργιζόμενοι αὐτοῖς τῆς τε ἀντιλήψεως τῆς τοῦ Ἀπόλλωνος δεκάτης ἐν Δελφείᾳ, καὶ τοῦ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ μὴ ἐθελῆσαι ἀπολουθῆσαι. Ἡτιῶντο δ' αὐτοὺς, καὶ Κορινθίους πείσαι μὴ συστρατεύειν. Ἀνεμιμνήσκοντο δὲ καὶ, ὡς θύσειν τ' ἐν Αὐλίδι τὸν Ἀγησίλαον οὐκ εἶον, καὶ τὰ τεθυμένα ἱερὰ ὡς ἔρριψαν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ· καὶ ὅτι οὐδ' ἐς τὴν Ἀσίαν ξυνεστράτευον Ἀγησίλαω. Ἐλογίζοντο δὲ καὶ καλὸν καιρὸν εἶναι τοῦ ἐξάγειν στρατιάν ἐπ' αὐτοὺς καὶ παῦσαι τῆς ἐς αὐτοὺς ὕβρεως· τὰ τε γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ καλῶς σφίσαν ἔχειν, κρατοῦντος Ἀγησίλαου, καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι οὐδένα ἄλλον πόλεμον ἐμποδῶν σφίσιν εἶναι.
- 6 Οὕτω δὲ γιγνωσκούσης τῆς πόλεως τῶν Λακεδαιμόνιων, φρουρὰν μὲν οἱ ἔφοροι ἔφαινον, Λύσανδρον δ' ἐξέπεμψαν ἐς Φωκίας, καὶ ἐκέλευσαν, αὐτοῖς τε τοὺς Φωκίας ἄγοντα παρεῖναι, καὶ Οἰταίους, καὶ Ἡρακλεώτας, καὶ Μηλιαῖας, καὶ Διναῖνας, ἐς

Ἄλιάρτον. Ἐκεῖσε δὲ καὶ Πανσανίας, ὅσπερ ἔμελλεν ἤξεισθαι, ξυνετίθετο παρέσεσθαι ἐς ῥητὴν ἡμέραν, ἔχων Λακεδαιμονίους τε καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους τῶν Πελοποννησίων. Καὶ ὁ μὲν Λύσανδρος τὰ τε ἄλλα τὰ κελευόμενα ἔπραττε, καὶ προσέτι Ὀρχομενίους ἀπίστησε Θηβαίων. Ὁ δὲ Πανσανίας, 7 ἐπεὶ τὰ διαβατήρια ἐγένετο αὐτῷ, καθεζόμενος ἐν τῇ Τεγείᾳ, τοὺς τε Ξεναγοὺς διέπεμπε, καὶ τοὺς ἐκ τῶν περιουκίδων πόλεων στρατιώτας περιέμενεν. Ἐπει γε μὴν δῆλον τοῖς Θηβαίοις ἐγένετο, ὅτι ἐμβολοῖεν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς τὴν χώραν αὐτῶν, πρέσβεις ἔπεμψαν Ἀθήνας λέγοντας τάδε·

Ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἃ μὲν μέμφεσθε ἡμῖν, ὡς 8 ψηφισαμένους χαλεπὰ περὶ ὑμῶν ἐν τῇ καταλύσει τοῦ πολέμου, οὐκ ὀρθῶς μέμφεσθε· οὐ γὰρ ἡ πόλις ἐκεῖνα ἐψηφίσατο, ἀλλ' εἰς ἀνὴρ εἶπεν, ὅς ἔτυχε τότε ἐν τοῖς συμμάχοις καθήμενος. Ὅτε δὲ παρεκάλουν ἡμᾶς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ, τότε ἅπαντα ἡ πόλις ἀπεψηφίσατο, μὴ συστρατεύειν αὐτοῖς. Δι' ὑμᾶς οὖν οὐχ ἥκιστα ὀργιζομένων ἡμῖν τῶν Λακεδαιμονίων, δίκαιον εἶναι νομίζομεν, βοηθεῖν ὑμᾶς τῇ πόλει ἡμῶν. Πολὺ δ' ἐτι μᾶλλον 9 ἀξιοῦμεν, ὅσοι τῶν ἐν ἄστει ἐγένεσθε, προθύμως ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἵεναι. Ἐκεῖνοι γὰρ, καταστήσαντες ὑμᾶς ἐς ὀλιγαρχίαν καὶ ἐς ἐχθρὰν τῷ δήμῳ, ἀφεικόμενοι πολλῇ δυνάμει, ὡς ὑμῖν σύμμαχοι, παρέδωκαν ὑμᾶς τῷ πλήθει· ὥστε τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι, ἀπολώλατε, ὁ δὲ δῆμος οὐ

- 10 ὑμᾶς ἔσωσε. Καὶ μὴν ὅτι μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βούλοισθ' ἂν τὴν ἀρχὴν, ἣν πρότερον ἐπέκτισθε, ἀναλαβεῖν, πάντες ἐπιστάμεθα· τοῦτο δὲ πῶς μᾶλλον εἰκὸς γενέσθαι, ἢ εἰ αὐτοὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνων ἀδικουμένοις βοηθοῖτε; Ὅτι δὲ πολλῶν ἄρχουσι, μὴ φοβηθῆτε, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον διὰ τοῦτο θαυ-
 ρεῖτε, ἐνθυμούμενοι, ὅτι καὶ ὑμεῖς, ὅτε πλείστον ἤρχεστε, τότε πλείστους ἐχθροὺς ἐπέκτισθε. Ἄλλ' ἕως μὲν οὐκ εἶχον, ὅποι ἀποσταίεν, ἐκρυπτοὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἐχθραν· ἐπεὶ δὲ γε Λακεδαιμόνιοι προ-
 ἔστησαν, τότε ἔφηναν, οἷα περὶ ὑμῶν ἐγίνωσκον.
- 11 Καὶ νῦν γε, ἂν φανεροὶ γενώμεθα ἡμεῖς τε καὶ ὑμεῖς ξυνασπιδούντες ἐναντία τοῖς Λακεδαιμονίοις, εὖ ἴστε, ἀναφανήσονται πολλοὶ οἱ μισούντες αὐτοὺς. Ὡς δὲ ἀληθῆ λέγομεν, ἐὰν ἀναλογισθῆτε, αὐτίκα γνώσεσθε. Τίς γὰρ ἤδη καταλείπεται αὐτοῖς εὐμε-
 νῆς; Οὐκ Ἀργεῖοι μὲν αἰεὶ ποτε δυσμενεῖς αὐτοῖς
- 12 ὑπάρχουσιν; Ἡλεῖοι γε μὴν, νῦν ἐστερημένοι χώρας καὶ πόλεων, ἐχθροὶ αὐτοῖς προσγεγέννηται. Κορινθίους δὲ, καὶ Ἀρκάδας, καὶ Ἀχαιοὺς τί φῶμεν; οἱ ἐν μὲν τῷ πρὸς ὑμᾶς πολέμῳ, μᾶλα λιπαρούμε-
 νοὶ ὑπ' ἐκείνων, πάντων καὶ πόνων καὶ κινδύων καὶ τῶν δαπανημάτων μετεῖχον· ἐπεὶ δ' ἔπραξαν, τὲ ἐβούλοντο, οἱ Λακεδαιμόνιοι, ποίας ἢ ἀρχῆς, ἢ τιμῆς, ἢ πόνων χρημάτων μεταδεδώκασιν αὐτοῖς; ἀλλὰ τοὺς μὲν εἰλωτας ἀρμοστάς καθιστάναι ἀξιού-
 σι, τῶν δὲ ξυμμάχων ἐλευθέρων ὄντων, ἐπεὶ εὐτί-
- 13 χησαν, δεσπόται ἀναπεφῆρασιν. Ἄλλὰ μὴν καὶ

οὓς ὑμῶν ἀπέστησαν, φανεροί εἰσιν ἐξηπατηκότες· ἀντι γὰρ ἐλευθερίας διπλὴν αὐτοῖς δουλείαν παρεσχήκασιν· ὑπὸ τε γὰρ τῶν ἀρμοστῶν τυραννοῦνται, καὶ ὑπὸ δέκα ἀνδρῶν, οὓς Λύσανδρος κατέστησεν ἐν ἐκείνῃ πόλει. Ὁ γε μὴν τῆς Ἀσίας βασιλεὺς, καὶ τὰ μέγιστα αὐτοῖς συμβαλλόμενος πρὸς τὸ ὑμῶν κρατῆσαι, νῦν τί διάφορον πάσχει, ἢ εἰ μεθ' ὑμῶν καταπολέμησεν αὐτούς; Πῶς οὖν οὐκ εἰκός, εἰάν 14 ἡμεῖς αὖ προστήτε τῶν οὕτω φανερῶς ἀδικουμένων, νῦν ἡμᾶς πολὺ ἤδη μεγίστους τῶν πάποτε γενέσθαι; Ὅτι μὲν γὰρ ἤρχετε, τῶν κατὰ θάλατταν μόνον δήπου ἡγεῖσθε· νῦν δὲ πάντων, καὶ ἡμῶν, καὶ Πελοποννησίων, καὶ ἄν πρόσθεν ἤρχετε, καὶ αὐτοῦ βασιλέως, τοῦ μεγίστην δύναμιν ἔχοντος; ἡγεμόνες ἂν γένοισθε. Καίτοι ἡμεν πολλοῦ ἄξιοι καὶ ἐκείνοις σύμμαχοι, ὡς ἡμεῖς ἐπίστασθε· νῦν δὲ γε εἰκός τῳ παντὶ ὑμῖν ἐφθώμενεστέρας ἡμᾶς ἔψεσθαι, ἢ τότε Λακεδαιμονίοις· οὐδὲ γὰρ ὑπὲρ νησιωτῶν ἢ Συρακουσίων, οὐδ' ὑπὲρ ἀλλοτρίων, ὥσπερ τότε, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν ἀδικουμένων βοηθήσομεν. Καὶ τοῦ- 15 το μέντοι χρεὶ εὖ εἰδέναι, ὅτι ἡ Λακεδαιμονίων πλεονεξία πολὺ εὐκαταλυτωτέρα ἐστὶ τῆς ὑμετέρας γενομένης ἀρχῆς. Ἐμεῖς μὲν γὰρ, ἔχοντες ναυτικόν, οὐχ ἐπόντων ἤρχετε· οὗτοι δὲ, ὀλίγοι ὄντες, πολλαπλασίων ὄντων καὶ οὐδὲν χεῖρον ὀπλισμένων πλεονεκτοῦσι. Ταῦτ' οὖν λέγομεν ἡμεῖς· εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι νομίζομεν, ἐπὶ πολὺ μείζω ἀγαθὰ παρκαλεῖν ὑμᾶς τῇ ὑμετέρῃ πόλει, ἢ τῇ ἡμετέρῃ.

- 16 Ὁ μὲν ταῦτ' εἰπόν ἐπαύσατο. Τῶν δ' Ἀθη-
ναίων πάμπολλοι μὲν ξυνηγόρευον, πάντες δ' ἐψη-
φίσαντο βοηθεῖν αὐτοῖς. Θρασύβουλος δὲ, ἀπο-
κρινάμενος τὸ ψήφισμα, καὶ τοῦτο ἀνεδείκνυτο, ὅτι,
ἀτειχίστου τοῦ Πειραιῶς ὄκτος, ὅμως παρακινδυνεύ-
σοιεν χάριτα αὐτοῖς ἀποδοῦναι μείζονα, ἢ ἔλαβον.
Ἐπεὶ μὲν γάρ, ἔφη, οὐ ξυνστρατεύσατε ἐφ' ἡμᾶς,
ἡμεῖς δὲ γε μεθ' ὑμῶν μαχοῦμεθα ἐκείνοις, ἂν ἴσω-
- 17 σκ. ἐφ' ὑμᾶς. Οἱ μὲν δὴ Θηβαῖοι ἀπελθόντες παρ-
εσκευάζοντο ὡς ἀμυνόμενοι, οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὡς
βοηθήσοιτες. Καὶ μὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκέτι
ἐμῆλλον, ἀλλὰ Πανσανίας μὲν ὁ βασιλεὺς ἐπορεύετο
εἰς τὴν Βοιωτίαν, τὸ τε οἰκοθεν ἔχων στρατεύμα
καὶ τὸ ἐκ Πελοποννήσου· πλὴν Κορίνθιοι οὐκ ἤκο-
λοῦθον αὐτοῖς. Ὁ δὲ Λύσανδρος, ἄγων τὸ ἀπὸ
Θωακῶν καὶ Ὀρχομενοῦ καὶ τῶν κατ' ἐκείνα χωρίων
στράτευμα, ἔφθη τὸν Πανσανίαν ἐν τῷ Ἀλιάρτῳ
- 18 γενόμενος. Ἦσαν δὲ, οὐκέτι ἤσχιάν ἔχων ἀνέμενε
τὸ ἀπὸ Λακεδαιμονίων στρατεύμα, ἀλλὰ σὺν οἷς
εἶχεν ἤει πρὸς τὸ τεῖχος τῶν Ἀλιαρτίων. Καὶ τὸ
μὲν πρῶτον ἐπειθεν αὐτοὺς ἀφίστασθαι Θηβαίων,
καὶ αὐτονομῶν γίνεσθαι· ἐπεὶ δὲ τῶν Θηβαίων τι-
νὲς ὄντες ἐν τῷ τείχει διεκώλυνον, προσέβαλε πρὸς
- 19 τὸ τεῖχος. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Θηβαῖοι, δρό-
μω ἐβόηθον οἱ τε ὀπλίται καὶ οἱ ἵππεις. Ὅπότε-
ρα μὲν οὖν, εἴτε λαθόντες τὸν Λύσανδρον ἐπέπεσον
αὐτῷ, εἴτε καὶ αἰσθόμενος προσιδώντας ὡς κρατήσων
ὑπέμενε, ἄδηλον· τοῦτο δ' οὐκ σφίσι, ὅτι παρὰ

τὰ ταχος ἢ μάχῃ ἐγένετο· καὶ τρόποσιον ἔστηκε πρὸς
 τῷ πύλας τῶν Ἀλιαρτίων. Ἐπεὶ δὲ ἀποθανόντος
 Λυσάνδρου ἔρευρον οἱ ἄλλοι πρὸς τὸ ὄρος, ἰδίωκον
 ἐρρωμένως οἱ Θηβαῖοι. Ὡς δὲ ἄνω ἤδη ἦσαν διώκον- 20
 τες, καὶ στενοχωρία τε καὶ δυσπορία ἐλάμβανεν
 αὐτούς, ὑποστρέψαντες οἱ δακτύλοι ἠκόντιζόν τε καὶ
 ἔβαλλον. Ὡς δὲ ἔπεσον αὐτῶν δύο ἢ τρεῖς οἱ πρῶτοι,
 καὶ ἐπὶ τοὺς λοιποὺς ἐπεκυλίνδαν πέτρους ἐς τὸ κά-
 τακτες, καὶ πολλῇ προθυμίᾳ ἐπέκειντο, ἐτρέφθησαν
 οἱ Θηβαῖοι ἀπὸ τοῦ κατάντους, καὶ ἀποθνήσκου-
 σιν αὐτῶν πλείους ἢ διακάσιοι. Ταύτη μὲν οὖν τῇ 21
 ἡμέρᾳ αἱ Θηβαῖοι ἠθύμον, νομίζοντες, οὐκ ἐλάττω
 κατὰ πεποθέναι, ἢ πεποιημέναι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ,
 ἐπεὶ ἤσθοντο ἀπειληλυθότας ἐν νυκτὶ τοὺς τε Φω-
 κίας καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας οἴκαδε ἐκίστους, ἐκ
 ταύτου δὴ μῆζον ἐφρόνησαν ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ. Ἐπεὶ
 δ' αὖ ὁ Πανσανίας ἀνεφύειντο ἔχων τὸ ἐκ Λακεδαι-
 μονος στρατεύμα, πάλιν αὖ ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ
 ἤγοῦντο εἶναι, καὶ πολλὴν ἔφρασαν σιωπὴν τε καὶ
 ταπεινότητα ἐν τῷ στρατεύματι εἶναι αὐτῶν. Ὡς δὲ 22
 τῇ ὑστεραίᾳ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἐλθόντες ξυμπαρετά-
 ξηντο, ὃ τε Πανσανίας αὐτὸ προσῆγεν, οὐδὲ ἰμάχετο,
 ἐκ ταύτου τὸ μὲν Θηβαίων πλὴν μῆζον φρόνημα
 ἐγένετο· ὃ δὲ Πανσανίας, συγκαλέσας πολεμάχους
 καὶ πενηκοστῆρας, ἐβουλεύετο, πότιρον μάχην ξυν-
 ἴπτοι, ἢ ὑπόσπονδον τὸν τε Λυσάνδρον ἀναιροῖτο
 καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πεσόντας. Λογιζόμενος δὲ ὁ 25
 Πανσανίας, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἐν τέλει τῶν Λακεδαι-

μόνων, ὡς Λύσανδρος τελευτητικῶς εἶη, καὶ τὸ
 μετ' αὐτοῦ στρατεύμα ἠττημένον ἀποκεχωρήκει, καὶ
 Κορίνθιοι μὲν παντάπασιν οὐκ ἠκολούθουν αὐτοῖς,
 οἱ δὲ παρόντες οὐ προθύμως στρατεύοντο· ἐλογί-
 ζοντο δὲ καὶ τὸ ἱππικόν, ὡς τὸ μὲν ἀντίπαλον πολὺ,
 τὸ δ' αὐτῶν ἄλιγον εἶη, καὶ ὅτι οἱ νεκροὶ ὑπὸ τῷ
 τείχει ἔκειτο, ὡς τε οὐδὲ κρείττους οὔσι διὰ τοῦς
 ἀπὸ τῶν πυργῶν ῥάδιον εἶη ἀνελεσθαι· διὰ οὖν
 πάντα ταῦτα ἔδοξεν αὐτοῖς, τοὺς νεκροὺς ὑποσπόν-
 24 δους ἀναιρεῖσθαι. Οἱ μὲντοι Θηβαῖοι εἶπον, ὅτι
 οὐκ ἂν ἀποδοῖεν τοὺς νεκροὺς, εἰ μὴ ἐφ' ᾧ τε ἀπέ-
 ναι ἐκ τῆς χώρας. Οἱ δὲ ἄσμενοί τε ταῦτα ἤκουσαν,
 καὶ ἀνελόμενοι τοὺς νεκροὺς ἀπήγαγον ἐκ τῆς Βοιωτίας.
 Τούτων δὲ πραχθέντων, οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι ἀθύ-
 μως ἀπήγαγον· οἱ δὲ Θηβαῖοι μάλ' ὑβριστικῶς, εἰ
 καὶ μικρὸν τις τῶν χωρίων που ἐπιβαίη, παίοντες
 ἐδίωκον ἐς τὰς ὁδοὺς. Αὕτη μὲν δὴ οὕτως ἡ στρα-
 25 τία τῶν Λακεδαιμονίων διελύθη. Ὁ μὲντοι Παν-
 σανίας ἐπεὶ ἀφίκετο οἴκαδε, ἐκρίνετο περὶ θανάτου.
 Κατηγορουμένου δ' αὐτοῦ, καὶ ὅτι ὑπερῆσειεν ἐς
 Ἄλλαρτον τοῦ Λυσάνδρου, ξυνθήμενος ἐς τὴν αὐτὴν
 ἡμέραν παρῆσασθαι, καὶ ὅτι ὑποσπόνδους, ἀλλ' οὐ
 μάχη, ἐπειρᾶτο τοὺς νεκροὺς ἀναιρεῖσθαι, καὶ ὅτι
 τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, λαβὼν ἐν τῷ Πειραιεῖ,
 ἀνῆκε, καὶ πρὸς τοῦτοις οὐ παρόντιος ἐν τῇ δίκῃ,
 θάνατος αὐτοῦ κατεγνώσθη· καὶ ἔφυγεν ἐς Τεγῆαν,
 καὶ ἐτελεύτησε μὲντοι ἐκεῖ νόσῳ. Κατὰ μὲν οὖν τὴν
 Ἑλλάδα ταῦτ' ἐπράχθη.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

CA P. I.

Ὁ δὲ Ἀγησίλαος, ἐπεί ἀφίκετο ἅμα μετοπώρῳ εἰς τὴν τοῦ Φαργαβάζου Φρυγίαν, τὴν μὲν χώραν ἔκκε καὶ ἐπόρθει, πόλεις δὲ τὰς μὲν βία, τὰς δὲ ἐκούσας προσελάμβανε. Λέγοντος δὲ τοῦ Σπιθριδάτου, ὡς, 2
εἰ ἔλθοι πρὸς τὴν Παφλαγονίαν, τὸν τῶν Παφλαγόνων βασιλέα καὶ εἰς λόγους ἄξει, καὶ ξυμμαχον ποιήσοι, προθύμως ἐπορεύετο, πάλαι τούτου ἐπιθυμῶν, τοῦ ἀφιστάναι τὸ ἔθνος ἀπὸ βασιλείας.

Ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο εἰς τὴν Παφλαγονίαν, ἦλθε 3
Κότυς, καὶ ξυμμαχίαν ἐποίησατο· καὶ γὰρ καλούμενος ὑπὸ βασιλείας οὐκ ἀναβεβήκει. Πείσαντος δὲ τοῦ Σπιθριδάτου, κατέλιπε τῷ Ἀγησίλαῳ Κότυς χίλους μὲν ἵππας, δισχιλίους δὲ πελταστὰς. Χάρην 4
δὲ τούτων εἰδὼς Ἀγησίλαος τῷ Σπιθριδάτῃ, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Σπιθριδάτα, οὐκ ἂν δοίης Κότυϊ τὴν θυγατέρα; Πολύ γε, ἔφη, μᾶλλον, ἢ ἐκείνος ἂν λάβοι φυγάδος ἀνδρός, βασιλεύων πολλῆς χώρας

- 5 καὶ δυνάμεως. Τότε μὲν οὖν ταῦτα μόνον ἐρῶν Ἰθὴ
 περὶ τοῦ γάμου. Ἐπεὶ δὲ Κότυς ἔμελλεν ἀπιέναι,
 ἦλθε πρὸς τὸν Ἀγησίλαον ἀσπασόμενος. Λόγου δὲ
 ἤρξατο ὁ Ἀγησίλαος, παρθένων τῶν τριῖκοντα, με-
 6 τασισάμενος τὸν Σπιθριδάτην. Λέξον μοι, ἔφη,
 ὦ Κότυ, ποίου τινὸς γένους ἐστὶν ὁ Σπιθριδάτης;
 Ὁ δ' εἶπεν, ὅτι Περσῶν οὐδενὸς ἐνδεέστερος. Τὸν
 δ' υἱὸν, ἔφη, εἰώρακας αὐτοῦ, ὡς καλὸς ἐστὶ; Τί δ'
 οὐ μέλλω; καὶ γὰρ ἔσπεράς ξυνηδεύονον αὐτῶ.
 Τούτου μὲν φασὶ τὴν θυγατέρα αὐτῶ καλλίονα εἶ-
 7 ναι. Νῆ Δί', ἔφη ὁ Κότυς· καλὴ γὰρ ἐστὶ. Καὶ
 ἐγὼ μὲν, ἔφη, ἐπεὶ φίλος ἡμῖν γεγένησαι, συμβου-
 λεύσαιμ' ἄν σοι τὴν παῖδα ἀγαγέσθαι γυναῖκα, καλ-
 λίστην μὲν οὖσαν· (οὐ τί ἀνδρὶ ἤδιον;) πατρὸς δ'
 εὐγενεστάτου, δύναμιν δ' ἔχοντας τσαυτήν, ὅς,
 ὑπὸ Φαρναβάζου ἀδικηθεὶς, οὕτω τιμωρεῖται αὐ-
 τὸν, ὥστε φυγάδα πάσης γῆς χώρας, ὡς ὄρας, πε-
 8 ποίηκεν. Εὐ ἴσθι μέντοι, ἔφη, ὥσπερ ἐκείνον
 ἐχθρὸν ὄντα δύναται τιμωρεῖσθαι, οὕτω καὶ φίλον ἄν
 ἄνδρα εὐεργετῆν δύναται. Νόμιζε δὲ, τούτων πρα-
 χθέντων, μὴ κείνον ἄν σοι μόνον κηδεστὴν εἶναι,
 ἀλλὰ καὶ ἐμέ, καὶ τοὺς ἄλλους Λακεδαιμονίους,
 ἡμῶν δὲ ἡγουμένων τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὴν ἄλλην
 9 Ἑλλάδα. Καὶ μὴν μεγαλειότερως γε σοῦ, εἰ ταῦτα
 πράττοις, τίς ἄν ποτε γῆμειε; ποίαν γὰρ νύμφην
 πώποτε τοσοῦτοι ἵππεις καὶ πελτασταὶ καὶ ὀπλίται
 προὔπεμψαν, ὅσοι τὴν σὴν γυναῖκα ἐς τὸν σὸν οἶκον
 10 προπέμψαιαν ἔτι; Καὶ ὁ Κότυς ἐπήρξατο· Δοκοῦντα

δ°, ἔφη, ὦ Ἀγησίλαε, καὶ Σπιθριδάτη ταῦτα λέ-
 γεις; Μὰ τοὺς θεοὺς, ἔφη, ὦ Κότυ, ἐκείνος μὲν
 ἐμὲ γὰρ οὐκ ἐκέλευσε ταῦτα λέγειν· ἐγὼ μέντοι, κατ-
 περ ὑπερχαίρω, ὅταν ἐχθρὸν τιμωρῶμαι, πολὺ
 μᾶλλον μοι δοκῶ ἡδεσθαι, ὅταν τι τοῖς φίλοις ἀγα-
 θὸν ἐξευρίσκω. Τί οὖν, ἔφη, οὐ πανθ' ἀνή; εἰ 11
 καὶ ἐκείνῳ βουλευμένῳ ταῦτ' ἐστὶ; Καὶ ὁ Ἀγησίλαος,
 Ἴτ', ἔφη, ὑμεῖς, ὦ Ἡριππίδα, καὶ διδάσκετε αὐτὸν
 βουληθῆναι, ἅπερ ἡμεῖς. Οἱ μὲν δὲ ἀναστάντες ἐδί- 12
 δασκον. Ἐπεὶ δὲ διέτριβον, Βούλει, ἔφη, ὦ Κότυ,
 καὶ ἡμεῖς δεῦρο καλέσωμεν αὐτόν; Πολὺ γ' ἂν οἴ-
 μοι μᾶλλον, ἔφη, ὑπὸ σοῦ πεισθῆναι αὐτόν, ἢ ὑπὸ
 τῶν ἄλλων ἀπάντων. Ἐκ τούτου δὲ ἐκάλεε ὁ Ἀγη-
 σίλαος τὸν Σπιθριδάτην τε καὶ τοὺς ἄλλους. Προς- 13
 ἰόντων δ' αὐτῶν, εἶπεν ὁ Ἡριππίδας· Τὰ μὲν ἄλλα,
 ὦ Ἀγησίλαε, τὰ βληθέντα τί ἂν τις μακρολογοίη;
 τέλος δὲ λέγει Σπιθριδάτης, πᾶν ποιεῖν ἂν ἡδέως,
 ὃ τι σοὶ δοκοίη. Ἐμοὶ μὲν τοίνυν, ἔφη ὁ Ἀγησίλαος, 14
 δοκεῖ, σὲ μὲν, ὦ Σπιθριδάτα, τύχη ἀγαθῇ διδόν-
 ναι Κότυϊ τὴν θυγατέρα, σὲ δὲ λαμβάνειν. Τὴν
 μέντοι παῖδα πρὸ ἧρος οὐκ ἂν δυναίμεθα περὶ
 ἀγαγεῖν. Ἀλλὰ ναι μὰ Δί', ἔφη ὁ Κότυς, κατὰ
 θάλατταν ἤδη ἂν πέμποιτο, εἰ σὺ βούλοιο. Ἐκ 15
 τούτου δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες ἐπὶ τούτοις, ἀπέ-
 πεμπον τὸν Κότυν.

Καὶ εὐθὺς ὁ Ἀγησίλαος, ἐπεὶ ἔγνω αὐτὸν σπεύ-
 δοντα, τριήρη πληρώσας, καὶ Καλλιῶν Λακεδαι-
 μόνιον κελεύσας ἀπαγαγεῖν τὴν παῖδα, αὐτὸς ἐπὶ

Δασυλλου ἐπορεύετο, ἔνθα καὶ τὰ βασιλῆαι ἦν
 Φαρναβάζω, καὶ κῶμαι περὶ αὐτὰ πολλαὶ καὶ με-
 γάλαι, καὶ ἄφθονα ἔχουσαι τὰ ἐπιτήδεια, καὶ Θῆ-
 ραι, αἵ μὲν ἐν περιειργασμένοις παραδείσοις, αἱ
 16 δὲ καὶ ἀνατεπταμένοις τόποις, πύγκαλαι. Περι-
 ἔρρει δὲ καὶ ποταμὸς παντοδαπῶν ἰχθύων πλή-
 ρης. Ἦν δὲ καὶ τὰ πτηνὰ ἄφθονα τοῖς ὀρνιθεύσαι
 δυναμένοις. Ἐνταῦθα μὲν δὴ διεχειμάζε, καὶ αὐ-
 τόθεν καὶ σὺν προνομαῖς τὰ ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ
 17 λαμβάνων. Καταφρονητικῶς δὲ ποτε καὶ ἀφυλά-
 κτως, διὰ τὸ μηδὲν πρότερον ἐσφάλλαι, λαμβά-
 νόντων τῶν στρατιωτῶν τὰ ἐπιτήδεια, ἐπέτυχεν αὐ-
 τοῖς ὁ Φαρναβάζος κατὰ τὸ πεδίον ἐσπαρμένοις,
 ἄρματα μὲν ἔχων δύο δρεπανηφόρα, ἵππεῖς δὲ ὡς
 18 τετρακοσίους. Οἱ δὲ Ἕλληνες ὡς εἶδον αὐτὸν προς-
 ελαύνοντα, ξυνέδρομον ὡς ἐς ἑπτακοσίους. Ὁ δ'
 οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλὰ προστησάμενος τὰ ἄρματα,
 αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς ἵππεύσιν ὄπισθεν γενόμενος, ἐπέ-
 19 λευσεν ἐλαύνειν ἐς αὐτούς. Ὡς δὲ τὰ ἄρματα ἐμ-
 βαλόντα διεσκέδασε τὸ ἄθροον, ταχὺ οἱ ἵππεῖς κα-
 τέβαλον ὡς ἐς ἑκατὸν ἀνθρώπους, οἱ δ' ἄλλοι κα-
 τέφυγον πρὸς Ἀγησίλαον· ἐγγὺς γὰρ ἔτιχε σὺν τοῖς
 20 ὀπλίταις ὢν. Ἐκ δὲ τούτου, τρίτῃ ἢ τετάρτῃ ἡμέρᾳ,
 αἰσθάνεται ὁ Σπιθριδάτης τὸν Φαρναβάζον ἐν
 Καυῇ, κώμῃ μεγάλῃ, στρατοπεδευόμενον, ἀπέχοντα
 στύδια ὡς ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ εὐθύς λέγει
 21 πρὸς τὸν Ἡριππίδαν. Καὶ ὁ Ἡριππίδας, ἐπιθυ-
 μῶν αἰεὶ λαμπρὸν τι ἐργάζεσθαι, αἰτῆσιν τὸν Ἀγησίλαον

ὀπλίτας τε ἐς δισχιλίους, καὶ πελταστὰς ἄλλους το-
 σούτους, καὶ ἰππείας τοὺς τε Σπιθριδάτου καὶ τοὺς
 Παφλαγόνας, καὶ τῶν Ἑλλήνων ὅπόσους πείσειεν.
 Ἐπεὶ δὲ ὑπέσχετο αὐτῷ, ἐθύετα· καὶ ἅμα δείλη 22
 καλλιερησάμενος, κατέλυσε τὴν θυσίαν. Ἐκ δὲ τού-
 του δειπνήσαντας παρήγγειλε παρεῖναι πρὸσθεν τοῦ
 στρατοπέδου. Σκότους δὲ γενομένου, οὐδ' οἱ ἡμέ- 23
 σεις ἐκάστων ἐξῆλθον. Ὅπως δὲ μὴ, εἰ ἀποτρέποιτο,
 καταγελαῖεν αὐτοῦ εἰ ἄλλοι τριάκοντα, ἐπορεύετο
 σὺν ἧ εἶχε δυνάμει. Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐπιπεσὼν τῇ 24
 Φαρναβάζου στρατοπεδείᾳ, τῆς μὲν προφυλακῆς αὐ-
 τοῦ, Μυσῶν ὄντων, πολλοὶ ἔπεσον, αὐτοὶ δὲ δια-
 φεύγουσι, τὸ δὲ στρατόπεδον ἀλλίσκεται, καὶ πολλὰ
 μὲν ἐκπώματα, καὶ ἄλλα δὴ, οἷα Φαρναβάζου κτή-
 ματα, πρὸς δὲ τούτοις σκευὴ πολλὰ καὶ ὑποζύγια
 σκευοφόρα. Διὰ γὰρ τὸ φοβεῖσθαι, μὴ, εἰ που 25
 κατασταλῆ, κυκλωθεὶς πολιορκεῖτο, ἄλλοτε ἄλλη
 τῆς χώρας ἐπῆει, ὥσπερ οἱ νομάδες, καὶ μίλα ἀφι-
 κῶν τὰς στρατοπεδεύσεις. Ἐποστήσας δὲ Ἡριππί- 26
 δας ταξίαρχους καὶ λοχαγούς, ἀφείλετο ἅπαντα τὸν
 τε Σπιθριδάτην καὶ τοὺς Παφλαγόνας, ἵνα δὴ
 πολλὰ ἀπαγάγοι τὰ αἰχμάλωτα τοῖς λαφυροπώλαις.
 Ἐκείνοι μόντοι ταῦτα παθόντες, οὐκ ἤνεγκαν, ἀλλ' 27
 ὡς ἀδικηθέντες καὶ ἀτιμασθέντες, νυκτὸς συσκευα-
 σάμενοι ἔχοντο ἀπίωντες ἐς Σάρδεις πρὸς Ἀριαῖον,
 πιστεύοντες, ὅτι καὶ ὁ Ἀριαῖος ἀποστὰς βασιλέως
 ἐπολέμησεν αὐτῷ. Ἀγησιλάφ μὲν δὴ τῆς ἀπολείψεως 28

τοῦ Σπιδριδάτου καὶ τοῦ Μεγαβάζου καὶ τῶν Παφλαγόνων οὐδὲν ἐγένετο βιαιότερον ἐν τῇ στρατείᾳ.

- 29 Ἦν δὲ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός, ὃς καὶ Φαρναβάζου ἐτύγγαεν ἐκ παλαιοῦ ξένος ὢν, καὶ Ἀγησίλαου κατ' ἐπίτηδες τὸν χρόνον ἐξενώθη. Οὗτος ὢν εἶπε πρὸς τὸν Ἀγησίλαον, ὡς οἶοιτο, συναγαγεῖν αὐτῷ ἐς λόγους περὶ φιλίας Φαρναβάζου. Ὡς δ' ἤκουσεν αὐτοῦ, σπονδὰς λαβὼν καὶ δεξιᾶν, παρῆν
- 30 ἄγων τὸν Φαρναβάζον ἐς συγκείμενον χωρίον. Ἐνθα δὴ Ἀγησίλαος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν τριάκοντα χαμαὶ ἐν πόδι τινὶ κατακείμενοι ἀνέμενον· ὁ δὲ Φαρναβάζος ἦκεν ἔχων στολὴν πολλοῦ χρυσοῦ ἀξίαν. Ἰπποκρίτων δὲ τῶν Θεραπόντων ῥαπτὰ, ἐφ' ὧν καθίζουσι οἱ Πέρσαι μαλακῶς, ἤραχύνθη ἐντροφῆσαι, ὁρῶν τοῦ Ἀγησίλαου τὴν φανυλότητα· κατικλίνθη
- 31 οὖν καὶ αὐτός, ὥσπερ εἶχε, χαμαὶ. Καὶ πρῶτα μὲν ἀλλήλοις χαιρεῖν προσεῖπον, ἔπειτα τὴν δεξιὰν προτείναντος τοῦ Φαρναβάζου, ἀντιπροϋτίεινε καὶ ὁ Ἀγησίλαος. Μετὰ δὲ τοῦτο ἤρξατο λόγου ὁ Φαρναβάζος· καὶ γὰρ ἦν πρεσβύτερος· Ὡς Ἀγησίλαε, καὶ πάντες οἱ παρόντες Ἀακεδαιμόνιοι, ἐγὼ ὑμῖν, ὅτε τοῖς Ἀθηναίοις ἐπολεμῆτε, φίλος καὶ ἐξυμναχὸς ἐγενόμην· καὶ τὸ μὲν ὑμέτερον ναυτικὸν, χρήματα παρέχων, ἰσχυρὸν ἐποίουν· ἐν δὲ τῇ γῇ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ ἵππου μαχόμενος μεθ' ὑμῶν, ἐς τὴν Θύλατταν κατεδίωκον τοὺς πολεμίους. Καὶ διπλοῦν, ὥσπερ Τισσαφέρους, οὐδὲν πώποτε μου οὔτε ποιήσαντος

οὐτ' εἰπόντος πρὸς ὑμᾶς ἔχοιτ' ἂν καταγορηῆσαι. Τοι- 33
 οὔτος δὲ γενόμενος, οὕτω νῦν διακίμαι ὑφ' ὑμῶν, ὡς
 οὐδὲ δεῖπνον ἔχω ἐφ' τῇ ἐμαντιῦ χώρᾳ, εἰ μὴ τε,
 ὧν ἂν ὑμεῖς λίπῃτε, ξυλλέξομαι, ὡσπερ τὰ θηρία·
 ἃ δέ μοι ὁ πατήρ και οἰκήματα καλά, και παρα-
 δεισούς και δένδρων και θηρίων μεστούς κατέλιπεν,
 ἐφ' οἷς εὐφραίνομην, ταῦτα πάντα ὄρω τὰ μὲν κα-
 τακεκαυμένα, τὰ δὲ κατακεκομμένα. Εἰ δὲν ἐγὼ
 μὴ γιγνώσκω μήτε τὰ δίκαια, μήτε τὰ ὄσια, ὑμεῖς
 θεῖ δωδάξατέ με, ὅπως ταῦτ' ἐστὶν ἀνδρῶν ἐπιστα-
 μένων χάριτας ἀποδιδόναι. Ὁ μὲν ταῦτ' εἶπεν. Οἱ 34
 δὲ τριάκοντα πάντες μὲν ἐπηρεχύνθησαν αὐτόν, και
 ἐσιώπησαν· ὁ δὲ Ἀγησίλαος χρόνῳ ποτὲ εἶπεν· Ἀλλ'
 οἶμαι μὲν σε, ὦ Φαργάβαζε, εἰδέναι, ὅτι και ἐν ταῖς
 Ἑλληνικαῖς πόλεσι ξένοι ἀλλήλοις γίνονται οἱ ἄν-
 θρωποι. Οὗτοι δὲ, ἅταν αἱ πόλεις πολέμιαί γέ-
 νωνται, σὺν ταῖς πατρίσι και τοῖς ἐξενωμένοις πο-
 λεμοῦσι, και, ἐὰν οὕτω τύχωσι, ἐστὶν ὅτε και ἀπέ-
 κτειναν ἀλλήλους. Καὶ ἡμεῖς οὖν νῦν, βασιλεῖ τῷ
 ὑμῆτέρω πολεμοῦντες, πάντα ἠναγκάσμεθα τὰ ἐκεί-
 νου πολέμια νομίζειν· σοὶ γε μέντοι φίλοι γενέσθαι
 περὶ πάντος ἂν ποιησαίμεθα. Καὶ εἰ μὲν ἀλλὰ- 35
 ξασθαί σοι ἔδει ἀντι δεσπότην βασιλέως ἡμᾶς
 δεσπότης, οὐκ ἂν ἔγωγέ σοι ξυνεβούλευον· νῦν
 δὲ ἔξεστί σοι, μεθ' ἡμῶν γενομένων, μηδένα
 προσκυνοῦντα, μηδὲ δεσπότην ἔχοντα, ζῆν κατ-
 πούμενον τὰ σαυτοῦ. Καίτοι ἐλεύθερον εἶναι, 36
 ἐγὼ μὲν οἶμαι ἀντάξιον εἶναι τῶν πάντων χρημάτων

- Οὐδὲ μέντοι τοῦτό σε κελύομεν, πάνητα μὲν, ἐλευ-
 θερον δ' εἶναι, ἀλλ' ἡμῖν ξυμμαχοῖς χρώμενον αὖ-
 ξεν μὴ τὴν βασιλείωσ, ἀλλὰ τὴν σαυτοῦ ἀρχὴν, τοὺς
 νῦν δημοδοῦλους σοι καταστρεφόμενον, ὥστε σοὺς
 ὑπηκόους εἶναι. Καίτοι εἰ ἅμα τ' ἐλεύθερος εἴης,
 καὶ πλούσιος γένοιο, τίνοσ ἂν δέοιο, μὴ οὐχὶ πάμ-
 37 παν εὐδαίμων εἶναι; Οὐκοῦν, ἔφη δ' Φαρνάβα-
 ζος, ἀπλῶσ ὑμῖν ἀποκρινομαι, ἅπερ ποιήσω;
 Πρέπει γοῦν σοι. Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, εἰάν βασι-
 λεὺσ ἄλλον μὲν στρατηγὸν πέμπη, ἐμὲ δὲ ὑπήκοον
 ἐκείνου τάττη, βουλήσομαι ὑμῖν καὶ φίλος καὶ σύμ-
 μαχος εἶναι· εἰάν μέντοι μοι τὴν ἀρχὴν προστάττη,
 (τοιούτῃν τι, ὡσ ἔοικε, φιλοτιμία ἐστί) εὖ χρῆ
 εἰδέναι, ὅτι πολεμήσω ὑμῖν ὡσ ἂν δύνωμαι ἄριστα.
- 38 Ἀκούσασ ταῦτα δ' Ἀγησίλαοσ, ἐλάβετο τῆσ χειρὸσ αὐ-
 τοῦ, καὶ εἶπεν· Εἴθ', ὃ λῆσται, σὺ, τοιούτοσ ὢν,
 φίλοσ ἡμῖν γένοιο. Ἐν δ' οὖν, ἔφη, ἐπίστω, ὅτι
 νῦν τε ἄπειμι ὡσ ἂν δύνωμαι τάχιστα ἐκ τῆσ χώρασ
 πῆσ σῆσ, τοῦ τε λοιποῦ, κἄν πόλεμοσ ἦ, ἕωσ ἂν ἐπ'
 ἄλλον ἔχωμεν στρατεύεσθαι, σοῦ τε καὶ τῶν ὄντων
 ἀφρεξόμεθα.
- 39 Τούτων δὲ λεχθέντων, διέλυσαν τὸν σύλλογον.
 Καὶ ὁ μὲν Φαρνάβαζοσ, ἀναβὰσ ἐπὶ τὸν ἵππον,
 ἀπῆει· ὁ δὲ ἐκ τῆσ Παραπίτασ υἱὸσ αὐτοῦ, καλὸσ
 ἔτι ὢν, ὑπολειφθεῖσ καὶ προσδραμὸν, δῖνον σε,
 ἔφη, ὃ Ἀγησίλασ, ποιούμαι. Ἐγὼ δὲ γε δέχομαι.
 Μέμνησθό γυν, ἔφη. Καὶ εὐθύσ τὸ παλτόν (εἶχε
 δὲ καλόν) ἔδωκε τῷ Ἀγησίλαῳ. Ὁ δὲ δεξόμενοσ,

LIB. IV. CAP. II.

φάλαρα ἔχοντας περὶ τοῦ ἵππου Ἰδαίου τοῦ γραφ πάγκαλα, περιελών ἀντέδωκεν αὐτῶ. Τότε μὲν οὐ παῖς, ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον, μετεδίωκε πατέρα. Ὡς δ' ἐν τῇ τοῦ Φαρναβάξου ἀποδη ἀποστρεφῶν δ' ἀδελφὸς τὴν ἀρχὴν, φυγάδα ἐποίησεν τὸν τῆς Παραπίτας υἱὸν, τὰ τ' ἄλλα δ' Ἀγησίλα ἐπιμαλεῖτο αὐτοῦ, καὶ, ἐρασθέντος αὐτοῦ τοῦ Εὐκῆους υἱέως Ἀθηναίου, πάντ' ἐποίησεν, ὅπως ἂν ἐκείνον ἐγκριθεῖν εἰς τὸ στάδιον ἐν Ὀλυμπίᾳ, ἰσχυριστὸς ὢν τῶν παιδῶν.

Καὶ τότε δὴ, ὡς περ εἶπε πρὸς τὸν Φαρναβάξ ἐὺθύς ἀπεπορεύετο ἀπὸ τῆς χώρας· σχεδὸν δέ τι ἔωφ' ὑπέβαινεν ἤδη. Ἀφικόμενος δὲ εἰς Θήβης πεδί καταστρατοπεδεύσατο περὶ τὸ τῆς Ἀστυρίνης Ἀρτέμιδος ἱερὸν, καὶ ἐκεῖ, πρὸς ᾧ εἶχε, ξυπέλεγε πανυχόθεν παμπληθὲς στρατεύμα. Παρισυευαίετο ἰσοπορευόμενος ὡς δύναται ἀνωτάτω, νομίζων, ὅτι ὀπισθεν ποιήσασθε ἔθνη, πάντα ἀποστρεφῆσαι βουλῆως.

C A P. II.

Ἀγησίλαος μὲν δὴ ἐν τούτοις ἦν. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ σαφῶς ἤσθοντο τὰ τε χρήματα ἐληθότα εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὰς μεγίστας πόλεις ἐπιστηκυίας ἐπὶ πολέμῳ πρὸς ἑαυτούς, ἐν κινδύνῳ τὴν πόλιν ἐνόμισαν, καὶ στρατεύειν ἀναγκαῖον ἤσασσαν εἶναι. Καὶ αὐτοὶ μὲν ταῦτα παρεσκευάζον ἐὺθύς δὲ ἐπὶ τὸν Ἀγησίλαον πέμπουσιν Ἐπικυδίδ· ὁ δ' ἐπεὶ ἀφίκετο, τὰ τε ἄλλα διεγείτε ὡς ἔχ

- καὶ ὅτι ἡ πόλις ἐπιστέλλοι αὐτῶ, βοηθεῖν ὡς τάχι-
 3 στα τῇ πατρίδι. Ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἰπαὶ ἤκουσε, χα-
 λεπῶς μὲν ἤνεγκεν, ἐνθυμούμενος, οἷων τιμῶν καὶ
 οἷων ἐλπίδων ἀπεστέρητο· ὁμοῦ δὲ ἐυκαλέσας τοῦ;
 ξυμμάχους, ἐδήλωσε τὰ ὑπὸ τῆς πόλεως παραγγελ-
 λόμενα, καὶ εἶπεν, ὅτι ἀναγκαῖον εἶη βοηθεῖν τῇ
 πατρίδι· κῆρ μόντοι ἐκείνα καλῶς γένηται, εἰ ἐπέ-
 στασθε, ἔφη, ὃ ἄνδρες ξυμμαχοί, ὅτι οὐ μὴ ἐπιλά-
 4 θωμαι ὑμῶν, ἀλλὰ πάλιν πάροισμαι, πράξων, ὡν
 ὑμεῖς δεῖσθε. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα, πολλὰ μὲν
 ἐδάκρυσαν, πάντες δ' ἐπεψηφίσαντο βοηθεῖν μετ'
 Ἀγησιλάου τῇ Λακεδαιμονί· εἰ δὲ καλῶς τάκι γέ-
 νοιτο, λαβόντες αὐτὸν, πάλιν ἦμεν εἰς τὴν Ἀσίαν.
 5 Καὶ οἱ μὲν δὴ ἐνεσκευάζοντο ὡς ἀκολουθήσοντες.
 Ὁ δ' Ἀγησίλαος ἐν μὲν τῇ Ἀσίᾳ κατέλιπεν Εὐξένον
 ἀρμόστην, καὶ φρουροὺς παρ' αὐτῶ οὐκ ἔλαττον
 τετρακισχιλίων, ἵνα δύναίτο διασῶζειν τὰς πόλεις·
 αὐτὸς δὲ, ὄρων, ὅτι οἱ πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν μέ-
 νειν ἐπεθύμουν μᾶλλον, ἢ ἐφ' Ἑλληνας στρατεύε-
 σθαι, βουλόμενος ὡς βελτίστους καὶ πλείστους
 ἄγειν μεθ' ἑαυτοῦ, ἅθλα προῦθης ταῖς πόλεσιν,
 ἧτις ἄριστον στράτευμα πέμποι, καὶ πῶν μισθοφό-
 ρων τοῖς λοχαγοῖς, ὅστις εὐοπλότατον λόχον ἔχων
 συστρατεύοιτο, καὶ ὀπλιτῶν καὶ τοξοτῶν καὶ πελ-
 6 ταστῶν. Προεῖπε δὲ καὶ τοῖς ἰππάρχοις, ὅστις εὐίπ-
 ποτάτην καὶ εὐοπλοτάτην τάξιν παρέχοιτο, ὡς καὶ
 τούτοις νικητήριον δώσων. Τὴν δὲ κρίσιν ἔφη ποι-
 ῆσειν, ἐπεὶ διαβαίησαν ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐ-

ρώπην, ἐν Χερῶνῳ, ὅπως εὖ εἰδείσαν, ὅτι τοὺς στρατευσομένους δεῖ εὐκρινεῖν. Ἦν δὲ τὰ ἄθλα, 7
 τὰ μὲν πλεῖστα, ὅπλα ἐκπεπονημένα ἐς κόσμον, καὶ
 ὀπλιτικά, καὶ ἵππικά· ἦσαν δὲ καὶ στέφανοι χρυ-
 σοῖ. Τὰ δὲ πάντα ἄθλα οὐκ ἔλαττον ἐγένοντο, ἢ
 ἀπὸ τεττάρων ταλάντων. Τοσοῦτων μέντοι ἀναλω-
 θέντων, παμπόλλων χρημάτων ὅπλα ἐς τὴν στρατιάν
 κατεσκευάσθη. Ἐπεὶ δὲ διέβη τὸν Ἑλλήσποντον, 8
 κριταὶ κατέστησαν Λακεδαιμονίων μὲν Μένασκος καὶ
 Ἡριπίδας καὶ Ὀρσιππος· τῶν δὲ ξυμμάχων εἰς
 ἀπὸ πόλιως. Καὶ Ἀγησίλαος μὲν, ἐπεὶ τὴν κρί-
 σιν ἐποίησεν, ἔχων τὸ στράτευμα, ἐπορεύετο τὴν
 αὐτὴν ὁδόν, ἦνπερ βασιλεὺς, ὅτε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
 ἐστράτευεν.

Ἐν δὲ τούτῳ οἱ μὲν ἑφοροὶ φρουρὰν ἔφαινον· 9
 ἢ δὲ πόλις, ἐπεὶ Ἀγησίπρις παῖς ἔτι ἦν, Ἀριστό-
 δημον, τοῦ γένους ὄντα καὶ τοῦ παιδὸς πρόδικον,
 ἠγάσθαι τῇ στρατιᾷ ἐκέλευον. Ἐπεὶ δ' ἐξήρσαν μὲν 10
 οἱ Λακεδαιμόνιοι, ξυνελεγμένοι δ' ἦσαν οἱ ἐναντιοί,
 ξυνελθόντες ἐβουλεύοντο, πῶς ἂν τὴν μάχην ξυμ-
 φορώτατα σφίσι αὐτοῖς ποιήσουντο. Τιμόλαος μὲν 11
 δὴ Κορίνθιος ἔλεξεν· Ἄλλ' ἐμοὶ δοκεῖ, ἔφη, ὡ ἄν-
 δρες ξύμμαχοι, ὅμοιον εἶναι τὸ τῶν Λακεδαιμονίων
 πρᾶγμα, οἶόν περ τὸ τῶν ποταμῶν. Οἱ τε γὰρ πο-
 ταμοὶ πρὸς μὲν ταῖς πηγαῖς οὐ μεγάλοι εἰσίν, ἀλλ'
 εὐδιάβατοι, ὅσῳ δ' ἂν πορρωτέρω γίνωνται, ἐπεμ-
 βάλλοντες ἕτεροὶ ποταμοὶ ἰσχυρότερον αὐτῶν τὸ ρεύ-
 μα ποιούσι· καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὡσαύτως, ἔνθεν 12

μὲν ἐξέρχονται αὐτοί, μόνοι εἰσι, προϊόντες δὲ,
 καὶ πυρραλαμβάνοντες τὰς πόλεις, πλείονές τε καὶ
 δυσμαχοτέροι γίνονται. Ὅρθ' ὁ ἔγωγ', ἔφη, καὶ
 ὁπόσοι σφῆκας ἐξαιρεῖν βούλονται, εἰάν μὲν ἐκθέον-
 τας τοὺς σφῆκας πειρῶνται θηρᾶν, ὑπὸ πολλῶν τυ-
 πτομένους· εἰάν δ' ἔτι ἔνδον ὄντων τὸ πῦρ προσφέ-
 ρωσι, πάσχοντας μὲν οὐδὲν, χειρουμένους δὲ τοὺς
 σφῆκας. Ταῦτ' οὖν ἐνθυμούμενος ἠγοῦμαι κράτιστον
 εἶναι, μάλιστα μὲν ἐν αὐτῇ, εἰ δὲ μὴ, ὅτι ἐγγύτα-
 13 τατα τῆς Λακεδαιμόνος τὴν μάχην ποιῆσθαι. Λό-
 ξαντος δ' εὖ λέγειν αὐτοῦ, ἐψηφίσαντο ταῦτα. Ἐν
 ᾧ δὲ περὶ ἡγεμονίας τε διεπράττοντο, καὶ διωμολο-
 γοῦντο, ἐς ὁπόσους δεῖσι τάττεσθαι πᾶν τὸ στρα-
 τευμα, ὅπως μὴ, λίαν βαθεῖας τὰς φάλαγγας πο-
 θύμεται αἱ πόλεις, κίκλωσιν τοῖς πολεμίοις παρέ-
 χοιεν, ἐν τούτῳ οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ δὴ Τεγεατίας
 παρεληφότες καὶ Μαντινίας, ἐξήγεσαν τὴν ἀμφιάλον.
 14 Καὶ πορευόμενοι, σχεδόν τι ἅμα οἱ μὲν περὶ τοὺς
 Κορινθίους ἐν τῇ Νιμέῃ ἦσαν, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι
 καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἐν τῷ Σικυῶνι. Ἐμβαλόντων δὲ
 αὐτῶν κατὰ τὴν Ἐπεικίαν, τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν
 ἑπερδεξίων βάλλοντες αὐτοὺς καὶ τοξέοντες μάλα
 15 κακῶς ἐποίουν οἱ γυμνήτες τῶν ἀντιπάλων· ὡς δὲ
 κατέβησαν ἐπὶ τὴν θάλατταν, ταύτῃ προήεσαν διὰ
 τοῦ πεδίου, τέμνοντες καὶ κίοντες τὴν χώραν. Καὶ
 οἱ ἕτεροι μέγιστοι ἐλθόντες κατεστρατοπεδεύσαντο, ἔμ-
 προσθεν ποιησάμενοι τὴν χαράδραν. Ἐπεὶ δὲ προϊόντες
 οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ εἶτε δέκα στάδια ἀπέιχον τῶν

πολεμίων, κακίονοι αὐτοῦ στρατοπεδευσάμενοι ἡσυχίαν εἶχον.

Φράσω δὲ καὶ τὸ πλῆθος ἐκατέρων. Συνελήγησαν γὰρ ὀπλίται Λακεδαιμονίων μὲν ἐς ἑξακισχιλίους, Ἡλείων δὲ καὶ Τριφυλλίων καὶ Ἀρρωρῶν καὶ Ἀσσιωνίων ἐγγὺς τρισχίλιοι, καὶ οἱ Σικυωνίων πεντακόσιοι καὶ χίλιοι, Ἐπιδαυρίων δὲ καὶ Τροιζηνίων καὶ Ἐρμιονίων καὶ Ἀλιείων ἐγένοντο οὐκ ἐλάττους τρισχιλίων. Πρὸς δὲ τούτοις ἵππεῖς μὲν Λακεδαιμονίων περὶ ἑξακοσίους, Κρήτες δὲ τοξόται ἠκολούθουν ὡς τριακόσιοι· καὶ μὴν σφινδονῆται Μαργαρίων καὶ Δετρίων καὶ Ἀμφιδόλων οὐκ ἐλάττους τετρακοσίων. Φλιάσιοι μὲντοι οὐκ ἠκολούθουν· ἐπιχειροῦσαν γὰρ ἔφασαν εἶναι. Αὕτη μὲν δὴ μετὰ Λακεδαιμονίων δύναμις ἦν. Ἡ γὰρ μὲν τῶν πολεμίων ἠθροίσθη, Ἀθηναίων μὲν ἐς ἑξακισχιλίους ὀπλίτας· Ἀργείων δ' ἐλίγοντο περὶ ἑπτακισχιλίους· Βοιωτῶν δὲ, ἐπεὶ Ὀρχομένιοι οὐ παρήσαν, περὶ πεντακισχιλίους· Κορινθίων γὰρ μὲν ἐς τρισχιλίους· καὶ μὲν ἐξ Εὐβοίας ἀπάσης οὐκ ἐλάττους τρισχιλίων. Ὀπλιτικὸν μὲν δὴ τσοῦτον. Ἴππεῖς δὲ, Βοιωτῶν μὲν, ἐπεὶ Ὀρχομένιοι οὐ παρήσαν, ἐς ὀπτακοσίους, Ἀθηναίων δ' ἐς ἑξακοσίους, καὶ Καλιπιδέων τῶν ἐξ Εὐβοίας ἐς ἑκατὸν, Δοκρῶν δὲ τῶν Ὀπουρτίων ἐς πενήκοντα. Καὶ ψιλὸν δὲ, ἕδν τοῖς τῶν Κορινθίων, πλεόν ἦν· καὶ γὰρ Λακροὶ οἱ Ὀζόλαι, καὶ Μημειεῖς, καὶ Ἀκαρνανεὶς παρήσαν αὐτοῖς.

Αὕτη μὲν δὴ ἐκατέρων ἡ δύναμις ἐγένετο. Οἱ δὲ 18

Βοιωτοί, ἕως μὲν τὸ εὐώνυμον εἶχον, οὐδέν τι κατήπειγον τὴν μάχην ξυνάπτειν· ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ Λακεδαιμονίους ἐγένοντο, αὐταὶ δὲ τὸ δεξιὸν ἔσχον καὶ κατ' Ἀχαιοὺς ἀντετάχθησαν, εὐθύς τὰ τε ἱερὰ καλὰ ἔφασαν εἶναι, καὶ παρηγγεῖλαν παρασκευάζεσθαι, ὡς μάχης ἐσομένης. Καὶ πρῶτον μὲν ἀμελήσαντες τοῦ ἐς ἑκαίδεκα, βαθεῖαν παντελῶς ἐποίησαν τὴν φάλαγγα, ἔτι δὲ καὶ ἤγον ἐπὶ τὰ δεξιὰ, ὅπως ὑπερέχοιεν τῷ κέρατι τῶν πολεμίων· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἵνα μὴ διασπασθῶσιν, ἐπηκολούθουν, καίπερ γιγνώσκοντες, ὅτι κίνδυκος 19 εἶη κύκλωθῆναι. Τέως μὲν οὖν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἠσθάνοντο προσιδόντων τῶν πολεμίων· καὶ γὰρ ἦν λίσσιον τὸ χωρίον· ἐπεὶ δ' ἐπαιάνισαν, τότε δὴ ἔγνωσαν, καὶ εὐθύς ἀντιπαρηγγεῖλαν ἅπαντας διασκευάζεσθαι ὡς ἐς μάχην. Ἐπεὶ δὲ ξυνετάχθησαν, ὡς ἐκάστους οἱ ξυναγοὶ ἔταξαν, παρηγγύησαν μὲν ἀκολουθεῖν τῷ ἡγονμένῳ, ἤγον δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ τὰ δεξιὰ· καὶ οὕτω πολὺ ὑπερέτεινον τὸ κέρας, ὥστε τῶν Ἀθηναίων αἱ μὲν ἕξ φυλαὶ κατὰ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐγένοντο, αἱ δὲ τέττα 20 ρες κατὰ Τεγεάτας. Οὐκέτι δὲ στάδιον ἀπεχόντων, σφραγισάμενοι οἱ Λακεδαιμόνιοι τῇ Ἀγροστέρῃ, ὥσπερ νομίζεται, τὴν χίμαιραν, ἡγούντο ἐπὶ τοὺς ἐναντίους, τὸ ὑπερέχον ἐπικαίψαντες ἐς κύκλωσιν. Ἐπεὶ δὲ ξυνέμιξαν, οἱ μὲν ἄλλοι ξύμμαχοι πάντες οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ἐκρατήθησαν ὑπὸ τῶν ἐναντίων· Πελληγεῖς δὲ, κατὰ Θεοπείας γενόμε-

νοι, ἐμάχοιτό τε, καὶ ἐν χώρῃ ἐπιπτον ἑκατέ-
 ρων. Αὐτοὶ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὅσον τε κατ- 21
 ἴσχον τῶν Ἀθηναίων, ἐκράτησαν, καὶ, κυκλωσά-
 μενοι τῷ ὑπερέχοντι, πολλοὺς ἀπέκτειναν αὐτῶν,
 καὶ, ἅτε δὴ ἀπαθείς ὄντες, ξυντεταγμένοι ἐπορεύον-
 το, καὶ τὰς μὲν τέτταρας φυλάς τῶν Ἀθηναίων,
 πρὶν ἐκ τῆς διώξεως ἐπαναχωρήσαι, παρήλθον·
 ὥστε οὐκ ἀπέθανον αὐτῶν, πλὴν εἰ τις ἐν τῇ ξυμ-
 βολῇ ὑπὸ Τεγεατῶν. Τοῖς δὲ Ἀργείοις ἐπιτυχεάνου- 22
 σιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀναχωροῦσι. Καὶ μέλλοντος
 τοῦ πρώτου πολεμάρχου ἐκ τοῦ ἰναντίου ξυμβάλλειν
 αὐτοῖς, λέγεται ἄρα τις ἀναβοῆσαι, παρίναί τοὺς
 πρώτους. Ὡς δὲ τοῦτ' ἐγένετο; παραθέοντας δὴ
 παίοντες ἐς τὰ γυμνά, πολλοὺς ἀπέκτειναν αὐτῶν.
 Ἐπελάβοντο δὲ καὶ Κορινθίων ἀναχωρούντων. Ἐπε-
 δ' ἐπέτυχον οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ τῶν Θηβαίων τι-
 σιν ἀναχωροῦσιν ἐκ τῆς διώξεως, καὶ ἀπέκτειναν
 συχροὺς αὐτῶν. Τούτων δὲ γενομένων, οἱ ἠτιώ- 25
 μενοι τὸ μὲν πρῶτον ἔφευγον ἐς τὰ τεῖχη· ἔπειτα
 δ' εἰρξάντων Κορινθίων, πάλιν κατεσκήνωσαν ἐς
 τὸ ἀρχαῖον στρατόπεδον. Λακεδαιμόνιοι δ' αὖ ἐπα-
 ναχωρήσαντες, ἔνθα τὸ πρῶτον τοῖς πολεμίοις ξυμ-
 ἔμιξαν, ἐστήσαντο τρέπαιον. Καὶ αὕτη μὲν δὴ ἡ
 μάχη οὕτως ἐγένετο.

CAP. III.

Ὁ δ' Ἀγησίλαος σπεύδων μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐβοή-
 θει· ὅτι δ' αὐτῷ ἐν Ἀμφιπόλει ἀγγέλλει Δερκυλ-

λίδα, ὅτι νικῶν τε αὐτὸν Δακεδαιμόνιοι, καὶ αὐτῶν
 μὲν τεθνήσκαι ὀκτώ, τῶν δὲ πολεμίων παμπληθεῖς·
 ἐδήλου δὲ, ὅτι καὶ τῶν ξυμμάχων οὐκ ὀλίγοι πε-
 2 πτωκότες εἶεν. Ἐρομένου δὲ τοῦ Ἀγησιλάου· Ἄρ-
 ᾶν, ᾧ Δερκυλλίδα, ἐν καιρῷ γένοιτο, εἰ αἱ ξυμ-
 πέμπουσαι πόλεις ἡμῖν τοὺς στρατιώτας τὴν νίκην
 ὡς τάχιστα πύθουτο; ὑπεκρίνατο δὴ ὁ Δερκυλλί-
 δας· Εὐθυμοτέρους γοῦν εἶκός ταῦτ' ἀκούσαστας
 εἶναι. Οὐκοῦν σὺ, ἐπεὶ παρεγένου, κάλλιστ' ἂν
 ἀπαγγείλαις; Ὁ δὲ, ἄσμενος ἀκούσας, (καὶ γὰρ
 ἀεὶ φιλαπόδημος ἦν) εἶπεν· Εἰ σὺ τάττοις. Ἀλλὰ
 3 τάττω, ἔφη, καὶ προσαπαγγέλλειν λέγω, ὅτι, εἴαν
 καὶ ταῦτε εὖ γένηται, πάλιν παρεσόμεθα, ὥσπερ
 4 καὶ ἔφαμεν. Ὁ μὲν δὴ Δερκυλλίδας ἄφ' Ἑλλησπόν-
 του ἤδη ἐπορεύετο· ὁ δ' Ἀγησίλαος, διαλλάξας
 Μακεδονίαν, εἰς Θετταλῶν ἤφιξετο. Λαρισσαῖοι
 μὲν οὖν καὶ Κρανῶνιοι καὶ Σκοτουσαῖοι καὶ Φαρ-
 σαλλιοί, ξύμμαχοι ὄντες Βοιωτοῖς, καὶ πάντες δὲ
 Θετταλοὶ, πλὴν ὅσοι αὐτῶν φυγάδες τότε ἐτύχα-
 5 νον, ἐκικούργουν αὐτὸν ἐπακαλουθοῦντες. Ὁ δὲ
 τῶος μὲν ἦγεν ἐν πλαισίῳ τὸ στράτευμα, τοὺς ἡμί-
 σεις μὲν ἔμπροσθεν, τοὺς ἡμισείας δ' ἐπ' οὐρᾷ ἔχων
 τῶν ἱππέων· ἐπεὶ δὲ ἐκώλυον τῆς πορείας οἱ Θετ-
 ταλοὶ ἐπελαίνοντες τοῖς ὀπισθεν, παραπίμπει ἐπ'
 οὐρᾶν καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ στόματος ἱππικόν, πλὴν τῶν
 5 περὶ αὐτόν. Ὡς δὲ παρετάξαντο ἀλλήλοισι, οἱ μὲν
 Θετταλοὶ, νομίσαντες οὐκ ἐν καλῷ εἶναι πρὸς τοὺς
 ἐπλήτας ἱππομαχεῖν, στρέψαντες, βάδην ἀπεχώρουν·

οἱ δὲ μάλα σωφρόνως ἐπηκολούθουν. Τροῦς δὲ δ 6
 Ἀγησίλαος, ἃ ἑκάτεροι ἠμάρτανον, πέμπει τοὺς
 περὶ αὐτῶν μάλα εὐρώστους ἰππέας, καὶ κελεύει
 τοῖς τε ἄλλοις παραγγέλλειν, καὶ αὐτοὺς διώκειν
 ὡς τάχιστα, καὶ μηκέτι δοῦναι αὐτοῖς ἀναπτροφὴν.
 Οἱ δὲ Θετταλοὶ ὡς εἶδον παρὰ δόξαν ἐλαύνοντας, οἱ 7
 μὲν αὐτῶν ἔφυγον, οἱ δ' ἀνέστρεψαν. Οἱ δὲ πει-
 ρώμενοι τοῦτο ποιῆν, πλαιγίους ἔχοντες τοὺς ἵπ-
 πους ἠλίσκοντο. Πολύμαχος μὲντοι δ Φαρσάλιος 8
 ἵππαρχῶν ἀνέστρεψέ τε καὶ μαχόμενος ξὺν τοῖς
 περὶ αὐτὸν ἀποθνήσκει. Ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο, φυ-
 γῆ τῶν Θετταλῶν ἐξαιεσία γίγνεται· ὥστε οἱ μὲν
 ἀπέθνησκον αὐτῶν, οἱ δὲ καὶ ἠλίσκοντο· ἔστησαν
 δ' οὖν οὐ πρόσθεν, πρὶν ἐν τῷ ὄρει τῷ Ναρθακίῳ
 ἐγένοντο. Καὶ τότε μὲν δὴ δ Ἀγησίλαος τρόπαιόν 9
 τ' ἐστήσατο μεταξύ Πραγτὸς καὶ Ναρθακίου, καὶ
 αὐτοῦ ἔμεινε, μάλα ἠδόμενος τῷ ἔργῳ, ὅτι τοὺς
 μέγιστον φρονούντας ἐπὶ ἵππικῇ ἐνενηκίημι ξὺν ᾧ
 αὐτὸς ξυνέλεξεν ἵππικῶ. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ὑπερβάλ-
 λων τὰ Ἀχαϊκὰ τῆς Φθίας ὄρη, τὴν λοιπὴν πᾶσιν
 διὰ φιλίας ἐπορεύετο μέχρι πρὸς τὰ Βοιωτῶν ὄρια.
 Ὅστις δ' αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐμβολῇ, δ ἥλιος μη- 10
 νοιδῆς ἔδοξε φανῆναι· καὶ ἠγγέλθη, ὅτι ἠττημένοι
 εἶεν Λακεδαιμόνιοι τῇ ναυμαχίᾳ, καὶ δ ναύαρχος
 Πείσανδρος τεθναίη. Ἐλέγετο δὲ καὶ ᾧ τρόπῳ ἡ 11
 ναυμαχία ἐγένετο. Εἶναι μὲν γὰρ περὶ Κνίδον τῶν
 ἐπίπλων ἀλλήλοισ· Φαρνάβαζον δὲ, ναύαρχον ὄν-
 τα, ξὺν ταῖς Φοινίσσαις εἶναι, Κόνωνα δὲ, τὸ Ἐλ-

- 12 ληνικὸν ἔχοντα, τετάχθαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Ἀντιπαράταξάμενον δὲ τοῦ Πεισάνδρου, καὶ πολὺ ἐλαττόνων αὐτῷ τῶν νεῶν φανειῶν τῶν αὐτοῦ τοῦ μετὰ Κόνωνος Ἑλληνικοῦ, τοὺς μὲν ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου ξυμμάχους εὐθὺς αὐτῷ φεύγειν, αὐτὸν δὲ, ξυμμίξαντα τοῖς πολεμίοις ἐμβολὰς ἐχούσῃ τῇ τριήρει, πρὸς τὴν γῆν ἐξωσθῆναι· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους, ὅσοι ἐς τὴν γῆν ἐξέωσθησαν, ἀπολιπόντας τὰς ναῦς, σώζεσθαι, ὅσοι δύναιτο, ἐς τὴν Κνίδον, αὐτὸν
- 13 δὲ ἐπὶ τῇ νῆϊ μαχόμενον ἀποθανεῖν. Ὁ μὲν οὖν Ἀγησίλαος, πυθόμενος ταῦτα, τὸ μὲν πρῶτον χαλεπῶς ἔφερεν· ἐπεὶ μάντοι ἐνεθυμήθη, ὅτι τοῦ στρατεύματός τὸ πλεῖστον εἴη αὐτῷ οἷον ἀγαθῶν μὲν γιγνομένων ἡδῶς μετέχειν, εἰ δὲ τε χαλεπὸν ὄραϊ, οὐκ ἀνάγκη εἶναι κοινωνεῖν αὐτοῖς, ἐκ τούτου μεταβαλὼν ἔλεγεν, ὡς ἀγγέλλοιτο ὁ μὲν Πεισάνδρος
- 14 τετελευτηκῶς, νικῆν δὲ τῇ ναυμαχίᾳ. Ἄμα δὲ ταῦτα λέγων, καὶ ἐβουθύτει ὡς εὐαγγέλιον, καὶ πολλοῖς διέπεμπε τῶν τεθυμένων· ὥστε, ἀκροβολισμοῦ ὄντος πρὸς τοὺς πολεμίους, ἐκράτησαν οἱ τοῦ Ἀγησίλαου, τῷ λόγῳ, ὡς Λακεδαιμονίων νικῶντων τῇ ναυμαχίᾳ.
- 15 Ἦσαν δὲ οἱ μὲν ἀντιτεταγμένοι τῷ Ἀγησίλαῳ Βοιωτοὶ, Ἀθηναῖοι, Ἀργεῖοι, Κορίνθιοι, Αἰνιᾶνες, Εὐβοεῖς, Δοκροὶ ἀμρότεροι· σὺν Ἀγησίλαῳ δὲ Λακεδαιμονίων μὲν μόρα ἢ ἐκ Κορίνθου διαβᾶσα, ἡμῶν δὲ μόρας τῆς ἐξ Ὀρχομενοῦ· ἔτι δὲ οἱ ἐκ Λακεδαιμόνος νεοδαμῶδεις συστρατευσάμενοι αὐ-

τῷ· πρὸς δὲ τούτοις, οὗ Ἡριππίδας ἐξενάγει ξενικοῦ·
 ἔτι δὲ οἱ ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεων Ἑλληνίδων,
 καὶ ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ πόλεων Ἑλληνίδων,
 ὄσας δειῶν παρέλαβεν· αὐτόθεν δὲ προσεγένοντο
 ὀπλίται Ὀρχομενιοὶ καὶ Φωκεῖς. Πελτασταὶ γε μὴν
 πολλῶ πλέονες οἱ μετ' Ἀγησιλάου· ἱππεῖς δ' αὖ
 παραπλήσιοι ἀμφοτέροις τὸ πλῆθος. Ἡ μὲν δὴ 16
 δύναμις αὕτη ἀμφοτέρων. Διηγήσομαι δὲ καὶ τὴν
 μάχην, καὶ πῆ ἐγένετο, οἷα οὐκ ἄλλη τῶν γ' ἐφ'
 ἡμῶν. Συηήσαν μὲν γὰρ ἐς τὸ κατὰ Κορώνειαν
 πεδίον οἱ μὲν σὺν Ἀγησιλάῳ ἀπὸ τοῦ Κηφισσοῦ, οἱ
 δὲ σὺν Θηβαίοις ἀπὸ τοῦ Ἐλικῶνος. Εἶχε δ' Ἀγη-
 σίλαος μὲν δεξιὸν τὸ μετ' αὐτοῦ, Ὀρχομενιοὶ δ' αὐ-
 τῷ ἔσχατοι ἦσαν τοῦ εὐωνύμου. Οἱ δ' αὖ Θηβαῖοι
 αὐτοὶ μὲν δεξιὸν εἶχον, Ἀργεῖοι δ' αὐτοῖς τὸ εὐώ-
 νυμον. Συναίοντων δὲ, τίως μὲν σιγῇ πολλῇ ἐπ' 17
 ἀμφοτέρων ἦν· ἠνίκα δ' ἀπέῤῃχον ἀλλήλων ὄσον
 στάδιον, ἀλαλάξαντες οἱ Θηβαῖοι δρόμῳ ἑμῶσε ἐφέ-
 ροντο. Ὡς δὲ τριῶν ἔτι πλέθρων ἐν μέσῳ ὄντων,
 ἀντεξέδραμον ἀπὸ τῆς Ἀγησιλάου φάλαγγος, ὧν
 Ἡριππίδας ἐξενάγει, καὶ σὺν αὐτοῖς Ἴωνες, καὶ
 Αἰολεῖς, καὶ Ἑλλήσποντιοὶ. Καὶ πάντες οὗτοι τῶν
 συνεκδρομόντων τε ἐγένοντο, καὶ ἐς ὄσον ἀφικόμε-
 νοι ἔτρεψαν τὸ καθ' αὐτούς. Ἀργεῖοι μὲντοι οὐκ
 ἐδέξαντο τοὺς περὶ Ἀγησίλαον, ἀλλ' ἔφυγον ἐπὶ τὸν
 Ἐλικῶνα. Κἀνταῦθα οἱ μὲν τινες τῶν ξένων ἔστε- 18
 φάνουν ἤδη τὴν Ἀγησίλαον, ἀγγέλλει δὲ τις αὐτῷ,
 ὅτι οἱ Θηβαῖοι, τοὺς Ὀρχομενίους διακώψαντες, ἐν

τοῖς σκευοφόροις εἶησαν. Καὶ ὁ μὲν εὐθύς ἐξαλίξας τὴν φάλαγγα ἦγεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δ' αὖ Θηβαῖοι ὡς εἶδον τοὺς ξυμμάχους πρὸς Ἐλικῶνι περφυγόντας, διαπεσεῖν βουλόμενοι πρὸς τοὺς ἑαυτῶν, συσπειρα-

19 θάντες ἐχώρουν ἐξορμήτως. Ἐσταῦθα δὴ Ἀγχιλάου ἀνδρείου μὲν ἔξεστιν εἰπεῖν ἀναμφισβητήτως· οὐ μέντοι εἰλετό γε τὰ ἀσφαλέστατα. Ἐξὼν γὰρ αὐτῷ, παρέντι τοὺς διαπίπτοντας, ἀκολουθοῦντι χειροῦσθαι τοὺς ὀπισθεν, οὐκ ἐποίησε τοῦτο, ἀλλ' ἀντιμέτωπος συνῆρξας ταῖς Θηβαίοις. Καὶ συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας, ἐώθουν, ἐωθούντο, ἐμάχηοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνησκον. Τίλος δὲ τῶν Θηβαίων οἱ μὲν διαπίπτουσι πρὸς τὸν Ἐλικῶνα, πολλοὶ δὲ ἀπο-

20 χωροῦντες ἀπέθανον. Ἐπεὶ δὲ ἡ μὲν νίκη Ἀγχιλάου ἐγγένητο, τετραμμένος δ' αὐτὸς προσεπήνεκτο πρὸς τὴν φάλαγγα, προσελάσαντες τινες τῶν ἰππέων, λέγουσιν αὐτῷ, ὅτι τῶν πολεμίων ὡς ὄγδαήκοντα σὺν ὄπλοις ὑπὸ τῷ νεῷ εἰσι· καὶ ἡρώτων, τί χρὴ ποιεῖν. Ὁ δὲ, καίπερ πολλὰ τραύματα ἔχων, ὁμῶς οὐκ ἐπελάθετο τοῦ θείου, ἀλλ' ἔφην τ' ἀπιέναι ἢ βούλοιντο ἐκέλευσε, καὶ ἀδικεῖν οὐκ εἶα. Τύτε μὲν οὖν (καὶ γὰρ ἦν ἤδη ὄψε) δειπνοποιησά-

21 μνοι ἐκοιμήθησαν. Πρωῖ δὲ Γ' ὕλιν τὸν πολέμαρχον παρατάξαι τε ἐκέλευσε τὸ στρατεύμα, καὶ τροπαιὸν ἴστασθαι, καὶ στεφανοῦσθαι πάντας τῷ θεῷ, καὶ τοὺς αὐλητὰς πάντας αὐλεῖν. Καὶ οἱ μὲν ταῦτ' ἐποίουν. Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἔπεμψαν κήρυκας, ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς αἰτοῦντες θύματα. Καὶ οὕτω

δὴ αἶ τε σπονδαὶ γίνονται, καὶ Ἀγησίλαος μὲν ἐς
 Λεβρούς ἀφικόμενος δεκάτην τῶν ἐκ τῆς λείας τῷ
 θεῷ ἀπέθυσεν, οὐκ ἐλάττω ἑκατὸν ταλάντων· Γυ-
 λῆς δὲ ὁ πολέμαρχος, ἔχων τὸ στράτευμα, ἀπεχώ-
 ρησεν ἐς Φωκίας, ἐκεῖθεν δ' ἐς τὴν Λοκρίδα ἐμ-
 βάλλει. Καὶ τὴν μὲν ἄλλην ἡμέραν οἱ στρατιῶται 22
 καὶ σκεύη ἐκ τῶν κωμῶν καὶ οἶτον ἤραζον· ἐπεί
 δὲ πρὸς ἑσπέραν ἦν, τελευταίαν ἀποχωροῦντων τῶν
 Λακκοδαιμονίων, ἐπηκολούθουν αὐτοῖς οἱ Λοκροὶ
 βάλλοντες καὶ ἀκοντίζοντες. Ὡς δ' αὐτῶν οἱ Λα-
 κκοδαιμόνιοι ὑποστρέψαντες καὶ διώξαντες κατέβαλον
 τινάς, ἐκ τούτου ὕπισθεν μὲν οὐκέτι ἐπηκολούθουν,
 ἐκ δὲ τῶν ὑπερδείξιων ἔβαλλον. Οἱ δ' ἐπιχείρησαν 23
 μὲν καὶ πρὸς τὸ σιμὸν διώκειν· ἐπεί δὲ σκότος ἐγί-
 γνετο, καὶ ἀποχωροῦντες οἱ μὲν διὰ τὴν δυσχωρίαν
 ἐπιπτον, οἱ δὲ καὶ διὰ τὸ μὴ προορᾶν τοὺς ἔμπρο-
 σθεν, οἱ δὲ καὶ ὑπὸ τῶν βελῶν· ἐνταῦθα ἀποθνή-
 σκουσι Γυλῆς τε ὁ πολέμαρχος, καὶ τῶν παραστα-
 τῶν πολλοί, καὶ οἱ πάντες ὡς ὀκτωκαίδεκα τῶν στρα-
 τιωτῶν, οἱ μὲν καταλευσθέντες, οἱ δὲ καὶ τραυμα-
 τισθέντες. Εἰ δὲ μὴ ἐβοήθησαν αὐτοῖς ἐκ τοῦ
 στρατοπέδου δειπνοῦντες, ἐκινδύνευσαν ἂν ἅπαντες
 ἀπολέσθαι.

C A P. IV.

Μετὰ τοῦτο γε μὴν ἀφείθη μὲν κατὰ πόλεις τὸ
 ἄλλο στράτευμα, ἀπέπλευσε δὲ καὶ ὁ Ἀγησίλ
 ἐπ' οἴκου. Ἐκ δὲ τούτου ἐπολέμουν Ἀθηναῖς

καὶ Βοιωτοὶ καὶ Ἀργεῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν, ἐκ Κορίνθου δριμύμενοι, Λακωνδαίμονιοι δὲ καὶ οἱ σύμμαχοι ἐκ Σικυῶνος. Ὀρῶντες δὲ οἱ Κορίνθιοι δαυτῶν μὲν καὶ τὴν χώραν δημομένην, καὶ ἀποθνήσκοντας, διὰ τὸ αἰεὶ τῶν πολεμίων ἐγγὺς εἶναι, τοὺς δ' ἄλλους συμμάχους καὶ αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ ὄντας, καὶ τὰς χώρας αὐτῶν ἐνεργοὺς οὖσας, οἱ πλείστοι καὶ βέλτιστοι αὐτῶν εἰρήνης ἐπεθύμησαν, καὶ

2 συνιστάμενοι ἐδίδασκον ταῦτα ἀλλήλους. Γινόντες δὲ οἱ Ἀργεῖοι, καὶ Βοιωτοὶ, καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ Κορινθίων οἱ τε τῶν παρὰ βασιλείας χρημάτων μετεσχηκότες, καὶ οἱ τοῦ πολέμου αἰτιώτατοι γεγενημένοι, ὡς, εἰ μὴ ἐκποδῶν ποιήσαιτο τοὺς ἐπὶ τὴν εἰρήνην τετραμμένους, κινδυνεύσει πάλιν ἢ πόλις λακωνίσαι· οὕτω δὴ καὶ σφαγὰς ἐπεχείρουν ποιῆσθαι. Καὶ πρῶτον μὲν τὸ πάντων ἀνοσιώτατον ἐβουλεύσαντο. Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι, κἄν νόμῳ τις καταγνωσθῆ, οὐκ ἀποκτινύουσιν ἐν ἑσφῆ· ἐκεῖνοι δ' Εὐκλείων τὴν τελευταίαν προείλοντο, ὅτι πλείους ἂν ὦντο λαβεῖν ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὥστε ἀποκτείναι.

3 Ὡς δ' ἐσημάνθη, οἷς εἰρητο, οὐς ἔδει ἀποκτεῖναι, σπασάμενοι τὰ ξίφη, ἔπαιον τὸν μὲν τινα συνεστηκότα ἐν κύκλῳ, τὸν δὲ καθήμενον, τὸν δὲ τινα ἐν θεάτρῳ, ἔστι δὲ ὄν καὶ κριτὴν καθήμενον. Ὡς δ' ἐγνώσθη τὸ πρᾶγμα, εὐθύς ἔφευγον οἱ βέλτιστοι, οἱ μὲν πρὸς τὰ ἀγάλματα τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ θεῶν, οἱ δ' ἐπὶ τοὺς βωμούς. Ἐνθα δὴ οἱ ἀνοσιώτατοι καὶ παντάπασι μηδὲν νόμιμον φρονοῦντες,

οἱ τε κλέυοντες καὶ οἱ πειθόμενοι, ἔσφαττον καὶ πρὸς τοὺς ἱεραῖς· ὥστ' ἐπίους καὶ τῶν οὐ τυπτομέκων, νομίμων δ' ὄντων ἀνθρώπων, ἀδημονῆσαι τὰς ψυχὰς, ἰδόντας τὴν ἀσέβειαν. Ἀποθνήσκουσι δὲ οὕτω τῶν μὲν πρεσβυτέρων πολλοί· (μᾶλλον γὰρ ἔτυχον ἐν τῇ ἀγορᾷ ὄντες·) οἱ δὲ νεώτεροι, ὑποπεύσαντος Πασιμήλου τὸ μᾶλλον ἔσεσθαι, ἡσυχίαν ἔσχον ἐν τῷ Κρανίῳ. Ὡς δὲ τῆς κραυγῆς ἤσθοντο, καὶ φεύγοντες τινες ἐκ τοῦ πράγματος ἀφίκοντο πρὸς αὐτοὺς, ἐκ τούτου ἀναδραμόντες κατὰ τὴν Ἀρκοκόρινθον, προσβαλόντας μὲν Ἀργεῖους καὶ τοὺς ἄλλους ἀπεκρούσαντο· βουλευομένων δὲ, τί χρὴ ποιεῖν, πίπτει τὸ κιονόκρανον ἀπὸ τοῦ κίονος, οὔτε σεισμοῦ, οὔτε ἀνέμου γεγομένου. Καὶ θυομένοις δὲ τοιαῦτα ἦν τὰ ἱερά, ὥστε οἱ μάντιες ἔφασαν, ἄμενον εἶναι, καταβαίνειν ἐκ τοῦ χωρίου. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ὡς φευξόμενοι ἔξω τῆς Κορινθίας, ἀπεχώρησαν· ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ φίλοι αὐτοὺς ἔπειθον, καὶ μητέρες ἰοῦσαι, καὶ ἀδελφοί, καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ἐν δυνάμει ὄντων ἦσαν οἱ ὀμνύοντες ὑπισχυνοῦντο, μηδὲν χαλεπὸν αὐτοὺς πείσεσθαι, οὕτω δὴ ἀπῆλθόν τινες οἴκαδε αὐτῶν. Ὀρῶντες δὲ τοὺς τυραννεύοντας, αἰσθόμενοι δὲ ἀφανιζομένην τὴν πόλιν, διὰ τὸ καὶ ἄσους ἀνασπᾶσθαι, καὶ Ἄργος ἀντὶ Κορίνθου τὴν πατρίδα αὐτῶν ὀνομάζεσθαι, καὶ πολιτείας μὲν ἀναγκαζόμενοι τῆς ἐν Ἀργεῖ μετέχειν, ἧς οὐδὲν εἶδοντο, ἐν δὲ τῇ πόλει μετοίκων ἔλαττον δυνάμενοι· ἐγένοντο τινες αὐτῶν, οἱ ἐνόμισαν, οὕτω μὲν οὐκ ἀξιοβλήτων

εἶναι, πειρωμένους δὲ τὴν πατρίδα, ὥσπερ ἦν καὶ ἐξ ἀρχῆς, Κόρινθον ποιῆσαι, καὶ ἐλευθέραν ἀποδεῖξαι, καὶ τῶν μὲν μαιωρόνων καθαρὰν, εὐνομία δὲ χρομένην, ἄξιον εἶναι, εἰ μὲν δύναιντο καταπράξαι ταῦτα, σωτήρας γενέσθαι τῆς πατρίδος· εἰ δὲ μὴ δύναιντο, τῶν τε καλλίστων καὶ μεγίστων ἀγαθῶν ἀριγομένους, ἀξιοπαινεωτάτης τελευτῆς τυχεῖν. Οὕτω δὴ ἐπιχειρεῖτον ἄνδρες δύο, Πασίμηλος τε καὶ Ἀλκιμένης, διαδύντε διὰ χειρᾶ ἄλλου, συγγενέσθαι Πραξίτῃ τῷ Λακεδαιμονίων πολεμάρχῳ, ὃς ἐτύχασεν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ μόρας φρουρῶν ἐν Σικυῶνι, καὶ εἶπον, ὅτι δύναιντ' ἂν αὐτῷ παρασχεῖν εἴσοδον εἰς τὰ κατατείνοντα ἐπὶ Λέχαιον τεῖχῃ. Ὁ δὲ, καὶ πρόσθεν γινώσκων τῷ ἄνδρῃ ἀξιοπιστῶ ὄντε, ἐπιστίναι, καὶ διαπραξάμενος, ὥστε καὶ τὴν ἀπίσταν μέλλουσαν ἐκ Σικυῶνος μόραν καταμῆναι, ἔπραττε τὴν εἴσοδον. Ἐπεὶ δὲ τῷ ἄνδρῃ κατὰ τύχην καὶ κατ' ἐπιμέλειαν ἐγενέσθη φύλακε κατὰ τὰς πύλας ταύτας, ἐνθαπερ τὸ τρόπαιον ἔστηκεν, οὕτω δὴ ἔρχεται ὁ Πραξίτας, ἔχων τὴν τε μόραν καὶ Σικυωνίους καὶ Κορινθίων ὄσοι φυγάδες ἐτύχανον ὄντες. Ἐπεὶ δ' ἦν πρὸς ταῖς πύλαις, φοβούμενος τὴν εἴσοδον, ἠβουλήθη τῶν πιστῶν ἀνδρῶν ἐσπέμψαι, σκεψόμενον τὰ ἔνδον. Τῷ δὲ εἰσηγαγέτην, καὶ οὕτως ἀπλῶς ἀπεδειξάτην, ὥστε ὁ εἰσελθὼν ἐξήγγειλε, πάντα εἶναι ἀδόλως, οἷά περ ἔλεγέτην. Ἐκ τούτου δ' εἰσέρχεται. Ὡς δὲ, πολλὸν διεχόντων τῶν τευχῶν ἀπ' ἀλλήλων, παραταττόμενοι

ὄλλοι ἑαυτοῖς ἔδοξαν εἶναι, σταύρωμά τ' ἐποίησαν-
 το καὶ τάφρον, αἶαν ἐδύνατο, πρὸ αὐτῶν, ἕως δὴ
 οἱ σύμμαχοι κῦτοῖς βοηθήσαιεν. Ἦν δὲ καὶ ὄπι-
 σθεν αὐτῶν ἐν τῷ λιμένι Βοιωτῶν φυλακὴ. Τὴν
 μὲν οὖν ἐπὶ τῇ νυκτὶ, ἣ εἰσῆλθον, ἡμέραν ἄμαχοι
 διήγαγον. Τῇ δ' ὑστεραία ἤκου οἱ Ἀργεῖοι πασσοῦδι
 βοηθοῦντες· καὶ εὐρόντες τεταγμένους Λακεδαιμο-
 νίους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ ἑαυτῶν, Σικωνίους δὲ ἐχο-
 μένους, Κορινθίων δὲ τοὺς φυγάδας ὡς ἐς πενή-
 κοντα καὶ ἑκατὸν πρὸς τῷ ἑσῷ τείχει, ἀντιτάττον-
 ται ἐχόμενοι μὲν τοῦ εἰοῦ τείχους οἱ περὶ Ἰφικράτην
 μισθοφόροι, πρὸς δὲ τούτοις Ἀργεῖοι· εὐάνθυμον
 δ' εἶχον αὐτοῖς Κορινθιοὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως. Κατα- 10
 φρονήσαντες δὲ τῷ πλήθει, εὐθύς ἐχώρουν. Καὶ
 τοὺς μὲν Σικωνίους ἐκράτησαν, καὶ διασπάσαντες
 τὸ σταύρωμα ἐδίωκον ἐπὶ θάλατταν, καὶ ἐκὶ πολ-
 λούς αὐτῶν ἀπέκτειναν. Πασίμαχος δὲ ὁ ἵππαρμο-
 στής, ἔχων ἵππεάς οὐ πολλούς, ὡς ἑώμα τοὺς Σι-
 κωνίους πιεζομένους, καταδήσας ἀπὸ δένδρων τοὺς
 ἵππους, καὶ ἀφελόμενος τὰς ἀσπίδας αὐτῶν, μετὰ
 τῶν ἐθελοντῶν ἦει ἐναντίον τοῖς Ἀργείοις. Οἱ δὲ Ἀρ-
 γεῖοι, ὀρῶντες τὰ σίγμα τὰ ἐπὶ τῶν ἀσπίδων, ὡς Σι-
 κωνίους οὐδὲν ἐροβοῦντο. Ἐνθα δὴ λέγεται εἰπῶν
 ὁ Πασίμαχος, Ναὶ τῷ σιῶ, Ἀργεῖοι, ψεύσει ὑμε-
 τὰ σίγμα ταῦτα, χωρεῖν ὁμόσε. Καὶ οὕτω μαχό-
 μενος μετ' ὀλλῶν πρὸς πολλούς ἀποθνήσκει, καὶ
 ἄλλοι τῶν περὶ αὐτόν. Οἱ μέντοι φυγάδες τῶν Κο- 11
 ρινθίων, νικῶντες τοὺς καθ' αὐτούς, διέδυσαν ἄνω,

καὶ ἐγένοντο ἐγγύς τοῦ περὶ τὸ ἄστρ κύκλου. Οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι, ὡς ἦσθοντο κρατούμενα τὰ κατὰ τοὺς Σικυωνίους, βοηθοῦσιν ἐξελθόντες, ἐν ἀριστιφῶ ἔχοντες τὸ σταυρώμα. Οἱ γὰρ μὴν Ἀργεῖοι, ἐπεὶ ἤκουσαν ὀπίσθεν ὄντας τοὺς Λακεδαιμονίους, στραφόντες δρόμῳ πάλιν ἐκ τοῦ σταυρώματος ἐξέπιπτον. Καὶ οἱ μὲν ἐν θεξιῇ ἔσχατοι αὐτῶν, παιδόμενοι ἐς τὰ γυμνά ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἀπέθνησκον· οἱ δὲ πρὸς τῇ τειχεῖ, ἀθρόοι σὺν πολλῷ ὄχλῳ πρὸς τὴν πόλιν ἀπεχώρου. Ὡς δ' ἐνέτυχον τοῖς φυγάσι τῶν Κορινθίων, καὶ ἔγνωσαν πολεμίους ὄντας, ἀπέκλιναν πάλιν. Ἐνταῦθα μέντοι οἱ μὲν, κατὰ τὰς κλίμακας ἀναβαίνοντες, ἤλλοντο κατὰ τοῦ τείχους, καὶ διεφθείροντο· οἱ δὲ, περὶ τὰς κλίμακας ὠθούμενοι καὶ παιδόμενοι, ἀπέθνησκον· οἱ δὲ καὶ καταπατού-
¹²μενοι ὑπ' ἀλλήλων ἀπεπνίγοντο. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἠπόρου, τίνα ἀποκτείνουεν· ἔδωκε γὰρ τότε γὰρ ὁ θεὸς αὐτοῖς ἔργον, οἷον οὐδ' εὐξαιντό ποτ' ἄν. Τὸ γὰρ ἐγχειρισθῆναι αὐτοῖς πολεμίων πλήθος πεφοβημένον, ἐκπεληγμένον, τὰ γυμνά παρέχον, ἐπὶ τὸ μάχεσθαι οὐδένα τρεπόμενον, ἐς δὲ τὸ ἀπόλλυσθαι πάντας πάντα ὑπηρετούντας, πῶς οὐκ ἄν τις θεῖον ἠγήσατο; Τότε γοῦν οὕτως ἐν ὀλίγῳ πολλοὶ ἔπεσον, ὥστε, εἰθισμένοι ἐρᾶν οἱ ἄνθρωποι σωφροῦς σίτου, ξύλων, λίθων, τότε ἐθέσαντο σωφροῦς περὶ ἑαυτῶν. Ἀπέθανον δὲ καὶ οἱ ἐν τῷ
: λιμένι τῶν Βοιωτῶν φύλακες, οἱ μὲν ἐπὶ τῶν τειχῶν,
¹³οἱ δὲ ἐπὶ τὰ τέγη τῶν νεωσοίκων ἀναβαίντες. Με-

τά μὲν τοίνυν τοῦτο οἱ μὲν Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπήγοντο· οἱ δὲ λέξιμαχοὶ τῶν Λακεδαιμονίων ἐβοήθουν. Ἐπεὶ δὲ ἡθροίσθησαν, ἔγνω Πραξίτας πρῶτον μὲν τῶν τειχῶν καθελεῖν, ὥστε διόδον στρατοπέδῳ ἱκανὴν εἶναι· ἔπειτα ἀναλαβὼν τὸ στράτευμα, ἤγε τὴν ἐπὶ Μέγαρον· καὶ αἰρεῖ προσβαλὼν πρῶτον μὲν Σιδούντα, ἔπειτα δὲ Κρομμυῶνα. Καὶ ἐν τούτοις τοῖς τείχεσι καταστήσας φρουροὺς, τοῦμπαλιν ἐπορεύετο· καὶ τειχίας Ἐπιεικίαν, ἵνα φρούριον εἴη πρὸ τῆς φιλίας τοῖς ξυμμάχοις, οὕτω διαφῆκε τὸ στράτευμα, καὶ αὐτὸς τὴν ἐπὶ Λακεδαίμονα ἀπεχώρει.

Ἐκ δὲ τούτου στρατιαὶ μὲν μεγάλαὶ ἐκατέρων ¹⁴ διεπέπαιναντο, φρουροὺς δὲ πέμπουσαι αἱ πόλεις, αἱ μὲν εἰς Κόρινθον, αἱ δὲ εἰς Σικυῶνα, ἐφυλάττον τὰ τεῖχη· μισθοφόρους γε μὴν ἐκάτεροι ἔχοντες, διὰ τούτων ἐρῶμένως ἐπολέμων.

Ἐνθα δὴ καὶ Ἰφικράτης, εἰς Φλιοῦντα ἐμβυλῶν, ¹⁵ καὶ ἐνεδρευσάμενος, ὀλίγοις δὲ λεηλατῶν, βοηθήσαντων τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἀφυλάκτους, ἀπέκτεινε τοσοῦτους, ὥστε, καὶ ¹⁶ τοὺς Λακεδαιμονίους πρόσθεν οὐ δεχόμενοι εἰς τὸ τεῖχος οἱ Φλιάσιοι, φοβούμενοι, μὴ τοὺς φάσκοντας ἐπὶ Λακωνισμῶ φεύγειν κατάγοιεν, τότε οὕτω κατεπλάγησαν τοὺς ἐκ Κόρινθου, ὥστε μετεπέμψαντό τε τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν ἄκραν φυλάττειν αὐτοῖς παρέδωκαν. Οἱ μὲντοι Λακεδαιμόνιοι, καίπερ εὐνοϊκῶς ἔχοντες τοῖς φυγάσιν, ὅσον χρόνον εἶχο-

αὐτῶν τὴν πόλιν, οὐδ' ἐμνήσθησαν παντάπασιν περὶ
 καὶ θύου φυγάδων· ἀλλ' ἐπεὶ ἀναθαυρῆσαι ἔδοκει
 ἢ πόλις, ἐξῆλθον, καὶ τὴν πόλιν καὶ τοὺς νόμους
 16 παραδόντες, οἷανπερ καὶ παρέλαβον. Οἱ δ' αὖ
 περὶ τὸν Ἰρικράτην, παλλοχόσε καὶ τῆς Ἀρκαδίας
 ἐμβalόντες, ἐλεηλάτουν τε καὶ προσέβαλον πρὸς
 τὰ τεῖχη· ἔξω γὰρ οἱ τῶν Ἀρκαδῶν ὀπλίται παντά-
 πασιν οὐκ ἀντεξήεσαν· οὕτω τοὺς πελταστὰς ἐπε-
 φόβηντο. Τοὺς μέντοι Λακεδαιμονίους οὕτως αὖ
 οἱ πελτασταὶ ἔδεδίδεσαν, ὡς ἐντὸς ἀκοντίσματος οὐ
 προσήεσαν τοῖς ὀπλίταις· ἤδη γάρ ποτε καὶ ἐκ
 τοσοῦτου διώξαντες οἱ νεώτεροι τῶν Λακεδαιμο-
 17 νίων, ἐλόντες ἀπέκτεινάν τινας αὐτῶν. } Καταφρο-
 ναῦντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τῶν πελταστῶν, ἔτι
 μᾶλλον τῶν ἑαυτῶν συμμάχων καταφρόνουσι· καὶ
 γὰρ οἱ Μαντινίαις, βοηθήσαντές ποτε, ἐπεκδραμόν-
 τες πελτασταῖς, ἐκ τοῦ ἐπὶ Λέχαιον τείνοντος τεί-
 χους ἀκοντιζόμενοι ἐνέκλιγάν τε, καὶ ἀπέθανόν
 τινες αὐτῶν φεύγοντες· ὥστε οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι
 καὶ ἐπισκώπτειν ἐτόλμων, ὡς οἱ σύμμαχοι φοβοῦντο
 τοὺς πελταστὰς, ὥσπερ μορμῶνας παιδάρια. Αὐ-
 τοὶ δ' ἐκ τοῦ Λεχαίου δρωόμενοι σὺν μόθῳ καὶ
 τοῖς τῶν Κορινθίων φυγάσι, κύκλῳ περὶ τὸ ἄστυ
 18 τῶν Κορινθίων ἐστρατεύοντο. Οἱ δ' αὖ Ἀθηναῖοι,
 φοβούμενοι τὴν φώμην τῶν Λακεδαιμονίων, μὴ
 ἐπεὶ τὰ μακρὰ τεῖχη τῶν Κορινθίων διήρητο, ἐλ-
 θοιεν ἐπὶ σφᾶς, ἠγήσαντο κρᾶτιστον εἶναι, ἀνατι-
 νίσαι τὰ διηρημένα ὑπὸ Πραξίτα τεῖχη. Καὶ ἐλ-

- Ἄργους τῆς Κορίνθου ὄντος. Ὡς δ' ἤσθοντο πρόσ-
 μήντα τὸν Ἀγησίλαον, καταλιπόντες καὶ τὰ τεθυ-
 μένα καὶ τὰ ἀριστοποιούμενα, σὺν πολλῷ φόβῳ
 ἀπεχώρουν εἰς τὸ ἄστυ κατὰ τὴν ἐπὶ Κεγχρέας ὁδόν.
- 2 Ὁ μόντοι Ἀγησίλαος ἐκείνους μὲν, καίπερ ὄρων, οὐκ
 ἐδίωκε· κατασκηνήσας δέ, ἐν τῷ ἱερῷ αὐτὸς τε τῷ
 θεῷ ἔθυσε, καὶ περιέμενεν, ἕως οἱ φυγάδες τῶν Κο-
 ρινθίων ἐποίησαν τῷ Ποσειδῶνι τὴν θυσίαν καὶ τὸν
 ἄγωνα. Ἐποίησαν δὲ καὶ οἱ Ἀργεῖοι, ἀπελθόντος
 Ἀγησίλαου, ἐξαρχῆς πάλιν Ἰσθμια. Καὶ ἐκείνῳ
 τῷ ἔτει ἔστι μὲν ἅ τῶν ἄθλων δις ἕκαστος ἐνικήθη,
- 3 ἔστι δὲ ἅ δις οἱ αὐτοὶ ἐκηρύχθησαν. Τῇ δὲ τετάρ-
 τη ἡμέρῃ ὁ Ἀγησίλαος ἤγε πρὸς τὸ Πείραιον τὸ
 στρατεύμα. Ἰδὼν δὲ ὑπὸ πολλῶν φυλαττόμενον,
 ἀπεχώρησε πρὸς τὸ ἄστυ μετ' ἄριστον, ὡς προδι-
 δομένης τῆς πόλεως· ὥστε οἱ Κορίνθιοι, δεισαντες,
 μὴ προδοῖτο ἢ πόλις ὑπὸ τινῶν, μετεπέμψαντο
 τὸν Ἰρικράτην σὺν τοῖς πλείστοις τῶν πέλταστων.
 Μισθόμενης δὲ ὁ Ἀγησίλαος τῆς νυκτὸς παρελη-
 λυθότας αὐτοῦ, ὑποστρέψας ἅμα τῇ ἡμέρῃ, εἰς
 τὸ Πείραιον ἤγε. Καὶ αὐτὸς μὲν κατὰ τὰ θερμὰ
 παρῆει, μόραν δὲ κατὰ τὸ ἀκρότατον ἀνβίβασε.
 Καὶ ταύτην μὲν τὴν νύκτα ὁ μὲν πρὸς τοῖς θερ-
 μοῖς ἐστρατοπεδεύετο, ἡ δὲ μόρα τὰ ἄκρα κατ-
- 4 ἔχουσα ἐνικτέρειεν. Ἐνθα δὴ καὶ ὁ Ἀγησίλαος
 μικρῷ μὲν, καιρίῳ δ' ἐνθυμήματι εὐδοκίμησε. Τῶν
 γὰρ τῇ μόρῃ φερόντων τὰ σιτία οὐδενὸς πῦρ εἰσε-
 πεγκόντος, ψύχους δὲ ὄντος, διὰ τε τὸ πᾶν ἐφ'

Ἀθηναῖος μάλᾳ μεγαλοφρόνως τοῦτους μὲν οὐδ' ἔρῃν ἐδόκει, καίπερ Φάρακος τοῦ προξένου παρεστηκότος αὐτοῖς, ὅπως προσαγάγοι· καθήμενος δ' ἐπὶ τοῦ περὶ λίμνην κυκλοτεροῦς οἰκοδομήματος, ἐθώρει πολλὰ τὰ ἐξαγόμενα. Τῶν δὲ Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν ὄπλων σὺν τοῖς δόρασι παρηκολούθουν φύλακες τῶν αἰχμαλώτων, μάλᾳ ὑπὸ τῶν περὸντων θεωρούμενοι· οἱ γὰρ εὐτυχεῖντες καὶ κρατοῦντες αἰεὶ πως ἀξιοθῆτατοι δοκοῦσιν εἶναι. Ἔτι δὲ καθήμενος Ἀθηναῖος, καὶ εὐκρίτως ἀγαλλομένη τοῖς πεπραγμένοις, ἵππεὺς τις προσήλκεν καὶ μάλᾳ ἰσχυρῶς ἰδρῶντι τῷ ἵππῳ. Ἰπὸ πολλῶν δὲ ἐρωτώμενος, ὃ τι ἀγγέλλοι, οὐδὲν ἀπακρίνατο· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦν τοῦ Ἀθηναίου, καταλόμενος ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ προσδραμὼν αὐτῷ, μάλᾳ σκυθρωπὸς ὢν, λέγει τὰ τῆς ἐν Λαχαίῳ μόρας πάθος. Ὁ δ' ὡς ἤκουεν, εὐθύς τε ἐν τῆς ἔδρας ἀνεπήδησε, καὶ τὸ δάφν' ἔλαβε, καὶ πολιμάχους καὶ πεντηκαστήρας καὶ ξυναγοὺς καλεῖν τὸν κήρυκα ἐκέλευεν. Ὡς δὲ συνέδραμον οὗτοι, τοῖς μὲν ἄλλοις εἶπεν, (οὐ γὰρ πῶ ἠριστοπεποίητε) ἐμπαροῦσαι, ὃ τι δύνασθε, ἤκειν τὴν ταχίστην, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς περὶ δημοσίαν ὑψηγῆτα ἀνάριστος. Καὶ οἱ δορυφόροι, τὰ ὄπλα ἔχοντες, παρηκολούθουν σπουδῇ, τοῦ μὲν ὑψηγομένου, τῶν δὲ μετιόντων. Ἦδη δ' ἐπιπεπραγότεος αὐτοῦ τὰ θερμὰ ἐς τὸ πλατὺ τοῦ Λαχαίου, προσελάσαντες ἵππεῖς τρεῖς ἀγγέλλουσιν, ὅτι οἱ νεκροὶ ἐνηρημένοι εἴσαν. Ὁ δ' ἐπὶ τοῦτο ἤκουσε.

Θεσθαι κελύσας τὰ ὄπλα, καὶ ὀλίγον χρόνον ἀναπαύσας, ἀπῆγε πάλιν τὸ στράτευμα ἐπὶ τὸ Ἡραϊον· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τὰ αἰχμαλώτα διετίθετο.

Οἱ δὲ πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν προσκληθέντες, καὶ 9
ἔρωτῶμενοι, ὃ τι ἤκοιεν, περὶ μὲν τῆς εἰρήνης οὐκέτι ἐμμένητο, εἶπον δὲ, ὅτι, εἰ μὴ τι κωλύει, βούλοιντο εἰς τὸ ἄστυ πρὸς τοὺς σφετέρους στρατιώτας παρελθεῖν. Ὁ δ' ἐπιγλάσας, Ἄλλ' οἶδα μὲν, ἔφη, ὅτι οὐ τοὺς στρατιώτας ἰδεῖν βούλεσθε, ἀλλὰ τὸ εὐτύχημα τῶν φίλων ὑμῶν θεάσασθαι, πόσον τι γεγένηται. Περιμείνατε οὖν, ἔφη· ἐγὼ γὰρ αὐτὸς ὑμᾶς ἄξω· καὶ μᾶλλον, μετ' ἐμοῦ ὄντες, γινώσασθε, ποῖόν τι τὸ γεγενημένον ἐστί. Καὶ οὐκ 10
ἔψευσάτο, ἀλλὰ τῇ ὑστεραίᾳ θυσάμενος ἦγε πρὸς τὴν πόλιν τὸ στράτευμα. Καὶ τὸ μὲν τρόπαιον οὐ κατέβαλεν, εἰ δὲ τι ἦν λοιπὸν δένδρον, κόπτων καὶ κήων ἀπέδεικνυεν, ὡς οὐδεὶς ἀντιεξήοι. Ταῦτα δὲ ποιήσας, ἐστρατοπεδεύσατο περὶ τὸ Ἀρχαϊον· καὶ τοὺς Θεβαίους μόντοι πρέσβεις εἰς μὲν τὸ ἄστυ οὐκ ἀνῆγε, κατὰ θάλατταν δὲ εἰς Κρεῦσιν ἀπέπιμψεν. Ἄτε δὲ ἀήθους τοῖς Δακεδαιμονίοις γεγενημένης τῆς τοιαύτης συμφορᾶς, πολὺ πένθος ἦν κατὰ τὸ Δακωνικὸν στράτευμα, πλὴν ὄσων ἐτέθνασαν ἐν χώρῃ ἢ υἱοὶ, ἢ πατέρες, ἢ ἀδελφοί· οὗτοι δὲ, ὡσπερ νεκροὶ, λαμπροὶ καὶ ἀγαλλόμενοι τῶ οἰκίῳ πάθει περιήεσαν.

Ἐγένετο δὲ τὸ τῆς μόρας πάθος τρόπῳ τοιούτῳ. 11
Οἱ Ἀμυκλαῖοι αἰεὶ παρὲ ἀπέρχονται εἰς τὰ Τυκίνθια

HELLENICORVM

τὸν παῖνα, εἴαν τε στρατοπεδευόμενοι τυχεῖ-
 ν, εἴαν τε ἄλλως πως ἀποδημοῦντες. Καὶ τότε
 τοὺς ἐκ πάσης τῆς στρατιᾶς Ἀμυκλαίους κατέ-
 ν Ἀγησίλαος ἐν Λεχαιῶ. Ὁ δ' ἐκεῖ φρουρῶν
 ἄρχος τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν συμμάχων φρουροὺς
 ἔταξε φυλάττειν τὸ τεῖχος, αὐτὸς δὲ σὺν τῇ τῶν
 τῶν καὶ τῇ τῶν ἰππέων μόρᾳ παρὰ τὴν πόλιν
 Κορινθίων τοὺς Ἀμυκλαιεῖς παρήγεν. Ἐπεὶ δὲ
 ἔχον ὄσον εἴκοσιν ἢ τριάκοντα στάδια τοῦ Σι-
 νος, ὃ μὲν πολέμαρχος σὺν τοῖς ὀπλίταις, οὗσιν
 ἑκατοσίους, ἀπῆει πάλιν ἐπὶ τὸ Λεχαιῶν· τὸν δ'
 χρομοσίην ἐκέλευσε σὺν τῇ τῶν ἰππέων μόρᾳ,
 δὴ προπέμψειαν τοὺς Ἀμυκλαιεῖς, μέχρις ὀπό-
 αὐτοὶ κελεύοιεν, μεταδιώκειν. Καὶ ὅτι μὲν
 λοι ἦσαν ἐν τῇ Κορινθῶ καὶ πελτασταὶ καὶ ὀπλί-
 οὐδὲν ἠγγόουν· κατεφρόνουν δὲ, διὰ τὰς ἔμ-
 τθεν τύχας, μηδὲνα ἂν ἐπιχειρῆσαι σφίσι. Οἱ
 κ τῶν Κορινθίων τοῦ ἄστεος, Καλλίας τε ὁ Ἰπ-
 λκου, τῶν Ἀθηναίων ὀπλιτῶν στρατηγῶν, καὶ
 εράτης, τῶν πελταστῶν ἄρχων, καθορῶντες αὐ-
 , καὶ οὐ πολλοὺς ὄντας, καὶ ἐρήμους καὶ πελ-
 τῶν καὶ ἰππέων, ἐνόμισαν ἀσφαλὲς εἶναι ἐπιθέ-
 α αὐτοῖς τῷ πελταστικῷ· εἰ μὲν γὰρ πορευοίον-
 ἢ ὀδῶ, ἀκοντιζομένους ἂν αὐτοὺς εἰς τὰ γυμνά
 λλυσθαι· εἰ δ' ἐπιχειροῖεν διώκειν, ῥαδίως ἂν
 φυγῶν πελτασταῖς τοῖς ἐλαφροτάτοις τοὺς ὀπλί-
 Γινόντες δὲ ταῦτα, ἐξάγουσι. Καὶ ὁ μὲν Καλλίας
 ἔταξε τοὺς ὀπλίτας οὐ πόρρω τῆς πόλεως· ὁ

δὲ Ἰφικράτης, λαβὼν τοὺς πελταστὰς, ἐπέθετο τῇ
 μόρᾳ. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ ἠκοντίζοντο, καὶ
 ὁ μὲν τις ἐπέτρωτο, ὁ δὲ καὶ ἐπεπιθῆκει, τοὺτους
 μὲν ἐκέλευον τοὺς ὑπασπιστὰς ἀραμένους ἀποφέρειν
 εἰς Δέχαιον· (οὗτοι καὶ μόνοι τῆς μόρας τῇ ἀληθείᾳ
 ἐσώθησαν·) ὁ δὲ πολέμαρχος ἐκέλευσε τὰ δέκα ἀφ' 15
 ἧβης ἐπιδιώξαι τοὺς προειρημένους. Ὡς δὲ ἐδίωκον,
 ἦρουν τε οὐδένα ἐξ ἀκοντίου βολῆς, ὀπλίται ὄντες
 πελταστὰς· (καὶ γὰρ ἀναχωρῶν αὐτοὺς ἐκέλευε, πρὶν
 τοὺς ὀπλίτας ἑαλεῖν·) ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρουν
 ἐσπαρμένοι, αἵτε διώξαντες, ὡς τάχους ἕκαστος εἶ-
 χεν, ἀναστρέφοντες οἱ περὶ τὸν Ἰφικράτην, οἳ τ' ἐκ
 τοῦ ἐναντίου, πάλιν ἠκοντίζον, καὶ ἄλλοι, ἐκ πλα-
 γίου παραθέοντες, εἰς τὰ γυμνά. Καὶ εὐθύς μὲν
 ἐπὶ τῇ πρώτῃ διώξει κατηκόντισαν ἑννέα ἢ δέκα αὐ-
 τῶν· ὡς δὲ τοῦτ' ἐγένετο, πολὺ ἤδη θρασύτερον
 ἐπέκειντο. Ἐπεὶ δὲ κακῶς ἔπασχον, πάλιν ἐκέ- 16
 λευσεν ὁ πολέμαρχος διώκειν τὰ πεντεκαίδεκα ἀφ'
 ἧβης. Ἀναχωροῦντες δὲ, ἔτι πλείονες αὐτῶν, ἢ τὴ
 πρόσθεν, ἔπεσον. Ἦδη δὲ τῶν βελτίστων ἀπολω-
 λότων, οἱ ἵππεῖς αὐτοῖς παραγίγνονται, καὶ σὺν
 τούτοις αὐτῶν διώξιν ἐποιήσαντο. Ὡς δ' ἐνέκλιναν
 οἱ πελτασταί, ἐν τούτῳ κακῶς οἱ ἵππεῖς ἐπέθεντο·
 οὐ γὰρ, ἕως ἀπέκτεινάν τινας αὐτῶν, ἐδίωξαν· ἀλλὰ
 ζῆν τοῖς ἐκδρομοῖς ἰσομέτωποι καὶ ἐδίωκον, καὶ ἐπέ-
 στρεφον. Ποιοῦντες δὲ καὶ πάσχοντες τὰ ὅμοια
 τούτοις καὶ αὐθις, αὐτοὶ μὲν αἰεὶ ἐλάττους τε καὶ
 μαλακώτεροι ἐγίγνοντο, οἱ δὲ πολέμιοι θρασύτεροί

17 τε, καὶ αἱ πλείους οἱ ἐγχειροῦντες. Ἀποροῦντες δὴ συνίστανται ἐπι-βραχύν τινα γήλορον, ἀπέχοντα τῆς μὲν θαλάττης ὡς δύο στάδια, τοῦ δὲ Λεχαιῶν ὡς ἕξ ἢ ἑπτακαίδεκα. Αἰσθόμενοι δὲ οἱ ἀπὸ τοῦ Λεχαιῶν, ἐσβάντες ἐς πλοιάρια, παρέπλεον, ἕως ἐγένοντο κατὰ τὸν γήλορον. Οἱ δ' ἀποροῦντες ἤδη, ὅτι ἔπασχον μὲν κακῶς καὶ ἀπέθνησκον, ποιεῖν δὲ οὐδὲν ἐδύναντο, πρὸς δὲ τούτοις δρῶντες καὶ τοὺς ἐπλέτας ἐπιόντας, ἐγάλλινουσι. Καὶ οἱ μὲν πίπτουσιν αὐτῶν ἐς τὴν θαλάτταν, ὀλίγοι δὲ τινες μετὰ τῶν ἱππέων ἐς Λεχαιῶν διεσώθησαν. Ἐν πάσαις δὲ ταῖς μάχαις καὶ τῇ φυγῇ ἀπέθανον περὶ πεντήκοντα καὶ 18 διακοσίους. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐπέπρακτο.

Ἐκ δὲ τούτου ὁ Ἀγησίλαος τὴν μὲν σφραλεῖσαν μόραν ἔχων ἀπήει, ἄλλην δὲ κατέλιπεν ἐν τῷ Λεχαιῶν. Διῶν δὲ ἐπ' οἴκου, ὡς μὲν ἐδύνάτο ὀψιαιτάτα κατήγετο ἐς τὰς πόλεις, ὡς δ' ἐδύνάτο πρωϊαιτάτα ἐξωρμάτο. Παρὰ δὲ Μαντινείαν, ἐξ ὄρχομενοῦ ὄρθρου ἀναστὰς, ἔτι σκοτιαῖος παρήλθεν· οὕτω χαλεπῶς ἂν ἐδόκουν οἱ στρατιῶται τοὺς Μαντινείας, 19 ἐφηδομένους τῷ δυστυχήματι, θεάσασθαι. Ἐν τούτου δὲ μάλα καὶ τάλῃ ἐπετύχχανεν Ἰφικράτης. Καθεστηκότων γὰρ φρουρῶν ἐν Σιδούντι μὲν καὶ Κρομμυῶνι ὑπὸ Πραξίτου, ὅτε ἐκεῖνος εἶλε τὰ τεῖχη ταῦτα, ἐν Οἰνῷ δὲ ὑπὸ Ἀγησιλάου, ὅτε περὶ τὸ Πείραιον ἔαλω, πάνθ' εἶλε ταῦτα τὰ χωρία. Τὸ μόντοι Λεχαιῶν ἐφρούρουν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ζύμμαχοι. Οἱ φυγάδες δὲ τῶν Κορινθίων, οὐκέτι

περὶ παριόντες ἐκ Σικυῶνος, διὰ τὴν τῆς μύρας δυσ-
τυχίαν, ἀλλὰ παραπλέοντες, καὶ ἐντεῦθεν ὀρμώ-
μενοι, πράγματα εἶχόν τε καὶ παρείχον τοῖς ἐν τῷ
ἕσσει.

CAP. VI.

Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Ἀχαιοὶ, ἔχοντες Καλυδῶνα, ἣ
τὸ παλαιὸν Αἰτωλίας ἦν, καὶ πόλιν πεποιημένοι
τοὺς Καλυδωνίους, φρουρεῖν ἠναγκάζοντο ἐν αὐτῇ.
Οἱ γὰρ Ἀκαρνανεὶς ἐπεστράτευσον, καὶ τῶν Ἀθηναίων
τε καὶ Βοιωτῶν ξυμπαρήσαν τινες αὐτοῖς διὰ τὸ
ξυμμάχοις εἶναι. Πιζόμενοι οὖν ὑπ' αὐτῶν οἱ
Ἀχαιοὶ, πρόσβρις πέμπουσιν ἐς τὴν Λακεδαιμόνα·
οἱ δ' ἐλθόντες ἔλεγον, ὅτι οὐ δίκαια πάσχοιεν ὑπὸ
τῶν Λακεδαιμονίων. Ἡμεῖς γάρ, ἔφρασαν, ὑμῖν, 2
ἡ ἄνδρες, ὅπως ἂν ὑμεῖς παραγγίλλητε, στρατευό-
μεθα, καὶ ἐπόμεθα, ὅπου ἂν ἡγήσθε· ὑμεῖς δέ,
πολιορκουμένων ἡμῶν ὑπὸ Ἀκαρνανῶν καὶ τῶν ξυμ-
μάχων αὐτοῖς, Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν, οὐδεμίαν
ἐπιμέλειαν ποιεῖσθε. Οὐκ ἂν οὖν δυναίμεθα ἡμεῖς,
τούτων οὕτω γιγνομένων, ἀντέχειν· ἀλλ' ἢ εἰσάσαντες
τὸν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεμον, διαβάντες πολεμήσο-
μιν Ἀκαρνανῶσι τε καὶ τοῖς ξυμμάχοις αὐτῶν, ἣ εἰ-
ρήνην ποιησόμεθα, ὅποιαν τινὰ δυνώμεθα. Ταῦτα 3
δ' ἔλεγον, ὑπαπειλοῦντες τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπαλ-
λαγήσασθαι τῆς ξυμμαχίας, εἰ μὴ αὐτοῖς ἀντεπι-
κουρήσουσι. Τούτων δὲ λεγομένων, ἔδοξε τοῖς ἐφό-
ροις καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀναγκαῖον εἶναι στρατεῦεσθαι
μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τοὺς Ἀκαρνανῶνας. Καὶ ἐκπέμ-

- πουσι τὸν Ἀγησίλαον, δύο μόρας ἔχοντα, καὶ τῶν
 ξυμμάχων τὸ μέρος. Οἱ μὲντοι Ἀχαιοὶ πανδημει
 4 ξυνεστρατεύοντο. Ἐπεὶ δὲ διέβη ὁ Ἀγησίλαος,
 πάντες μὲν οἱ ἐκ τῶν ἀγρῶν Ἀκαρνᾶνες ἔφυγον εἰς τὰ
 ἄστη, πάντα δὲ τὰ βουσκήματα ἀπεχώρησε πρόφρων,
 ὅπως μὴ ἀλλοικηται ὑπὸ τοῦ στρατεύματος. Ὁ δ'
 Ἀγησίλαος, ἐπειδὴ ἐγένετο ἐν τοῖς ὄρεισι τῆς πολε-
 μίας, πέμψας εἰς Στρατὸν παρὰ τὸ κοινὸν τῶν
 Ἀκαρνάνων, εἶπεν, ὡς, εἰ μὴ, παυσάμενοι τῆς πρὸς
 Βοιωτοὺς καὶ Ἀθηναίους ξυμμαχίας, ἑαυτοὺς καὶ
 5 τοὺς ξυμμάχους αἰρήσονται, δηῶσοι πᾶσαν τὴν γῆν
 αὐτῶν ἐφεξῆς, καὶ παραλείψοι οὐδέν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ
 ἐπέθοντο, οὕτως ἐποίησεν καὶ κόπτων ξυνεχῶς τὴν
 χώραν, οὐ προήει πλέον τῆς ἡμέρας ἢ δέκα ἢ δώ-
 δεκα σταδίων. Οἱ μὲν οὖν Ἀκαρνᾶνες, ἡγησάμενοι
 ἀσφαλὲς εἶναι διὰ τὴν βραδυτῆτα τοῦ στρατεύματος,
 6 τὰ τε βουσκήματα κατεβίβαζον ἐκ τῶν ὄρων, καὶ τῆς
 χώρας τὰ πλεῖστα εἰργάζοντο. Ἐπειδὴ δὲ εἰδόκουν
 τῷ Ἀγησίλαῳ πάντῃ ἤδη θαρσύνειν, ἡμέρῃ πέμπτῃ ἢ
 ἕκτῃ καὶ δεκάτῃ, ἀφ' ἧς εἰσέβαλε, θυσάμενος
 πρῶτ', διεπορεύθη πρὸ δειλῆς ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν
 στάδια ἐπὶ τὴν λίμνην, περὶ ἣν τὰ βουσκήματα τῶν
 Ἀκαρνάνων σχεδὸν πάντα ἦν, καὶ ἔλαβε παντο-
 7 δαπὰ βουσκήματα, καὶ ἀνδράποδα πολλά. Λαβῶν
 δὲ, καὶ μείνας αὐτοῦ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν, διεπῶλε
 τὰ αἰχμάλωτα. Τῶν μὲντοι Ἀκαρνάνων πολλοὶ πελ-
 τασταὶ ἦλθον, καὶ, πρὸς τῷ ὄρει σκηνοῦντος τοῦ

Ἀγησίλαου, βάλλοντες καὶ σφενδονῶντες ἔπασχον
 μὲν οὐδὲν, κατεβίβασαν δὲ εἰς τὸ ὀμαλὸν τὸ στρατό-
 πεδον ἀπὸ τῆς ἀκρωνυχίας τοῦ ὄρους, καίπερ ἦδη
 περὶ δεῖπνον παρῆσκον ἀζόμενον. Ἐς δὲ τὴν νύκτα
 οἱ μὲν Ἀκαρῶνες ἀπῆλθον, οἱ δὲ στρατιῶται φυλα-
 κὰς καταστήσαντες ἐκάθιστον. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ 8
 ἀπῆγεν ὁ Ἀγησίλαος τὸ στρατεύμα. Καὶ ἦν μὲν ἡ
 ἔξοδος ἐκ τοῦ περὶ τὴν λίμνην λειμῶνός τε καὶ πε-
 δίου στενὴ διὰ τὰ κύκλω περιέχοντα ὄρη· καταλα-
 βόντες δὲ οἱ Ἀκαρῶνες, ἐκ τῶν ὑπερδεξίων ἔβαλλόν
 τε καὶ ἠκοντίζον, καὶ ὑποκαταβαίνοντες εἰς τὰ πρῶ-
 σπεδα τῶν ὄρων, προσέειντο, καὶ πρῶτα πα-
 ρεῖχον, ὥστε οὐκ ἔτι εἰ δυνατόν τὸ στρατεύμα πορευέ-
 σθαι. Ἐπιδιώκοντες δὲ ἀπὸ τῆς φάλαγγος οἱ τε 9
 ὀπλίται καὶ οἱ ἵππεις τοὺς ἐπιτιθεμένους, οὐδὲν
 ἔβλαπτον· ταχὺ γὰρ ἦσαν, ὅπότε ἀποχωροῦν, πρὸς
 τοῖς ἰσχυροῖς οἱ Ἀκαρῶνες. Καλεπὸν δὲ ἠγασάμε-
 νος ὁ Ἀγησίλαος, διὰ τοῦ στενοπόρου ἐξελθεῖν ταῦ-
 τα πᾶσχοιτας, ἔγνω διακίεον τοὺς ἐκ τῶν εὐωνύμων
 προσκειμένους, μάλα πολλοὺς ὄντας· εὐβατώτερον
 γὰρ ἦν τοῦτο τὸ ὄρος καὶ ὀπλίταις καὶ ἵπποις. Καὶ 10
 ἐν ᾧ μὲν ἐσφαμάζετο, μάλα κατεῖχον βιάλλοντες καὶ
 ἀκοντίζοντες οἱ Ἀκαρῶνες, καὶ ἐγγὺς προσιόν-
 τες πολλοὺς ἐτίτρωσκον. Ἐπεὶ δὲ παρήγγειλεν, ἔθει
 μὲν ἐκ τῶν ὀπλιτῶν τὴν πεντεκαίδεκα ἀπ' ἠβης, ἤλαυ-
 νον δὲ αἱ ἵππεις, αὐτὰς δὲ ἔδν τοῖς ἄλλοις ἠκολού-
 θει. Οἱ μὲν οὖν ὑποκαταβεβηκότες τῶν Ἀκαρῶνων 11
 καὶ ἀκροβολιζόμενοι ταχὺ ἐπέκλιναν, καὶ ἀπέθνησκον

φεύγοντες πρὸς τὸ ἄναπτες· ἐπὶ μὲντοι τοῦ ἀκροτά-
 του οἱ ὀπλιταὶ ἦσαν τῶν Ἀκαρνανῶν παρατεταγμένοι,
 καὶ τῶν πλιταστῶν τὸ πολὺ, καὶ ἐνταῦθα ἐπέμενον,
 καὶ τὰ τε ἄλλα βέλη ἠφίεσαν, καὶ τοῖς δόρασιν ἐξα-
 κοτιζόντες ἰππείας τε κατέτρωσαν, καὶ ἵππους τινὰς
 ἀπέκτειναν. Ἐπεὶ μὲντοι μικροῦ ἔδρον ἤδη ἐν χερσὶ
 τῶν Λυκεδαμονίων ὀπλιτῶν εἶναι, ἐνέκλιαν, καὶ
 ἀπέθανον αὐτῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρῃ περὶ τριακο-
 12 σίους. Τούτων δὲ γενομένων, ὁ Ἀγησίλαος τρόπαιον
 ἐστήσατο. Καὶ τὸ ἀπὸ τούτου, περιῶν κατὰ τὴν
 χώραν, ἔκοπτε καὶ ἔκαε. Πρὸς ἐνίας δὲ τῶν πόλειων
 καὶ προσέβαλεν, ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἀναγκαζόμενος·
 οὐ μὴν εἰλέ γε θυδεμίαν. Ἦνίκα δὲ ἤδη ἐπεγίγγετο
 13 τὸ μετόπισρον, ἀπῆει ἐκ τῆς χώρας. Οἱ δὲ Ἀχαιοὶ
 πεποιημένοι τι οὐδὲν ἐνόμιζον αὐτὸν, ὅτι πόλιν οὐ-
 δεμίαν προσεῖληφει, οὔτε ἐκοῦσαν οὔτε ἄκουσαν,
 εἶδον. Ἄ τε, εἰ μηδὲν ἄλλο, ἀλλὰ τοσοῦτόν γε χρόνον
 καταμείναι αὐτόν, ἕως ἂν τὸν σπορητὸν διασκώληση
 κοῖς Ἀκαρνανῶσιν. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι τὰ ἐναντία
 λέγοικεν τοῦ συμφέροντος. Ἐγὼ μὲν γάρ, ἔφη, στρα-
 τεύομαι πάλιν δεῦρο εἰς τὸ ἐπίθον θῆρος· οὗτοι δὲ,
 ὅσῳ ἂν πλείω στείρωσι, τοσοῦτω μᾶλλον τῆς εἰρή-
 14 νης ἐπιθυμήσοσι. Ταῦτα δ' εἰπὼν, ἀπῆει περὶ
 δι' Αἰτωλίας τοιαύτας ὁδοὺς, ὅς οὔτε πολλοὶ, οὔτε
 ὀλίγοι δύναιντ' ἂν ἀνδρῶν Αἰτωλῶν παρεῦσεσθαι·
 ἐκείνον μὲντοι εἶασαν διελθεῖν· ἠλπίζον γάρ, Ναύ-
 πακτον αὐτοῖς συμπράξιν ὥστ' ἀπολαβεῖν. Ἐπεὶ δ'
 ἐγένετο κατὰ τὸ Πλον, ταύτη διαβὰς, ὅκαθε ἀπῆλθε·

καὶ γὰρ τὸν ἐκ Καλυδῶνος ἔκπλουν εἰς Πηλοπόννησον οἱ Ἀθηναῖοι ἐκώλυον τριήρεσιν, δρμώνενοι ἐξ Θιασῶν.

CAP. VII.

Παρελθόντος δὲ τοῦ χειμῶνος, ὥσπερ ὑπέσχετο τοῖς Ἀχαιοῖς, εὐθύς ἀρχομένου τοῦ ἤρος πάλιν φρουρὰν ἔφαιεν ἐπὶ τοὺς Ἀκαρῶνας. Οἱ δὲ αἰσθόμενοι, καὶ νομίσαντες, διὰ τὸ ἐν μεσογείᾳ σφίσι τὰς πόλεις εἶναι, ὁμοίως ἂν πολιορκεῖσθαι ὑπὸ τῶν τὸν σῖτον φθειρόντων, ὥσπερ εἰ περιεστρατοπεδευμένοι πολιορκοῦντο, ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ εἰρήνην μὲν πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς, Συμμαχίαν δὲ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐποίησαντο. Καὶ τὰ μὲν περὶ Ἀκαρῶνας οὕτω διεπέπρακτο.

Ἐκ δὲ τούτου τοῖς Λακεδαιμονίοις τὸ μὲν ἐπὶ Ἀθηναίους ἢ Βωιωτοὺς στρατεύειν οὐκ ἐδόκει ἀσφαλὲς εἶναι, ὅπισθεν καταλιπόντας ὁμορον τῇ Λακεδαίμονι πολεμίαν οὕτω καὶ μεγάλην τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν· εἰς δὲ τὸ Ἄργος φρουρὰν φαίνουσι. Ὁ δὲ Ἀγησίπολις, ἐπεὶ ἔγνω, ὅτι εἴη αὐτῷ ἡγήτερον τῆς φρουρᾶς, καὶ τὰ διαβατήρια θυομένῳ ἐγένετο, ἐλθὼν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, χρηστηριαζόμενος ἐπηρώτα τὸν θεόν, εἰ ὁσίως ἂν ἔχοι αὐτῷ, μὴ δεχομένῳ τὰς σπονδὰς τῶν Ἀργείων· ὅτι, σὺχ' ὁπότε καθήκοι δ' ἄλλοις, ἀλλ' ὁπότε ἐμβάλλειν μέλλουσιν Λακεδαιμόνιοι, τότε ὑπέφερον τοὺς μῆνας. Ὁ δὲ θεὸς ἐπέσημαιεν αὐτῷ, ὅσιον εἶναι μὴ δεχομένῳ σπονδὰς, ἀδίκως ὑποφρομένης. Ἐκείθεν δ' εὐθύς τ

ρευθεις εις Αιολοις, ἐπήρατο αὐτῶν Ἀπόλλων, εἰ
 κἀμικρα δοκοίη περὶ τῶν σπονδῶν, καὶ ἄλλως τῷ πα-
 3 τρι. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο καὶ μάλα κατὰ ταῦτά. Καὶ
 οὕτω δὴ Ἀγησίπολις, ἀναλαβὼν ἐκ Φλοῦντος τὸ
 στρατεύμα, (ἐκεῖσε γὰρ αὐτῷ ἐυχελάγετο, ἕως πρὸς
 τὰ ἱερά ἀπεδήμει) ἐνέβαλε διὰ Νεμίας. Οἱ δ' Ἀρ-
 γεῖοι, ἐπεὶ ἔγνωσαν αὐτῶν δυνηρόμενοι κατὰ μὲν ἔπαρ-
 ταν, ὡσπερ εἰώθεσαν, ἐστεφανωμένοις δὲ κήρυ-
 κας, ὑποφέροντας σπονδαίς. Ὁ δὲ Ἀγησίπολις ἀπο-
 κρινάμενος, οὐ οὐ δαμοῖεν τοῖς θεοῖς δικαίως ὑπο-
 φέρειν, οὐκ ἐδέχετο τὰς σπονδὰς, ἀλλ' ἐνέβαλε, καὶ
 4 πολλὴν ἀπόριαν καὶ ἐκπλήξιν κατὰ πᾶσι τοῖς ἄγροῖς
 καὶ ἐν τῇ πόλει ἐποίησε. Δεικνοποιουμένων δ' αὐ-
 τοῦ ἐν τῇ Ἀργείᾳ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, καὶ σπονδῶν
 τῶν μετὰ τὸ δεῖπνον ἤδη γενομένων, ἔσειετο ὁ θεός.
 Καὶ αἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι, ἐψάμασαν τῶν ἀπὸ θα-
 μοσίας, πάντες ὑμνησάντων περὶ τῶν Ποσειδά παι-
 ῦνα· αἱ δ' ἄλλοι στρατιῶται ἔφροντο ἀπιέναι, οὐ
 καὶ Ἄγρις, σεισμοῦ ποτε γενομένου, ἀπήγαγεν εἰς
 Ἥλιδος. Ὁ δὲ Ἀγησίπολις, εἰπὼν, ὅτι, εἰ μὲν
 μέλλοντος αὐτοῦ ἐμβάλλειν σέβασαι, καὶ λύνειν ἂν αὐ-
 τὸν ἡγεῖτο· ἐπεὶ δὲ ἐμβεβληκίαιος, ἐπιπελεύειν νο-
 5 μίξει· καὶ οὕτω τῇ ὑστερίᾳ, θυσιάζοντος τῷ Πο-
 σειδάκι, ἡγεῖτο οὐ πόρρω εἰς τὴν χώραν. Ἄτε δὲ
 νεωστὶ τοῦ Ἀγησίλου ἐστρατευμένου εἰς τὸ Ἄργος,
 πενθανόμενος δ' Ἀγησίπολις τῶν στρατιωτικῶν, μέχρη
 μὲν ποῖ πρὸς τὸ τεῖχος ἤγαγεν ὁ Ἀγησίλαος, μέχρη
 δὲ πρὶ τὴν χώραν ἐδήλωσε, ὡσπερ πάντα θλασ πάντα

ἐπει ἐνίκησαν τοὺς Λακεδαιμονίους τῇ ναυμαχίᾳ,
 περιπλέοντες κατὰ τὰς νήσους, καὶ πρὸς τὰς ἐπιθα-
 λατιδίας πόλεις, τοὺς τε Δακωνικοὺς ἄρμους
 ἐξήλανον, καὶ παρεμυθαύοντο τὰς πόλεις, ὡς οὐτε
 2 ἀκροπόλεις ἐντειχίσαιεν, εὐσαιέν τε αὐτονόμους. Οἱ
 δ' ἀκούοντες ταῦτα, ἤδοντό τε καὶ ἐπήνον, καὶ ἐέ-
 νια προθύμως ἔπεμπον τῷ Φαρναβάζῳ. Καὶ γὰρ
 ὁ Κόρων τὸν Φαρνάβαζον ἐδίδασκεν, ὡς οὕτω μὲν
 ποιοῦντι πᾶσαι αὐτῷ αἱ πόλεις φίλαι ἔσονται· εἰ δὲ
 φουλώσασθαι βουλόμενος φανερός ἔσταιτο, ἔλεγεν,
 ὡς μία ἐκάστη πόλις πολλά πράγματα ἰκανῆ εἴη παρ-
 ἔχειν, καὶ κίνδυνος εἴη, μὴ καὶ οἱ Ἕλληνες, εἰ ταῦ-
 3 τα αἰσθάνοντο, ἀνσταίεν. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπέθετο
 ὁ Φαρνάβαζος. Ἀποβὰς δ' εἰς Ἐρπασον, πῶ μὲν Κό-
 ρωνι δοὺς τετταράκοντα τριήρεις, εἰς Σησιόν εἶπεν
 ἅπαντῶν, αὐτὸς δὲ πεζῆ παρήει ἐπὶ τὴν αὐτοῦ ἀρχήν.
 Καὶ γὰρ ὁ Δερκυλλίδας, ὄπισθ' καὶ πάλαι πολέμιος
 ἦν αὐτῷ, ἔτυχεν ἐν Ἀβυδῶν ὄν, ὅτε ἡ ναυμαχία
 ἐγένετο· καὶ οὐχ ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄρμους ἐξέλιπεν,
 ἀλλὰ κατέσχε τὴν Ἀβυδον, καὶ διέσωζε φίλην τοῖς
 4 Λακεδαιμονίοις. Καὶ γὰρ πρόσθεν συγκαλέσας
 τοὺς Ἀβυδηνοὺς, ἔλεξτο τοιαῦτα· Ὡ ἄνδρες, νῦν ἔξι-
 στιν ὑμῖν, καὶ πρόσθεν φίλοις οὖσι τῇ πόλει ἡμῶν,
 εὐεργέτας φανῆναι τῶν Λακεδαιμονίων. Καὶ γὰρ τὸ
 μὲν ἐν ταῖς εὐπραξίαις πιστοὺς φαίνεσθαι, οὐδὲν
 θαυμαστόν· ὅταν δὲ τινες, ἐν συμφοραῖς γενομέ-
 νων φίλων, βέβαιοι φανῶσι, τοῦτ' εἰς τὸν ἅπαντα
 χρόνον μνημονεύεται. Ἔστι δὲ οὐχ αὐτὸς ἔχον, * εἰ

τῆ παρρησίᾳ κηρατίζομεν, αὐδῶν ἄρα ἔτι ἐσμέν·
 ἀλλὰ κριτὸν προσθερισθῆναι, ἡθηναίων ἀρχόντων
 τῆς θαλάττης, ἰκανὴ ἢ ἡ ἡμετέρα πόλις καὶ εὐ-
 φίλους, καὶ κινῶς ἐχθροὺς ποιῆν. Ὅσα δὲ μάλ-
 λον αἱ ἄλλαι πόλεις σὺν τῇ τιχῇ ἀπιστράφησαν
 ἡμῶν, τοσοῦτῳ ὄντως ἢ ὑμετέρα πιστότης μείζιστον
 φανείη ἂν. Εἰ δὲ τιμὴ τοῦτο φανείασαι, μὴ καὶ κα-
 τὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἐνθάδε πολιδορκώμεθα,
 ἐπιποιῶ, ὅτι Ἑλληνικὸν μὲν οὐπω φαντικὸν ἐστὶν
 ἐν τῇ θαλάττῃ· οἱ δὲ βάρβαροι εἰ ἐπιχειρήσουσι
 τῆς θαλάττης ἀρχεῖν, οὐκ ἀνάξια ταῦτα ἡ Ἑλλάς·
 ὡσθ' ἰσχυτὴ ἐπικουροῦσα, καὶ ἡμῶν ἐύμαχος γε-
 νήσεται. Οἱ μὲντοι, ταῦτα ἀκούοντες, οὐκ ἀκόν-
 τως, ἀλλὰ προθύμως ἐπέισθησαν· καὶ τοὺς μὲν
 ἰσχυτὰς ἀρμοστὰς φίλους ἐδέχοντο, τοὺς δὲ ἀπόντας
 μετεπέμποντο. Ὁ δὲ Δερκυλλίδας, ὡς ξυνηλέγησαν
 πολλοὶ καὶ χρήσιμοι ἄνδρες εἰς τὴν πόλιν, διαβάς
 καὶ εἰς Σηστόν, κατωτικῶν ὄντων Ἀβύδου, καὶ ἀπί-
 χοντα οὐ πλείον ὄκτω σταδίων, ὅσοι τε διὰ Δακε-
 δαιμονίου γῆν ἰσχοῦν ἐν Χερρόνησῳ ἢ Θροίξῃ, καὶ
 ὅσοι αὐτὸν ἐκ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ πόλεων ἀρμοστὰς
 ἐξέπιπτον, καὶ τοὺτους ἐδέχετο, λέγων, ὅτι οὐδ'
 ἐκείνας ἀθύμειν δεῖ, ἐννοουμένους, ὅτι καὶ ἐν τῇ
 Ἀσίᾳ, ἢ ἐξαρχῆς βασιλείῳ ἐστὶ, καὶ Τήμνος, αὐ-
 μεγάλη πόλις, καὶ Αἴγαι, καὶ ἄλλα γε χωρία δύναν-
 ται οἰκεῖν, οὐχ ὑπήκοα ὄντα βασιλείῳ. Καίτοις
 ἔφη, ποῖον μὲν ἂν ἰσχυρότερον Σηστοῦ λάβοιτε χω-
 ρίαν, πρῶτον δὲ δυσπολιορηκτότερον. ὃ καὶ νεῶν

- καὶ πηζόν θῆσαι, εἰ μὲλλον πολέουσι θῆσαν αὐτοῖς. Τούτους αὖ, τριτάτω λέγων, ἔαχε τοῦ μὴ ἀπεπλήχθαι. Ὁ δὲ Φαρνάβαζος, ἐπεὶ εὖρα τὴν τῆς Ἀβυδῶν καὶ τὸν Ἰσημίων ὄριος ἔχοντα, προηρόρευσεν αὐτοῖς, ῥως, εἰ μὴ ἐκπέμψοιεν τοὺς Λακεδαιμονίους, πόλεμον ἐξήσει κατ' αὐτῶν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπέθροτο, Κόνωνα μὲν προσέταξε καλεῖν αὐτοὺς τὴν Θύλακταν ἀπέλθαι, αὐτὸς δὲ ἐδήξασθαι τὴν τῶν Ἀβυδηίων χώραν. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐπέρανε πρὸς τὸ καταστρέφασθαι, αὐτὸς μὲν ἐπ' οὐκοῦν ἀπέηλθε, τὸν δὲ Κόνωνα ἐκέλευεν εὐραπέχεσθαι τὰς καθ' ἑλληνιστοῦ πόλεις, ἅπως εἰς τὸ ἔαχε ἐκκαλεῖσθαι ναυτικὸν ἀθροισθῆναι. Ὁργυόμενος γὰρ ἴσχε Λακεδαιμονίους, τὰνθ' ἀπεκατέονθη, πρὶν παντὸς ἐποιεῖται ἐλθεῖν τε εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, καὶ τιμωροῦσασθαι, ὅτι δύναντο.
- 7 Καὶ τὸν μὲν χειμῶνα ἐκ πούτερος ὄντες διήχον· ἄμα δὲ τῷ ἔαρι καὶς τὴν πόλιν συμπληρώσας, καὶ ξεικὸν προσμαθουσίμενος, ἔπλευσεν ὁ Φαρνάβαζος τε καὶ ὁ Κόνων μετ' αὐτοῦ ἑσὶ νήσων εἰς Μήλον· ἐκεῖθεν δὲ ὁρμώμενοι εἰς τὴν Λακεδαιμονίαν. Καταπλεύσας δὲ πρῶτον εἰς Αἰγίον, ἐδήξασε ταύτην τὴν χώραν· ἔπειτα καὶ ἄλλοσε ἀποβαλῶν τῆς παραθαλακτικῆς, ἐκακούργει, ὅτι δύναντο. Φοβούμενος δὲ πῆν τε ἄλλοιενόνητα τῆς χώρας, καὶ τὰ τῆς βοηθείας, καὶ τὰ τῆς σπανοσιτίας, ταχὺ τε ἀνέστρεψε, καὶ ἀποπλέων ὠρμίσαθ' εἰς Κυθηρίας εἰς Φοινικουγὰ. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔχοντες τὴν πό-
- 8

λιν τῶν Κυθηρίων, φοβηθέντες, μὴ κατὰ κράτος
 ἀλοῦεν, ἐξέλιπον τὰ τείχη, ἐκείνους μὲν ὑποσπών-
 δους ἀφῆκεν εἰς τὴν Λακωνικὴν· αὐτὸς δὲ, ἐπι-
 σκευάσας τὰ τῶν Κυθηρίων τείχος, φρουροὺς τε
 καὶ Νικόδημον Ἀθηναῖον ἄρμοστήν, ἐν ταῖς Κυ-
 θηρίοις κατέλιπε. Ταῦτα δὲ ποιήσας, καὶ εἰς
 Ἰσθμὸν ἁγῆς Κορινθίας κατακλιύσας, καὶ παρακε-
 λευσάμενος τοῖς συμμάχοις προθύμως τε πολεμῆν,
 καὶ ἀνδρῶν πιστοῦς φαίνεσθαι βασιλεῖ, καταλιπὼν
 αὐτοῖς χρήματα, δυνάειεν, ἔρχετο ἐπ' αἴμου ὑπο-
 πλίων. Λέγουσας δὲ τοῦ Κόρωνος, ὡς εἰ ἐὼν αὐ- 9
 τὸν ἔχειν τὸ ναυτικόν, θρέψει μὲν ἀπὸ τῶν κήσων,
 καταπλεύσας δ' εἰς τὴν πατρίδα, συναναστήσασιν τὰ
 τε μικρὰ τείχη τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τὰ περὶ τῶν
 Πειραιῶ τείχος, εὐτόθεν αἰ, ἔφη, ὅτι Λακεδαιμο-
 νίους αὐδὲν μὲν βαρύτερον γένοιτο· καὶ τοῦτο οὖν,
 ἔφη, σὺ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις κχαρισμένος ἔση, τοὺς
 δὲ Λακεδαιμονίους τετίμωρημένος· ἐφ' ᾧ γὰρ πλεῖ-
 στα ἐπόνθησαν, ἀτελὲς αὐταῖς ποιήσεις· ὁ δὲ Φαρ-
 νάβαζος, ἀκούσας ταῦτα, ἀπέστειλεν αὐτὸν προθύ-
 μως εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ χρήματα προσέθηκεν αὐ-
 τῷ εἰς τὸν ὀπισθεσιμόν. Ὁ δὲ ἀφικόμενος πολλὸν το
 τοῦ τείχους ὤρθωσε, τὰ τε ἀνωτῷ πληρώματα πα-
 ρέχων, καὶ τόποις καὶ λιθολόγοις μισθὸν δίδων,
 καὶ ἄλλο, εἴ τι ἀνεγκαῖον ἦν, δαπανῶν. Ἦν μὲν
 τοι τοῦ τείχους ἅ καὶ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι καὶ Βοιωτοὶ
 καὶ ἄλλαι πόλεις ἐθελούσιαι συνέτελχισαν. Οἱ μὲν
 τοι Κερνῆσιαι, ἐφ' ὧν ὁ Φαρνάβαζος κατέλιπε

χρημάτων, καὶ πληρώσαντες, καὶ Ἀργεῖον ναυαρχον ἐπιστήσαντες, ἐθαλαττοκράτουσιν ἐν τῷ περὶ
 11 Ἀχαΐαν καὶ Λέχαιον κόλπον. Ἀντεπλήρωσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ναῦς, ὧν ἦρχε Πολέμαρχος. Ἐπει δὲ οὗτος ἐν προσβολῇ τινι γενόμενος ἀπέθανε, καὶ Πέλλης αὐτῷ ἐπιστολεὺς ὢν, τρωθεὶς ἀπέλθον, Ἡρακλίδας ταύτας ἀναλαμβάνει τῶν ναῶν. Ἡρώματος μὲντοι Κορίνθιος, τὰς παρ' Ἀγαθόνου παραλαβὼν ναῦς, ἐξέλιπε τὸ ῥῖον Λακεδαιμόνιος δ' αὐτὸν παρέλαβον. Μετὰ δὲ τοῦτο Τελεναίης ἐπὶ τῆς Ἡρακλίδου ναῦς ἦλθε, καὶ οὗτος τοῦ κόλπου πάλιν αὐτὸν ἐκράτει.

- 12 Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀπαύσαντες, ὅτι Κόρινθον καὶ τὸ τεῖχος τοῖς Ἀθηναίοις ἐκ τῶν βασιλείας χρημάτων ἀναρθρήθη, καὶ τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῶν ἑκείνου τρέφων, τὰς νήσους καὶ τὰς ἐν τῇ ἡπείρῳ παρὰ θάλατταν πόλεις Ἀθηναίοις εὐεργετίζον, ἐνόμιζον, εἰ ταῦτα διδάσκειεν Τιρίβαζον, βασιλείας ἔντα στρατηγὸν, ἢ καὶ ἀποσιῆσαι ἕκ. πρὸς ἑαυτοὺς παισίαν τὸν Τιρίβαζον, ἢ παύσαι γ' ἂν τὸ Κόρινθος ναυτικὸν τρέφοιεν. Ἰγάντες δὲ οὗτοι, πύμπουσαν Ἀντακλίδαν πρὸς τὸν Τιρίβαζον, προσεβίβαντες, αὐτὸν ταῦτα διδάσκουσιν, καὶ παρὰ οὐδαμῶς εἰρήνην τῆσδε λέγει
 13 ποιῆσθαι πρὸς βασιλέα. Διαθύμενοι δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι, ἀντιπέμποσιν πρῶτους μετὰ Κόρινθος, Ἐρμογένην, καὶ Δίωνα, καὶ Καλλιόθεον, καὶ Καλλιμάχοντα. Συμπαραπέμποσαν δὲ καὶ ἀπὸ τῶν συμμάχων πρῶτους καὶ παρεγένοντο ἀπὸ τῶν Βοιωτῶν καὶ

Κόρινθου καὶ Ἀργούς. Ἐπει δὲ ἐκεῖ ἦσαν, δὲ μὲν Λακ¹⁴
 τακίδας ἔλεγε πρὸς τὸν Τριβάζον, ὅτι καὶ εἰρήνης
 δεόμενος ἦκοι τῇ πάλει πρὸς βασιλεία, καὶ αὐτῆς,
 οἷας περ βασιλεὺς ἐπεθύμει. Τῶν τε γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ
 Ἑλληνίδων πόλεων Λακεδαιμονίους βασιλεῖ οὐκ ἔντε-
 ποιῆσθαι, τὰς τε κήσους ἀπάσας καὶ τὰς ἄλλας πό-
 λεις ἀρκεῖν ἀφ᾽ αὐτονόμοις εἶναι. Καίτοι, ἔρη, τοια
 αὔτα ἐθέλοντων ἡμῶν, τίτος ἦν ἔντα πρὸς ἡμᾶς. οἱ
 Ἑλλήνες ἢ βασιλεὺς πολεμοῖη, ἢ χρήματα διαπαντῆς
 καὶ γὰρ αὐτὸ ἐπὶ βασιλείᾳ στρατεύεσθαι δυνατόν,
 οὔτε Ἀθηναίους, μὴ ἡγουμένους ἡμῶν, οὔτε ἡμῶν,
 αὐτονόμων οὐσῶν τῶν πόλεων. Τῶ μὲν δὲ Τριβ¹⁵
 βάξω ἀκούοντι ἰσχυρῶς ἤρωσαν οἱ τοῦ Ἀνταλκίδου
 λόγοι. τοῖς δ' ἐναντίοις λόγοις ταῦτ' ἦν. Οἱ τε γὰρ
 Ἀθηναῖοι ἐροβοῦντο συνθέσθαι, αὐτονόμους τὰς
 πόλεις καὶ τὰς κήσους εἶναι, μὴ Ἀθήνων καὶ Ἰρ-
 βρου καὶ Σκύρου στεργεῖν. οἱ τε Θηβαῖοι, μὴ
 ἀναγκασθῆναι ἀρεῖναι τὰς Βοιωτίδας πόλεις αὐ-
 τονόμους. οἱ τ' Ἀργεῖοι, οὐ ἐπεθύμουν, οὐκ ἐπέ-
 μιζον ἂν τὴν Κόρινθον δυνάσθαι ὡς Ἀργὸς ἔχει
 κοιούτων συνθηκῶν καὶ σπονδῶν γενομένων. Ἀθῆ-
 ναι μὲν ἡ εἰρήνη οὕτως ἐγένετο ὑπελήξ, καὶ ἀπὸ Κόρινθου
 οἰκάδα ἕκαστος.

Ὁ μὲντοι Τριβάζος τὸ μὲν ἄνευ βασιλείας μετα¹⁶
 Λακεδαιμονίων γενέσθαι οὐκ ἀσφαλῶς αὐτῷ ἠγείτο
 εἶναι. λάθρα γὰρ μὲντοι ἔδοκε χρήματα Ἀνταλκίδῃ,
 ὅπως ἂν, πληρωθέντος γαστρικοῦ ὑπὸ Λακεδαιμο-
 νίων, αἱ τε Ἀθηναῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν. μὴ-

III. IIII. IIII. IIII.

- καὶ τῆς αἰρήνης προσδέονται· καὶ τὸν Κόνωνα, ὡς ἀδικούντα τε βασιλέα, καὶ ἀληθῆ λέγοντων Λακεδαιμονίων, εἶρε. Ταῦτα δὲ πρῶτος ἀπέβηκε πρὸς βασιλέα, φράσαι, ἃ τε λέγουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ εἰ Κόνωνα φανεληφώς εἶη ὡς ἀδικούντα, καὶ ἐφατήσαν, εἰ χρὴ παύειν περὶ ταῦτα ὑπάρχοντων.
- 17 Καὶ βασιλεὺς μὲν, ὡς Τριβιάδος ἀνεῖ πύρ' αὐτῷ ἦν, ἀγροῦσαν καταπέμπει ἐπιμηλοφάστον ἰδὼν κατὰ θάλατταν Ὀμήτορος Στραύδου ἰσχυρῶς τοῖς Ἀθηναίοις καὶ πᾶσι κυρμαχοῖς τὴν γνῶμην προσελεῖ, μνησμένος, ὅπως κακὰ ἢ τοῦ βασιλέως χάρις ἐπέκονται, δεῖ Ἀθηναίων. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ ἴσταν ἐσθλὴν Στραύδου πρὸς ἑαυτοῦ μὲν πολυμυκῶς ἔχοντα, πρὸς Ἀθηναίους δὲ φειδωλῶς ὀλιβρονα πέμπουσαν ἐπὶ πόλει πρὸς αὐτὸν. Ὁ δὲ, δευδὲς τε, καὶ ὀρμητικὸς εἰς Ἐφέσου τε καὶ τῶν ἐν Μαιάνδρου ποδῶν πόλιν, Πριήγη τε καὶ Λεονόφρονος
- 18 καὶ Ἀχιλλεῖου, ἔφερε καὶ ἦγε τὴν βασιλείαν. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, κατανοήσας ὁ Στρούθος, ὅτι ὀλιβρον βοηθοῖν ἐκαστότε ἀνάγκη, καὶ καταφρονητικῶς, ἔπεμψεν ἵππιας εἰς τὰ πεδία, καὶ καταδρομῶντας ἐκείλους περιβαλλομένους ἐλαύνει, ὅτι δύναιντο. Ὁ δὲ ὀλιβρον ἐτύχχανεν εἰς ἀλλοτῶν
- 19 ἀπαρηγῶν μετὰ Θερσάνδρου τοῦ ἀλλήτου· ἦν γὰρ ὁ Θερσάνδρος αὐτὸ μόνον ἀλλήτης ἀγαθός, ἀλλὰ καὶ ἀληθῆ, ἅτε λακωνίζων, ἀντιποικίτο. Ὁ δὲ Στρούθος, ἰδὼν ἀνάγκη τε βοηθοῦντας καὶ ἀλλήλους τοῖς πρῶτοις, ἐπιφαιστικὰ πολλοὺς τε ἔχων

ἰπτεῖς καὶ συνεταγμένους. Καὶ Θίμβρωνας μὲν
καὶ Θέρασανδρον πρώτους ἀπέκριναν· ἐπεὶ δὲ οὗτοι
ἔπεσον, ἐτρέφαντο καὶ τὸ ἄλλο στρατεύμα, καὶ
διώκοντας πεμπληθεῖς κατέκρινον· ἦσαν δὲ οἱ καὶ
εὐώθησαν πάντες εἰς τὰς φιλίας πόλεις· Καὶ πλείονες,
διὰ τὸ ὄμα ἀισθῆθαι τῆς βοήθειας·* * * παλλή-
κας γὰρ καὶ τότε οὐδὲ παραγγελίας τὴν βοήθειαν
ἐπαίησαν. Καὶ τοῦτα μὲν αὐτοῖς ἐγενήθη.

Ἐπεὶ δ' ἦλθον εἰς Λακεδαιμόνα οἱ ἐκπεπτοκό- 20
τες Ῥοδίων ὑπὸ τοῦ δήμου, εἰδότες, ὡς οὐκ
ἄξιον εἶη περιεθεῖν Ἀθηναίους Ῥόδον κατωκτερω-
μένους, καὶ τῆσάυτην δύναμιν συνθιμένους. Γνώ-
στες οὖν αἱ Λακεδαιμόνιοι, ὡς, εἰ μὲν κρατήσοι ὁ
δῆμος, Ἀθηναίων ἔσται Ῥόδος ἕκαστα, εἰ δὲ οὐ
πλευσιώτεροι, αὐτῶν, ἐπλήρωσαν αὐτοῖς καὺς αὐτῶ,
ναύαρχον δὲ Ἐλάχιον ἐπέστησαν. Δυνάπεμφαν δ' αὖ
ἐπὶ τῶν νεῶν τοῦτων καὶ Λακωνίων. Ἐκέλευσαν δ'
αὐτῶν, διαβάντα εἰς τὴν Ἀσίαν, τὰς τε Θίμβρωνας
ὑποδεξαμένους πόλεις θρασυτέρων, καὶ στρατεύμα δὲ
τὸ περισσῶν ἀκαλαβῶντα, καὶ ἄλλο, εἰ ποθεν δύ-
ναται, ἀλλέξαντα, πολεμῆν πρὸς τὰς Στρούθιας.
Ὁ μὲν δὲ Λακωνίων τῶν ἐπὶ εἰς, καὶ τὰς ἄλλας ἐπε-
τύχων, καὶ Τυράνην, τὴν Στρούθια ἔχοντα
θυγατέρα, πορευόμενος εἰς Σύβειν, λαμβάνει σὺν
τῇ γυναικί, καὶ χρημάτων πολλῶν ἀπέλυσε· ὥστε
εὐθὺς ἐντεῦθεν εἶχε μισθοδοτεῖν. Ἦν δὲ οὗτος ὁ αὖ
ἀνὴρ εὐχαρὶς τε οὐκ ἦτον τοῦ Θίμβρωνος, μᾶλλον
τε συνεταγμένος καὶ ἐχρηματοκτοῦ στρατηγός.

116 ΟΥΤΕΡΩΣ

οὐδὲ γὰρ ἐκράτοιν αὐτοῦ αἱ τοῦ σώματος ἡδοναί,
 ἀλλ' οἱ, πρὸς ᾧ εἴη ἔργον, τούτω ἐπρακτεν. Ὁ δ'
 Ἐκδικος ἐπεὶ ἐν τῇ Κνίδῳ ἔπλευσα, καὶ ἐκύθητο
 ἄσθ' ἐν τῇ Ρόδῳ δῆμιον πύσσα κατέχοντα, καὶ προ-
 σοῦντα καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, (καὶ δὴ
 ἔπλευσα διπλασίαις τριήμασιν, ἣ αὐτὸς εἶχεν,) ἤσου-
 23 χίαν ἤσθη ἐν τῇ Κνίδῳ. Οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι,
 ἐπεὶ ἤσθησαν αὐτῶν ἐλάττω δύναμιν ἔχοντα, ἦ ὥστε
 τοὺς φίλους ἠφρακῶν, ἐκέλευσαν τὸν Τελευτίαν σὺν
 ταῖς δέδεκα ναυσὶν, αἷς εἶχεν ἐν τῷ περὶ Ἀχαΐαν
 καὶ Λέχαιον κόλπον, περιπλεῖν πρὸς τὸν Ἐκδικον,
 κἄκεινον μὴν ἀποπέμψαι, αὐτὸν δὲ τῶν τε βουλο-
 μένων φίλων εἶναι ἐπιμαλῆσθαι, καὶ τοὺς πολεμίους
 ὅτι ὄναίτο καπὸν ποιῶν. Ὁ δὲ Τελευτίας, ἐπεὶ
 ἀφίκετο εἰς τὴν Σάμον, προλαβὼν ἐκεῖθεν ναῦς,
 24 ἔπλευσεν εἰς Κνίδον, ὃ δὲ Ἐκδικος οἴκαδε. Ὁ δὲ
 Τελευτίας ἔπλεε ἐς τὴν Ρόδον, ἥδη ἔχων ναῦς ἑπτὰ
 καὶ εἴκοσι πλέων δὲ περιτυχάνει Φιλοκράτει τῷ
 Ἐφιάλτου, πλέοντι μετὰ δέκα τριηρῶν Ἀθηνησέων
 εἰς Κύπρον ἐπὶ ξυμμαχίᾳ τοῦ Εὐαγόρου, καὶ λαμβά-
 νει πάσας ἐπανατιώτατα δὴ ταῦτα ἀμφοτέρω
 δαυτοῖς πράττοντας. οἳ τε γὰρ Ἀθηναῖοι, φίλῳ
 χρώμενοι βασιλεῖ, ξυμμαχίαν ἐπέμπον Εὐαγόρῃ,
 τῷ πολεμοῦντι πρὸς βασιλέα· ὃ τε Τελευτίας, Λα-
 κεδαιμονίων πολεμοῦντων βασιλεῖ, τοὺς πλείοντας
 ἐπὶ τῷ ἐκίνου πολέμῳ διέφθειρεν. Ἐπαναπλεύσας
 δ' εἰς Κνίδον, καὶ διαθέμενος ἃ ἔλαβεν, ἐς Ρόδον
 αὖ ἀφινόμενος ἐβασήθη τοῖς τῶν αὐτῶν φρονοῦσιν.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, νομίζοντες, τοὺς Λακεδαιμο- 25
 νίους πάλιν δύναμιν κερτῆσθαι ἐν τῇ θαλάττῃ,
 ἀντεκπέμπουσι Θρωσύβουλον τὸν Στειριέα σὺν τε-
 ταράκιοντα ναυσί. Ὁ δ' ἐκπλεύσας, τῆς μὲν ἐς
 Ῥόδον βοηθείας ἀπέσχε, νομίζων; οὐτ' ἂν αὐτὸς
 ῥαδίως τιμωρήσασθαι τοὺς φίλους τῶν Λακεδαιμο-
 νίων; τείχος ἔχοντας; καὶ Τελεναίου σὺν ναυσὶ
 παρόντος, συμμάχου ὄντος αὐτοῖς· οὗτ' ἂν τοὺς
 σφετέρους φίλους ἐπὶ τοῖς πολέμοις γενέσθαι, τὰς
 τε πόλεις ἔχοντας, καὶ πολὺ πλείστας ὄντας, καὶ
 μάχῃ γε κικρατηκότας· εἰς δὲ τὸν Ἑλλησποντιον 26
 πλεύσας, καὶ οὐδενὸς ἀντιπέλου παρόντος, ἐνόμισε
 καταπερᾶσαι ἂν ἐν τῇ πόλει ἀγαθόν. Καὶ οὗτος δὴ
 καταμαθὼν πρῶτον μὲν στασιάζοντας Ἀμαθρόκην τε,
 τὸν Ὀδρυσῶν βασιλέα, καὶ Σεύθην, τὸν ἐπὶ θα-
 λάττῃ ἄρχοντα, ἀλλήλους μὲν διήλλαξεν αὐτοὺς,
 Ἀθηναίοις δὲ φίλους καὶ συμμάχους ἐποίησε, νομι-
 ζων, καὶ τὰς ὑπὸ τῇ Θράκῃ οἰκούμεσας πόλεις Ἑλλη-
 νίδας, φίλων ὄντων τούτων, μᾶλλον προσέχειν ἂν
 τοῖς Ἀθηναίοις τὸν νοῦν. Ἐχόντων δὲ τούτων τε 27
 καλῶς, καὶ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεων, διὰ τὸ βασι-
 λέα φίλον τοῖς Ἀθηναίοις εἶναι, πλεύσας εἰς Βυ-
 ζάντιον, ἀπέδοτο τὴν δεκάτην τῶν ἐκ τοῦ Πόντου
 πλεόντων. Μετέστησε δὲ ἐξ ὀλιγαρχίας εἰς τὸ δη-
 μοκρατεῖσθαι τοὺς Βυζαντίους· ὥστ' οὐκ ἀχθει-
 νῶς εἴορα ὁ τῶν Βυζαντίων δῆμος Ἀθηναίους δι-
 πλείστους παρόντας ἐν τῇ πόλει. Ταῦτα δὲ πρά- 28
 ξας, καὶ Χαλκηδονίους φίλους προσποιησάμενος

ἀπέπλει ἔξω τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἐπιτυχὼν δ' ἐν τῇ
 Λέσβῳ ταῖς πόλεσι πύσαις, πλὴν Μιτυληναίων, λα-
 κωνίζουσαις, ἐπ' οὐδεμίαν αὐτῶν ἦε, πρὶν ἐν Μι-
 τυλήνῃ συντάξας τοὺς τε ἀπὸ τῶν αὐτοῦ νεῶν τετρα-
 κοσίους, καὶ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων φυγάδας, ὅσοι
 εἰς τὴν Μιτυλήνῃν καταπεφύγεσαν, καὶ αὐτῶν δὲ
 Μιτυληναίων τοὺς ἐρῶμενεστάτους προσλαβὼν, καὶ
 ἐλπίδας ὑποθείς, τοῖς μὲν Μιτυληναίοις, ὡς, εἰάν
 λάβῃ τὰς πόλεις, προστάται πάσης τῆς Λέσβου
 ἔσονται, τοῖς δὲ φυγάσιν, ὡς, εἰάν ὁμοῦ ὄντες ἐπι-
 μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων ἴωσιν, ἱκανοὶ ἔσονται
 ἅπαντες εἰς τὰς πατρίδας ἀνασώθῃναι, τοῖς δ' αὖ
 ἐπιβάταις, ὡς, φίλην Λέσβον προσποιήσαντες τῇ
 πόλει, πολλὴν εὐπορίαν χρημάτων διαπεπραγμένους
 ἔσονται· ταῦτα δὲ παραμανθρομένους, καὶ συντά-
 29 ξας, ἦγεν αὐτοὺς ἐπὶ Μήθυμικαν. Θηρίμαχος μὲν-
 τοι, ὃς ἀρροστής ἐτύχασεν ὡν τῶν Λακιδαιμοσίων,
 ὡς ἤκουσε τὸν Θρασύβουλον προσαίοντα, τοὺς τε
 ἀπὸ τῶν αὐτοῦ νεῶν λαβῶν ἐπιβάτας, καὶ αὐτοὺς
 τοὺς Μήθυμιάους, καὶ ὅσοι Μιτυληναίων φυγάδες
 ἐτύχωνον αὐτάθι, ἐπέητα ἐπὶ τὰ ὄρια. Μύχης δὲ
 γενομένης, ὃ μὲν Θηρίμαχος αὐτοῦ ἀποθνήσκει, τῶν
 30 δ' ἄλλων φευγόντων πολλοὶ ἀπέθανον. Ἐκ δὲ τοῦ-
 του τὰς μὲν προσηγάγετο τῶν πόλεων, ἐκ δὲ τῶν οὐ
 προσχωροουσῶν λεηλατῶν, χρήματα τοῖς στρατιώταις
 παρέχων, ἔσπειυεν εἰς τὴν Ῥόδον ἀφικέσθαι. Ὅπως
 δ' ἂν καὶ ἐκεῖ ἐρῶμενεστάτου τὸ στρατεύμα ποιή-
 σαίτο, ἐξ ἄλλων τε πολλῶν ἠγγυρολόγει, καὶ εἰς

Ἄσπευτον ἀφικόμενος, ὠρμίσατο ἐς τὸν Εὐρυμέδοντα ποταμόν. Ἦδη δὲ ἔχοντος αὐτοῦ χρήματα παρὰ τῶν Ἄσπευδιῶν, ἀδικησάντων τι ἐκ τῶν ἀγρῶν τῶν στρατιωτῶν, ὄργισθέντες οἱ Ἄσπευδιοι, τῆς νυκτὸς ἐπιπεσόντες, κατακόπτουσιν ἐν τῇ σκηνῇ αὐτόν.

Καὶ Θρασύβουλος μέντοι, μάλᾳ δοκῶν ἀνὴρ ἀγα- 51
θὸς εἶναι, οὕτως ἐτελεύτησεν. Οἱ μέντοι Ἀθηναῖοι, ἐλόμενοι ἀντ' αὐτοῦ Ἀγύριον, ἐπὶ τὰς ναῦς ἐξέπιμψαν. Δισθόμενοι δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὅτι ἡ δεκάτη τε τῶν ἐκ τοῦ Πόντου πεπραμένη εἴη ἐν Βυζαντιῷ ὑπ' Ἀθηναίων, καὶ Χάλκηδὸνα ἔχοιεν, καὶ αἱ ἄλλαι Ἑλλησπόντιαι πόλεις, φίλου ὄντος αὐτοῖς Φαρναβάζου, εὖ ἔχοιεν, ἔγνωσαν ἐπιμελητέον εἶναι. Τῷ 52
μὲν οὖν Δερκυλλίδᾳ οὐδὲν ἐμέμφοντο· Ἀναξίβιος μέντοι, φίλων αὐτῷ γενομένων τῶν ἐφόρων, διεπράξατο, ὥστε αὐτὸς ἐκπλεῦσαι ἀρμοστῆς εἰς Ἄβυδον. Εἰ δὲ λάβοι ἀφορμὴν καὶ ναῦς, καὶ πολεμήσειν ὑπὸ σκηνῆ τοῖς Ἀθηναίοις, ὥστε μὴ ἔχειν ἐκείνοις καλῶς τὰ ἐν Ἑλλησπόντῳ. Οἱ μὲν δὴ δόντες καὶ τρεῖς τριή- 35
ρεις, καὶ ἀφορμὴν ἐς ξένους χιλίους, ἐξέπιμψαν τὸν Ἀναξίβιον. Ὁ δὲ ἐπειδὴ ἀφίκετο, κατὰ γῆν μὲν ἀθροίσας ξηνικόν, τῶν τε Αἰολίδων πόλεων παρεσπᾶτό τινας τοῦ Φαρναβάζου, καὶ ἐπιστρατοπεδευσούσαις ταῖς πόλεσιν ἐπὶ τὴν Ἄβυδον ἀντεπεστράτευε, καὶ ἐπόρευετο, καὶ ἐδήου τὴν χώραν αὐτῶν. Καὶ ναῦς δὲ, πρὸς αἷς εἶχε, συμπληρώσας ἐξ Ἀβίδου τρεῖς ἄλλας, κατήγγεν, εἰ τι που λαμβάνοι Ἀθηναίων πλοῖον, ἢ τῶν ἐκείνων ξυμμάχων. Δισθόμενοι 34

δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ δεδιότες, μὴ διαφθα-
 ρεῖη σφίσι, ἃ κατασκεύασαν ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ Θρα-
 σύβουλος, ἀντακτίμπουσιν Ἰφικράτην, καὺς ὀκτώ
 ἔχοντα, καὶ πελταστὰς ἐς διακοσίους καὶ χιλίους.
 (Οἱ δὲ πλείστοι αὐτῶν ἦσαν, ὧν ἐν Κορίνθῳ ἤρξεν·
 ἔπει γὰρ οἱ Ἀργεῖοι τὴν Κόρινθον Ἄργος ἐπεποίη-
 τε, οὐδὲν ἔφασαν αὐτῶν δεῖσθαι· καὶ γὰρ ἀπεκτό-
 νει τινὰς τῶν ἀργολιζόντων· καὶ οὕτως ἀπελθὼν
 35 Ἀθήναζε, οἴκοι ἐτύγγανεν ὧν.) Ἐπει δ' ἀφίκετο ἐς
 Χερῶδνησον, τὸ μὲν πρῶτον Ἀναξίβιος καὶ Ἰφι-
 κράτης, λησταίς διακίμποντες, ἐπολέμουν ἀλλήλους·
 προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, ὁ Ἰφικράτης, αἰσθόμενος
 καὶ Ἀναξίβιον οἰχόμενον ἐς Ἄντανδρον σὺν τε τοῖς
 μισθοφόροις καὶ σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν Λακωνικοῖς,
 καὶ σὺν Ἀβυθηνοῖς διακοσίοις ἐπλήταις, καὶ ἀκού-
 σασ, ὅτι τὴν Ἄντανδρον φιλίαν προσελθὼς εἶη,
 ὑποσῶν, ὅτι, καταστήσας ταῦ τὴν ἐκεῖ φρουρὰν,
 ἀποπορεύσοιτο πάλιν, καὶ ἀπάξει τοὺς Ἀβυθηνοὺς
 οἴκαδε, διαβὰς τῆς νυκτός, ἢ ἐρημότατον ἦν τῆς
 Ἀβυθηνῆς, καὶ ἐπανελθὼν ἐς τὰ ὄρη, ἐνέδραν ἐποιή-
 σατο. Τὰς δὲ τριήρεις, αἱ διήγαγον αὐτὸν, ἐκέλευε
 παραπλεῖν ἅμα παρὰ τὴν Χερῶδνησον τὴν ἄνω, ὅπως
 δοκοίη, ὥσπερ εἰῶθει, ἐπ' ἀργυρολογίαν ἐπαναπε-
 36 πλευνέσθαι. Ταῦτα δὲ ποιήσας, οὐκ ἐψεύσθη· ἀλλ'
 ὁ Ἀναξίβιος ἀπεπορεύετο, ὡς μὲν ἐλέγετο, οὐδὲ τῶν
 ἱερῶν γεγενημένων ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ, ἀλλὰ κατατρο-
 νήσας, ὅτι διὰ φιλίας τε ἐπορεύετο, καὶ ἐς πᾶσαν
 φιλίαν, καὶ ὅτι ἤκουε τῶν ἀπαντήτων, τὸν Ἰφικρά-

την ἀμαπεπλευκέναι τὴν ἐπὶ Προικόννησον, ἀμελέ-
 στερον ἐπορεύετο. Ὅμως δὲ ὁ Ἰφικράτης, ἕως μὲν 37
 ἐν τῷ ἰσπίδῳ τὸ στρατεύμα τοῦ Ἀναξίβιου ἦν, οὐκ
 ἐξανίστατο· ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν Ἀβυθῆνοὶ ἀφηγούμενοι
 ἦδη ἐν τῷ παρὰ Κρεμαστὴν ἦσαν πεδίῳ, ἐνθα ἐστί
 τὰ χρύσεια αὐτοῖς, τὸ δ' ἄλλο στρατεύμα ἐν τῷ κο-
 τάντει ἦν, ὃ δὲ Ἀναξίβιος ἄρτι κατέβαινε ἐν τοῖς
 Λακωνικοῖς· ἐν τούτῳ ὁ Ἰφικράτης ἐξανίστησι τὴν
 ἐνέδραν, καὶ δρόμῳ ἐφέρειτο πρὸς αὐτόν. Καὶ ὁ 38
 Ἀναξίβιος, γνοὺς, μὴ εἶναι ἐλπίδα σωτηρίας, ὄρων
 ἐπὶ πολὺ τε καὶ στενὸν ἐκτεταμένον τὸ ἑαυτοῦ στρα-
 τεύμα, καὶ νομίζων, πρὸς τὸ ἀναντες οὐκ ἂν δύνα-
 σθαι σαφῶς βοηθῆσαι αὐτῷ τοὺς παρεληλυθότας,
 ὄρων δὲ καὶ ἐκπεπληγμένους ἅπαντας, ὡς εἶδον τὴν
 ἐνέδραν, εἶπε πρὸς τοὺς παρόντας· Ἄνδρες, ἐμοὶ
 μὲν καλὸν ἐνθάδε ἀποθανεῖν· ὑμῖς δὲ, πρὶν συμ-
 μίξαι τοῖς πολεμοῖς, σπεύδετε εἰς τὴν σωτηρίαν. Καὶ 39
 ταῦτ' ἔλεγε, καὶ παρὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ λαβὼν τὴν
 ἰσπίδα, ἐν χώρᾳ αὐτοῦ μαχόμενος ἀποθνήσκει. Καὶ
 τὰ παιδικὰ μέντοι αὐτῷ παρέμεινε, καὶ τῶν Λακα-
 δαιμονίων δὲ τῶν συνεληλυθότων ἐκ τῶν πόλεων
 ἄρμωσθήρων ὡς δώδεκα μαχόμενοι συναπέθανον· οἱ
 δ' ἄλλοι φεύγοντες ἐπιπτοῖ. Οἱ δ' ἐδίωκον μέχρι
 τοῦ ἄστεος. Καὶ τῶν τε ἄλλων ὡς διακόσιοι ἀπέθα-
 νον, καὶ τῶν Ἀβυθηνῶν ὀπλιτῶν περὶ πενήκοντα.
 Ταῦτα δὲ πράξας ὁ Ἰφικράτης, ἀνεχώρησε πάλιν
 ἐπὶ τὴν Χερρόνησον.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ,

C A P. I.

Και τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑλλησποντον Ἀθηναίοις τε καὶ Λακεδαιμονίοις τοιαῦτα ἦν. Ὡν δὲ πάλιν ὁ Ἐπιπρόδικος ἐν τῇ Αἰγίνῃ, καὶ ἐπιμύξα χρωμένων τὸν πρόσθεν χρόνον τῶν Αἰγινήτων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἐπεὶ φανερῶς κατὰ θάλατταν ἐπολεμῆιτο ὁ πόλεμος, ξυνοδῶσαν καὶ τοῖς ἐφόροις, ἐφήσει ληΐζεσθαι τὸν βουλούμενον ἐκ τῆς Ἀττικῆς. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, πολιορκούμενοι ὑπ' αὐτῶν, πέμψαντες εἰς Αἶγινα καὶ ὀπλίτας, καὶ στρατηγὸν αὐτῶν Πάμφιλον, ἐπιτείχισαν Αἰγινήταις, καὶ ἐπολιόρκουν αὐτοὺς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν δέκα τριήρεσιν. Ὁ μὲντοι Τελουτίας, τυχὼν ἐπὶ τῶν νήσων ποι ἀφιγμένος κατὰ χρημάτων πόρον, ἀκούσας ταῦτα περὶ τοῦ ἐπιτειχισμοῦ, ἐβοήθει τοῖς Αἰγινήταις· καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν ἀπήλασε, τὸ δ' ἐπιτειχισμα διαφύλαττεν ὁ Πάμφιλος.

3 Ἐν δὲ τούτῳ ἀπὸ Λακεδαιμονίων Ἴεραξ ναύαρχ-

χος ἄφικνεῖται. Κακείνος μὲν παραλαμβάνει τὸ ναυτικόν· ὁ δὲ Τελευταίος μακαριώτατα δὴ ἀπέπλευσεν οἴκαδε. Ἦνίκα γὰρ ἐπὶ θάλατταν κατέβαινον, ἐπ' οἴκου ὀρμώμενος, οὐδεὶς ἐκείνον τῶν στρατιωτῶν ὃς οὐκ ἔδεξιώσατο· καὶ ὁ μὲν ἐστεφάνωσεν, ὁ δὲ ἔταυνίωσεν, οἱ δ' ὑστερήσαντες ὁμῶς, καὶ ἀναγομένους, ἔρριπτον εἰς τὴν θάλατταν στεφάνους, καὶ εὐχοντο αὐτῷ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ. Γιγνώσκω μὲν οὖν, ὅτι ἐν τούτοις οὔτε δαπάνημα, οὔτε κίνδυνον, οὔτε μηχανήματα ἀξιόλογον οὐδὲν διηγοῦμαι· ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία τόδε ἄξιόν μοι δοκεῖ εἶναι ἀνδρὶ ἐννοεῖν, τί ποτε ποιῶν ὁ Τελευταίος οὕτω διέσθης τοὺς ἀρχομένους. Τοῦτο γὰρ ἤδη πολλῶν καὶ χρημάτων καὶ κινδύνων ἀξιολογώτατον ἀνδρὸς ἔργον ἐστίν.

Ὁ δ' αὖ Ἰέραξ, τὰς μὲν ἄλλας ναῦς λαβὼν, πάλιν ἔπλει εἰς Ῥόδον· ἐν Αἰγίῳ δὲ τριήρεις δώδεκα κατέλιπε, καὶ Γοργώπαν, τὸν αὐτοῦ ἐπιστολέα, ἀρμωστήν. Καὶ ἐκ τούτου ἐπολιορχοῦντο μᾶλλον οἱ ἐν τῷ ἐπιτειχίσματι τῶν Ἀθηναίων, ἢ οἱ ἐν τῇ πύλει· ὥστε ὑπὸ ψηφίσματος Ἀθηναῖοι πληρώσαντες ναῦς πολλὰς, ἀπεκομίσαντο ἐξ Αἰγίως πέμπτῳ μῆνι τοὺς ἐκ τοῦ φρουρίου. Τούτων δὲ γενομένων, οἱ Ἀθηναῖοι πάλιν αὖ πράγματα εἶχον ὑπὸ τε τῶν ληστῶν καὶ τοῦ Γοργώπα· καὶ ἀντιπληροῦσι ναῦς τρεῖς καὶ ἑκατὰ, καὶ αἰροῦνται Εὐνομον ναύαρχον ἐπ' αὐτάς. Ὄντος δὲ τοῦ Ἰέρακος ἐν τῇ Ῥόδῳ, οἱ Λακεδαιμόνιοι Ἀνταλκίδαα ναύαρχον ἐπέμπουσι,

ζοντες, και Τιριβάζω τούτο ποιούντες μάλιςτ' αν
 χαρίζεσθαι. Ο δὲ Ἀνταλκίδας, ἐπει ἀφίκετο ἐς Αἴ-
 γιναν, ξυμπααραλαβὼν και τὰς τοῦ Γοργώπα ναῦς,
 ἐπλευσεν ἐς Ἐφεσον, και τὸν Γοργώπαν πάλιν ἀπο-
 πέμπει ἐς Αἴγιναν ξὺν ταῖς δέκα ναυσίν· ἐπὶ δὲ ταῖς
 ἄλλαις Νικόλοχον ἐπέστησε τὸν ἐπιστολέα. Και ὁ
 μὲν Νικόλοχος βοηθῶν Ἀβυδηνοῖς ἐπλεῖ ἐκεῖσε· πα-
 ρατρεπόμενος δὲ ἐς Τένεδον, εἰδῆου τὴν χώραν, και
 7 χρήματα λαβὼν, ἀπέπλευσεν ἐς Ἀβυδον. Οἱ δὲ
 τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί, ἀθροισθέντες ἀπὸ Σα-
 μοθράκης τε και Θάσου και τῶν κατ' ἐκείνα τὰ χω-
 ρία, ἐβοήθουν τοῖς Τενεδίοις. Ὡς δ' ἦσθοντο ἐς
 Ἀβυδον καταπεπλευκῶτα τὸν Νικόλοχον, δομώμενοι
 ἐκ Χερῶνῆσου, ἐπολιόρκουν αὐτὸν, ἔχοντα ναῦς
 πέντε και εἴκοσι, δύο και τριάκοντα ταῖς μεθ' ἐαυ-
 τῶν. Ο μὲντοι Γοργώπας ἀποπλέων ἐξ Ἐφέσου, πε-
 ριτυγχάνει Εὐνόμῳ. Και τότε μὲν κατέφυγεν ἐς Αἴ-
 γιναν, μικρὸν πρὸ ἡλίου δυσμῶν· ἐκβιβάσας δ' εὐ-
 8 θύς εἰδελπνιζε τοὺς στρατιώτας. Ο δ' Εὐνόμος, ὀλί-
 γον χρόνον ὑπομείνας, ἀπέπλει. Νυκτὸς δ' ἐπιγε-
 νομένης, φῶς ἔχων, ὥσπερ νομίζεται, ἀφηγεῖτο, ὅπως
 μὴ πλακῶνται αἱ ἐπόμενοι. Ο δὲ Γοργώπας, ἐμβι-
 βάσας, εὐθύς ἐπηκολούθει κατὰ τὸν λαμπιτήρα, ὑπο-
 λειπόμενος, ὅπως μὴ φανερός εἴη, μηδ' αἰσθησῶν
 παρῆχοι, λῆθων τε φόβῳ τῶν κελυστῶν ἀντι φωνῆς
 9 χρωμένων, και παραγωγῇ τῶν κοπιῶν. Ἐπει δὲ ἦσαν
 αἱ τοῦ Εὐνόμου πρὸς τῇ γῆ, περὶ Ζωσιτήρα τῆς Ἀτ-
 κῆς, ἐκέλευε τῇ σὺλλπιγγι ἐπιπλεῖν. Τῷ δ' Εὐνό-

μφ ἐξ ἐνίων μὲν τῶν νεῶν ἄρτι ἐξέβαινον, οἱ δὲ καὶ ἔτι ὠρμίζοντο, οἱ δὲ καὶ ἔτι κατέπλεον. Ναυμαχίας δὲ πρὸς τὴν σελήνην γενομένης, τέσσαρας τριήρεις λαμβάνει ὁ Γοργώπας, καὶ ἀναδησάμενος, ὤχετο ἄγων εἰς Αἴγιναν· αἱ δ' ἄλλαι νῆες αἱ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸν Πειραιᾶ κατέφυγον.

Μετὰ δὲ ταῦτα Χαβρίας ἐξέπλει εἰς Κύπρον, 10
βοηθῶν Εὐαγόρα, πελταστὰς τ' ἔχων ὄντακοσίους
καὶ δέκα τριήρεις. Προσλαβὼν δὲ καὶ Ἀθήνηθεν
ἄλλας τε ναῦς καὶ ὀπλίτας, αὐτὸς δὲ τῆς νυκτὸς
ἀποβαῖς εἰς τὴν Αἴγιναν, πορρωτέρω τοῦ Ἡρακλείου
ἐν κοίλῳ χωρίῳ ἐνήδρευσεν, ἔχων τοὺς πελταστὰς.
Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ, ὡς περ ξυνέκειτο, ἦμον οἱ τῶν
Ἀθηναίων ὀπλίται, Δειμανίτου αὐτῶν ἡγουμένου,
καὶ ἀνάβαινον τοῦ Ἡρακλείου ἐπέκεινα ὡς ἑκακίδεκα
σταδίους, ἐνθα ἡ Τριπυργία καλεῖται. Ἀκούσας 11
δὲ ταῦτα ὁ Γοργώπας, ἐβουήθει μετὰ τε τῶν Αἴγι-
νητῶν, καὶ ξὺν τοῖς τῶν νεῶν ἐπιβάταις, καὶ Σπαρ-
τιατῶν οἱ ἔτυχον αὐτόθι παρόντες ὀκτώ. Καὶ ὑπὸ
τῶν πληρωμάτων δὲ τῶν ἐκ τῶν νεῶν ἐκήρυξε βοη-
θεῖν, ὅσοι ἐλεύθεροι εἴεν· ὥστ' ἐβουήθουν καὶ
τούτων πολλοί, ὃ τι ἐδύνατό ἕκαστος ὄπλον ἔχων.
Ἐπεὶ δὲ παρήλλαξαν οἱ πρῶτοι τὴν ἐνδορᾶν, ἕξαντί- 12
στανται οἱ περὶ τὸν Χαβρίαν, καὶ εὐθύς ἠκόντιζον
καὶ ἔβαλλον· ἐπῆσαν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῶν νεῶν ἀπο-
βιβηκότες ὀπλίται. Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι, ἅτε οὐδε-
νὸς ἀθρόου ὄντος, ταχὺ ἀπέθανον, ὃν ἦν Γοργώ-
πας τε καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι· ἐπεὶ δὲ οὗτοι ἔπιπον,

ἐτρόπησαν δὴ καὶ οἱ ἄλλοι. Καὶ ἀπέθανον Αἰγι-
 νητῶν μὲν ὡς πενήκοντα καὶ ἑκατόν· ξένοι δὲ καὶ
 μέτοικοι καὶ ναῦται καταδεδραμηκότες οὐκ ἐλάττω·
 13 διακοσίων. Ἐκ δὲ τούτου οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, ὡςπερ
 ἐν εἰρήνῃ, ἔπλεον τὴν θάλατταν· οὐδὲ γὰρ τῷ
 Ἐτειονίῳ ἤθελον οἱ ναῦται, καίπερ ἀναγκάζοντι,
 ἐμβάλλειν, ἐπεὶ μισθὸν οὐκ ἐδίδον.

Ἐκ δὲ τούτου οἱ Λακεδαιμόνιοι Τελευτίαν αὖ
 ἐπὶ ταύτῃ ἐκπέμπουσιν ἐπὶ ταύτας τὰς ναῦς ναύαρχον.
 Ὡς δὲ εἶδον αὐτὸν ἤκοντα οἱ στρατιῶται, ὑπερ-
 ἤσθησαν. Ὁ δ' αὐτοὺς ξυγκαλέσας, εἶπε τοιαύδε·

14 Ὡ ἄνδρες στρατιῶται, ἐγὼ χρήματα μὲν οὐκ
 ἔχων ἦκον· εἰ μὲντοι θεὸς ἐθέλῃ, καὶ ὑμεῖς συμ-
 προθυμησθε, πειράσασμαι τὰ ἐπιτήδεια ὑμῖν ὡς
 πλεῖστα πορίζειν. Ἐὐ δ' ἴστε, ὅταν ὑμῶν ἐγὼ
 ἄρχω, εὐχομαι οὐδὲν ἦτιον ζῆν ὑμᾶς, ἢ καὶ ἐμαν-
 τόν· τὰ τε ἐπιτήδεια, θαυμάσετε μὲν ἴσως, εἰ
 φαίην βούλεσθαι ὑμᾶς μᾶλλον, ἢ ἐμὲ, ἔχειν· ἐγὼ
 δὲ νῆ τοὺς θεοὺς καὶ δεξιὰ μὲν ἂν αὐτὸς μᾶλλον δύο
 ἡμέρας ἄσιτος, ἢ ὑμᾶς μίαν, γενέσθαι· ἢ γε μὴν
 θύρα ἢ ἐμὴ ἀνέωκτο μὲν δήπου καὶ πρόσθεν εἰσιέναι
 15 τῷ δεομένῳ τι ἐμοῦ, ἀνέωκται δὲ καὶ νῦν. Ὡστε,
 ὅταν ὑμεῖς πλήρη ἔχητε τὰ ἐπιτήδεια, τότε καὶ
 ἐμὲ ὄψεσθε ἀφθονώτερον διαιτώμενον· ἦν δὲ ἀνε-
 χόμενόν με δοῦτε καὶ ψύχη, καὶ θάλαππην, καὶ
 ἀγρυπνίαν, δῖεσθε καὶ ὑμεῖς ταῦτα πάντα καρτε-
 ρεῖν. Οὐδὲν γὰρ τούτων κελύω ὑμᾶς ποιεῖν, ἵνα

ἀριᾶσθε, ἀλλ' ἵνα ἐκ τούτων ἀγαθόν τι λαμβάνητε. Καὶ ἡ πόλις δέ τοι, ὧ ἄνδρες σιγῆτιῶται, ἢ ἡμε- 16
 τέρα, ἢ εὐδαίμων εἶναι δοκεῖ, εὖ ἴστε, ὅτι τὰ
 ἀγαθὰ καὶ τὰ καλὰ ἐκτήσατο οὐ θυμῶσα, ἀλλ'
 ἐθέλουσα καὶ πονεῖν καὶ κινδυνεύειν, ὅποτε θεοί.
 Καὶ ὑμεῖς οὖν ἦτε μὲν καὶ πρότερον, ὡς ἐγὼ οἶδα,
 ἄνδρες ἀγαθοί· νῦν δὲ πειρᾶσθαι χρὴ ἔτι ἀμεινο-
 νας γίγνεσθαι, ἵν' ἠδέως μὲν ξυμποῶμεν, ἠδέως
 δὲ ξυνευδαιμονῶμεν. Τί γάρ ἦδισον, ἢ μηδένα ἀν- 17
 θρώπων κολακεύειν, μήτε Ἕλληνα, μήτε βάρβαρον,
 εἴνεκα μισθοῦ, ἀλλ' ἑαυτοῖς ἱκανοὺς εἶναι τὰ ἐπι-
 τήδεια πορίζεσθαι, καὶ ταῦτα ὄψεν περ κάλλιστον;
 Ἡ γάρ τοι ἐν πολέμῳ ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀφθονία,
 εὖ ἴστε, ὅτι ἅμα τροφήν τε καὶ εὐκλείαν ἐν πάσιν
 ἀνθρώποις παρέχεται.

Ὁ μὲν ταῦτα εἶπεν· οἱ δὲ πάντες ἀνεβόησαν παρ- 18
 ἀγγέλλειν, ὃ τι ἂν θεοί, ὡς σφῶν ὑπηρετησόντων.
 Ὁ δὲ τεθυμένος ἐτύχασεν, εἶπε δέ· Ἄγετε, ὧ ἄν-
 δρες, δειπνήσατε μὲν, ἅπερ καὶ ὡς ἐμέλλετε· προ-
 παρασχετε δέ μοι μιᾶς ἡμέρας σῆτον. Ἐπειτα δὲ
 ἦκτε ἐπὶ τὰς ναῦς ἀντίκα μάλα, ὅπως πλεύσωμεν,
 ἔνθα θεὸς ἐθέλει, ἐν καιρῷ ἀφιξόμενοι. Ἐπειδὴ 19
 δὲ ἦλθον, ἐμβιβασάμενος αὐτοὺς ἐς τὰς ναῦς, ἔπλει
 νυκτὸς ἐς τὸν λιμένα τῶν Ἀθηναίων, τότε μὲν ἀνα-
 παύων καὶ παραγγέλλων ἀποκοιμᾶσθαι, τότε δὲ
 κῆρυκα προσκομιζόμενος. Εἰ δέ τις ὑπολαμβάνοι,
 ὡς ἀφρόνως ἔπλει, δώδεκα τριήρεις ἔχων, ἐπὶ πολ-
 λὰς ναῦς πεκτημένους, ἐννοησάτω τὸν ἀναλογισμὸν

20 αὐτοῦ. Ἐκεῖνος γάρ ἐνδμισεν, ἀμελέστερον μὲν
 ἔχειν τοὺς Ἀθηναίους περὶ τὸ ἐν τῷ λιμένι ναυτικόν,
 Γοργώπα ἀπολαλώτος· εἰ δὲ καὶ εἶεν τριήρεις δο-
 μοῦσαι, ἀσφαλέστερον ἠγήσατο, ἐπ' εἰκοσι ναῶς
 Ἀθήνησιν εὐσας πλεῦσαι, ἢ ἄλλοθι δέκα. Τῶν μὲν
 γὰρ ἔξω ἦδει ὅτι κατὰ ναῦν ἔμελλον οἱ ναῦται σκη-
 χήσειν· τῶν δ' Ἀθήνησιν ἐγίνωσκεν ὅτι οἱ μὲν τριή-
 ραρχοὶ οἴκοι καθευδήσοιεν, οἱ δὲ ναῦται ἄλλος ἄλλη
 21 σκηθήσοιεν. Ἐπλεὶ μὲν ταῦτα διανοηθεῖς. Ἐπεὶ δὲ
 ἀπτεῖχε πέντε ἢ ἕξ στάδια τοῦ λιμένος, ἤσκησαν εἴς
 καὶ ἀνέπασεν. Ὡς δὲ ἡμέρα ὑπέφαιεν, ἤγειτο, οἱ
 δὲ ὑπηκολούθουν. Καὶ καταδύειν μὲν οὐκ εἶα στρο-
 γύλων πλοίων, οὐδὲ λυμαίνεσθαι ταῖς ταυτῶν ναυσίν·
 εἰ δέ που τριήρη ἴδοιεν δομοῦσαν, ταύτην πειρᾶ-
 σθαι ἄπλου ποιεῖν, τὰ δὲ φορητικὰ πλοῖα καὶ
 γέμοντα ἀναδοιμένους ἔξω ἄγειν, ἐκ δὲ τῶν μειζό-
 των, ἐμφαίροντας ὅπου δύναιντο, τοὺς ἀνθρώπους
 λοιμβάνειν. Ἦσαν δὲ τινες, οἳ καὶ ἐκπηδήσαντες ἐς
 τὸ Δεῖγμα, ἐμπόρους τέ τινας καὶ ναυκλήρους ξυ-
 22 αρπάζσαντες ἐς τῆς ναῶς εἰσήνεγκαν. Ὁ μὲν δὴ τοι-
 αῦτα ἐπεποιήκει. Τῶν δὲ Ἀθηναίων οἱ μὲν αἰσθό-
 μενοὶ ἔνδοθεν ἔθεον ἔξω, σκεπτόμενοι, τίς ἢ κραυ-
 γή· οἱ δὲ ἔξωθεν οἴκαδε βῆαι τὰ ὄπλα, οἱ δὲ καὶ ἐς
 ἄστν ἀγγελοῦντες. Πάντες δ' Ἀθηναῖοι τότε ἐβοή-
 θησαν, καὶ ὀπίσται καὶ ἰσπίεις, ὡς τοῦ Πειραιῶς
 23 ἑαλωκότος. Ὁ δὲ τὰ πλοῖα μὲν ἀπείσταιλεν ἐς Λι-
 γιναν, καὶ πῶν τριήρων τρεῖς ἢ τέτταρας ξυναπαγα-
 γῶν ἐκέλευσε· ταῖς δὲ ἄλλαις παραπλήτων παρὰ τὴν

Ἀττικὴν, ὅτε ἐκ τοῦ λιμένος πλέων, πολλὰ καὶ ἄλιευ-
 τικὰ πλοῖα ἔλαβε, καὶ πορθμεῖα ἀνθρώπων μεστὰ,
 καταπλέοντα ἀπὸ νήσων. Ἐπὶ δὲ Σούνιον ἔλθων,
 καὶ δλκάδας γεμούσας, τὰς μὲν τινὰς σίτου, τὰς δὲ
 καὶ ἐμπολῆς, ἔλαβε. Ταῦτα δὲ ποιήσας, ἀπέπλευ- 24
 σεν ἐς Αἴγιαν. Καὶ ἀποδόμενος τὰ λάφυρα, μ-
 σθὼν μὴρὸς προέδωκε τοῖς στρατιώταις. Καὶ τὸ
 λοιπὸν δὴ περιπλέον ἀπελάμβανεν, ὃ τι ἠδύνατο.
 Καὶ ταῦτα ποιῶν, πλήρεις τε τὰς ναῦς ἔτριψε, καὶ
 τοὺς στρατιώτας εἶχεν ἠδύως καὶ ταχέως ὑπηρετοῦντας.

Ὁ δὲ Ἀντακλίδας κατέβη μὲν μετὰ Τριβάζου, 25
 διακεπραγμένους ξυμμαχίην βασιλεία, εἰ μὴ ἐδέ-
 λοιεν Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι χρῆσθαι τῇ εἰρήνῃ,
 ἢ αὐτὸς ἔλεγεν. Ὡς δ' ἤκουσε, Νικόλοχον σὺν ταῖς
 ναυσὶ πολιορκεῖσθαι ἐν Ἀβύδῳ ὑπὸ Ἰφικράτους καὶ
 Διοτίμου, περὶ ἤχετο ἐς Ἀβυδον. Ἐκεῖθεν δὲ,
 λαβὼν τὸ ναυτικόν, νυκτὸς ἀνήγχετο, διασπείρας λό-
 γων, ὡς μεταπεμπομένων τῶν Καλικηδονίων. Ὁρμι-
 σάμενος δὲ ἐν Περκώπῃ, ἡσυχίαν εἶχεν. Διοδόμου 26
 νοὶ δὲ οἱ περὶ Διωμαίνετον, καὶ Διοδύσιον, καὶ
 Δεόντιχον, καὶ Φανίαν, ἐδίωκον αὐτὸν τὴν ἐπὶ
 Προικοννήσῳ. Ὁ δ', ἐπεὶ ἐκεῖνοι παρέπλευσαν,
 ὑποστρέψας ἐς Ἀβυδον ἀφίκετο· ἠκηκόει γάρ, ὅτι
 πρόσπλοιοὶ Πολύξενος, ἄγων τὰς ἀπὸ Συρακουσῶν
 καὶ Ἰταλίας ναῦς εἶκοσιν· ὅπως ἀναλάβῃ καὶ ταύ-
 τας. Ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος ὁ Κολυττιδὲς, ἔχων
 ναῦς ὀκτώ, ἔπλει ἀπὸ Θράκης, βουλόμενος ταῖς
 ἄλλαις Ἀττικαῖς ναυσὶ ξυμμίξει. Ὁ δ' Ἀντακλίδας, 27

ἐπεὶ αὐτῶν οἱ σκοποὶ ἐσήμηναν, ὅτι προσπλείουσι
 τριήρεις οὐκ ἔτι, ἐμβιβάσας τινὰς ναύτας ἐς δώδεκα
 ναῦς, τὰς ἄριστα πλεούσας, καὶ προσπληρώσασθαι
 πελέουσας, εἰ τις ἐνεδεῖτο, ἐκ τῶν καταλειπομένων,
 ἐνήδρευσεν ὡς ἤδη ἐδύνατο ἀφανέστατα. Ἐπεὶ δὲ
 παρέπλεον, ἐδίωκεν· οἱ δ' ἰδόντες, ἔφευγον. Τὰς
 μὲν οὖν βραδύτατα πλεούσας ταῖς ἄριστα πλεούσαις
 ταχύτατα κατεῖληφει· παραγγείλας δὲ τοῖς πρωτό-
 πλοῖς τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, μὴ ἐμβαλεῖν ταῖς ὑστάταις,
 ἐδίωκε τὰς προεχούσας. Ἐπεὶ δὲ ταύτας ἔλαβεν,
 ἰδόντες οἱ ὕστεροι ἀλισκομένους σφῶν αὐτῶν τοὺς
 πρωτόπλους, ὑπ' ἀθυρίας καὶ ὑπὸ τῶν βραδυτέρων
 28 ἤλισκοντο· ὡσθ' ἤλωσαν ἅπασαι. Ἐπεὶ δ' ἦλθον
 αὐτῶν αἱ τε ἐκ Συρακουσῶν νῆες εἴκοσιν, ἦλθον δὲ
 καὶ αἱ ἀπὸ Ἰωνίας, ὅσας ἐγκρατὴς ἦν Τιρίβαζος,
 ξυνεπληρώθησαν δὲ καὶ ἐκ τῆς Ἀριοβαρζάνου, (καὶ
 γὰρ ἦν ξένος ἐκ παλαιοῦ τῷ Ἀριοβαρζάνει) ὁ δὲ
 Φαρνάβαζος, ἤδη ἀνακεκλημένος, ᾤχετο ἄνω, (ὅτι
 δὴ καὶ ἔγημε τὴν βασιλείωσ θυγατέρα) ὁ δὲ Ἀνταλ-
 κίδας γενομένηαι ταῖς πάσαις ναυσὶ πλείοσιν ἤ ὄγδοη-
 κοντα ἐκράτει πάσης τῆς θαλάττης· ὥστε καὶ τὰς ἐκ
 τοῦ Πόντου ναῦς Ἀθήναζε μὲν ἐκώλυε καταπλεῖν, ἐς
 29 δὲ τοὺς ἑαυτῶν ξυμμάχους κατήγεε. Οἱ μὲν οὖν
 Ἀθηναῖοι, ὁρῶντες μὲν πολλὰς τὰς πολεμίας ναῦς,
 φοβούμενοι δὲ, μὴ, ὡς πρότερον, καταπολεμηθεῖν-
 σιν, ξυμμάχου Λακεδαιμονίοις βασιλείωσ γεγεννημέ-
 νου, πολιορκούμενοι δ' ἐκ τῆς Αἰγίνης ὑπὸ ληστῶν,
 2.4 ταῦτα μὲν ἰσχυρῶσ ἐπεθύμουν τῆς εἰρήνης. Οἱ

δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι, φρουροῦντες μόρα μὲν ἐν Λαχαιῶ, μόρα δ' ἐν Ὀρχομενῶ, φυλάττοντες δὲ τὰς πόλεις, αἷς μὲν ἐπίστευον, μὴ ἀπόλοιτο, αἷς δὲ ἠπίστοιτον, μὴ ἀποσταίεν, πράγματα δ' ἔχοντες καὶ παρέχοντες περὶ τὴν Κόρινθον, χαλεπῶς ἔφερον τῷ πολέμῳ. Οἱ γε μὴν Ἀργεῖοι, ἰδόντες φρουράν τε πεφασμένην ἐφ' ἑαυτοῦς, καὶ γινώσκοντες, ὅτι ἡ τῶν μηνῶν ὑποφορὰ οὐδὲν ἔτι σφῆς ἀφελήσει, καὶ οὗτοι ἐς τὴν εἰρήνην πρόθυμοι ἦσαν. Ἔσσι' ἐπεὶ 30 παρήγγειλεν ὁ Τιρίβαζος, παρεῖναι τοὺς βουλομένους ὑπακοῦσαι, ἣν βασιλεὺς εἰρήνην καταπέμπτει, ταχέως πάντες παρέγέροντο. Ἐπεὶ δὲ ξυνηλθόν, ἐπιδείξας ὁ Τιρίβαζος τὰ βασιλέως σημεῖα, ἀνεγγνωσκε τὰ γεγραμμένα. Εἶχε δὲ ὧδε·

Ἄρταξέφξης βασιλεὺς νομίζει δίκαιον, τὰς μὲν ἐν 31 τῇ Ἀσίᾳ πόλεις ἑαυτοῦ εἶναι, καὶ τῶν νήσων Κλαζομενῶς καὶ Κύπρον· τὰς δὲ ἄλλας Ἑλληνίδας πόλεις, καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας, αὐτονόμους ἀφεῖναι, πλὴν Λήμνου, καὶ Ἴμβρου, καὶ Σκύρου· ταύτας δὲ, ὥσπερ τὸ ἀρχαῖον, εἶναι Ἀθηναίων. Ὅποτέρου δὲ ταύτην τὴν εἰρήνην μὴ δέχονται, τούτοις ἐγὼ πολεμήσω μετὰ τῶν ταῦτα βουλομένων, καὶ πεζῇ καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ ναυσὶ καὶ χρήμασιν.

Ἀκούοντες οὖν ταῦτα οἱ ἀπὸ τῶν πόλεων πρὸς 32 βεις, ἀπήγγελλον ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν ἑκαστοῦ πόλεις. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ὤμνυσαν ἐμπεδώσειν ταῦτα· οἱ δὲ Θηβαῖοι ἠξίουσαν ὑπὲρ πάντων Βοιωτῶν ὀμνύειν. Ὁ δὲ Ἀγησίλαος οὐκ ἔφη δεῖξασθαι τοῦ

ἄρχους, εἰ μὴ ὀμνύωσιν, ὥσπερ τὰ βασιλέω;
 γράμματα ἔλεγον, αὐτονόμους εἶναι καὶ μικρὰν καὶ
 μεγάλην πόλιν. Οἱ δὲ τῶν Θηβαίων πρέσβεις ἔλεγον,
 ὅτι οὐκ ἐπισταλμένα σφίσι ταῦτα εἶη. Ἴτε νυν,
 εἶπε ὁ Ἀγησίλαος, καὶ ἐρωτᾶτε· ἀπαγγέλλετε δ'
 αὐτοῖς καὶ ταῦτα, ὅτι, εἰ μὴ ταῦτα ποιήσωσιν, ἐκ-
 33 σπονδοὶ ἔσονται. Οἱ μὲν δὴ ὄχοντο. Ὁ δὲ Ἀγη-
 σίλαος, διὰ τὴν πρὸς Θηβαίους εἰρήραν, οὐκ ἐμελ-
 λεν, ἀλλὰ πείσας τοὺς ἐφόρους, εὐθύς ἐθύετο.
 Ἐπεὶ δὲ ἐγένετο τὰ διαβατήρια, ἀφικόμενος ἐς τὴν
 Τεγίαν, διέπεμπε τῶν μὲν ἰππέων κατὰ τοὺς περιοί-
 κους ἐπισταύσσοντας, διέπεμπε δὲ καὶ ξυναγούς ἐς τὰς
 πόλεις. Πρὶν δὲ αὐτὸν ἐρμηθῆναι ἐκ Τεγίας, παρή-
 σαν οἱ Θηβαῖοι, λέγοντες, ὅτι ἀφίωσι τὰς πόλεις
 αὐτονόμους. Καὶ οὕτω Λακεδαιμόνιοι μὲν οὐκ αὖτε
 ἀπῆλθον, Θηβαῖοι δ' ἐς τὰς σπονδὰς εἰσελθεῖν
 ἠναγκάσθησαν, αὐτονόμους ἀφέντες τὰς Βοιωτίας
 34 πόλεις. Οἱ δ' αὖ Κορινθιοὶ οὐκ ἐξέπεμπον τὴν
 τῶν Ἀργείων φρουράν. Ἄλλ' ὁ Ἀγησίλαος καὶ τού-
 τοις προεῖπε, τοῖς μὲν, εἰ μὴ ἐκπέμψοιεν τοὺς Ἀρ-
 γείους, τοῖς δὲ, εἰ μὴ ἀπίοιεν ἐκ τῆς Κορίνθου,
 ὅτι πόλεμον ἐξοίσει ἐπ' αὐτούς. Ἐπεὶ δὲ φοβηθέν-
 των ἀμφοτέρων ἐξῆλθον οἱ Ἀργεῖοι, καὶ αὐτὴ ἐφ'
 ἑαυτῆς ἢ τῶν Κορινθίων πόλις ἐγένετο, οἱ μὲν σφα-
 γεῖς καὶ οἱ μεταίτιοι τοῦ ἔργου, αὐτοὶ γνόντες,
 ἀπῆλθον ἐκ τῆς Κορίνθου· οἱ δ' ἄλλοι πολῖται
 ἐκόντες κατεδέχοντο τοὺς πρόσθεν φεύγοντας.
 35 Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' ἐπράχθη, καὶ ἀμαρμόκασαν αἱ

πόλεις ἐμμένειν τῇ εἰρήνῃ, ἣν κατέπαυσε βασιλεὺς, ἐκ τούτου διελύθη μὲν τὰ πεζικά, διελύθη δὲ καὶ τὰ ναυτικά στρατεύματα. Λακεδαιμονίοις μὲν δὴ, καὶ Ἀθηναίοις, καὶ τοῖς ξυμμαχοῖς οὕτω μετὰ τὸν ὕστερον πόλεμον τῆς καθαιρέσεως τῶν Ἀθηναίων τειχῶν αὕτη πρώτη εἰρήνη ἐγένετο. Ἐν δὲ τῷ πο- 36 λέμῳ μᾶλλον ἀντιφρόπως τοῖς ἐναντίοις πράττοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, πολὺ ἐπιπυδέστεροι ἐγένοντο ἐκ τῆς ἐπ' Ἀνταλκίδου εἰρήνης καλουμένης. Προστάται γὰρ γεγόμενοι τῆς ὑπὸ βασιλέως καταπεμφθείσης εἰρήνης, καὶ τὴν αὐτονομίαν ταῖς πόλεσι πράττοντες, προσέλαβον μὲν ξύμμαχον Κόρινθον, αὐτονομίους δὲ ἀπὸ τῶν Θηβαίων τὰς Βοιωτίδας πόλεις ἐποίησαν, οὐπερ πάλαι ἐπεθύμουν. Ἐπαυσαν δὲ καὶ Ἀργεῖους Κόρινθον σφετεριζομένους, φρουρὰν φήσαντες ἐπ' αὐτοὺς, εἰ μὴ ἐξίειν ἐκ Κορίνθου.

CAP. II.

Τούτων δὲ προκεχωρηκότων, ὡς ἐβούλοντο, ἔδοξεν αὐτοῖς, ὅσοι ἐν τῷ πολέμῳ τῶν ξυμμαχῶν ἐνέκειντο, καὶ τοῖς πολεμίοις εὐμενέστεροι ἦσαν, ἢ τῇ Λακεδαιμονίᾳ, τούτους κολάσαι, καὶ κατασκευύσαι, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀπιστεῖν. Πρῶτον μὲν οὖν πέμψαντες ὡς τοὺς Μαντινίας, ἐκέλευσαν αὐτοὺς τὸ τεῖχος περιαιρεῖν, λέγοντες, ὡς οὐκ ἂν πιστεύσειαν ἄλλως αὐτοῖς, μὴ ξὺν τοῖς πολεμίοις γενέσθαι. Δισθάνεσθαι γὰρ ἔφασαν, καὶ ὡς σίτον ἐξέπεμπον τοῖς Ἀργείοις, σφῶν αὐτοῖς πολεμούντων· καὶ ὡς ἔστι

μὲν οὐδὲ συναστρατεύουσι, ἐκχειρίαν προφασίζο-
 μενοι· ὅπότε δὲ καὶ ἀκολουθοῦσιν, ὡς κακῶς συ-
 στρατεύουσι. Ἐτι δὲ γινώσκειν ἔφρασαν φθονοῦντας·
 μὲν αὐτοὺς, εἴ τι σφίσι ἀγαθὸν γίγνοιτο· ἐφθο-
 μένους δ', εἴ τις συμφορὰ προσπίπτει. Ἐλέγοντο
 δὲ καὶ αἱ σπονδαὶ ἐξεληλυθέναι τοῖς Μαντινεῦσι
 3 τοῦτω τῷ ἔτι, αἱ μετὰ τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχῃ
 τριακονταετῆς γενόμεναι. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἤθελον κα-
 θαιρεῖν τὰ τεῖχη, φρουρὰν φαίνουσι ἐπ' αὐτούς.
 Ἀγησίλαος μὲν οὖν εἰδὲθή τῆς πόλεως, ἀρεῖναι αὐ-
 τὸν ταύτης τῆς στρατηγίας, λέγων, ὅτι τῷ πατρὶ
 αὐτοῦ πολλὰ ὑπηρετήκει ἢ τῶν Μαντινέων πόλις ἐν
 τοῖς πρὸς Μεσσηνίαν πολέμοις· Ἀγησίπολις δὲ ἐξή-
 γαγε τὴν φρουρὰν, καὶ μάλα Πανσανίου, τοῦ πα-
 τρός αὐτοῦ, φιλικῶς ἔχοντος πρὸς τοὺς ἐν Μαντι-
 4 νείᾳ τοῦ δήμου προστάτας. Ὡς δὲ ἐνέβαλε, πρῶ-
 τον μὲν τὴν γῆν εἰδῆου. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲ οὕτω καθήρουν
 τὰ τεῖχη, τάφρον ἄρυττε κύκλῳ περὶ τὴν πόλιν, τοῖς
 μὲν ἡμίσει τῶν στρατιωτῶν προκαθημένους σὺν τοῖς
 ὅπλοις τῶν ταφρευόντων, τοῖς δὲ ἡμίσειν ἐργαζο-
 μένοις. Ἐπεὶ δὲ ἐξείργαστο ἢ τάφρος, ἀσφαλῶς
 ἦδη κύκλῳ τεῖχος περὶ τὴν πόλιν ἠκοδόμησεν. Αἰ-
 σθόμενος δὲ, ὅτι ὁ οἶτος ἐν τῇ πόλει πολλὸς εἴη,
 εὐετηρίας γενομένης τῷ πρόσθεν ἔτι, καὶ νομίσας,
 χαλεπὸν ἔσσεσθαι, εἰ δεῖσοι πολὺν χρόνον τρῆχεν
 5 ἐμμεγέθη. Ἐμφραχθείσης δὲ τῆς ἀποφύξις, ἤρειο

τὸ ὕδωρ ὑπὲρ τε τῶν ὑπὸ ταῖς οἰκίαις καὶ ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τῷ τείχει θεμελιῶν. Βραχόμενον δὲ τῶν κίττω πλίνθων καὶ προδιδουσῶν τὰς ἀνω, τὸ μὲν πρῶτον ἐρρήγνυτο τὸ τεῖχος, ἔπειτα δὲ καὶ ἐκλίνετο. Οἱ δὲ χρόνον μὲν τινα ξύλα ἀντήρειδον, καὶ ἀντεμνησθῶντο, ὡς μὴ πίπτει ὁ πύργος· ἐπεὶ δὲ ἤττωντο τοῦ ὕδατος, δεισάντες, μὴ, πεσόντες πη τοῦ κύνλεθ τείχους, δορυάλωτοι γένωντο, ὁμολόγουν περιαιρήσειν. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἔφρασαν σπείσασθαι, εἰ μὴ καὶ διοικοῖντο κατὰ κώμας. Οἱ δ' αὖ νομίσαρχες ἀνάγκην εἶναι, ξυνέφρασαν καὶ ταῦτα ποιήσειν. Οἰομένων δὲ ἀποθανεῖσθαι τῶν ἀργολιζόντων καὶ τῶν τοῦ δήμου προστατῶν, διεπράξατο ὁ πατήρ παρὰ τοῦ Ἀγησιπόλιδος, ἀσφάλειαν αὐτοῖς γενέσθαι, ἀπαλλακτομένοις ἐκ τῆς πόλεως, ἐξήκοντα οὔσι. Καὶ ἀμφοτέρωθεν μὲν τῆς ὁδοῦ, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πυλῶν, ἔχοντες τὰ δόρατα οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἕστησαν, θεώμενοι τοὺς ἐξιόντας· καὶ μισοῦντες αὐτοὺς, ὅμως ἀπέλχοντο αὐτῶν ῥῆον, ἣ οἱ βέλτιστοι τῶν Μαντινέων. Καὶ τοῦτο μὲν εἰρησθῆ μίγα τεκμήριον πειθαρχίας. Ἐκ δὲ τούτου καθρέθη μὲν τὸ τεῖχος, 7 διεκρίσθη δὲ ἡ Μαντινεία τετραχῆ, καθάπερ τὸ ἀρχαῖον ἔκουν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἤχθοντο, διὰ τὰς μὲν ὑπαρχούσας οἰκίας ἔδει καθαιρεῖν, ἄλλας δὲ οἰκοδομεῖν· ἐπεὶ δὲ οἱ ἔχοντες τὰς οὐσίας ἐγγύτερον μὲν ἔκουν τῶν χωρίων, ὄντων αὐτοῖς περὶ τὰς κώμας, ἀριστοκρατία δ' ἐχρῶντο, ἀπηλλαγμένοι δ' ἦσαν τῶν βαρέων δημαγωγῶν, ἤδοντο τοῖς πεπρα-

γμένοις. Καὶ ἔπεμπον μὲν αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ καθ' ἕνα, ἀλλὰ κατὰ κόμην ἐκάστην ξεναγόν. Συνεστρατεύοντο δ' ἐκ τῶν κομῶν πολὺ προθυμότερον, ἢ οἷε ἐδημοκρατοῦντο. Καὶ τὰ μὲν δὴ περὶ Μαντινείας οὕτω διεπέπρακτο, σφοδρότερων γενομένων ταύτῃ γε τῶν ἀνθρώπων, τῷ μὴ διὰ τειχῶν ποταμὸν ποιεῖσθαι.

- 8 Οἱ δ' ἐκ Φλιούντος φεύγοντες, αἰσθόμενοι τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπισκοποῦντας τοὺς ἑυμάχους, ὅποιοί τινες ἕκαστοι ἐν τῷ πολέμῳ αὐτοῖς ἐγεγένητο, καιρὸν ἠγησάμενοι, ἐπορεύθησαν εἰς Λακεδαίμονα, καὶ ἐδίδασκον, ὡς, ἕως μὲν σφεῖς οἴκοι ἦσαν, ἐδέχετό τε ἡ πόλις τοὺς Λακεδαιμονίους εἰς τὴν τεῖχος, καὶ συνεστρατεύοντο, ὅποι ἠγούντο· ἐπεὶ δὲ σφῶν αὐτοὶ ἐξέβαλον, ὡς ἐπεσθαι μὲν οὐδαμοῦ ἐθέλοιεν, μόνους δὲ πάντων ἀνθρώπων Λακεδαιμονίους οὐδέχοιεν εἰσω τῶν πυλῶν.
- 9 Ἀκούσασι δὴ ταῦτα τοῖς ἐφόροις ἄξιον ἔδοξεν ἐπιστροφῆς εἶναι. Καὶ πέρψαντες πρὸς τὴν τῶν Φλιασίων πόλιν ἔλεγον, ὡς φίλοι μὲν οἱ φυγάδες τῇ Λακεδαιμονίων πόλει εἶεν, ἀδικοῦντες δ' οὐδὲν φεύγοιεν. Ἄξιόν δ' ἔφασαν, μὴ ὑπ' ἀνάγκης, ἀλλὰ πᾶρ' ἐκόντων διαπραΰνασθαι κατελθεῖν αὐτούς. Ἄ δὴ ἀκούσαντες οἱ Φλιάσιοι, ἔδεισαν, μὴ, εἰ στρατεύσαιντο ἐπ' αὐτούς, τῶν ἔνδοθεν παρελθάν τινες εἰς τὴν πόλιν αὐτούς· καὶ γὰρ συγγενεῖς πολλοὶ ἔνδοθ' ἦσαν τῶν φευγόντων, καὶ ἄλλως εὐμενεῖς· καὶ, οἷα δὴ ἐν ταῖς πλείσταῖς πόλεσι, νεωτέρων τινὲς ἐπιθυμοῦντες πραγμάτων.

κατόγειν, ἐβούλοντο τὴν φυγὴν. Τοιαῦτα μὲν ἴδῃ¹⁰ φοβηθέντες, ἐψηφίσαντο καταδέχεσθαι τοὺς φυγάδας, καὶ ἐκείνοις μὲν ἀποδοῦναι τὰ ἐμφανῆ κτήματα, τοὺς δὲ τὰ ἐκείνων πριαμένους, ἐκ δημοσίου τὴν τιμὴν ἀπολαβεῖν· εἰ δὲ τι ἀμφίλογον πρὸς ἀλλήλους γίγνοιτο, δίκη διακριθῆναι. Καὶ ταῦτα μὲν αὖ περὶ τῶν Φλιασίων φυγάδων ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἐπέπρακτο.

Ἐξ Ἀκάνθου δὲ καὶ Ἀπολλωνίας (αἵπερ μέγιστα¹¹ τῶν περὶ Ὀλυθον πόλειων) πρέσβεις ἀφίκοντο ἐς Λακεδαιμόνα. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἔφοροι, ὧν ἐνεκὰ ἦγον, προσήγαγον αὐτοὺς πρὸς τε τὴν ἐκκλησίαν καὶ τοὺς συμμαχοῦς. Ἐνθα δὲ Κλειγένης Ἀκάνθιος ἔλεξεν·

Ὡ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι τε καὶ σύμμαχοι, οἰόμεθα, λανθάνειν ὑμᾶς πρῶγμα φερόμενον ἐν τῇ Ἑλλάδι. Ὅτι μὲν γὰρ τῶν ἐπὶ Θράκης μεγίστη πόλις Ὀλυθος, σχεδὸν πάντες ἐπίστασθε. Οὗτοι τῶν πόλειων προσήγαγοντι ἐστὶν ἄς, ἐφ' ᾧ τε τοῖς αὐτοῖς χρῆσθαι ἴσμοις καὶ συμπολιτεύειν· ἔπειτα δὲ καὶ τῶν μειζόνων προσέλαβόν τινας. Ἐκ δὲ τούτου ἐπεχείρησαν καὶ τὰς τῆς Μακεδονίας πόλεις ἐλευθεροῦν ἀπὸ Ἀμύντου, τοῦ βασιλέως Μακεδόνων. Ἐπεὶ δὲ εἰσῆκουσαν αἱ ἐγγύτατα αὐτῶν, ταχὺ καὶ¹² ἐπὶ τὰς πόρρω καὶ μείζους ἐπορεύοντο· καὶ κατελλπομεν ἡμεῖς ἔχοντας ἤδη ἄλλας τε πολλὰς, καὶ Πέλλαν, ἥπερ μεγίστη τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πόλειων. Καὶ Ἀμύνταν δὲ αἰσθανόμεθα ἀποχωροῦντά τε

τῶν πόλεων, καὶ ὅσον οὐκ ἐκπεπωκότα ἤδη ἀπάσης
 Μακεδονίας. Πάμπαντες δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς
 Ἀπολλωνιάτας οἱ Ὀλυνθιοὶ, προσέειπον ἡμῖν, ὅτι, εἰ
 μὴ παρεσόμεθα συστρατευόμενοι, ἐκεῖνοι ἐφ' ἡμᾶς
 14 ἴσκειν. Ἡμεῖς δὲ, ὡς ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, βουλό-
 μεθα μὲν τοῖς πατρίοις νόμοις χρῆσθαι καὶ αὐτο-
 πολῖται εἶναι· εἰ μὲντοι μὴ βοηθήσει τις, ἀνάγκη
 καὶ ἡμῖν μετ' ἐκείνων γίνεσθαι. Καὶ τοίνυν γε δὴ
 αὐτοῖς εἰσιν ὀπλίται μὲν οὐκ ἐλάττους ἀτακασίων,
 πελτασταὶ δὲ πολὺ πλείους ἢ τοσοῦτοι· ἵππεῖς γε
 μὲντοι, εἰάν καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτῶν γενόμεθα, ἔσον-
 15 ται πλείους ἢ χίλιοι. Κατελλπομεν δὲ καὶ Ἀθηναίων
 καὶ Βοιωτῶν πρέσβεις ἤδη αὐτόθι. Ἡκούομεν δὲ,
 ὡς καὶ αὐτοῖς Ὀλυνθίοις εἰρηφισμένον εἶη, συμπέμ-
 πειν πρέσβεις εἰς ταύτας τὰς πόλεις περὶ συμμαχίας.
 Καίτοι εἰ τοσαύτη δύναμις προσγενήσεται τῇ τε Ἀθη-
 ναίων καὶ Θηβαίων ἰσχύϊ, ὁρᾶτε, ἔφη, ὅπως μὴ
 φύκῃτι εὐμεταχείριστα ἐκεῖνα ἔσται ὑμῖν. Ἐπεὶ δὲ
 καὶ Ποτίδαιαν ἔχουσιν, ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ, τῆς Παλ-
 λήνης οὖσαν, νομίζετε, καὶ τὰς ἐντὸς ταύτης πόλεις
 ὑπηκόους ἔσσεσθαι αὐτῶν. Τεκμήριον δὲ τι ἔστω καὶ
 τοῦτο, ὅτι ἰσχυρῶς αὐταὶ αἱ πόλεις πεφοβήνται·
 μάλιστα γὰρ μισοῦσαι τοὺς Ὀλυνθίους, ὅμως οὐκ
 ἐτόλμησαν μεθ' ἡμῶν πρεσβείας πέμπειν διδασού-
 16 σας ταῦτα. Ἐνοήσατε δὲ καὶ τόδε, πῶς εἰκός,
 ὑμᾶς τῆς μὲν Βοιωτίας ἐπιμεληθῆναι, ὅπως μὴ καθ'
 ἔν εἶη, πολὺ δὲ μείζονος ἀθροισομένης δυνάμεως
 ἀμελεῖσθαι, καὶ ταύτης οὐ κατὰ γῆν μόνον, ἀλλὰ καὶ

κατὰ θάλατταν ἰσχυρᾶς γενομένης. Τί γὰρ δὴ καὶ ἐμποδῶν, ὅπου ξύλα μὲν ναυπηγήσιμα ἐν αὐτῇ τῇ χώρῃ ἐστί, χρημάτων δὲ πρόσοδοι ἐκ πολλῶν μὲν λιμένων, πολλῶν δὲ ἐμπορίων, πολυανθρωπία γε μὴν διὰ τὴν πολυσιτίαν ὑπάρχει; Ἄλλὰ μὴν καὶ ¹⁷ γειτονές εἰσιν αὐτοῖς Θραῖκες οἱ ἀβασίλευτοι, οἱ θεραπεύουσι μὲν καὶ νῦν ἤδη τοὺς Ὀλυνθίους· εἰ δὲ ὑπ' ἐκείνους ἔσονται, πολλὴ καὶ αὕτη δύναμις προσγένοιτ' ἂν αὐτοῖς. Τούτων γε μὴν ἀκολουθοῦντων, καὶ τὰ ἐν τῷ Παγγαίῳ χρύσεια χεῖρα ἂν αὐτοῖς ὄραγοι. Καὶ τούτων ἡμεῖς οὐδὲν λέγομεν, ὅ τι οὐ καὶ ἐν τῷ τῶν Ὀλυνθίων δήμῳ μυριόλεκτόν ἐστι· τό γε μὴν φρόνημα αὐτῶν τί ἂν τις λέγοι; Καὶ γὰρ ἴσως ¹⁸ ὁ θεὸς ἐποίησεν, ἅμα τῷ δύνασθαι καὶ τὰ φρονήματα αὐξῆσθαι τῶν ἀνθρώπων. Ἡμεῖς μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀακιδαιμόνιοι τε καὶ ξυμμαχοί, ἐξαγγέλλομεν, ὅτι τάκει οὕτως ἔχει· ὑμεῖς δὲ βουλευέσθε, εἰ δοκῆ ἄξια ἐπιμελείας εἶναι. Δεῖ γε μὴν ὑμᾶς καὶ τόδῃ εἰδέναι, ὡς, ἣν εἰρήκαμεν δύναμιν μεγάλην οὖσαν, οὐπω δυσπάλαιστός τις ἐστίν· αἱ γὰρ ἄκουσαι τῶν πόλεων τῆς πολιτείας κοινωνοῦσαι, αὗται, ἂν τι ἴδωσιν ἀντίπαλον, ταχὺ ἀποστήσονται· εἰ ¹⁹ μὲντοι συγκλεισθήσονται ταῖς ἐπιγαμίαις καὶ ἐγκτήσεσι παραλλήλαις, ὥς ἐψηφισμένοι εἰσὶ, καὶ γνώσονται, ὅτι μετὰ τῶν κρᾶτούντων ἔπεσθαι κερδαλέον ἐστίν, (ὥσπερ Ἀρκαδῆς, ὅταν μεθ' ὑμῶν ἴωσι, τὰ τε αὐτῶν σώζουσι, καὶ τὰ ἀλλότρια ἀρπάζουσιν) ἴσως οὐκέθ' ὁμοίως εὐλυτα ἔσται.

- 20 *Λεχθέντων δὲ τούτων, ἐδίδοσαν οἱ Λακεδαιμό-
νιοι τοῖς συμμάχοις λόγον, καὶ ἐκέλευον συμβου-
λεύειν, ὃ τι γινώσκει τις ἄριστον τῇ Πελοποννήσῳ
καὶ τοῖς συμμάχοις. Ἐκ τούτου μέντοι πολλοὶ μὲν
ἔκνηγον στρατιὰν ποιεῖν, μάλιστα δὲ οἱ βου-
λόμενοι χαρίζεσθαι τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ ἔδοξε
πέμπειν ἐς τοὺς μυρλοὺς ξύνταγμα ἐκαστὴν πόλιν.*
- 21 *Λόγοι δὲ ἐγένοντο, ἀργυρίον τε ἀντ' ἀνδρῶν ἐξέ-
ναι δίδοναι τῇ βουλομένῃ τῶν πόλεων, τριώβολον
Διγναῖον κατ' ἄνδρα· ἵππίας τε εἴ τις παρέχοι,
καὶ τεττάρων ἐπιλιτῶν μισθὸν τῷ ἵππει δίδεσθαι·
εἰ δὲ τις τῶν πόλεων ἐκλίποι τὴν στρατείαν, ἐξί-
ναι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπισημοῦν στατήρι κατὰ τὸν*
- 23 *ἄνδρα τῆς ἡμέρας. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἔδοξεν, ἀνα-
στάντες οἱ Ἀκάνθιοι πάντες ἐβίβασκον, ὡς ταῦτα
καλὰ μὲν εἴη τὰ ψηφίσματα, οὐ μὲντοι δυνατὰ
ταχὺ περᾶνθῆναι. Βέλτιον οὖν ἔρασαν εἶναι, ἐν
ᾧ αὐτῇ ἢ παρασκευῇ ἀφροῦζοιτο, ὡς τάχιστα ἄν-
δρα ἐξιλεῖν ἄσχοντα, καὶ δυνάμειν ἐκ Λακεδαί-
μονός τε, ὅση ἂν ταχὺ ἐξιλεῖτο, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων
πόλεων· τούτου γὰρ γενομένου, τὰς τε οὐκ ἔτι προσ-
κνηρωρηκνίας πόλεις στήναι ἂν, καὶ τὰς βεβιασμέ-*
- 24 *νας ἦττον ἂν συμμαχεῖν. Δοξάντων δὲ τούτων ἐκ-
πέμπουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι Εὐδαμίδαν, καὶ σὺν
αὐτῷ νεοδαμῶνδεις τε καὶ τῶν περιόικων καὶ Σκι-
ριτῶν ἄνδρας ὡς διαχιλίους. Ὁ μὲντοι Εὐδαμίδας
ἐξίων, Φοιβίδαν τὸν ἀδελφὸν ἐδεήθη τῶν ἐφόρων
τοὺς ὑπολειπομένους τῶν ἐναντιῶ προσηταγμένων*

ἄθροίσαντα μετιέναι· αὐτὸς δὲ ἐπεὶ ἀφίκετο εἰς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία, ταῖς μὲν δεομέναις τῶν πόλεων φρονουρὸς ἐπέμπευ, Ποτίδαιαν δὲ καὶ προσέλαβεν ἐκοῦσαν, σύμμαχον ἤδη ἐκείνων οὔσαν. Καὶ ἐν-
τεῦθεν δομώμενος ἐπολέμει, ὥσπερ εἰκὸς τὸν ἐλάτ-
τω ἔχοντα δύναμιν.

Ὁ δὲ Φοιβίδας, ἐπεὶ ἠθροίσθησαν αὐτῷ οἱ 25
ὑπολειφθέντες τοῦ Εὐδαμίδα, λαβὼν αὐτοὺς ἐπο-
ρεύετο. Ὡς δ' ἐγένοντο ἐν ταῖς Θήβαις, ἐστρατοπε-
δεύσαντο μὲν ἔξω τῆς πόλεως περὶ τὸ γυμνάσιον·
στασιαζόντων δὲ τῶν Θηβαίων, πολεμαρχοῦντες μὲν
ἐτύγχανον Ἰσμηκίας τε καὶ Λεοντιάδης· διάφοροι δὲ
ὄντες ἀλλήλοις, καὶ στρατηγὸς ἑκάτερος τῶν ἱτα-
ριῶν, ὁ μὲν Ἰσμηκίας διὰ τὸ μῖσος τῶν Λακεδαιμο-
νίων οὐδὲ ἐπλησίαζε τῷ Φοιβίδᾳ· ὁ μὲντοι Λεοντιά-
δης ἄλλως τε ἐθερμάτευεν αὐτὸν, καὶ ἐπὶ εἰσαρ-
κειώθῃ, ἔλεγε τοιαύδε· "Ἐξοσί σοι, ὦ Φοιβίδα, 26
τῆδε τῆ ἡμέρα μέγιστα ἀγαθὰ τῆ σεαυτοῦ πατρίδι
ὑπαυργῆσαι· εἴην γάρ ἀκολουθήσης ἐμοὶ σὺν τοῖς
ὀπλίταις, εἰσάξω σε ἐγὼ εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Τούτου
δὲ γενομένου, νόμιζε, τὰς Θήβας παρτάπαμιν ὑπὸ
τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ ἡμεῖς, τοῖς ἡμετέροις φίλοις
ἴσασθαι. Καίτοι γὰρ μὲν, ὡς δοξῆς, ἀποσκευῆν- 27
ται, μηδένα μετὰ σοῦ στρατεύειν Θηβαίων ἐπὶ
Ὀλανθίου· ἐάν δέ γε σὺ ταῦτα μετ' ἡμῶν πράξῃς,
εὐθύς σοι ἡμεῖς πολλοὺς μὲν ὀπλίτας, πολλοὺς δὲ
ἠπείρας συμπέμφομεν· ὥστε πολλῇ δυνάμει βοηθή-
σεις τῷ ἀδελφῷ, καὶ ἐν ᾧ μέλλεις ἐκείνους Ὀλανθαί

- καταστρέφεισθαι, σὺ καταστραμμένος ἔση Θήβας,
 28 πολὺ μείζω πόλιν Ὀλύνθου. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ
 Φοιβίδας, ἀνεκουφίσθη· καὶ γὰρ ἦν τοῦ λιμπερόν
 τι ποιῆσαι πολὺ μᾶλλον, ἢ τοῦ ζῆν ἐρωστὴς· οὐ
 μέντοι λογιστικὸς γε, οὐδὲ φρόνιμος πάνυ ἔδοκει εἶ-
 ναι. Ἐπεὶ δὲ ὠμολόγησε ταῦτα, προορηῆσαι μὲν αὐ-
 τὸν ἐκέλευσεν, ὥσπερ ξυσκευασμένος ἦν ἐς τὸ ἀπιί-
 ναι· ἦνικα δ' ἂν ἡ καιρὸς, πρὸς σὲ ἦξω ἐγὼ, ἔφη
 29 ὁ Λεοντιάδης, καὶ αὐτὸς σοὶ ἠγήσομαι. Ἐν ᾧ δὲ ἡ
 μὲν βουλή ἐκάθητο, ἐν τῇ τῆς ἀγορᾶς στοᾶ, διὰ
 τὸ τὰς γυναῖκας ἐν τῇ Καδμείᾳ θεσμοφοριάζειν,
 θείρους δὲ ὄντος καὶ μεσημβρίας, πλειοστὴ ἦν ἐρημία
 ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν τούτῳ προσελάσας ἐπ' ἵππου ὁ
 Λεοντιάδης, ἀποστρέφει τὸν Φοιβίδαν, καὶ ἠγείτα
 εὐθύς ἐς τὴν ἀκρόπολιν. Καταστήσας δὲ ἐκεῖ τὴν
 Φοιβίδαν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ παραδόντες αὐτοῖς
 τὴν βακανάγραν τῶν πυλῶν, καὶ εἰπόν, μηδένα πα-
 ρίεναι ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ὅτινα μὴ αὐτὸς κλεῦσι,
 ἐπορεύετο ἐς τὴν βουλήν. Ἐλθὼν δ' εἶπε τάδε·
 30 Ὅτι μὲν, ὦ ἄνδρες, Λακωνδαμόνιοι καταχουσε τὴν
 ἀκρόπολιν, μηδὲν ἀθυμῆτε· οὐδέσι γὰρ φασὶ πολέ-
 μισι ἦκεν, ὅστις μὴ πόλεμον ἔρῃ· ἐγὼ δὲ, τοῦ νό-
 μου κλεψόντος, ἔειπαι πολέμαρχῳ λαβεῖν, εἴ τις
 δοκεῖ ἄξιον θανάτου ποιεῖν, λαμβάνω τουτοσί Ἰσημ-
 ελιαν, ὡς πολέμοπδιοῦντα. Καὶ ὑμεῖς δὲ, οἱ λοχα-
 γοὶ τε καὶ οἱ μετὰ τούτων τεταγμένοι, ἀνίστασθε,
 31 καὶ λαβόντες ἀπάγετε τούτον, ἔνθα εἴρηται. Οἱ
 μὲν δὴ εἰδότες τὸ πρῶγμα, παρήσαν τε καὶ ἐπέ-

θοντο, και ξυνιλάμβανον· τῶν δὲ μὴ εἰδότες, ἐν-
 αντιῶν δὲ ὄντων τοῖς περὶ Λεοντιάδην, οἱ μὲν ἔφεν-
 γον εὐθύς ἔξω τῆς πόλεως, δεισαντες, μὴ ἀποθά-
 νοιεν· οἱ δὲ καὶ οἴκαδε προῦτον ἀπεχώρησαν. Ἐπει
 δὲ εἰργμένον τὸν Ἴσμηνίαν ἤσθοντο ἐν τῇ Καδμείᾳ,
 τότε δὴ ἀπεχώρησαν εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ ταυτὰ γιννώ-
 σκοντες Ἀνδρουκλείδα τε καὶ Ἴσμηνία, μάλιστα τε-
 τρακῆσιοι. Ὡς δὲ ταῦτ' ἐπέπρακτο, πολέμαρχον 32
 μὲν ἀντὶ Ἴσμηνίου ἄλλον εἴλοντο· ὃ δὲ Λεοντιάδης
 εὐθύς εἰς Λακεδαιμονα ἐπορεύετο. Εὔρε δ' ἐκεῖ τοὺς
 μὲν ἐφόρους καὶ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως χαλεπῶς
 ἔχοντας τῷ Φοιβίδᾳ, ὅτι οὐ προσταχθέντα ὑπὸ τῆς
 πόλεως ταῦτα ἐπεπράχει· ὃ μὲντοι Ἀγησίλαος ἔλε-
 γεν, ὅτι, εἰ μὲν βλαβερά τῇ Λακεδαιμονίᾳ πεπρα-
 χῶς εἴη, δίκαιος εἴη ζημιῶσθαι· εἰ δ' ἀγαθὰ,
 ἀρχαῖον εἶναι νόμιμον, ἐξεῖναι τὰ τοιαῦτα αὐτοσχέ-
 διάζειν. Ἀπὸ οὖν τοῦτ', ἔφη, προσήκει σκοπεῖν,
 πότιρον ἀγαθὰ, ἢ κακὰ ἐστὶ τὰ πεπραγμένα. Ἐπει- 35
 τα μὲντοι ὁ Λεοντιάδης, ἐλθὼν εἰς τοὺς ἐκκλήτους,
 ἔλεγε τοιαῦτα· Ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, ὡς μὲν πολε-
 μακῶς ὑμῖν εἶχον οἱ Θηβαῖοι, πρὶν τὰ νῦν πεπρα-
 γμένα γενέσθαι, καὶ ὑμῖς ἐλέγετε· ἐώρατε γὰρ αἱ
 παύτους τοῖς μὲν ὑμετέροις δυσμενεῖσι φίλως ἔχον-
 τας, τοῖς δὲ ὑμετέροις φίλοις ἐχθροὺς ὄντας· Οὐκ
 ἐπὶ μὲν τὸν ἐν Πειραιεὶ δῆμον, πολεμιώτατον ὄντα
 ὑμῖν, οὐκ ἠθέλησαν συστρατεύειν; Φωκεῖσι δὲ ὅτι
 ἡμῶς εὐμενεῖς ὄντας ἐώρων, ἐπεστράτευσον; Ἄλλα 34
 μὴν καὶ, πρὸς Ὀλυνθίους εἰδότες ἡμῶς πόλεμον

ἐκφέροντας, ἔνυμαχίαν ἐποιῶντο. Καὶ ὑμεῖς γε
 τότε μὲν αἰεὶ προσείχετε τὸν νοῦν, πότε ἀκούσασθε
 βιαζομένους αὐτοὺς τὴν Βοιωτίαν ὑπ' αὐτοῖς εἶναι.
 νῦν δ' ἐπεὶ ταῦτα πέπρακται, οὐδὲν ὑμῶν δεῖ Θη-
 βαίους φοβέσθαι· ἀλλ' ἀρκέσαι ὑμῖν μικρὰ σκυ-
 τάλῃ, ὡςτε ἐκεῖθεν πάντα ὑπηρετῆσθαι, ὅσων ἂν
 δέησθε, εἰάν, ὡσπερ ἡμεῖς ὑμῶν, οὕτω καὶ ὑμεῖς
 35 ἡμῶν ἐπιμνήσθε. Ἀκούσασι ταῦτα τοῖς Δακεδαί-
 μονίοις ἔδοξε, τὴν τε ἀκρόπολιν, ὡσπερ κατεῖλε-
 πτο, φυλάττειν, καὶ Ἰσημίαν κρῖναι ποιῆσαι. Ἐκ
 δὲ τούτου πέμπουσι δικαστὰς, Δακεδαίμονίων μὲν
 πρῶτος, ἀπὸ δὲ τῶν συμμάχων ἓνα ἕκαστος καὶ
 μικρῶς καὶ μεγάλῃς πόλιος. Ἐπει δὲ ἔτυκνάν τιθεν
 πρὸς δικαστήριον, τότε δὴ κατηγορεύτο τοῦ Ἰση-
 μίου, καὶ ὡς βαρβαρίζει, καὶ ὡς ἕνος, τῷ Πέσση
 εἶπ' οὐδενὶ ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος γεγενημένος εἴη, καὶ
 ὡς τῶν παρὰ βασιλέως χρημάτων μεταλήθως εἴη, καὶ
 ὅτι τῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι ταραχῆς πάσης ἐκεῖνός τε καὶ
 36 Ἀνδροκλίδας αἰτιώτατοι εἴεν. Ὁ δὲ ἀπελογεῖτο
 μὲν πρὸς πάντα ταῦτα· οὐ μόνον ἐπειδὴ γε τὸ μὴ
 οὐ μεγαλοπρῶμων τε καὶ μακροπράμων εἴηαι. Καὶ
 ἐκείνος μὲν κατεμνήσθη καὶ ἀποθνήσκει· αἱ δὲ
 παρὰ Λεοντιάδην εἰχὼν τε τὴν πόλιν, καὶ τοῖς Δα-
 κεδαιμονίοις εἰς πλείον ὑπηρετοῦσι, ἢ προστάτετε
 37 ἀπείχεται. Τούτων δὲ πεπραγμένων, αἱ Δακεδαίμο-
 νιοι πολὺν εἰς τὴν προθυμίαν τῆς ἐς τὴν Ὀλυμπίας
 στρατίαν ἐκαπέστειλλον. Καὶ ἐκπέμποναι Τελου-
 τίαν μὲν ἀρμαστὴν, τὴν δ' ἐξ τοῦς μυρίους ἔντα-

ξιν· αὐτοὶ τε ~~ἐπιπέμπουσι~~ ξυνεπέμπου, καὶ ἐν τῷ συμ-
 μαχίδας πόλεις σκυτάλας διέπεμπον, κελύοντες
 ἀκολουθεῖν Τελυτία κατὰ τὸ δόγμα τῶν συμμαχῶν.
 Καὶ οἱ τε ἄλλοι προθύμως τῷ Τελυτία ὑπηρετοῦν,
 (καὶ γὰρ οὐκ ἀχάριστος εἶδεναι τοῖς ὑπουργοῦ-
 σὶ τι αὐτῷ) καὶ ἡ τῶν Θηβαίων δὲ πόλις, ὅτε καὶ
 Ἀγησιλάου ὄντος ἀδελφοῦ, προθύμως ξυνεπέμπε
 καὶ ὀπλίτας καὶ ἱππέας. Ὁ δὲ σπεύδων μὲν οὐ μάλ᾽ 38
 ἐπορευέτο, ἐπιμελόμενος δὲ τοῦ τε μὴ ἀδικῶν τοὺς
 φίλους πορεύεσθαι, καὶ τοῦ ὡς πλείστην δύναμιν
 ἀθροίζειν. Προσέπεμπε δὲ καὶ πρὸς Ἀμύνταν, καὶ
 ἡξίου αὐτὸν καὶ ξένους μισθοῦσθαι, καὶ τοῖς πλη-
 αίον βασιλεῦσι χρημάτων διδόναι, ὡς συμμαχοῦς εἶ-
 ναι, εἴπερ βούλοιντο τὴν ἀρχὴν ἀναλαβεῖν. Ἐπεμπε
 δὲ καὶ πρὸς Λέρδαν, τὸν Ἑλλήνας ἀρχόντα, διδά-
 σκων, ὅτι οἱ Ὀλύνθιοι καταστραφέντοι τὴν μάλιστ'
 δύναμιν Μακεδονίας εἶεν, καὶ σὺν ἀνήσασαι τὴν ἐλάτ-
 τω, εἰ μὴ τις αὐτοὺς παύσει τῆς ἔβρωτος. Ταῦτα δὲ 39
 ποιεῶν, μάλ᾽ πολλὴν ἔχων στρατιάν ἀφίκετο ἐς τὴν
 ἑαυτῶν συμμαχίδα. Ἐπεὶ δ' ἦλθεν ἐς τὴν Ποσί-
 δαισιν, ἐκείθεν ξυντιθεόμενος ἐπορεύετο ἐς τὴν πο-
 λεμίαν. Καὶ πρὸς μὲν τὴν πόλιν ἰὼν, οὐκ ἐκείθε
 κειν, οὔτ' ἐκείθε νομίζων· εὐκ τὴν ποιήσασαι καὶ τοῖς
 ἐμπροσθεν αὐτῷ πάντα γίνεσθαι καὶ προσιῶσιν, καὶ
 ἀπέρχιν· ὅποτε δὲ ἀναχωροῖν ἀπὸ τῆς πόλεως, τότε
 ἀφθῶς ἔχει, ἀπίοντα τὰ δένδρα ἐμπροσθεν καταβάλ-
 λειν, εἰ τίς ὄπισθεν ἐπίοι. Ὡς δὲ ἀπείχετο ἀπὸ τῆς πό- 40
 λεως οὐδὲ θέμα φεαίδια, ἔθετο τὰ ὄπλα, εὐνοήσας μὲν

αὐτὸς ἔχων, (οὕτω γὰρ ξυνέβαινον αὐτῷ κατὰ τὰς
 πύλας ἵνα, ἢ ἐξήσαν οἱ πολέμιοι) ἢ δὲ ἄλλη φά-
 λαγῆ τῶν συμμάχων ἀπετέτακτο πρὸς τὸ δεξιόν.
 Καὶ τῶν ἰππέων δὲ τοὺς μὲν Λάκωνας καὶ τοὺς Θη-
 βαίους, καὶ ὄσοι τῶν Μακεδόνων παρήσαν, ἐπὶ
 τῷ δεξιῷ ἐτάξατο· παρὰ δὲ αὐτῷ εἶχε Δέρδαν τε
 καὶ τοὺς ἐκείνου ἰππέας, ὡς ἐς τετρακοσίους, διὸ
 τε τὸ ἀγασθαι τοῦτο τὸ ἵππικόν, καὶ διὰ τὸ θερα-
 πεύειν τὸν Δέρδαν, ὡς ἠδόμενος παρέειη. Ἐπεὶ δὲ
 καὶ οἱ πολέμιοι ἐλθόντες ἀντιπαρετάξαντο ὑπὸ τῷ
 πείχει, συσπειραθέντες αὐτῶν οἱ ἰππεῖς ἐμβάλλουσι
 κατὰ τοὺς Λάκωνας καὶ Βοιωτούς. Καὶ Πολύχαρ-
 μόν τε, τὸν Λακεδαιμόνιον ἰππαρχον, καταβάλλου-
 σιν ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ κείμενον πολλὰ κατέτριψαν,
 καὶ ἄλλους ἀπέκτειναν· καὶ τέλος τρίτονται ἐπὶ
 τῷ δεξιῷ κίρατι τὸ ἵππικόν. Φευγόντων δὲ τῶν ἰπ-
 πέων, ἐνέκλιε καὶ τὸ ἐχόμενον πεζὸν αὐτῶν· καὶ
 ὅλον ἂν ἐκινδύνευσεν ἠττηθῆναι τὸ στράτευμα, εἰ
 μὴ Δέρδας, ἔχων τὸ ἑαυτοῦ ἵππικόν, εὐθύς πρὸς
 τὰς πύλας τῶν Ὀλυθίων ἤλασεν. Ἐπῆει δὲ καὶ
 42 ὁ Τίλεστιας σὺν ταῖς περὶ αὐτῶν ἐν τάξει. Ὡς δὲ
 ταῦτα ᾗσθησαν οἱ Ὀλυθιοὶ ἰππεῖς, δεισάντες, μὴ
 ἀποκλείσθαι τῶν πυλῶν, ἀναστρέψαντες ἀνεχώ-
 ρησαν πολλῇ σπουδῇ. Ἐνθα δὲ ὁ Δέρδας παρελαύ-
 θοντας σταμπέλλους ἰππέας αὐτῶν ὑπέτακτον. Ἀτι-
 χώρησάν δὲ καὶ οἱ πεζοὶ τῶν Ὀλυθίων ἐς τὴν πό-
 λιν· αὐτὸ μὲντοι πολλοὶ αὐτῶν ἀπέθανον, ὅτε ἐγγὺς
 43 τοῦ πείχους ὄντας. Ἐπεὶ δὲ τρόπαιόν τε ἐστάθη,

καὶ ἡ νίκη αὕτη τῷ Τελευτίᾳ ἐγεγένητο, ἀπὸ τῶν δὲ ἔκοπτε τὰ δένδρα. Καὶ τοῦτο μὲν δὴ στρατευσάμενος τὸ θῆρος, διῆκε καὶ τὸ Μακεδονικὸν στρατευμα, καὶ τὸ τοῦ Δέρδα· πολλὰκις μέντοι καὶ οἱ Ὀλύμπιοι, καταθέτοντες ἐς τὰς τῶν Μακεδαιμονίων συμμαχίδας πόλεις, ἐλεηλάτουν, καὶ ἄνδρας ἀπακίννουν.

CAP. III.

Ἄμα δὲ τῷ ἦρι ὑποφαινομένης οἱ μὲν Ὀλύμπιοι ἵππεις, ὄντες ὡς ἑξακόσιοι, καταδεδραμηκίεσαν ἐς τὴν Ἀπολλωνίαν ἄρα μισημβρία, καὶ διωπαρμένοι ἐλεηλάτουν· ὁ δὲ Δέρδας ἐτύγγανε ταύτη τῇ ἡμέρᾳ ἀφριγμένος μετὰ τῶν ἱππέων τῶν ἑαυτοῦ, καὶ ἀριστοποιούμενος ἐν τῇ Ἀπολλωνίᾳ. Ὡς δ' εἶδε τὴν καταδρομὴν, ἡσυχίαν τε ἦγε, τοὺς δ' ἵππους ἐπεσκευασμένους καὶ τοὺς ἀναβάτας ὠπλισμένους ἔχων. Ἐπειδὴ δὲ καταφρονητικῶς αἱ Ὀλύμπιοι καὶ ἐς τὸ προάστειον, καὶ ἐς αὐτὰς τὰς πύλας ἤλαυνον, τότε τοὺς τεταγμένους ἔχων ἐξελάυνει. Οἱ δὲ, ὡς εἶδον, ἐς φυγὴν ὤρμησαν. Ὁ δὲ ὡς ἀπαξ ἐτρέψατο, οὐκ ἀνήκεν ἐννενηκοντα στάδια διώκων, καὶ ἀποκτιννύς, ἕως πρὸς αὐτὸ κατεδίωξε τῶν Ὀλυμπίων τὸ ταῖχος. Καὶ ἐλέγετο ὁ Δέρδας ἀποκτεῖναι ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ περὶ ὀγδοήκοντα ἱππέας. Καὶ ἀπὸ τούτου τειχίηρεις τε μᾶλλον ἦσαν οἱ πολέμιοι, καὶ τῆς χώρας ὀλίγην γῆν παντελῶς εἰργάζοντο. Προῦντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ τοῦ Τελευτίου ἐστρατε-

μένου πρὸς τὴν τῶν Ὀλυνθίων πόλιν, ὡς, εἴ τι
 δένδρον ὑπόλοιπον εἴη ἢ τι εἰργασμένον τοῖς πολεμίοις,
 φθίροι, ἐξελθόντες οἱ Ὀλυνθιοὶ ἰππεῖς, ἦσυχoi
 πορευόμενοι, διέβησαν τὸν παρὰ τὴν πόλιν ῥέοντα
 ποταμὸν, καὶ ἐπορευόντο ἡσυχῇ πρὸς τὸ τῶν ἐναν-
 τίων στρατεύμα. Ὡς δ' εἶδεν δ Τελευτίας, ἀγα-
 νακτῆσας τῇ τόλμῃ αὐτῶν, εὐθύς Τλημονίδα, τὸν
 τῶν πελταστῶν ἄρχοντα, δρόμῳ φέρεσθαι ἐς αὐ-
 4 τοὺς ἐκέλευσεν. Οἱ δὲ Ὀλυνθιοὶ, ὡς εἶδον προ-
 θέοντας τοὺς πελταστάς, ἀναστρέψαντες ἀπεχώρου
 ἦσυχoi, καὶ διέβησαν πάλιν τὸν ποταμὸν. Οἱ δ'
 ἠκολούθηον μάλα θρασέως, καὶ ὡς φεύγουσι διώ-
 ζοντες ἐπιδιέβαινον. Ἐνθα δὴ οἱ Ὀλυνθιοὶ ἰππεῖς,
 ἤνικα ἔτι εὐχείρωτοι αὐτοῖς ἐδόκουν εἶναι οἱ διαβε-
 βηκότες, ἀναστρέψαντες ἐμψάλλουσι αὐτοῖς, καὶ
 αὐτὸν τε ἀπέκτειναν τὸν Τλημονίδα, καὶ τῶν ἄλ-
 5 λων πλεθους ἢ ἑκατόν. Ὁ δὲ Τελευτίας ὡς εἶδε τὸ
 γιννόμενον, ὀργισθεὶς, ἀναλαβὼν τὰ ὄπλα, ἤγε
 μὲν ταχὺ τοὺς ὀπλίτας, διώκειν δὲ ἐκέλευε καὶ τοὺς
 πελταστάς, καὶ τοὺς ἰππεῖας, καὶ μὴ ἀνιέναι. Πολ-
 λοι μὲν οὖν δὴ καὶ ἄλλοι, τοῦ καιροῦ ἐγγυτέρω τοῦ
 τείχους διώξαντες, κακῶς ἀπεχώρησαν· καὶ ἐκείνοι
 δ' ἐπεὶ ἀπὸ τῶν πύργων ἐβάλλοντο, ἀποχωρεῖν τε
 ἠναγκάζοντο τεθρουβημένως, καὶ προφυλάττεσθαι
 6 τὰ βέλη. Ἐν τούτῳ δὴ οἱ Ὀλυνθιοὶ ἐπεξελάνουσι
 μὲν τοὺς ἰππεῖς, ἐβοήθουν δὲ καὶ οἱ πελτασταί·
 τέλος δὲ καὶ οἱ ὀπλίται ἐπεξέσθον, καὶ τεταραγμένη
 τῇ φύλαγγι προσπίπτουσι. Καὶ δὲ μὲν Τελευτίας

ἐνταῦθα μαχόμενος ἀποθνήσκει. Τούτου δὲ γενομένου, εὐθύς καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν ἐνέκλιναν· καὶ οὐδεὶς ἔτι ἴστατο, ἄλλὰ πάντες ἔφρουγον, οἱ μὲν ἐπὶ Σπαρτιάλῳ, οἱ δὲ ἐπὶ Ἀκίανθῳ, οἱ δὲ ἐς Ἀπολλωνίαν, οἱ πλεῖστοι δὲ ἐς Ποτίδαιαν. Ὡς δ' ἄλλη ἄλλος ἔφρουγον, οὕτω καὶ οἱ πολέμοι, ἄλλη ἄλλος διώκοντες, παμπληθεῖς ἀπέκτειναν ἀνθρώπους, καὶ ὅ τι περ ὄφελος ἦν τούτου τοῦ στρατεύματος.

Ἐκ μέντοι γε τῶν τοιούτων παθῶν ἐγὼ φημι ἀνθρώπους παιδεύεσθαι, μάλιστα μὲν, ὡς οὐδ' οἰκίας χρὴ κολάζειν ὄργῃ· (πολλὰκις γὰρ καὶ δεσπόται ὄργιζόμενοι μείζονα κακὰ ἔπαθον, ἢ ἐποίησαν) ἀτὰρ ἀντιπάλους τὸ μετ' ὄργης, ἀλλὰ μὴ γνώμη προσφέρεσθαι, ὅλον ἀμάρτημα. Ἡ μὲν γὰρ ὄργῃ ἀπρονόητον, ἡ δὲ γνώμη σκοπεῖ οὐδὲν ἤττον, μὴ τι πάθῃ, ἢ ὅπως βλάπτει τι τοὺς πολέμους.

Τοῖς δ' οὖν Λακεδαιμονίοις, ἐπεὶ ἤκουσαν τὸ πρᾶγμα, βουλευομένοις ἐδόκει, οὐ φαύλην πεμπτόν δύναμιν εἶναι, ὅπως τὸ τε φρόνημα τῶν νενηκηκότων κατασβεσθεῖη, καὶ μὴ μάτην τὰ πεπονημένα γένοιτο. Οὕτω δὲ γινόντες, ἡγεμόνα μὲν Ἀγησίπολιν τὸν βασιλεῖα ἐκπέμπονσι, μετ' αὐτοῦ δὲ, ὡς περ Ἀγησίλαῳ ἐς τὴν Ἀσίαν, τριάκοντα Σπαρτιατῶν. Πολλοὶ δὲ αὐτῶ καὶ τῶν περιόικων ἐθέλονται καλοὶ κἀγαθοὶ ἠκολούθουν, καὶ ξένοι τῶν τροφίμων καλουμένων, καὶ νόθοι τῶν Σπαρτιατῶν, μύλα εὐειδέεις τε καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει καλῶν οὐκ ἄπειροι. Συνεστρατεύοντο δὲ καὶ ἐκ τῶν συμμα-

χίδων πόλεων ἐθελονταί; και Θετταλῶν γε ἰπ-
 πῆεις, γνωσθῆναι τῷ Ἀγησιπόλιδι βουλόμενοι· και
 Ἀμύντας δὲ, και Δέρδας ἔτι προθυμότερον, ἢ πρό-
 σθεν. Ἀγησίπολις μὲν δὴ, ταῦτα πρῶτα, ἐπορεύε-
 το ἐπὶ τὴν Ὀλυμπόν.

- 10 Ἡ δὲ τῶν Φλιασίων πόλις, ἐπαινεθεῖσα μὲν ὑπὸ
 τοῦ Ἀγησιπόλιδος, ὅτι πολλὰ και ταχέως αὐτῷ χρή-
 ματα εἰς τὴν στρατιάν ἔδωσαν, νομιζουσα δ' ἔξω
 ὄντος Ἀγησιπόλιδος, οὐκ ἂν ἐξελθεῖν ἐπ' αὐτοῦς
 Ἀγησίλαον, οὐδ' ἂν γενέσθαι, ὥστε ἅμα ἀμφοτέ-
 ρους τοὺς βασιλέας ἔξω Σπάρτης εἶναι, θρασέως
 οὐδὲν τῶν δικαίων ἐποίουν τοῖς κατεληλυθόσι. Οἱ
 μὲν γὰρ δὴ φρυγάδες ἠξίουσαν, τὰ ἀμφίλογα ἐν ἴσῳ
 δικαστηρίῳ κρινέσθαι· οἱ δὲ ἠνάγκαζον ἐν αὐτῇ τῇ
 πόλει διαδικάζεσθαι. Λεγόντων δὲ τῶν κατεληλυ-
 θότων, και τίς αὐτῇ δίχη εἶη, ὅπου αὐτοὶ οἱ ἀδι-
 11 κούντες δικάζοισιν, οὐδένας ἤκουον. Ἐκ τούτου
 μέντοι ἔρχονται εἰς Λακεδαιμόνα οἱ κατελθόντες, κα-
 τηγορήσοντες τῆς πόλεως, και ἄλλοι δὲ τῶν οἰκοθεν
 ξυνηκολούθουν, λέγοντες, ὅτι πολλοῖς και τῶν πο-
 λιτῶν οὐ δοκοῖεν δίκαια πάσχειν. Ἀγακλήσασα
 δὲ τούτοις τῶν Φλιασίων ἡ πόλις, ἐξημίωσε πάντας,
 ὅσοι, μὴ πεμπούσης τῆς πόλεως, ἦλθον εἰς Λακε-
 12 δαιμόνα. Οἱ δὲ ζημιωθέντες ἄκνον ἀπιέναι, μί-
 νοντες δ' ἐδίδασκον, ὡς οὗτοι μὲν εἶησαν οἱ βιαζό-
 μενοι ταῦτα, οἵπερ σφᾶς τε ἐξέβαλον, και Λακε-
 δαιμονίους ἀπέκλεισαν· οὗτοι δὲ, οἱ πριάμενοί τι
 τὰ σφέτερα, και βιαζόμενοι μὴ ἀποδιδόναι· οὗτοι

δὴ καὶ νῦν διαπεπραγμένοι εἰσι ζημιωθῆναι σφᾶς
 αὐτοὺς, εἰς Λακεδαιμόνα ἐλθόντας, ὅπως τοῦ λοι-
 ποῦ μηδεὶς τολμῶῃ ἶναί, δηλώσωσιν τὰ ἐν τῇ πόλει
 γιγνόμενα. Τῷ δ' ὄντι ὑβρίζειν δοκούντων τῶν 13
 Φλιασίων, φρουρὰν φαίνουσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ ἔφοροι.
 Ἦν δὲ οὐ τῷ Ἀγησιλάῳ ἀχθομένῳ ταῦτα· καὶ γὰρ τῷ
 μὲν πατρὶ αὐτοῦ Ἀρχιδάμῳ ξένοι ἦσαν οἱ περὶ Πο-
 δάρινον, (καὶ τότε τῶν κατεληλυθότων ἦσαν) ἐαυτῷ
 δὲ οἱ ἀμφὶ Προκλῆα τὸν Ἴπποκίον. Ὡς δὲ τῶν 14
 διαβατηρίων γενομένων οὐκ ἔμελλεν, ἀλλ' ἐπορεύετο
 πολλαὶ πρεσβεῖαι ἀπήντων, καὶ χρήματα ἐδίδοσαν,
 ὥστε μὴ ἐμβάλλειν. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι οὐχ,
 ἵνα ἀδικοῖ, στρατεύοιτο, ἀλλ' ὅπως τοῖς ἀδικου-
 μένοις βοηθήσειεν. Οἱ δὲ τελευτῶντες πάντα ἔφα- 15
 σκόν τε ποιήσειν, ἐδέοντό τε μὴ ἐμβάλλειν. Ὁ δὲ
 πάλιν ἔλεγειν, ὡς οὐκ ἂν πιστεύσεις λόγοις, (καὶ
 γὰρ τὸ πρότερον ψεύσασθαι αὐτοὺς) ἀλλ' ἔργου τι-
 νὸς πιστοῦ δεῖν ἔφη. Ἐρωτώμενος δὲ, καὶ τί τοῦτ'
 ἀνείη, πάλιν ἀπεκρίνατο· Ὅπερ καὶ πρόσθεν, ἔφη,
 ποιήσαντες, οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν ἠδικήθητε. Τοῦτο δὲ
 ἦν, τὴν ἀκρόπολιν παραδοῦναι. Οὐκ ἐθελόντων δὲ 16
 αὐτῶν τοῦτο ποιεῖν, ἐνέβαλέ τε εἰς τὴν χώραν, καὶ
 ταχὺ περιτειχίσας ἐπολιόρκει αὐτοὺς. Πολλῶν δὲ
 λεγόντων Λακεδαιμονίων, ὡς ὀλίγων ἔνεκεν ἀνθρώ-
 πων πόλει ἀπεχθάνοιντο πλέον πεντακισχιλίων ἀν-
 δρῶν, (καὶ γὰρ δὴ, ὅπως τοῦτ' εὐδηλον εἶη, οἱ
 Φλιασίοι ἐν τῷ φανέρῳ τοῖς ἔξω ἔξεκκλησιάζον) ὁ
 μέντοι Ἀγησίλαος πρὸς τοῦτο ἀντεμηχανήσατο.

- 17 Ὅποτε γὰρ ἐξέλθοιεν, ἢ διὰ συγγένειαν, ἢ διὰ φιλίαν τῶν φυγάδων, ἐδίδασκε ξυνοίτιά τε αὐτῶν κατασκευάζειν, καὶ εἰς τὰ ἐπιτήδεια ἱκανὸν δίδοναι, ὁπόρῃ γυμνάζεσθαι ἐθέλοιεν· καὶ ὄπλα δὲ ἐκπορίζειν ἅπασιν τούτοις διεκελεύετο, καὶ μὴ ὀκνεῖν εἰς ταῦτα χρήματα δανείζεσθαι. Οἱ δὲ ταῦτα ὑπηρετοῦντες, ἀπέδειξαν πλείους χιλίων ἀνδρῶν, ἄριστα μὲν τὰ σώματα ἔχοντας, εὐτάκτους δὲ καὶ εὐοπλοτάτους· ὥστε τελευτῶντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔλεγον, ὡς τοιούτων δέοντο συστρατιωτῶν.
- 18 Καὶ Ἀγησίλαος μὲν δὴ περὶ ταῦτα ἦν. Ὁ δὲ Ἀγησίπολις εὐθύς, ἐκ τῆς Μακεδονίας προσιὼν, ἔθετο πρὸς τῇ πόλει τῶν Ὀλυθίων τὰ ὄπλα. Ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντεξῆι αὐτῶν, ἔφθιψε τὸν αἶτον· Τορῶνην δὲ καὶ προσβαλὼν εἴλε κατά κράτος. Ἐν δὲ τούτοις ὄντα κατὰ θέρους ἀκμὴν καῦμα πυριφλεγῆς λαμβάνει αὐτόν. Ὡς δὲ πρῶν ἠωρακότα τὸ ἐν Ἀφύτῃ τοῦ Διονύσου ἱερόν, ἔρως αὐτὸν τότε ἔσχε τῶν τε σκιερῶν σκηνημάτων καὶ τῶν λαμπρῶν καὶ ψυχρῶν ὑδάτων. Ἐκομίσθη μὲν οὖν ἐκείσε ἔτι ζῶν, ὅμως μόντοι ἐβδομαῖος, ἀφ' οὗ ἔκαμιν, ἔξω τοῦ ἱεροῦ ἐτελεύτησε. Καὶ ἐκεῖνος μὲν ἐν μέλιτι τεθίς, καὶ κομισθεὶς οἴκαδε, ἔτυχε τῆς βασιλικῆς ταφῆς.
- 20 Ἀγησίλαος δὲ, τοῦτο ἀκούσας, οὐχ, ἢ τις ἂν ᾔετο, ἐφήσθη ὡς ἀντιπάλῳ, ἀλλὰ καὶ ἐδάκρυσε, καὶ ἐπόθησε τὴν συνοουσίαν. Συνοκηνοῦσι μὲν γὰρ δὴ βασιλεῖς ἐν τῷ αὐτῷ, ὅταν οἴκοι ὦσιν. Ὁ δὲ Ἀγησίπολις τῷ Ἀγησίλαῳ ἱκανὸς μὲν ἦν καὶ ἡβη-

τικῶν, καὶ Θηρευτικῶν, καὶ ἵππικῶν, καὶ παιδικῶν λόγων μετέχειν· πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὑπερβαῖτο αὐτὸν ἐν τῇ συσκηρίᾳ, ὡσπερ εἰκὸς, πρεσβύτερον. Καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι ἀντ' ἐκείνου Πολυβιάδην ἀρμοστήν ἐπὶ τὴν Ὀλυμπιον ἐπέμπουσιν.

Ὁ δ' Ἀγησίλαος ἤδη μὲν ὑπεράβαλε τὸν χρόνον, 21 ὅσων ἐλέγετο ἐν τῷ Φλιαῶντι αἶτος εἶναι. Τοσοῦτον γὰρ ἐγκράτεια γαστρός διαφέρει, ὥστε οἱ Φλιαῖοι, τὸν ἡμῶν συμψηφισάμενοι αἶτον τελεῖν, ἢ πρόσθεν, καὶ ποιοῦντες τούτο, τὸν διπλάσιον τοῦ εἰκότος χρόνον πολιορκούμενοι διήρκεσαν. Καὶ τόλμα δὲ ἀτολμίας ἔσθ' ὅτε τοσοῦτον διαφέρει, 22 ὥστε Δελφίων τις, λαμπρὸς δακῶν εἶναι, λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τριακοσίους ἄνδρας Φλιασίων, ἰκανὸς μὲν ἦν κωλύειν τοὺς βουλομένους εἰρήνην ποιῆσθαι, ἰκανὸς δὲ, οἷς ἠπίσται, εἶρξας φυλάττειν, ἠδύνατο δὲ εἰς τε τὰς φυλακὰς ἀναγκάζειν τὸ πλῆθος εἶναι, καὶ τούτους ἐφοδεύων πιστοὺς παρέχεσθαι. Πολλάκις δὲ, μεθ' ὧν εἶχε περὶ αὐτῶν, καὶ ἐκθέων ἀπέκρουε φύλακας ἄλλοι' ἄλλη τοῦ περιτετιχισμένου κύκλου. Ἐπιμέντοι οἱ ἐπίλεκτοι οὗτοι, πᾶν 23 τα τρόπον ἐπιζητοῦντες, οὐχ εὐρισκον οἶτον ἐν τῇ πόλει, ἐκ τούτου δὴ πέμψαντες πρὸς τὸν Ἀγησίλαον εἶδοντο, σπείσασθαι πρεσβείαν εἰς Λακεδαιμόνα ἰοῦσι· δεδόχθαι γὰρ σφίσι ἔφασκεν, ἐπιτρέπειν τοῖς τέλεσι τῶν Λακεδαιμονίων, χρῆσασθαι τῇ πόλει, ὅτι βούλονται. Ὁ δὲ ἄργισθεῖς, ὅτι ἄκυρον αὐτῶν 24 ἐποίουν, πέμψας μὲν πρὸς τοὺς οἴκοι φίλους δια-

πράξατο, ἐαυτῶν ἐπιτραπέηαι τὰ περὶ Φλιοῦντος, ἔσπεύσατο δὲ τῇ πρὸς βίβη. Φυλακὴ δὲ ἔτι ἰσχυροτέρα ἢ πρότερον ἐφύλαττεν, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἔξῃ. Ὅμως μέντοι ὁ γε Δελφίων, καὶ σιγματίας τις μετ' αὐτοῦ, ὅς πολλὰ ὑφείλετο ὄπλα 25 τῶν παλιορκοῦντων, ἀπέδρασαν νύκτωρ. Ἐκὲν δὲ ἦκον ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος ἀπαγγέλλοντες, ὅτι ἡ πόλις ἐπιτρέψει Ἀγησίλαος διαγνῶναι τὰ ἐν Φλιοῦντι, ὅπως αὐτῷ δοκοῖη, Ἀγησίλαος δὲ οὕτως ἔγνω, πενήκοντα μὲν ἄνδρας τῶν κατεληλυθῶτων, πενήκοντα δὲ τῶν οἰκοθέντων πρῶτον μὲν ἀνακρίναι, ὅτινα ἔην ἐν τῇ πόλει, καὶ ὅτινα ἀποθανεῖν δικαίον εἶη. Ἐπειτα δὲ νόμους θεῖναι, καθ' οὓς πολιτεύσουσι. ἕως δ' ἂν ταῦτα διαπράξονται, φυλακὴν καὶ μισθὸν τοῖς φρουροῖς ἔξ μηνῶν κατέλιπε. Ταῦτά δὲ ποιήσας, τοὺς μὲν συμμαχοὺς ἀφῆκε, τὸ δὲ πολιτικὸν οἶκος ἀπήγαγε. Καὶ τὰ μὲν περὶ Φλιοῦντα οὕτως αὐτῷ ἐπετετέλεστο ἐν ὁπῶ μῆσι καὶ ἐνιαυτῷ.

26 Καὶ ὁ Πολυβιάδης δὲ παντάπασιν κακῶς ἔχοντας λιμῶν τοὺς Ἰλιονθίους, διὰ τὸ μῆτε ἐκ τῆς γῆς λαμβάνειν, μῆτε κατὰ θάλατταν εἰσάγεσθαι σίτον αὐτοῖς, ἠνάγκασε πέμψαι εἰς Λακεδαιμόνα· περὶ εἰρήνης. Οἱ δ' ἔλθόντες πρῶτα βίβη αὐτοκράτορες συνθήκας ἐποιήσαντο, τὸν αὐτὸν μὲν ἐχθρὸν καὶ φίλον Λακεδαιμονίοις νομίζειν, ἀκολουθεῖν δὲ, ὅπη ἂν ἤγῳνται, καὶ σύμμαχοι εἶναι. Καὶ ὁμοσώτες ταύταις ἐμμένειν, οὕτως ἀπῆλθον οἶκος.

Προκχωρηκῶτων δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις, ὥστε 27
 Θηβαίους μὲν καὶ τοὺς ἄλλους Βοιωτοὺς παντά-
 πασι ἐπ' ἐκείνοις εἶναι, Κορινθίους δὲ πισιτοτά-
 τους γεγενησθαι, Ἀργεῖους δὲ τεταπεινώσθαι, διὰ
 τὸ μηδὲν εἶναι ὠφελεῖν αὐτοὺς τῶν μηνῶν τὴν ὑπο-
 φορὰν, Ἀθηναίους δὲ ἡρημῶσθαι, τῶν δ' αὖ συμ-
 μάχων κεκολασμένων, οἱ δυσμενῶς εἶχον αὐτοῖς·
 παντάπασι ἤδη καλῶς καὶ ἀσφαλῶς ἢ ἀρχὴ ἐδόκει
 αὐτοῖς κατεσκευάσθαι.

CAP. IV.

Πολλὰ μὲν οὖν ἂν τις ἔχοι καὶ ἄλλα λέγειν, καὶ
 Ἑλληνικὰ καὶ βαρβαρικὰ, ὡς θεοὶ οὔτε τῶν ἀσε-
 βούντων, οὔτε τῶν ἀνόσια ποιούντων ἀμελοῦσι· νῦν
 γε μὴν λέξω τὰ προκείμενα. Λακεδαιμόνιοι τε γὰρ,
 οἱ ὀμψάντες αὐτονόμους εἶπεν τὰς πόλεις, τὴν ἐν
 Θήβαις ἀκρόπολιν κατασχόντες, ὑπὲρ αὐτῶν μόνον
 τῶν ἀδικηθέντων ἐκολάσθησαν, πρότερον οὐδ' ὑφ'
 ἐνός τῶν πώποτε ἀνθρώπων κρατηθέντες· τοὺς τε
 τῶν πολιτῶν εἰσαγαγόντας εἰς τὴν ἀκρόπολιν αὐτοῦς,
 καὶ βουλευθέντας Λακεδαιμονίοις τὴν πόλιν δου-
 λείειν, ὥστε αὐτοὶ τυραννεῖν, τὴν τούτων ἀρχὴν
 ἔπειτ' ἄλλοι τῶν φυγόντων ἤρκεσαν καταλύσαι. Ὡς
 δὲ ταῦτ' ἐγένετο, διηγήσομαι.

Ἦν τις Φυλλίδας, ὃς ἐγραμμάτευε τοῖς περὶ 2
 Ἀρχίαν πολεμάρχοις, καὶ τὰλλα ὑπηρετῆκει, ὡς
 ἐδόκει, ἄριστα. Τούτῳ δ' ἀφιγμένῳ Ἀθηναῖς κα-
 τὰ πρῶξιν τινα, καὶ πρόσθεν γνώριμος ὢν Μ'

λαν, τῶν Ἀθήναζε πέρευότων Θηβαίων, συγγι-
 γνεται, καὶ διαπυθόμενος μὲν τὴν περὶ Ἀρχίαν τε
 τὸν πολεμαρχοῦντα καὶ τὴν περὶ Φίλιππον τυραν-
 νίδα, γνούς δὲ ἔτι μᾶλλον μισοῦντα αὐτὸν τὰ οἴκοι
 αὐτοῦ, πιστὰ δούς καὶ λαβῶν συνέθετο, ὡς δεῖ ἑκα-
 3 στα γίγνεσθαι. Ἐκ δὲ τούτου προσλαβὼν ὁ Μέλλων
 ἐξ τούδ' ἐπιτηδαιοτάτους τῶν φευγόντων, ξυφίδια
 ἔχοντας, καὶ ἄλλο δπλων οὐδέν, ἔρχεται πρόδιον
 μὲν εἰς τὴν χώραν νυκτός· ἔπειτα δὲ, ἡμαρῶσαντες
 ἔν τινι τόπῳ ἐρήμῳ, πρὸς τὰς πύλας ἤλθον, ὡς δὴ
 ἐξ ἀγροῦ ἀπιόντες, ἤνικα περ' οἱ ἀπὸ τῶν ἔργων
 διψιότατοι. Ἐπει δ' εἰσηλθὼν εἰς τὴν πόλιν, δι-
 νυκτέρευσαν μὲν ἐκείνην τὴν νύκτα παρὰ Χάρωνι
 4 τινι, καὶ τὴν ἐπιούσαν δὲ ἡμέραν διημέρευσαν. Ὁ
 μὲν οὖν Φυλλίδας τὰ τε ἄλλα ἐπιμελεῖτο τοῖς πο-
 λεμαρχοῖς, ὡς Ἀφροδίσια ἄγουσιν ἐπ' ἐξέδῳ τῆς
 ἀρχῆς, καὶ δὴ καὶ γυναῖκας πάλαι ἐπισχενομένου
 ἄξιον αὐτοῖς, τὰς σεμνοτάτας καὶ καλλίστας τῶν ἐν
 Θήβαις, τότε ἔφη ἄξιον. Οἱ δὲ (ἦσαν γὰρ τοιοῦ-
 5 τοι) μάλ' αἰδέως προσδέχοντο νυκτερεύειν. Ἐπει
 δὲ ἐδειπνησάν τε, καὶ συμπροθυμομένου ἐκείνου
 ταχὺ ἐμεθύσθησαν, πάλαι κελευόντων ἄγειν τὰς
 ἑταίρας, ἐξελθὼν ἤγαγε τοὺς περὶ Μέλλωνα· τρεῖς
 μὲν στείλας ὡς δεσποίνας, τοὺς δ' ἄλλους ὡς στρα-
 παίνας. Κακείνους μὲν εἰσήγαγεν εἰς τὸ ταμειῖον
 τοῦ πολεμαρχοῦ· αὐτὸς δ' εἰσελθὼν εἶπε τοῖς πε-
 ρὶ Ἀρχίαν, ὅτι οὐκ ἂν φασιν εἰσελθῶν αἱ γυναῖκες,
 εἰ τις τῶν διακόνων ἔνδοξ' ἔσσιτο. Ἐνθὺν οἱ μὲν

ἐκέλευον ταχὺ πάντας ἐξίεναι· ὁ δὲ Φυλλίδας, δούς
 οἶνον, εἰς ἑνὸς τῶν διακόνων ἐξέπεμψεν αὐτούς. Ἐκ
 δὲ τούτου εἰσήγαγε τὰς ἐταιρίδας δὴ, καὶ ἐκάθιζε
 παρ' ἐκάστην. Ἦν γὰρ σὺνθημα, ἐπεὶ καθίζοιντο,
 παίειν εὐθὺς ἀνακαλυψαμένους. Οἱ μὲν δὴ αὐτῶ 7
 λέγουσιν αὐτοὺς ἀποθανεῖν· οἱ δὲ καὶ, ὡς κομα-
 στὰς εἰσελθόντας τοὺς ἀμφὶ Μάλλωνα ἀποκτεῖναι
 τοὺς πολεμάρχους. Λαβὼν δὲ ὁ Φυλλίδας τρεῖς αὐ-
 τῶν, ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν τοῦ Λισπιδάδου οἰκίαν·
 κόφας δὲ τὴν θύραν, εἶπεν, ὅτι παρὰ τῶν πολε-
 μάρχων ἀπαγγεῖλαι τι βούλοιο. Ὁ δὲ εὐύχωνε μὲν
 χωρὶς κατακείμενος ἔτι μετὰ δεῖπνον, καὶ ἡ γυνή
 ἐριουργοῦσα παρεκάθητο· ἐκέλευσε δὲ τὸν Φυλλί-
 δαν, πιστὸν νομίζων, εἰσεῖναι. Οἱ δ' ἐπεὶ εἰσῆλθον,
 τὸν μὲν ἀπακτείναντες, τὴν δὲ γυναῖκα φοβήσαντες,
 κατετίθησαν· ἐβρόντες δὲ εἶπον, τὴν θύραν κε-
 κλειῶσθαι· εἰ δὲ λήψοιντο ἀνεωγμένην, ἠπέλησαν
 ἀποκτεῖναι ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' 8
 ἐπέπρακτο, λαβὼν δύο ὁ Φυλλίδας τῶν ἀνδρῶν,
 ἦλθε πρὸς τὸ ἀναγκαῖον, καὶ εἶπε τῷ εἰρημοφύλακι,
 ὅτι ἄνδρα ἄγει παρὰ πολεμάρχου, ὃν εἶρξαι δεῖοι.
 Ὡς δὲ ἀπέφθε, οὗτον μὲν ἀπάκτειναν εὐθὺς, τοὺς
 δὲ δεσμώτας ἔλυσαν. Καὶ τούτους μὲν ταχὺ, τῶν ἐκ
 τῆς στοῆς ὄπλων καθελόντες, ὤπλισαν, καὶ ἀγα-
 γόντες ἐπὶ τὸ Ἄμφρειον, θείσθαι ἐκέλευον τὰ ὄπλα.
 Ἐκ δὲ τούτου εὐθὺς ἐκήρυττον, ἐξίεναι πάντας Θη- 9
 βαίους, ἱππίας τε καὶ ὄπλιτας, ὡς τῶν τυράνων
 τεθνεώτων. Οἱ δὲ πολεῖται, ἕως μὲν νῦν ἦν, ἀπι-

- στοῦντες ἡσυχίαν εἶχον· ἐπεὶ δ' ἡμέρα τ' ἦν, καὶ φανερόν ἦν τὸ γεγενημένον, ταχὺ δὴ καὶ οἱ ὀπλίται καὶ αἱ ἱππεῖς σὺν τοῖς ὅπλοις ἐξεβοήθουν. Ἐπεμψαν δὲ ἱππέας οἱ κατεληλυθότες ἐπὶ τοὺς πρὸς τοῖς ὄρειοις Ἀθηναίων, καὶ τοὺς δύο τῶν στρατηγῶν. Οἱ δ' εἰδότες τὸ πρᾶγμα, ἐφ' ὃ ἀπειστάλκεισαν, ἤεσαν.
- 10 Ὁ μόντοι ἐν τῇ ἀκροπόλει ἀρμωστής, ἐπεὶ ἦσθετο τὸ νυκτερινὸν κήρυγμα, εὐθύς ἔπεμψεν εἰς Πλαταιάς καὶ Θεσπιάς ἐπὶ βοήθειαν. Καὶ τοὺς μὲν Πλαταιάς εἰσθόμενοι προσιόντας οἱ τῶν Θηβαίων ἱππεῖς, ἀπαρτήσαντες ἀπέκτειναν αὐτῶν πλείον ἢ αἰκισίαν· ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον ταῦτα πρόβαντες, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τῶν ὄρων ἤδη παρήσαν, προσίβαλον
- 11 πρὸς τὴν ἀκρόπολιν. Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει, ὀλίγοι ὄντες, τῆλ' τε προθυμίαν τῶν προσιόντων ἀπάντων ἐώρων, καὶ τῶν κηρυγματίων μεγάλων γιγνομένων τοῖς πρώτοις ἀναβῆσαν, ἐκ τούτου φοβηθέντες εἶπον, ὅτι ἀπίοιεν ἂν, εἰ σφίσι βλάβην ἀσφάλειαν μετὰ τῶν ὅπλων ἀπιούσαι διδοῖεν. Οἱ δὲ ἄσμενοί τε ἔδοσαν, ἃ ἦσαν, καὶ σπεισάμενοι, καὶ ὄρκους ὀμόσαντες ἐπὶ τούτοις, ἐξέπεμψαν.
- 12 Ἐξιόντων μόντοι, ὅσους ἐπέγνωσαν τῶν ἐχθρῶν ὄντας, συλλαμβάνοντες ἀπέκτειναν. Ἦσαν δὲ τριακσίαι καὶ ὑπὸ Ἀθηναίων τῶν ἀπὸ τῶν ὄρων ἐπιβηθῆσαντων ἐξεκλάπησαν καὶ διεσώθησαν. Οἱ μόντοι Θηβαῖοι καὶ τοὺς παῖδας τῶν ἀποθανόντων, ὅσους ἦσαν, λαβόντες ἀπέσφαξαν.
- Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐπύθοντο οἱ Λακεδαιμόνιοι, τὴν

μὲν ἄρμασθῆν, τὸν ἐγκαταλιπόντα τὴν ἀκρόπολι
 καὶ οὐκ ἀναμένοντα τὴν βοήθειαν, ἀπέκτειναν
 φρουρὰν δὲ φαίνουσι ἐπὶ τοῖς Θηβαίοις. Κα-
 Ἄγησίλαος μὲν, λέγων, ὅτι ὑπὲρ τετραράκοντα ἔ-
 ἄρ' ἦβης εἶη, καὶ, ὥσπερ τοῖς ἄλλοις τοῖς τηλι-
 κούτασι οὐκέτι ἀνάγκη εἶη τῆς ἑαυτῶν ἔξω στρατεύ-
 εσθαι, οὕτω δὴ καὶ βασιλεῦσι τὸν αὐτὸν ὄντα νό-
 μον ἀπεδείκνυε. Κακείνας μὲν δὴ, λέγων ταῦτα, οὐ
 ἐστρατεύατο. Οὐ μέντοι τούτου γε ἕνεκεν κατέμει-
 νεν, ἀλλ' εὖ εἰδὼς, ὅτι, εἰ στρατηγοίη, λέξοιτο
 αἰ πολῖται, ὡς Ἀγησίλαος, ὅπως βοηθήσει τοῖ
 τυράννοις, πράγματα τῇ πόλει παρήχοι. Ἐπὶ οὗ-
 αὐτοῖς βουλευέσθαι, ὃ τι βούλοιντο περὶ τούτων
 οἱ δ' ἔφθρα, διδρασκόμενοι ὑπὸ τῶν μετὰ τὰς ἑ-
 Θήβαις σφαγαῖς ἐκπεπτωκότων, Κλεόμβροτον ἐκ
 πέμπουσι, τότε πρῶτον ἡγούμενον, μάλα χειμῶνα
 ὄντες. Καὶ τὴν μὲν δι' Ἐλευθερῶν ὁδὸν Χαβρία
 ἔκρινεν Ἀθηναίων πελταστὰς, ἐφύλαττεν· ὁ δὲ Κλεόμ-
 βροτος ἀνέβαινε κατὰ τὴν εἰς Πλαταιάς, φέρονσα.
 Προϊόντες δὲ οἱ πελτασταὶ περιτυγχάνουσι ἐπὶ τῇ
 ἀκρῇ φυλάττουσι τοῖς ἐκ τοῦ ἀναγκαίου λελυμένοι
 ὡς περὶ ἑκατὸν καὶ πενήτηκοντα οὖσι. Καὶ ταῦτοι
 μὲν ἄπαντας, εἰ μὴ τις ἐξέρυγεν, οἱ πελτασθῆ
 ἀπέκτειναν· αὐτὸς δὲ κατέβαινε πρὸς τὰς Πλαταιάς
 ἐκ φιλίας οὔσας. Ἐπεὶ δὲ εἰς Θεσπιάς ἀφίκεται
 ἐκείθεν ὄρηθεῖς, εἰς Κυνὸς κεφαλὰς, οὔσας Θε-
 βαιῶν, ἐστρατοπεδεύσατο. Μείνας δὲ ἐκεῖ πᾶ-
 ἐκαταίδεκα ἡμέρας, ἀπεχώρητε πάλιν εἰς Θεσπι-

- ἤκεῖ μὲν κατέλιπεν ἀρμωστὴν Σφοδρίαν, καὶ ἀπὸ
 τῶν συμμάχων τὸ τρίτον μέρος ἐκίστων· παρέδωκε
 δὲ αὐτῷ καὶ χρήματα, ὅτι ἐτύγχανεν οἰκοθεῖν ἔχειν,
 16 καὶ ἐδέλευσε ξενικὸν προσμισθοῦσθαι. Καὶ ὁ μὲν
 Σφοδρίας ταῦτ' ἔπραττεν. Ὁ δὲ Κλεόμβροτος ἀπῆ-
 γεν ἐπ' οἴκου τὴν διὰ Κρεύσιος τοῦ μεθ' ἑαυτοῦ
 στρατιώτας, καὶ μάλα ἀποραύνας, πότινρά ποτε
 πόλεμος πρὸς Θηβαίους, ἣ εἰρήνη εἴη· ἤραγε μὲν
 γὰρ εἰς τὴν τῶν Θηβαίων τὸ στρατεύμα, ἀπέληθε
 17 δὲ ὡς ἰδύνατο ἐλάχιστα καιουργήσας. Ἀπίοντι γε
 μὴν ἄνεμος αὐτῷ ἐξαισίως ἐπεγένετο, ὃν καὶ οἰκω-
 ζοντο τινες σημαίνειν περὶ τῶν μελλόντων. Πολλὰ
 μὲν γὰρ καὶ ἄλλα γενναῖα ἐποίησεν, ἀτὰρ καὶ, ὑπερ-
 βάλλοντος αὐτοῦ μετὰ τῆς στρατιᾶς ἐκ τῆς Κρεύσιος
 τὸ κατ' ἄνω ἐπὶ θάλατταν ἔβρος, πολλοὺς μὲν ὄντας
 κατεκρήμνισεν αὐτοῖς σκίεσι, κερκουλὰ δὲ ὄπλα
 18 ἀναρπασθέντα ἐξέπεσεν εἰς τὴν θάλατταν. Τίλος
 δὲ, πολλοὶ οὐδ' ὀνόμαστοι σὺν τοῖς ὄπλοις περιέ-
 σθαι, ἔσθην καὶ ἔσθην τοῦ ἄνεμου κατέλιπον, λί-
 θων ἐμπλήσαντες, ὑπτίας τὰς ἀσπίδας. Καὶ τότε
 μὲν ἐν Αἰγιοσθένει τῆς Μεγαρικῆς ἰδὲκνησαν, ὡς
 ἠδύνατο· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἐλθόντες ἐπομίσαντο τὰ
 ὄπλα. Καὶ ἐκ τούτου ἤδη ἕκαστοι οἰκωθεῖν ἀπῆ-
 σαν· ἀφῆκε γὰρ αὐτοὺς ὁ Κλεόμβροτος.
- 19 Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι, ὄρωντες τὴν τῶν Λακε-
 δαιμονίων δύναμιν, καὶ ὅτι πόλεμος ἐν Κορίνθῳ
 οὐκέτι ἦν, ἀλλ' ἤδη παρίοντες τῆς Ἀττικῆς οἱ Λα-
 κεδαιμόνιοι εἰς τὰς Θήβας ἐπέβαλλον, οὕτως ἐφο-

φροῦντο, ὥστε καὶ τῶ δύο στρατηγῶ, οἳ συνήπισταί-
σθην τὴν τοῦ Μέλλωνος ἐπὶ τοὺς περὶ Λεοντιάδης
ἐπανάστασιν, κρίναντες, τὸν μὲν ἀπέκτειναν, τὸν
δὲ, ἐπεὶ οὐχ ὑπέμεινεν, ἐφυγάδευσαν.

Οἱ δ' αὖ Θηβαῖοι, καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι, εἰ 20
μηδένας ἄλλοι ἢ αὐτοὶ πολεμήσουσιν τοῖς Λακεδαιμο-
νίοις, τοιούτῃ τῇ εὐρίσκουσι μηχανῆμα· περὶ θουσι
τὸν ἐν ταῖς Θεσπιαῖς ἀρμυρῆν Σφροδρίαν, χρήματα
δόντες, ὡς ὑποπέτευτο, ἐμβάλεῖν εἰς τὴν Ἀττικὴν,
ἵνα ἐπιπολεμήσειε τοὺς Ἀθηναίους πρὸς τοὺς Λακε-
δαιμονίους. Κλεῖνος παιδόμενος αὐτοῖς, προσ-
κοιησάμενος τὸν Πειραιῶ καταλήψεσθαι, ὅτι δὴ
ἀπύλωτος ἦν, ἤγεν ἐκ τῶν Θεσπιῶν πρῶτὴ δειπνή-
σαντας τοὺς στρατιώτας, φάσκων, πρὸ ἡμέρας
κατακύνσειν εἰς τὸν Πειραιῶ. Θριάσι δ' αὐτῶ ἡμέ- 21
ρα ἐπεγένετο, καὶ οὐδὲ ταῦτ' ἐποίησεν, ὥστε λα-
θεῖν· ἀλλ' ἐπὶ ἀπετέτραπτο, βοσκήματα διήρπασε
καὶ οἰκίας ἐπόρθησε. Τῶν δ' ἐντυχόντων τινὲς τῆς
νυκτός, φεύγοντες εἰς τὸ ὄστυ, ἀπήγγελλον τοῖς
Ἀθηναίοις, ὅτι στρατεύμα πᾶμπολυ προσήει. Οἱ
μὲν δὴ ταχὺ δὴκισάμενοι, καὶ ἵππεὺς καὶ ὀπλίται,
ἐν φυλακῇ τῆς πόλεως ἦσαν. Τῶν δὲ Λακεδαιμο- 22
νίων καὶ πρέσβεις Ἀθήνησιν ἐτύχανον ὄντες παρὰ
Καλλιᾷ τῷ προξένῳ, Ἐτυμοκλῆς τε καὶ Ἀριστόλο-
χος καὶ Ἰωκῆλος· οὗς οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπεὶ τὸ πρᾶγμα
ἠγγέλθη, συλλαβόντες ἐρύλασσαν, ὡς καὶ τούτους
συνεπιβουλεύοντας. Οἱ δὲ ἐκπεπληγμένοι τε ἦσαν
τῷ πράγματι, καὶ ἀπελογούντο, ὡς οὐκ ἂν π

ιωροὶ οὕτως ἦσαν, ὡς, εἰ ἤδυσαν καταλαμβανόμενον τὸν Πειραιᾶ, ἐν τῷ ἄσπεϊ ἄν. ὑποχείριους αὐτοὺς παρῆχον, καὶ ταῦτα παρὰ τῷ προξένῳ, οὐ τίσιστος ἄν εὐρέθησαν. Ἐτι δ' ἔλεγον, ὡς εὐδηλον καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἔσοιτο, ὡς οὐδ' ἡ πόλις τῶν Λακεδαιμονίων ταῦτα συνήδει. Σφοδρίαν γὰρ οὐκ εἰδέναι ἔφασαν, ὅτι ἀπολαύματα πείθονται ὑπὸ τῆς πόλεως. Καρτεῖνοι μὲν, κριθείητε μηδὲν συνειδέναι, ἀπέθρησαν. Οἱ δ' ἔφοροι ἀπεκύλεσαν τὴν Σφοδρίαν, καὶ ὑπῆγον θανάτου. Ἐκείνος μὲντοι φοβούμενος οὐκ ὑπήκουσεν· ὁμοῦ δὲ, καίπερ οὐκ ὑπακούσων εἰς τὴν κρίσιν, ἀπέφυγε. Καὶ πολλοῖς ἔδοξεν αὐτῇ δὴ ἐν Λακεδαιμονίοις ἀδικώτατα δίκη κριθῆναι. Ἐγένετο δὲ τοῦτο αἴτιον.

Ἦν υἱὸς τῷ Σφοδρίᾳ, ἡλικία τε ἔχων τὴν ἄσπεϊ ἐκ παιδῶν, Κλεώνυμος ὄνομα, καὶ ἄμα κάλλιστός τε καὶ εὐδοκίμώτατος τῶν ἡλικίων. Τούτου δὲ ἐρῶν ἐτύγχανεν Ἀρχίδαμος δ' Ἀγησίλαου. Οἱ μὲν οὖν τοῦ Κλεομβρότου φίλοι, ἅτε ἐταῖροι ὄντες τῷ Σφοδρίᾳ, ἀπολυτικῶς αὐτοῦ εἶχον, τὸν δὲ Ἀγησίλαον καὶ τοὺς ἐκείνου φίλους ἐφοβοῦντο, καὶ τοὺς διὰ μέσου ἴε' δεῖνὰ γὰρ εἶδαναι πεποικέναι. Ἐκ τοῦτου δὲ ὁ ἰὲν Σφοδρίας εἶπε πρὸς τὸν Κλεώνυμον· Ἐξέστι σοι, ἰ υἱέ, σῶσαι τὸν πατέρα, δεηθέντι Ἀρχιδάμου, Ἰγησίλαα εὐμενῆ ἔμοι εἰς τὴν κρίσιν παρασχεῖν. Ὁ δὲ ἀκούσας ἐτόλμησεν ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἀρχίδαμον, αἰ εἶδειτο σωτήρα αὐτῷ τοῦ πατρὸς γενέσθαι. Ὁ ἔντο· Ἀρχίδαμος, ἰδὼν μὲν τὸν Κλεώνυμον κλαίον-

τα, συνεδάκρου παρεστώς· ἀκούσας δὲ δεομένου, 27
 ἀπεκρίνατο· Ἄλλ', ὦ Κλεώνυμε, ἴσθι, ὅτι ἐγὼ
 μὲν τῷ ἐμῷ πατρὶ οὐδ' ἀντιβλέπειν δύναμαι, ἀλ-
 λά, κἄν τι βούλομαι διαπραξασθαι ἐν τῇ πόλει,
 πάντων μᾶλλον ἢ τοῦ πατρὸς δεόμεναι· ὅμως δ', ἐπεὶ
 σὺ κελεύεις, νόμιζε, πᾶσάν με προθυμίαν ἔξειν
 ταῦτά σοι παραθῆναι. Καὶ τότε μὲν δὴ ἐκ τοῦ 28
 φιλιτίου εἰς τὸν οἶκον ἐλθὼν ἀνεπαύετο· τοῦ δ'
 ὄρθρου ἀναστὰς, ἐφύλαττε, μὴ λάθῃ αὐτὸν ὁ πα-
 τὴρ ἐξελθὼν. Ἐπεὶ δὲ εἶδεν αὐτὸν ἐξιόντα, πρῶ-
 τον μὲν, εἴ τις τῶν πολιτῶν παρῆν, παρίει τούτους
 διαλέγεσθαι αὐτῷ· ἔπειτα δ', εἴ τις ξένος· ἔπειτα
 δὲ καὶ τῶν θέρραπόντων τῷ δεομένῳ παρεχώρει·
 τέλος δ', ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ Εὐρώτα ἀπείων ὁ Ἀγησί-
 λαός εἰσηλθεὶν οἶκαδε, ἄπιον ἔχετο οὐδὲ προσελ-
 θῶν. Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ δὲ ταυτὰ ταῦτα ἐποίησεν.
 Ὁ δ' Ἀγησίλαος ὑπώπτευσεν μὲν, ὡς ἔσκεν ἐφοῖτα 29
 οὐ μέντοι ἠρώτα, ἀλλ' εἶα αὐτόν. Ὁ δ' αὖ Ἀρχι-
 δαμος ἐπεθύμει μὲν, ὥσπερ εἰκός, ὄρῃν τὸν Κλεώ-
 νυμον· ὅπως μέντοι ἔλθοι πρὸς αὐτόν, μὴ διει-
 λεγμένος τῷ πατρὶ, περὶ ὧν ἐκεῖνος ἐδεήθη, οὐκ
 εἶχεν. Οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Σφοδρίαν, οὐχ ὄρωντες τὸν
 Ἀρχίδαμον ἰόντα, πρόσθεν δὲ θαμβήζοντα, ἐν παντί
 ἦσαν, μὴ λειοδωρημένος εἶη ὑπ' Ἀγησίλαου. Τέ- 30
 λος μέντοι ὁ Ἀρχίδαμος ἐτόλμησε προσελθεῖν καὶ
 εἰπεῖν· ὦ πάτερ, Κλεώνυμός με κελεύει σου δεη-
 θῆναι, ὡσαύτ' οἱ τὸν πατέρα· καὶ ἐγὼ σου ταῦτα
 δεόμεναι, εἰ δυνατόν. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· Ἀλλὰ σοὶ

μὲν ἔγωγε συγγνώμην ἔχω· αὐτὸς μέντοι ὅπως ἂν
 συγγνώμης τόχοιμι παρὰ τῆς πόλεως, ἄνδρα μὴ κατα-
 γινώσκων ἀδικεῖν, οἷς ἐχρηματίσατο ἐπὶ κακῷ τῆς
 31 πόλεως, οὐχ ὄρω. Ὁ δὲ τότε μὲν πρὸς ταῦτα οὐ-
 δὲν εἶπεν, ἀλλ' ἠτήθεις τοῦ δικαίου ἀπῆλθεν.
 Ἰσπερον δὲ, ἢ αὐτὸς νοήσας, ἢ διδαχθεὶς ὑπὸ του,
 εἶπεν ἐλθὼν· Ἄλλ' ἔτι μὲν, ὦ πάτερ, εἰ μηδὲν ἠδι-
 κῆκε, Σφοδρίας, ἀπέλυσας ἂν αὐτὸν, οὐδ' αὖ νῦν δέ,
 εἰ ἠδίκηκέ τι, ἡμῶν ἔσκεν συγγνώμης παρὰ σοῦ
 τυχεῖται. Ὁ δὲ εἶπεν· Ἄν μίλλη καλά ταῦτ' ἡμῶν
 εἶναι, οὕτως ἔστω. Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἀκούσας, μάλα
 32 δύσελπις ἂν ἐπῆμι. Τῶν δὲ τοῦ Σφοδρίου φίλων
 τις, διαλεγόμενος Ἐτυμοκλεῖ, εἶπεν· ἤμεῖς μὲν, οὐ-
 μαι, ἔφη, πάντες οἱ Ἀθηναίων φίλοι ἀποκτε-
 νεῖτε τὸν Σφοδρίαν. Καὶ ὁ Ἐτυμοκλῆς, Μὰ Δία,
 οὐκ ἄρα ταῦτά, ἔφη, ποιήσομεν Ἀθηναῖοι; ἐπεὶ
 ἐκεῖνός γε πρὸς πάντας, ὅσοις διέλεκται, ταῦτα
 λέγει· μὴ ἀδικεῖν μὲν Σφοδρίαν ἀδύνατον εἶναι·
 ὅστις μέντοι, παῖς τε ὢν καὶ παιδίσκος καὶ ἡβῶν,
 πάντα τὰ καλά ποιῶν διετέλεσε, χαλεπὸν εἶναι τοι-
 οῦτον ἄνδρα ἀποκτινύναι· τὴν γὰρ Σπάρτην τοι-
 33 οῦτων δεῖσθαι στρατιωτῶν. Ὁ δ' ἀκούσας ταῦτα,
 ἀπήγγειλε τῷ Κλεισθέμῳ. Ὁ δὲ ἠσθεὶς, εὐθύς
 ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἀρχίδαμον, εἶπεν· Ὅτι μὲν ἡμῶν
 ἐπιμελῆ, ἤδη ἴσμεν· εὐ δ' ἐπίστω, Ἀρχίδαμε, ὅτι
 καὶ ἡμεῖς πειρασόμεθα ἐπιμελεῖσθαι, ὥς μήποτε
 σὺ ἐπὶ τῇ ἡμετέρῃ φίλῃ αἰσχυνθῆς. Καὶ σὺν
 ἔψεύσατο, ἀλλὰ καὶ ζῶν ἅπαντ' ἐποίησε, ὅσα καλά

ἐν τῇ Σπάρτῃ, καὶ ἐν Δεύκτροις πρὸ τοῦ βασιλέως
μαχόμενος σὺν Δείκωνι τῷ πολεμάρχῳ, προσπεισὼν
πρῶτος τῶν πολιτῶν, ἐν μέσοις τοῖς πολεμίοις ἀπέ-
θανε. Καὶ ἠρίασε μὲν εἰς τὰ ἔσχατα Ἀρχίδαμον·
ὡς δὲ ὑπέσχετο, οὐ κατήσχυνεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκό-
σμησε. Τριγύτῳ μὲν δὴ τρόπῳ Σφοδρίας ἀπέφυγε.

Τῶν μὲντοι Ἀθηναίων οἱ βρωπιιάζοντες εἰδίδα- 34
σκον τὸν δῆμον, ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐχ ὅπως τι-
μωρήσαιντο, ἀλλὰ καὶ ἐπαινέσαιεν τὸν Σφοδρίαν,
ὅτι ἐπεβούλευσε ταῖς Ἀθήναις. Καὶ ἐκ τούτου οἱ
Ἀθηναῖοι ἐπέλωσαν τε τὸν Πειραιᾶ, ναῦς τε ἐναν-
πηγαῦντο, τοῖς τε Βοιωτοῖς ἐβοήθουν πάσῃ προ-
θυμίᾳ. Οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι φρουρῶν τε ἔφη- 35
ναν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους, καὶ τὸν Ἀγησίλαον νομι-
μαίτες φρονιμώτερον ἂν ὀφίει τοῦ Κλεομβρότου
ἠγήσασθαι, εἰδόντο αὐτοῦ, ἄγειν τὴν στρατιάν.
Ὁ δὲ εἰπὼν, ὅτι οὐδὲν ἂν, ὃ τῇ πόλει δοκοίη, ἀν-
τειπεῖν, παρασκευάζεται εἰς τὴν ἔξοδον. Γινώσκων 36
δὲ, ὅτι, εἰ μὴ τις προκαταλήψοιτο τὸν Κιθαιρῶνα,
οὐ φήδιον ἔσται εἰς τὰς Θήβας ἐμβαλεῖν, μεθ' ὧν
πολεμοῦντας τοὺς Κλειταρίους τοῖς Ὀρχομενίοις, καὶ
Ξενικόν, τρέφοντας, ἐκαιολογήσατο αὐταῖς, ὅπως
γένοιτο τὸ Ξενικῶν αὐτῶν, εἴ τι δεηθείη. Ἐπεὶ δὲ 37
τὰ διαβατήρια ἐγένετο, πέμψας, πρὶν ἐν Τεγέᾳ αὐ-
τὸς εἶπε, πρὸς τὸν ἄρχοντα τῶν παρὰ τοῖς Κλειτο-
ρίοις ἔστων, καὶ μισθὸν δούς μηνὸς αὐτοῖς, ἐκέλευ-
σε προκαταλαβεῖν αὐτοὺς τὸν Κιθαιρῶνα. Τοῖς δ'
Ὀρχομενίοις εἶπεν, ἕως στρατεία εἴη, παύσασθαι

τοῦ πολέμου· εἰ δέ τις πόλις, στρατιᾶς οὐσῆς ἔξω,
 ἐπὶ πόλιν στρατεύσοι, ἐπὶ ταύτην ἔφη πρῶτον ἵνα
 38 κατὰ τὸ ὄδγμα τῶν συμμάχων. Ἐπεὶ δὲ ὑπερέβα-
 λε τὸν Κιθαιρῶνα, ἐλθὼν εἰς Θεσπίας, ἐκεί-
 θεν ὄρηθεῖς, ἦει ἐπὶ τὴν τῶν Θηβαίων χώραν.
 Εὐρῶν δὲ ἀποτιταφρευμένον τε καὶ ἀπισταυρωμέ-
 νον κύκλω τὸ πεδίου, καὶ τὰ πλείστου ἄξια τῆς χώρας,
 στρατοπέδευόμενος ἄλλοτε ἄλλη, καὶ μετ' ἄριστον
 ἐξάγων, ἐδήλου τῆς χώρας τὰ πρὸς ἑαυτοῦ τῶν σταυ-
 ρωμάτων καὶ τῆς τάφρου. Οἱ γὰρ πολέμιοι, ὅπου
 ἐπιφαίνοντο δ' Ἀγησίλαος, ἀκτιπαρήσαντες ἐν-
 39 τὸς τοῦ χαρακώματος ὡς ἐμνοούμενοι. Καὶ ποτε
 ἀποχωροῦντος αὐτοῦ ἦδη τὴν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον,
 οἱ τῶν Θηβαίων ἵππεῖς τε, ὡς ἔφαντες ὄντες, ἐξεί-
 φνης διὰ τῶν ὠδοποιημένων τοῦ χαρακώματος ἐξό-
 δον ἐξελάνουσι, καὶ, οἷα δὴ ἀπιόντων πρὸς δεξι-
 πτρον καὶ συσκευαζομένων τῶν πελταστῶν, τῶν δὲ ἵπ-
 πῶν τῶν μὲν οὐκέτι καταβεβηκότων, τῶν δ' ἀνα-
 βαινόντων, ἐπιλάνουσι· καὶ τῶν τε πελταστῶν
 συγχνοὺς κατέβαλον, καὶ τῶν ἵππων Κλέωνα καὶ
 Ἐπιλυτίαν Σπαρτιόσας, καὶ τῶν περιοίκων Ἔσα,
 Εὐδοκον, καὶ τῶν Ἀθηναίων τινὲς φυγάδας, οὕτω
 40 ἀναβεβηκότας ἐπὶ τοὺς ἵππους. Ὡς δὲ ἀναστρέφας
 σὺν τοῖς ὀπλίταις ἐβοήθησεν δ' Ἀγησίλαος, οἱ τε ἵπ-
 πῆες ἤλαυνον ἐναντίοι τοῖς ἵππεῦσι, καὶ τὰ δέκα
 ἀφ' ἡβης ἐκ τῶν ὀπλιτῶν ἔθει σὺν αὐτοῖς· οἱ μὲν-
 τοι τῶν Θηβαίων ἵππεῖς ἐμίεσαν ὑποπεπωκῆσι που
 ἐν μεσημβρίᾳ· ὑπέμενον μὲν γὰρ τοῖς ἐπιλάνουσιν,

ὥστ' ἐξακοντιζέειν τὰ δόρατα, ἐξικνούντο δ' οὐ. Καὶ ἀντιστρέφοντες δὲ ἐκ τούτου, ἀπέθανον αὐτῶν δώδεκα. Ὡς δὲ κατέγνω ὁ Ἀγησίλαος, ὅτι αἰεὶ μετ' 41 ἄριστον οἱ πολέμιοι ἐφαίνοντο, θυσάμενος ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, ἤγεν ὡς οἶδν τε τάχιστα, καὶ παρήλθε δι' ἐρημίας εἰσω τῶν χαρακωμάτων. Ἐκ δὲ τούτου τὰ ἐντὸς ἔτεμνε· καὶ ἔκχε μέχρη τοῦ ἄστυος. Ταῦτα δὲ ποιήσας, καὶ πάλιν ἀποχωρήσας εἰς Θεσπιάς, ἐτείχιζε τὸ ἄστυ αὐτοῦς. Καὶ ἐκεῖ μὲν Φοιβίδα κατέλιπεν ἀρροστήν, αὐτὸς δὲ ὑπερβαλὼν πάλιν εἰς τὰ Μέγαρα, τοὺς μὲν ξυμμάχους διήκε, τὸ δὲ πολιτικὸν στρατεύμα ἐπ' οἴκου ἀπήγαγεν.

Ἐκ δὲ τούτου ὁ Φοιβίδας, ἐκπέμπων μὲν ληστή- 42 ρια, ἔφερε καὶ ἤγε τὰς Θεβαίους, καταδρομῆς δὲ ποιούμενος, ἐκακούργει τὴν χώραν. Οἱ δ' αὖ Θεβαῖοι, ἀντιτιμωρεῖσθαι βουλόμενοι, στρατεύουσι πανδημεὶ ἐπὶ τὴν τῶν Θεσπιέων χώραν. Ἐπεὶ δ' ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ, ὁ Φοιβίδας, σὺν τοῖς πελτασταῖς προσκείμενος, οὐδαμοῦ εἶα αὐτοὺς ἀποσκεδάνυσθαι τῆς φάλαγγος· ὥστε οἱ Θεβαῖοι, μάλιστ' ἀχθόμενοι τῇ ἐμβολῇ, θάσσον τὴν ἀποχώρησιν ἐποιούντο, καὶ οἱ ὄρειοὶ δὲ, ἀποθῆπιτοῦντες θν εἰλήφεσαν χαρπὸν, ἀπήλαινον οἴκαδε· οὕτω δεινὸς φόβος τῷ στρατεύματι ἐπέπεσεν. Ὁ δὲ ἐν τού- 43 τῷ θρασύως ἐπέκειτο, περὶ αὐτὸν μὲν ἔχων τὸ πελταστικὸν, τὸ δὲ ὀπλιτικὸν ἐν τάξει ἐπεσθαι κελεύσας. Καὶ ἐγένετο ἐν ἐλπίδι τροπὴν τῶν ἀνδρῶν ποιήσασθαι· αὐτὸς τε γὰρ ἐρῶμένως ἤγειτο, καὶ τοῖς ἄλ-

- λοῖς ἀπευθαι τῶν ἀνδρῶν παρεκλείμεθα, καὶ τοὺς
 44 τῶν Θεσπιῶν ὀπλίτας ἀναλογθεῖν ἐκέλευεν. Ὡς δὲ
 ἀποχωροῦντας οἱ τῶν Θηβαίων ἱππεῖς ἐπὶ νάπει ἀδια-
 βήτην ἐγίγνετο, πρῶτον μὲν ἠθροίσθησαν, ἔπειτα
 εἰ ἀνίστασθαι, διὰ τὸ ἀπερεῖν, ἔποιε διαβαῖν. Οἱ
 μὲν οὖν πελοπονησίᾳ ἄλλοι ὄντες οἱ πρῶτοι, φο-
 βηθέντες αὐτοὺς, ἔφυγον· οἱ δὲ ἱππεῖς αὐτῶν ὡς τοῦ-
 το εἶδον, ἐδιδοῦσθαι ὑπὸ τῶν φευγόντων ἐπιθῆ-
 45 σθαι αὐταῖς. Καὶ ἡ μὲν δὴ Φοιβίδας, καὶ δύο ἡ
 τρεῖς μετ' αὐτοῦ, μαχόμενοι ἀπέθανον· οἱ δὲ μι-
 σθοφόροι, τούτου γενομένου, πάντες ἔφυγον. Ἐπει
 δὲ φεύγοντες ἐφίκαντο πρὸς τοὺς ὀπλίτας τῶν Θε-
 σπιῶν, κἀκεῖνοι, μάλα πρόσθεν μίγα φρουροῦντες
 μὴ ὑπείξειν τοῖς Θηβαίοις, ἔφυγον, μηδὲν τι πᾶν
 διακόμενοι, (καὶ γὰρ ἦν ἤδη ὄψις) καὶ ἀπέδρασαν
 μὲν οὐ πολλοὶ, ἅμα δὲ οὐ πρόσθεν ἔστησαν οἱ Θε-
 46 σπιεῖς, πρὶν ἐν τῷ τείχει ἐγείροντο. Ἐν δὲ τούτου
 πάλιν τὰ τῶν Θηβαίων ἀπέλασσετο, καὶ ἐαγα-
 τεύοντο εἰς Θεσπιάς, καὶ εἰς τὰς ἄλλας τὰς περὶ
 αἰθῆρας πόλεις. Ὁ μὲντοι ἄημος ἐξ αὐτῶν εἰς τὰς Θή-
 βας ἀπεχώρει· ἐν πάσαις γὰρ ταῖς πόλεσι δευ-
 σταῖαι καθειστήσαν, ὡσπερ ἐν Θήβαις· ἥσπερ καὶ
 οἱ ἐν ταύταις ταῖς πόλεσι φίλοι τῶν Λακεδαιμονίων
 βοηθείας εἶδοντο. Μετὰ δὲ τὸν Φοιβίδα θάνατον,
 πολέμαρχον μὲν καὶ μόραν οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ
 θάλατταν πέμποντες, ταῖς Θεσπιάς ἐφύλατταν.
 47 Ἐπεὶ δὲ τὸ ἔαρ ἐπέστη, πάλιν ἔφαινον φρουρᾶν
 οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰς τὰς Θήβας, καὶ τοῦ Ἀγχι-

λαόν, ἤπειρ τὸ πρόσθεν, εἶδοντο ἡγιασθαι. Ὁ δὲ
 ὑπὲρ τῆς ἐμβολῆς ταυτὰ γινώσκων, πρὶν καὶ τὰ
 διαβατήρια θύεσθαι, πέμπας πρὸς τὸν ἐν Θεσπιαῖς
 πολέμαρχον, ἐκέλευε προκαταλαβεῖν τὸ ὑπὲρ τῆς
 κατὰ τῶν Κιθαιφῶνα ὁδοῦ ἄκρον, καὶ φυλάττειν,
 ἕως ἂν αὐτὸς ἔλθοι. Ἐπει δὲ τοῦτο ὑπερβαλὼν ἐν 48
 ταῖς Πλαταιαῖς ἐγένετο, πάλιν προσεποίησατο, εἰς
 τὰς Θεσπιαῖς ἰέναι πρῶτον, καὶ πέμπων ἀγοράν τε
 ἐκέλευε παρασκευάζειν, καὶ τὰς πρεσβείας ἐκᾶ πε-
 ριμένων· ὥστε οἱ Θηβαῖοι ἰσχυρῶς τὴν πρὸς Θε-
 σπιαῖς ἐισβολὴν ἐφύλαττον. Ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἄμα 49
 τῇ ἡμέρᾳ θυσάμενος, ἐπορεύετο τὴν ἐπ' Ἐρυθρᾶς
 καὶ τῆ στρατιᾷ δυοῖν ἡμέραιν ὁδὸν ἐν μιᾷ κατα-
 νύσας, ἔφθασεν ὑπερβίᾳ τὸ κατὰ Σκῶλον σταύρω-
 μα, πρὶν ἔλθειν τοὺς Θηβαίους ἀπὸ τῆς φυλακῆς,
 καθ' ἣν τὸ πρόσθεν εἰσῆλθε. Τοῦτο δὲ ποιήσας,
 τὰ πρὸς ἑὸ τῆς τῶν Θηβαίων πόλεως εἰδηίου μέχρι
 τῆς Τακκαγαίων· (ἔτι γὰρ τότε καὶ τὴν Τύναγραν
 οἱ περὶ Ἰππιδόωρον, φίλοι ὄντες τῶν Λακεδαιμο-
 νίων, εἶχον) καὶ ἐκ τούτου δὴ ἀπήει, ἐν ἀριστοτέρᾳ
 ἔχων τὸ τεῖχος. Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐπελθόντες, ἀντε- 50
 τάξαντο ἐπὶ Γραῶς στήθει, ὄπισθεν ἔχοντες τὴν
 τάφρον καὶ τὸ σταύρωμα, κομίζοντες, καλὸν εἶναι
 ἐνταῦθα διακινδυνεύειν· καὶ γὰρ ἦν στενὸν ταύτη
 ἐπιεικῆς καὶ δύσβατον τὸ χωρίον. Ὁ δ' Ἀγησίλαος,
 ἰδὼν ταῦτα, πρὸς ἐκείνους μὲν οὐκ ἔγεν, ἐπισιμώ-
 σας δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἦει. Οἱ δ' αὖθ Θηβαῖοι, 51
 δεισαντες περὶ τῆς πόλεως, ἃτι ἐρήμη ἦν, ἀπολι-

πόντες ἔνθα παρατεταγμένοι ἦσαν, ὁδὸν ἔδειον
 πρὸς τὴν πόλιν τὴν ἐπὶ Ποινιαῖς ὁδόν· ἦν γὰρ
 αὕτη ἀσφαλεστέρα. Καὶ μέντοι ἔδουκε καλὸν γε-
 κέσθαι τὸ ἐνθ' ὕμημα τοῦ Ἀγησίλαου, ὅτι, πόρρω
 ἀπαγαγὼν ἀπὸ τῶν πολεμίων, ἀποχωρεῖν ὁδὸν
 αὐτοὺς ἐποίησεν· ὁμοῦς μέντοι ἐπὶ παραθέοντας αὐ-
 τοὺς τῶν πολεμάρχων τινὲς ἐπέδραμον σὺν ταῖς μύ-
 52 ραῖς. Οἱ μέντοι Θηβαῖοι ἀπὸ τῶν λόφων πρὸ δό-
 ρατα ἐξηκόντιζον· ὥστε καὶ ἀπέθανεν Ἀλύπητος,
 εἰς τῶν πολεμάρχων, ἀκοντισθεὶς δόρατι. Ὅμοῦς δὲ
 καὶ ἀπὸ ταύτου τοῦ λόφου ἐτράπησαν οἱ Θηβαῖοι·
 ὥστε ἀναβάντες οἱ Σκιριῖται, καὶ τῶν ἱππέων τινὲς,
 ἔπαιον τοὺς τῶν Θηβαίων τελευταίους παρελαύ-
 53 νοντας εἰς τὴν πόλιν. Ὡς μέντοι ἐγγὺς τοῦ τείχους
 ἐγένοντο, ὑποστρέφουσιν οἱ Θηβαῖοι· οἱ δὲ Σκιρι-
 ται ἰδόντες αὐτοὺς, θύετον ἢ βάδην ἀπῆλθον. Καὶ
 ἀπέθανε μὲν οὐδεὶς αὐτῶν· ὁμοῦς δὲ οἱ Θηβαῖοι τρό-
 παιον ἐστήσαντο, ὅτι ἀπεχώρησαν οἱ ἀναβάντες.
 54 Ὁ μέντοι Ἀγησίλαος, ἐπεὶ ὥρα ἦν, ἀπελθὼν ἐστρα-
 τοπεδεύσατο, ἔνθα περ τοὺς πολεμίους εἶδε παρατε-
 ταγμένους· τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγαγε τὴν ἐπὶ Θε-
 σπιάς. Θρασείως δὲ παρακολουθοῦντων τῶν πελ-
 ταστῶν, οἳ ἦσαν μισθοφόροι τοῖς Θηβαίοις, καὶ
 τὸν Χαβρίαν ἀνακαλοῦντων, ὅτι οὐκ ἤκολούθει,
 ὑποστραφέντες οἱ τῶν Ὀλυθίων ἱππεῖς, (ἦδη γὰρ
 κατὰ τοὺς ὄρκους συνεστρατεύοντο) ἐδίωξάν τε αὐ-
 τοὺς πρὸς ὄρθιον, καθάπερ ἤκολούθουν, καὶ ἀπέ-
 κτειναν αὐτῶν μάλα πολλοὺς· ταχὺ γὰρ πρὸς ἀναν-

τες εὐήλατον ἀλλοκονταί πεζαὶ ὑπὸ ἰππέων. Ἐπεὶ δ' 55
 ἔγενετο ὁ Ἀγησίλαος ἐν ταῖς Θεσπιαῖς, εὐρών στα-
 σιάζοντας τοὺς πολίτας, καὶ βουλομένων τῶν φα-
 σκόντων λακωνίζειν ἀποκτείνει τοὺς ἐναντίους, (ὧν
 καὶ Μένων ἦν) τοῦτο μὲν οὐκ ἐπέτρεψε· διαλλά-
 ξας δὲ αὐτοὺς, καὶ δοκούς ὁμοῦσαι ἀλλήλοις ἀναγ-
 κάσας, οὕτως ἀπῆλθε πάλιν διὰ τοῦ Κιθαρώνος
 τὴν ἐπὶ Μέγαρον. Καὶ ἐκεῖθεν τοὺς μὲν συμμάχους
 ἀφῆκε, τὸ δὲ πολιτικὸν στρατεύμα οἴκαδε ἀπήγαγε.

Μάλα δὲ πιεζόμενοι οἱ Θηβαῖοι σπάνει σίτου, 56
 διὰ τὸ δυναῖν εἶπαι μὴ εἰληφέναι καρπὸν ἐκ τῆς γῆς,
 πέμπουσιν ἐπὶ δασὶν τριήρων ἄνδρας εἰς Παγασάς
 ἐπὶ σίτον, δέκα τάλαντα δόντες. Ἀλκίας δὲ ὁ Λα-
 κεδαιμόνιος, φυλάττων Ἰφρόν, ἐν ᾧ ἐκείνοι συνω-
 ροῦντο τὸν σίτον, ἐπληρώσατο τρεῖς τριήρεις, ἐπι-
 μεληθεὶς, ὅπως μὴ ἐξαγγελθεῖη. Ἐπεὶ δὲ ἀπήγετο
 ὁ σίτος, λαμβάνει ὁ Ἀλκίας τὴν τε σίτον καὶ
 τὰς τριήρεις, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐξώγησεν, οὐκ ἐλάτ-
 τους ὄντας ἢ τριακοσίους. Τούτους δὲ εἴρξεν ἐν τῇ
 ἀκροπόλει, ἑὺπερ αὐτὸς ἐσκήνου. Ἀκολουθοῦντος 57
 δὲ τινος τῶν Ἰφροῦτων παιδός, ὡς ἔφασαν, μάλα
 καλοῦ τε κῆραθοῦ, καταβαίνων ἐκ τῆς ἀκροπόλεως
 περὶ τοῦτον ἦν. Καταγρόντες δὲ οἱ αἰχμηῶτες τὴν
 ἀμέλειαν, καταλαμβάνουσι τὴν ἀκρόπολιν, καὶ ἡ
 πόλις ἀφίσταται· ὥστ' εὐπρόως ἤδη οἱ Θηβαῖοι
 σίτον παρεκομίζοντο.

Ἐποφαινοντος δὲ πάλιν τοῦ ἥρος, ὁ μὲν Ἀγη- 58
 σίλαος κλινοπετής ἦν. Ὅτε γὰρ ἀπήγε τὸ στρατεύμα

- ἐκ τῶν Θηβῶν, ἐν τοῖς Μεγύροις, ἀναβαίνοντος
 αὐτοῦ ἐκ τοῦ Ἀφροδισίου εἰς τὸ ἀρχεῖον, φήγνυται
 ὀποιαδὴ φλέψ, καὶ ἐρῶν ἐκ τοῦ σώματος αἷμα εἰς
 τὸ ὑγιές σκέλος. Γενομένης δὲ τῆς κνήμης ὑπερφυ-
 κου, καὶ ὀδυνῶν ἀφορήτων, Συρακούσιδς τις ἰα-
 τρὸς σχάζει τὴν παρὰ τῷ σφυρῷ φλέβα αὐτοῦ. Ἄσ
 δὲ ἀπαξ ἤρξατο, ἐρῶει αὐτῷ νύκτα τέ καὶ ἡμέραν
 τὸ αἷμα, καὶ πάντα ποιοῦντες οὐκ εἴδυναντο σχεῖν τὸ
 αἷμα, πρὶν ἐλεῖποψύχησε· τότε μέντοι γε ἐπαύσατο.
 Καὶ οὕτως ἐκείνος μὲν ἀποκόμισθεὶς εἰς Λακεδαιμο-
 να, ἠρῶσθη τὸ τε λοιπὸν θέρους καὶ διὰ χειρῶνος.
- 59 Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ ἐὰς ὑπέφαινε, πάλιν
 φρουρὰν τε ἔφαινον τοῖς Θηβαίοις, καὶ Κλεόμβρο-
 τον ἠγεῖσθαι ἐκέλευον. Ἐπεὶ δ' ἔχων τὸ στρατεύμα
 πρὸς τῷ Καθαίρωνι ἐγένετο, προήεσαν αὐτῷ οἱ πέλ-
 τασται, ὡς προκαταληφόμενοι τὰ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ.
 Θηβαίων δὲ καὶ Ἀθηναίων προκατέχοντες ταῖς τῷ
 ἄκρον, τῶς μὲν εἶων αὐτοὺς ἀναβαλεῖν· ἐπεὶ δ'
 ἐπ' αὐτοῖς ἦσαν, ἐξαναστάντες ἐδίωκον, καὶ ἀπέ-
 κτειναν περὶ τετραράκοντα. Τούτου δὲ γενομένου,
 δ. Κλεόμβροτος ἀδύνατον νομίσας τὸ ὑπερβῆναι εἰς
 τὴν τῶν Θηβαίων, ἀπήγε τε καὶ διῆκε τὸ στρατεύμα.
- 60 Συλλεγέντων δὲ τῶν συμμάχων εἰς Λακεδαιμόνα,
 λόγοι ἐγένοντο ὑπὸ τῶν συμμάχων, διὲ διὰ μαλα-
 κίαν κατατριβήσονται ὑπὸ τοῦ πολέμου. Ἐξείναι
 γὰρ σφίσι, ναῦς πληρώσαντας πολὺ πλεοναὺς τῶν
 Ἀθηναίων, εἰλεῖν λιμῶν τὴν πόλιν αὐτῶν· ἐξείναι δὲ
 ἐν ταύταις ταῖς ναυσὶ καὶ εἰς Θῆβας στρατεύμασθαι

βιβαίειν, εἰ μὲν βούλωτο, ἐπὶ φασίδων· εἰ δὲ βού-
 λωτο, ἐπὶ Κρεύσιος. Ταῦτα δὲ λογισάμενοι, ἐξή- 61
 ποντα μὲν τριήρεις ἐπλήρωσαν, Πύλλης δ' αὐτῶν
 ναύαρχος ἐγένετο. Καὶ μέντοι οὐκ ἐφρέσθησαν εἰ
 ταῦτα γίνετες, ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολιορκούντο·
 τὰ γὰρ σιταγωγὰ αὐτοῖς πλοῖα ἐπὶ μὲν τὸν Γερα-
 σιδὸν ἀρίσκειτο, ἐκείθεν δ' οὐκ ἔτι ἤδυλε παραπλεῖν,
 τοῦ ναυτικοῦ ὄντος ἔθν Λακεδαιμονίων περὶ τὰ Αἴ-
 γυιαν καὶ Κίον καὶ Ἄρθρον. Γίνετες δὲ οἱ Ἀθη-
 ναῖοι τὴν ἀνάγκην, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰς ναῦς, καὶ
 παρμαχίσαντες πρὸς τὸν Πύλλον, Καβρίου ἡγουμέ-
 νου, νικῶσι τῇ ναυμαχίᾳ. Καὶ ὁ μὲν ὄμιλος τοῖς
 Ἀθηναίοις οὕτω παρεκομισθῆ. Πυρασκεναζόμενον βα-
 δὲ τῶν Λακεδαιμονίων στρατεύμα διαβιβαίειν ἐπὶ
 Ἑσσιπτοῦς, ἰδεῖσθῆσαν οἱ Θηβαῖοι τῶν Ἀθηναίων,
 περὶ Πελοπόννησον στρατεύμα πέμψαν, τομίσαντες,
 οἷτι, εἰ τοῦτο γένοιτο, εὐδυνατὸν ἔσειτο τοῖς Λα-
 κεδαιμονίοις, ἅμα μὲν τὴν ἑαυτῶν χώραν φυλάσσεται,
 ἅμα δὲ τὰς περὶ ἐκεῖνα τὰ χωρία θυμωχίδος πόλεις,
 ἅμα δὲ στρατεύματα διαβιβαίειν ἰσχυρὸν πρὸς ἐαν-
 τοῦς. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μέντοι, ὀργιζόμενοι τοῖς 65
 Λακεδαιμονίοις διὰ τὸ Σφοδρία ἔργον, προσθήμεναι
 ἐξέπεμψαν περὶ τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἐξήκουσθε
 πληρωσάντες καὶ στρατηγὸν αὐτῶν Τιμόθεον ἐλό-
 μενοι. Ἄτε δὲ εἰς τὰς Θήβας οὐκ ἐμβεβληκότων
 τῶν πολεμίων, οὔτ' ἐν ᾧ Κλεόμβροτος ἦγε τὴν
 στρατιάν ἔκει, οὔτ' ἐν ᾧ Τιμόθεος περιέπλευσε, θρα-
 σέως δὴ ἐστρατεύοντο οἱ Θηβαῖοι ἐπὶ τὰς περιοικί-

- 64 δαὲ πόλεις, καὶ πάλιν αὐτὰς ἐλάμβανον. Ὁ μάλιστα Τιμόθεος περιπλεύσας Κερκυραν μὲν εὐθύς ὑφ' ἑαυτῷ ἐποίησατο· οὐ μάλιστα ἠνδραποδίστατο, οὐδὲ ἀνδρας ἐφυγάδευσεν, οὐδὲ νόμους μετέστησεν· ἐξ ἂν τὰς περὶ ἐκάστη πόλιν ἀπάσας εὐμενεστέρας ἔσχε.
- 65 Ἀρτεπλήρωσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ναυτικόν, καὶ Δικόλοχος ναύαρχον, μίλλα θρασὺν ἄνδρα, ἐξέπεμψαν· ὃς ἐπειδὴ εἶδε τὰς μετὰ Τιμοθέου ναῦς, οὐκ ἠμέλλησε, καίπερ ἔξ νεῶν ἀπουσῶν αὐτῷ τῶν Ἀμβρακιωτικῶν, ἀλλὰ, πάντα καὶ πενήκοντα ἔχων ναῦς, ἐξήκοντα ὕσμις ταῖς μετὰ Τιμοθέου ἐναυμάχησε. Καὶ τότε μὲν ἠτήθη, καὶ τρώπαιον ὁ Τιμόθεος ἔστησεν ἐν Ἀλυζία. Ὁ δὲ, ἀνειλκυμένων τῶν Τιμοθέου νεῶν καὶ ἐπισκευαζομένων, ἐπεὶ παρεγένετο αὐτῷ αἱ Ἀμβρακιώτιδες· ἐξ τριήρεις, ἐπὶ τῇ Ἀλυζίᾳ ἐπέλευσεν, ἔκθα ἦν ὁ Τιμόθεος. Ὡς δὲ οὐκ ἀντανῆγε, τρώπαιον αὐτῷ κρείμνος ἐστήσατο, ἐν ταῖς ἐγγυατάταις κήραις. Ὁ δὲ Τιμόθεος, ἐπεὶ, ὡς τε εἶχεν, ἐπισκεύασε, καὶ ἐκ Κερκύρας ἄλλας προσεπληρώσατο, γενομένων αὐτῷ τῶν πασῶν πλέον ἢ ἐβδομήκοντα, πολὺ δὲ ὑπερβίχε ναυτικῶν χρημάτων μέγιστοι μετεπέμψατο Ἀθήνηθεν· πολλῶν γὰρ εἶδετο, αἵτε πολλὰς ναῦς ἔχον.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Σ Α Ρ . Ι .

Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι περὶ ταῦτα ἦσαν. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, ἔπει καταστρέψαντο τὰς ἐν τῇ Βοιωτίᾳ πόλεις, ἐστράτευσον καὶ εἰς τὴν Φωκίαν. Ὡς δ' αὖ καὶ οἱ Φωκεῖς ἐπείσθεν εἰς τὴν Λακεδαιμόνα, καὶ ἔλεγον, ὅς, εἰ μὴ βοηθήσαιν, οὐδὲν ἀποδοῦναι μὴ κείθισθαι τοῖς Θηβαίοις, ἐκ τούτου οἱ Λακεδαιμόνιοι διαβιβάζουσι κατὰ θάλατταν εἰς Φωκίαν Κλεμβρότον τε, τὸν βασιλεῖα, καὶ μετ' αὐτοῦ τέσσαρας μέρους, καὶ τῶν συμμάχων τὸ μέρος.

Σχεδὸν δὲ περὶ τούτου τὸν χρόνον καὶ ἐκ Θετταλίας ἀρπικνεῖσθαι πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Λακεδαιμονίων Πολυδόμος, Φαρσάλιος. Οὗτος δὲ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Θετταλίᾳ ἔγδοκίμα, καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ πόλει οὗτος εἶδεν καλὸς τε καὶ γαῖθός εἶναι, ὥστε καὶ στασιμακτοὶ οἱ Φαρσάλιοι παρακατέδρατα αὐτῷ τὴν ἀκρόπολιν, καὶ τὰς προσόδους ἐπέτρεψαν λαμβάνοντα, ὅσα ἐγγράψαιτο ἐν τοῖς νόμοις, εἰς τε τὰ ἱερὰ ἀναλλί-

- 3 σκευῶν καὶ εἰς τὴν ἄλλην διδύκην. Κῆκεῖνος μὲντοι ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων πῆν τε ἄκραν φυλάττων δεισώξεν αὐτοῖς, καὶ τᾶλλα διοικῶν ἀπελογίζετο κατ' ἐνιαυτὸν. Καὶ ὁπότε μὲν ἐνθάδε εἶη, παρ' ἑαυτοῦ προσετίθει· ὅπῃ δὲ παργίνοιτο, ἀπελάμβανεν. Ἦν δὲ καὶ ἄλλως φιλόξενός τε καὶ μεγαλοπρεπῆς τῶν Θεσσαλικῶν τρέφανι. Οὗτος οὖν ἐπι-ἀφίκετο εἰς τὴν Λακεδαιμόνα, εἶπε τάδε·
- 4 Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, πρόξενος ὑμῶν ὢν καὶ εὐεργέτης ἐν πάντων ὢν μεμνήμεθα προγόνων, ἀξιῶ, εἴαν τέ τι ἀπορῶ, πρὸς ὑμᾶς εἶ-
 θαι, εἴαν τέ τι χαλεπὸν ὑμῖν ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ ἐπι-
 στήται, ὀσημαίνεν. Ἀκούετε μὲν οὖν, εἰ οἶδ' ὅτι, καὶ ὑμεῖς ἰσχυροὺς ὄνομα· ὁ γὰρ ἀτῆς καὶ δύναμιν ἔχει μεγάλην, καὶ δυναμειὸς ἐστίν. Ὅσως δὲ σπον-
 θὰς ποιησάμενός θυνεγένεθ' ἡμῖν, καὶ εἶπε τοιαῦτα·
 Ὅτι μὲν, ὦ Πολιτῆμα, κατ' ἀκούσαν πῆν ὑπετέρον
 πόλιν [Θεσσαλίαν] δυναμὴν ἐν παραστήσασθαι,
 ἔπεισέ σοι ἐν ταῦτα λογίζεσθαι. Ἐγὼ γάρ, ἔφη,
 ἔχω μὲν Θεσσαλίαν τὰς πλεονεχίας καὶ μεγίστης πόλεως
 συμμάχους· κατεστρεφάμην δ' αὐτῶν, ἑμῶν οὖν
 αὐταῖς τὰ ἐναντία ἐμῶν στρατευομένων. Καὶ μὴ
 αἰσθῆσθε γέ, ὅτι μισθόφορος ἔχω ξένους εἰς ἑκατοχ-
 λήτους, οἷς, ὡς ἐγὼ δίκαιε, οὐδενίᾳ πόλει ἴσθαι
 ἐν ἑσθίας μάχεσθαι. Αἰσθῆσθε μὲν γάρ, ἔφη, καὶ
 ἄλλοθεν ὅτι ἐν ἑσθίᾳν ἐβέλθῃ· ἀλλὰ τὰ μὲν ἐν
 εἰῶν πόλεων στρατεύματα τοὺς μὲν προσήλυθόστας
 ἦδη ταῖς ἡλικίαις ἔχει, τοὺς δ' ὁπίω ἀμείζοντας·

οωρασκῶσι γε μὴν μάλα ὀλίγοι τινές ἐν ἐκείνῃ πό-
 λει· παρ' ἔμοι δὲ οὐδεὶς μισθοφορεῖ, ὅστις μὴ ἰκα-
 νός ἐστιν ἰσα πονεῖν ἔμοι. Αὐτός δ' ἐστὶ (λέγειν
 γὰρ πρὸς ὑμᾶς χρη τὰ κηθῆ) καὶ τὸ σῶμα μάλα εὖ-
 ρωστος, καὶ ἄλλως φιλόπονος, καὶ τοῖσιν τῶν παρ'
 αὐτῷ κείραν λαμβάνει κατ' ἐκάστην ἡμέραν. Ἠγχι-
 ται γὰρ σὺν τοῖς ὄπλοις, καὶ ἐν τοῖς γυμνασίοις, καὶ
 ὅταν πη στρατεύηται. Καὶ σὺς μὲν ἂν μάλα κοῦδ' ἔ-
 τῶν ξένων αἰσθάνηται, ἐκβάλλει· σὺς δ' ἂν ὄψε-
 φιλοπόπως καὶ φιλοκυδοῦτως ἔχοντας πρὸς τοὺς πύ-
 λειμους, τριῶν τοὺς μὲν διμοιρταίς, τοὺς δὲ τετραμοι-
 ρταίς, τοὺς δὲ καὶ τετραμοιρταίς, καὶ ἄλλοις ὄψεροις,
 καὶ νόσων γε θεράπειαις, καὶ περὶ τὰ φύδ' ἰατρῶν
 ὅσα πάντες Ἰσάων οἱ παρ' ἐκείνῳ ξένοι, οἷ ἢ πο-
 λυμικῇ αὐτοῖς ἀρετῇ ἐντιμωτάτων τε βίον καὶ ἀφθο-
 ρώτατος παρέχεται. Ἐπεδείκνυε δὲ μοι εἰδέναι, ὅτι
 καὶ ὕπηκοοι ἤδη αὐτῷ εἶεν Μαθαράοι, καὶ Ἀβλαῖτες,
 καὶ Ἀλκιδας, ὃ ἐν τῇ Ἠπειρῷ ὑπερχός. Ἔωτε, ἔφη,
 τί ἂν ἐγὼ φοβούμενος σὺ θηδίας ἂν ὑμᾶς στείρην
 καταστρέψασθαι; Τάχα σὺν ὑπολάβῃ ἂν τις εἴποι
 ἄπειρος; Τί οὖν μέλλεις, καὶ οὐκ ἤδη στρατεύεις ἐπὶ
 τοὺς Φαρσάλλους; Ὅτι νῆ Ἀνα τῷ παντὶ κρείττον
 μοι δοκεῖ εἶναι, ἐκόντας ὑμᾶς μᾶλλον, ἢ ἄκοντας
 προσαγαγῆσθαι. Βίασθ' ἔστις μὲν γὰρ ὑμεῖς ἢ ἂν
 βουλεύοισθε, ὃ τι θύναισθε, κακῶν ἐμοῖ, ἔργα ἔ' ἂν
 ὑμᾶς ὡς ἀσθενεσιότατους βουκόλιμην εἶναι· εἰ δὲ πει-
 ὄθεντας μετ' ἐμοῦ γένοισθε, δῆλον, ὅτι ἀξιομεν
 ἂν, ὃ τι θύναίμεθα, ἀλλήλους. Ἰγνώσκω μὲν ὅθ'

ὁ Πολυδάρα, ὅτι ἡ σὴ πατρις εἰς αὐτὴν ἀποβλέπει·
 εἰάν δέ μοι φιλικῶς αὐτὴν ἔχειν παρασκευάσης, ὑπι-
 ακησῶ σοι, ἔφη, ἐγὼ μέγιστον σέ τῶν ἐν τῇ
 Ἑλλάδι μετ' ἐμὲ καταστήσειν. Οἶων δὲ πραγμάτων
 ἐγὼ τὰ δεύτερά σοι δίδωμι, ἄκουσον, καὶ μηδὲν
 πισκνέ μοι, ὃ τι ἂν μὴ λογιζομένῳ σοι ἀληθὲς
 φαίνεται. Οὐκοῦν τοῦτο μὲν εὐδῆλον ἡμῖν, ὅτι,
 Φαρσάκων προαγενομένης καὶ τῶν ἐξ ὑμῶν ἠρητημένων
 πόλεων, εὐπετῶς ἂν ἐγὼ ταγὸς Θετταλῶν ἀπάντων
 κατασταίην· ὡς γὰρ μὴν, ὅταν ταγεύηται Θετταλία,
 εἰς ἑξακισχιλίους μὲν οἱ ἵππεύοντες γίγνονται, ἀπλῆ-
 ται δὲ πλείους ἢ μύριοι καθίστανται. Ἴδεν ἐγὼ καὶ
 τὰ σώματα καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν ὄρων, οἶμαι ἂν,
 αὐτῶν εἰ καλῶς τις ἐπιμελοῖτο, οὐκ εἶναι ἔθνος,
 ἀποκίω ἂν ἀξιώσαιεν ὑπήκοοι εἶναι Θετταλοί. Πλα-
 τυτάτης γὰρ μὴν οὐσίας Θετταλίας, πάντα τὰ κύκλῳ
 ἔθνη ὑπήκοα μὲν εἰσιν, ὅταν ταγὸς ἐνθάδε καταστή-
 σκεδὸν δὲ πάντες οἱ ταύτη ἀκοντισταὶ εἰσιν· ὥστε
 καὶ πελταστικῶν εἰκὸς ὑπερέχειν τὴν ἡμετέραν δύνα-
 μιν. Καὶ μὴν Βοιωτοὶ γὰρ, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες,
 ὅσοι Λακεδαιμονίοις πολεμοῦσιν, ὑπάκουσί μοι
 σύμμαχοι· καὶ ἀκολουθεῖν τῶν μὴ ἀξιοῦσιν ἐμοί,
 ἂν μόνον ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἐλευθερῶ αὐτούς. Καὶ
 Ἀθηναῖοι δὲ, εὖ οἶδ' ὅτι, πάντα ποιήσαιεν ἂν,
 ὥστε σύμμαχοι ἡμῖν γενέσθαι· ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἂν μοι
 δοκῶ πρὸς αὐτοὺς φιλίαν ποιήσασθαι. Νομίζω γάρ
 εἶτι ὄρον τὴν κατὰ θάλατταν ἢ τὴν κατὰ γῆν ἀρχὴν
 παραλαβεῖν ἂν. Εἰ δὲ εἰκότα λογίζομαι, σφόδρα,

ἴφην, καὶ ταῦτα. Ἐχοντες μὲν γε Μακεδονίαν, ἔν-
 θεν καὶ Ἀθηναῖοι τὰ ξύλα ἄγονται, πολὺ δήπου
 πλέονας ἐκείνων ἱκανοὶ ἐσόμεθα ναῦς ποιήσασθαι.
 Ἄνδρῶν γε μὴν ταύτας πληροῦν, πότερον Ἀθηναίους,
 ἢ ἡμᾶς εἰκὸς μᾶλλον δύνασθαι, τοσοῦτους ἔχοντας
 πυνέστας; Τοὺς γε μὴν ναύτας τρέφειν πότερον ἡμᾶς
 ἱκανωτέρους εἰκὸς εἶναι, τοὺς δι' ἄφθονίαν καὶ ἄλ-
 λουσι οἶον ἐκπέμποντας, ἢ Ἀθηναίους, τοὺς μηδὲ
 αὐτοῖς ἱκανὸν ἔχοντας, ἂν μὴ πρόωται; Καὶ χρήμασι
 γε δήπου εἰκὸς ἡμᾶς ἀφθονωτέροις χρῆσθαι, μὴ εἰς
 γησῦδρια ἀποβλέποντας, ἀλλ' ἠπειρωτικὰ ἔθνη
 καρπουμένους· πάντα γὰρ δήπου τὰ κύκλω φόρον
 φέρει, ὅταν ταγεύηται τὰ κατὰ Θείαλλαν. Οἶσθα
 δὲ δήπου, ὅτι καὶ βασιλεὺς ὁ Περσῶν οὐ νήσους,
 ἀλλ' ἠπειρον καρποῦμενος, πλουσιώτατος ἀνθρώπων
 ἐστίν· ὅν ἐγὼ ὑπήκοον ποιήσασθαι, ἔτι εὐκατεργα-
 σιότερον ἡγοῦμαι εἶναι ἢ τὴν Ἑλλάδα· οἶδα γάρ,
 πάντας τοὺς ἐκεῖ ἀνθρώπους, πλὴν ἑνὸς, μᾶλλον
 δουλείαν ἢ ἀλκὴν μεμελετηκότας· οἶδα δὲ, ὑφ'
 οἴας δυνάμεως, καὶ τῆς μετὰ Κύρου ἀναβάσεως, καὶ
 τῆς μετ' Ἀγησιάδου, εἰς πᾶν ἀφίκετο βασιλεὺς.
 Ἐπεὶ δὲ, ταῦτ' εἰπόντος αὐτοῦ, ἐγὼ ἀπεκρινάμην,
 ὅτι τὰ μὲν ἄλλα ἀξιώσκεπτα λέγει, τὸ δὲ Λακε-
 δαιμονίοις ὄντας φίλους ἀποστῆναι πρὸς τοὺς ἐναν-
 τίους, μηδὲν ἔχοντας ἐγκαλεῖν, τοῦτ', ἔφην, ἀπορὸν
 μοι δοκεῖ εἶναι· ὁ δ' ἐπαμνέσας με, καὶ εἰπὼν, ὅτι
 μᾶλλον ἐκτέον μου εἶη, ὅτι τοιοῦτος εἶην, ἀφῆκέ μοι,
 ἐλθόντα πρὸς ὑμᾶς λέγειν τάληθῆ, ὅτι διανοοῖτο

αὐτῷ ἵππαις μὲν σὺν τοῖς συμμάχοις πλείους ἢ ὀκτακισχίλιοι, δὴλλῖται δὲ ἐλογισθῆσαν οὐκ ἐλάτους δισφυράων, πελταστικῶν γε μὴν ἰκανὸν πρὸς πάντας ἀνθρώπους ἀντιπαχθῆναι· ἔργον γὰρ, ἐστίνων γε καὶ τὰς πόλεις ἀριθμῆσαι. Προεῖπε δὲ καὶ τοῖς περιοίκους πᾶσι τὸν φόρον, ὡς περ ἐπὶ Σκόπα τεταγμένος ἦν, φέρειν. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐπεράνετο· ἐγὼ δὲ πάλιν ἐπέανεμι, ὅθω εἰς τὰς περὶ Ἰάσονος πράξεις ἐξέβην.

C A P. II.

Οἱ μὲν γὰρ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ σύμμαχοι συνελέγοντο εἰς τοὺς Φωκίας· οἱ δὲ Θηβαῖοι, ἀναχωρήσαντες εἰς τὴν αὐτῶν, ἐφυλάσσαν τὰς εἰσβολάς. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, αὐξανόμενοι μὲν ὄρωντες διὰ σφᾶς τοὺς Θηβαίους, χρήματά τε οὐ συμβαλλόμενους εἰς τὸ ναυτικόν, αὐτοὶ δὲ ἀποκνασόμενοι καὶ χρημάτων εἰσφοραῖς, καὶ ληστείας ἐξ Αἰγίνης, καὶ φυλακαῖς τῆς χώρας, ἐπεθύμνησαν πιύσασθαι τοῦ πολέμου, καὶ πέμπσαντες πρῶτους εἰς Λακεδαίμονα, εἰρήνην ἐποίησαντο.

- 2 Εὐθύς δ' ἐκεῖθεν δύο τῶν πρῶτων πιύσαντες, κατὰ δόγμα τῆς πόλεως, εἶπον τῷ Τιμοθέῳ ἀποπλεῖν οἴκαδε, ὡς εἰρήνης οὐσης· ὁ δὲ αὐτῶν ἀποπλεῶν, τοὺς τῶν Ζακυνθίων φηγάδας ἀπεβίβασεν
- 3 εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. Ἐπει δὲ οἱ ἐκ τῆς χώρας Ζακύνθιοι πέμπσαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔλεγον, οἷα πεπονθότες εἶεν ὑπὸ τοῦ Τιμοθέου, εὐθύς οἱ

Λακεδαιμόνιοι ἄδικεῖν τε ἠγοῦντο τοὺς Ἀθηναίους,
 καὶ ναυτικὸν πάλιν παρεσκευάζον, καὶ συνστάτοι-
 το. εἰς ἐξήκοντα ναῦς, ὑπ' αὐτῆς τε τῆς Λακεδαι-
 μονος, καὶ Κορίνθου, καὶ Λονκίδος, καὶ Ἀμ-
 βρακίας, καὶ Ἠλίδος, καὶ Ζακύνθου, καὶ Ἀχαιῶν,
 καὶ Ἐπιδάφυον, καὶ Τροιζήνος, καὶ Κορινθίας, καὶ
 Ἀλίων. Ἐπιστήσαντες δὲ ναυαρχὸν Μνήσαστρον, 4
 ἐκέλευον, τῶν τε ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι τῶν κατ'
 ἐκείνην τὴν θάλασσαν, καὶ στρατεύειν ἐπὶ Κέρκυραν.
 Ἐπεμψαν δὲ καὶ πρὸς Διονύσιον, διδάσκοντες, ὡς
 καὶ ἐκεῖνος χρῆσιμον εἶη, τὴν Κέρκυραν μὴ ὑπ'
 Ἀθηναίους εἶναι. Καὶ ὁ μὲν δὲ Μνήσαστρος, ἐπεὶ 5
 ἀνεκλήθη αὐτῷ τὸ στρατεύμα τὸ ναυτικόν, ἐκέλευσεν
 εἰς τὴν Κέρκυραν· εἶχε δὲ καὶ μισθοφόρους, σὺν
 ταῖς ἐκ Λακεδαιμονος μετ' αὐτοῦ στρατευομένοις,
 οὐκ ἐλάσσους χιλίων καὶ πεντακοσίων. Ἐπεὶ δὲ 6
 ἐπέβη, ἐκράτει τε τῆς γῆς, καὶ ἕδρου ἐξωργασμέ-
 νην μὲν παγκάλως καὶ πεφυτευμένην τὴν χώραν, με-
 γαλοπραγίαις δὲ οἰκῆσις καὶ οἰκῶνας κατασκευασμέ-
 νους ἔχουσαν ἐπὶ τῶν ἀγρῶν· ὅσθ' ἔφρασαν τοὺς
 στρατιώτας εἰς τοῦτο τροφῆς εἶδειν, ὡς οὐκ
 ἐθέλειν πίπειν, εἰ μὴ ἀνδοσμίας εἶη. Καὶ ἀνδρά-
 ποδα δὲ καὶ βοσκήματα πάμπολλα ἤλλοσκετο ἐκ τῶν
 ἀγρῶν. Ἐπειτα δὲ κατεστραταπεδεύσατο τῷ μὲν 7
 πηλῷ ἐπὶ λόφῳ, ἀπέχοντι τῆς πόλεως ὡς πέντε στά-
 διαι, πρὸ τῆς χώρας ἄντι, θαλάσῃ ἀπαίεμονοιτο ἐν-
 τεῦθεν, εἰ τις ἐπὶ τὴν χώραν τῶν Κερκυραίων ἐξίει·
 τὸ δὲ ναυτικὸν εἰς τὴν θάλασσαν τῆς πόλεως κατε-

- στρατοπεδεύουσιν· ἔπειτα ἦεν ἄν τα προσήκοντα και
 προαισθάνεσθαι και διασώζειν. Ἐρως δὲ τοῖτοις,
 και ἐπὶ τῷ λιμένι, ὅποτε μὴ μέμων κωλύοι, ἐρώρ-
 8 κει. Ἐπολιόρκει μὲν δὴ σῦτο την πόλιν. Ἐπει δὲ αἱ
 Κερκυραῖοι ἐκ μὲν τῆς γῆς οὐδὲν ἔλαβανον, δια τὰ
 κρητέσθαι κατὰ γῆν, κατὰ θάλασσαν δὲ οὐδὲν εἰς-
 9 ἤγετο αὐτοῖς, δια τὸ ναυκρατεῦσθαι, ἐν πολλῇ
 ἀπορίᾳ ἦσαν. Καὶ κέρμποτες πρὸς τοὺς Ἀθηναίους,
 βοηθεῖν ἐδίοντο, και ἐδίδασκον, ὡς μέγα μὲν ἀγα-
 θὸν ἀποβλάλλοιεν ἂν, εἰ Κερκύρας στερηθεῖεν, τοῖς δὲ
 πολεμίοις μεγάλην ἂν ἰσχὺν προσβάλλοιεν· ἔξ οὐδα-
 μιῆς γὰρ πόλεως, πλὴν γὰρ Ἀθηναίων, ὅτε ναῦς, ὅτε
 χρήματα πλείονα ἂν γένοιθαι· ἔτι δὲ κείσθαι τῆν
 Κερκυραν ἐν κλήρῳ μὲν τοῦ Κορινθιακοῦ κέλπου και
 τῶν πόλεων, αἱ ἐπὶ τοῦτον καθήκονται, ἐν κλήρῳ δὲ
 τοῦ τῆν Λακωνικῆν χώραν βλάπτειν, ἐν πολλίστῳ δὲ
 τῆς τε ἀντιπέραν ἡπείρου και τοῦ εἰς Πελοπόννησον
 10 ἀπὸ Σικελίας παρακλῶν. Ἐκότεσαντες δὲ ναῦτα οἱ
 Ἀθηναῖοι, ἐνόμισαν ἰσχυρῶς ἐπαμειλιτεῖσθαι εἶναι, και
 ταυτὸν κέρμποτας Σικελίας εἰς ἔξακροῦτας ἔχοντα
 πεκταστέας, Ἀλικεῖτον δὲ ἰδεισθῆσθαι συνδιαβίβασαι
 11 τούτους. Καὶ ὅτεοι μὲν νυκτὸς διακομισθέντες πον-
 τῆς χώρας, εἰσῆλθον εἰς τῆν πόλιν. Ἐψηφισάντο
 δὲ και ἐξήκοντα ναῦς κληροῦν, Τιμόθεον δ' αὐτῶν
 12 στρατηγὸν ἐχειροτόνησαν. Ὁ δ', οὐ δυνάμενος αὐ-
 τόθεν τὰς ναῦς πληρῶσαι, ἐπὶ νήσοισι κείσασας, ἐπέ-
 θεν ἐπειροῦτο συμπληροῦν, οὐ φαυλὸν ἤγορμενος εἶ-
 ναι, ἐπὶ συγκεκρωμένῳ ναῦς εἰκῆ περιπέδουσαι.

Οὐ δ' Ἀθηναῖοι, νομίζοντες αὐτὸν ἀναλοῦν τὸν τῆς 13
 ὥρας εἰς περίπλου χρόνον, συγγνώμην οὐκ ἔσχοῦ
 αὐτῷ, ἀλλὰ παύσαντες αὐτὸν τῆς στρατηγίας, Ἰφι-
 κράτην ἀνθαιροῦνται. Ἐθ' ὅτ' ἐπεὶ κατέστη στρατη- 14
 γός, μάλα δξέως τὰς καὺς ἐπληροῦτο, καὶ τοὺς
 τριηράρχας ἠνάγκαζε. Προσελάβε δὲ παρὰ τῶν
 Ἀθηναίων καὶ εἰ πού τις ναῦς περὶ τὴν Ἀττικὴν
 ἔπλει, καὶ τὴν Πάραλον καὶ τὴν Σαλαμινίον, λέ-
 γων, ὡς, εἰάν τῳ καλῶς γένηται, πολλὰς αὐτοῖς
 ναῦς ἀποπέμψει. Καὶ ἐγένοντο αὐτῷ αἱ ἀποσαι
 περὶ ἑβδομήκοντα. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ οἱ Κερ- 15
 κυραῖοι οὕτω σφόδρα ἐπαίνων, ὥστε διὰ τὸ πλῆθος
 τῶν αὐτομολούντων ἐκήρυξεν ὁ Μνάσιππος, πεῖρα
 σθαι, ὅστις αὐτομολοῖ. Ἐπεὶ δὲ οὐδέν ἦν τῶν ηὔ-
 τομόλων, τελευτῶν καὶ μαστιγῶν ἀπέπεμπεν. Οἱ
 μάλιστα ἐνδοθεν τοὺς γε δούλους οὐκ ἔδεχοντο κάλλιν
 εἰς τὸ τεῖχος, ἀλλὰ πολλοὶ ἔξω ἀπέσθησκον. Ὁ δ' 16
 αὐτὸς Μνάσιππος, ὁρῶν ταῦτα, ἐνόμιζε τε ὅσον οὐκ
 ἤδη ἔχειν τὴν πόλιν, καὶ περὶ τοὺς μισθοφόρους
 ἐκαίνουργει· καὶ τοὺς μὲν τινὰς αὐτῶν ἀπομισθοῦς
 ἐπεποιήκει, τοῖς δ' οὔσι καὶ δυοῖν ἤδη μηνοῖν ὤφειλε
 τὸν μισθόν, οὐκ ἀπόρων, ὡς ἐλέγτετο, χρημάτων·
 καὶ γὰρ τῶν πόλεων αἱ πολλαὶ ἀεχῦριον ἀντὶ τῶν
 ἀνδρῶν αὐτῷ ἔπεμπον, ἅτε καὶ διαποντίου τῆς στρα-
 τηγίας οὐσίας. Κατιδόντες δὲ ἀπὸ τῶν πύργων οἱ ἐκ 17
 τῆς πόλεως τὰς τε φυλακὰς χεῖρον, ἢ πρόσθεν, φυ-
 λαττομένας, ἐσπαρμένους τε κατὰ τὴν χώραν τοὺς
 ἀνθρώπους, ἐπεκδρομῶντες, τοὺς μὲν τινὰς αὐτῶν

- 18 ἔλαβον, τοὺς δὲ κατίκοψαν. Αἰσθόμενος δὲ ὁ Μνάσιππος, αὐτὸς τε ἐξωπλίζετο, καὶ, ὄσους εἶχε ὀπλίτας, ἅπασιν ἐβοήθει, καὶ τοὺς λαχαγοὺς καὶ τοὺς ταξάρχας ἐξάγειν ἐκέλευε τοὺς μισθοφόρους.
- 19 Ἀποκρινάμενων δὲ τινῶν λαχαγῶν, ὅτι οὐ φάδιον εἴη, μὴ δωδόντια τὰ ἐπιτήδεια πειθόμενος παρέχειν, τὸν μὲν τινα βακτηρία, τὸν δὲ τῷ στύρακι ἐπάταξεν. Οὕτω μὲν δὴ ἀθύμως ἔχοντες, καὶ μισοῦντες αὐτὸν, συνεξήλθον ἅπαντες· ὅπερ ἤμισα εἰς μάχην συμ-
20 φέροι. Ὁ δ' ἐπεὶ παρῆναιτο, αὐτὸς μὲν τοὺς κατὰ τὰς πύλας τῶν πολέμιων τρεψάμενος ἐπεδίωκεν· οἱ δ' ἐπεὶ ἐγγὺς τοῦ τείχους ἐγένοντο, ἀναστρέφοντό τε, καὶ ἀπὸ τῶν μηχανάτων ἔβαλλον καὶ ἠρόντιζον· ἄλλοι δ', ἐκδραμόντες καθ' ἑτέρας πύλας, ἐπιτίθεν-
21 και ἀθρόοι τοῖς ἐσχατοῖς. Οἱ δ', ἐπ' ὀκτὼ πεταγμένωι, ἀσθενὲς νομίσαντες τὸ ἄκρον τῆς φάλαγγος ἔχειν, ἀκαστρέφειν ἐπειρῶντο. Ὡς δ' ἤρξαντο ἐπανοχωρεῖν, οἱ μὲν πολέμιοι ὡς φεύγουσιν ἐπέθεντο, οἱ δ' οὐκέτι ἐπανέστρεψαν· καὶ οἱ ἐχόμενοι δ' αὐ-
22 τῶν εἰς φυγὴν ὤρμων. Ὁ δὲ Μνάσιππος τοῖς μὲν πιεζομένοις οὐκ ἔδωκε βοήθειαν διὰ τοὺς ἐκ τοῦ κατ' ἀντικρὺ προσκειμένους, αἱ δ' ἐλείπετο σὺν ἐλάττοσι. Τέλος δὲ οἱ πολέμιοι, ἀθρόοι γενόμενοι, πάντες ἐπέτιθεντο τοῖς περὶ τὸν Μνάσιππον, ἥδη μάλα ὀλίγοις αὖσι· καὶ οἱ ὀπλίται δρωόντες τὸ
23 γιγνόμενον, ἐπέτῃσαν. Ἐπεὶ δ' ἐμείνον ἀπέκλιμαν, ἐδίωκον ἤδη ἅπαντες. Ἐκινδύνευσαν δ' ἂν καὶ τὸ στρατόπεδον εἰς τὴν σὺν τῷ χαρακώματι, εἰ μὴ οἱ

διώκοντες, τὸν ἀγοραῖόν τε ὄχλον ἰδόντες· καὶ τὸν
 τῶν θεραπεύοντων καὶ τὸν τῶν ἀνδραπόδων, ὄθηθέν-
 τες ὄφελός τι αὐτῶν εἶναι, ἀπεισιγέροντο. Καὶ τότε 24
 μὲν τρώπαιόν τε ἔδοθησαν οἱ Κερκυραῖοι, καὶ τοὺς
 νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν. Ἐκ δὲ τούτου
 οἱ μὲν ἐν τῇ πόλει ἐρῶμενεστέροι ἐγγένηντο· οἱ
 δ' ἔξω ἐν πάσῃ δὴ ἀθυμία ἦσαν. Καὶ γὰρ ἐλέγεται,
 ὅτι Ἰφικράτης τε ὅσον οὐκ ἤδη παρῆιη, καὶ οἱ Κερ-
 κυραῖοι δὲ τῷ ὄντι ναῦς ἐπλήρουν. Ἰπερμένης δὲ 25
 δὲ ἐτύχανε ἐπιστολιμαφόρος τῷ Μανασίππῳ ὢν, τό-
 τε ναυτικὸν πᾶν, ὅσοι ἦν ἐκεῖ, συνειπλήρωσε, καὶ
 περιπλεύσας πρὸς τὸ χαράκωμα, τὰ πλοῖα πάντα
 γεμίσας τῶν τε ἀνδραπόδων καὶ τῶν χρημάτων, ἀπέ-
 στείλεν· αὐτὸς δὲ σὺν τε τοῖς ἐπιβάταις καὶ τοῖς
 περιδωθῆσι τῶν στρατιωτῶν διεφύλακτε τὸ χαράκω-
 μα. Τέλος δὲ καὶ οὗτοι μάλᾳ δὴ τετραγαμέτοι ἀνα- 26
 βάντες ἐπὶ τὰς τριήρεις ἀπέπλεον, πολὺν μὲν σίτον,
 πολλὸν δὲ οἶνον, πολλὰ δὲ ἀνδραπόδα καὶ ἀσθενοῦ-
 τας στρατιώτας καταλιπόντες· δυνῶς γὰρ ἐπεφύ-
 βηντο, μὴ καταληφθεῖεν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐν
 τῇ νήσῳ. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν εἰς Λευκάδα ἀπε-
 σείθησαν.

Ὁ δὲ Ἰφικράτης ἐπεὶ ἤρξατο τοῦ περιπλεῖν, ἅμα 27
 μὲν ἔπλεον, ἅμα δὲ πάντα, ὅσα εἰς ναυμαχίαν, πα-
 ρεσκευάζετο. Εὐθύς μὲν γὰρ τὰ μεγάλα ἰστία αὐτοῦ
 κατέλιπεν, ὥς ἐπὶ ναυμαχίαν πλέων· καὶ τοῖς ἀκα-
 τίοις δὲ, καὶ εἰ εὐφορον πνεῦμα εἶη, ὀλίγα
 ἐχρῆτε· τῇ δὲ κόπῃ τὸν πλοῦν ποιούμενος, ἔμε-

νόν γε τὰ σώματα ἔχσω τοὺς ἄνδρας, καὶ ἅμα
 28 γον τὰς ναῦς πλεῖν ἔποιε. Ἥλλαντις δὲ καὶ,
 ὅσοι μᾶλλον ἀριστοποιεῖσθαι τὸ ἀτρέψημα ἢ δει-
 πνοποιεῖσθαι, ἐπανήγαγεν ἄν τὸ κέρως ἀπὸ τῆς
 γῆς κατὰ πάντα τὰ χωρία. Ἐπεὶ δ' ἀντιστρέψας
 ἄν καὶ ἀντιπρόφους καταστήσας τὰς τριήρεις, ἀπὸ
 σημείου ἔπει ἀναμιλλᾶσθαι ἐς τὴν γῆν, μίγα δὲ
 νικητήριον ἦν, τὸ πρότερον καὶ ἕδωρ λαβεῖν, καὶ
 εἰ τοῦ ἄλλου ἰδέοντο, καὶ πρότερον ἀριστῆσαι· τοῖς
 δ' ὑστάτοις ἀφικόμεναις μεγάλη ζημία ἦν, τὸ τι
 ἐλαττωθῆναι πᾶσι τοῖτοις, καὶ διὰ ἀνάγκησιν ἅμα
 29 ἔδει, ἐπεὶ σημήνειεν· συνέβαινε γὰρ τοῖς μὲν πρῶ-
 τοις ἀφικνουμένοις καθ' ἡσυχίαν ἅπαντα ποιεῖν,
 εἰ τίχοι ἐν τῇ πολέμῳ ἀριστοποιούμενος, τὰς μὲν
 ἐν τῇ γῇ, ὡς πρὸς προσήκει, καθίστη, ἐν δὲ ταῖς
 ναυσὶν αἰρόμενος αὐ τοὺς ἴστους, ἀπὸ σούτων ἐπιθό-
 σει. Τὸ πολὺ οὖν ἐπὶ πλεον ὅσοι καθύπευθε, ἢ
 οὐ ἐκ τοῦ ὄμαλου ἀφ' ὑψηλοτέρου καθορῶντες
 ὅπου δὲ δειπνοποιεῖτο καὶ καθύπευθε, ἐν μὲν τῇ
 στρατοπέδῳ πῦρ γύκτωρ οὐκ ἔκαε, πρὸ δὲ τοῦ
 στρατεύματος φῶς ἐποίη, ἵνα μηδεὶς λάθῃ προσέει.
 Ἥλλαντις δὲ, εἰ εὐδία εἴη, εὐθύς δειπνήσας ἀνή-
 γατο· καὶ εἰ μὲν αὔρα φέροι, θρόντες ἅμα ἀνα-
 παύοντο· εἰ δὲ ἐλαύνειν ἴδοι, κατὰ μέρος τοὺς
 30 ναύτας ἀνέταυεν. Ἐν δὲ τοῖς μισθ' ἡμέραν πλεῖς
 ἐπὶ σημείων κατὰ μὲν ἐπὶ κέρως ἦγε, τοῖς δ' ἐπὶ
 ἰλλάγος· ὡς αὖ ἅμα μὲν ἔπλεον, ὅσα δὲ πείρα,

ἄσα εἰς ναυμαχίαν, καὶ ἡσυχάζουσιν καὶ ἐπιστάμενοι,
εἰς τὴν ὑπὸ τῶν πολεμίων, ὡς ὄντο, κατεχομένην
θάλασσαν ἀφικνοῦντο. Καὶ τὰ μὲν πολλὰ ἐν τῇ
πολεμίᾳ καὶ ἡρίστων, καὶ ἐδείκνυν· διὰ δὲ τὸ τὰ-
ναγκαῖα μόνον πράσσειν, καὶ τὰς βαρθείας ἐφθάνειν
ἀναγόμενος, καὶ κατὰ ἐπέρας. Περὶ δὲ τὸν Μνα- 31
σίππου θάνατον ἐτίγγανεν ὡν τῆς Λακωνικῆς περὶ
τὰς Σφαγίας. Εἰς τὴν Ἠλείαν δὲ ἀφικόμενος, καὶ
παραπλεύσας τὸ τοῦ Ἀλφειοῦ στόμα, ὑπὸ τὸν Ἰχθὺν
καλούμενον ὤρμισατο. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἐντεύθεν
ἀπήγιστο ἐπὶ τῆς Κεφαλληνίας, οὕτω καὶ εὐαγμένως
καὶ τὸν πλοῦν ποιούμενος, ὡς, εἰ δεῖαι, πάντα ἄσα
χρῆ παρασκευασμένος ναυμαχίᾳ. Καὶ γὰρ τὰ περὶ
τοῦ Μνασίππου αὐκάπτου μὲν οὐδενὸς ἤμησται,
ὑπάπτει δὲ, μὴ ἀπάτης ἔσκεν λόγους, καὶ ἐφυ-
λάττετο· ἐπι μίντοι ἀφίκετο εἰς τὴν Κεφαλληνίαν,
ἐνταῦθα δὲ σαφῶς ἐπίδητο, καὶ ἀνέπειν τὸ στρέ-
ψυμα.

Οἶδα μὲν οὖν, ὅτι τὰτα πάντα, ὅταν οἴανται 52
ναυμαχίᾳ ἀνδρωποὶ, καὶ ἀσκήται καὶ μελικῆ-
ται· ἀλλὰ οὗτο ἐπειπῶ, ὅτι, ἐπὶ ἀφίκεσθαι τα-
χὺ ἔδει, ἔνθα ταῖς πολεμίαις ναυμαχίᾳ ὄρα,
εἴρητο, ὅπως μήτε διὰ τὰν πλοῶν ἐπισπαστήμονας
εἶναι τῶν εἰς ναυμαχίαν, μήτε, διὰ τὸ κινῆσαι μελι-
τῶν, βαρδείων τι ἀφίκεσθαι.

Κακωστρατηγέμενος δὲ ταῖς ἐν τῇ Κεφαλληνίᾳ πό- 53
λεσι, ἐπλευσεν εἰς Κόρινθον. Ἐπὶ δὲ πρῶτον μὲν
ἀνείκασε, ὅτι παραπλεύσας εἰς τὴν Ἠλείαν, κατὰ τὴν

- νασιόν, βοηθήσους τοῖς Λακεδαιμονίοις, αὐτὸς
 εἰλθὼν, καὶ σκεψάμενος, τῆς χώρας ὄθεν τοὺς τε
 προσπλέοντας δυνατὸν ἦν δοῶν; καὶ τοὺς σημαίνον-
 τας εἰς τὴν πόλιν καταφανεῖς εἶναι, ἐνταῦθα και-
 34 ἔστησε τοὺς σκοποὺς. Κάκεινοις μὲν συνέθετο,
 προσπλέοντων τε καὶ ὀρμούντων, ὡς δίοι σημαίνων·
 αὐτὸς δὲ τῶν τριηράρχων προσέταξεν εἴκοσιν, οὓς
 θεήσοι, ἐπεὶ κηρύξειεν, ἀκολουθεῖν· εἰ δὲ τις μὴ
 ἀκολουθήσοι, προΐπε, μὴ μέμφοσθαι τὴν δίκην.
 Ἐπεὶ δ' ἐσημάνθη προσπλεύσαι, καὶ ἐκηρύχθη,
 αἴξια ἐγένετο θίας ἢ σπουδῆ· οὐδεὶς γὰρ ὄστις οὐ
 δρόμῳ τῶν μελλόντων πλεῖν εἰσέβη εἰς τὰς ναῦς.
 35 Πλεύσας δὲ, ἐνθα ἦσαν αἱ πολέμιαι τριήρεις, κα-
 ταλαμβάνει ἀπὸ μὲν τῶν ἄλλων τριήρων εἰς τὴν
 γῆν τοὺς ἄνδρας ἐμβεβηκότας· Μελένιππος μὲντοι
 δ' Ῥάδιος τοῖς τε ἄλλοις συνέβουλεται, μὴ μένειν ἐν-
 ταῦθα, καὶ αὐτὸς, πληρωσάμενος τὴν ναῦν, ἐξ-
 ἔπλει. Ἐκεῖνος μὲν οὖν, καίπερ ἀπαντιῶν ταῖς Ἰφι-
 κράτους ναυσίν, ὁμῶς ἀπέφυγεν· αἱ δὲ ἀπὸ Συρα-
 36 κουσῶν νῆες ὑπάσαι δάλωσαν αὐτοῖς ἀνδράσι. Ὁ
 μὲντοι Ἰφικράτης τὰς μὲν τριήρεις ἀκροτήριασάμε-
 νος, ἔκκων κατηγάγετο εἰς τὸν Κερκυραίων λιμένα,
 τῶν δὲ ἄνδρῶν συνέβη ἐκαστῷ τακτὸν ἀργύριον ἀπο-
 τίσαι, πληρὴ Ἀνίππου τοῦ ἄρχοντος. Τούτου δ'
 ἐφύλαττεν, ὡς ἢ πρᾶξόμενος πᾶμπολλα χρήματα,
 ἢ ὡς πωλήσων. Κάκεινος μὲν ἔπλε λίσσης θα-
 νατῷ αὐθαιρέτῳ ἀποθήσκει· τοὺς δ' ἄλλοις
 δ' Ἰφικράτης ἀφῆκε, Κερκυραίους ἐγγυητὰς με-

ἔχμενος τῶν χρημάτων. Καὶ τοὺς μὲν ναύτας γεωρ- 37
 γούοντας τοῖς Κερκυραίοις τὸ πλεῖστον διέτρεφε, τοὺς
 δὲ πελτασταίς· καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν νεῶν ὀπλίτας ἔχον
 διέβαιναν εἰς τὴν Ἀκαρναντίαν· καὶ ἐκεῖ ταῖς μὲν
 φιλίαις πόλεις ἐπεκούρει, εἴ τις του δέοιτο, Θυ-
 ριῦσι δὲ, μάλιστα καὶ ἀνδράσιν ἀλκίμοις, καὶ χωρίον
 καρτερόν ἔχουσιν, ἐπολέμει. Καὶ τὸ ἀπὸ Κερκυ- 38
 ρας ναυτικὸν προσλαβὼν, σχεδὸν περὶ ἑνενήκοντα
 ναῦς, πρῶτον μὲν εἰς Κεραλληνίαν πλεύσας χρημάτων
 ἐπράξατο, τὰ μὲν παρ' ἐκόντων, τὰ δὲ παρ' ἀκόν-
 τῶν· ἔπειτα δὲ παρεσκευάζετο τὴν τε τῶν Λακεδαι-
 μονίων χώραν κακῶς ποιεῖν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν
 κατ' ἐκεῖνα πόλεων πολέμιων οὐσῶν τὰς μὲν ἐθε-
 λούσας προσλαμβάνειν, τὰς δὲ μὴ πειθόμενας πο-
 λερεῖν.

Ἐγὼ μὲν δὴ ταύτην τὴν στρατηγίαν τῶν Ἰπρι- 39
 κράτους οὐκ ἤμιστα ἐπατιῶ, ἔπειτα καὶ τὸ προσελί-
 σθαι κλεῖσαι ἑαυτοῦ Καλλιστρατόν τε, τὸν Δημηγέ-
 ρον, οὐ μάλιστα ἐπιτήθειον ὄντα, καὶ Χαθρίαν, μάλιστα
 στρατηγὸν κομιζόμενον. Εἴτε γάρ, φρονίμους αὐ-
 τοὺς ἠγούμενος εἶναι, συμβούλους λαβεῖν ἐβούλετο,
 σῶφρόν μοι δοκεῖ διαπραχῆσθαι· εἴτε ἀντιπάλους
 νομίζων, οὕτω θρασέως μῆτε καταφράσθαι μῆτε
 καταμελεῖν φαίνεσθαι μηδὲν, μεγαλοφρονούντος ἐφ'
 ἑαυτοῦ τοῦτο μοι δοκεῖ ἀνδρὸς εἶναι. Κεκεῖνος μὲν
 δὴ ταῦτ' ἐπραττεν.

CAP. III.

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἐκπεπρωκότως μὲν ὀργισθέντες ἐπ'

δοσθαι ὡς πλείστον ταῦτοίς ἀφ' ὧν τροφοῦς γενέσθαι; Εἰ δὲ ἤρα ἐκ θεῶν πεποιημένον ἐστὶ, πόλεμους ἐν ἀνθρώποις γίγνεσθαι, ἡμᾶς δὴ χρὴ ἀρχεσθαι μὲν αὐτοῦ ὡς σχολικακτα· ἔταν δὲ γένηται, καταλύεσθαι ἢ δυνατὸν τάχιστα.

7. Μετὰ τοῦτον Ἀντοκλῆς, μάλα δοκῶν ἐπιστροφῆς εἶναι ἤτις, ὧδε ἠγόρευεν· Ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, θεοὶ μὲν, ἃ μάλῳ λέγειν, οὐ πρὸς χάριν ὑμῖν φησθήσονται, οὐκ ἀγνοῦ· ἀλλὰ δοκεῖ μας, σίτινες βόδλονται, ἢ ἂν ποτήσωνται φιλῶν, ταύτην ὡς πλείστον χρόσον διαμενεῖν, διδασκτικὸν εἶναι ἀλλήλους τὰ αἰτία τῶν πολέμων. Ἡμεῖς δὲ ἀπὸ μὲν πατρί, ὡς αὐτονομίους τὰς πόλεις χρὴ εἶναι, αὐτοὶ δὲ ἐστὶ μάλιστα ἐμποδῶν τῇ αὐτονομίᾳ. Συντίθεσθε μὲν γὰρ πρὸς τῆς συμμεχίδος πόλεις τοῦτο κρῖτον, ἀπολουθεῖν, ὅποι ἂν ἡμεῖς ἤγησθε. Καίτοι εἰ τοῦτο αὐτονομίᾳ προσθήκει; Ποιῶσθε δὲ πολέμους, οὐκ ἀνακουσόμενοι τοῖς συμμεχοῖς, καὶ ἐπὶ τούτους ἤγεισθε· ὥστε πολλὰκις ἐπὶ τοὺς εὐμενεστάτους ἀναγκάζονται στρατεῦν οἱ λεγόμενοι αὐτόνομοι εἶναι. Ἐτι δὲ, τὰ πάντων ἐπαισιώτατον αὐτονομία, καθίστατε ἐνθά μὲν δεκαρχίας, ἐνθά δὲ τριακονταρχίας· καὶ τούτων τῶν ἀρχόντων ἐπιμαλεῖσθε, οὐχ ὅπως νομίμοις ἀρχῶσιν, ἀλλ' ὅπως δύναται βία κατέχειν τὰς πόλεις· ὥστ' εὐδοκίᾳ τυραννίσι μᾶλλον ἢ πολιτείας ἠδόμενοι. Καὶ ὅτε μὲν βασιλεὺς προσέταπεν αὐτονομίους τὰς πόλεις εἶναι, μάλα γιγνώσκοντες ἐπαίνεσθε; Ἐτι, εἰ
- 8
- 9

μη εἰσάειν οἱ Θηβαῖοι ἐκείστην τῶν πόλεων ἄρχην
 τε ἐαυτῆς, καὶ οἷς ἂν βούληται νόμοις χρῆσθαι, οὐ
 ποιήσουσι κρᾶτὰ τὰ βασιλέως γράμματα· ἐπεὶ δὲ
 παρελάβετε τὴν Καδμείαν, οὐδ' αὐτοῖς Θηβαίοις
 ἐπιτρέπετε αὐτονόμους εἶναι. Δεῖ δὲ τοὺς μέλλον-
 τας φίλους ἔσεσθαι, οὐ παρὰ τῶν ἄλλων μὲν ἀξιοῦν
 τῶν δικαίων τυγχάνειν, αὐτοὺς δὲ, ὅπως ἂν πλεῖ-
 στα δύνωνται, πλεονεκτοῦντας φαίνεσθαι.

Ταῦτα εἰπὼν, σιωπὴν μὲν παρὰ πάντων ἐποίη-
 σεν, ἤδομένους δὲ τοὺς ἀχθομένους τοῖς Λακεδαι-
 μονίοις ἐποίησα. Μετὰ τοῦτον δὲ Καλλίστρατος
 ἔλεξεν·

Ἄλλ' ὅπως μὲν, ὡ ἄνθρωπε Λακεδαιμόνιοι, οὐκ
 ἐγγυγένηται ἁμαρτήματα καὶ ἀπ' ἡμῶν καὶ ἀπ' ὑμῶν,
 ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν ἔχειν μοι δοκῶ εἰπεῖν· οὐ μόντοι
 οὕτω γινώσκω, ὡς τοῖς ἁμαρτάνουσι οὐδέποτε
 εἶτι χρηστίον· ἐρῶ γὰρ τῶν ἀνθρώπων οὐδένα ἀνα-
 μάρτητον διατελοῦντα· δοκοῦσι δὲ μοι καὶ εὐπορώ-
 τεροι ἐνίοτε γίνεσθαι ἄνθρωποι ἁμαρτάνοντες, ἄλ-
 λως τε καὶ εἰς κολασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἁμαρτημάτων,
 ὡς ἡμεῖς. Καὶ ὑμῖν δὲ ἔγωγε εἶρῶ, διὰ τὰ ἀγνω-
 μόνως πραχθέντα, ἔστιν διὰ καὶ πολλὰ ἀντίτυπα
 γινόμενα· ἂν ἦν καὶ ἡ καταληφθεῖσα ἐν Θήβαις
 Καδμεία· νῦν γοῦν, ὡς ἐσπουδάσατε αὐτονόμους
 τὰς πόλεις γινέσθαι, πᾶσαι πάλιν, ἐπεὶ ἠδικήθη-
 σαν οἱ Θηβαῖοι, ἐκ' ἐκείνοις γεγέννηται. Ὡστε
 πεπαιδευμένους ἡμᾶς, ὡς τὸ πλεονεκτεῖν ἀκέρδές
 ἐστί, νῦν ἐλπίζω πάλιν μετρίους ἐν τῇ πρὸς ἀλλή-

- 12 **λοῦς φίλοις ἔσομαι.** Ἄ δὲ βουλόμενοι τινες ἀποτρέ-
 πουν τὴν εἰρήνην διαβάλλουσαι, ὡς ἡμεῖς οὐ φι-
 λίας δεόμενοι, ἀλλὰ φοβούμενοι, καὶ Ἀστυλαίδας
 ἔλθῃ ἔχων παρὰ βασιλέως χρήματα, διὰ τοῦθ' ἤκο-
 μεν, ἐνδυρῆθῃτε, ὡς φλυαροῦσι. Βασιλευσμέν
 γὰρ δήπου ἔγραψε, πάσης τοῖς ἐν τῇ Ἑλλάδι πό-
 λεις αὐτονομίους εἶναι· ἡμεῖς δὲ, ταῦτα ἐκείνω λέ-
 γοντες τε καὶ πράττοντες, τί ἂν φοβούμεθα βασι-
 λεία; Ἡ τοῦτο οἴεται τις, ὡς ἐκείνος χρήματα ἀνα-
 λήσας ἄλλους μεγάλους ποιῆσαι μᾶλλον, ἢ ἄνευθα-
 πείνης, ὃ ἔγωγε ἄριστα εἶχω, ταῦτα ἐαυτῷ πεπερά-
 13 **χθαι βούλεται; Εἶπεν.** Τί μὴν ἤκομεν; ὅτι μὲν οὐκ
 ἀπεροῦντες, γνοιῆτε ἂν, εἰ μὲν βούλεσθε, πρὸς τὰ
 κατὰ θάλατταν ἰδόντες, εἰ δὲ βούλεσθε, πρὸς τὰ
 κατὰ γῆν ἐν τῷ παρόντι. Τί μὴν ἔστιν; Εὐθύλον,
 ὅτι εἰ τῶν συμμάχων τινὲς οὐκ ἄριστά πράττουσι
 ἡμῖν, ἢ ὑμῖν ἀριστά. Ἴσως δὲ καὶ βουλοίμεθ' ἂν,
 ὡν ἕνεκα περιπέσωσιν ἡμᾶς, ἃ ὀρθῶς ἔγνωμεν, ὑμῖν
 14 **ἐπιδείξω.** Ἴσα δὲ καὶ τοῦ συμφέρου ἔτι ἐπιμνη-
 σθῶ, εἰσὶ μὲν δήπου πασῶν τῶν πόλεων αἱ μὲν τὰ
 ἡμέτερά, αἱ δὲ τὰ ὑμέτερα φοροῦσαι, καὶ ἐν ἐκά-
 στεῃ πόλει οὐ μὲν λακωνίζουσιν, εἰ δὲ ἀττικίζουσιν.
 εἰ οὖν ἡμεῖς φίλοι γενοίμεθα, πόθεν ἂν εἰκότως
 χαλεπὸν τι προσδοκήσαιμεν; Καὶ γὰρ δὴ κατὰ γῆν
 μὲν τις ἂν, ὑμῶν φίλων ὄντων, ἰκανὸς γένοιτο
 ἡμᾶς λυπήσαι; κατὰ θάλατταν γε μὴν τίς ἂν ὑμᾶς
 15 **βλάψαι τι, ἡμῶν ὑμῶν ἐπιτηδείων ὄντων; Ἀλλὰ**
μὲντοι πόλεμοι αἱ ποτὲ γίνονται, καὶ ὅτε κατα-

λύονται, πάντες ἐπιστάμεθα, καὶ ὅτι ἡμεῖς, ἂν μὴ νῦν, ἀλλ' αὐθις ποτε εἰρήνης ἐπιθυμήσομεν. Τὸ οὖν δεῖ ἐκείνον τὸν χρόνον ἀναμενεῖν, ἕως ἂν ὑπὸ πλήθους κακῶν ἀπέσσωμεν μᾶλλον, ἢ ὅχι ὡς ταχέστα, πρὶν τι ἀνήκεστον κακὸν γενέσθαι, αἴη εἰρήνην ποιησασθαι; Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκείνους ἔγωγε 16 ἐκείνῳ, οὐτινες, ἀγωνισταὶ γενόμενοι, καὶ τενακη- κότες ἤδη πολλάκις, καὶ δόξαν ἔχοντες, αὐτὰ φιλο- ρεικοῦσιν, ὥστα οὐ πρότερον πέθονται, πρὶν ἂν ἡ- τηθέντες τὴν ἄσκησιν καταλύσωσιν· οὐδὲ γε τῶν κωβαίων, οὐτινες αὐτῶν, εἰς τὴν ἀποπέλωσιν, παρὶ διπλάσιον κυβεύουσιν· ὁρῶ γάρ καὶ τῶν τοιοῦτων τοὺς πλείους ἀπόρους παντίπασι γιγνομένους. Ἄ 17 χρὴ καὶ ἡμᾶς ὁρῶντας εἰς μὲν τοιοῦτον ἀγῶνα μηδέποτε καταστῆναι, ὥστε πάντα λαβεῖν, ἢ πάντ' ἀπο- βαλεῖν· ἕως δὲ ἐξῆώμεθα καὶ εὐτυχοῦμεν, φίλους ἀλλήλοις γενέσθαι. Οὕτω γὰρ ἡμεῖς τ' ἂν δι' ὑμᾶς, καὶ ὑμεῖς δι' ἡμᾶς ἔτι μέλλοις, ἢ τὸν παρελθόντα χρόνον, ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀναστραφώμεθα.

Δοξάντων δὲ τούτων καλῶς εἰπεῖν, ἐφηρμόσαντο 18 καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι, θέχεσθαι τὴν εἰρήνην, ἔρ' ἢ τοὺς τε ἀγροστὰς ἐκ τῶν πόλεων ἐξάγειν, τὰ τε στρατοπέδα διαλύειν, καὶ τὰ ναυτικά, καὶ τὰ πε- ζικά, τὰς τε πόλεις αὐτονομούς ἔσθαι· εἰ δὲ τις παρὰ ταῦτα ποιήῃ, τὸν μὲν βουλομένον βοηθεῖν ταῖς ἀδικουμέναις πόλεσι· τῷ δὲ μὴ βουλομένῳ μὴ εἶναι ἔνορχον, συμμαχεῖν τοῖς ἀδικουμένοις. Ἐπὶ 19 τούτοις ὁμοσάν μὲν οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑπὲρ αὐτῶν

καὶ τῶν συμμάχων, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ οἱ σύμμαχοι
κατὰ πόλεις ἕκαστοι. Ἀπογραφομένοι δ' ἐν ταῖς
ὁμομοκυσίαις πόλεσι καὶ οἱ Θηβαῖοι, προσελθόντες
πάλιν τῇ ὑστεραία οἱ πρόαβεις αὐτῶν ἐκέλευον με-
ταγράψαι ἀντὶ Θηβαίων Βοιωτοὺς ὁμομοκότητας. Ὁ
δὲ Ἀγησίλαος ἀπεκρίνατο, ὅτι μεταγράψει μὲν ἑν-
δὲν, ὡν τὸ πρῶτον ἄμισθόν τε καὶ ἀπεγράψασθαι· εἰ
μέντοι μὴ βούλοιντο ἐν ταῖς σπονδαῖς εἶναι, ἐξα-
20 λείψειν ἂν ἔφη, εἰ κελύουσιν. Οὕτω δὲ εἰρήνην τῶν
ἄλλων πεποιημένων, πρὸς δὲ Θηβαίους μόνους ἀν-
τιλογίας οὔσης, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι αὐτῶς εἶχον τὴν
χρῆμην, ὡς κῦν Θηβαίους, τὸ λεγόμενον, δεκα-
τευθῆναι ἐλπίς εἴη· αὐτοὶ δὲ οἱ Θηβαῖοι παντελῶς
αἰθύμως ἔχοντες ἀπῆλθον.

CAP. IV.

Ἐκ δὲ τούτου οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τὰς τε φρουράς
ἐκ τῶν πόλεων ἀπῆγον, καὶ Ἰσθμιάτην καὶ τὰς γαῖας
μετεπέμποντο, καὶ ὅσα ὑστερον ἔλαβε μετὰ τοὺς
ἄρκους τοὺς ἐν Λακεδαιμόνι γεγομένους, πάντα
ἤναγκασαν ἀποδοῦναι. Λακεδαιμόνιοι μέντοι ἐκ
2 μὲν τῶν ἄλλων πόλεων τοὺς τε ἄρμοστίας καὶ τὰς
φρουροὺς ἀπῆγαγον· Κλεόμβροτον δὲ, ἔχοντα τὸ ἐν
Φωκεῦσι στρατεύμα, καὶ ἐπερωτῶντα τὰ οἴκοι τέλη,
τί χρῆ ποιεῖν, Προθόου λέξαντος, ὅτι αὐτῷ δακοίη,
διαλύσαντας τὸ στρατεύμα κατὰ τοὺς ἄρκους, καὶ
περιάγγελαντας ταῖς πόλεσι, συμβαλέσθαι εἰς τὸν
ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅπόσον βούλοιο ἐκάστη πόλις,

ἔπειτα, εἰ μὴ τις εἴη αὐτονόμους τὰς πόλεις εἶναι, τότε πάλιν παρακαλέσαντας τοὺς συμμαχοὺς, ὅσοι τῇ αὐτονομίᾳ βούλοιντο βοηθεῖν, ἄγειν ἐπὶ τοὺς ἐναντιουμένους· οὕτω γὰρ ἂν ἔρη οἰεσθαι τοὺς, τε θεοδὸς εὐμενεστάτους εἶναι, καὶ τὰς πόλεις ἦκιστ' ἂν ἀφ' ἑσθαι· ἣ δ' ἐκκλησία, ἀκούσασα ταῦτα, ἐκείνον μὲν φλυαρεῖν ἠγήσατο· ἦδη γὰρ, ὡς ἔοικε, τὸ δαιμόνιον ἦγεν· ἐπέστειλαν δὲ τῷ Κλεομβρότῳ, μὴ διαλύειν τὸ στράτευμα, ἀλλ' εὐθὺς ἄγειν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους, εἰ μὴ αὐτονόμως ἀφίεν τὰς πόλεις. Ὁ δὲ Κλεομβρότος, ἐπειδὴ ἐπύθετο τὴν εἰρη- 5 ρήνην γεγενημένην, πέμψας πρὸς τοὺς ἐφόρους, ἠρώτα, τί χρὴ ποιῆν· οἱ δ' ἐκέλευσαν αὐτὸν στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους, εἰ μὴ ἀφίεν τὰς Βοιωτίας πόλεις αὐτονόμους. Ἐπεὶ οὖν ἦσθετο, οὐχ ὕπως τὰς πόλεις ἀφιέντας, ἀλλ' οὐδὲ τὸ στράτευμα διαλύοντας, ὡς ἀντιτάττοιτο πρὸς αὐτοὺς, οὕτω δὲ ἄγει τὴν στρατιάν εἰς τὴν Βοιωτίαν. Καὶ ἦ μὲν οἱ Θηβαῖοι ἐμβάλλειν αὐτὸν ἐκ τῶν Φωκίων προ- εδόκων, καὶ ἐπὶ στενῷ τῷ ἐφύλαττον, οὐκ ἐμβάλλει· διὰ Θισβῶν δὲ ἀρεινὴν καὶ ἀπροσδοκῆτον παρευθεῖς, ἀφικνεῖται εἰς Κρεῦσιν, καὶ τὸ τεῖχος αἶρει, καὶ τριήρεις τῶν Θηβαίων δώδεκα λαμβάνει. Ταῦτα δὲ ποιήσας, καὶ ἀναβάς ἀπὸ τῆς θαλάττης, 4 ἐστρατοπεδεύσατο ἐν Λεύκροις τῆς Θεσπικῆς. Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐστρατοπεδεύοντο ἐπὶ τῷ ἀπαντικρῷ λόφῳ, οὐ πολὺ διαλείποντες, οὐδένας ἔχοντες συμμαχοὺς, ἀλλ' ἢ τοὺς Βοιωτοὺς. Ἐνθα δὲ τῷ Κλεομβρότῳ

ἢ μὲν φίλοι προσιόντες ἔλεγον· Ὡ Κλεόμβροτε, εἰ
 ἰρήσεις τοὺς Θηβαίους ἄνευ μάχης, κινδυνεύσεις
 ὑπὸ τῆς πόλεως τε ἄρχαται παθεῖν. Ἀναμνησθή-
 τονται γάρ σου, καὶ ὅτι, εἰς Κνωὸς παραλιὰς ἀπε-
 κόμενος, οὐδὲν τῆς χώρας τῶν Θηβαίων εἰδήσας, καὶ
 ὅτι, ἕτερον στρατεύων, ἀπεκρούσθης τῆς ἐμβολῆς,
 Αἰησιλάου αἰ ἐμβάλλοντος διὰ τοῦ Κισθαίρωνος.
 Εἶπερ οὖν ἢ σαυτοῦ κήδη, ἢ τῆς πατρίδος ἐπιθυ-
 μεῖς, ἀκτέον ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. Οἱ μὲν φίλοι τοιαῦ-
 τα ἔλεγον· οἱ δ' ἐναντίοι, Νῦν δὲ, ἔρασαν, δηλώσαν
 ὁ ἄνθρωπος, εἰ τεῷ ὄκτι κήδεσσι τῶν Θηβαίων, ὥσπερ
 λέγεται. Ὁ μὲν δὲ Κλεόμβροτος πάντα ἀποκρίσας πα-
 ρωξύνετο πρὸς τὸ μάχην συνάπτειν. Τῶν δ' αὖ Θη-
 βαίων οἱ προσεπίτας ἐλογίζοντο, ὡς, εἰ μὴ μάχου-
 ντο, ἀποστήσοιντο μὲν αἱ περιεσπίδες αὐτῶν πόλεις,
 αὐτοὶ δὲ πολιορκήσοιντο· εἰ δὲ μὴ ἔξοι ὁ θυμὸς ὁ
 Θηβαίων τὰπιτηδεῖα, ὅτι κινδυνεύσει καὶ ἡ πόλις·
 αὐτοῖς ἐναντία γενέσθαι· αἶτε δὲ καὶ περὶ αὐτῶν
 πρόσθεν πολλοὶ αὐτῶν, ἐλογίζοντο κρῖσσαν εἶναι
 μαχαμένους ἀποθνήσκων, ἢ πάλιν φεύγων. Πρὸς δὲ
 τούτοις παρεθάρσυνε μὲν τι αὐτοῦς· καὶ ὁ χρησμὸς
 ὁ λεγόμενος, ὡς δέσσι ἐνταῦθα Λακεδαιμονίους ἤν-
 τηθῆναι, ἐνθα τὸ τῶν παρθένων ἦν μνήμα, αἱ λέ-
 γονται, διὰ τὸ βιασθῆναι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τιπῆν,
 ἀποκτεῖναι ἑαυτάς. Καὶ ἐδόρησαν δὲ τοῦτο τὸ
 μνήμα οἱ Θηβαῖοι πρὸ τῆς μάχης. Ἀπεγγέλλετο δὲ
 ἐκ τῆς πόλεως αὐτοῖς, ὡς οἱ τε ταῦτ' ἰόντες αὐτόμα-
 ται ἀνεώγοντο, αἶ τε ἰσθμιαὶ λέγουσι, ὡς νίκησιν αἰ

θεοὶ φαίνοιντο, Ἐκ δὲ τοῦ Ἡρακλείου καὶ τὰ ὄπλα
 ἔρασαν ἀρπυή εἶναι, ὡς τοῦ Ἡρακλείους εἰς τὴν μά-
 χην ἐξωρημένου. Οἱ μὲν δὴ τινες λέγουσιν, ὡς
 ταῦτα πάντα τεχνάσματα ἦν τῶν προσιτηκότων. Εἰς 8
 δ' οὖν τὴν μάχην πάντα τὰναντία τοῖς Λακεδαιμο-
 νίοις ἐγένετο, τοῖς δὲ πάντα καὶ ὑπὸ τῆς τύχης κα-
 τασθεῖτο. Ἦν μὲν γὰρ μετ' ἀριστον τῷ Κλεομ-
 βρότῳ ἢ τελευταία βουλή περὶ τῆς μάχης· ἐν δὲ τῇ
 μεσημβρίᾳ ὑποσινόντων, καὶ τὸν οἶνον παροξύναι τι
 αὐτοὺς ἐλέγετο. Ἐπεὶ δὲ ἀπλίζοντο ἐκότεροι, καὶ 9
 παρόδηλον ἦν, ὅτι ἡ μάχη ἔσοιτο, πρῶτον μὲν ἀπεί-
 κει ἀρμημένων ἐκ τοῦ Βοιωτίου στρατεύματος τῶν
 τῆς ἀγορᾶν παρεσκευασμένων, καὶ σκευοφόρων τινῶν,
 καὶ τῶν οὐ βουλομένων μάχισθαι, περιιόντες κύ-
 κλω οἱ τε μετὰ τοῦ Ἰέρωνος μισθοφόροι, καὶ οἱ τῶν
 Φωκίων πλιτασταί, καὶ τῶν ἰππίων Ἡρακλειῶται
 καὶ Φλιαῖοι, ἐπιθέμενοι τοῖς ἀπιοῦσιν, ἐπίστρα-
 ψάντες αὐτοὺς, καὶ κατεδίωξαν πρὸς τὸ στρατόπε-
 δον τὸ τῶν Βοιωτῶν· ὥστε πολὺ μὲν ἰποίησαν
 μείζον τε καὶ ἀθρούτερον ἢ πρόσθεν τὸ τῶν Βοιω-
 τῶν στρατεύμα. Ἐπειτα δὲ, ὅτε καὶ πεδίον ὄντος 10
 τοῦ μεταξὺ, κρατάσαστο μὲν τῆς ἑαυτῶν φάλαγγος
 οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἰππίας, ἀντετάξαντο δ' αὐ-
 τοῖς καὶ οἱ Θηβαῖοι τοὺς ἑαυτῶν. Ἦν δὲ τὸ μὲν τῶν
 Θηβαίων ἰππικὸν μεμελετηκός, διὰ τε τὸν πρὸς Ὀρ-
 χορμενίους πόλεμον καὶ διὰ τὸν πρὸς Θεσπίας· τοῖς
 δὲ Λακεδαιμονίοις κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον πονηρό-
 τατος ἦν τὸ ἰππικόν. Ἐτραφον μὲν γὰρ τοὺς ἵππους 11

οὶ πλουσιώτατοι· ἐπεὶ δὲ φρουρὰ φανθείη, τότε ἦκεν ὁ συντεταγμένος· λαβὼν δ' ἂν τῶν ἵππων καὶ ὄπλα, ὅποια δοίη αὐτῷ, ἐκ τοῦ παραχορήμα ἂν ἐστρατεύετο· τῶν δ' αὖ στρατιωτῶν οἱ τοῖς σώμασιν ἀδυνατώτατοι καὶ ἥκιστα φιλότιμοι ἐπὶ τῶν ἵππων ἦσαν. Τοιοῦτον μὲν οὖν τὸ ἱππικὸν ἐκατέρωθεν ἦν.

Τῆς δὲ φάλαγγος τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους ἔφασαν εἰς τρεῖς τῆν ἐνωμοτίαν ἄγειν· τοῦτο δὲ συμβαίνειν αὐτοῖς οὐ πλείον ἢ εἰς δώδεκα τὸ βάθος. Οἱ δὲ Θηβαῖοι οὐκ ἔλαττον ἢ ἐπὶ πενήκοντα ἀσπίδων συνεστραμμένοι ἦσαν, λογιζόμενοι, ὡς, εἰ νικήσαμεν τὸ περὶ τὸν βασιλέα, τὸ ἄλλο πᾶν εὐχεϊφρότων ἔσοιτο.

15 Ἐπεὶ δὲ ἤρξατο ἄγειν ὁ Κλεόμβροτος πρὸς τοὺς πολεμίους, πρῶτον μὲν, πρὶν καὶ αἰσθῆσθαι τὸ μετ' αὐτοῦ στρατεύμα, ὅτι ἤγοιτο, καὶ δὴ αἱ ἵππεὶς συνεβελήκεσαν, καὶ ταχὺ ἤτηντο οἱ τῶν Λακεδαιμονίων· φεύγοντες δὲ ἐνεπεπτώκεσαν τοῖς ἑαυτῶν ὀπλίταις, ἔτι δὲ ἐνέβαλλον οἱ τῶν Θηβαίων λόχοι.

Ὅμως δὲ, ὡς οἱ μὲν περὶ τὸν Κλεόμβροτον τὸ πρῶτον ἐκράτουν τῇ μάχῃ, συμφεῖ τούτῳ τεκμηρίῳ γνοίη τις ἂν· οὐ γὰρ ἂν ἠδύναντο αὐτὸν ἀνελεῖσθαι, καὶ ζῶντα ἀπενεγκεῖν, εἰ μὴ οἱ περὶ αὐτοῦ μαχόμενοι

14 ἐπεκράτουν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ. Ἐπεὶ μὲντοι ἀπέθανε Δείκων τε ὁ πολέμαρχος καὶ Σφοδρίας τῶν περὶ δημοσίαν, καὶ Κλεώνυμος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ οἱ μὲν ἵπποι, καὶ οἱ συμφορεῖς τοῦ πολεμάρχου καλούμενοι, οἱ τε ἄλλοι, ὑπὸ τοῦ ὄχλου ᾤθούμενοι, ἀνεχώρουν, οἱ δὲ τοῦ εὐωνύμου ὄντες τῶν Λακεδαι-

μονίων, ὡς ἑώραν τὸ δεξιὸν ὠθούμενον, ἐνέκλιαν ὁμοῦ δὲ, πολλῶν τεθνεώτων, καὶ ἡσημένιοι, ἐπεὶ διέβησαν τὴν τάφρον, ἢ πρὸ τοῦ στρατοπέδου ἔτυχεν οὔσα αὐτοῖς, ἔθεντο τὰ ὄπλα κατὰ χώραν, ἐνθεν ὠρμητο. Ἦν μέντοι οὐ πᾶν ἐν ἐπιπέδῳ, ἀλλὰ πρὸς ὄρθιόν, μᾶλλον τι τὸ στρατόπεδον. Ἐκ δὲ τοῦτου ἦσαν μὲν τινες τῶν Λακεδαιμονίων, οἱ, ἀφόρητον τὴν συμφορὰν ἡγούμενοι, τὸ τε τρόπαιον ἔφασαν χρῆναι κολλῆναι ἰσθάναι τοὺς πολέμιους, τοὺς τε νεκροὺς μὴ ὑποσπόνδους, ἀλλὰ διὰ μάχης πειρασθαι ἀναιρεῖσθαι. Οἱ δὲ πολέμαχοι, ὄρῳντες μὲν 15 τῶν συμπαύτων Λακεδαιμονίων τεθνεώτας ἐγγὺς χιλλοὺς, ὄρῳντες δ' αὐτῶν Σπαρτιατῶν, ὄντων τῶν ἐκεῖ ὡς ἐπτακοσίων, τεθνηκότας περὶ τετρακοσίους, αἰσθόμενοι δὲ τοὺς συμμάχους πάντας μὲν ἀθύμως ἔχοντας πρὸς τὸ μάχεσθαι, ἔστι δὲ οὐς αὐτῶν οὐδὲ ἀχθόμενους τῷ γεγενημένῳ, συλλέξαντες τοὺς επικαιριωτάτους ἐβουλεύοντο, τί χρὴ ποιεῖν. Ἐπεὶ δὲ πᾶσιν ἰδόκει ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς ἀναιρεῖσθαι, οὕτω δὴ ἔπειμασαν κήρυκα περὶ σπονδῶν. Οἱ μὲντοι Θηβαῖοι μετὰ ταῦτα καὶ τρόπαιον ἐστήσαντο, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωκαν.

Γενομένων δὲ τούτων, ὁ μὲν εἰς τὴν Λακεδαίμο- 16 νὰ ἀγγελῶν τὸ πάθος ἀφικνεῖται, γυμνοπαιδιῶν τε ρυσῶν τῆς τελευταίας, καὶ τοῦ ἀνδρικοῦ χοροῦ ἔνδον ὄντος. Οἱ δὲ ἔφοροι ἐπεὶ ἤκουσαν τὸ πάθος, ἐλυποῦντο μὲν, ὡσπερ αἶμαι, ἀνάγκη τὸν μέντοι χορὸν οὐκ ἐξήγαγον, ἀλλὰ διαγωνίσασθαι εἶον. Καὶ

τὰ μὲν ὀνόματα πρὸς τοὺς οἰκίους ἐκάστου τῶν τεθνεώτων ἀπίδοσαν· προῖπον δὲ ταῖς γυναῖξι, μὴ ποιεῖν κραυγὴν, ἀλλὰ σιγῇ τὸ πάθος φέρειν. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἦν ὄρμη, ὣν μὲν ἐτίθνασαν οἱ προσήκοιτες, λαπαροὺς καὶ φαιδροὺς ἐν τῷ φανερῷ ἀναστρεφόμενους· ὧν δὲ ζῶντες ἠγγελμένοι ἦσαν, ὀλίγους ἂν εἶδες, τούτους δὲ σκυθρωποὺς καὶ ταπεινοὺς περιύοντας.

- 17 Ἐκ δὲ τούτου φρουρὰν μὲν ἔφραινον οἱ ἔφροροι ταῖν ὑπολοίπων μόραιν μέχρι τῶν τετραράκοντα ἄρ' ἤβης· ἐξέπεμπον δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἑξήκω μορῶν μέχρι τῆς αὐτῆς ἡλικίας· (τὸ γὰρ πρόσθετον εἰς τοὺς θαλάσσης μέχρι τῶν πέντε καὶ τριάκοντα ἄρ' ἤβης ἐστρατεύοντο) καὶ τοὺς ἐπ' ἀρχαῖς δὲ τότε καταλιμφοθέντας
- 18 ἀκολουθεῖν ἐκέλευον. Ὁ μὲν οὖν Ἀρχιδαμος ἐκ τῆς ἁαθενείας οὐπω ἴσχυεν· ἡ δὲ πόλις Ἀρχίδαμον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκέλευεν ἡγεῖσθαι. Προθύμως δ' αὐτῷ συνεστρατεύοντο Τεγεῖται· ἔτι γὰρ ἔζον οἱ περὶ Στάσιππον, λακωνίζοντες καὶ οὐκ ἐλάχιστον δυνάμενοι ἐν τῇ πόλει· Ἐρφώμενος δὲ καὶ οἱ Μαντινεῖς ἐκ τῶν κωμῶν συνεστρατεύοντο· ἀριστοκρατούμενοι γὰρ ἐτύχχανον. Καὶ Κορίνθιοι δὲ, καὶ Σικυνῶνιοι, καὶ Φλιαῖοι, καὶ Ἀχαιοὶ μάλα προθύμως ἠκολούθουν, καὶ ἄλλαι δὲ πόλεις ἐξέπεμπον στρατιώτας· Ἐπλήρουν δὲ καὶ τριήρεις αὐτοὶ τε οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ Κορίνθιοι, καὶ ἔδωκον καὶ τῶν Σικυνωνίων συμπληροῦν, ἄρ' ὧν διενοοῦντο τὸ σφράγισμα διαβιβάζειν.
- 19 Καὶ ὁ μὲν δὴ Ἀρχίδαμος ἐθύετο ἐπὶ τῇ διαβάσει.

Οἱ δὲ Θηβαῖοι εὐθύς μετὰ τὴν μάχην ἔπεμψαν εἰς Ἀθήνας ἄγγελον ἐστειρανμένον, καὶ ἅμα μὲν τῆς νίκης τὸ μέγεθος ἔφρασαν, ἅμα δὲ βοηθεῖν ἐκέλευον, λέγοντες, ὡς ἔνν' ἐξέη Λακεδαιμονίους πάντων. ὧν ἐπαπορήμασαν αὐτοὺς, τιμωρήσασθαι. Τῶν δὲ 20 Ἀθηναίων ἡ βουλή ἐτύγχανεν ἐν ἀκροπόλει καθήμενη. Ἐπεὶ δ' ἤκουσαν τὸ γεγονέναι, οὐ μὲν σφόδρα ἠνείθεσαν, πᾶσι δὴλον ἐγένετο· αὐτοὶ γὰρ ἐπὶ ξενίᾳ τὸν κῆρυκα εἰδέσαντο, περὶ τε τῆς βοήθειας οὐδὲν ἀπεκρίναντο. Καὶ Ἀθηναῖοι μὲν οὕτως ἀπήλθον ἐ κῆρυξ. Πρὸς μὲντοι Ἰάσονα, εἰρημαχὸν ὄντα, ἔπεμψον σπουδῇ οἱ Θηβαῖοι, κελύοντες βοηθεῖν, διαλογιζόμενοι, πῆ τὸ μέλλον ἀποβήσοιτο. Ὁ δ' εὐθύς 21 κτηήσεις μὲν ἐπλήρου, ὡς βηθήσων κατὰ θάλατταν, συλλαβὴν δὲ τὸ τε ξενικὸν καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἵπκεις, καθ' ἑαυτὸν ἀκηρύκτω πολέμῳ τῶν Βουωτῶν χρημάτων, περὶ διεπορεύθη εἰς τὴν Βουωτίαν, ἐν πολέμοις τῶν πέλειων πρότερον δοθεῖς, ἢ ἀγγελθείς, ὅση πορεύοιτο. Πρὸ δὲ συλλέγεσθαι τι πανταχόθεν, ἔφθανε πόρρω γινόμενος, ἔηλον ποιῶν, ὅτι 22 πολλοῦ τὸ τάχος μᾶλλον τῆς βίας διαπράττεται ἐὰν ὄσση. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο εἰς τὴν Βουωτίαν, λεγόντων τῶν Θηβαίων, ὡς καιρὸς εἴη ἐπιπέτεσθαι τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἄνωθεν μὲν ἐκείνον σὺν τῷ ξενικῷ, σφᾶς δὲ ἀντιπροσώπους, ἀπέστρεψεν αὐτοῖς ὁ Ἰάσων, δουάσκων, ὡς, καλοῦ ἔργου γεγονέναι, οὐκ ἄξιόν αὐτοῖς εἶη διακινδυνεύσαι, ὥστε ἢ εἴ τι μείζω καταπράξαι, ἢ στερηθῆναι καὶ τῆς γεννη-

23 μέσης νίκης. Οὐχ ὁρᾷτε, ἔφη, ὅτι καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ
 ἐν ἀνάγκῃ ἐγένισθε, ἐκρατήσατε; Οἴεσθαι οὖν χρεῖ,
 καὶ Λακεδαιμονίους ἄν, εἰ ἀναγκάζονται ἐκγεένεσθαι
 τοῦ ζῆν, ἀπονηθάντας διαμάχεσθαι. Καὶ ὁ θεὸς
 δὲ, ὡς ἔοικε, πολλάκις χαίρει, τοὺς μὲν μικροὺς
 24 μεγάλους ποιῶν, τοὺς δὲ μεγάλους μικροὺς. Τούς
 μὲν οὖν Θηβαίους, τοιαῦτα λέγων, ἀπέτρεπε τοῦ
 διακινδυνεύειν· τοὺς δ' αὖ Λακεδαιμονίους ἐδίδα-
 σκεν, οἷον μὲν εἴη ἠσσημένον στράτευμα, οἷον δὲ νε-
 νικηκός. Εἰ δ' ἐπιλαθίσθαι, ἔφη, βούλωθε τὸ γεγε-
 νημένον πάθος, συμβουλίῳ, ἀναπνεύσαντας καὶ ἀνα-
 παυσασμένους κατ'μείζους γεγεννημένους τοῖς ἀητήτοις
 οὕτως εἰς μάχην ἵναί. Νῦν δὲ, ἔφη, εὖ ἴστε, ὅτι καὶ
 τῶν συμμάχων ὑμῖν εἰσὶν, οἱ διαλέγονται περὶ φιλίας
 τοῖς πολέμοις· ἀλλὰ ἐκ παντὸς τρόπου σπένδαός πειρά-
 σθε λαβεῖν. Ταῦτα δ', ἔφη, ἐγὼ προθυμοῦμαι, σῶ-
 σαι ὑμᾶς βουλόμενος, διὰ τὴν τοῦ πατρὸς φι-
 25 λίαν πρὸς ὑμᾶς, καὶ διὰ τὸ προξενεῖν ὑμῶν. Ἐλεγε
 μὲν οὖν τοιαῦτα, ἔπραττε δ' ἴσως, ὅπως διαφόροι
 καὶ οὗτοι ἀλλήλοις ὄντες, ἀμφοτέροι ἐκείνου δίοιγ-
 το. Οἱ μὲντοι Λακεδαιμόνιοι, ἀκούσαντες αὐτοῦ,
 πράττεον περὶ τῶν σποχῶν ἐκέλευον· ἐπεὶ δ' ἀπηγ-
 γέλθη, ὅτι εἴησαν αἱ σπονδαί, παρήγγειλαν οἱ πο-
 λέμαρχοι, δειπνήσαντας συνεισευᾶσθαι πάντα, ὡς
 τῆς νυκτὸς πορευσομένους, ὅπως ἅμα τῇ ἡμέρῃ
 πρὸς τὸν Κιθαιρῶνα ἀναβαλνοῖεν. Ἐπεὶ δ' ἐδείπνη-
 σαν, πρὶν καθυδέειν, παραγγέλλαντες ἀκλουθεῖν,
 ἤγούωτο εὐθύς ἀφ' ἐσπέρης τῆν διὰ Κρεύσιος, τῶ

λαθεῖν πιστεύοντες μᾶλλον, ἢ ταῖς σπονδαῖς. Μυῖα 26
 δὲ χαλεπῶς πορευόμενοι, (οἷα δὲ ἐν νυκτί τε καὶ ἐν
 φόβῳ ἀπιόντες, καὶ χαλεπὴν ὁδὸν) εἰς Μιγδόθωνα
 τῆς Μεγαρικῆς ἀφικνοῦνται. Ἐκεῖ δὲ περιτυγχά-
 νουσα τῷ μετὰ Ἀρχιδάμου στρατεύματι. Ἐνθα δὲ
 ἀναμείνας, ἕως καὶ οἱ σύμμαχοι πάντες παρεγένοντο,
 ἐπῆγε πᾶν ἑμοῦ τὸ στράτευμα μέχρι Κορίνθου·
 ἐκεῖθεν δὲ τοὺς μὲν συμμάχους ἀφῆκε, τοὺς δὲ πο-
 λίτας οἰκαδὲ ἀπήγαγεν.

Ὁ μὲντοι Ἰάσων, ἄπειρῶν διὰ τῆς Φωκίδος, Ταμ- 27
 πολιτῶν μὲν τὸ τε προὔστιον εἶλε, καὶ τὴν χώραν
 ἐπόρθησε, καὶ ἀπέκτεινε πολλοὺς· τὴν δ' ἄλλην
 Φωκίδα διήλθεν ἀπρυγμόνως. Ἀφικόμενος δὲ εἰς
 Ἡράκλειαν, κατέβαλε τὸ Ἡράκλειωτῶν τεῖχος, δη-
 λονότι οὐ τοῦτο φοβούμενος, μὴ τινὲς ἀνάπεπτα-
 μένης ταύτης τῆς παράδου πορεύσοιτο ἐπὶ τὴν ἐκί-
 νου δύναμιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐνθυμούμενος, μὴ τινες
 τὴν Ἡράκλειαν, ἐπὶ στενωπῶ οὔσαν, καταλαβόντες,
 εἰργοῖεν αὐτὸν, εἴ ποιν βούλοιο τῆς Ἑλλάδος πε-
 ρεῦσθαι. Ἐπεὶ δ' ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Θεττα- 28
 λίαν, μέγας μὲν ἦν, καὶ διὰ τὸ τῷ νόμῳ Θετταλῶν
 ταγὸς καθεστάναι, καὶ διὰ τὸ μισθόφορος πολ-
 λούς τρέφειν περὶ αὐτὸν, καὶ πεζοὺς καὶ ἰππέας,
 καὶ τούτους ἐκπεπονημένους, ὡς ἂν κράτιστοι εἶεν·
 ἔτι δὲ μείζων καὶ διὰ τὸ συμμάχους πολλοὺς τοὺς
 μὲν ἤδη εἶναι αὐτῷ, τοὺς δὲ καὶ ἔτι βούλεσθαι γί-
 γνεσθαι· μέγιστος δ' ἦν τῶν κατ' αὐτὸν τῷ
 μῆδ' ὑπ' ἐνός εὐκαταφρόνητος εἶναι. Ἐπιόντων δὲ

Πυθίων, παρήγγειλε μὲν ταῖς πόλεις, βοῦς καὶ δι-
 τρέφειν, καὶ ἀγρῶς καὶ ὕς, καὶ παρασκευάζεσθαι
 ὡς εἰς τὴν Θυσίαν. Καὶ ἔφρασαν, πάντῳ μετρίως
 ἐκάστη πόλει ἐπαγγελλομένων γενέσθαι βοῦς μὲν οὐκ
 ἑλπίσσοις χιλίων, τὰ δὲ ἄλλα βροσκήματα πλείω ἢ
 μύρια. Ἐκήρυξε δὲ καὶ νικητήριον χρυσοῦν στέφα-
 ρον ἴσασθαι, εἴ τις τῶν πόλεων βοῦν ἡγνμόνα κάλ-
 30 λιστον τῷ θεῷ θρέψῃ. Παρήγγειλε δὲ καὶ, ὡς
 στρατευσομένοις εἰς τὸν περὶ τὰ Πύθια χρόνον, θει-
 ταιότις παρασκευάζεσθαι· διανοεῖτο γὰρ, ὡς ἔφρασαν,
 καὶ τὴν πανήγυριν τῷ θεῷ καὶ τοὺς ἀγῶνας κούτως
 διατεθίνα. Περὶ μὲντοι τῶν ἱερῶν χρημάτων ὅπως
 μὲν διανοεῖτο, ἔτι καὶ νῦν ἄδηλον· λίγεται γὰρ,
 ἐπερομένον τῶν Δελφῶν, τί χρῆ ποιῶν, εἴαν λαβ-
 βάνῃ τὸν τοῦ θεοῦ χρημάτων, ἀποκρίνασθαι τὸν
 31 θεόν, ὅτι αὐτῷ μελήσει. Ὁ δ' οὖν ἀνὴρ, τηλι-
 κοῦτος ὢν, καὶ τοσοῦτα καὶ τοιαῦτα διανοοίμετος,
 ἐξέτασιν πεπονηκώς καὶ δοκιμασίαν τοῦ Φερσίου
 ἵππικου, καὶ ἤδη κινθήμετος, καὶ ἀποκρινόμετος,
 εἴ τις δεόμενός του προαίει, ὑπὸ νεανίσκων ἐπι-
 προσελθόντων, ὡς διαφερομένων τί ἀλλήλοις, ἀπο-
 32 σφάττεται καὶ κατακόπτεται. Βοηθησάντων δὲ ἰθ-
 ροιμένως τῶν παραγενομένων δορυφόρων, εἰς μίαν
 ἔτε τύπτων τὸν Γάισονα, λόγῃ πληγῆς ἰσποθνησκει·
 ἕτερος δὲ, ἀναβαλὼν ἐπ' ἵππον, ἐγκαταληφθεὶς
 καὶ πολλὰ τραύματα λαθὼν, ἀπέθανεν· οἱ δ' ἄλ-
 λοι, ἀναπηδήσαντες ἐπὶ τοὺς παρασκευασμένους ἵπ-
 πους, ἀπέφυγον· ὅποι δὲ ἀρήσονται τῶν Ἑλληνίδων

πέλειον, ἐν ταῖς πλείυταις ἐπιμάντο· ὃ κατ' ὄηλον ἐγένετο, ὅτι ἰσχυρῶς εἰδείσαν οἱ Ἕλληες αὐτῶν, μὴ τῖρανος γένοιτο.

Ἀποθανόντος γίνονται ἐκείνου, Πολύδαρος, ἀδελ- 33
φός αὐτοῦ, καὶ Πολύφρων ταυτοὶ κατέστησαν. Καὶ ὁ μὲν Πολύδαρος, κορυμμένων ἡμεροτέρων εἰς τὴν Λαφισσαν, νύκτωρ κειθεῖσαν ἀποθνήσκει ὑπὸ Πολύφρονος ταῦ ἀδελφεῦ, ὡς εἶδοναι· ὁ γὰρ θύνατο αὐτοῦ ἐξοπιναιῖς τε καὶ οὐα ἔχων φανερόν πρόφα-
διν ἐγένετο. Ὁ δ' αὖ Πολύφρων ἤρξτ μὲν ἔνε- 34
αὐτόν, κατεσκευάσατο δὲ τὴν πύργειαν πύργωδι δμοίαν. Ἐστ' τε γὰρ Φαισίαιον τὸν Πολυδάρανα καὶ ἄλλους τῶν πολιτῶν ὄντα τοὺς κραιτίστους ἀπέπει-
νεσ, ἔκ τε Λαρίσσης πολλοὺς φυγάδας ἐπέρισε. Ταῦτα δὲ ποιῶν καὶ εὐτος ἀποθνήσκει ὑπ' Ἀλεξάν-
δρου, ὡς τιμωροῦντός τε Πολυδάρα καὶ τὴν τυ-
φάννίδα κατακλύστος. Ἐπει δ' αὐτὸς παρέλαβη τὴν 35
ὄραχὴν, χαλεπὸς μὲν Θηταλῶς τυχὸς ἐγένετο· χαλε-
πὸς δὲ Θηβαίους καὶ Ἀθηναίους πολέμιος· εὐφροὺς δὲ ληστής καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Τοιοῦ-
τος δ' ὢν, καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκει, αὐτοκτερία μὲν ὑπὸ τῶν τῆς γυναικὸς ἀδελφῶν, βουλῆ δὲ ὑπ' αὐ-
τῆς ἐκείνης. Τοῖς τε γὰρ ἀδελφοῖς ἐξηγγεῖλαν, ὡς 36
ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιβουλεύει αὐτοῖς, καὶ ἐκρυψιν αὐ-
τοὺς ἔνδοθ' ὄντας δλην τὴν ἡμέραν· καὶ δεξαμένη με-
θύοντα τὸν Ἀλέξανδρον, ἔπει κατεκλύμισεν, ὁ μὲν
λύχνος ἐκίετο, τὸ δὲ ξίφος αὐτοῦ ἐξηγγέεν. Ὡς δ'
ἦσθετο ἐκινῶντας εἰσεῖναι ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον τοὺς

ἀδελφούς, εἶπεν, ὡς, εἰ μὴ ἤδη πράξοιεν, ἐξέρ-
 ρῶ αὐτόν. Ὡς δ' εἰσῆλθον, ἐπισπείουσα τὴν θύ-
 ραν, εἶχετο τοῦ ῥοπαλοῦ, ἵως ἰπέδανεν ὁ ἀνὴρ.
 27 Ἡ δὲ ἔχθρα λέγεται αὐτῇ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον γινώ-
 σθαι, ὑπὸ μὲν τινῶν, ὡς, ἐπὶ ἔδῃσε τὰ ἑαυτοῦ
 παιδικῆ ὁ Ἀλέξανδρος, νεανίσκον ὄντα καλόν, δεη-
 θείσης αὐτῆς λῦσαι, ἐξαγαγὼν αὐτὸν ἀπέσφαξεν·
 οἱ δέ τιμωρ, ὡς, ἐπὶ παῖδας αὐτῇ οὐκ ἐγίνετο ἐκ
 ταύτης, ὅτι πέμπων εἰς Θήβας, ἐμνήσεινε τὴν Ἰά-
 σουνος γυναῖκα ἀναλαβεῖν. Τὰ μὲν οὖν αἴτια τῆς
 ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῆς γυναικὸς οὕτω λέγεται· τῶν δὲ
 ταῦτα προξέντων, ἕχθρις οὐ ὄδε ὁ λόγος ἐγγράφεται.
 Τισίφονος, πρεσβύτατος ὢν τῶν ἀδελφῶν, τὴν ἐγ-
 χὴν εἶχε.

C A P. V.

Καὶ τὰ μὲν Θετιακὰ, ὅσα περὶ Ἰάσουνα ἐπαρά-
 χθη, καὶ μετὰ τὸν ἐκεῖνον θάνατον, μέχρι τῆς τοῦ
 Τιμιστόκου ἀρχῆς, δεδήλωται· νῦν δ' ἐπάναμι, ἐν-
 θεὸν ἐπὶ ταῦτα ἐξέβην. Ἐπεὶ γὰρ Ἀρχίδαμος ἐκ τῆς
 ἐπὶ Λιῦκτραι βοηθείας ἀπήγαγε τὸ στρατεύμα, ἐν-
 θυμηθέντες οἱ Ἀθηναῖοι, ὅτι οἱ Πελοποννησῖοι
 εἰσι οἰοῦνται, χρῆναι ἀπολυθῆναι, καὶ οὕτω διακρί-
 οῦντο οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὥσπερ τοὺς Ἀθηναίους διέ-
 φεσαν, μεταπέμπονται τὰς πόλεις, ὅσαι βούλοιντο
 τῆς εἰρήνης μετέχειν, ἣν βασιλεὺς κατέπεμψεν.
 2 Ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον, ὄργισαι ἐποίησαντο μετὰ τῶν κοι-
 νοιῶν βουλευόμενων, δοῦσαι τόνδε τὸν ὄρκον· Ἐμ-

μενῶ ταῖς σπονδαῖς, ὡς βασιλεὺς κατέπεμψε, καὶ τοῖς ψηφίσμασι τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων. Ἐὰν δὲ τις στρατεύηται ἐπὶ τινα πόλιν τῶν ὁμοσπονῶν τόνδε τὸν ὅρκον, βρωθήσεται παντὶ σθένει. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἔχαιρον τῷ ἔρκῳ. Ἡλείοι δὲ ἀντέλεγον, ὡς οὐ ὄσοι αὐταύτους ποιεῖν οὔτε Μεγαρῶναις, οὔτε Σικλουστίους, οὔτε Τροφυλίους· σφετέρως γὰρ εἶναι ταύτας τὰς πόλεις. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι 5 καὶ οἱ ἄλλαι, ψηφισάμενοι, ὥσπερ βασιλεὺς ἔγραψεν, αὐτονόμους εἶναι ὁμοίως καὶ μικραῖς καὶ μεγάλας πόλεις, ἐξέπεμψαν τοὺς ὄρκωτάς, καὶ ἐκέλευσαν τὰ μέγιστα τέλη ἐν ἑκάστη πόλει δεκῆσθαι. Καὶ ὁμοῦσαν πάντες πλὴν Ἡλείων.

Ἐξ ὧν δὴ καὶ οἱ Μαντινεῖς, ὡς ἤδη αὐτότομοι παντάπασι ὄντες, σιωπῆλθόν τε πάντες, καὶ ἐψηφίσαντο μίαν πόλιν τὴν Μαντινείαν ποιεῖν, καὶ τεχιζεῖν τὴν πόλιν. Οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι ἠγούκτο, 4 εἰ τοῦτο ἄνευ τῆς σφετέρως γνώμης ἔσταιτο, χυλεπὸν εἶναι. Πέμπουσι γοῦν Ἀγηάλλιον πρεσβυτεῖν πρὸς τοὺς Μαντινεῖς, δεῖ εἶδέναι πατρικὸς φίλος αὐτοῖς εἶναι. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο πρὸς αὐτοὺς, τὸν μὲν δῆμον τῶν Μαντινέων οἱ ἄρχοντες οὐκ ἤθελον συλλέξαι αὐτῷ, πρὸς δὲ σφῶς ἐκέλευον λέγειν, ὅτου δέοιτο. Ὁ δὲ ὑπισχεῖτο αὐτοῖς, εἰν νῦν ἐπισχεῖν τῆς τεχίσιας, ποιήσων, ὥστε μετὰ τῆς Λακεδαιμόνος γνώμης καὶ μὴ δαπανηρῶς τεχιζοῦναι τὸ ταχος. Ἐπεὶ δὲ ἀπεκρίναντο, δεῖ ἀδύνατον 5 εἶη ἐπισχεῖν, δόγματος γενησμένου πάσης τῆς πόλεως.

ἤδη ταχιζέειν, ἐκ τοῦτου ὁ μὲν Ἀγχιόλαμος ἐπιημι ἀρ-
γυζόμενος· στρατεύειν γε μέντοι ἐπ' αὐτούς οὐ δυ-
νατὸν εἶναι, ἐπ' αὐτονομίᾳ τῆς εἰρήνης γι-
γεννημένης. Τοῖς δὲ Μαντινεῦσιν ἐπιμποιον μὲν ἀπὸ
τῶν Ἀργιαιδικῶν πόλεων τινὲς συντεταχθέντας, οἳ δὲ
Ἠλεῖοι καὶ Ἄστυνδιον τρία τάλαντα συνβάλοντο σὺν
τοῖς εἰς τὴν περὶ τὸ πῖχος διαπάνην. Αἱ οἳ μὲν
Μαντινεῖς περὶ ταῦτ' ἦσαν.

- 6 Τῶν δὲ γε Τηγαίων οἳ μὲν περὶ τὸν Καλλίβιον
καὶ Πρόξενον συνῆγον ἐπὶ τὸ συνέται τε τῶν τῶ Ἀρ-
γαδικῶν, καὶ, ὃ τι κερὴν ἐν τῷ κοινῷ, τοῦτο κέρ-
ριον εἶναι καὶ τῶν πόλεων· οἳ δὲ περὶ τὸν Στάσιπ-
πον ἔπρατιον, εἶπν τε κατὰ χώραν τῆς πόλεως, καὶ
7 τοῖς πατρίοις νόμοις χρῆσθαι. Ἠτιώμενοι δὲ εἰ
περὶ τὸν Πρόξενον καὶ Καλλίβιον ἐν τοῖς θεάτροις,
νομίσαντες, εἰ συνέλθοι ὁ δῆμος, πολὺ ἂν τῷ πλε-
θει κρατῆσαι, ἐκφέρονται τὰ ὄπλα. Ἰδόντες δὲ
τοῦτο οἳ περὶ τὸν Στάσιππον, καὶ αὐτοὶ ἀνθροπλί-
σαντο, καὶ ἀριθμῶ μὲν αὐτὸν ἐλάττους ἐγένοντο· ἐπεὶ
μέντοι εἰς μάχην ὤρμησαν, τὸν μὲν Πρόξενον καὶ
ἄλλους ὀλίγους μετ' αὐτοῦ ἀποκτείνουσι, τοὺς δ'
ἄλλους τρεψάμενοι οὐκ ἰδίως· καὶ γὰρ τοιαῦται
8 ἐκινῆσθαι τῶν πολιτῶν. Οἳ δὲ περὶ τὸν Καλλίβιον,
ἀνακχωρημέτες ὑπὸ τὸ πρὸς Μαντινίαν πῖχος καὶ
τῆς πύλας, ἐπεὶ οὐκ εἶναι αὐτοῖς οἳ ἐναντίον ἐπιχει-
ροῦν, ἠσυχίαν εἶχον ἠθροισμένοι. Καὶ πάλαι μὲν
ἐπιπόμφισαν ἐπὶ τοὺς Μαντινεῖς, βοηθεῖν καλεού-

τες· πρόσθε τούς περι Στάσιππον διαλέγοντο περί συναλλαγῶν. Ἐπει δὲ καταφανῆς ἦσαν οἱ Μαντιπῆς προκρίσεις, οἱ μὲν αὐτῶν, ἀναπηδῶντες ἐπὶ τὸ ταῖχος, ἐκέλευον βοηθεῖν τὴν ταχίστην, καὶ βοῶντες σπεύδειν διεκκελεύοντο· ἄλλοι δὲ ἀνοίγουσι τὰς πύλας αὐτοῖς. Οἱ δὲ περὶ τὸν Στάσιππον ὡς ἦσθοντο τὸ γιγνόμενον, ἐκπίπτουσι κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ Παλέστιον φρούρας πύλας, καὶ φθάνουσι, πρὶν καταληφθῆναι ὑπὸ τῶν διακόντων, εἰς τὸν τῆς Ἀρτέμιδος νεῦμα κατακρυφόντες, καὶ ἐγκατακείμενοι ἡνυχίῳ εἶχον. Οἱ δὲ μεταδιώξαντες ἐχθροὶ αὐτῶν, ἀναβάντες ἐπὶ τὸν νεῦμα, καὶ τὴν ὄροφὴν διαλόντες, ἔκτατον ταῖς προκρίσιν. Οἱ δ' ἐπεὶ ἔγνωσαν τὴν ἀνάγκην, σκύεσθαι τε ἐκέλευον, καὶ εἰς ἡμέρας ἔφρασαν. Οἱ δ' ἐνεπίοι, ὡς ὑποχειρίδους ἔλαβον αὐτοῦς, δῆσαντες καὶ ἀναλαβάντες ἐπὶ τὴν ἐπιπέδον ἔσαν, ἀπήγαγον εἰς Τυρίαν. Ἐκεί δὲ μετὰ τῶν Μωυτινέων ἐκταγνύσας, ἀπέκριναν.

Τούτων δὲ γιγνομένων, ἔφυγον εἰς Λακεδαιμόνα 10
 τῶν περι Στάσιππον Τυραίων περι ὀπισθοκρίσεως.
 Ἀρκὰ δὲ πάλαι ταῖς Λακεδαιμονίαις εἶδαι, βοηθη-
 τείον εἶναι τὴν ταχίστην τοῖς κτηνοῦσι τῶν Τυραίων κατὰ τοὺς ἄρουρας καὶ ἐπιπετωκῶν· καὶ οὕτω στρατηθεῖσαι ἐπὶ τοῦ Μαντιπῆς, ὡς παρὰ τοῦ ὄρους σὺν ὄπλοις ἐληλυθῶτων αὐτῶν ἐπὶ τοῦ Τυραίων. Καὶ φρουρῶν μὲν αἱ ἔφοροι ἔφρανον, Ἀθηναῖοι δ' ἐπέκριναν ἢ πάλαι ἠγάσθαι. Οἱ μὲν 11
 οὖν ἄλλοι Ἀρκάδες εἰς Ἀρκίαν συνελήφοντο· Ἀρχομε-

- κίων δὲ οὐκ ἐφελότων καινουργῶν τοῦ Ἀρκαδικοῦ δια-
 τήν πρὸς Μαντινίας ἔχθραν, ἀλλὰ καὶ δεδεδυμένον
 εἰς τὴν πόλιν τὸ ἐν Κορίνθῳ συνειλεγμένον ἑταιρῶν,
 οὗ Πολύτροπος ἤρχεν, ἔμπορον οἴκοι οἱ Μαντινεῖς,
 τούτων ἐπιμελούμενοι. Ἑβραιεῖς δὲ καὶ Δεπρεῖται
 συνεστρατεύοντο τοῖς Ἀακιδαιμονίοις ἐπὶ τοὺς Μαν-
 12 τινίας. Ὁ δὲ Ἀγησίλαος, ἐπεὶ ἐγένετο αὐτῷ τὰ δια-
 βατήρια, εὐθύς ἐχώρησεν ἐπὶ τὴν Ἀρκαδίαν. Καὶ
 καταλαβὼν πόλιν ὀμορφοῦσαν, Εὐταλαν, καὶ εὐ-
 ρῶν ἐκεῖ τοὺς μὲν πρεσβυτέρους καὶ τὰς γυναῖκας
 καὶ τοὺς παῖδας οἰκούντας ἐν ταῖς οἰκίαις, τοὺς δ'
 ἐν τῇ στρατευσίμῳ ἡλικίᾳ οἰχομένους εἰς τὸ Ἀρκα-
 δικόν, ὄμωσεν οὐκ ἠδίκησεν τὴν πόλιν, ἀλλ' εἴα τε αὐ-
 τοὺς οἰκεῖν, καὶ ἀνούμενον ἐλάμβανον, ὅσων δέοιν-
 τος εἰ δὲ τι καὶ ἤρπασθη, ὅτι εἰσῆει εἰς τὴν πόλιν,
 ἐξυρῶν ἀπέθωκε. Καὶ ἀπαγορεύει δὲ τείχος αὐ-
 τῶν, ὅσα ἐδεῖτο, ἕως περ' αὐτοῦ διέτριβεν, ἀναμέ-
 νων τοὺς μετὰ Παλυτρόπου μισθοφόρους.
- 13 Ἐν δὲ τούτῳ οἱ Μαντινεῖς στρατεύουσιν ἐπὶ τοὺς
 Ὀρχομένους. Καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ τείχους μάλα χα-
 λεπῶς ἀπῆλθον, καὶ ἀπέθωνον τινες αὐτῶν· ἐπεὶ
 δὲ ἀποχωροῦντες ἐν τῇ Ἐλυμῆ ἐγένοντο, καὶ οἱ μὲν
 Ὀρχομένιοι ὀπλίται οὐκέτι ἠκολούθουν, οἱ δὲ περὶ
 τὸν Πολύτροπον ἐπέκιντο, καὶ μάλα θρασέως, ἐν-
 ταῦθα γινόντες οἱ Μαντινεῖς, ὥς, εἰ μὴ ἀποκρού-
 σονται αὐτοὺς, ὅτι πολλοὶ σφῶν κατακοντισθήσου-
 14 νται. Καὶ ὁ μὲν Πολύτροπος μαχόμενος αὐτοῦ ἀπο-

θνήσκει· τῶν δ' ἄλλων φευγόντων πάμπολλοι ἂν ἀπέθανον, εἰ μὴ οἱ Φλιάσιοι ἱππεῖς παραγενόμενοι, καὶ εἰς τὰ ὄπισθεν περιλάσαντες τῶν Μαντινέων; ἐπέσχον αὐτοὺς τῆς διώξεως. Καὶ οἱ μὲν Μαντινεῖς, ταῦτα πράξαντες, οἴκαδε ἀπῆλθον.

Ὁ δὲ Ἀγησίλαος, ἀκούσας ταῦτα, καὶ νομίσας, 15 οὐκ ἂν ἐτι συμμίξαι αὐτῷ τοὺς ἐκ τοῦ Ὀρχομενοῦ μισθοφόρους, οὕτω προήει. Καὶ τῇ μὲν πρώτῃ ἐν τῇ Τεγιάτιδι χώρα ἐδειπνοποιήσατο, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ διαβαίνει εἰς τὴν Μαντινικὴν, καὶ ἰστρατοπεδεύσατο ὑπὸ τοῖς πρὸς ἐσπέραν ὄρεσι τῆς Μαντινείας· καὶ ἐκεῖ ἅμα ἐδήον τὴν χώραν, καὶ ἐπόρθει τοὺς ἄγρους. Τῶν δὲ Ἀρκάδων οἱ συλλεγόντες ἐν τῇ Ἀσῶν, νυκτὸς παρῆλθον εἰς τὴν Τεγίαν. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ 16 ὁ μὲν Ἀγησίλαος, ἀπέχων Μαντινείας ὄσον εἴκοσι σταδίους, ἰστρατοπεδεύσατο· οἱ δ' ἐκ τῆς Τεγίας Ἀρκάδες, ἐχόμενοι τῶν μεταξὺ Μαντινείας καὶ Τεγίας ὄρων, παρῆσαν μάλα πολλοὶ ὀπλίται, συμμίξαι μάλα βουλόμενοι τοῖς Μαντινεῦσι· (καὶ γὰρ οἱ Ἀργεῖοι οὐ πανδημεὶ ἠκολούθουν αὐτοῖς) καὶ ἦσαν μὲν τινες, οἱ τὸν Ἀγησίλαον ἐπειθον χωρὶς τούτοις ἐπιθέσθαι· ὁ δὲ φοβούμενος, μὴ, ἐν ὄσῳ πρὸς ἐκείνους πορεύοιτο, ἐκ τῆς πόλεως οἱ Μαντινεῖς ἐξελθόντες κατὰ κέρας τε καὶ ἐκ τῶν ὄπισθεν ἐπιπέσοιεν αὐτῷ, ἔγνω κράτιστον εἶναι, εὔσαι συνελθεῖν αὐτοὺς, καὶ, εἰ βούλοιντο μάχεσθαι, ἐκ τοῦ δικαίου καὶ φανεροῦ τὴν μάχην ποιῆσθαι. Καὶ 17 οἱ μὲν δὴ Ἀρκάδες ὁμοῦ ἤδη ἐγγένητο. Οἱ δ' ἐκ

τοῦ Ὀρχομενοῦ πελασται, καὶ οἱ τῶν Φλιασίων
 ἵππεις, μετ' αὐτῶν τῆς νυκτὸς διεξελθόντες παρὰ
 τὴν Μαντινίαν, θυομένῳ τῷ Ἀγησίλαῳ πρὸ τοῦ
 στρατοπέδου ἐπιφαινόνται ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἐποίη-
 σαν τοὺς μὲν ἄλλους εἰς τὰς τάξεις δραμῶν, Ἀγησί-
 λαον δ' ἐπαναχωρῆσαι πρὸς τὰ ὄπλα. Ἐπει δ'
 ἐκείνοι μὲν ἐγνώσθησαν φίλοι ὄντες, Ἀγησίλαος δὲ
 ἐκεκαλλέργητο, ἐξ ἀρίστου προήγῃ τὸ στρατεύμα.
 Ἐσπέρας δ' ἐπιγυγνομένης, ἔλαθε στρατοπεδευσάμε-
 νος εἰς τὸν ὀπισθεν κόλπον τῆς Μαντινικῆς, μάλα
 18 σύνεγγυς, καὶ κύκλῳ ὄρη ἔχοντα. Τῇ δ' ὑστεραία
 ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐθύετο μὲν πρὸ τοῦ στρατεύματος
 ἰδῶν δὲ συλλεγομένους ἐκ τῆς τῶν Μαντινίων πό-
 λεως ἐπὶ τοῖς ὄρεσι, τοῖς ὑπὲρ τῆς οὐρᾶς τοῦ ἐαυ-
 τῶν στρατεύματος, ἔγνω ἐξακτίον εἶναι τὴν ταχι-
 στήν ἐκ τοῦ κόλπου. Εἰ μὲν οὖν αὐτὸς ἀφηγοῖτο,
 ἐφοβεῖτο, μὴ τῇ οὐρᾷ ἐπίθωντο οἱ πολέμιοι· ἡσυ-
 χίαν δὲ ἔχων, καὶ τὰ ὄπλα πρὸς τοὺς πολέμιους
 φαίνων, ἀναστρέψαντας ἐκέλευε τοὺς ἐπ' οὐρᾶς
 εἰς ὄρου ὀπισθεν τῆς φάλαγγος ἡγεῖσθαι πρὸς αὐ-
 τόν· καὶ οὕτως ἅμα ἐκ τε τοῦ σινοῦ ἐξῆγε, καὶ
 19 ἰσχυροτέραν αἰετὴν φάλαγγα ἐποιεῖτο. Ἐπειδὴ δὲ
 ἐδεδίπλωτο ἡ φάλαγξ, οὕτως ἔχοντι τῷ ὀπλιτικῷ
 προελθὼν εἰς τὸ πεδίον, ἐξέβαινε πάλιν ἐπ' ἑννέα
 ἢ δέκα τὸ στρατεύμα ἀσπίδων. Οἱ μέντοι Μαντι-
 νεῖς οὐκέτι ἐξῆσαν· καὶ γὰρ οἱ Ἥλειοι, συστρα-
 τοπεδευόμενοι αὐτοῖς, ἔπειθον, μὴ ποιεῖσθαι μά-
 χην, πρὶν οἱ Θηβαῖοι παραγένοιτο· εὐ δὲ εἰδί-

ναι ἔφρασαν, ὅτι παρέσειντο· καὶ γὰρ δέκα τάλαντα
 δεδανείσθαι αὐτοὺς παρὰ ἑσῶν εἰς τὴν βοήθειαν.
 Οἱ μὲν δὴ Ἀρκάδες, ταῦτα ἀκούσαντες, ἤσυχον ²⁰
 εἶχον ἐν τῇ Μαντινείᾳ· ὁ δ' Ἀγησίλαος, καὶ μίλα
 βουλόμενος ἀπάγειν τὸ στρατεύμα, (καὶ γὰρ ἦν μὲ-
 σος χειμῶν) ὅμως ἐκεῖ κατέμεινε τρεῖς ἡμέρας, οὐ
 πολὺ ἀπέχων τῆς τῶν Μαντινέων πόλεως, ὅπως μὴ
 δοκοῖη φοβούμενος σπαύδειν τὴν ἄφοδον. Τῇ δὲ
 τετάρτῃ πρωΐ, ἀριστοποιησάμενος, ἀπῆγεν ὡς
 στρατοπεδευόμενος, ἔνθαπερ τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς
 Εὐταίας ἐξορμήσατο. Ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἐφαίνετο τῶν ²¹
 Ἀρκάδων, ἤγε τὴν ταχίστην εἰς τὴν Εὐταίαν, καί-
 περ μάλᾳ ὀψίζων, βουλόμενος ἀπαγαγεῖν τοὺς
 ὀπλίτας, πρὶν καὶ τὰ πυρὰ τῶν πολεμίων ἰδεῖν,
 ἵνα μὴ τις εἴπῃ, ὡς φεύγων ἀπαγάγοι. Ἐκ γὰρ
 τῆς πρόσθεν ἀθυμίας εἶδομαι τι ἀγειληφέναι τὴν
 πόλιν, ὅτι καὶ ἐμβεβλήκει εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, καὶ
 δηοῦντι τὴν χώραν οὐδαίς ἠθελήκει μάχεσθαι. Ἐπεὶ
 δ' ἐν τῇ Λακωνικῇ ἐγένετο, τοὺς μὲν Σπαρτιάτας
 ἀπέλυσεν οἴκαδε, τοὺς δὲ περιοίκους ἀφῆκεν ἐπὶ ταῖς
 ἑαυτῶν πόλεις.

Οἱ δὲ Ἀρκάδες, ἐπεὶ ὁ Ἀγησίλαος ἀπεληλύθει, ²²
 καὶ ἦσθοντο διαλελυμένον αὐτῷ τὸ στρατεύμα, αὐ-
 τοὶ δὲ ἠθροισμένοι ἐτύχανον, στρατεύουσιν ἐπὶ
 τοὺς Ἑραιάς, ὅτι τε οὐκ ἠθέλον τοῦ Ἀρκαδικοῦ
 μετέχειν, καὶ ὅτι συνεισβεβλήκεισαν εἰς τὴν Ἀρκα-
 δίαν μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων. Ἐμβολόντες δὲ, ἐνα-
 πίμπρουν τε ταῖς οἰκίαις, καὶ ἔκοπτον τὰ δένδρα.

Ἐπεὶ δὲ οἱ Θηβαῖοι βεβροθηότες παρῆναι ἐλόγοντο εἰς τὴν Μαρτίνειαν, οὕτως ἀπαλλάττονται ἐκ 23 τῆς Ἡραίας, καὶ συμμιγνύουσι τοῖς Θηβαίοις. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἐγένοντο, οἱ μὲν Θηβαῖοι καλῶς σφίσις ὄοντο ἔχειν, ἐπεὶ ἐβεβροθήκεσαν μὲν, πολέμιον δὲ οὐδένα ἔτι ἑώρων ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ ἀπίσαι παρσκευάζοντο· οἱ δὲ Ἀρκάδες, καὶ Ἀργεῖοι, καὶ Ἠλεῖοι, ἐπειθον αὐτοὺς ἠγῆσθαι ὡς τάχιστα εἰς τὴν Λακωνικὴν, ἐπιδεικνύντες μὲν τὸ δαυτῶν πληθος, ὑπερπαινούντες δὲ τὸ τῶν Θηβαίων στρατεύμα. Καὶ γὰρ οἱ μὲν Βοιωτοὶ ἐγυμνάζοντο πάντες περὶ τὰ ὄπλα, ἀγαλλόμενοι τῇ ἐν Λεύκτροις νίκῃ ἠκολούθουν δ' αὐτοῖς καὶ Φωκεῖς, ὑπήκοοι γεγενημένοι, καὶ Εὐβοεῖς ἀπὸ πιασῶν τῶν πόλεων, καὶ Λοκροὶ ἀμφοτέρωθεν, καὶ Ἀκαρνανεῖς, καὶ Ἡρακλεῶται, καὶ Μαλιεῖς· ἠκολούθουν δ' αὐτοῖς καὶ ἐκ Θετταλίας ἵππεῖς τε καὶ πελτασταί. Ταῦτα συνιδόμενοι, καὶ τὴν ἐν Λακεδαιμονίᾳ ἐρημίαν λέγοντες, ἐκέτευον μηδαμῶς ἀποτρέπεσθαι, πρὶν ἐμβυλεῖν 24 εἰς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων χώραν. Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἤκουον μὲν ταῦτα, ἀντελογίζοντο δὲ, ὅτι δυσμβολιωτάτη μὲν ἢ Λακωνικὴ ἐλέγετο εἶναι, φρουρὰς δὲ καθιστάναί ἐνόμιζον ἐπὶ τοῖς εὐπροσδοτάτοις. Καὶ γὰρ ἦν Ἰσχόλαος μὲν ἐν Ἰῶ τῆς Σικελίδος, ἔχων νεοδαμῶδεις τε φρουροὺς, καὶ τῶν Τεγεατῶν φηγάδων τοὺς νεωτάτους περὶ τετρακοσίους. Ἦν δὲ καὶ ἐπὶ Λεύκτρων ὑπὲρ τῆς Μαλεάτιδος ἄλλη φρουρά. Ἐλογίζοντο δὲ καὶ τοῦτο οἱ Θηβαῖοι, ὡς καὶ συνελ-

Θούσαν ἂν ταχέως τὴν τῶν Λακεδαιμονίων δύναμιν,
 καὶ μάχεσθαι ἂν αὐτοὺς οὐδαμοῦ ἄμεινον, ἢ ἐν τῇ
 ἑαυτῶν. Ἄ δὴ πάντα λογιζόμενοι, οὐ πᾶν προπε-
 τεῖς ἦσαν εἰς τὸ ἵνα εἰς τὴν Λακεδαίμονα. Ἐπεὶ ²⁵
 μέντοι ἦκον ἐκ τε Καρυῶν, λέγοντες τὴν ἰρημίαν,
 καὶ ὑπισχνούμενοι αὐτοὶ ἠγήσεσθαι, καὶ κελύοντες,
 ἂν τι ἑξαπατῶντες φαίνονται, ἀποσφάττειν σφᾶς,
 παρῆσαν δὲ τινες καὶ τῶν περιοίκων ἐπικαλούμενοι,
 καὶ φάσκοντες ἀποστήσεισθαι, εἰ μόνον φανείησαν
 εἰς τὴν χώραν, ἔλεγον δὲ, ὡς καὶ νῦν καλούμενοι
 οἱ περιοικοὶ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν οὐκ ἐθέλοισιν βοή-
 θεῖν· πάντα οὖν ταῦτα ἀκούοντες καὶ παρὰ πάν-
 τῶν οἱ Θηβαῖοι ἐπέισθησαν. Καὶ αὐτοὶ μὲν κατὰ
 Καρύας ἐνέβαλον· οἱ δὲ Ἀρκάδες κατὰ Ἴδον τῆς
 Σκιριτίδος. Καὶ εἰ μὲν ἐπὶ τὰ δύσβατα προελ- ²⁶
 θῶν δ' Ἰσχόλαος ὑφίστατο, οὐδένα ἂν ταύτῃ γε ἔφα-
 σαν ἀναβῆναι· νῦν δὲ, βουλόμενος τοῖς Ἰάταις συμ-
 μάχοις χρῆσθαι, ἔμεινεν ἐν τῇ κώμῃ· οἱ δὲ ἀνέβη-
 σαν πανπληθεῖς Ἀρκάδες. Ἐνταῦθα δὲ ἀντιπρός-
 ωποι μὲν μαχόμενοι οἱ περὶ τὸν Ἰσχόλαον ἐπεκρά-
 ζουσι· ἐπεὶ δὲ καὶ ὄπισθεν, καὶ ἐκ πλαγίου, καὶ
 ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ἀναβαίοντες ἔπαιον καὶ ἔβαλλον
 αὐτοὺς, ἐνταῦθα δ' τε Ἰσχόλαος ἀποθνήσκει, καὶ
 οἱ ἄλλοι πάντες, εἰ μὴ τις ἀμφιγνηθεὶς διέφυγε.
 Διαπραξάμενοι δὲ ταῦτα οἱ Ἀρκάδες, ἐπορεύοντο ²⁷
 πρὸς τοὺς Θηβαίους ἐπὶ τὰς Καρύας. Οἱ δὲ Θη-
 βαῖοι, ἐπεὶ ἦσθοντο τὰ πεπραγμένα ὑπὸ τῶν Ἀρ-
 κάδων, πολὺ θρασύτερον κατίβαινον. Καὶ τὴν

μὲν Σελλασίαν εὐθύς ἔκαιον καὶ ἐπόρθουν· ἐπεὶ δὲ
 ἐν τῷ πεδίῳ ἐγένοντο ἐν τῷ τεμένει τοῦ Ἀπόλλωνος,
 ἐνταῦθα ἐστρατοπεδεύσαντο· τῇ δὲ ὑστεραία ἐπο-
 ρεύοντο. Καὶ διὰ μὲν τῆς γαφύρας οὐδ' ἐπεχείρουν
 διαβαίνειν ἐπὶ τὴν πόλιν, (καὶ γὰρ ἐν τῷ τῆς
 Ἀλίας ἱερῷ ἐφαίνοντο ἐναντίοι οἱ δπλίται) ἐν δεξιᾷ
 δ' ἔχοντες τὸν Εὐρώταν, παρήεσαν κἀόντες καὶ πορ-
 28 θοῦντες πολλῶν κἀγαθῶν μεστάς οἰκίας. Τῶν δ'
 ἐκ τῆς πόλεως αἱ μὲν γυναῖκες οὐδὲ τὸν καπνὸν ὄρω-
 σαι ἠνεύχοντο, ἄτε οὐδέποτε ἰδοῦσαι πολέμιους· οἱ
 δὲ Σπαρτιᾶται, ἀτειχιστοὶ ἔχοντες τὴν πόλιν, ἄλ-
 λος ἄλλη διαταχθέντες, μάλα ὄλλγοι καὶ ὄντες καὶ
 φαινόμενοι, ἐφύλαττον. Ἔδοξε δὲ τοῖς τίλεισι, καὶ
 προσιπεῖν τοῖς Εἰλωσιν, εἴ τις βούλοιο ὄπλα λαμ-
 βάνειν, καὶ εἰς τάξιν τίθεσθαι, τὰ πιστὰ λαμ-
 βάνειν, ὡς ἐλευθέρους ἐσομένους, ὅσοι συμ-
 29 πολεμήσαιεν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔρασαν ἔπο-
 ράσθαι πλέον ἢ ἑξακισχιλλίους, ὥστε φόβον αὐ-
 οὔτοι παρεῖχον συντεταγμένοι, καὶ λίαν ἰδοῦσαν
 πολλοὶ εἶναι· ἐπεὶ μέντοι ἔμεινον μὲν οἱ ἐξ Ὀρχομε-
 νοῦ μισθοφόροι, ἐβοήθησαν δὲ τοῖς Λακεδαιμο-
 νίοις Φλιθισοὶ τε, καὶ Κορίνθιοι, καὶ Ἐπιδαύριοι,
 καὶ Πιλληγεῖς, καὶ ἄλλαι δὲ τινες τῶν πόλεων, ἥδη
 30 καὶ τοὺς ἀπογεγραμμένους ἤττον ὠρῶδουν. Ὡς δὲ
 προῖδον τὸ στρατεύμα ἐγένετο κατ' Ἀμυδαλας, ταύτην
 διέβαινον τὸν Εὐρώταν. Καὶ οἱ μὲν Θηβαῖοι, ὅπου
 στρατοπεδεύοιντο, εὐθύς, ὡν ἔκοπτον δένδρων, κατ-
 ἄβαλλον πρὸ τῶν τάξεων ὡς ἰδοῦσαντο πλείεστα, καὶ

αὐτοὺς ἐφυλάττοντο· οἱ δὲ Ἀρκάδες τούτων γε οὐδὲν ἐποίουν· καταλιπόντες δὲ τὰ ὄπλα, εἰς ἀρπαγὴν ἐπὶ τὰς οἰκίας ἐτρέποντο. Ἐκ τούτου δὴ ἡμέρα τρίτη ἢ τετάρτη προῆλθον οἱ ἵππεις εἰς τὸν ἵπποδρόμον, εἰς Γαιαοῖον, κατὰ τάξεις, οἱ τε Θηβαῖοι πάντες, καὶ οἱ Ἠλεῖοι, καὶ ὅσοι Φωκίων ἢ Θετταλῶν ἢ Λοκρῶν ἵππεις παρήσαν. Οἱ δὲ τῶν 31 Λακεδαιμονίων ἵππεις, μάλιστα ὀλίγοι φαικόμενοι, ἀντιτεταγμένοι αὐτοῖς ἦσαν. Ἐνέδραν δὲ ποιήσαντες ὀπλιτῶν τῶν νεωτέρων ὅσον τριακοσίων ἐν τῇ τῶν Τυνδαριδῶν, ἅμα οὗτοι μὲν ἐξέθρον, οἱ δ' ἵππεις ἤλαυνον· οἱ δὲ πολέμοι οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἐπέκλιναν. Ἰδόντες δὲ ταῦτα πολλοὶ καὶ τῶν πεζῶν, εἰς φυγὴν ἄρμησαν. Ἐπεὶ μὲντοι οἱ τε διώκοντες ἐπαύσαντο, καὶ τὸ τῶν Θηβαίων στρατεύμα ἔμεινε, πάλιν δὴ καταστρατοπεδεύσαντα. Καὶ τὸ μὲν πρὸς 32 τὴν πόλιν προβαλεῖν ἂν ἔτι αὐτοὺς, ἤδη τι ἰδοκεὶ θαρσύναιότερον εἶναι· ἐκεῖθεν μὲντοι ἀπῆραν τὸ στρατεύμα ἐπορεύετο τὴν ἐφ' Ἐλος τε καὶ Γυθίον. Καὶ τὰς μὲν ἀτεχίστους τῶν πόλεων ἐνεπίμψασαν, Γυθίῳ δὲ, ἐνθα καὶ νεώρια τοῖς Λακεδαιμονίοις ἦν, καὶ προσέβαλον τρεῖς ἡμέρας. Ἦσαν δὲ τινες τῶν περιούκων, οἱ καὶ ἐπέθιντο καὶ συνεστρατεύοντο τοῖς μετὰ Θηβαίων.

Ἀκούοντες δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐν φροντίδι 33 ἦσαν, ὅ τε χρὴ ποιεῖν περὶ Λακεδαιμονίων, καὶ ἐκκλησίαν ἐποίησαν κατὰ δόγμα βουλῆς. Ἐτυχον δὲ παρόντες πρέσβεις Λακεδαιμονίων τε καὶ τῶν ἄλ-

- λων συμμάχων, τῶν ἔτι ὑπολοίπων αὐτοῖς. Ὄθεν δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι, Ἄρατος, καὶ Ὀλυκίλλος, καὶ Φάραξ, καὶ Ἐτυμοκλῆς, καὶ Ὀλονφτεὺς, σχεδὸν πάντες παραπλήσια ἔλεγον. Ἀνεμίμησκόν τε γὰρ τοὺς Ἀθηναίους, ὡς αἰεὶ ποτε μὲν ἠλλήλους ἐν τοῖς μεγίστοις καιροῖς παρίσταντο ἐπ' ἀγαθοῖς· αὐτοὶ τε γὰρ ἔφρασαν τοὺς τυράννους συνεκβαλεῖν Ἀθήνηθεν, καὶ Ἀθηναίους, ὅτε αὐτοὶ ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ
- 34 Μεσσηνίων, προθύμως βοηθεῖν. Ἐλεγον δὲ καὶ ὅσ' ἀγαθὰ εἶη, ὅτε κοινῇ ἀμφοτέρω ἐπράττον, ὑπομιμησκόντες μὲν, ὡς τὸν βάρβαρον κοινῇ ἀπεμαχέσαντο, ἀναμιμήσκοντες δὲ, ὡς Ἀθηναῖοί τε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἠρέθησαν ἡγεμόνες τοῦ ναυτικοῦ, καὶ τῶν κοινῶν χρημάτων φύλακες, τῶν Λακεδαιμονίων ταῦτα συμβουλευομένων· αὐτοὶ τε κατὰ γῆν ὁμολογουμένως ὑπ' ἀπάγχων τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνες προκριθείησαν, συμβουλευομένων αὐτὰ ταῦτα τῶν
- 35 Ἀθηναίων. Εἷς δὲ αὐτῶν καὶ ὠδὲ πῶς εἶπεν· Ἐάν δὲ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς, ὡ ἄνδρες, δημονοήσωμεν, νῦν ἔλπις, τὸ πάλαι λεγόμενον, δεκατενθῆναι Θηβαίους. Οἱ μὲντοι Ἀθηναῖοι οὐ πᾶν εἰδέξαντο, ἀλλὰ θροῦς τις κοιούτος διήλθεν, ὡς νῦν ταῦτα λέγοιεν· ὅτε δὲ εὖ ἐπράττον, ἐπέκειντο ἡμῖν. Μέγιστον δὲ τῶν λεχθέντων παρὰ Λακεδαιμονίων εἶδοκε εἶναι, ὅτι, ἦρκα κατεπολέμησαν αὐτούς, Θηβαίων βουλομένων ἀναστάτους ποιῆσαι τὰς Ἀθήνας, σφίσιν ἐμποδίων
- 36 γένοιτο. Ὁ δὲ πλεῖστος ἦν λόγος, ὡς κατὰ τοὺς θεοὺς βοηθεῖν δεῖ· οὐ γὰρ, ἀδικησάντων σφῶν,

ἐπιστρατεύοιεν οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ μετ' αὐτῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἀλλὰ βοηθήσαντων τοῖς Τεγεάταις; ὅτι οἱ Μαντινεῖς παρὰ τοὺς ὄρκους ἐπιστράτευσαν αὐτοῖς. Διέθει οὖν καὶ κατὰ τούτους τοὺς λόγους Θόρυβος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· οἱ μὲν γὰρ δικαίως τοὺς Μαντινεῖας ἔπρασαν βοηθῆσαι τοῖς περὶ Πρόξενον ἀποθανοῦσιν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Στασίππον· οἱ δὲ ἀδικεῖν, ὅτι ὄπλα ἐπήνεγκαν Τεγεάταις.

Τούτων δὲ διοριζομένων ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐκκλη- 37
σίας, ἀνέστη Κλειτέλης Κορινθίος, καὶ εἶπε ταῦτα· Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἴσως ἀντιλέγεται, τίνες ἦσαν οἱ ἄρξαντες ἀδικεῖν· ἡμῶν δὲ, ἐπεὶ εἰρήνη ἐγένετο, ἔχει τις κατηγορῆσαι, ἢ ὡς ἐπὶ πόλιν τινα ἐστρατεύσαμεν, ἢ ὡς χρήματά τινων ἐλάβομεν, ἢ ὡς γῆν ἀλλοτρίαν ἐδηλώσαμεν; ἀλλ' ὅμοιως οἱ Θηβαῖοι, εἰς τὴν χώραν ἡμῶν ἐλθόντες, καὶ δένδρα ἐκκεκόρασι, καὶ οἰκίας κατακεκαύκασι, καὶ χρήματα καὶ πρόβατα διηρπάκασι. Πῶς οὖν, εἰ μὴ βοηθῆτε οὕτω περιφανῶς ἡμῖν ἀδικουμένοις, οὐ παρὰ τοὺς ὄρκους ποιήσετε; καὶ ταῦτα, ὧν αὐτοὶ ἐπεμελήθητε ὄρκων, ὅπως πᾶσιν ὑμῖν πάντες ἡμεῖς ἰδέσθαιμεν; Ἐνταῦθα μόντοι οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεθορύβησαν, ὡς ὄρθως τε καὶ δίκαια εἰρηκότος τοῦ Κλειτέλους. Ἐπὶ δὲ τούτῳ ἀνέστη Πατροκλῆς Φλιάσιος, 38 καὶ εἶπεν·

··· Ὅτι μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐκποδῶν γένοιντο Λακεδαιμόνιοι, ἐπὶ πρώτους ἂν ἡμᾶς στρατεύσαιεν οἱ Θηβαῖοι, πᾶσιν ὁμοίαι τούτο δῆλον εἶναι·

τῶν γὰρ ἄλλων μόνους ἂν ὑμᾶς οἴονται ἐμποδῶν
 39 γενέσθαι τοῦ ἄρξαι αὐτοὺς τῶν Ἑλλήνων. Εἰ δὲ
 οὕτως ἔχει, ἐγὼ μὲν οὐδὲν μᾶλλον Λακεδαιμονίοις ἂν
 ὑμᾶς ἠγοῦμαι στρατεύσαστας βοηθῆσαι, ἢ καὶ ὑμῖν
 αὐτοῖς. Τὸ γὰρ, δυσμενεῖς ὄντας ὑμῖν Θηβαίους,
 καὶ δμέρους οἰκοῦντας, ἠγεμόνας γενέσθαι τῶν Ἑλ-
 λήνων, πολὺ οἶμαι χαλεπώτερον ἂν ὑμῖν φανῆται,
 ἢ ὅποτε πρόξενους ἀντιπάλους ἔχετε. Συμπορώ-
 τερόν γε μὲντ' ἐν ὑμῖν αὐτοῖς βοηθήσαστε, ἢ εἴ τις
 εἰσὶν οἱ συμμαχοῖεν, ἢ εἴ, ἀπολομένων αὐτῶν, μό-
 νοι ἀναγκάζοισθε διαμάχασθαι πρὸς τοὺς Θηβαίους.
 40 Εἰ δὲ τινες φοβοῦνται, μὴ, ἐὰν νῦν ἀναφύγῃσιν οἱ
 Λακεδαιμόνιοι, ἔτι ποτὲ πρόγματα παρέχῃσιν ὑμῖν,
 ἐνθυμηθήτε, ὅτι οὐχ, οὐς ἂν εἴ, ἀλλ' οὐς ἂν κακῶς
 τις ποιῇ, φοβεῖσθαι δεῖ, μὴ ποτε μάγα δυνασθῶσιν.
 Ἐκθυμῆσθαι δὲ καὶ τὰδε χρή, ὅτι κτᾶσθαι μὲν τὴν
 ἀγαθὴν καὶ ἰδιώτικὴν καὶ πόλιν προσήκει, ὅταν ἐξ-
 ῥωμενίστατοι ᾖσιν, ἵνα ἔχῃσιν, ἐὰν ποτ' ἀδύνατοι
 41 γίνωσται, ἐπικουρίαν τῶν πεποιημένων. Ἐπεὶ δὲ
 ἐκ θεῶν τινος καιρὸς παραγγένηται νῦν, ἐὰν δεο-
 μένοις βροθήσῃτε Λακεδαιμονίοις, κτήσασθαι τοῦ-
 τος εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον φίλους ἀπροφασίστους.
 Καὶ γὰρ δὴ οὐκ ἐπ' ὀλίγων μοι δοκοῦσι μαρτύρων
 νῦν ἂν εἴ παθεῖν ὑφ' ὑμῶν· ἀλλ' εἴσονται μὲν ταῦ-
 τα θεοὶ, οἱ πάντα ὀρῶντες νῦν καὶ εἰς ἀεί· συνεπέ-
 στανται δὲ τὰ γινόμενα οἷ τε σύμμαχοι καὶ οἱ πα-
 λῆμιοι, πρὸς δὲ τοῦτοις καὶ ἅπαντες Ἕλληνας τε καὶ
 42 βάρβαροι· οὐδὲν γὰρ τούτων ἀμελές. Ἦστε εἰ κακοὶ

φανείησαν περι ὑμᾶς, τίς ἂν ποτε πρόθυμος εἰς αὐτοὺς γένοιτο; Ἐλπίζειν δὲ χρῆ, ὡς ἀνδρας ἀγαθοὺς μᾶλλον, ἢ κακοὺς αὐτοὺς γενήσεσθαι· εἰ γὰρ τινες ἄλλοι, καὶ οὗτοι δοκοῦσι διατεταλεκέναι ἐπαίρου μὲν ὀρεγόμενοι, αἰσχυρῶν δὲ ἔργων ἀπεχόμενοι. Πρὸς δὲ τούτοις ἐνθυμήθητε καὶ τὰδε. Ἐἴ ποτε 43 πάλιν ἔλθοι τῇ Ἑλλάδι κίνδυνος ὑπὸ βαρβάρων, τίσιν ἂν μᾶλλον πιστεύσατε, ἢ Λακεδαιμονίοις; τίνας δ' ἂν παραστόχως ἡδιστὸν τούτων κοιήσασθε, ὧν γε καὶ οἱ ταχέστεροι ἐν Θερμοπύλαις ἄπαντες εἰλοντο· μάχομενοι ἀποθανεῖν μᾶλλον, ἢ ζῶντες συνεπαισφρέσθαι τὸν βάρβαρον τῇ Ἑλλάδι; Πῶς οὖν οὐ δικαίον, ὧν τε ἕνεκα ἐγένοντο ἀνδρες ἀγαθοὶ μεθ' ὑμῶν, καὶ ὧν ἐλπίς αὐθις γενέσθαι, πᾶσαν προθυμίαν εἰς αὐτοὺς καὶ ὑμᾶς καὶ ἡμᾶς παρέχεσθαι; Ἄξιον δὲ καὶ τῶν παρόντων συμμάχων ἕνεκεν αὐτοῖς 44 προθυμίαν ἐνδείξασθαι. Ἐὖ γὰρ ἴστε, ὅτι, ὅποτε τούτοις πιστοὶ διαμένουσιν ἐν ταῖς συμφοραῖς, ὅποτε καὶ ὑμῖν αἰσχύνονται· ἂν μὴ ἀποδεθόναι χάριτας. Εἰ δὲ μικραὶ δοκοῦμεν πόλεις εἶναι, αἰ τοῦ κινδύρου μετέχειν αὐτοῖς ἐθίλουσαι, ἐνθυμήθητε, ὅτι, εἰάν ἢ ὑμετέρα πόλις προσγένηται, οὐκέτι μικραὶ πόλεις εἰσόμεθα, αἰ βηθηθῶσαι αὐτοῖς. Ἐγὼ δὲ, 45 ὡς ἀνδρες Ἀθηναῖοι, πρόσθεν μὲν ἀκούων ἔβηλον τῆρδε τὴν πόλιν, ὅτι πάντας καὶ τοὺς ἀδικουμένους, καὶ τοὺς φοβουμένους, ἐνθάδε καταπεύγοντας, ἐπικουρίας δεομένους ἤκουσεν τυγχάνειν· τὴν δ' οὐκέτι ἀκούω, ἀλλ' αὐτὸς ἤδη παρὼν ὄρω, Λακεδαιμ-

- νίους τε τοὺς ὀνομαστοτάτους, καὶ μετ' αὐτῶν τοὺς
 φίλους αὐτῶν τοὺς πιστοτάτους, πρὸς ὑμᾶς τε ἦγον-
 46 τας, καὶ δεομένους αὐτῶν ἐπικουρῆσαι. Ὁρῶ δὲ
 καὶ Θηβαίους, οἳ τότε οὐκ ἔπεισαν Λακεδαιμονίους
 ἐξανδραποδίσασθαι ὑμᾶς, νῦν δεομένους ὑμῶν, μὴ
 περιιδεῖν ἀπολομένους τοὺς σώσαντας ὑμᾶς. Τῶν
 μὲν οὖν ἡμετέρον προγόνων καλὸν λέγεται, ὅτε τοὺς
 Ἀργείων τελευτήσαντας ἐπὶ τῇ Καδμείᾳ οὐκ εἴσαν
 ἀτάφους γενέσθαι· ὑμῖν δὲ πολὺ κάλλιον ἂν γί-
 47 ναιτο, εἰ τοὺς ἐτι ζῶντας Λακεδαιμονίων μήτε ὑβρι-
 σθῆναι, μήτε ἀπολέσθαι εἴσοιτε. Καλοῦ γε μὴν
 κἄκείνου ὄντος, ὅτε, σχόντες τὴν Εὐρυσθέως ὕβρω,
 διεσώσατε τοὺς Ἡρακλέους παῖδας, πῶς οὐκ ἐκείνου
 τόδε κάλλιον, εἰ μὴ μόνον τοὺς ἀρχηγέτας, ἀλλὰ
 καὶ ὅλην τὴν πόλιν περισώσατε; πάντων δὲ κάλλι-
 στον, εἰ, ψήφῳ ἀκινδύνῳ σωσάντων ὑμᾶς τότε τῶν
 Λακεδαιμονίων, νῦν ὑμεῖς σὺν ὄπλοις τε καὶ διὰ
 48 κινδύνων ἐπικουρήσατε αὐτοῖς. Ὅποτε δὲ καὶ ἡμεῖς
 ἀγαλλόμεθα, οἳ συναγορεύοντες βοηθῆσαι ἀνδράσιν
 ἀγαθοῖς, ἤπου ὑμῖν γε, τοῖς ἔργῳ δυναμένοις βοη-
 θῆσαι, γενναῖα ἂν ταῦτα φανείη, εἰ, πολλάκις καὶ
 φίλοι καὶ πολέμιοι γενόμενοι Λακεδαιμονίοις, μὴ
 ὧν ἐβλόβητε μᾶλλον, ἢ ὧν εὐ ἐπέσθε, μνησθεῖητε,
 καὶ χάσιν ἀποδοίητε αὐτοῖς, μὴ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν
 μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ πάσης τῆς Ἑλλάδος, ὅτι ἀν-
 δρες ἀγαθοὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἐγένοντο.
- 49 Μετὰ ταῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τῶν
 μὲν ἀντιλεγόντων οὐκ ἠκέχαστό ἀκούοντες· ἐψηφί-

σαντο δὲ βοηθεῖν πανδημῆι, καὶ Ἰφικράτην στρα-
 τηγὸν εἴλοντο. Ἐπεὶ δὲ τὰ ἱερὰ ἐγένετο, καὶ παρ-
 ἡγγεῖλεν, ἐν Ἀκαδημίᾳ δεῖπνοποιεῖσθαι, πολλοὺς
 ἔφασαν προτέρους αὐτοῦ Ἰφικράτους ἐξελθεῖν. Ἐκ
 δὲ τούτου ἠγείτο μὲν ὁ Ἰφικράτης, οἱ δ' ἠκολού-
 θουν, νομίζοντες ἐπὶ καλόν τι ἔργον ἠγήσασθαι.
 Ἐπεὶ δὲ ἀφικόμενος εἰς Κόρινθον διέτριβέ τινας
 ἡμέρας, εὐθύς μὲν ἐπὶ ταύτῃ τῇ διατριβῇ πρῶτον
 ἔψεγον αὐτόν· ὡς δ' ἐξήγαγέ ποτε, προθύμως μὲν
 ἠκολούθουν, ὅποι ἠγοῖτο, προθύμως δ', εἰ πρὸς
 τείχος προσάγοι, προσίβαλλον. Τῶν δ' ἐν τῇ 50
 Λακεδαιμόνι πολυμίῳν Ἀρκάδες μὲν, καὶ Ἀργεῖοι,
 καὶ Ἠλεῖοι πολλοὶ ἀπεληλύθεσαν, ἅτε ὁμοροὶ οἰ-
 κοῦντες, οἱ μὲν ἄγοντες, οἱ δὲ φέροντες, ὃ τι ἠρ-
 πάκεσαν. Οἱ δὲ Θηβαῖοι καὶ οἱ ἄλλοι τὰ μὲν καὶ
 διὰ τοῦτο ἀπιέναι ἐβούλοντο ἐκ τῆς χώρας, ὅτι ἐώ-
 ρων ἐλάττωνα τὴν στρατιάν καθ' ἡμέραν γιγνομένην,
 τὰ δὲ, ὅτι σπανιώτερα τὰ ἐπιτήδεια ἦν· (τὰ μὲν
 γὰρ ἀνήλωτο, τὰ δὲ διήρπαστο, τὰ δὲ ἐξεκέχυτο,
 τὰ δὲ κατεκέκαστο) πρὸς δ' ἔτι καὶ χειμῶν ἦν, ὥστ'
 ἤδη πάντες ἀπιέναι ἐβούλοντο. Ὡς δ' ἐκεῖνοι ἀπε- 51
 χώρουν ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος, οὕτω δὲ καὶ ὁ Ἰφι-
 κράτης τοὺς Ἀθηναίους ἀπῆγεν ἐκ τῆς Ἀρκαδίας εἰς
 Κόρινθον. Εἰ μὲν οὖν ἄλλο τι καλῶς ἐστρατήγησεν,
 οὐ ψέγω· ἐκεῖνα μὲντοι, ἃ ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ
 ἔπραξε, πάντα εὐφίσκω, τὰ μὲν μίτην, τὰ δὲ καὶ
 ἀσυμφόρως πεπραγμένα αὐτῷ. Ἐπιχειρήσας μὲν γὰρ
 φυλάττειν ἐπὶ τῷ ὄνειρ, ὅπως μὴ δύνωνται

Βοιωτοὶ ἀπελθεῖν οἴκαδε, παρέλιπεν ἀφύλακτον
 52 τὴν καλλίστην παρὰ Κεγχρέας πύραρον. Μαθεῖν δὲ
 βουλόμενος, εἰ παρεληλυθότες εἶεν οἱ Θηβαῖοι τὸ
 ὄνειον, ἔπεμψε σκοποὺς τοὺς τε Ἀθηναίων ἰππείας,
 καὶ τοὺς Κορινθίων ἅπαντας. Καίτοι ἰδεῖν μὲν οὐ-
 δὲν ἦτιον ὀλίγοι τῶν πολλῶν ἱκανοί· καὶ εἰ δέοι
 ἀποχωρεῖν, πολὺ ἤϊον τοῖς ὀλίγοις, ἢ τοῖς πολλοῖς,
 καὶ ὁδοῦ εὐπόρου τυχεῖν, καὶ καθ' ἡσυχίαν ἀποχω-
 ρῆσαι. Τὸ δὲ πολλοὺς τε προσάγειν, καὶ ἦτιονας
 τῶν ἐναντίων, πῶς οὐ πολλὴ ἀφροσύνη; Καὶ γὰρ δὴ,
 ἅτε ἐπὶ πολὺ παραταξάμενοι χωρίον οἱ ἰππεῖς,
 διὰ τὸ πολλοὶ εἶναι, ἐπεὶ ἔδει ἀποχωρεῖν, πολλῶν
 καὶ χαλεπῶν χωρίων ἐπελίβοντο· ὥστε οὐκ ἐλάττους
 ἀπώλοντο ἕκασιν ἰππέων. Καὶ τότε μὲν οἱ Θη-
 βαῖοι, ὅπως ἐβούλοντο, ἐπήλθον.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΒΙΒΛΙΩΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

CA P. I.

Τῷ δὲ ὑστεραίῳ ἔτι Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων πρέσβεις ἦλθον αὐτοκράτορες Ἀθήναζε, βουλευσόμενοι, καθ' ὃ τι ἡ συμμαχία ἔσται Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις. Λεγόντων δὲ πολλῶν μὲν ξένων, πολλῶν δὲ Ἀθηναίων, ὡς δέοι ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις τὴν συμμαχίαν εἶναι, Προκλῆς Φλιάσιος εἶπε τὸν λόγον τόνδε·

Ἐπεὶπερ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀγαθὸν ὑμῖν ἔδοξε, Λακεδαιμονίους φίλους ποιῆσθαι, δοκῆ μοι χρῆναι σκοπεῖν τοῦτο, ὅπως ἡ φιλία διπλεῖστον χρόνον συμμανεῖ. Ἐὰν οὖν, ἥ ἐκατέρωις μάλιστα συνοίσει, ταύτῃ καὶ τὰς συνθήκας ποιησώμεθα, οὕτω, κατὰ γὰρ τὸ εἶδος, μάλιστα συμφέροισιν ἔσται. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα συνωμολόγηται σχεδόν, περὶ δὲ τῆς ἡγεμονίας νῦν ἡ σκέψις. Τῇ μὲν οὖν βουλῇ προβεβούλευται, ὑμετέραν μὲν εἶναι τὴν κατὰ θάλατταν, Λακεδαιμονίων δὲ τὴν κατὰ γῆν· ἐμοὶ δὲ καὶ αὐτῷ

οὐκ ἀνθρώπινη δοκεῖ ταῦτα μᾶλλον, ἢ θεῶν φύσει
 3 τε καὶ τύχῃ, διωρισθαι. Πρῶτον μὲν γὰρ τόπον
 ἔχετε κάλλιστα πεφυκότα πρὸς τοῦτο. Πλείστοι γὰρ
 πόλεις τῶν δεομένων θαλάττης περὶ τὴν ἡμετέραν
 πόλιν οἰκοῦσι, καὶ αὐταὶ πᾶσαι ἀσθενέστεραι τῆς
 ὑμετέρας. Πρὸς τούτοις δὲ λιμένας ἔχετε, ὧν ἄνευ
 οὐχ οἶόν τε ναυτικῇ δυνάμει χρῆσθαι. Ἐτι δὲ τριή-
 ρεις κέκτησθε πολλὰς, καὶ πάτριον ὑμῖν ἔστι, ναυ-
 4 τικὸν ἐπικτιᾶσθαι. Ἀλλὰ μὴν τὰς γε τέχνας τὰς περὶ
 ταῦτα πάσας οἰκείας ἔχετε. Καὶ μὴν ἐμπειρία γε
 πολὺ τῶν ἄλλων προέχετε περὶ τὰ ναυτικά· ὁ γὰρ
 βίος τοῖς πλείστοις ὑμῶν ἀπὸ τῆς θαλάττης· ὥστε,
 τῶν ἰδίων ἐπιμελούμενοι, ἅμα καὶ τῶν κατὰ θάλατ-
 ταν ἀγῶνων ἐμπειροὶ γίνεσθε. Ἐτι δὲ καὶ τόδε·
 οὐδαμῶθεν ἂν τριήρεις πλείους ἀθροῖαι ἐκπλεύσειαν,
 ἢ παρ' ὑμῶν. Ἔστι δὲ τοῦτο οὐκ ἐλάχιστον πρὸς
 ἡγεμονίαν· πρὸς γὰρ τὸ πρόσθεν ἰσχυρὸν γενόμενον
 5 ἥδιστα πάντες συλλέγονται. Ἐτι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν θεῶν
 δέδοται ὑμῖν εὐτυχεῖν ἐν τούτῳ· πλείστους γὰρ καὶ
 μεγίστους ἀγῶνας ἠγωνισμένοι κατὰ θάλατταν, ἐλά-
 χιστα μὲν ἀποτετυχήκατε, πλείστα δὲ κατωρθώκατε.
 Εἰκὸς οὖν, καὶ τοὺς συμμάχους μεθ' ὑμῶν ἂν ἥδιστα
 τούτου τοῦ κινδύνου μετέχειν. Ὡς δὲ δὴ καὶ ἀναγ-
 6 καία καὶ προσήκουσα ὑμῖν αὕτη ἡ ἐπιμέλεια, ἐκ
 τῶνδε ἐνθυμήθητε. Λακεδαιμόνιοι ὑμῖν ἐπολέμησαν
 τέ ποτε πολλὰ ἔτη, καὶ, κρατοῦντες τῆς χώρας, οὐ-
 δὲν προὔκοπτον εἰς τὸ ἀπολέσαι ὑμᾶς. Ἐπεὶ δὲ ὁ
 θεὸς ἰδὼν ποτε αὐτοῖς κατὰ θάλατταν ἐπικρατῆσαι,

εὐθύς ὑπ' ἐκείνοις παντελῶς ἐγένεσθε. Οὐκοῦν εὐ-
 δηλον ἐν τούτοις ἐστίν, ὅτι ἐκ τῆς θαλάττης ἅπανα
 ὑμῖν ἤρτηται σωτηρία. Οὕτως οὖν πεφυκότων, πῶς 7
 ἂν ἔχοι καλῶς ὑμῖν, Λακεδαιμονίοις ἐπιτρέψαι κατὰ
 θάλατταν ἡγεῖσθαι; οἱ πρῶτα μὲν καὶ αὐτοὶ ὁμο-
 λογοῦσιν, ἀπειρότεροι ὑμῶν τούτου τοῦ ἔργου εἶναι.
 ἔπειτα δ' οὐ περὶ τῶν ἴσων ὁ κίνδυνός ἐστιν ἐν τοῖς
 κατὰ θάλατταν ἀγῶσιν, ἀλλ' ἐκείνοις μὲν περὶ τῶν ἐν
 ταῖς τριήρεσι μόνον ἀνθρώπων, ὑμῖν δὲ καὶ περὶ παι- 8
 δων, καὶ γυναικῶν, καὶ ὅλης τῆς πόλεως. Καὶ τὰ μὲν
 δὴ ὑμέτερα οὕτως ἔχει· τὰ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων
 ᾧδε. Πρῶτον μὲν γὰρ οἰκοῦσιν ἐν μεσσηγίᾳ· ὥστε,
 τῆς γῆς κρατοῦντες, καὶ εἰ θαλάττης εἴργοιντο, δύ-
 ναιεν' ἂν καλῶς διαζῆν. Ἐγγυκότες οὖν καὶ αὐτοὶ
 ταῦτα, ἐκ παιδῶν εὐθύς πρὸς τὸν κατὰ γῆν πόλε-
 μον τὴν ἄσκησιν ποιοῦνται. Καὶ τὸ πλείστου δὲ
 ἄξιον, τὸ πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσιν, οὗτοι μὲν κρύ- 9
 τιστοὶ κατὰ γῆν, ὑμεῖς δὲ κατὰ θάλατταν. Ἐπειτα
 δὲ ὥσπερ ὑμεῖς ναυτικῶ, οὕτως αὐ' ἐκείνοι κατὰ γῆν
 καὶ πλείστοι καὶ τάχιστ' ἂν ἐξέλθοιεν· ὥστε πρὸς
 τούτους αὐ' εἰκὸς τοὺς συμμαχοὺς εὐθαρσεστάτους
 προσιέναι. Ἐτι δὲ καὶ ὁ θεὸς δέδωκεν αὐτοῖς,
 ὥσπερ ὑμῖν κατὰ θάλατταν εὐτυχεῖν, οὕτως ἐκείνοις
 κατὰ γῆν· πλείστους γὰρ αὐ' οὗτοι ἀγῶνας ἐν τῇ γῇ
 ἠγωνισμένοι, ἐλάχιστα μὲν ἐσφαλμένοι εἰσὶ, πλείστα
 δὲ κατωρθωκότες. Ὡς δὲ καὶ ἀναγκαῖα οὐδὲν ἦττον 10
 αὐτοῖς ἢ κατὰ γῆν ἐπιμέλεια, ἢ ὑμῖν ἢ κατὰ θά-
 λατταν, ἐκ τῶν ἔργων ἕξεστι γιγνώσκειν. Ἥμεῖς γάρ,

τούτοις πολλά ἔτη πολεμοῦντες, καὶ πολλάκις καταναυμαχοῦντες, οὐδὲν προύργου ἐποιεῖτε πρὸς τὸ τούτους καταπολεμῆσαι· ἐπεὶ δὲ ἀπαξ ἠττήθησαν ἐν τῇ γῆ, εὐθύς καὶ περὶ παίδων, καὶ περὶ γυναικῶν, καὶ περὶ ὅλης τῆς πόλεως ὁ κίνδυνος αὐτοῖς ἐγένετο.

11 Ἦώς οὖν οὐ τούτοις αὐθιγόν, ἄλλοις μὲν ἐπιτρέπειν, κατὰ γῆν ἠγείσθαι, αὐτοὺς δὲ ἄριστα τῶν κατὰ γῆν ἐπιμελεῖσθαι; Ἐγὼ μὲν οὖν, ὡσπερ τῇ βουλῇ προβεβούλευται, ταῦτα εἶρηκά τε, καὶ συμφωφώτατα ἠγοῦμαι ἀμφοῖν εἶναι· ὑμεῖς δὲ εὐτυχοῖτε, τὰ κράτιστα πᾶσιν ἡμῖν βουλευσόμενοι.

12 Ὁ μὲν ταῦτ' εἶπεν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι καὶ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων συμπαρόντες ἐπήνεσαν ἀμάρτερον ἰσχυρῶς ἐὼν λόγον αὐτοῦ. Κηφισόδοτος δὲ παρελθὼν, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔφη, οὐκ αἰσθάνεσθε ἕξαπατῶμενοι· ἀλλ', εἰάν ἀκούσητέ μου, ἐγὼ ὑμῖν ἀντίκα μάλα ἐπιδείξω. Ἦδη γὰρ ἠγήσεσθε κατὰ θάλατταν· Λακεδαιμόνιοι δὲ ὑμῖν ἐὼν συμπαρχῶσι, δηλονότι πέμπουσι τοὺς μὲν τριηράρχους Λακεδαιμονίους, καὶ ἴσως τοὺς ἐπιβάτας· οἱ δὲ ταῦτα δηλονότι ἔσονται ἢ εἰλωτες, ἢ μισθοφόροι· Οὐκοῦν

13 ὑμεῖς μὲν τούτων ἠγήσεσθε. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι εἶπαν παραγγέλωσιν ὑμῖν κατὰ γῆν στρατείαν, δηλονότι πέμπετε τοὺς ἰππέας καὶ τοὺς ὀπλίτας. Οὐκοῦν οὕτως ἐκεῖνοι μὲν ὑμῶν αὐτῶν γίνονται ἡγεμόνες, ὑμεῖς δὲ τῶν ἐκείνων δούλων καὶ ἐλαχίστου ἀξίων. Ἀποκρίναι δὲ μοι, ἔφη, ὃ Λακεδαιμόνιοι Τιμόκρατες. Οὐκ ἄρτι ἔλεγε, ὡς ἐπὶ τοῖς ἴσους

καὶ ὁμοίους ἦκεις τὴν συμμαχίαν ποιούμενος; Εἶπον ταῦτα. Ἔστιν οὖν, ἔφη ὁ Κηφισόδοτος, ἰσαίτερον, 14 ἢ ἐν μέρει μὲν ἑκατέρους ἡγεῖσθαι τοῦ ναυτικοῦ, ἐν μέρει δὲ τοῦ πεζοῦ, καὶ ὑμᾶς τε, εἴ τι ἀγαθόν ἐστὶν ἐν τῇ κατὰ θάλατταν ἀρχῇ, τούτου μετέχειν, καὶ ἡμᾶς ἐν τῇ κατὰ γῆν; Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι μετεπίσθησαν, καὶ ἐψηφίσαντο, κατὰ πενθήμερον ἑκατέρους ἡγεῖσθαι.

Στρατευομένων δ' ἀμφοτέρων αὐτῶν καὶ τῶν 15 συμμαχῶν εἰς Κόρινθον, ἔδοξε κοινῇ φυλάττειν τὸ ὄνειον. Καὶ ἐπεὶ ἐπορεύοντο οἱ Θηβαῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι, παραταξάμενοι ἐφύλαττον ἄλλος ἄλλοθεν τοῦ ὄνειου, Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ Πελληγεῖς κατὰ τὸ ἐπιμαχίωτον. Οἱ δὲ Θηβαῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι, ἐπεὶ ἀπέιχον τῶν φυλατιόντων τριάκοντα στάθια, κατεστρατοπεδεύσαντο ἐν τῷ πεδίῳ. Συντεκμηράμενοι δὲ, ἥνικ' ἂν ἔδοντο δομηθέντες κατανύσαι, ἅμα κρέφα πρὸς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων φυλακὴν ἐπορεύοντο. Καὶ μέντοι οὐκ ἐψεύσθησαν τῆς 16 ὄρας, ἀλλ' ἐπιπίπτουσι τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς Πελληγεῦσιν, ἥνικα αἱ μὲν νυκτεριναὶ φυλακαὶ ἤδη ἔληγον, ἐκ δὲ τῶν στιβάδων ἀνίσταντο, ὅπου ἔκειτο ἕκαστος. Ἐνταῦθα οἱ Θηβαῖοι προσπεσόντες ἔπαιον παρεσκευασμένοι ἀπαρασκευάστους καὶ συνεπιγεγνημένοι ἀσυντάκτους. Ὡς δὲ οἱ σωθέντες ἐκ τοῦ 17 πρῶτου ἀπέφυγον ἐπὶ τὸν ἐγγύτατον λόφον, ἐξὸν τῷ Λακεδαιμονίῳ πολεμάρχῳ, λαβόντι ὀπόσους μὲν ἐβούλετο τῶν συμμαχῶν ὀπίστας, ὀπόσους δὲ πελ-

ταστός, κατέχειν τὸ χωρίον, (καὶ γὰρ τὰ ἐπιτήδεια ἔξην ἀσφαλῶς ἐκ Κεγχρεῶν κομίζεσθαι) οὐκ ἐποίησε ταῦτα· ἀλλὰ μάλα ἀπορούντων τῶν Θηβαίων, πῶς χρῆ ἐκ τοῦ πρὸς Σικυῶνα βλέποντος καταβῆναι, ἢ πάλιν ἀπελθεῖν, σπονδὰς ποιησάμενος, ὡς τοῖς πλείστοις ἑδόκει, πρὸς Θηβαίων μᾶλλον, ἢ πρὸς ἑαυτῶν, αὐτως ἀπῆλθε, καὶ τοὺς μεθ' αὐτοῦ ἀπήγαγεν.

- 18 Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἀσφαλῶς καταβάντες, καὶ συμμύξαντες τοῖς ἑαυτῶν συμμάχοις, Ἀρκάσι τε, καὶ Ἀργείοις, καὶ Ἡλείοις, εὐθύς μὲν προσέβαλον πρὸς Σικυῶνα καὶ Πελλήνην· στρατευσάμενοι δὲ εἰς Ἐπίδαυρον, ἐδήλωσαν αὐτῶν πᾶσαν τὴν χώραν. Ἀναχωροῦντες δὲ ἐκείθεν μάλα πάντων ὑπεροπτικῶς τῶν ἐναντιῶν, ὡς ἐγένοντο ἐγγὺς τοῦ τῶν Κορινθίων ἄστειος, ὁρόμῳ ἐφέροντο πρὸς τὰς πύλας, τὰς ἐπὶ Φλιοῦντα ἰόντι ὁρώσας, ὡς, εἰ ἀνεωχμένοι τύχοιεν,
- 19 εἰσπεσοῦμενοι. Ἐκβοηθήσαντες δὲ τινες ψιλοὶ ἐκ τῆς πόλεως, ἀπαντῶσι τῶν Θηβαίων τοῖς ἐπιλέκτοις, οὐδὲ τέτταρα πλέθρα ἀπέχουσι τοῦ τείχους, καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τὰ μνήματα καὶ τὰ ὑπερέχοντα χωρία, βάλλοντες καὶ ἀκοντίζοντες ἀποκτείνουσι τῶν πρώτων καὶ μάλα συχνούς, καὶ τρεψάμενοι ἐδίωκον ὡς τρεῖς ἢ τέτταρα στάδια. Τούτου δὲ γενομένου, οἱ Κορινθιοὶ, τοὺς νεκροὺς πρὸς τὸ τεῖχος ἐκλύσαντες, καὶ ὑποσπόνδους ἀποδόντες, τρόπαιον ἔστησαν. Καὶ ταύτη μὲν δὴ ἀνεψύχθησαν οἱ τῶν Λακεδαιμονίων σύμμαχοι.

Ἄμα τε δὴ πεπραγμένων τούτων, καταπλεῖ Λακε- 20
 δαιμονίοις ἢ παρὰ Διονυσίου βοήθεια, τριήρεις
 πλέον ἢ ἕκκοσιν· ἤγον δὲ Κελτούς τε καὶ Ἰβήρας,
 καὶ ἱππεῖς ὡς πεντήκοντα. Τῇ δὲ ὑστεραία οἱ Θη-
 βαιῶι τε καὶ οἱ ἄλλοι αὐτῶν σύμμαχοι, διαταξάμε-
 νοι καὶ ἐμπλήσαντες τὸ πεδίον μέχρι τῆς θαλάττης
 καὶ μέχρι τῶν ἐχομένων τῆς πόλεως γηλόφων, ἔφθει-
 ρον, εἴ τι χρήσιμον ἦν ἐν τῷ πεδίῳ. Καὶ οἱ μὲν τῶν
 Ἀθηναίων καὶ οἱ τῶν Κορινθίων ἱππεῖς οὐ μάλισ-
 τὰ ἐπλησίαζον τῷ στρατεύματι, ὄρωντες ἰσχυρὰ καὶ
 πολλὰ τὰ ἀντίπαλα. Οἱ δὲ παρὰ τοῦ Διονυσίου ἱπ- 21
 πεῖς, ὅσοι περ ἦσαν, οὗτοι διωκεδασμένοι ἄλλος
 ἄλλῃ παραθέοντες, ἠκόντιζόν τε προσελαύνοντες, καὶ
 ἐπὶ ὤρμων πρὸς αὐτούς, ἀνεχώρουν, καὶ πάλιν
 ἀναστρέφοντες ἠκόντιζον. Καὶ ταῦτα ἄμα ποιοῦν-
 τες κατέβαινον ἀπὸ τῶν ἵππων, καὶ ἀνεπαύοντο. Εἰ
 δὲ καταβεβηκόσιν ἐπελαύνοιν τινες, εὐπετῶς ἀνα-
 πηδῶντες ἀνεχώρουν. Εἰ δ' αὖ τινες διώξειαν αὐ-
 τοὺς πολὺ ἀπὸ τοῦ στρατεύματος, τούτους, ὁπότε
 ἀποχωροῖεν, ἐπικείμενοι καὶ ἀκοντίζοντες δεινὰ εἰρ-
 γάζοντο, καὶ πᾶν τὸ στρατεύμα ἠνάγκαζον ἑαυτῶν
 ἕνεκα καὶ προΐεναι, καὶ ἀναχωρεῖν. Μετὰ ταῦτα 22
 μέντοι οἱ Θηβαιῶι, μέναντες οὐ πολλὰς ἡμέρας, ἀπῆλ-
 θον οἴκαδε, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ ἕκαστος οἴκαδε. Ἐκ δὲ
 τούτου ἐμβάλλουσιν οἱ παρὰ Διονυσίου εἰς Σικυῶνα,
 καὶ μάχη μὲν νικῶσι τοὺς Σικυωνίους ἐν τῷ πεδίῳ,
 καὶ ἀπέκτειναν περὶ ἑβδομήκοντα· Γέρας δὲ τεῖχος
 κατὰ κράτος αἰρούσι. Καὶ ἡ μὲν παρὰ Διονυσίου

- πρώτη βοήθεια τοιαῦτα πράξασα ἀπέκλειψεν εἰς
 Συρακοῦσας. Θηβαῖοι δὲ, καὶ πάντες οἱ ἀπεισιάν-
 τες ἀπὸ Λακεδαιμονίων, μέχρι μὲν τούτου τοῦ χρό-
 νου δημοθυμαδὸν καὶ ἔπραττον, καὶ ἐστρατεύοντε,
 23 ἡγουμένων τῶν Θηβαίων. Ἐγγιγνόμενος δὲ τις Λυκο-
 μήδης Μαντινεὺς, γένος τε οὐδενὸς ἐνδεῆς, χρήμασι
 τε πρὸς ἡμῶν, καὶ ἄλλως φιλότιμος, οὗτος ἐπέπλεσε
 φρονήματος τοὺς Ἀρκάδας, λέγων, ὅς τις μόνος μὲν
 αὐτοῖς Πελοπόννησος πετρὶς εἴη, (μόνοι γὰρ αὐτό-
 χθονες ἐν αὐτῇ εἰκοῖεν) πλείστον δὲ φύλον τῶν Ἑλ-
 ληνικῶν τὸ Ἀρκαδικὸν εἴη, καὶ σώματα ἐγκρατέστα-
 τα ἔχοι. Καὶ ἀλκιμοτάτους δὲ αὐτοὺς ἀπειδείκους,
 τεκμήρια παρεχόμενος, ὡς, ἐπικουρῶν ὁπότι δεη-
 θεῖεν τιτες, οὐδένας ἤρουντο ἀντ' Ἀρκάδων. Ἐπεὶ δὲ
 οὔτε Λακεδαιμονίους ἄνευ σφῶν πάποτε ἐμβολῶν εἰς
 τὰς Ἀθήνας, οὔτε νῦν Θηβαίους εἰθεῖν ἄνευ Ἀρ-
 24 κάδων εἰς Λακεδαίμονα. Ἄν οὖν σωφρονητε, τοῦ
 ἀκολουθεῖν, ὅποι ἂν τις παρακαλῆ, φείσεσθε. Ἰδε-
 πρότερόν γε, Λακεδαιμονίοις ἀκολουθοῦντες, ἐκεί-
 νους ἠϋξήσατε· νῦν δὲ, ἂν Θηβαίοις εἰκῆ ἀκολου-
 θῆτε, καὶ μὴ κατὰ μέρος ἀξιώτε ἡγείσθαι, ἴσως
 τάχα τούτους ἄλλους Λακεδαιμονίους εὐρήσατε. Ὅ
 μὲν δὴ Ἀρκάδες, ταῦτ' ἀκούοντες, ἀναρυσσόντο, τε
 καὶ ὑπερφύλλουσι τὸν Λυκομήδην, καὶ μόνον ἄνθρω-
 πῶν ἡγούνο· ὥστε ἄρχοντας εἶπαι, οὐστίνως κἀκείνος
 κελύοι. Καὶ ἐν τῶν συμβαινόντων δὲ ἔργων ἐμμεγα-
 25 λύνοντο οἱ Ἀρκάδες. Ἐμβολόντων μὲν γὰρ εἰς Ἐπί-
 κυρον τῶν Ἀργείων, καὶ ἀποκλεισθέντων τῆς ἐξόδου

ὑπὸ τε τῶν μετὰ Χαβρίου ἕκων καὶ Ἀθηναίων καὶ
 Κορινθίων, βοηθήσαντες μάλιστα πολιορκουμένους
 ἐξάλυσαντο τοὺς Ἀργείους, οὐ μόνον τοῖς ἀνδράσι, ἀλλὰ
 καὶ τοῖς χωρίοις πολέμοις χρώμενοι. Στρα-
 ταυσάμενοι δὲ καὶ εἰς Ἀσίην τῆς Ἀσικακίης, ἐπέκη-
 σαν τε τὴν τῶν Λακεδαιμονίων φρουρὰν, καὶ τὸν
 Περικλέην, τὸν πελέμαρχον, Σπαρτιάτην γεγενημένον,
 ἀπέκτειναν, καὶ τὸ πρᾶσιον τῶν Ἀσωαίων ἐπέφ-
 θησαν. Ὅπου δὲ βουλευθεῖεν ἐξέλθειν, οὐ γύξ, οὐ
 χειμῶν, οὐ μῆκος ὁδοῦ, οὐδ' ὄρη δύσβατα ἀπεκώ-
 λυσεν αὐτούς· ὥστε ἔν γε τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ παλὸν ᾔστο-
 το κράτιστοι εἶναι. Οἳ μὲν δὴ Θηβαῖοι διὰ ταῦτα 26
 ὑποφθόνως καὶ οὐκ ἐπὶ φιλικῶς εἶχαν πρὸς τοὺς Ἀρ-
 κάδας. Οἳ γε μὴν Ἠλεῖοι, ἐπεὶ ἀπανταύτως τὰς πέ-
 λους τοὺς Ἀρκάδας, ὡς ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀφηρε-
 θησαν, ἔγνωσαν αὐτοὺς τοὺς μὲν ἐκινεῖν λόγους ἐν
 οὐδανὶ λόγῳ ποιουμένους, τοὺς δὲ Τριφυλίους καὶ
 τοὺς ἄλλους τοὺς ἀπὸ οὐραίου ἀποστάτας περὶ παν-
 τὸς ποιουμένους, οὗτοι Ἀρκάδες ἔρασαν εἶναι· ἐκ τού-
 τω αὖ καὶ οἱ Ἠλεῖοι δυσμενῶς εἶχον πρὸς αὐτούς.

Οὗτοι δὲ ἐκάστων ἐφ' ἑαυταῖς μέγα φρονούντων 27
 τῶν συμμάχων, ἔρχεται Φιλίσκος Ἀβυθρὸς παρὰ
 Ἀριοβαρξάνους, χρήματα ἔχων πολλὰ. Καὶ πρῶτα
 μὲν εἰς Δελφοὺς συνήγαγε περὶ εἰρήνης Θηβαίους
 καὶ τοὺς συμμάχους, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους.
 Ἐπεὶ δὲ ἐλθόντες, τῷ μὲν θεῷ οὐδὲν ἐκινώσαντα,
 ὅπως ἂν ἡ εἰρήνη γένοιτο, αὐτοὶ δὲ ἐβουλεύοντο.
 Ἐπεὶ δὲ οὐ συνιχάρων οἱ Θηβαῖοι, Μισσηνὴν ὑπ'

Λακεδαιμονίοις εἶναι, ξυγκὸν πολὺ συνέλεγεν ὁ Φι-
λλοκος, ὅπως πολεμήσῃ μετὰ Λακεδαιμονίων.

28. Τούτων δὲ πραττομένων, ἀφικνεῖται καὶ ἡ παρά
Διονυσίου δευτέρα βοήθεια. Λεγόντων δὲ Ἀθηναίων,
ὡς χρεῶν μὲν εἶη, αὐτοὺς εἰς Θετταλίαν ταπεινὰ
Θηβαίοις *, Λακεδαιμονίων δὲ, ὡς εἰς τὴν Λα-
κωνικὴν, ταῦτα ἐν τοῖς συμμαχοῖς ἐπέκησαν. Ἐπεὶ
δὲ περιέπλευσαν οἱ παρά Διονυσίου εἰς Λακεδαι-
μονα, λαβὼν αὐτοὺς ὁ Ἀρχίδαμος μετὰ τῶν πολι-
τικῶν ἐστρατεύετο. Καὶ Καρύας μὲν ἐξαιροῖ κατὰ
κράτος, καὶ ὄσους ζῶντας ἔλαβεν, ἀπέσφαξεν·
ἐκεῖθεν δὲ εὐθύς στρατεύσάμενος εἰς Παφλουσίους
τῆς Ἀρκαδίας μετ' αὐτῶν, ἐδήου τὴν χώραν. Ἐπι-
δ' ἐβοήθησαν οἱ Ἀρκαῆδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι, ἐπανα-
χωρήσας ἐστρατοπεδεύσατο ἐν ταῖς ἐπὶ Μιδείας γη-
λόφοις. Ἐνταῦθα δ' ὄντος αὐτοῦ, Κισσίδας, ὁ
ἄρχων τῆς παρά Διονυσίου βοήθειας, ἔλεγε, ὅτι
ἕξῃκοι αὐτῷ ὁ χρόνος, ὃς ἦν εἰρημῆνος παραμείνειν.
Καὶ ἅμα ταῦτ' ἔλεγε, καὶ ἀπῆει τὴν ἐπὶ Σπάρτης.
- 29 Ἐπεὶ δὲ ἀποπορευόμενον ὑπετίμοντο αὐτὸν οἱ Μεσ-
σήνιοι ἐπὶ στενὸν τῆς ὁδοῦ, ἐνταῦθα δὴ ἔταμψεν
ἐπὶ τὸν Ἀρχίδαμον, καὶ βοηθεῖν ἐκέλευε· κἀκείνους
μέντοι ἐβοήθει. Ὡς δ' ἐγένοντο ἐν τῇ ἐπ' Εὐ-
τρησίους ἐκτροπῇ, αἱ μὲν Ἀρκαῆδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι
προσέβαινον εἰς τὴν Λάκωναν, καὶ οὗτοι ὡς ἀπο-
πλειστοντες αὐτὸν τῆς ἐπ' οἶκον ὁδοῦ. Ὁ δὲ, ὅσπερ
ἐστὶ χωρίον ἐπίπεδον ἐν ταῖς συμβολαῖς τῆς τε ἐπ'
Εὐτρησίων καὶ τῆς ἐπὶ Μιδείας ὁδοῦ, ἐνταῦθα ἐκβῆς

παρετάξατο ὡς μαχοῦμενος. Ἐφασαν δ' αὐτὸν καὶ 30
 πρὸ τῶν λόγων παριόντα τοιαύδε παρακλιεῦσασθαι·
 Ἄνδρες πολῖται, νῦν ἀγαθοὶ γενόμενοι ἀναβλέψω-
 μεν ὀρθοῖς ὄμμασιν· ἀποδώμεν τοῖς ἐπιγιγνομένοις
 τὴν πατρίδα, οἷανπερ παρὰ τῶν πατέρων παρελά-
 βομεν· πεινώμεθα αἰσχυνόμενοι καὶ παῖδας, καὶ
 γυναῖκας, καὶ πρεσβυτέρους, καὶ ξένους, ἐν οἷς
 πρόσθεν γε πάντων τῶν Ἑλλήνων περιβλεπτότατοι
 ἦμεν. Τούτων δὲ ῥηθέντων, ἐξ αἰθρίας ἀστραπῆς 31
 τε καὶ βροντῆς λέγουσιν αἰσίους αὐτῷ φωνῆσαι. Συν-
 ἔβη δὲ καὶ πρὸς τῷ δεξιῷ κέρατι τέμενος τε καὶ
 ἄγαλμα Ἡρακλέους, οὗ δὴ καὶ ἀπόγονος λέγεται,
 εἶναι. Τοιγαροῦν ἐκ τούτων πάντων οὕτω πολὺ
 μένος καὶ θάρσος τοῖς στρατιώταις φασὶν ἐμπεσεῖν,
 ὥστ' ἔργον εἶναι τοῖς ἡγεμόσιν, ἀνέλθωσιν τοὺς στρα-
 τιώτας ἀθουμένους εἰς τὸ πρόσθεν. Ἐπεὶ μέντοι
 ἤκειτο δ' Ἀρχίδαμος, ὀλίγοι μὲν τῶν πολεμίων, δε-
 ξάμενοι αὐτοὺς εἰς δόρυ, ἀπέθανον· οἱ δ' ἄλλοι
 φεύγοντες ἔπιπτον, πολλοὶ μὲν ὑπὸ ἰσπύων, πολλοὶ
 δὲ ὑπὸ τῶν Κελτῶν. Ὡς δὲ ληξάσης τῆς μάχης 32
 τρέπαιον ἐστήσατο, εὐθύς ἔπεμψεν οἴκαδε ἀγγε-
 λοῦντα Δημοτέλη τὸν κήρυκα τῆς τε νίκης τὸ μέγε-
 θος, καὶ διὰ Λακεδαιμονίων μὲν οὐδὲ εἰς τεθναλή,
 τῶν δὲ πολεμίων παμισληθεῖς. Τούς μὲντοι ἐν Σπάρτῃ
 ἔφασαν ἀκούσοντας, ἀφξάμενους ἀπὸ Ἀγησιλάου καὶ
 τῶν γερόντων καὶ τῶν ἐφόρων, πάντας κλαίειν· οὕτω
 κοινόν τι ἄρα χαρᾶ καὶ λύπη δάκρυά ἐστιν. Ἐπὶ
 μέντοι τῇ τῶν Ἀρκάδων τίχῃ αὐτὸ πολὺ ἦτιον Λακε-

δαμονίων ἡσθησαν οἱ Θηβαῖοι τε καὶ Ἡλείοι· οὕτως ἤδη ἤχθοντο ἐπὶ τῷ φρονήματι αὐτῶν.

Χυνητῶς δὲ βουλευόμενοι οἱ Θηβαῖοι, ὅπως εἴη τὴν ἡγεμονίαν λάβειν τῆς Ἑλλάδος, ἐπέμψαν, εἰ πέμψειαν πρὸς τὸν Περσὸν βασιλέα, πλεονεκτῆσαι ἂν τι ἐν ἐπιείκῃ. Καὶ ἐκ τούτου παρακαλέσαντες ἤδη τοὺς συμμάχους, ἐπὶ προφάσει, ὅτι καὶ Εὐθυκλῆς ὁ Λακεδαιμόνιος εἶη παρὰ βασιλεῖ, ἀπαβαίνουσι Θηβαίων μὲν Πελοπίδης, Ἀρκάδων δὲ Ἀντίλαχος ὁ παγκρατιαστής, Ἡλείων δὲ Ἀρχίδαμος· ἠκολούθη δὲ καὶ Ἀργεῖος. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δὲ ἀκούσαντες ταῦτα ἀντέπεμψαν Τιμογόρον τε καὶ Λέοντα. Ἐπι δ' ἐπεὶ ἐγένοντο, πολὺ ἐπλεονέκτει ὁ Πελοπίδης παρὰ τῷ Πέρσῃ. ἔχε γὰρ λέγειν, καὶ ὅτι μένει τῶν Ἑλλήνων βασιλεῖ συμμάχοντο ἐν Πλαταιαῖς, καὶ ὅτι ὕστερον οὐδεπώποτε στρατεύσονται ἐπὶ βασιλέα, καὶ ὡς Λακεδαιμόνιοι διὰ τοῦτο καλεμήσεαι αὐτοῖς, ὅτι οὐκ ἐθέλησαν μετ' Ἀγησιλάου εἰλθεῖν ἐπ' αὐτὸν, οὐδὲ θῦσαι εἰσάειν αὐτὸν ἐν Αὐλίδι τῇ Ἀρτέμιδι, ἔνθαπερ, ὅτι Ἀγαμέμνων εἰς τὴν Ἀσίαν ἐξέβηκε, θύσας εἰς τὴν Τροίαν. Μίγα δὲ συμβάλλετο τῷ Πελοπίδῃ εἰς τὸ τιμᾶσθαι, καὶ ὅτι ἐντυπήσαν οἱ Θηβαῖοι μάχῃ ἐν Ἀνύκτροις, καὶ ὅτι πεποφθνήκεν τὴν χάραν τῶν Λακεδαιμονίων ἐφαίνοντο. Ἔλεγε δὲ ὁ Πελοπίδης, ὅτι Ἀργεῖοι καὶ Ἀρκάδες μάχῃ ἠττημένοι εἶν ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐπεὶ αὐτοὶ οὐ παρεγένοντο. Ἄννημαρτύρα δ' αὐτῶ ταῦ-

τα πάντα, ὡς ἀληθῆ λέγει, Τιμαγόρας ὁ Ἀθηναῖος,
 καὶ ἐτιμᾶτο δεύτεροι μετὰ τὸν Πελοπίδαν. Ἐκ δὲ 36
 τούτου ἐρωτώμενος ὑπὸ βασιλείας ὁ Πελοπίδας, τί
 βούλοιο ἑαυτῷ γραφήναι, εἶπεν, ὅτι Μεισσήνην τε
 αὐτόνομον εἶναι ἀπὸ Λακεδαιμονίων, καὶ Ἀθηναίους
 ἀνέλκειν τὰς ναῦς· εἰ δὲ ταῦτα μὴ πείθονται, στρα-
 τεύσω ἐπ' αὐτούς· εἴ τις δὲ πόλις μὴ ἐθέλοι ἀπο-
 λουθεῖν, ἐπὶ ταύτην πρῶτον ἵσταναι. Τραφέντων δὲ 37
 τούτων, καὶ ἀναγνωσθέντων τοῖς πρέσβεσιν, εἶπεν
 ὁ Λίαν, ἀκούοντος τοῦ βασιλείως· Ἦν Ἄια, ὁ Ἀθη-
 ναῖος, ὡρα γε ὑμῖν, ὡς ἔοικεν, ἄλλον τινὰ φίλον
 ἀντὶ βασιλείας ζητεῖν. Ἐπεὶ δὲ ἀπήγγειλεν ὁ γραμ-
 ματεὺς, ἃ εἶπεν ὁ Ἀθηναῖος, πάλιν ἐξήνεγκε προ-
 γεγραμμένα· εἰ δὲ τι δικαιοτέρον τούτων γινώσκου-
 σιν οἱ Ἀθηναῖοι, ἰόντας πρὸς βασιλέα διδάσκειν.
 Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο οἱ πρέσβεις ἕκαστοι οἴκαδε, τὸν 38
 μὲν Τιμαγόραν ἀπέκτειναν οἱ Ἀθηναῖοι, κατηγο-
 ρούντος τοῦ Λέοντος, ὡς οὔτε συσκηροῦν ἐθέλοι ἑαυ-
 τῷ, μετὰ τε Πελοπίδου πάντα βουλεύοιστε. Τῶν δὲ
 ἄλλων πρέσβεων ὁ μὲν Ἡλείος Ἀρχίδαμος, ὅτι προῦ-
 τίμησε τὴν Ἥλην πρὸ τῶν Ἀρκάδων, ἐπῆγει τὰ τοῦ
 βασιλείως· ὁ δὲ Ἀντίοχος, ὅτι ἤλαττοῦτε τὸ Ἀρκα-
 δικόν, οὔτε τὰ δῶρα εἰδέξατο, ἀπήγγειλε τε πρὸς κοῦς
 μυρίους, ὅτι βασιλεὺς ἀρτοκόπους, καὶ ὄψοποιούς,
 καὶ οἶνοχόους, καὶ θυρωροὺς παμπληθεῖς ἔχοι, ἄν-
 δρας δὲ, οἱ μάχονται ἄν Ἑλλήσι, πάντῃ ζητῶν, οὐκ
 ἂν ἔφη δύνασθαι ἰδεῖν. Πρὸς δὲ τούτοις, καὶ τὸ
 τῶν χρημάτων πλήθος ἀλαζονείαν αὐτῷ δοκεῖν εἶναι

ἔφη· ἐπεὶ καὶ τὴν ὑμνουμένην ἄν χρυσὴν πλέττανον οὐκ ἱκανὴν ἔφη εἶναι τέτυγι σκιάν παρέχειν.

39. Ὡς δὲ οἱ Θηβαῖοι ἐκάλεσαν ἀπὸ τῶν πόλεων ἀπα-
σῶν ἀκουσομένους τῆς παρὰ βασιλέως ἐπιστολῆς,
καὶ ὁ Πέρσης, ὁ φίρων τὰ γράμματα, δείξας τῆς
βασιλέως σφραγίδα, ἀνέγνω τὰ γεγραμμένα, οἱ μὲν
Θηβαῖοι ὁμῶναι ταῦτα ἐκέλευον βασιλεῖ καὶ ἐαυ-
τοῖς τοὺς βουλομένους φίλους εἶναι· οἱ δὲ ἀπὸ τῶν
πόλεων ἀπεκρίναντο, ὅτι οὐκ ὁμοῦμενοι, ἀλλὰ ἀκου-
σόμενοι παμφθειήσαν· εἰ δέ τι ὄρκων δέαιντο, πρὸς
τὰς πόλεις πέμπειν ἐκέλευον. Ὁ μὲντοι Ἀρκάς Λυ-
νομήδης καὶ τοῦτο ἔλεγε, ὅτι οὐδὲ τὸν σύλλογον ἐν
Θήβαις δέοι εἶναι, ἀλλ' ἔνθα ἂν ἦ ὁ πόλεμος. Χα-
λαπαιώντων δ' αὐτῶ τῶν Θηβαίων, καὶ λεγόντων,
ὡς διαφθεῖραι τὸ συμμαχικόν, οὐδὲ εἰς τὸ συνέδριον
ἦθελες καθίξειν, ἀλλ' ἀπιὼν ἔρχετο, καὶ μετ' αὐ-
τοῦ πάντες οἱ ἐξ Ἀρκαδίας πρέσβεις. Ὡς δ' ἐν Θή-
βαις οὐκ ἠθίλησαν οἱ συνελλυθότες ὁμόσαι, ἔπεμ-
πον οἱ Θηβαῖοι πρέσβεις ἐπὶ τὰς πόλεις, ὁμῶναι
κελεύοντες, ποιήσειν κατὰ τὰ βασιλέως γράμματα,
νομίζοντες, ὀκνήσειν μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων ἀπε-
χθάνεσθαι ἅμα ἑαυτοῖς τε καὶ βασιλεῖ. Ἐπει μὲν-
τοι εἰς Κόρινθον πρῶτον αὐτῶν ἀφικομένον ὑπέ-
στησαν οἱ Κορίνθιοι, καὶ ἀπεκρίναντο, ὅτι οὐδὲν
δέοιεν πρὸς βασιλεία κοινῶν ὄρκων, ἐπηκολούθησαν
καὶ ἄλλαι πολλαὶ πόλεις, κατὰ ταῦτ' ἀποκρινόμε-
ναι. Καὶ αὕτη μὲν ἡ Πελοπίδου καὶ τῶν Θηβαίων
τῆς ἀρχῆς περιβολὴ οὕτω διελύθη.

Ἀῤθεις δ' Ἐπαμινώνδας, βουλευθεὶς τοὺς Ἀχαι- 41
 οὺς προὔπαγαγέσθαι, ὅπως μᾶλλον σφίσι καὶ οὐδ'
 Ἀρκάδες καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι προσέχουσι τὸν νόον,
 ἔγνωκε στρατευτέον εἶναι ἐπὶ τῇ Ἀχαΐαν. Πεισίαν
 οὖν τὸν Ἀργεῖον, στρατηγούντα ἐν τῷ Ἄργει, πεί-
 θει προκαταλαβεῖν τὸ Ὀνειον. Καὶ ὁ Πεισίας μέν-
 τοι, καταμαθὼν ἀμελουμένην τὴν τοῦ Ὀνειοῦ φυ-
 λακίην ὑπὸ τε Ναυκλίου, ὃς ἦρχε τοῦ ξενικοῦ τῶν
 Λακεδαιμονίων, καὶ ὑπὸ Τιμομάχου τοῦ Ἀθηναίου,
 καταλαμβάνει νύκτωρ μετὰ διοχιλίων ἐπιτιτῶν τὸν
 ὑπερ Κεγχρεῶν λόφον, ἔχων ἑπτὰ ἡμερῶν ἐπιτήδαια.
 Ἐν δὲ ταύταις ταῖς ἡμέραις ἐλθόντες οἱ Θηβαῖοι 42
 ὑπερβαίνουσι τὸ Ὀνειον, καὶ στρατεύουσι πάντες οἱ
 σύμμαχοι ἐπ' Ἀχαΐαν, ἡγουμένου Ἐπαμινώνδου.
 Προσπεσόντων δ' αὐτῷ τῶν βελτίστων ἐκ τῆς Ἀχαιΐας,
 ἔνδυναστεύει ὁ Ἐπαμινώνδας, ὥστε μὴ φυγαδεῦσαι
 τοὺς κρατίστους, μήτε πολιτείαν μεταστῆσαι, ἀλλὰ
 πιστὰ λαβεῖν παρὰ τῶν Ἀχαιῶν, ἢ μὴν συμμάχους
 ἔσσεσθαι, καὶ ἀκολουθήσειν, ὅπη ἂν Θηβαῖοι ἦγών-
 ται. Καὶ οὕτως ἀπῆλθον οἰκισθεὶς. Κατηγορούντων 43
 δὲ αὐτοῦ τῶν τε Ἀρκάδων καὶ τῶν Σιασιωτῶν, ὡς
 Λακεδαιμονίοις κατασκευακῶς τὴν Ἀχαΐαν ἀπέλθοι,
 ἔδοξε Θηβαίοις, πέμψαι ἀμουστὰς εἰς τὰς Ἀχαΐδας
 πόλεις. Οἱ δ' ἐλθόντες, τοὺς μὲν βελτίστους σὺν
 τῷ πλήθει ἐξέβαλον, δημοκρατίας δ' ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ κα-
 τέστησαν. Οἱ μὲντοι ἐκπεσόντες, συστάντες, ταχὺ ἐπὶ
 μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων πορευόμενοι, ὄντες οὐκ ὀλί-
 γοι, κατῆλθόν τε καὶ κατέσχον τὰς πόλεις. Ἐπεὶ δὲ

καταθρόνους εὐαίτε ἐμάσθον, ἀλλὰ προθύμως συ-
 μαχούν τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐπιέζοντο μὲν οἱ
 Ἀρκάδες, ἐνθεν μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐνθεν
 44 δὲ ὑπὸ Ἀχαιῶν. Ἐν δὲ τῷ Σικυῶνι τὸ μὲν μέχρι
 τοῦτου κατὰ τοὺς Ἀχαιῶν νόμους ἢ πολιτεία ἦν.
 Ἐκ δὲ τοῦτου βουλάμενος ὁ Εὐφρων, ὥσπερ παρὰ
 τοῖς Λακεδαιμονίοις ἦν μέγιστος τῶν πολιτῶν, οὕτω
 καὶ παρὰ τοῖς ἐναντίοις αὐτῶν πρῶταίειν, λέγει πρὸς
 τοὺς Ἀργεῖους καὶ τοὺς Ἀρκάδας, ὡς, εἰ μὲν οἱ πλου-
 σιότατοι σαφῶς ἐγκρατεῖς ἔσονται τοῦ Σικυῶνος,
 ὀτειχνῶς, ὅταν τύχη, πόλιν λακωνικὴν ἢ πόλιν· εἰ
 δὲ δημοκρατία γένηται, εὐ ἴστε, ἔφη, ὅτι διαμετᾷ
 ὑμῖν ἢ πόλις. Ἐάν οὖν μοι παραγένησθε, ἐγὼ
 ἔσομαι ὁ συγκαλῶν τὸν δῆμον, καὶ ἅμα ἐγὼ ὑμῖν
 ταύτην τὴν πίστιν ἐμαυτοῦ δέσω, καὶ τὴν πόλιν
 βέβαιον ἐν τῇ συμμαχίᾳ παρέξω. Ταῦτα δ', ἔφη,
 ἀπὸ κράττω, εὐ ἴστε ὅτι, πόλαι μὲν χαλιπῶς φέ-
 ρων, ὥσπερ ὑμεῖς, τὸ φρόνημα τῶν Λακεδαιμο-
 45 νίων, ἄσμενος δ' ἂν τὴν δουλείαν ἀποφυγῶν. Οἱ
 οὖν Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι, ἠδέως ταῦτ' ἀκούον-
 τες, παρεγένοντο αὐτῷ. Ὁ δ' εὐθύς ἐν τῇ ἀγορῇ,
 παρόντων πᾶν Ἀργείων καὶ τῶν Ἀρκάδων, συνεκά-
 λει τὸν δῆμον, ὡς τῆς πολιτείας ἐσομένης ἐν τοῖς
 ἴσοις καὶ ὁμοίοις. Ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, στρατηγούς
 ἐπέλευσεν ἐλεῖσθαι, οὕσπερ αὐτοῖς δοκεῖ· οἱ δ'
 ἤρουντο αὐτὸν τε τὸν Εὐφρονα, καὶ Ἰππόδαμον,
 καὶ Κλέανδρον, καὶ Ἀπίστον, καὶ Λύσανδρον. Ὡς
 δὲ ταῦτα ἐπέπρακτο, καὶ ἐπὶ τὸ ξημιῶν καθίστασθαι

Ἀδείαν, τὸν αὐτοῦ υἱόν, *Λυσιμένην τὸν πρόσθεν ἄρχοντα ἀποστήσας. Καὶ εὐθύς μὲν τούτων τῶν* 46
ξέπων ὁ Εὐφρων πιστοὺς τινας, εὐ ποιῶν, ἐποιή-
σατο, καὶ ἄλλους προσελάμβανεν, οὔτε τῶν δημο-
σίων, οὔτε τῶν ἱερῶν χρημάτων φειδόμενος· καὶ
ἄσους δ' ἐξέβαλεν ἐπὶ λακωνισμῷ, καὶ τοῖς τούτων
χρήμασιν ἐχρήστο. Καὶ τῶν συναρχόντων δὲ τοὺς
μὲν δόλω ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἐξέβαλεν· ὥστε πάντα
ὑφ' ἑαυτῷ ἐποίησατο καὶ σκρῶς τύραννος ἦν.
Ὅπως δὲ ταῦτα ἐπιτρέποιεν αὐτῷ οἱ ἔθιμμαχοι, τὰ
μὲντοι καὶ χρήμασι διεπράττετο, τὰ δὲ καὶ, εἴ
που στρατεύοιτο, προθύμως, ἔχων τὸ ξυνικόν,
συνηκολούθει.

C A P. II.

Ὅτι δὲ τούτων παρεχωρηκότων, καὶ τῶν τε
 Ἀργείων ἐπιτεταχισμένων ἐν τῷ Φλιοῦντι τὸ ὑπὲρ
 τοῦ Ἡραίου Τριάρωνος, καὶ τῶν Σικυωνίων ἐπὶ
 τοῖς ὄρεισι αὐτῶν σιχιζόντων τὴν Θυαμίαν, μάλιστα
 ἐπιέζοντο οἱ Φλιάσιοι καὶ ἐσπένιζον τῶν ἐπιτη-
 δειῶν· ὁμοῦ δὲ διακατέφουν ἐν τῇ συμμαχίᾳ. Ἀλλὰ
 γὰρ τῶν μὲν μεγάλων πόλεων, εἴ τι καλὸν ἔπραξαν,
 ἅπαντες οἱ συγγραφεῖς μίμνηται· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ,
 καὶ εἴ τις μικρὰ πόλις οὔσα πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα
 διαπέπρακται, ἔτι μᾶλλον ἄξιον εἶναι ἀποφαίνειν·
 Φλιάσιοι τοίνυν φίλοι μὲν ἐγένοντο Λακεδαιμονίοις, 2
 ὅτι ἐκείνοι μέγιστοι ἦσαν· σφαλέντων δ' αὐτῶν ἐν
 τῇ ἐν Ἀγυθροῖσι μάχῃ, καὶ ἀποσπασάντων μὲν πολ-

- λῶν περιόικων, ἀποστάντων δὲ πάντων τῶν Εἰλώτων, ἔτι δὲ τῶν συμμαχῶν, πλὴν πάνυ ὀλίγων, ἐπιστρατευόντων δ' αὐτοῖς, ὡς εἰπεῖν, πάντων τῶν Ἑλλήνων, πιστοὶ διέμειναν· καὶ ἔχοντες πολεμίους τοὺς δυνατωτάτους τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Ἀργεῖους καὶ Ἀρκάδας, ὅμως ἐβοήθησαν αὐτοῖς, καὶ διαβαίνειν τελευταῖοι λαχόντες εἰς Πρασιῶς τῶν συμβοηθῶσάντων, (ἦσαν δὲ οὗτοι, Κορίνθιοι, Ἐπιδαυριοί, Τροϊζήνιοι, Ἐρμιονεῖς, Ἀλιεῖς, Σικυώνιοι,
- 3 καὶ Πελληνεῖς) οὐ γὰρ πρόποτε ἀφίστασαν, ἀλλ' οὐδ', ἐπεὶ ὁ ξυναγὼς τοὺς προδιαβεβῶτας λαβὼν ἀπολιπὼν αὐτοὺς ἄχετο, οὐδὲ ὡς ἀπεστράφησαν, ἀλλ' ἡγεμόνα μισθωσάμενοι ἐκ Πρασιῶν, ὄντων τῶν πολεμίων περὶ Ἀμύκλας, ὅπως ἐδύναντο διαδύντες, εἰς Σπάρτην ἀφίκοντο. Καὶ μὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἄλλως τε ἐτίμων αὐτοὺς, καὶ βούν ξένα ἔπεμψαν.
- 4 Ἐπεὶ δ', ἀναχωρησάντων τῶν πολεμίων ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος, οἱ Ἀργεῖοι, ὀργιζόμενοι τῇ τῶν Φλιασίων περὶ τοὺς Λακεδαιμονίους προθυμίᾳ, ἐπέβαλον πανδημίαι εἰς τὸν Φλιοῦντα, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐδήρουν, οὐδὲ ὡς ὑφίεντο· ἀλλὰ καὶ ἐπεὶ ἀπεχώρουν, φθειράντες ὅσα ἐδύναντο, ἐπέξελθόντες οἱ τῶν Φλιασίων ἵππεῖς ἐπηκολούθουν αὐτοῖς, καὶ ὀπισθοφυλακούντων τοῖς Ἀργεῖοις τῶν ἵππεων ἀπάντων καὶ λόχων, τῶν μετ' αὐτοὺς τεταγμένων, ἐπιθήμενοι τούτοις ἐξήκοντα ὄντες, ἐτρέψαντο πάντα τοὺς ὀπισθεν φύλακας, καὶ ἀπέκτειναν μὲν ὀλίγους αὐτῶν, τρόπαιον μὲντοι ἐστήσαντο, φρώωντων τῶν

Ἀργείων, οὐδὲν διακρίνον, ἢ ἐὰ πάντας ἀπεκτόνεσαν αὐτούς.

Αὐτίς δὲ Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ οἱ ἀντιπάλαιοι 5
ἐφρούρουσαν τὸ Ὄρειον, Θηβαῖοι δὲ προσήεσαν ὡς
ὑπερβησόμενοι. Πορτιομένους δὲ διὰ Νεμίας τῶν
ἠλείων καὶ Ἀρχιδῶν, ὅπως συμμιζάμεν τοῖς Θη-
βαίοις, προσήνεγκαν μὲν λόγων τῶν Φλιωσίων φα-
γάδες, ὡς, εἰ θελήσειαν ἐπιφανῆσαι μόνον ἀφίσι,
λείβοιεν ἂν Φλιόντια. Ἐπει δὲ ταῦτα συνωμολογή-
θη, τῆς νυκτὸς ὑπικαθίζοντο ὑπ' αὐτῷ τῷ τείχει,
κλέμματος ἔχοντες, εἴ τι φυγάδες, καὶ ἄλλοι μετ'
αὐτῶν ὡς ἐξακταῖοι. Ἐκεῖ δὲ οὐ μὴν σκοποὶ ἐσή-
μαινον ἀπὸ τοῦ Ἐρκαράνου ὡς πολέμιον ἐπίδωσαν,
ἢ δὲ πόλις τῶν ποῦν εἶχε πρὸς τοῦτους, ἐν δὲ τότερ
οἱ προδιδόντες ἐσήμαινον τοῖς ὑποκαθημέναις ἀνα-
βαίνειν. Οἱ δ' ἀναβάντες, καὶ λαβόντες τῶν φρου- 6
ρῶν τὰ ὄπλα ἔφημα, ἰδίωκον τοῦς ἡμεροφυλάκας
ὄντας ὄκα, (ἀπ' ἐκείτης δὲ τῆς πεμπταῖδος εἰς ἡμε-
ροφυλαξ κατελείπετο) καὶ ἔνα μὲν ἔτι καθεῖδοντα
ἀπέπειναν, ἄλλον δὲ, καταφυγόντα πρὸς τὸ Ἡραῖον.
Φεγγὴ δ' ἐξαλλομένων ἀπὸ τοῦ τείχους εἰς τὸ ἄστυ,
ὄρῶντων τῶν ἡμεροφυλάκων, ἀναμφοισθητήτως εἶ-
χον οἱ ἀναβάντες τὴν ἀκρόπολιν. Ἐπει δὲ, κρου- 7
γῆς γενομένης εἰς τὴν πάλιν, ἐβλήθησαν οἱ πολῖται,
τὸ μὲν πρῶτον ἐξελθόντες ἐκ τῆς ἀκρόπόλεως οἱ πα-
λέμιοι ἐμάχοντο ἐν τῷ πρόσθεν τῶν εἰς τὴν πόλιν
φερευσῶν πύλων· ἔπειτα πολιορκούμενοι ὑπὸ τῶν
προσβησάντων, ἐχώρουν πάλιν πρὸς τὴν ἀκρό-

πόλιν· οἱ δὲ ἐπλήται σφραγισπύπτουσι αὐτοῖς· τὸ
 μὲν οὖν μέσον τῆς ἀκροπόλεως εὐθύς ἄρημον ἐγέ-
 νητο· ἐπὶ δὲ τὸ τεῖχος καὶ τοὺς πύργους ἀναβάντες
 οἱ πολέμιοι ἔπαιον καὶ ἔβαλλον τοὺς ἔνθον, οἱ δὲ
 χαμόθεν ἠμύνοντο, καὶ κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ τεῖχος φε-
 ρούσας κλίμακας προσεμάχοντο. Ἐπεὶ δὲ τῶν ἔν-
 θον καὶ ἔνθεν πύργων ἐκράτησάν τινων οἱ πολῖται,
 8 δμοῦσι δὴ ἐχώρουν ἀπονενοημένως τοῖς ἀναβεβηκό-
 σιν· οἱ δὲ, ὠθούμενοι ὑπ' αὐτῶν τῆ τολμῇ τε
 καὶ τῇ μάχῃ, εἰς ἔλατταν συνειλοῦντο. Ἐν δὲ τού-
 τῳ τῷ καιρῷ· οἱ μὲν Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι περὶ
 τὴν πόλιν ἐκυκλοῦντο, καὶ κατὰ κεφαλὴν τὸ τεῖχος
 τῆς ἀκροπόλεως διώρυττον· τῶν δὲ ἔνδοθεν οἱ μὲν
 τοὺς ἐπὶ τοῦ τεύχους, οἱ δὲ καὶ ἔτι ἔξωθεν ἐπανα-
 βαινόντας, ἐπὶ ταῖς κλίμαξιν ὄντας, ἔπαιον, οἱ δὲ
 πρὸς τοὺς ἐπαναβεβηκότας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς πύρ-
 γους ἐμάχοντο, καὶ πῦρ εὐρόντες ἐν ταῖς σκιναῖς,
 ὑψῆστιον αὐτοὺς, προσφοροῦντες τῶν δραγματῶν,
 ἃ ἔτιχον ἐξ αὐτῆς τῆς ἀκροπόλεως τεθερισμένα.
 Ἐνταῦθα δὴ οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων, τὴν φλόγα
 φοβούμενοι, ἐξήλλοντο, οἱ δὲ ἐπὶ τῶν τευχῶν, ὑπὸ
 9 τῶν ἀνδρῶν παιόμενοι, ἐξέπιπτον. Ἐπεὶ δὲ ἀπα-
 ῆξαντο ὑπέκειν, ταχὺ δὴ πᾶσα ἡ ἀκρόπολις ἔρημος
 τῶν πολεμίων ἐγεγένητο. Εὐθύς δὲ καὶ οἱ ἱππεῖς
 ἐξήλανον· οἱ δὲ πολέμιοι ἰδόντες αὐτοὺς ἀπεχώ-
 ρουν, καταλιπόντες τὰς τε κλίμακας καὶ τοὺς νεκροὺς,
 ἐπίους δὲ καὶ ζῶντας ἀποκεχωλενμένοις. Ἀπέθανον
 δὲ τῶν πολεμίων οἱ τε ἔνδοκ μαχόμενοι, καὶ οἱ

ἔξω ἀλλόμενοι, οὐκ ἐλάττους τῶν ὄγδοικοντα. Ἐνθα δὴ θείσασθαι παρῆν ἐπὶ τῆς σωτηρίας τοὺς μὲν ἄνδρας δεξιουμένους ἀλλήλους, τὰς δὲ γυναῖκας πιεῖν τε φερούσας, καὶ ἅμα χαρᾷ δακρυούσας· πάντας δὲ τοὺς παρόντας τότε γε τῷ ὄντι κλαυθελῶς εἶχεν.

Ἐνέβαλον δὲ καὶ τῷ ὑστέρω ἔτει εἰς τὸν Φλιοῦντα οἱ τε Ἀργεῖοι καὶ οἱ Ἀρκάδες ἅπαντες. Αἴτιον δ' ἦν τοῦ ἐπικεῖσθαι αὐτοὺς μὲν τοῖς Φλιασίοις, ὅτι ἅμα μὲν ὠγγίζοντο αὐτοῖς, ἅμα δὲ ἐν μέσῳ εἶχον, καὶ ἐν ἐλπίδι ἦσαν αἰεὶ, διὰ τὴν ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων παραστήσεσθαι αὐτοῖς. Οἱ δὲ ἵππεῖς καὶ οἱ ἐπίλεκτοι τῶν Φλιασίων καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἰμβολῇ ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ ποταμοῦ ἐπιτίθενται σὺν τοῖς παροῦσι τῶν Ἀθηναίων ἵππευσι· καὶ κρατήσαντες ἐποίησαν, τοὺς πολεμίους τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας ὑπὸ τὰς ἀκρωρείας ὑποχωρεῖν, ὥσπερ ἀπὸ φιλλίου καρποῦ τοῦ ἐν τῷ πεδίῳ φυλαττομένους, μὴ καταπατήσιαν.

Αὐθις δὲ ποτε ἐστράτευσεν ἐπὶ Φλιοῦντα ὃ ἐν Σικυῶνι ἄρχων Θηβαῖος, ἄγων οὓς τε αὐτὸς εἶχε φρουρούς, καὶ Σικυωνίους, καὶ Πελληνεῖς· (ἤδη γὰρ τότε ἠκολούθουν τοῖς Θηβαίοις)· καὶ Εὐφρων δὲ τοὺς αὐτοῦ ἔχων μισθοφόρους περὶ δισχιλίους συναστρατεύετο. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι αὐτῶν διὰ τοῦ Τρικαρᾶνου κατέβαινον ἐπὶ τὸ Ἡραῖον, ὡς τὸ πεδίον φθεροῦντες· κατὰ δὲ τὰς εἰς Κόρινθον φερούσας πύλας ἐπὶ τοῦ ἄκρου κατέλιπε Σικυωνίους τε

- καὶ Πελληνίαις, ὅπως μὴ ταύτη παρελθόντες οἱ Φλιαῖοι κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν γένοιτο ὑπὲρ τοῦ
- 12 Ἡραίου. Ὡς δ' ἔγνωσαν οἱ ἐκ τῆς πόλεως τοὺς πολεμίους ἐπὶ τὸ πεδίον ἀρημημένους, ἀνταξελθόντες οἱ τε ἵππεις καὶ οἱ ἐπίλακτοι τῶν Φλιασίων ἐμάχοντο, καὶ οὐκ ἀνίσταν εἰς τὸ πεδίον αὐτοῦς. Καὶ τὸ μὲν πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἐνεαυθὰ ἀκροβολιζόμενοι διῆγον, οἱ μὲν περὶ τὸν Εὐφρονα ἐπιδιώκοντες μέχρι τοῦ Ἰππασίου, οἱ δὲ ἐνδοθεὶς μέχρι τοῦ
- 13 Ἡραίου. Ἐπεὶ δὲ ὥρα ἐδόκει ἵναί, ἀπήρσαν οἱ πολεμιοὶ κύκλῳ τοῦ Ἡραίου ὥστε γὰρ μὴ τὴν σύντομον πρὸς τοὺς Πελληνίαις ἀρκέσθαι, ἢ πρὸς τοῦ τείχους φάραγξ εἶργε. Μικρὸν δ' αὐτοῦς πρὸς τὸ ὄρδιον προπέμφαντες οἱ Φλιαῖοι, ἀποτρεπόμενοι ἔεντο τὴν παρά τὸ τείχος ἐπὶ τοὺς Πελληνίαις
- 14 καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν. Καὶ οἱ περὶ τὸν Θηβαίων δὲ, αἰσθόμενοι τὴν σπουδὴν τῶν Φλιασίων, ἠμύλλωντο, ὅπως φθάσαιαν τοῖς Πελληνέυσι βοηθήσαντες. Ἀφικόμενοι δὲ πρότερον οἱ ἵππεις, ἐμβάλλουσι τοὺς Πελληνέυσι. Λεξαμένων δὲ τὸ πρῶτον, ἐκαναχωρήσαντες πάλιν σὺν τοῖς καταγεγραμμένοις τῶν πεζῶν ἐνέβαλον, καὶ ἐκ χειρὸς ἐμάχοντο. Καὶ ἐν ταύτῳ δὴ ἐμύλλουσι οἱ πολεμιοὶ, καὶ ἀποδησκούσι τῶν τε Σικυωνίων τινές, καὶ τῶν Πελληνέων
- 15 μὲν πολλοὶ καὶ ἄνδρες ἀγαθοί. Τούτων δὲ γενομένων, οἱ μὲν Φλιαῖοι τρόπαιον ἴσταντο λαμπρὸν, παιανίζοντες, ὥσπερ εἰκός· οἱ δὲ περὶ τὸν Θηβαίων καὶ τὸν Εὐφρονα περιώρων ταῦτα, ὥσπερ ἐπὶ

θῆσαν περιδεδραμηκότις. Τούτων δὲ προχθέντων, οἱ μὲν ἐπὶ Σικανῶνος ἀπήλθον, οἱ δ' εἰς τὸ ἄστυ ἀπεχώρησαν.

Καλὸν δὲ καὶ τοῦτο διεπράξαντο οἱ Φλιάσιοι. 16
Τὸν γὰρ Πελλήνια Πρόξενον ζῶντα λαβόντες, καί-
περ πάντων σπανιζόμενοι, ἀφῆκαν ἄστυ λύτρων.
Γενναίους μὲν δὴ καὶ ἀλύμους πῶς οὐκ ἂν τις φαιή
εἶναι τοὺς τὰ τοιαῦτα διαπραττομένους;

Ὡς γε μὴν καὶ διὰ καρτερίας τοῖς φίλοις τὴν πύ- 17
στιν διεσώζον, περιφανές· οἱ ἐπεὶ ἔργοντο πῶν ἐκ
τῆς γῆς καρπῶν, ἔζων, τὰ μὲν ἐκ τῆς πολεμίας
λαμβάνοντες, τὰ δὲ ἐκ Κορίνθου ἠνούμενοι, διὰ
πολλῶν κινδύων ἐπὶ τῆς ἀγορᾶν ἴοντες, χαλεπῶς
μὲν τιμὴν πορρίζοντες, χαλεπῶς δὲ τοὺς πορρίζοντας
διαπρακτιζόμενοι, γλάσῃ δ' ἐγγνητῆς καθιστάν-
τες τῶν ἀξάντων ὑποζυγίων. Ἦδη δὲ παντάπασιν 18
ἐσποροῦντες, Χάρητα διεπράξαντο σφίσι παραπέμ-
φαι τὴν παραπομπήν.

Ἐπεὶ δὲ ἐν Φλιοῦντι ἐγένοντο, ἐδεήθησαν αὐ-
τοῦ καὶ τοὺς ἀχρείλους συνεκπέμψαι εἰς τὴν Πελλή-
νην. Κακίονους μὲν ἐκεῖ κατέλιπον· ἀγοράσαντες
δὲ, καὶ ἐπισκενυσάμενοι ὄψοσα ἐδύναντο ὑποζύγια,
νυκτὸς ἀπῆρσαν, οὐκ ἀγνοοῦντες, ὅτι ἐνεθρεῦσσωτο
ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἀλλὰ νομίζοντες, χαλεπώτερον
εἶναι τοῦ μάχεσθαι τὸ μὴ ἔχειν τὰ ἐπιτήδεια. Καὶ 19
πρόρησαν μὲν οἱ Φλιάσιοι μετὰ Χάρητος· ἐπεὶ δὲ
ἐνέτυχον τοῖς πολεμίοις, εὐθὺς ἔργον τε εἶχοντο,
καὶ παρακίλευσάμενοι ἀλλήλοις ἐνέκειντο, καὶ ἄμ-

Χάρητα ἐπιβοηθεῖν ἐβόων. Νίκης δὲ γενομένης,
 καὶ ἐκβληθέντων ἐκ τῆς ὁδοῦ τῶν πολεμίων, οὕτω
 δὴ οἴκαδε καὶ ἑαυτοὺς, καὶ ἃ ἦγον, ἀπέσωσαν. Ὡς
 δὲ τὴν νύκτα ἠγρύπνησαν, ἐκάθευδον μέχρι πόρου
 20 τῆς ἡμέρας. Ἐπει δὲ ἀνέστη ὁ Χάρης, προσελθόν-
 τες οἱ ἵππεῖς καὶ οἱ χρησιμώτατοι τῶν πολιτῶν,
 ἔλεγον· Ὡ Χάρης, ἔξεστί σοι τήμερον κάλλιστον
 ἔργον διαπραΰξασθαι. Χωρίον γὰρ ἐπὶ τοῖς ὀρίοις
 ἡμῖν οἱ Σικυώνιοι τειχίζουσιν, οἰκοδόμους μὲν πολ-
 λούς ἔχοντες, ὀπλίτας δὲ οὐ πάνυ πολλούς. Ἠγη-
 σόμεθα μὲν οὖν ἡμεῖς οἱ ἵππεῖς, καὶ τῶν πολιτῶν
 οἱ ἐρρόμενέστατοι· σὺ δὲ τὸ ξενικὸν ἔχων, εἰάν ἀκο-
 λουθῆς, ἴσως μὲν διαπεπραγμένα σοι καταλήψῃ,
 ἴσως δὲ ἐπιφανεῖς σὺ, ὡσπερ ἐν Πελλάγη, τροπὴν
 ποιήσεις. Εἰ δέ τι δυσχερές σοι ἔστιν, ὣν λέγο-
 μεν, ἀνακοίνωσαι τοῖς θεοῖς θυόμενος· οἴομεθα
 γὰρ, ἔτι σε μᾶλλον ἡμῶν τοὺς θεοὺς ταῦτα πράτ-
 τειν κελεύσειν. Τοῦτο δὲ χρὴ, ὃ Χάρης, εὖ εἰδέ-
 ναι, ὅτι, εἰάν ταῦτα πρῶξης, τοῖς μὲν πολεμίοις
 ἐπιτετειχικῶς ἔσῃ, φίλιαν δὲ πόλιν διασωσικῶς. Εὐ-
 κλεέστατος δὲ ἐν τῇ πατρίδι ἔσῃ, ὀνομασιτότατος δὲ
 21 καὶ ἐν τοῖς συμμάχοις καὶ πολεμίοις. Ὁ μὲν δὲ
 Χάρης πεισθεὶς, ἐθύετο. Τῶν δὲ Φλιασίων εὐθύς
 μὲν οἱ ἵππεῖς τοὺς θώρακας ἐνεδύοντο, καὶ τοὺς
 ἵππους ἐχαλῶνουν, οἱ δὲ ὀπλῆται, ὅσα εἰς πεζόν,
 παρεσκευάζοντο. Ἐπει δὲ ἀναλαβόντες τὰ ὄπλα
 ἐπορεύοντο, ἐνθα ἐθύετο, ἀπήνια αὐτοῖς ὁ Χάρης
 αἱ ὁ μάντις, καὶ ἔλεγον, ὅτι καλὰ εἴη τὰ ἱερά.

Ἀλλὰ περιμένετε, ἔφρασαν· ἥδη γὰρ καὶ ἡμῖς ἔξι-
 μιν. Ὡς δὲ τάχιστα ἐκηρύχθη, θεία τινὶ προθυ-
 μίᾳ καὶ οἱ μισθοφόροι ταχὺ ἐξέδραμον. Ἐπεὶ δὲ 22
 Χάρης ἤρξατο πορεύεσθαι, προήεσαν αὐτοῦ οἱ τῶν
 Φλιασίων ἵππεις καὶ πεζοί· καὶ τὸ μὲν πρῶτον τα-
 χέως ἤγουντο, ἔπειτα δὲ ἐτρόχαζον· τέλος δὲ οἱ μὲν
 ἵππεις ἤλαινον, οἱ δὲ πεζοὶ κατὰ κράτος ἔθεον, ὡς
 δυνατὸν, ἐν τάξει, οἷς καὶ ὁ Χάρης σπανδῆ ἐπηγο-
 λούθει. Ἦν μὲν οὖν τῆς ὥρας μικρὸν πρὸ δύκτος
 ἡλίου· κατελάμβανον δὲ τοὺς ἐν τῷ τείχει πολεμί-
 οὺς, τοὺς μὲν λουομένους, τοὺς δ' ὀψοποιουμένους,
 τοὺς δὲ φύροντας, τοὺς δὲ στιβάδας ποιουμένους.
 Ὡς δ' εἶδον τὴν σφοδρότητα τῆς ἐφόδου, εὐθὺς ἐκ- 23
 πλαγέντες ἔφυγον, καταλιπόντες τοῖς ἀγαθοῖς ἄν-
 θράσι πάντα τὰ ἐπιτήδεια. Κἀκεῖνοι μὲν ταῦτα δει-
 πνήσαντες, καὶ οἴκαθεν ἄλλα ἐλθόντα, ὡς ἐπ' εὐ-
 τυχίᾳ σπείσαντες, καὶ παιανίσαντες, καὶ φιλικῶς
 κατασκευασάμενοι, κατέδραθον. Οἱ δὲ Κορίνθιοι,
 ἀφικαμένῳ τῆς νυκτὸς ἀγγέλου περὶ τῆς θουμίας,
 μάλα φιλικῶς κηρύξαντες τὰ ζεύγη καὶ τὰ ὑποζύγια
 πάντα, καὶ σίτου γεμίσαντες, εἰς τὸν Φλιοῦντα πα-
 ρήγαγον· καὶ ἕως περιεπιπέσοτο τὸ τῆχος, ἐκείτης
 ἡμέρας παραπομπᾷ ἐγίνοντο.

C A P. III.

Περὶ μὲν δὴ Φλιασίων, ὡς καὶ πιστοὶ τοῖς φί-
 λοις ἐγένοντο, καὶ ἄλκιμοι διετέλεσαν ἐν τῷ πολέ-
 μῳ, καὶ ὡς πάντων σπανίζοντες ἐν τῇ συμμαχίᾳ
 διέμενον, εἴρηται. Σχεδὸν δὲ τι παρὶ τοῦτον

- χρόνον Διόνης Στρατηγός, γεγενημένος στρατηγός
 τῶν Ἀργείων, νομισας, οὐκ ἀνεκτῶς ἔχειν τὰ ἐν
 τῷ Σικυῶνι, ἀναβὰς σὺν τῷ ἑαυτοῦ στρατεύματι
 εἰς τὴν ἀκρόπολιν, συγκαλεῖ τῶν Σικυωνίων τῶν τε
 ἔσθον ὄντων τοὺς κρατίστους, καὶ τοὺς ἄνευ ὀδυμα-
 2 τος ἐπιπαινωτάτας μεταπέμπειτο. Φοβηθεὶς δὲ ταῦ-
 τω Ἄβυρρον κατοκρεῦγει εἰς τὸν λιμένα τῶν Σικυ-
 ωνίων, καὶ μεταπεμφάμενος Πασίμηλον ἐκ Κορίνθου,
 δια ταύτου παραδίδωσι τὸν λιμένα τοῖς Λακεδαιμο-
 νίοις, καὶ ἐν ταύτῃ αὐτῇ συμμαχίᾳ ἀναστρέφεται,
 λέγων, ὡς Λακεδαιμονίοις διατελοῖη πιστός ὢν· ὅτι
 γὰρ ψῆφος εἰδίδοτο ἐν τῇ πόλει, εἰ δοκοῖη ἀρίστα-
 5 σθαι, μετ' ἄλλοις ἀποψηφισασθαι ἔρη· ἔπειτα δὲ,
 τοὺς προδόντας ἑαυτὸν τιμωρησασθαι βουλόμενος,
 δῆμον καταστήσασθαι. Καὶ οὖν, ἔρη, φοβουσιν ὑπ'
 ἔρου πείρας εἰ ὑμῶς προδιδόντες. Εἰ μὲν οὖν ἰδυ-
 κείσθην· ἐγὼ, ἔλην ἂν ἔχον τὴν πόλιν πρὸς ὑμᾶς
 ἀπίστην· νῦν δέ, οὐ ἐλατῆς ἐγενόμην, τὸν λι-
 μένα παραδίδωκε ὑμῖν. Ἠκροῦντο μὲν δὴ αὐτοῦ
 πολλοὶ ταῦτα· ὁπόσοι δὲ ἐπέειθοντο, οὐ πείρου κατέ-
 4 δῆλον.
 Ἄλλα γὰρ ἐπέειπε Ἄρδαμην, διατελέσαι βου-
 λομαι τὰ περὶ τοῦ Ἐύφρονος. Σπασιασάντων γὰρ
 ἐν τῷ Σικυῶνι τῶν τε βελτίστων καὶ τοῦ δήμου, λα-
 βὼν δ' Ἐύφρον Ἀθήνηθεν ἑξινικόν, πάλιν κατέχε-
 ται. Καὶ τοῦ μὲν ἄστεος ἐκράτει σὺν τῷ δήμῳ·
 Θηβαίου δὲ ἄρμεστοῦ τὴν ἀκρόπολιν ἔχοντος, ἐπεὶ
 ἔγνω οὐκ ἂν θανάμενος, τῶν Θηβαίων ἐχόστων τὴν

ἀκρόπολιν, τῆς πόλεως κρατίδν, συνανασάμενος
 χρήματα, ὥχεται, ὡς τούτοις πείσων Θηβαίους, ἐκ-
 βάλλειν μὲν τοὺς κρατίστους, παραδοῦναι δ' αὐτῶν
 πάλιν τὴν πόλιν. Δισθόμενοι δὲ οἱ πρόεδροι φυγά- 5
 δες τὴν εἰδὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν παρασκευὴν, ἀντιπο-
 ρεύοντο εἰς τὰς Θήβας. Ὡς δὲ εἰδῶν αὐτὸν οἰκείως
 τοῖς ἄρχουσι συνόντα, φοβηθέντες, μὴ πως δια-
 πράξαιτο, ἃ βούλεται, παρεκινδυνεύσῃ τινες, καὶ
 ἀποσφάττουσιν αὐτὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ, τῶν τε ἀρ-
 χόντων καὶ τῆς βουλῆς συγκαθημένων. Οἱ μάλιστα
 ἄρχοντες τοὺς ποιήσαντας εἰσηγάγον εἰς τὴν βουλήν,
 καὶ ἔλεγον ταῦτα·

Ἄνδρες πολῖται, ἡμεῖς τοντούσι τοὺς Ἑβέρτου 6
 ἀποκτείναντας διώκομεν περὶ θανάτου, ὄρνυτες,
 ὅτι οἱ μὲν σώφρονες οὐδὲν δήπου ἄδικον εἶδὲ ἀνά-
 σιον ποιοῦσιν· οἱ δὲ πονηροὶ ποιοῦσι μὲν, λανθά-
 ρειν δὲ ὅμως πειρῶνται· οὗτοι δὲ τοσοῦτον πάντας
 ἀνθρώπους ἐπερβέβληκας τέλμη τε καὶ μακρὰ,
 ὥστε παρ' αὐτῆς τε τὰς ἀρχάς, καὶ παρ' αὐτοῦ
 ὑμᾶς, τοὺς κυρίους, οὕστινας εἴε ἀποθνήσκειν, καὶ
 οὐστίνως μὴ, αὐτογνωμονήσαντες ἀπέκτειναν τὸν
 ἄνδρα. Εἰ οὖν οὗτοι μὴ δώσουσι τὴν ἐσχάτην δίκην,
 τίς ποτε πρὸς τὴν πόλιν θαρσῶν παρεύσεται; τί δὲ
 πείσεται ἡ πόλις, εἰ ἐξίσταται τῷ βουλομένῳ ἀποκτεῖ-
 ναι, πρὶν δηλώσει, ὅτου ἕνεκα ἦκει ἕκαστος; Ἡμεῖς
 μὲν δὴ ταύτους διώκομεν ὡς ἀνοσιεπάτους καὶ ἀνο-
 μωτάτους, καὶ πλεῖστον δὴ ὑπεριδέοντες τῆς πόλεως·

ὑμῖς δὲ ἀκηροίτε, ἵσποιός τινός ὑμῖν δοκοῦσιν ἄξιοι εἶναι δίκης, ταύτην αὐτοῖς ἐπίθετε.

- 7 Οἱ μὲν ἀρχόντες τοιαῦτα εἶπον· τῶν δὲ ἀποκτεινάντων οἱ μὲν ἄλλοι ἤρνούντο, μὴ αὐτόχειρες γενέσθαι· εἰς δὲ ὁμολογῆκε, καὶ τῆς ἀπολογίας ὡδὲ πως ἤραχετο·

- Ἄλλ' ὑπερορῆν μὲν, ὧ Ἰθηβαῖοι, οὐ δυνατὸν ὑμῶν ἀνδρῶν, ὅς εἰδείη κυρίους μὲν ὄντας, ὃ τι βούλεισθε, αὐτῶ χρησθαι. Τίμι μάντοι πιστευῶν ἐνθάδε ἀπέκτεινα τὸν ἄνδρα; Εὐ ἴστε, διτι πρῶτον μὲν τῷ νομίζειν δίκαια ποιεῖν· ἔπειτα δὲ, τῷ ὑμῶς ὀρθῶς γνῶσασθαι. Ἥιδειν γάρ, διτι καὶ ὑμεῖς τοὺς περὶ Ἀρχίαν καὶ Ἰπάτην, οὐς ἐλάβετε Εὐφρονί ὁμοια πεποιηκότα, οὐ ψῆφον ἀτιμίνατε, ἀλλὰ, ὅποτε πρῶτον ἐδυνασάθητε, ἐτιμωρήσασθε, νομίζοντες, τῶν τε περιφανῶς ἀνοσίωπ καὶ τῶν φανερῶς προδοτῶν καὶ τυραννῶν ἐπιχειροῦντων ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων θάνατον κατεγνώσθαι. Οὐκ οὐν καὶ Εὐφρον ἐνοχος πῖσι τούτοις ἦν; Παραλαβὼν μὲν γάρ τὰ ἱερὰ μεστὰ καὶ ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν ἀναθημάτων, κενὰ πάντων τούτων ἀπέδειξε. Προδότης γε μὴν τίς ἂν περιφανέστερος Εὐφρονος εἶη; ὅς, φιλαίτατος μὲν ὢν Ἀκαδημαϊοῖς, ὑμᾶς εἴλετο ἀντ' ἐκείνων· πιστὴ δὲ δούς καὶ λαβὼν παρ' ὑμῶν, πάλιν προὔδωκεν ὑμᾶς, καὶ παρέδωκε τοῖς ἐναντίοις τὸν λιμένα. Καὶ μὴ πῶς οὐκ ἀπροφασίστως τύραννος ἦν; ὅς δούλους οὐ μόνον ἐλευθέρους, ἀλλὰ καὶ πολίτας ἐποίησ'

ἀπεκτινύντε δὲ, καὶ ἐφυγάδετε, καὶ χρήματα ἀφη-
 ρεῖτε οὐ τοὺς ἀδικοῦντας, ἀλλ' οὓς αὐτῷ ἰδοκεῖ·
 οὔτοι δὲ ἦσαν οἱ βέλτεστοι. Αὐθις δὲ μετὰ τῶν 9
 ἐναντιωτάτων ὑμῖν Ἀθηναίων κατελθὼν εἰς τὴν πό-
 λιν, ἐναντία μὲν ἔθετο τῷ παρ' ὑμῶν ἀρμοστῇ τὰ
 ὄπλα· ἐπεὶ δ' ἐκείνον οὐκ ἰδυσάσθη ἐκ τῆς πόλεως
 ἐκβαλεῖν, συσκευασάμενος χρήματα, δεῦρο ἀφίκετο.
 Καὶ εἰ μὲν ὄπλα ἠθροικῶς ἐπάτη, ἐφ' ἑμαῖς, καὶ
 χάριν ἄν μοι εἴχετε, εἰ ἀπέκτεινα αὐτόν· ὅσδ' ἀχρή-
 ματα ἦλθε παρασκευασάμενος, ὡς τούτοις ὑμᾶς
 διαφθερῶν καὶ παύσει, πάλιν κέρειον αὐτὸν ποιῆσαι
 τῆς πόλεως, τοῦτω ἐγὼ τὴν δίκην ἐπιθεῖς, πῶς ἂν
 δικαίως ὑπ' ὑμῶν ἀποθάνωμι; Καὶ γὰρ οἱ μὲν
 ὄπλοις βιασθέντες, βλάπτονται μὲν, οὐ μίντοι ἀδι-
 κοὶ γε ἀναφαινονται· οἱ δὲ χρήματα παρὰ τὴν δί-
 καιον διαφθερόντες, ἅμα μὲν βλάπτονται, ἅμα δὲ
 αἰσχύνῃ περιπίπτουσιν. Ἐὶ μὲν τοίνυν ἐμοὶ μὲν 10
 πολέμιος ἦν, ὑμῖν δὲ φίλος, κἀγὼ ὁμολογῶ, μὴ
 καλῶς ἂν μοι ἔχην, τοῦτων παρ' ὑμῖν ἀποκτεῖναι·
 ὃ δὲ ὑμᾶς προδιδούς, τί ἐμοὶ πολυμίσθιος ἦν, ἢ
 ὑμῖν; Ἀλλὰ νῆ Δία, εἶπος τις ἂν, ἐκὼν ἦλθε.
 Κάτω, εἰ μὲν ἀπεχόμενον τῆς πόλεως ὑμῶν ἀπέ-
 κτεινέ τις αὐτόν, ἐπαῖνον ἂν εὐλόγηται· κἄν δὲ, ὅτε
 πάλιν ἦλθεν ἄλλα πρὸς τοῖς πρόσθετα κακὰ ποιήσασθαι
 οὐ δικαίως φησὶ τις αὐτόν ἐθθάναι; ποῦ ἔχων Ἑλ-
 λησι σπονδὰς ἀποδειξαι ἢ προδοταίς; ἢ πάλιν τυ-
 τομόλοις, ἢ τυράννοις; Πρὸς δὲ τούτοις ἀγαμνή- 11
 σθητε, ὅτι καὶ ἐψηφίσασθε θῆπου, ταῖς φυγάδας

ἀγωνίμους εἶναι ἐκ πικρῶν τῶν συμμάχων. Ὅστις δὲ ἀνευ κοινοῦ τῶν συμμάχων ἀδύνατος καταβῆται θυγας, τοῦτος ἔχει τις ἐν εἰπεῖν ὅπως οὐ δίκαιον εἶστιν ἐποδηῆσαι; Ἐγὼ φημι, ὦ ἄνδρες, ἀποκτείνοντας μὲν ὑμᾶς ἐπιτ, τετιμασθησάσας δεσθαι ἀνδρὶ τῶ πάντων ὑμῖν πολυμωτάτῳ γυνότας δὲ δίκαια παροτρύνειν, αὐτοὺς τετιμασθησάσας φανῆσθαι διὰ τὸ ἐκ ὑμῶν αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν συμμάχων ἀπῆκτων.

12. Ὁ μὲν οὖν Θηβαῖος, πάντας ἀποβάντας, ἔγνωκεν, δίκαια τὰ εἰρηρῶναι καταθέσει· οἱ μάλιστα πόλιται αὐτόν, ὡς ἄνδρα ἀγαθὸν κερμασάμενοι, ἔθαψαν τε ἐν τῇ ἀγορῇ, καὶ ὡς ἀπρηγέτην τῆς πόλεως σάβανται. Ἐπίσης, ὡς κοινῶν, οἱ πλείστοι οὐρίζονται, τοὺς εἰρηρῶναι μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι.

C A P. IV.

- Καὶ ἐκ μὲν κατὰ Εἰρηρῶν εἰρήται· ἐγὼ δὲ, ἔσθαι οἷς ταῦτα εἰβῆν, ἐπείκειμι. Ἐκ γὰρ τεχιζόντων τῶν Φλιασίων τῆς Θυαμίας, καὶ τοῦ Χάριστος ἐκ παρόντος, δ' Ἄρπιδος ὑπὸ τῶν φεγγόντων κειλήθη. Ἐπειδὴ οὐκ ἔστιν ἐπὶ τῆς ἀθῆναιων ἐπὶ αὐτοῖς, οἱ τὸν Χάριστος μεταπέμφασίαν ἐκ τῆς Θυαμίας, ὁ μὲν ἄλλος εἶναι ὁ τῶν Σικυωνίων πόλις ἐκ τῶν αὐτῶν ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῶν Ἀρπιδῶν αἰδέσκειται πρὸς τὸν Ἀθηναίους οὐδὲς τῶν συμμάχων εἰρηρῶν, ἀλλ' ἐπιχώρησαν, Θηβαῖοις παρακωσθῆναι τῶν Ἀρπιδῶν κατὰ δίκαιον.

Καταμαθὼν δὲ ὁ Λυκομήδης μετρομένους τὸς 2
 Ἀθηναίους ταῖς συμμάχοις, οἷοι αὐτοὶ μὲν πολλὰ
 πράγματα εἶχον δι' ἐκείνους, ἀντιβोधῆσθε δ' αὐ-
 τοῖς οὐδεὶς, πείθει τοὺς μυριάς, πράττειν περὶ
 συμμαχίας πρὸς αὐτούς. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐδουχε-
 ραίνοντι τινες τῶν Ἀθηναίων, τὸ, Λακεδαιμονίαις ὄν-
 τας φίλους, γενέσθαι τοῖς ἐναντίοις αὐτῶν συμμα-
 χους· ἐπεὶ δὲ λογιζόμενοι εὕρισκον οὐδὲν μῖον Λα-
 κεδαιμονίαις ἢ οφίειν ἀγαθόν, τὸ Ἀρκάδας μὴ
 προσδεῖσθαι Θηβαίων, οὕτω δὲ προσδέχοντα τὴν
 τῶν Ἀρκάδων συμμαχίαν. Καὶ Λυκομήδης, ταῦτα 3
 πρῶτον, ὁπίωσ' Ἀθήνηθεν, δαίμονιότητι ἀπο-
 θνήσκει. Ὅστιν γὰρ ποιητέλλον πλοῖον, ἐκλεξά-
 μενος τούτων· ὃ ἐβούλετο, καὶ συνθέμενος τούτων,
 ἀπαβιβάζει, ὅποι αὐτὸς κελεύει, εἴλετο ἐνταῦθα
 ἐκβῆναι, ἐνθα οἱ φυγάδας ἐτάχσανον ὄντες. Κῆ-
 κεῖνος μὲν οὕτως ἀποθνήσκει, ἢ μέντοι συμμαχία
 οὕτως ἐπιβαίνεται.

Βιπόντος δὲ Ἀθηναίων ἐν τῷ δήμῳ τῶν Ἀθη- 4
 ναίων, ὡς ἢ μὲν πρὸς τοὺς Ἀρκάδας φίλια καλῶς αὐ-
 τῶν δοκίμῃ πράττεσθαι, τοῖς μέντοι στρατηγούσι προσ-
 τάξει ἔφη χρῆναι, ὅπως καὶ ἡ Κόρινθος σώσῃ ἢ τῷ
 δήμῳ τῶν Ἀθηναίων· ἀκούσαντες ταῦτα οἱ Κορίν-
 θιοι, πᾶμφαντες ταχὺ ἱκανοὺς φρουροὺς ἐαυτῶν
 πάντοσε, ὅπου ἐφρουροῦν Ἀθηναῖοι, εἶπον αὐτοῖς
 ἀπεῖναι, ὡς οὐδὲν ἔτι δέόμενοι φρουρῶν· οἱ δ' ἐπέ-
 θοντο. Ὡς δὲ συνῆλθον οἱ ἐκ τῶν φρουριῶν Ἀθη-
 ναῖοι εἰς τὴν πόλιν, ἀφῆραν οἱ Κορίνθιοι, εἴ τ

ἀδικοῦτο Ἀθηναίων, ἀπογράφεσθαι, ὡς ληγομένοις
 5 τὰ δίκαια. Οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων, Χάρης ἀφί-
 κνεῖται μετὰ τοῦ ναυτικοῦ πρὸς τὰς Κεγχρηάς. Ἐπεὶ
 δ' ἔγνω τὰ πεπραγμένα, ἔλεξεν, ὅτι, ἀκούσας ἐπι-
 βουλεύεσθαι, τῇ πόλει βροηθῶν παρτίη. Οἱ δ' ἐ-
 παινήσαντες αὐτὸν, οὐδέν τι μᾶλλον ἐδέχοντο τὰς
 ναῦς εἰς τὸν λιμένα, ἀλλ' ἀποπλεῖν ἐκέλευον· καὶ
 τοὺς ὀπλίτας δὲ, τὰ δίκαια ποιήσαντες, ἀπέπεμψαν.
 Ἐκ μὲν οὖν τῆς Κορίνθου οἱ Ἀθηναῖοι οὕτως ἀπῆλ-
 6 λήθησαν. Τοῖς μὲντοι Ἀρχαῖσιν ἠμαγκάζοντο πέμ-
 πειν τοὺς ἱππίας ἐπιμοῦρους διὰ τὴν συμμαχίαν,
 εἰ τις στρατεύοιτο ἐπὶ τῆν Ἀρκαδίαν· τῆς δὲ Λακω-
 νικῆς οὐκ ἐπέβαινον ἐπὶ πολέμῳ.

Τοῖς δὲ Κορίνθιοις ἐνθουμαμένοις, ὡς χαλεπῶς
 ἔχει αὐτοὺς σωθῆναι, κεντρατημένους μὲν καὶ πρὸς-
 θεν κατὰ γῆν, προσγεγενημένων δὲ αὐτοῖς Ἀθηναίων
 ἀναπιτηδείων, ἔδοξεν ἀθροίσειν καὶ πεζοὺς, καὶ ἱπ-
 πίας μισθοφόρους. Ἠγούμενοι δὲ τούτων, ἅμα μὲν
 τὴν πόλιν ἐφύλαττον, ἅμα δὲ τοὺς πολεμίους κακῶς
 7 ἐπόλουν· εἰς μὲντοι Θήβας ἐπεμψαν ἐπερησομένους,
 εἰ τύχοιεν ἂν εἰρήνης ἐλθόντες. Ἐπεὶ δὲ οἱ Θη-
 βαῖοι ἴναρ ἐκύλιον, ὡς ἰσομένης, ἰδεῖσθαι οἱ
 Κορίνθιοι, εὔσαι σφῶς ἐλθεῖν καὶ ἐπὶ τοὺς συμ-
 μάχους, ὡς μετὰ μὲν τῶν βουλομένων ποιησόμενοι
 τὴν εἰρήνην, τοὺς δὲ τὸν πόλεμον αἰρησομένους ἐά-
 σοντες πολεμῆν. Ἐφείτων δὲ καὶ ταῦτα πράττει
 τῶν Θηβαίων, ἐλθόντες εἰς Λακωνίδαίμονα οἱ Κορίν-
 8 θιοὶ εἶπον· Ἰμμεῖς, ὦ ἄνδρες Λακωνιδάμονοι, πρὸς

ὑμῖς πάροισμεν, ὑμέτεροι φίλοι· καὶ ἀξιοῦμεν, εἰ
 μὲν τινα δοῦτε σωτηρίαν ὑμῖν, εἰάν διακαρτεροῦμεν
 πολεμοῦντες, διδάξαι καὶ ἡμᾶς· εἰ δὲ ἀπόρως γι-
 γνώσκητε ἔχοντα τὰ ὑμέτερα, εἰ μὲν καὶ ὑμῖν συμ-
 φέροι, ποιήσασθαι μεθ' ἡμῶν τὴν εἰρήνην· (ὡς
 οὐδὲ μετ' αὐθένων ἂν ἤδιον, ἢ μεθ' ὑμῶν, σωθείη-
 μεν)· εἰ μὲντοι ὑμεῖς λογιζέσθε συμφέροις ὑμῖν πο-
 λεμεῖν, δεόμεθα ὑμῶν, εἶσαι ἡμᾶς εἰρήνην ποιήσα-
 σθαι. Σωθέντες μὲν γάρ, ἴσως ἂν αὐθις ἔτι ποτὲ
 ἐν καιρῷ ὑμῖν γενοίμεθα· εἰάν δὲ νῦν ἀπολώμεθα,
 δηλονότι οὐδέποτε ἔτι χρήσιμοι εἰσόμεθα. Ἀκού-
 σαντες δὲ ταῦτα οἱ Λακεδαιμόνιοι, τοῖς τε Κοριν- 9
 θίοις συνεβούλευον τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, καὶ
 τῶν ἄλλων συμμάχων ἐπέτρειψαν τοῖς μὴ βουλομέ-
 νοις σὺν ἑαυτοῖς πολεμεῖν, ἀναπαύεσθαι. Αὐτοὶ δ'
 ἔφασαν πολεμοῦντες πράξαι, ὅτι ἂν τῷ θεῷ φίλον
 ἦ· ὑφήσεσθαι δὲ οὐδέποτε, ἦν παρὰ τῶν πατέρων
 παρέλαβον Μεσσηνίην, ταύτης στερηθῆναι. Οἱ οὖν 10
 Κορίνθιοι, ἀκούσαντες ταῦτα, ἐπορεύοντο εἰς τὰς
 Θήβας ἐπὶ τὴν εἰρήνην. Οἱ μὲντοι Θηβαῖοι ἤξιον,
 αὐτοὺς καὶ συμμαχίαν ὀμνῆσαι· οἱ δὲ ἀπεκρίναντο,
 ὅτι ἢ μὲν συμμαχίαν οὐκ εἰρήνην, ἀλλὰ πόλεμον με-
 ταλλαγὴ εἶη· εἰ δὲ βούλοιντο, παρῆναι ἔφεσαν
 τὴν δικαίαν εἰρήνην ποιησόμενοι. Ἀγασθέντες δὲ
 αὐτοὺς οἱ Θηβαῖοι, ὅτι, καίπερ ἐν κινδύνῳ ἄντες,
 οὐκ ἠθέλον τοῖς εὐσπυγέταις εἰς πόλεμον καθίστα-
 σθαι, συνεχώρησαν αὐτοῖς, καὶ Φλιασίοις, καὶ τοῖς
 ἑλθούσι μετ' αὐτῶν εἰς Θήβας, τὴν εἰρήνην, ἐφ'

ὣς τε ἔχει τὴν ἑαυτῶν ἐκείτους. Καὶ ἐπὶ τούτοις
 11 ἠμόσθησαν οἱ ἄρκοι. Οἱ μὲν δὲ Φλιαῖοι, ἐπι-
 ούτως ἢ Ξυμβασίς· ἐγένετο, ἐκείνους ἀπῆλθον ἐκ τῆς
 Θυαμίας· οἱ δὲ Ἀργεῖοι, θρόσσωτες ἐπὶ τοῖς αὐταῖς
 κοῦτοις εἰρήνην παῖσασθαι, ἐπεὶ οὐκ ἠδύνατο κα-
 ταπραῖσαι, ὥστε τοὺς τῶν Φλιασίων φυγάδας μένειν
 ἐν τῇ Τυικάρῳ, ὡς ἐν τῇ ἑαυτῶν πόλει ἔχοντας,
 παραλαβόντες ἐφοῦσαν, φράσκειντο σφετέρῳ καὶ
 τὴν γῆν ταύτην εἶναι, ἣν ἀλλήλων κρήτερον, ὡς πολε-
 μίων οὐσίαι, ἔδρουν. Καὶ ἄλλα τῶν Φλιασίων προ-
 κλαυμίων, οὐκ εἰδίδωσκον.

12 Σχεδὸν δὲ περὶ τοῦτον τὸν χρόνον τελευτησά-
 τος ἦν τοῦ προτέρου Διανουαίου, ὃ νόος αὐτοῦ
 πέμπει βοήθειαν τοῖς Λακεδαιμονίοις, δάδακα τρη-
 ρεις, καὶ ἄρχοντα αὐτῶν Τιμονοράων. Οὗτος δ' οὐκ
 ἀφικόμενος, συνεικαυρεῖ αὐτοῖς Ἑλλησάϊον· καὶ τοῦ-
 το πράξας, ἐπέλευσεν οἴκωδε.

Μετὰ δὲ τούτα οὐ πολλῷ ὕστερον καταλαμβί-
 κανται οἱ Ἠλείοι Λακίονα, τὰ μὲν παλαιὸν ἑαυτῶν
 ὄντα, ἐκ δὲ τῶν παρῆντα συντελοῦντα εἰς τὸ Ἀρκαδι-
 13 κόν. Οἱ μὲντοι Ἀρκαῖδες οὐ παρολιγώρησαν, ἀλλ'
 οὐδὲν παραγγέλλοντες ἐβοήθουν. Ἀντιβοήθησαν
 δὲ καὶ οἱ τῶν Ἠλείων τετρακόνταιοι, καὶ ἑπὶ τριακόν-
 ται. Ἀντιστρατινομίων δὲ τὴν ἡμέραν ἐν ἐπιστε-
 δαστέρῳ χωρίῳ τῶν Ἠλείων, τῆς νικητῆς οἱ Ἀρκαῖδες
 ἀναβαίνουσαι ἐπὶ τὴν τοῦ ὑπὲρ τῶν Ἠλείων ὄρου
 κορυφῆν· ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ κατέβησαν ἐπὶ τοὺς
 Ἠλείους. Οἱ δὲ, ἰδόντες ἅμα μὲν εἰς ὑπερδεξιῶν

προσιόντας, ἅμα δὲ πολλαπλασίους, ἐκ πολλοῦ μὲν ἀπελθεῖν ἠσυχίνθησαν, δρόσος δὲ ἦλθον, καὶ εἰς χεῖρας δεξιόμενοι ἔφυγον· καὶ πολλοὺς μὲν ἄνδρας, πολλὰ δὲ ὄπλα ἀπώλεσαν, κατὰ δυσχωρίας ἀποχωροῦντες.

Οἱ δὲ Ἀρκάδες, διαπραξάμενοι ταῦτα, ἐπο- 14
ρεύοντο ἐπὶ ταῖς τῶν Ἀκραιῶν πόλεις. Λαβόντες δὲ ταύτας, πλὴν Θραύτου, ἀφηνεοῦνται εἰς Ὀλυμπίαν· καὶ περισταυρώσαντες τὸν Κρόνιον, ἐνταῦθα ἐφροβρῶν, καὶ ἐαρέτον τοῦ Ὀλυμπιακοῦ ὄρους. Ἐλαβον δὲ καὶ Μαργονίας, ἐπιδόντων τινῶν. Οὗτω δὲ τούτων προκωροηκότων, οἱ μὲν Ἕλεῖοι αὐτὰ πάντα πύσαν ἠθθύμησαν· οἱ δὲ Ἀρκάδες ἔρχονται ἐπὶ τὴν πόλιν. Καὶ μέχρι μὲν τῆς ἀγορᾶς ἦλθον· ἐκεῖ μάλιστα ὑποστάντες, οἱ τε ἵππεῖς καὶ ἄλλοι τινὲς αὐτῶν, ἐββάλλουσι τε αὐτοὺς, καὶ ἀπέκτειναν τινάς, καὶ τρόπαιον ἐστήσαντο. Ἦν μὲν οὖν καὶ πρότερον 15
διαφορὰ ἐν τῇ Ἠλίδι. Οἱ μὲν γὰρ περὶ Χάροπον τε καὶ Θρασυπόδαν καὶ Ἀργεῖον εἰς δημοκρατίαν ἤγον τὴν πόλιν, οἱ δὲ περὶ Στάλκην τε καὶ Ἰπλίαν καὶ Στρατόλαν εἰς ὀλιγαρχίαν. Ἐπεὶ δὲ οἱ Ἀρκάδες, μεγάλην δύναμιν ἔχοντες, σύμμαχοι ἐδόκουν εἶναι τοῖς δημοκρατεῖσθαι βουλομένοις, ἐκ τούτου δὴ θρασύτεροι οἱ περὶ τὸν Χάροπον ἦσαν, καὶ συνθέμενοι τοῖς Ἀρκάσιν ἐπιβοηθεῖν, καταλαμβάνουσι τὴν ἀκρόπολιν. Οἱ δὲ ἵππεῖς καὶ οἱ τριακόσιοι οὐκ 16
ἠμίλλησαν, ἀλλ' εὐθύς ἐχώρουν ἄνω, καὶ ἐκρούουσιν αὐτοὺς· ὥστ' ἔφυγον οὖν τῷ Ἀργεῖῳ καὶ Χαρή-

- τῶν πολιτῶν περὶ τετρακοσίους. Οὐ πρὸν δὲ ὕστερον οὗτοι, παραλαβόντες τῶν Ἀρκάδων τινάς, καταλαμβάνουσι Πύλον. Καὶ πολλοὶ μέντοι πρὸς αὐτοὺς ἐκ τῆς πόλεως ἀπήεσαν τοῦ δήμου, ἅτε χωρίον τε καλὸν καὶ μεγάλην ῥώμην τὴν τῶν Ἀρκάδων σύμμαχον ἔχοντας. Ἐνέβαλον δὲ ὕστερον καὶ εἰς τὴν χώραν τὴν τῶν Ἠλείων οἱ Ἀρκάδες, ὑπὸ τῶν φευγόντων ἀναπειθόμενοι, ὥς ἢ πόλις προσχωρή-
 17 σοιτο. Ἀλλὰ τότε μὲν οἱ Ἀχαιοὶ, φίλοι τοῖς Ἠλείοις γενόμενοι, τὴν πόλιν αὐτῶν διεφύλαξαν ὥστε οἱ Ἀρκάδες, οὐδὲν ἄλλο πράξαντες, ἢ δηρώσασι αὐτῶν τὴν χώραν, ἀπῆλθον. Εὐθύς μέντοι ἐκ τῆς Ἠλείας ἐξεληθέντες, αἰσθόμενοι τοὺς Πελληνεῖς ἐν Ἠλιδι ὄντας, νυκτὸς μακροτάτην ὁδὸν ἐλθόντες καταλαμβάνουσι αὐτῶν Ὀλούρον· ἤδη γὰρ πάλιν προσεκεχωρήκασαν οἱ Πελληνεῖς εἰς τὴν τῶν Λακεδαιμο-
 18 νίων συμμαχίαν. Ἐπεὶ δ' ἤσθοντο τὰ περὶ Ὀλούρου, περιελθόντες αὐτῶν καὶ οὗτοι, ὅποι ἐδύναντο, εἰς τὴν αὐτῶν πόλιν Πελλήνην εἰσῆλθον. Καὶ ἐκ τούτου δὴ ἐπολέμουσι τοῖς ἐν Ὀλούρῳ Ἀρκάσι τε καὶ τῷ ἑαυτῶν παντὶ δήμῳ, καὶ μάλα ὀλίγοι ὄντες· ὁμοῦ δὲ οὐδὲ πρόσθεν ἐπαύσαντο, πρὶν ἐξεπρωλόρησαν τὸν Ὀλουρον.
- 19 Οἱ δ' αὖ Ἀρκάδες πάλιν ποιοῦνται ἄλλην στρατείαν εἰς τὴν Ἠλιν. Μεταξὺ δὲ Κυλλήνης τε καὶ τῆς πόλεως στρατοπεδευομένοις αὐτοῖς ἐπιτίθενται οἱ Ἠεῖοι, ὑποστάντες δὲ οἱ Ἀρκάδες ἐνίκησαν αὐτούς. Καὶ Ἀνδρόμαχος μὲν δ' Ἠλεῖος ὑπαρχος, ὅσπερ

αἴτιος εἶδομι εἶναι τοῦ συνάψαι τὴν μάχην, αὐτὸς αὐτὸν διέφθαιρον· οἱ δ' ἄλλοι εἰς τὴν πόλιν ἀπεχώρησαν. Ἀπέθανε δὲ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ παραγενόμενος καὶ Σωκλείδας ὁ Σπαρτιάτης· ἤδη γὰρ τότε οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς Ἠλείοις σύμμαχοι ἦσαν. Πιεζόμενοι δὲ οἱ Ἠλεῖοι ἐν τῇ ἑαυτῶν, ἤξιον καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, πέμποντες πρέσβεις, ἐπιστρατεύειν τοῖς Ἀρκάσι, νομίζοντες, οὕτως ἂν μάλιστα ἀποκαλεῖν τοὺς Ἀρκάδας, εἰ ἀμφοτέρωθεν πολεμοῖντο. Καὶ ἐκ τούτου δὴ Ἀρχίδαμος στρατεύεται μετὰ τῶν πολιτῶν, καὶ καταλαμβάνει Κρωμμον. Καταλιπὼν δ' ἐν αὐτῷ φρουρὰν τῶν δώδεκα λόγων τρεῖς, οὕτως ἐπ' οἶκον ἀνεχώρησεν. Οἱ μέντοι Ἀρκάδες, ὥσπερ ἔτυχον ἐκ τῆς εἰς Ἠλίαν στρατείας συνειλεγμένοι, βηθθήσαντες περισταύρωσαν τὸν Κρωμμον διπλῶ σταυρώματι, καὶ ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες ἐπολιόρκουν τοὺς ἐν τῷ Κρωμμῳ. Χαλεπῶς δὲ ἡ τῶν Λακεδαιμονίων πόλις φέρουσα ἐπὶ τῇ πολιορκίᾳ τῶν πολιτῶν ἐκπέμπει στρατιάν· ἠγείτο δὲ καὶ τότε Ἀρχίδαμος. Ἐλθὼν δὲ εἶδόν καὶ τῆς Ἀρκαδίας ὅσα εἰδύνατο, καὶ τῆς Σικρίτιδος, καὶ πάντα ἐποίησεν, ὅπως, εἰ δύναιτο, ἀπαγάγοι τοὺς πολιορκοῦντας. Οἱ δὲ Ἀρκάδες οὐδέν τι μᾶλλον ἐκινούντο, ἀλλὰ ταῦτα πάντα παρεώραν. Κατιδὼν δὲ τινα λόφον ὁ Ἀρχίδαμος, δι' οὗ τὸ ἔξω σταυρῶμα περιβεβληντο οἱ Ἀρκάδες, ἐνόμισεν ἐλεῖν ἂν τοῦτον, καὶ, εἰ τοῦτου κρατήσιεν, οὐκ ἂν δύνασθαι μένειν τοὺς ὑπὸ τοῦτον πολιορκοῦντας. Κύνκλῳ δὲ περιάγοντος αὐτοῦ

ἐπὶ τοῦτο τὸ χωρίον, ὡς εἶδεν οἱ προθέοντες πελ-
 τασταὶ τοῦ Ἀρχιδάμου τοὺς Ἐπαρίτους ἔξω τοῦ
 σταυρώματος, ἐπιτίθενται αὐτοῖς, καὶ ἰκπεῖς συν-
 εμβάλλειν ἐπειρῶντο. Οἱ δ' οὐκ ἐνέκλιταν, ἀλλὰ
 συκτεταγμένοι ἠσυχίαν εἶχον. Οἱ δ' αὖ πάλιν ἐνέ-
 βαλον. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲ τότε ἐνέκλιταν, ἀλλὰ καὶ
 ἐπήεσαν, ἦδη οὔσης πολλῆς κραυγῆς, ἐβροήθει δὴ
 καὶ αὐτὸς Ἀρχίδαμος, ἐκτραπόμενος κατὰ τὴν ἐπὶ
 Κρῶνον φέρουσαν ἀμαξιτὸν, εἰς δύο ἄγων, ὥσπερ
 23 ἐτύγγανεν ἔχων. Ὡς δ' ἐπλησίασαν ἀλλήλοις, οἱ
 μὲν σὺν τῷ Ἀρχιδάμῳ κατὰ κέρας, ἅτε καθ' ὄδον
 πορευόμενοι, οἱ δὲ Ἀρκάδες ἀθρόοι συνασπιδού-
 ντες, ἐν τούτῳ οὐκέτι ἐδύναντο οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀν-
 τίχειν τῷ τῶν Ἀρκάδων πλήθει, ἀλλὰ ταχὺ μὲν ὁ
 Ἀρχίδαμος ἐπέτρωτο τὸν μηρὸν διαμπαῆξ, ταχὺ δὲ οἱ
 μαχόμενοι πρὸ αὐτοῦ ἀπέθνησκον, Πολυαινίδας τε
 καὶ Χίλων, ὃ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀρχιδάμου ἔχων.
 Καὶ οἱ πάντες δὲ αὐτῶν τότε ἀπέθανον οὐκ ἔλατιον
 24 τῶν τριακόντα. Ὡς δὲ κατὰ τὴν ὄδον ἀναχωροῦντες
 εἰς τὴν εὐρυχωρίαν ἐξῆλθον, ἐταῦθα δὴ Λακεδαι-
 μόνιοι ἀντιπαρετάξαντο. Καὶ μὴν οἱ Ἀρκάδες,
 ὥσπερ εἶχον, συκτεταγμένοι ἔστησαν, καὶ πλήθει
 μὲν ἐλείποντο, εὐθυμότερον δὲ πολὺ εἶχον, ἐπελη-
 λυθότες δὴ ἀποχωροῦσι καὶ ἄνδρας ἀπεκτονότες. Οἱ
 δὲ Λακεδαιμόνιοι μάλᾳ ἀθύμως εἶχον, τετρωμένον
 μὲν δρῶντες τὸν Ἀρχίδαμον, ἀνηκούτες δὲ τὰ ὄσφρατα
 τῶν τεθνηκότων, ἀνδρῶν τε ἀγαθῶν καὶ σχεδὸν τῶν
 25 ἐπιφανεστάτων. Ὡς δὲ; πλησίον ὄντων, ἀναβροήσας

τις τῶν πρεσβυτέρων εἶπε· Τί δεῖ ἡμᾶς, ὧ ἄνδρες, μάχεσθαι, ἀλλ' οὐ σπεισασμένους διαλυθῆναι; ἄσμενοι δὴ ἀκούσαντες, ἐσπείσαντο. Καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τοὺς νεκροὺς ἀνελόμενοι ἀπῆλθον, οἱ δ' Ἀρκάδες ἐπαναχωρήσαντες, ἔνθα τὸ πρῶτον ἤρξαντο ἐπιέναι, τρόπαιον ἐστήσαντο.

Ὡς δὲ οἱ Ἀρκάδες περὶ τὸν Κροῶμον ἦσαν, οἱ ²⁶ ἐκ τῆς πόλεως Ἡλείοι, πρῶτον μὲν ἰόντες ἐπὶ τὴν Πύλον, ἐπιτυγχάνουσι τοῖς Πυλίοις, ἀποκεκρουσμένοις ἀπὸ τῶν Θαλαμῶν. Καὶ προσελαύνοντες οἱ ἰσπεῖς τῶν Ἡλείων, ὡς εἶδον αὐτοὺς, οὐκ ἠμέλλησαν, ἀλλ' εὐθύς ἐμβάλλουσι, καὶ τοὺς μὲν ἀποκτιννύουσιν, οἱ δὲ τινες αὐτῶν καταφεύγουσιν ἐπὶ γήλορον. Ἐπει μόντοι ἦλθον οἱ πεῖσι, ἐκκόπτουσι καὶ τοὺς ἐπὶ τῷ γήλορῳ καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἔλαβον, ἐγγὺς διακοσίων. Καὶ ὅσοι μὲν ξένοι ἦσαν αὐτῶν, ἀπέδοντο· ὅσοι δὲ φυγάδες, ἀπίεφαττον. Μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς τε Πυλίους, ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβρόήθει, σὺν αὐτῷ τῷ χωρίῳ αἰροῦσι, καὶ τοὺς Μαργακίας ἀναλαμβάνουσι. Καὶ μὴν οἱ ²⁷ Λακεδαιμόνιοι, ὕστερον αὐτῶν ἐλθόντες νυκτὸς ἐπὶ τὸν Κροῶμον, ἐπικρατοῦσι τοῦ σταυρώματος, καὶ τοὺς τε Ἀργείους καὶ τοὺς πολιορκουμένους τῶν Λακεδαιμόνιων εὐθύς ἐξεκάλουν. Ὅσοι μὲν οὖν ἐγγύτατα τε ἐτύχχανον ὄντες καὶ ὠξυλάβησαν, ἐξῆλθον· ὀπίσσω δὲ ἔφθασαν πολλοὶ τῶν Ἀρκάδων συμβροθησάντες, ἀπεκλείσθησαν ἔνδον, καὶ ληφθέντες διενεμήθησαν· καὶ ἐν μέρει ἔλαβον Ἀργεῖοι, ἐν δὲ Θη-

βαῖοι, ἐν δὲ Ἀρκάδες, ἐν δὲ Μεσσηνιοί. Οἱ δὲ σύμπαντες ληφθέντες Σπαρτιατῶν τε καὶ περιοίκων πλείονες τῶν ἑκατὼν ἐγένοντο.

- 28 Ἐπεὶ γὰρ μὴν οἱ Ἀρκάδες ἐσχόλασαν ἀπὸ τοῦ Κρώμνου, πάλιν δὴ περὶ τοὺς Ἥλειους εἶχον, καὶ τὴν τε Ὀλυμπίαν ἐρῶμενότερον ἐφροῦρον, καὶ ἐπιάντος Ὀλυμπιακοῦ ἔτους, παρεσκευάζοντο ποιεῖν τὰ Ὀλύμπια σὺν τοῖς Πισάταις, τοῖς πρώτοις φάσκουσι προστῆναι τοῦ ἱεροῦ. Ἐπεὶ δὲ ὁ τε μὴν ἦκεν, ὃ τὰ Ὀλύμπια γίγνεται, αἱ τε ἡμέραι, ἐν αἷς ἡ πανήγυρις ἀθροίζεται, ἐνταῦθα δὴ οἱ Ἥλειοι ἐκ τοῦ φαγεροῦ συσκευασάμενοι, καὶ παρακαλέσαντες
- 29 τοὺς Ἀχαιοὺς, ἐπορεύοντο τὴν Ὀλυμπιακὴν ὁδόν. Οἱ δὲ Ἀρκάδες ἐκείνους μὲν οὐκ ἂν ποτε ὤοντο εἰλθεῖν ἐπὶ σφᾶς, αὐτοὶ δὲ σὺν Πισάταις διετίθεισαν τὴν πανήγυριν. Καὶ τὴν μὲν ἵπποδρομίαν ἤδη ἐπεποιήκεσαν, καὶ τὰ δρομικὰ τοῦ πεντάθλου· οἱ δ' εἰς πάλιν ἀφικόμενοι οὐκέτι ἐν τῷ δρόμῳ, ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ δρόμου καὶ τοῦ βωμοῦ ἐπάλαιον. Οἱ γὰρ Ἥλειοι παρῆσαν ἤδη σὺν τοῖς ὄπλοις εἰς τὸ τέμενος. Οἱ δὲ Ἀρκάδες πορῶνότερον μὲν οὐκ ἀπήντησαν, ἐπὶ δὲ τοῦ Κλαδίου ποταμοῦ παρετάξαντο, ὃς παρὰ τὴν Ἄλιτιν καταρῥῶν εἰς τὸν Ἀλφειὸν ἐμβάλλει. Καὶ σύμμαχοι δὲ παρῆσαν αὐτοῖς, ὄπλιται μὲν Ἀργείων εἰς δισχι-
- 30 λίους, Ἀθηναίων δὲ ἵππεῖς περὶ τετρακοσίους. Καὶ μὴν οἱ Ἥλειοι τὰπι θάλατρα τοῦ ποταμοῦ παρετάξαντο, σφαγιασάμενοι δὲ εὐθύς ἐχώρουν. Καὶ τὸν πρόσθεν χρόνον εἰς τὰ πολεμικὰ καταφρονοῦμενοι

μὲν ὑπ' Ἀρκάδων καὶ Ἀργείων, καταφρονούμενοι
 δὲ ὑπὸ Ἀχαιῶν καὶ Ἀθηναίων, ὅμως ἐκείνη τῇ
 ἡμέρᾳ τῶν μὲν συμμάχων, ὡς ἀλκιμώτατοι ὄντες,
 ἤγουντο· τοὺς δ' Ἀρκάδας (τούτοις γὰρ πρώτοις
 συνέβαλον) καὶ εὐθύς ἐτρέφαντο, καὶ ἐπιβοηθή-
 σαντας δὲ τοὺς Ἀργείους δεξάμενοι, καὶ τούτων
 ἐκρατήσαν. Ἐπεὶ μέντοι καταδίωξαν εἰς τὸ μεταξὺ⁵¹
 τοῦ βουλευτηρίου καὶ τοῦ τῆς Ἑστίας ἱεροῦ, καὶ
 τοῦ πρὸς ταῦτα προσήκοιτος θεάτρου, ἐμάχοντο
 μὲν οὐδὲν ἦττον, καὶ ἐώθουν πρὸς τὸν βωμόν·
 ἀπὸ μέντοι τῶν στοῶν τε καὶ τοῦ βουλευτηρίου
 καὶ τοῦ μεγάλου ναοῦ βαλλόμενοι, καὶ ἐν τῷ ἰσο-
 πύδῳ μαχόμενοι, ἀποθνήσκουσιν ἄλλοι τε τῶν
 Ἑλλήων, καὶ αὐτὸς ὁ τῶν τριακοσίων ἄρχων Στρα-
 τόλας. Τούτων δὲ πραχθέντων, ἀπεχώρησαν εἰς
 τὸ αὐτῶν στρατόπεδον. Οἱ μέντοι Ἀρκάδες, καὶ⁵²
 οἱ μετ' αὐτῶν, οὕτως ἐπιφοβήθητο τὴν ἐπιούσαν
 ἡμέραν, ὥστε οὐδὲ ἀνεπαύσαντο τῆς νυκτὸς ἐκκό-
 πτοντες τὰ διαπεπονημένα σκηνώματα καὶ ἀπυ-
 σταυροῦντες. Οἱ δ' αὖ Ἑλλεῖοι, ἐπεὶ τῇ ὑστεραίᾳ
 προσιόντες εἶδον καρτερὸν τὸ τεῖχος, καὶ ἐπὶ τῶν
 ναῶν πολλοὺς ἀναβεβηκότας, ἀπῆλθον εἰς τὸ ἄστυ,
 τοιοῦται γερόμενοι, οἷους τὴν ἀρετὴν θεὸς μὲν ἂν
 ἐμπνεύσας δύναιτο καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἀποδείξει, ἄν-
 θρωποι δ' οὐδ' ἂν ἐν πολλῷ χρόνῳ τοὺς μὴ ὄντας
 ἀλκίμους ποιήσειαν.

Χρωμένων δὲ τοῖς ἱεροῖς χρήμασι τῶν ἐν τοῖς⁵³
 Ἀρκάσιον ἀρχόντων, καὶ ἀπὸ τούτων τοὺς Ἐπαρί-

- τους τρεφόντων, πρώτοι Μαντιεῖς ἀπαψηφίσαντα, τοῖς ἱεροῖς χρήμασι μὴ χρῆσθαι. Καὶ αὐτοὶ τὸ γιγνόμενον μέρος εἰς τοὺς Ἐπαρίτους ἐκ τῆς πόλεως ἐκπορίσαντες, ἀπέπεμψαν τοῖς ἄρχουσιν. Οἱ δὲ ἄρχοντες, φάσκοντες, αὐτοὺς λυμαινέσθαι τὸ Ἀρκαδικόν, ἀνεκαλοῦντο εἰς τοὺς μυρίους τοὺς προστάτας αὐτῶν· καὶ ἐπεὶ οὐχ ὑπήκουον, κατεδίκασαν αὐτῶν, καὶ τοὺς Ἐπαρίτους ἐπέμπον, ὡς ἄξοντας τοὺς κατακεκριμένους. Οἱ μὲν οὖν Μαντιεῖς, κλαί-
 34 σαντες τὰς πύλας, οὐκ ἔδεχοντο αὐτοὺς εἰσεῖν. Ἐκ δὲ τούτου τάχα δὴ καὶ ἄλλοι τινὲς ἔλεγον ἐκ τοῖς μυρίοις, ὡς οὐ χρὴ τοῖς ἱεροῖς χρήμασι χρῆσθαι, αὐδὲ καταλιπεῖν εἰς τὸν αἰὶ χρόνον τοῖς πωσίσι ἔγκλημα τοῦτο εἰς τοὺς θεοὺς. Ὡς δὲ καὶ ἐν τῷ κοινῷ ἀπέδοξε μηκέτι χρῆσθαι τοῖς ἱεροῖς χρήμασι, ταχὺ δὴ οἱ μὲν οὐκ ἂν δυνάμενοι ἄνευ μαθητῶ τῶν Ἐπαρίτων εἶναι, διεχρόντο· οἱ δὲ δυνάμενοι, παρακινευσάμενοι αὐτοῖς, καθύπευκοντο εἰς τοὺς Ἐπαρίτους, ὅπως μὴ αὐτοὶ ἐπ' ἐκείνοις, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐπὶ σφίσι εἶεν. Γινόντες δὲ οἱ τῶν ἀρχόντων διακεχαιριώτερος τὰ ἱερὰ χρήματα, ὅτι, εἰ δάσωμεν εὐθύνας, κινδυνεύουσιν ἀπολέσθαι, πέμπουσιν εἰς Θήβας, καὶ διδάσκουσι τοὺς Θηβαίους, ὡς, εἰ μὴ στρατεύσειαν, κινδυνεύουσιν οἱ Ἀρκαῖδες πάλιν λαμπυρίσασθαι.
 35 Καὶ οἱ μὲν παρεσκευάζοντο, ὡς στρατεύσόμενοι· οἱ δὲ τὰ κράτιστα τῇ Πελοποννήσῳ βουλευόμενοι ἔπεισαν τὸ κοινόν τῶν Ἀρκαδῶν, πέμψαντας πρέσβεις εἰπεῖν τοῖς Θηβαίοις, μὴ εἶναι αὐτῶν ὄπλοις

εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, εἰ μὴ τε καλοῖεν. Καὶ ἅμα μὲν ταῦτα πρὸς τοὺς Θηβαίους ἔλεγον, ἅμα δὲ ἐλογίζοντο, ὅτι πολέμου οὐδὲν δεῖοιτο. Τοῦ τε γὰρ ἑρῶ· τοῦ Διὸς προεστῶσαν οὐδὲν προσδεῖσθαι ἐνόμιζον, ἀλλ' ἀποδιδόντες ἂν καὶ δικαιοτέρα καὶ δαιώτερα ποιῆν, καὶ τῷ Θεῷ εἶσθαι μᾶλλον ἂν οὕτω χαρίζεσθαι. Βουλομένων δὲ ταῦτα καὶ τῶν Ἡλείων, ἔδοξεν ἀμφοτέρως εἰρήνην ποιήσασθαι· καὶ ἐγένοντο σπονδαί.

Γενομένων δὲ τῶν ὅρκων, καὶ ὁμοσάντων τῶν τε 36 ἄλλων ἀπάντων, καὶ τῶν Τεγεατῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ Θηβαίου, ὃς ἐκύχωνεν ἐν τῇ Τεγῆ ἔχων ὀπλίτας κριακασίους τῶν Βοιωτῶν, οἱ μὲν ἄλλοι Ἀρκαῖδες, ἐν τῇ Τεγῆ αὐτῷ καταμένοντες, ἐδειπνοποιοῦντό τε καὶ εὐθυμοῦντο, καὶ σπονδὰς καὶ παιᾶνας, ὡς εἰρήνης γαγενημένης, ἐποιοῦντο· οἱ δὲ Θηβαῖοι, καὶ τῶν ἀρχόντων αἱ φοβαύμενοι τῶς εὐθύνας, σὺν τε τοῖς Βοιωταῖς καὶ τοῖς ὁμογενώμασι τῶν Ἐπαριτών, κλείσαντες τὰς πύλας τοῦ τῶν Τεγεατῶν τείχους, πέμποντες ἐπὶ τοὺς σωσκηρῶντας, συνελάμβανον τοὺς βαλίστας. Ἄτε δὲ ἐν πασῶν τῶν πόλεων παρόντων τῶν Ἀρκαδίων, καὶ πάντων εἰρήνην βουλομένων ἔχειν, πολλοὺς ἔδει τοὺς συλλαμβανόμενους εἶναι· ὥστε ταχὺ μὲν αὐτοῖς τὸ δεσποτήρια μιστὰ ἦν, ταχὺ δὲ ἡ δημοσία οἰκία. Ὡς δὲ πολ- 37
λοὶ οἱ εἰργμένοι ἦσαν, πολλοὶ δὲ κατὰ τοῦ τείχους ἐκπεπηδηκότες, ἦσαν δὲ αἱ καὶ διὰ τῶν πυλῶν ὁφείντο, (οὐδεὶς γὰρ οὐδενὶ ὠργίζετο, ὅστις μ'

ἄστο ἀπολείσθαι) ἀπορῆσαι δὴ μάλιστα ἐποίησε τὸν
 τε Θηβαῖον, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ταῦτα πράττον-
 τας, ὅτι Μαντινίας, οὐς μάλιστα ἐβούλοντο λαβεῖν,
 58 ὄλιγους τινὰς πάνυ εἶχον· διὰ γὰρ τὸ ἐγγὺς τὴν πό-
 λιν εἶναι, σχεδὸν πάντες ὄχοντο οἴκαδε. Ἐπεὶ δὲ
 ἡμέρα ἐγένετο, καὶ τὰ πεπραγμένα ἐπύθοντο οἱ
 Μαντινεῖς, εὐθύς πέμποντες εἰς τὰς ἄλλας Ἀρκαδι-
 κὰς πόλεις, προηγόρευον ἐν τοῖς ὄπλοις εἶναι, καὶ
 φυλάττειν τὰς πόλεις. Καὶ αὐτοὶ δὲ οὕτως ἐπόλουν,
 καὶ ἅμα πέμπαντες εἰς τὴν Τεγέαν, ἀπήτουν, ὅσους
 ἔχοιεν ἄνδρας Μαντινεῖς· καὶ τῶν ἄλλων δὲ Ἀρκα-
 δων οὐδένα ἀξιούν ἔρασαν οὔτε δεδέσθαι, οὔτε
 ἀποθνήσκειν πρὸ δίκης. Εἰ δὲ καὶ τινες ἐπητιῶντο,
 ἔλεγον ἀπαγγέλλοντες, ὅτι ἡ τῶν Μαντινέων πό-
 λιν ἐγγυῶτο, ἢ μὴν παρέξειν εἰς τὸ κοινὸν τῶν
 59 Ἀρκαδῶν, ὁπόσους τις προσκαλοῖτο. Ἀκούων οὖν ὁ
 Θηβαῖος, ἠπόρει τε, ὅ τι χρήσαιτο τῷ πράγματι,
 καὶ ἀφίησι πάντας τοὺς ἄνδρας. Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ
 συγκαλέσας τῶν Ἀρκαδῶν, ὁπόσοι γὰρ δὴ συνελθεῖν
 ἠθέλησαν, ἀπελογεῖτο, ὡς ἐξαπατηθεῖη. Ἀκούσαι
 γὰρ ἔφη, ὅτι Λακεδαιμόνιοί τε εἶναι σὺν τοῖς ὄπλοις
 ἐπὶ τοῖς ὄρλοις, προδιδόναι τε αὐτοῖς μέλλοιεν τὴν
 Τεγέαν τῶν Ἀρκαδῶν τινές. Οἱ δὲ ἀκούσαντες, ἐκείνον
 μὲν, καίπερ γινώσκοντες, ὅτι ἐψεύδετο περὶ σφῶν,
 ἀφίεσαν· πέμπαντες δ' εἰς Θήβας πρέσβεις, κατη-
 40 γόρουσ' αὐτοῦ, ὡς δεῖ ἀποθανεῖν. Τὸν δ' Ἐπαμι-
 νῶνδαν ἔρασαν (καὶ γὰρ στρατηγῶν τότε ἐτύχασεν)
 λέγειν, ὡς πολὺ ὀρθότερον ποιήσεις, ὅτε συνελάμ-

βανε τοὺς ἀνδρας, ἢ ὅτε ἀφῆκε. Τὸ γὰρ, ἡμῶν δι' ὑμᾶς εἰς πόλεμον καταστάντων, ὑμᾶς ἄνευ τῆς ἡμετέρας γνώμης εἰρήνην ποιῆσθαι, πῶς οὐκ ἄν δικαίως προδοσίαν τις ὑμῶν τοῦτο κατηγοροίη; Ἐν δ' ἴσπερ, ἔφη, ὅτι ἡμεῖς καὶ στρατευσόμεθα εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, καὶ σὺν τοῖς τὰ ἡμέτερα φρονοῦσι πολεμήσομεν.

C A P. V.

Ὡς δὲ ταῦτα ἀπηγγέλθη πρὸς τε τὸ κοινὸν τῶν Ἀρκαδίων καὶ τὰς πόλεις, ἐκ τούτου ἀνελογίζοντο Μαρτινεῖς τε καὶ τῶν ἄλλων Ἀρκαδίων οἱ κηδόμενοι τῆς Πελοποννήσου, ὡσαύτως δὲ καὶ Ἡλείοι καὶ Ἀχαιοὶ, ὅτι οἱ Θηβαῖοι δῆλοι εἶεν ὡς ἀσθιενεστάτην βουλόμενοι τὴν Πελοπόννησον εἶναι, ὅπως ὡς ῥᾶστα αὐτὴν καταδουλώσαιντο. Τί γὰρ δὴ πολεμεῖν ἡμᾶς 2 βούλονται, ἢ ἵνα ἡμεῖς μὲν ἀλλήλους κακῶς ποιῶμεν, ἐκείνων δ' ἀμφοτέροι δεώμεθα; ἢ τί, λεγόντων ἡμῶν, ὅτι οὐ δεόμεθα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι, παρασκευάζονται ὡς ἐξιόντες; Οὐ δῆλον, ὡς ἐπὶ τὸ κακόν τι ἡμᾶς ἐργάζεσθαι στρατεύειν παρασκευάζονται; Ἐπεμπον δὲ καὶ Ἀθήναζε, βοηθεῖν κελύοντες· ἔπεμψαν δὲ καὶ εἰς Λακεδαιμόνα πρέσβεις ἀπὸ τῶν Ἐπαρίτων, παρακαλοῦντες Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιντο κοινῇ διακωλύειν, ἄν τις ἴωσι καταδουλωσόμενοι τὴν Πελοπόννησον. Περὶ μὲντοι ἡγεμονίας αὐτόθεν διεπράττοντο, ὅπως ἐν τῇ ἑαυτῶν ἕκαστοι ἡγήσονται. 3

- 4 Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτ' ἐπράττετο, Ἐπαμινώνδας ἐξῆγε, Βοιωτοὺς ἔχων πάντας, καὶ Εὐβοίας, καὶ Θετταλῶν πολλοὺς παρὰ τὸ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν ἐναντίων αὐτοῦ. Φοβεῖς μὲντοι οὐκ ἠκολούθησαν, λέγοντες, ὅτι συνθῆκαι σφίσι αὐτοῖς εἶναι, εἴ τις ἐπὶ Θήβας ἴοι, βοηθεῖν ἐπ' ἄλλους δὲ στρατεύειν, οὐκ εἶναι ἐν
- 5 ταῖς συνθήκαις. Ὁ μὲντοι Ἐπαμινώνδας ἐλογίζετο, καὶ ἐν Πελοποννήσῳ σφίσι ὑπάρχειν Ἀργείους τε καὶ Μεσσηνίους, καὶ Ἀρκάδων τοὺς τὰ σφετέρη φρονοῦντας. Ἦσαν δὲ οὗτοι Τεγεᾶται, καὶ Μεγαλοπολίται, καὶ Ἀσσιᾶται, καὶ Παλαυντιᾶς, καὶ εἴ τις δὴ πόλις, διὰ τὸ σμικρὰ τε εἶναι καὶ ἐν μέ-
- 6 σαις ταύταις αἰκεῖν, ἠναγκάζοντο. Ἐβῆλθε μὲν δὲ ὁ Ἐπαμινώνδας διὰ ταχείων· ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ἐν Νεμέαι, ἐνταῦθα διέτριβε, νομίζων τοὺς Ἀθηναίους παριόντας λήψεσθαι, καὶ αἰόμενος, μίγα ἂν ταῦτο γενέσθαι τοῖς μὲν σφετέροις συμμαχοῖς, εἰς τὸ ἐπιβῆσαι αὐτοὺς, τοῖς δὲ ἐναντίοις, εἰς τὸ εἰς ἀθυμίαν ἐμπεσεῖν· ὡς δὲ συνελόντι εἰπεῖν, πᾶν ἀγα-
- 7 θὸν εἶναι Θεβαίοις, ὃ τι ἐλαττοῖντο Ἀθηναῖοι. Ἐν δὲ τῇ διατριβῇ αὐτοῦ ταύτῃ συνήσαν πάντες οἱ δημοφρονοῦντες εἰς τὴν Μαντινείαν. Ἐπεὶ μὲντοι ὁ Ἐπαμινώνδας ἤκουσε, τοὺς Ἀθηναίους τὸ μὲν κατὰ χῆν παθεῖσθαι ἀπεγνωμέναι, κατὰ θάλατταν δὲ παρασκευάζεσθαι, ὡς διὰ Λακεδαιμόνος βοηθήσοντος τοῖς Ἀρκάσι, οὕτω δὲ ἀφορμήσας ἐκ τῆς
- 8 Νεμέας, ἀρκενῆται εἰς τὴν Τεγίαν. Εὐτυχῆ μὲν οὖν ἔγωγε οὐκ ἂν φῆσαιμι τὴν στρατείαν αὐτῷ γενέ-

ἔδει· ὅσα μὲντοι προνοίας ἔργα καὶ τόλμης ἐστίν, οὐδὲν μοι δοκεῖ ὁ ἀνὴρ ἄλλοιπύιν. Πρῶτον μὲν γὰρ ἔγωγε ἐπιαινῶ αὐτοῦ, ὅτι τὸ στρατόπεδον ἐν τῷ τείχει τῶν Τεγεατῶν ἐποίησατο, ἐνθ' ἐν ἀσφαλετέρα τε ἦν, ἢ εἰ ἔξω ἐστρατοπεδεύσατο, καὶ τοῖς πολέμοις ἐν ἀδηλοτέρω, ὅ τι πράττειτο. Καὶ παρασκευάζεσθαι δὲ, εἰ του εἰδέτο, ἐν τῇ πόλει ὄντε εὐπορώτερον ἦν. Τῶν δὲ ἐτέρων ἔξω στρατευομένων, ἐξῆν ὄραν, εἴτε τι ὀρθῶς ἐπράττετο, εἴτε τι ἡμάρτανον. Καὶ μὴν διόμενος κρείττων τῶν ἀντιπάλων εἶναι, ὅποτε δρῶν χωρῖοις πλεονεκτοῦντας αὐτοῦς, οὐκ ἐξήγετο ἐπιτιθεσθαι. Ὅρων δὲ οὔτε πόλιν προσχωροῦσαν αὐτῷ αὐθεμίαν, τὸν τε χρόνον ἐξήκοντα, ἐνόμισε πρακτέον τι εἶναι· εἰ δὲ μὴ, ἀντὶ τῆς πρόσθεν εὐκλείας πολλὴν ἀδοξίαν προσεδέχετο. Ἐπεὶ οὖν κατεμάνθανε περὶ μὲν Μαντινείαν τοὺς ἀντιπάλους πεφυλαγμένους, μεταπεμπομένους δὲ Ἀγησίλαον τε καὶ πάντας τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ ἤσθετο ἐξεστρατευμένον τὸν Ἀγησίλαον, καὶ ὄντα ἤδη ἐν Πελλήνῃ, δεικνοποιησάμενος, παραγγείλας, ἤγειτο τῷ στρατεύματι εὐθὺς ἐπὶ Σπάρτην. Καὶ εἰ μὴ Κρής, θεία τινὶ μοίρᾳ προσελθὼν, ἐξήγγειλε τῷ Ἀγησίλαῳ προσιδόν τὸ στρατεύμα, ἔλαβεν ἂν τὴν πόλιν ὡσπερ νεοττιάν, παντάπασιν ἔρημον τῶν ἀμυνομένων. Ἐπεὶ μάλιστα, προπυθόμενος ταῦτα Ἀγησίλαος, ἔφθη εἰς τὴν πόλιν ἀπελθὼν, διαταξάμενοι οἱ Σπαρτιάται ἐφύλαττον, καὶ μάλα ὀλίγοι ὄντες· οἱ τε γὰρ ἵππῳ αὐτοῖς πάν-

- τας ἐν Ἀρκαδίᾳ ἀπήεσαν, καὶ τὸ ξενικόν, καὶ τῶν
- 11 λόγων δέκα ὄντων οἱ τρεῖς. Ἐπεὶ δὲ ἐγένετο Ἐπαμινώνδας ἐν τῇ πόλει τῶν Σπαρτιατῶν, ὅπου μὲν ἔμελλον ἔν τε ἰσοπέδῳ μαχεῖσθαι, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν βληθῆσθαι, οὐκ εἰσῆει ταύτῃ, οὐδὲ ὅπου γε μηδὲν πλέον μαχεῖσθαι τῶν ὀλίγων πολλοὶ ὄντες· ἔνθα δὲ πλεονεκτεῖν ἂν ἐνόμιζε, τοῦτο λαβὼν τὸ χωρίον κατέβαινε, καὶ οὐκ ἀνέβαινε εἰς τὴν πόλιν.
- 12 Τὸ γε μὴν ἐντεῦθεν γενόμενον, ἔξεστι μὲν τὸ θεῖον αἰτιῶσθαι, ἔξεστι δὲ λέγειν, ὡς τοῖς ἀπονενοημένοις οὐδεὶς ἂν ὑποσταίῃ. Ἐπεὶ γὰρ ἠγεῖτο Ἀρχίδαμος, οὐδὲ ἑκατὸν ἔχων ἄνδρας, καὶ διαβάς, ὅπερ ἐδόκει τι ἔχειν κώλυμα, ἐπορεύετο ἐπὶ τοὺς ἀντιπάλους, ἐνταῦθα δὲ οἱ πῦρ πνέοντες, οἱ νενικηκότες τοὺς Λακεδαιμονίους, οἱ τῷ παντὶ πλείονες, καὶ πρὸς τούτοις ὑπερδέξια χωρία ἔχοντες, οὐκ ἐδέξαντο τοὺς
- 13 περὶ τὸν Ἀρχίδαμον, ἀλλ' ἐγκλίνουσιν. Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι τῶν Ἐπαμινώνδου ἀποθνήσκουσιν· ἐπεὶ μίντοι ἀγαλλόμενοι τῇ νίκῃ ἐδίωξαν οἱ ἔνδοθεν πορφωτέρῳ τοῦ καιροῦ, οὗτοι αὖ ἀποθνήσκουσιν· περιεγέγραπτο γὰρ, ὡς ἔοικεν, ὑπὸ τοῦ θεοῦ, μέχρις ὅσου ἡ νίκη ἐδίδοτο αὐτοῖς. Καὶ ὁ μὲν δὲ Ἀρχίδαμος τρόπαιόν τε ἴστατο, ἔνθα ἐπεκράτησε, καὶ τοὺς ἐνταῦθα πεσόντας τῶν πολεμίων ὑποσπέν-
- 14 δους ἀπέδιδον. Ὁ δ' Ἐπαμινώνδας λογιζόμενος, ὅτι οἱ Ἀρκαῶδες βοηθήσαιεν εἰς τὴν Λακεδαιμόνα, ἐκίνοις μὲν οὐκ ἐβούλετο καὶ πᾶσι Λακεδαιμονίοις ὁμοῦ γενομένοις μάχεσθαι, ἄλλως τε καὶ εὐτυχικό-

σι, τῶν δὲ ἀποτετυχηκότων· πάλιν δὲ πορευθεὶς
 ὡς ἐδύνατο τάχιστα εἰς τὴν Τεγέαν, τοὺς μὲν ὀπλί-
 τας ἀνέπαυσε, τοὺς δὲ ἰππίας ἐπεμψεν εἰς τὴν
 Μαντινείαν, δεηθεὶς αὐτῶν προσκαρτερεῖσθαι, καὶ
 διδάσκων, ὡς πάντα μὲν εἰκὸς ἕξω εἶναι τὰ τῶν
 Μαντινέων βοσκήματα, πάντας δὲ τοὺς ἀνθρώπους,
 ἄλλως τε καὶ αἰτου συγκομιδῆς οὔσης. Καὶ οἱ μὲν ¹⁵
 ἄρχοντο· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἰππεῖς, ὀρμηθέντες ἐξ Ἐλευ-
 σίνος, ἐδειπνοποίησαντο μὲν ἐν Ἰσθμῷ· διελθόντες
 δὲ καὶ τὰς Κλεωνάς, ἐτύχχανον προσιόντες εἰς τὴν
 Μαντινείαν, καὶ καταστρατοπεδευσάμενοι ἐντὸς τει-
 χους ἐν ταῖς οἰκίαις. Ἐπεὶ δὲ δῆλοι ἦσαν προσε-
 λαύνοντες οἱ πολέμιοι, εἰδόντο οἱ Μαντινεῖς τῶν
 Ἀθηναίων ἰππέων βοηθῆσαι, εἴ τι δύναιντο· ἕξω
 γὰρ εἶναι καὶ τὰ βοσκήματα πάντα, καὶ τοὺς ἐργά-
 τας, πολλοὺς δὲ καὶ παῖδας καὶ γερατέρους τῶν
 ἑλευθέρων. Ἀκούσαστες δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐμβρο-
 θεοῦσιν, ἔτι ὄντες ἀνάριστοι, καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἰπ-
 πται. Ἐνταῦθα δὴ τούτων αὐτῶν τὴν ἀρετὴν τίς οὐκ ¹⁶
 ἂν ἀγασθεῖη; οἱ καὶ πολὺ πλείονας ὀρῶντες τοὺς
 πολεμίους, καὶ δυναστεύματος γεγενημένου ἐν Κορίν-
 θῳ τοῖς ἰππεύσιν, οὐδὲν τούτου ἐπελογίσαστο, οὐδὲ
 ὅτι καὶ Θηβαίοις ἅμα καὶ Θετταλοῖς, τοῖς κρατί-
 στοις ἰππεύσιν εἶναι δοκοῦσιν, ἔμελλον μάχεσθαι·
 ἀλλ' αἰσχυρόμενοι, εἰ παρόντες μηδὲν ἀφελήσειαν
 τοὺς συμμάχους, ὡς εἶδον τάχιστα τοὺς πολεμίους,
 συνέρρωξαν, ἐρῶντες ἀνασώσασθαι τὴν πατρίαν
 δόξαν. Καὶ μαχόμενοι, αἴτιοι μὲν ἐγένοντο σωθῆ- ¹⁷

γαι πάντα τὰ ἔξω τοῖς Μαντινεῦσιν· αὐτῶν δ' ἀπεί-
 ϑανον ἄνδρες ἀγαθοί, καὶ ἀπέκτειναν δὲ δηλονότι
 τοιοῦτους· οὐδὲν γὰρ οὕτω βραχὺ ὄπλον ἐκάτεροι
 εἶχον, ὅ ἢ οὐκ ἐξικνούντο ἀλλήλων· καὶ τοὺς μὲν φέ-
 λους νεκροὺς ἀνείλονται, τῶν δὲ πολεμίων ἦν οὖς
 18 ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. Ὁ δ' αὖ Ἐπαμεινώνδας,
 ἐνθυμούμενος, ὅτι ὀλίγων μὲν ἡμερῶν ἀνάγκη ἔσοι-
 το ἀπιεῖναι, διὰ τὸ ἐξήκειν τῇ στρατείᾳ τὸν χρόνον·
 εἰ δὲ καταλείπει ἐρήμους, οἷς ἦλθε σὺμμαχος, ἐπι-
 σοι πολιορκήσονται ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων, αὐτὸς δὲ
 ἀλυμισμένος παντάπασιν τῇ ἑαυτοῦ δόξῃ ἔφοιτο,
 ἠττημένος μὲν ἐν Λακεδαιμονίᾳ σὺν πολλῷ δολιχειῶ
 ἐπ' ὀλίγων, ἠττημένος δὲ ἐν Μαντινείᾳ ἱππομαχίᾳ,
 αἴτιος δὲ γεγενημένος διὰ τὴν ἐς Πελοπόννησον στρα-
 τείαν τοῦ συνεστάναι Λακεδαιμονίους, καὶ Ἀρκαίους,
 καὶ Ἀχαιοὺς, καὶ Ἡλείους, καὶ Ἀθηναίους· ὥστε
 οὐκ εἶδοκει αὐτῷ δυνατόν εἶναι ἀμαρτίᾳ παρελθεῖν,
 λογιζομένῳ, ὅτι, εἰ μὲν νικῶν, πάντα ταῦτα ἀνα-
 λύσειτο· εἰ δὲ ἀποθάνοι, καλὴν τὴν τελευταίην ἡγή-
 σατο ἔσσεσθαι, πειρωμένῳ τῇ πατρίδι ἀρχὴν Πελο-
 19 ποννήσου καταλιπεῖν. Τὸ μὲν οὖν αὐτὸν τοιαῦτα
 διανοῖσθαι οὐ πᾶν μοι δοκεῖ θαυμαστόν εἶναι·
 φιλοτίμων γὰρ ἀνδρῶν τὰ τοιαῦτα διανοήματα· τὸ
 μέντοι στράτευμα παρορμητικῶς, ὡς πόνων τε μη-
 δένα ἀποκάμνειν, μήτε νυκτὸς, μήτε ἡμέρας, κιν-
 δύνου τε μηδενὸς ἀπίστασθαι, σπάνια τε τὰ ἐπιτή-
 δευι ἔχοντας ὅμως πείθεσθαι ἐθέλειν, ταῦτά μοι
 20 δοκεῖ θαυμαστότερα εἶναι. Καὶ γὰρ ὅτε τὸ τελει-

ταῖον παρήγγειλεν αὐτοῖς παρασκευάζεσθαι, ὡς μά-
 χης ἐσομένης, προθύμως μὲν ἔλευκούντο οἱ ἵππεῖς·
 τὰ κράνη, κελύοντος ἐκείνου· ἐπεγράφοντο δὲ καὶ
 τῶν Ἀρκάδων ὀπλίται, ῥόπαλα ἔχοντες, ὡς Θη-
 βαῖοι ὄντες· πάντες δὲ ἠκονῶντο καὶ λόγχας καὶ μα-
 χαιράς, καὶ ἔλαμπρύνοντο τὰς ἀσπίδας. Ἐπεὶ μὲν- 21
 τοι οὕτω παρεσκευασμένους ἀπήγαγεν, ἄξιον αὖ
 κατανοῆσαι, ἃ ἐποίησε. Πρῶτον μὲν γὰρ, ὡσπερ
 εἰκός, συνετάττιτο. Τοῦτο δὲ πράττων, σαφηνί-
 ζειν ἐδόκει, ὡς εἰς μάχην παρεσκευάζετο. Ἐπεὶ γε
 μὴν εἰέτακτο αὐτῷ τὸ στρατεύμα, ὡς ἐβούλετο, τὴν
 μὲν συντομωτάτην πρὸς τοὺς πολεμίους οὐκ ἦγε,
 πρὸς δὲ τὰ πρὸς ἐσπεραν ὄρη τῆς Τεργίας καὶ ἀντι-
 πέραν ἠγεῖτο· ὥστε δόξαν παρέχε τοῖς πολεμίους,
 μὴ ποιήσεσθαι μάχην ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Καὶ γὰρ 22
 δὴ, ὡς πρὸς τῷ ὄρει ἐγένετο, ἐπεὶ ἐξετάθη αὐτῷ ἡ
 φάλαγξ, ὑπὸ τοῖς ὑψηλοῖς ἔθετο τὰ ὄπλα· ὥστε,
 εἰκόσθη στρατοπεδευομένῳ. Τοῦτο δὲ ποιήσας,
 ἔλυσε μὲν τῶν πλείστων πολεμίῳ τὴν ἐν ταῖς ψυχαῖς
 πρὸς μάχην παρασκευὴν, ἔλυσε δὲ τὴν ἐν ταῖς συν-
 τάξεσιν. Ἐπεὶ γε μὴν, παραγαγὼν τοὺς ἐπὶ κέρως
 παρευομένους λόχους εἰς μέτωπον, ἰαχυρὸν ἐπειήσατο
 τὸ περὶ ἑαυτὸν ἔμβολον, τότε δὴ ἀναλαβεῖν παραγ-
 γείλας τὰ ὄπλα, ἠγεῖτο· οἱ δ' ἠκολούθουν. Οἱ δὲ
 πολέμοι ὡς εἶδον παρὰ δόξαν ἐπιόντας, οὐδεὶς αὖ-
 τῶν ἡσυχίαν ἔχειν ἠδύνατο· ἀλλ' οἱ μὲν ἔθεον εἰς
 τὰς τάξεις, οἱ δὲ παρετάττιοντο, οἱ δὲ ἵππους ἔχα-
 λίνουν, οἱ δὲ θώρακας ἐνεδύοντο· πάντες δὲ πεισο-

UNIVERSITY OF MICHIGAN

3 9015 02239 4442

